НАЦІОНАЛЬНА АКАДЕМІЯ НАУК УКРАЇНИ

НАЦІОНАЛЬНА БІБЛІОТЕКА УКРАЇНИ
імені В.І. ВЕРНАДСЬКОГО
ІНСТИТУТ РУКОПИСУ

ІНСТИТУТ УКРАЇНСЬКОЇ АРХЕОГРАФІЇ
ТА ДЖЕРЕЛОЗНАВСТВА
імені М.С. ГРУШЕВСЬКОГО

ДОКУМЕНТАЛЬНА СПАДЩИНА СВЯТО-МИХАЙЛІВСЬКОГО ЗОЛОТОВЕРХОГО МОНАСТИРЯ У КИЄВІ XVI–XVIII СТ.

З ФОНДІВ НАЦІОНАЛЬНОЇ БІБЛІОТЕКИ УКРАЇНИ ІМЕНІ В.І. ВЕРНАДСЬКОГО

ЗБІРНИК ДОКУМЕНТІВ

Автори-укладачі:
Ю.А. Мицик, С.В. Сохань, Т.В. Міцан,
І.Л. Синяк, Я.В. Затилюк

Київ 2011

ББК 63.3УКР
УДК 348. 328. 3 (477)
Д63

Документальна спадщина Свято-Михайлівського Золотоверхого монастиря у Києві XVI–XVIII ст. з фондів Національної бібліотеки України імені В.І. Вернадського. Зб. док. [Текст] / Автори-укладачі: Ю.А. Мицик, С.В. Сохань, Т.В. Міцан, І.Л. Синяк, Я.В. Затилюк; Нац. акад. наук України, Нац. б-ка України ім. В.І. Вернадського, Ін-т укр. археографії та джерелознавства ім. М.С. Грушевського. – К., 2011. – 559 с.: 31 іл.

У виданні представлена публікація 318 актових документів XVI–XVIII ст. з унікальної збірки "книги-архіву" Свято-Михайлівського Золотоверхого монастиря у Києві, що нині зберігається в Інституті рукопису Національної бібліотеки України імені В.І. Вернадського.

Серед документів – королівські привілеї, універсали, листування гетьманів та полковників, судові позови, скарги, купчі записи, тестаменти та інші актові документи. Вони містять різноманітний матеріал з історії церкви, Свято-Михайлівського Золотоверхого монастиря, Свято-Троїцького Красногірського Чорнуського монастиря, розкривають стан та процес розвитку монастирського землеволодіння в Україні, а також подають біографічні відомості про видатних українських діячів, розкривають різні аспекти суспільного життя того часу.

Збірник документів побудовано за предметно-хронологічним принципом, містить іменний та географічний покажчики, коментарі, додатки, словник застарілих слів, списки скорочень та ілюстрацій, перелік документів. Переважна більшість документів публікується вперше.

Видання розраховане на істориків, філологів, правознавців, культурологів, краєзнавців, а також широке коло всіх, хто цікавиться історією України.

Автори-укладачі:
Ю.А. Мицик, С.В. Сохань, Т.В. Міцан,
І.Л. Синяк, Я.В. Затилюк

Рецензенти
С.Г. Кулешов, д-р іст. наук, професор
В.О. Щербак, д-р іст. наук, професор

Затверджено до друку Вченою радою
Національної бібліотеки України імені В. І. Вернадського

За сприяння Фонду Катедр Українознавства (США)

ISBN 978-966-02-6328-4

ЗМІСТ

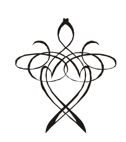

ВСТУПНЕ СЛОВО

У 2008 р. виповнилось 900 років знаменитому українському православному Свято-Михайлівському Золотоверхому монастиреві в Києві. У 1108 р., як свідчить Київський літопис, великий князь київський Михаїл-Святополк Ізяславич збудував кам'яну церкву, що й поклало початок монастиреві. Однак обитель є, очевидно, ще старішою, адже давні перекази, зафіксовані "Кройнікою" (1672–1673 рр.) ігумена даної обителі ієромонаха Феодосія Софоновича, відносять зведення дерев'яного монастирського храму ще до часів хрещення Русі князем Володимиром Святим у 988 р.[1] Отже, ймовірно, що Свято-Михайлівський Золотоверхий монастир є давнішим, ніж Києво-Печерська лавра.

Свято-Михайлівський Золотоверхий монастир був одним з найпотужніших центрів православ'я в Україні і поза її межами, з ним пов'язані імена багатьох видатних церковних і культурних діячів (св. Йов Борецький, Філофей Кизаревич, Йосиф Кононович-Горбацький, Феодосій Василевич-Баєвський, Феодосій Софонович, Варлаам Ясинський, Іриней Фальковський та ін.). Історія цієї обителі привертала до себе увагу ще літописців, а у другій половині XIX ст. з'явилися перші узагальнюючі наукові праці, присвячені їй[2]. Жовтнева революція 1917 р. і прихід до влади більшовиків перервали цю традицію. Тяжкі репресії проти Церкви, вчинені безбожницькою владою, не оминули й знаменитої обителі. Незважаючи на протести української громадськості, монастир було підірвано у 1934 р., а унікальні фрески та мозаїки – майже повністю знищено (деякі із вцілілих зберігаються у Софійському соборі, деякі були вивезені до Москви, де перебувають і досі). Лише з відродженням незалежної Української держави відроджується й Свято-Михайлівський Золотоверхий монастир, а його історія знову привертає до себе увагу науковців[3]. Водночас все гостріше відчувається брак джерел, і це є суттєвою перешкодою на шляху пізнання минулого славетної православної обителі. Для того, щоб заповнити, принаймні частково, цю прикру прогалину, упорядники даного видання вирішили опублікувати у повному складі монастирську книгу копій документів XVI–XVIII ст., створену у 40-х роках XVIII ст.

---

[1] *Софонович Ф.* Кройника з літописцов стародавніх. – К., 1992. – С. 82.

[2] *Голованский Е.* Киево-Златоверхо-Михайловский первоклассный монастырь и его скит Феофания. – К., 1878. Саме тут на с. 84–98 подано детальний перелік маєтностей Свято-Михайлівського монастиря. *Див.* також: *Петровский С.* Златоверхо-Михайловский монастирь в Киеве: исторический очерк и современное состояние обители. – Одесса, 1902; *Лебединцев П.Г.* Киево-Михайловский Златоверхий монастырь в его прошлом и настоящем состоянии. – К., 1885.

[3] *Дегтярьов М.Г., Реутов А.В.* Михайлівський Золотоверхий монастир. – К., 1997. – 159 с.; *Клос В.* Історія Свято-Михайлівського Києво-Золотоверхого монастиря. – К., 2006. – 333 с.

Слід зазначити, що Свято-Михайлівський Золотоверхий монастир свого часу вирізнявся потужним архівом і не менш важливою бібліотекою. Історія останньої уважно досліджена В. Ульяновським та О. Кошіль[4]. А от понищений і розпорошений архів обителі грунтовно ще не вивчався. Це завдання полегшує наявність збережених копійних книг, так званих "книг-архівів".

Матеріали "книги-архіву" Свято-Михайлівського Золотоверхого монастиря мають важливе значення як історичний артефакт XVI–XVIII ст. Вони містять цінну, часто унікальну інформацію щодо історії даної обителі у XVI–XVIII ст., її філій та деяких інших монастирів, дають можливість встановити імена настоятелів та час їхньої каденції, частково й склад монастирської братії, важливі факти біографій видатних діячів Української Православної Церкви і української культури. Вони є першорядним джерелом для вивчення майнового стану Свято-Михайлівського Золотоверхого монастиря, динаміки його змін, розмірів і кордонів маєтностей, кількості залежних селян і обсягу виконуваних ними повинностей тощо. При цьому тут фіксується чимало топонімів та гідронімів, часто вже неіснуючих; свідчення документів монастирської "книги-архіву" дають підстави переглянути час виникнення деяких населених пунктів.

Не менше значення мають матеріали даної "книги-архіву" для вивчення генеалогії, в першу чергу, козацької старшини і заможного міщанства, для вивчення історії адміністративно-судових органів Гетьманщини (Генеральна військова канцелярія, полкові й сотенні канцелярії, гродські суди, магістрати тощо). Цей збірник є цінним джерелом не тільки з історії Свято-Михайлівського Золотоверхого монастиря у Києві, але й Української Православної Церкви в цілому, соціально-економічної, політичної та культурної історії України XVI–XVIII ст., насамперед Гетьманщини. Не випадково збірник все більше привертає увагу дослідників, зокрема частина його документів була вже опублікована у різних наукових часописах[5].

Варто висвітлити ще деякі аспекти, пов'язані з інформаційними можливостями збірника. Найраніші за хронологією його документи були створені польським королем і великим князем литовським Сигізмундом

---

[4] *Ульяновський В., Кошіль О.* Старожитня бібліотека Михайлівського Золотоверхого монастиря. Вип.1. Спроба реконструкції кириличної збірки. – К., 2008.

[5] *Мицик Ю.А.* Деякі універсали польських королів середини XVIII ст. у зібранні Інституту рукопису Національної бібліотеки України імені В.І. Вернадського // Рукописна та книжкова спадщина України. – К., 2007. – Вип. 12. – С. 265–276; *Мицик Ю.А.* З документів до історії Свято-Михайлівського Золотоверхого монастиря у Києві XVI–XVIII ст. // Сіверянський літопис (далі – СЛ). – 2007. – № 5. – С. 28–43; *Мицик Ю.А.* Документи Свято-Михайлівського Золотоверхого монастиря // СЛ. – 2000. – № 6. – С. 39–48; *Мицик Ю.А.* Універсали гетьмана Івана Мазепи Свято-Михайлівському монастиреві у Києві // СЛ. – 2002. – № 2. – С. 18–31; *Мицик Ю.А.* Гетьман І. Скоропадський – покровитель Свято-Михайлівського Золотоверхого монастиря у Києві // СЛ. – 2000. – № 4. – С. 50–81; *Мицик Ю.А.* З документації Свято-Михайлівського Золотоверхого монастиря XVII–XVIII ст. (маєтності в Острі) // СЛ. – 2008. – № 3. – С. 52–68; № 5. – С. 29–51; Св. Костянтин Острозький як покровитель Свято-Михайлівського Золотоверхого монастиря у Києві // Національний університет "Острозька Академія". Наукові записки. Історична серія. – Острог, 2008. – Вип. 13. – С. 26–43; *Мицик Ю.А.* Гетьман Іван Мазепа як покровитель Свято-Михайлівського Золотоверхого монастиря у Києві // Іван Мазепа та його доба. Історія, культура, національна пам'ять. – К., 2008. – С. 261–270.

(Зигмундом) І Старим (панував у 1520–1548 рр.) і його сином та спадкоємцем Сигізмундом-Августом ІІ (панував у 1548–1572 рр.). Це привілеї (універсали-привілеї), стверджувальні універсали та накази, якими згадані королі сприяли відродженню монастиря, запустілого ще внаслідок нашестя Батия у 1240 р. Королі надавали монастиреві маєтності (землі, села, угіддя), нерухомість, насамперед млини, підтверджували його права на володіння ними, боронили монастирські маєтності від розшарпання та незаконного відчуження, від посягань навіть впливових осіб вищого стану. Звичайно королі дбали насамперед про посилення своїх позицій серед православних, але не можна зводити їхні дії до чисто прагматичних. Досить згадати, що в тогочасній православній опінії Сигізмунд І Старий та його син Сигізмунд-Август тішилися славою досить прихильних до Православної Церкви королів. Свої універсали та накази королі адресували відомим в українській історії особам – київському воєводі Андрію Немиричу, князеві Андрію Сангушку-Кошерському. Наведені нижче документи змальовують досить повну картину монастирського землеволодіння у XVI ст., свідчать про тогочасних ігуменів (Макарій, Підоприсвіт, Симеон) і термін їхньої каденції, взаємовідносини братії з владою тощо. Важливими є також документи київських воєвод. Їх авторами були, насамперед, св. Костянтин Острозький (помер у 1608 р.), який виступає в ролі надійного покровителя Свято-Михайлівського Золотоверхого монастиря. Варто відзначити і князя Григорія Олександровича Ходкевича (помер у 1572 чи у 1573 р.) – засновника старшої гілки даного роду. Григорій Ходкевич був підкоморієм Великого князівства Литовського у 1544–1559 рр., київським воєводою у 1555–1559 рр., гетьманом польним литовським у 1561–1566 рр. і гетьманом великим литовським у 1566–1572 рр., відзначився і як прихильник православної віри і меценат (саме він прийняв у Заблудові Івана Федорова та Петра Мстиславця, які там друкували свої книги). Не менш важливими є документи, які вийшли з-під пера дещо нижчих верств населення і дійшли переважно у вигляді виписів з київських гродських та земських книг. До речі, саме тут згадується як судовий урядовець "Виговський" – майбутній гетьман Іван Виговський або його рідний дядько. Також в унікальному збірнику йдеться про надання маєтностей Свято-Михайлівському монастиреві ще київським князем Володимиром Мономахом (панував у 1113–1125 рр.), про урочище "Володимирова груша", яке можна пов'язати як з вищезгаданим князем, так і з Володимиром Святим та Володимиром Ольгердовичем.

Ще здавна Свято-Михайлівський Золотоверхий монастир отримував допомогу з рук своїх благодійників, котрі приходили з нею у тяжкий для обителі час. Серед гетьманів України благодійниками і покровителями монастиря були Б. Хмельницький, І. Виговський, Ю. Хмельницький, І. Брюховецький, І. Самойлович, І. Мазепа, І. Скоропадський та ін. Ясно, що без усіх цих документів не може бути й мови про якісне видання багатотомної археографічної серії "Український Дипломатарій XVI–XVIII ст.", куди мають увійти документи, створені гетьманами України та Війська Запорозького, кошовими отаманами, козацькою старшиною в цілому. І тут бачимо, що доля документів різних гетьманів суттєво різнилася. Якщо універсали Богдана Хмельницького Свято-Михайлівському монастиреві були вже давно введені до наукового обігу і активно використовувались дослідниками, то цього аж ніяк не скажеш про універсали інших гетьманів. Розпочнімо з універсалу-привілею гетьмана

Івана Виговського – єдиного наданого цим гетьманом Свято-Михайлівському Золотоверхому монастиреві. Цим документом Виговський ствердив універсал на млин на р. Красній під Трипіллям свого попередника Богдана Хмельницького від 15.VI.1655 р.[6] Однак згаданий універсал Виговського викликає певні сумніви. І копія, і оригінал даного документа, з котрим ми теж ознайомлені, свідчать, що Виговський видав універсал 18.Х.1659 р. Однак відомо, що Виговський на той час уже склав булаву, і формально новим гетьманом став Юрій Хмельницький. В усякому випадку, Виговський уже не міг знаходитися в Києві, де сиділи із своїми військами московські воєводи, яких не вдалося вибити ще рік тому, під час російсько-української війни 1658–1659 рр., Данилу Виговському. Помилку в даті могла викликати описка, але це маловірогідно. Очевидно, Виговський видав свій універсал "заднім числом", хоча не можна виключати й вправної фальсифікації.

Цікаво порівняти кількісні показники надань монастиреві різними гетьманами. Більшість гетьманів надавали обителі один (І. Виговський, І. Брюховецький, Д. Многогрішний, І. Самойлович) або два-три універсали (Б. Хмельницький, Ю. Хмельницький). На цьому тлі вражає кількість надань, здійснених Іваном Мазепою та Іваном Скоропадським.

Окремо варто зупинитися на універсалах та листах Івана Мазепи. Життя й діяльність цього гетьмана досліджені далеко не тою мірою, як того заслуговує цей видатний державний і політичний діяч України. Документальна спадщина Мазепи, котрий гетьманував 21 рік, є колосальною, а самих тільки універсалів сучасний український археограф І.Л. Бутич видав кілька сотень[7]. Отже, перейдемо до розгляду наведених тут документів у хронологічній послідовності. Перший із них – стверджувальний універсал, яким Мазепа засвідчував право монастиря на володіння млинами у старій частині м. Остер (№ 42). Цей документ важливий уже тим, що уточнює час ігуменства у Свято-Михайлівському монастирі Сильвестра Головчича. Якщо дореволюційний дослідник історії монастиря ієромонах Євстратій (Голованський) визначав час його ігуменства як 1684–1697 рр., то сучасні автори (М. Дегтярьов та А. Реутов) необґрунтовано звузили ці хронологічні межі до 1690–1697 рр.[8] Наведений далі універсал чітко показує, що С. Головчич уже в 1688 р. був ігуменом, і тому саме о. Євстратій мав рацію. У документі згадується і про млин Дворецьких. Без сумніву, йдеться про відомий козацько-старшинський рід Дворецьких, найвидатнішим представником якого був київський полковник Василь Дворецький (наказний – у 1656–1659 рр., повноправний – у 1659–1668 рр.). Його син Іван Дворецький обіймав посаду київського полкового судді (у 1692–1694 рр.), а перед тим – остерського сотника (у 1680–1690 рр.). Врешті, універсал спочатку було адресовано київському полковникові, а ним був у той час Костянтин Солонина (полковникував у 1671–1682, 1687–1689 рр.).

---

[6] Документи Богдана Хмельницького. 1648–1657 рр. – К., 1961. – № 320.

[7] Універсали Івана Мазепи. 1687–1709. – К.; Львів, 2002; Універсали Івана Мазепи (1687–1709). – Ч. II. – К.; Львів, 2006; Доба гетьмана Івана Мазепи в документах / *С. Павленко*. – К., 2007.

[8] *Голованский Е.* Киево-Златоверхо-Михайловский первоклассный монастырь и его скит Феофания. – К., 1878. – С. 123; *Дегтярьов М.Г., Реутов А.В.* Михайлівський Золотоверхий монастир. – К., 1997. – С. 91.

Два універсали № 43, 48 стосуються монастиря опосередковано, через напис на маргінесах: “не потребен” (ймовірно, рукою одного із ігуменів у середині – другій половині XVIII ст.). Але це запис пізнішого часу. Той, хто вносив копії цих документів до збірника, небезпідставно вважав, що деякі документи попередніх власників монастирських маєтностей могли б знадобитися у потенційних судових процесах, котрих в історії монастиря не бракувало. Іоаникій Сенютович, який був ігуменом Свято-Михайлівського монастиря у 1700–1715 рр., купив або отримав (зокрема у рідні Григорія Гамалії, лубенського полковника у 1668–1670, 1687 рр.) такі маєтності, як Крехаїв, Боденьки, Бодаква, Хрулі та ін. Насамперед, слід вказати на заповіт Марії Василівни Гамалії, котра передала монастиреві своєю останньою волею згадані дві останні маєтності. В універсалі № 43 згадується с. Євминки – нині досить знаний населений пункт Чернігівщини, що лежить майже на її сучасному кордоні з Київською областю. Чотири універсали № 42–43, 48–49 адресувалися тодішньому київському полковникові Костянтину Мокієвському, каденція якого припадає на 1691–1708 рр., а також сотнику Сенчанської сотні Лубенського полку Михайлові Гамалії (сенчанський сотник у 1690–1694 рр.) (№ 71–72). Останнє дещо пояснює причину того, що маєтності Гамалії були надані йому саме у Сенчанській, а не якійсь іншій сотні. В універсалі № 71 міститься посилання на царську волю та наказ командуючого московськими військами в Україні князя Г.Г. Ромодановського, названого в копії Ромадановським через описку.

В універсалі № 44 Мазепа стверджував ряд маєтностей Свято-Михайлівському монастиреві. До цього його спонукало також клопотання тодішнього генерального писаря (у 1687–1699 рр.) Василя Кочубея, котрий теж виступив у ролі благодійника обителі. У листі В Кочубея до С. Головчича від 11.VI.1693р. повідомляється про позитивне рішення гетьмана щодо видання з канцелярії потрібного універсалу (№ 99). Сам же універсал було підписано гетьманом місяць по тому 12.VII.1693 р. Мазепа, видаючи даний універсал, супроводив його своїм листом, і підкреслив, що крім стверджених маєтностей монастир отримав податки з млинів, котрі традиційно надходили на утримання війська, а саме: “покабанщина” і “поколіщина”. У першому випадку податок сплачувався в залежності від кількості свиней, що відгодовувалися звичайно при кожному млині, а у другому – від кількості млинових коліс, тобто від потужності млина. У даному універсалі Мазепа згадував про надання своїх попередників, насамперед Б. Хмельницького. Дійсно, у своєму оборонному універсалі від 12.XI.1649 р. Хмельницький згадує як про монастирську власність села Глеваху, Малютинку та Юрівку. Ці старі села, відомі щонайменше з XVI ст., існують і нині. Глеваха – великий населений пункт на Київщині, що лежить південніше від Боярки. Малютинка знаходиться у Васильківському районі, а Юрівка – у Києво-Святошинському районі Київської області. Своїми іншим універсалами від 21.V.1654 р. та 22.V.1654 р. Хмельницький надав монастиреві містечко Вигурівщину разом із міщанами. Нині це один з мікрорайонів Києва у його лівобережній частині. Історія даного населеного пункту досліджена ще недостатньо. Вигурівщина була власністю шляхетського роду Вигур (Викгур), відомого з XVI ст. Свято-Михайлівський монастир мав там з 1521 р. сіножаті та озера, дані київським воєводою Немиричем. У 1553 р. один з Вигур заповідав свою маєтність монастиреві. У збірнику знаходимо і лист-наказ князя Костянтина Острозького, київського воєводи, котрий створював комісію для

розгляду конфлікту навколо деяких монастирських маєтностей і включив до неї серед інших Яна Викгуру. Деякі представники роду (родич Яна Вигури – Станіслав) володіли тут землями і в середині XVII ст., але цей Станіслав теж заповідав свою маєтність монастиреві. 21.V.1654 р. гетьман Богдан Хмельницький надав Вигурівщину (вже як "містечко") Свято-Михайлівському монастиреві, а пізніше звелів виконувати його жителям "послушенство" на користь обителі. Нами вже друкувався документ 1657 р.[9] про суперечку за Вигурівщину між монастирем, з одного боку, та міщанами і селянами, з іншого.

Варто додати, що в універсалах згадується купчий лист № 163 на млин під Переяславом Думитрашка Райчі. Тут йдеться про Родіона Думитрашка, переяславського полковника у 1666–1671, 1672–1674, 1687–1688 рр.

Документ № 45 даної публікації є особливо цінним, і не випадково витяги з нього друкувалися за іншими списками ще у XIX ст.[10] Він подає точну загальну картину землеволодінь Свято-Михайлівського монастиря, їх місцезнаходження, імена колишніх власників, що є важливим джерелом до історичної топоніміки Києва та його околиць. Цей універсал було видано тодішньому ігумену монастиря Захарію Корниловичу (ігумен у 1697–1700 рр., після чого його було висвячено єпископом Переяславським та Бориспільським). Досить згадати, що тут збереглися відомості, наприклад, про урочище "Чортово Беремище". За переказами, що тягнуться від X ст., саме цим узвозом кияни волокли ідола Перуна до Дніпра. Першим цей переказ зафіксував на сторінках своєї "Кройніки" Ф. Софонович у 1672 р.[11], а згідно з універсалом даний топонім існував і пізніше, на зламі XVII–XVIII ст. Згадуються в універсалі й існуючі нині київські топоніми (Хрещатик, Поділ, Оболонь), і призабуті (Дівич гора) і зовсім зниклі (сіножать Кораблища, "острів" Михайлівський, причому в останньому випадку йдеться не про річковий острів, а ділянку землі, оточену ділянками інших власників, без природних меж). Мазепа ствердив також право монастиря на шинкування, згадав і про податки, котрі мали сплачувати поселенці на монастирських землях ("куничую повинность"). Майже одночасно гетьман надав згадані тут запустілі селища Кривковщину (Крюківщину) і Данилівку, що під Києвом. Останнє було давнім поселенням на р. Бобриці. У 1636 р. Данилівку було продано її власником Яном Султаном київському судді Стефану Аксаку, а приблизно у 1648 р. вона перейшла у власність монастиря. Одночасно з універсалом Мазепа скерував свого листа до київського митрополита Варлаама Ясинського (№ 84), відзначаючи, що згадані надання зроблені з поваги до клопотання митрополита. Про це ж йшлося і в листі В. Кочубея, тепер уже генерального судді (у 1699–1700 рр.). Кочубей підкреслював свої заслуги у цій справі – "в чом я...моим..пану гетману докладом работалем щире" (№ 103), прагнучи задовольнити прохання митрополита. Аналогічного листа Кочубей направив і о. Захарії Корниловичу (№ 102).

Серед серії документів Мазепи цікавий універсал, даний на право монастиреві збирати мито з купців, які проїжджали через монастирську греблю

[9] *Мицик Ю.* Документ до історії Вигуровщини // Київська старовина. – 1994.– № 5. – С. 71–73.
[10] *Голованский Е.* Киево-Златоверхо-Михайловский первоклассный монастырь и его скит Феофания. – К., 1878. – С. 183–184.
[11] *Софонович Ф.* Хроніка з літописців стародавніх. – К., 1992.

через р. Віту. Таких універсалів на користь монастирям Мазепа видав за період свого гетьманату досить багато, і Свято-Михайлівська обитель не була винятком. Два універсали даної публікації видані гетьманом в найтрагічніший період його життя, буквально напередодні його повстання проти Російської імперії (№ 47, 48). Серед них, без сумніву, найважливішим є універсал черниці Мар'яні Вітославській на ліс Малий Кормил у Козелецькій сотні Київського полку, адресований насамперед тодішньому київському полковникові Костянтину Мокієвському, а також козелецькому сотникові. На останньому уряді був тоді або якийсь Грабовецький або Федір Ханенко[12]. Мар'яна Вітославська (Витуславська) була племінницею по сестрі гетьмана Мазепи, донькою Олександри Мазепи від її другого шлюбу з Витуславським, згодом стала інокинею у тому ж Свято-Вознесенському монастирі Києво-Печерської лаври, що і її баба (мати гетьмана) – Марія (Магдалина), котра померла у 1707 р. Мар'яна потім прийняла схиму під іменем Марти. У 1712 р. її, як племінницю гетьмана, за наказом імперського уряду заслали до Горлицького монастиря (1712 р.)[13]. Ліс Малий Кормил, як і інші маєтності Витуславської, знаходилися біля с. Крехаїв, котре стояло на березі р. Десни неподалік Остра. Набагато важливішими є вміщені тут документи ігумені жіночих монастирів Києво-Печерського, Свято-Флорівського і Глухівського Марії Магдалини Мокієвської-Мазепи і згадки про неї. Під таким іменем (Магдалина – чернече ім'я) та прізвищем відома тільки мати гетьмана України Івана Мазепи. Однак в усіх дослідженнях стверджується, що вона померла у 1707 р. Отже, мова йде про онуку матері Мазепи (від дочки Мар'яни Вітославської), яка теж була черницею і начебто теж мала ім'я Магдалина (крім ще одного імені – Марфа).

Два універсали Мазепи були видані в один день – 10.IV.1708 р. (№ 47, 50). Перший універсал важливіший. Його поява викликана клопотанням Захарії Корниловича, єпископа Переяславського та Бориспільського, який ще як ігумен Свято-Михайлівського монастиря відродив скит, котрий нібито існував ще в добатиївську добу, і поставив церкву на честь св. Онуфрія. Так започатковувався Свято-Онуфріївський монастир. Досі вважалося, що перша згадка про нього знаходиться в універсалі гетьмана І. Скоропадського від 20.IX.1709 р. Тепер зрозуміло, що першим згадав про цей скит не Скоропадський, а Мазепа. Додамо, що Свято-Онуфріївський монастир знаходився біля с. Липовий Скиток на Київщині поблизу інших маєтностей Свято-Михайлівської обителі – с. Забір'я та с. Данилівки. Згідно з другим універсалом у володіння монастиря передавалася військова частина прибутків млина на р. Стугні в с. Малій Солтанівці.

Крім того, дані універсали розкривають роль Івана Мазепи, як видатного благодійника Православної Церкви, покровителя науки та культури. В останні роки з'явилися праці, в котрих розглядається Мазепа як покровитель Києво-Печерської лаври, Києво-Могилянської академії та Братського монастиря й інших монастирів та навчальних закладів, але матеріалів, які б висвітлювали його допомогу Свято-Михайлівському монастиреві явно бракувало. Ці документи розширюють наші знання з історії Києво-Могилянської академії, оскільки згадувані в них особи (Феодосій Софонович, Варлаам Ясинський та ін.) були ректорами або викладачами цього навчального закладу.

Гетьман Іван Скоропадський надав Свято-Михайлівському монастиреві та його філії – Свято-Троїцькому Красногірському Чорнуському монастиреві

[12] *Кривошея В.В.* Українська козацька старшина. – К., 1997. – Ч. I. – С. 25.
[13] *Кривошея В.В*. Національна еліта Гетьманщини. – К., 1998. – Ч. I. – С. 187.

рекордну кількість універсалів – 21. Крім того, у збірнику зберігаються ще 8 його листів, писаних у тих самих справах до київського митрополита Йоасафа Кроковського, ігуменів згаданих монастирів та козацької старшини. Перший з цих універсалів І. Скоропадського датований 20.IX.1709 р. Ще не минуло двох місяців після трагічної для українських повстанців Полтавської битви, а вже Скоропадський, який став гетьманом з волі Петра І, підтверджує права монастиря на "Аксаківські ґрунти". Останні знаходились між рр. Стугною та Ірпенем, де раніше було засновано скит на честь св. Онуфрія (як філію Свято-Михайлівського монастиря). Характерно, що цей універсал багато в чому збігається з попереднім наданням, яке було вчинене з волі І. Мазепи (це був чи не останній універсал Мазепи на користь даного монастиря, і він датується приблизно 1708 р.). Щоправда, Скоропадський, як і в деяких інших своїх універсалах, про що буде сказано далі, уникнув посилання на свого безпосереднього "антецесора", тобто попередника, з огляду на небажаність якихось підозр у симпатіях до Мазепи, котрий закінчував своє життя на чужині.

Як бачимо, Скоропадський у своїй політиці щодо УПЦ і, зокрема, Свято-Михайлівського монастиря продовжував справу Мазепи, навіть додав скиту с. Княжичі (нині – село під Бояркою на Київщині). Відзначимо, що в цьому універсалі було названо Захарію Корниловича, котрий був ігуменом Свято-Михайлівського Золотоверхого монастиря у 1697–1710 рр., а пізніше став єпископом Переяславським та Бориспільським у 1700–1715 рр. Ставши єпископом, Корнилович не забував про Свято-Михайлівський монастир та його Свято-Онуфріївський скит, що будувався з його ініціативи та його коштом. Згадується також ім'я Захарії, "строителя скитка". Це не є владика Захарія Корнилович, бо ієромонах Захарія згадується, як живий, і в іншому універсалі Скоропадського під 1719 р., а єпископ Корнилович помер у 1715 р.

Наступний універсал стосується іншої філії Свято-Михайлівського Золотоверхого монастиря – Свято-Троїцької Красногірської обителі, яка існувала у 1710–1786 рр. (до відомої реформи Катерини II), і історія якої практично не досліджувалася[14]. Ця обитель знаходилася на лівому березі р. Удай поблизу хутора Красногірка (звідки й взяла назву), котрий у свою чергу стояв біля сіл Курінька та Чорнухи (батьківщини Григорія Сковороди). Останній населений пункт був тоді сотенним центром Лубенського полку, а нині є райцентром на Полтавщині. Монастир мав тоді два храми: Свято-Троїцький та Різдва Іоанна Предтечі. Ініціатива заснування обителі належить І. Скоропадському, котрий узгодив свій намір з київським митрополитом Йоасафом Кроковським та ігуменом Свято-Михайлівського монастиря. Судячи з універсалу, гетьман визначав трьох ктиторів новоствореного монастиря (Л. Шостаченко, Л. Колот, К. Касяненко) і навіть звільняв їх за це від "міських тяглостей". Про значну допомогу гетьмана цій філії Свято-Михайлівського монастиря свідчить і ряд інших його документів. Між іншими, тут згадано ім'я чи не найпершого ігумена Свято-Троїцького монастиря (ним був ієромонах Пахомій Печковський) та його наступників – (намісників о. Михайла, о. Дезидерія), чітко окреслено маєтності філії, шляхи їх переходу у монастирську власність. Так, ліс Щербанювщина

[14] Можна вказати лише на такі виданні, які містять лаконічну інформацію про Красногірський монастир: *Голованский Е.* Киево-Златоверхо-Михайловский первоклассный монастырь и его скит Феофания. – К., 1878. – С. 186–187; Полтавщина. Енциклопедичний довідник. – К., 1992. – С. 398.

дістався монастиреві завдяки дару Парасковії – дружини (очевидно, вже вдови) Лук'яна Шостаченка, котрого гетьман раніше призначив одним з монастирських ктиторів. Найважливішою маєтністю філії було с. Піски, надане Скоропадським 26.Х.1712 р. Нині воно називається Піски-Удайські знаходиться на лівому березі Удаю за 13 км від Лубен. Згадуються й маєтності під с. Биївцями (нині – село Лубенського району) і с. "Воробювцями" (нині – с. Горобії під Биївцями).

Повертаючись до власне Свято-Михайлівського монастиря, слід вказати насамперед на ті документи Скоропадського, які стосуються підтвердження прав монастиря на чи не найдавнішу його маєтність – с. Вигурівщину. Після того як монастир виграв судову справу, що виникла через конфлікт за цю маєтність, і закріпив це актом розмежування 1657 р., підписаним тодішнім київським полковником Василем Дворецьким, він продовжив скуповувати землі у козаків-сусідів, концентруючи тут свої головні земельні угіддя. Такі дії викликали певний спротив з боку київської влади, розпочався також конфлікт з Києво-Печерською лаврою, яка володіла сусіднім с. Троєщиною (нині – житловий масив у лівобережній частині Києва), а межі не завжди були чіткими. За часів Мазепи (у 1704 р.) було проведено розмежування земель між Вигурівщиною і Троєщиною, і одним із своїх універсалів Скоропадський ставив крапку в цьому конфлікті. Складніше було розв'язати суперечність із київською світською владою. У своєму листі 1711 р. (фактично це універсал-наказ) Скоропадський звелів київському сотнику Трохиму Климовичу не втручатися у монастирські справи стосовно Вигурівщини. В одному з подальших універсалів Скоропадського йдеться про звільнення від податків молдавських поселенців Вигурівщини, осаджених там з волі монастиря.

Важливим є універсал Скоропадського, котрим підтверджувалося право монастиря на маєтність Блиставицю (нині – село у Бородянському районі на Київщині). Блиставиця належала свого часу київському війту Сомку. Очевидно, цей війт доводився ріднею першій дружині Богдана Хмельницького – Ганні Сомко, і, вочевидь, не випадково Юрій Хмельницький, ставши гетьманом, підтвердив права на землі й будинки у Києві вдові цього Сомка – Катерині, уродженій Влостовській. Остання на момент видання Скоропадським універсалу вже померла, а перед смертю заповідала своє с. Блиставицю Свято-Михайлівському монастиреві, що й ствердив Скоропадський. Цей документ важливий і тим, що дозволяє уточнити термін ігуменства у монастирі ієромонаха Іоаникія Сенютовича. За даними першого дослідника історії обителі о. Євстратія Голованського, Сенютович став її ігуменом у 1713 р., а 24.VII.1715 р. – архімандритом Києво-Печерської лаври. Однак універсал Скоропадського, як і деякі інші його документи, виразно свідчить, що Сенютович був ігуменом Свято-Михайлівського монастиря як мінімум з травня 1711 р. Є навіть певні підстави припускати, що він обіймав дану посаду ще раніше часу, можливо, з 1700 р., коли Захарія Корнилович став єпископом.

Далі за хронологією йде привілей Скоропадського, котрим Свято-Михайлівському Золотоверхому монастиреві передавалися у володіння с. Крехаїв та Боденьки в Остерській сотні Київського полку разом з лісом Малий Кормил, що знаходився поблизу Крехаєва. Цим гетьман хотів компенсувати втрату монастирем його правобічних маєтностей. Як відомо, Петро I знову віддав ці землі Речі Посполитій, як свого часу його попередники за Андрусівським договором 1667 р. та "Вічним миром" 1686 р., знову порушуючи умови російсько-українського договору 1654 р. Село Крехаїв (нині –

у Козелецькому районі Чернігівської області) стоїть на лівому березі р. Десни, майже на межі з сучасним адміністративним кордоном між Чернігівською та Київською областями. Боденьки ж є невеликим населеним пунктом біля с. Жукина Вишгородського району Київської області на правому березі Десни. Ліс "Малий Кормил" був біля Крехаєва Козелецької сотні, хоча в універсалі Скоропадського його пов'язано із Остерською сотнею (можливо тому, що в Острі монастиреві належали землі та млини). Селяни згаданих сіл, за винятком п'ятьох козаків, що були "боярско служачие", мали згідно з волею гетьмана виконувати "послушенство" монастиреві. Раніше посполиті виконували "послушенство" євминському "дозорці", тобто представнику гетьмана у Євминках (нині – село у Козелецькому районі Чернігівської області, що стоїть на лівому березі Десни, на 32 км нижче від Козельця, неподалік адміністративного кордону з Київською областю). Можливо, цим дозорцем був євминський староста Богдановський, до котрого гетьман звернувся з листом, забороняючи євминським жителям чинити шкоду у монастирському лісі та озері Копятині. До честі Скоропадського, він не став користуватися лісом, конфіскованим у Мазепи і наданим Скоропадському з волі Петра I, а передав їх Свято-Михайлівському монастиреві. Характерно, що обережний Скоропадський не обмовився тут і словом про те, кому раніше належав ліс Малий Кормил. Що це була не випадковість, свідчить ще один універсал Скоропадського, яким він стверджував права монастиря на придбані ним маєтності в с. Боденьки та Крехаєві у дівочих монастирів (Києво-Печерського Свято-Вознесенського та Свято-Флорівського). В універсалі говориться, що купчий запис свого часу ствердила ігуменя цих монастирів Марія-Магдалина Мокієвська. Отже, мати Мазепи була названа тут не своїм прізвищем за чоловіком, як тоді було прийнято, а дівочим.

В одному з листів Скоропадського до ігумена Свято-Михайлівського Золотоверхого монастиря стисло згадувалося і про ствердження ним права на млини, передані Свято-Троїцькому Красногірському монастиреві Марією Василівною Гамалією. Остання була вдовою Григорія Гамалії, лубенського полковника у 1668–1670, 1687 рр. Ще Мазепа у 1689–1690 рр. дав йому у володіння ряд маєтностей, зокрема с. Бодаква у Сенчанській сотні Лубенського полку (нині – село у Лохвицькому повіті Полтавської області) та с. Хрулі, що стоїть поблизу Бодакви. По смерті Г. Гамалії вдова вирішила розділити маєтності на дві частини. Одну мав успадкувати її син Іван Гамалія, а другу – Спасо-Преображенський Лубенський Мгарський монастир, де ігуменом був Кощаківський, на жаль, не знаний на ім'я. Справа в тому, що в історії української культури добре відоме ім'я ченця Іллі Кощаківського, уставщика Межигірського монастиря у 1705–1717 рр., який був автором Межигірського літопису (1707 р.). Отже, ігуменом Мгарського монастиря міг бути якийсь родич ченця Іллі, а можливо і сам Ілля (у такому разі вказівка на його службу в Межигірському монастирі в 1717 р. була викликана помилкою дослідників). Свою волю М. Гамалія виклала у заповіті. Однак потім (до 15.X.1713 р., не пізніше листопада 1711 р.) Кощаківський – ігумен Мгарського монастиря – помер. Це, а також порада Скоропадського, висловлена у не збереженому листі до М. Гамалії, призвела до зміни останньою свого рішення. Тепер вона вирішила заповісти маєтності, обіцяні Мгарському монастиреві, Свято-Михайлівській

Золотоверхій обителі. Про це вона сама написала 15.XI.1711 р. Іоаникію Сенютовичу, а її рішення, оформлене 12.V.1712 р. було стверджене універсалом Скоропадського від 15.X.1713 р. Свято-Михайлівський Золотоверхий монастир діставав таким чином хутір Хрулевський (Хрулі), хутір Ведкалівку (суч. Ветхалівка біля с. Середняки Гадяцького району Полтавської області), с. Бодакву, два млини тощо. Ці та ряд інших маєтностей Свято-Михайлівського Золотоверхого монастиря (Вигурівщина, Піски та ін.) були ще раз стверджені за ним універсалом Скоропадського від 28.VII.1714 р.

Незадовго до смерті М. Гамалії її володіння, як власні, так і передані монастиреві, стали об'єктом зазіхань і рідні, і місцевої адміністрації. Зокрема, луки під Бодаквою захотів долучити до свого полку, Комишенської сотні, гадяцький полковник Г. Милорадович. Вдова написала скаргу гетьманові, і той відгукнувся 14.VII.1714 р., видавши одночасно універсал, де підсумовувалися результати розслідування спеціальною комісією спірних питань між Лубенським та Гадяцьким полками, зокрема і щодо лук біля Бодакви. Вона визнала правоту М. Гамалії. Цікаво, що комісари спиралися і на свідчення місцевих старожилів, котрі показали, що ці луки здавна, ще "за лядской держави", тобто до 1648 р., належали до с. Бодакви. 17.VIII.1716 р. М. Гамалія склала новий заповіт, підписаний нею чи через неписьменність, чи через слабість лише хрестиком, і затверджений колом авторитетних осіб, насамперед київським митрополитом Йоасафом Кроковським. Цим документом ще раз стверджувалися права Свято-Михайлівського Золотоверхого монастиря на подаровані М. Гамалією його маєтності. Цей заповіт ("тестамент") М. Гамалія склала вже, очевидно, будучи при смерті. Принаймні універсал І. Скоропадського від 7.VII.1717 р., котрим стверджувався поділ її земель між її сином та Свято-Михайлівським Золотоверхим монастирем, називає її покійною. Тут, між іншим, згадується ім'я нового ігумена Свято-Михайлівського Золотоверхого монастиря Варлаама Ліницького. Він був обраний ігуменом у 1716 р., а у 1719 р. він став уже єпископом Суздальським. Пізніше він був єпископом у Коломні, Астрахані, Пскові, а, повернувшись до Києва, він помер і був похований у Києво-Печерській лаврі.

Два інші універсали (№ 54, 58) І. Скоропадського, які стосувалися надання млинів на р. Острі у м. Остер, дають можливість уточнити дати смерті трьох представників старшинського роду Коровки-Вольських, найвизначнішим з яких був київський полковник Григорій Карпович Коровка-Вольський, полковник київський у 1682–1687 і 1689–1691 рр., чигиринський 1678–1679 рр. і стародубський у 1678–1681 рр. Виявляється, що до 17.X.1712 р. Карпо і Григорій були вже покійними. Невдовзі перед цим, але пізніше ніж чоловік і свекр, померла вдова Григорія. Федір Григорович Коровка-Вольський, що теж бував київським полковником, помер між виданням двох універсалів Скоропадського, тобто між 17.X.1712 р.– 11.VIII.1713 р. У даному ряду стоять і універсали Скоропадського від 19.XI.1715 р. і 11.VII.1719 р. У першому заслуговує на увагу згадка про хутір "Волевачів". Очевидно мова тут йде про один із найстаровинніших козацько-старшинських родів. Волевачі були сусідами Хмельницьких на Чигиринщині, а один з них (Іван Тимофійович Волевач) був генеральним обозним Війська Запорозького у 1650 р. і того ж таки року помер. У другому універсалі серед членів комісії, посланих гетьманом для розслідування конфлікту

щодо остерських маєтностей, згадується військовий значний товариш Стефан Тарновський, ймовірно один із предків славнозвісних українських меценатів XIX ст. Тарновських.

Крім гетьманських документів, у збірнику знаходимо чимало універсалів та листів, купчих і розписок генеральної старшини, полковників та сотників Війська Запорозького, також їхніх дружин, київських бурмистрів та ін. Це, насамперед, Война Сербин, генеральний осавул (1687–1689); Родіон Димитрашка (Димитрашка Райча), переяславський полковник у 1666, 1671, 1672–1674, 1787–1688 рр.; Семен Савич, генеральний писар (1709–1725), Григорій Карпович Коровка-Вольський; Андрій Маркович, полковник лубенський (1714–1727); Петро Апостол, полковник лубенський (1728–1757); Михайло Милорадович, полковник гадяцький (1715–1726); Іван Пироцький, сотник I Ніжинської полкової сотні (1700–1725), Іван Пирятинський, сотник Гадяцької полкової сотні (1715–1735); Марія Христофівна Коровка-Вольська, дружина Федора Григоровича Коровки (Коровченка)-Вольського, київського полковника у 1708–1712 рр. Але наведені нижче документи дозволяють уточнити періоди каденції деяких з них. Так, згідно з найповнішим на сьогодні покажчиком[15], І. Пироцький сотникував як мінімум з 1700 р., між тим в документі № 178 як сотник він згадується вже у березні 1699 р., Іван Пирятинський був до того ж гадяцьким наказним полковником у 1728 р., а про генерального суддю Олексія Турянського взагалі немає згадки, хоча він був на цій посаді як мінімум у 1711–1712 рр. (№ 105, 182). Адресатами універсалів та листів виступають ігумени Свято-Михайлівського монастиря Феодосій Софонович – видатний український хроніст, вихованець, викладач і ректор Києво-Могилянської академії, ігумен у 1655–1677 рр.; Захарія Корнилович, ігумен у 1694–1700 рр., потім переяславський єпископ; Іоаникій Сенютович, ігумен у 1711–1712, 1713–1715 рр.; Варлаам Ліницький, ігумен у 1712, 1716–1719 рр. та ін. Інформація з наведених нижче документів дозволяє уточнити і терміни каденції декількох ігуменів обителі, бо досі існувала певна плутанина у цьому питанні. Всі ці документи проливають світло на процес формування монастирського та старшинського землеволодіння, на конфлікти, що виникали за спірні землі та нерухоме майно. Тут є, наприклад, важливі дані до історії міст і сіл України, особливо Сіверщини (Козелець, Ніжин, Остер, с. Крехаїв Остерської сотні – нині Козелецького р-ну Чернігівської області, с. Боденьки тієї ж сотні та ін.), до історії козацьких родів, врешті до церковної та культурної історії.

Варто вказати на деяку важливу, з нашого погляду, інформацію наведених нижче документів. У них згадуються такі визначні особи Гетьманщини, як Іван Обидовський, ніжинський полковник у 1695–1701 рр., Лук'ян Жураковський, ніжинський полковий суддя у 1699–1707 рр., Костянтин Солонина, київський полковник у 1669, 1671–1682 рр., Петро Булавка, писар Генеральної Військової канцелярії у 1710–1713 рр. (у документі його названо на російський лад: Булавкин) та інші представники київського та ніжинського магістратів. Г. Коровка-Вольський згадує про свій гріх (побиття ченця), за що йому не було дане благословення київського митрополита Варлаама Ясинського,

[15] *Кривошея В.В.* Українська козацька старшина. – К., 2005. – С. 79.

кається у ньому і просить прийняти в дар Свято-Михайлівському Золотоверхому монастиреві за клопотання його ігумена перед митрополитом у справі Г. Коровки-Вольського (№ 97). У документах № 247, 248 згадується Марія Василівна Гамалія – вдова Григорія Гамалії – лубенського полковника у 1668–1670, 1687 рр., покровителька Свято-Троїцького Красногірського монастиря.

У наступній групі документів (№ 169, 170) є важливі дані про те, що сотник Іван Пироцький був онуком Костянтина Солонини, а його дружиною була Агафія Василівна Забіла, судячи з усього дочка Василя Петровича Забіли, борзнянського сотника у 1680–1686 рр.

Одним з найважливіших розділів збірника є той, що називається: "Кріпости на земли и млины в Острі обрітающиїся". Тут наводяться тексти 28-ми документів, які охоплюють проміжок часу у майже 20 років (1712–1731 рр.), і які були створені органами міського самоуправління Києва, Козельця і Остра. Це переважно виписи з міських ратушних книг згаданих міст, а також розписки приватних осіб.

Ці документи проливають додаткове світло на історію згаданих міст, особливо Остра, їх храми й монастирі, на розташування землеволодінь жителів міста, походження деяких топонімів та гідронімів тощо. Важливими є дані, які стосуються населення Остра, в першу чергу, його верхівки, а також місцевого духовенства, генеральної старшини, яка бувала в Острі або займалася його справами. Важливою є і згадка про "Мазепиху". Мається на увазі Марія-Магдалина Мазепа, матір гетьмана Івана Мазепи, про яку вже говорилося. У наведених нижче документах згадано й Василя Михайловича Танського та його дружину Ганну Василівну (уроджену Забілу). Як твердив видатний український історик В.Л. Модзалевський[16], цей Танський був охочекомонним полковником у 1715, 1718–1720 рр. і переяславським полковником у 1726–1730 рр., а його дружина була дочкою ніжинського полковника (у 1687–1694 рр.) Степана Петровича Забіли. Як бачимо з наведених нижче документів, В.М. Танський був охочекомонним полковником ще у 1712 і 1714 рр. Згадується тут і його родич – Антон Михайлович Танський, який був київським полковником у 1712–1742 рр. Є можливість уточнити також родовід Дворецьких – нащадків київського полковника (наказного і повноправного) у 1653–1655, 1656–1659, 1660–1662, 1663–1666, 1668 рр. Василя Дворецького: згадується "товариш" Київського полку Остерської сотні Іван Петрович Дворецький, який був онуком Івана Дворецького (сина чи брата Василя Дворецького), згадується у 1714 р. з дружиною (Христиною Іванівною) та його дядьком (Тимофієм Губкою) (№ 211). Наведений нижче документ № 218 свідчить, що Тимофій Павлович Губка ("товариш полку Киевского, а обивател острицкий") насправді був чоловіком тітки: він був одружений із Марією (уродженою Дворецькою). Документ свідчить, що ця Марія Дворецька у першому шлюбі була одружена з Максимом Юшкевичем і мала від нього сина Данила (внук Івана Дворецького, вочевидь правнук полковника Василя). У цьому ж документі згадується ще один з Дворецьких (Федір Антонович), котрий, напевне, не обіймав якоїсь значної посади і навіть не вмів писати. У документі № 234 згадується і остерський городовий отаман Іван Дворецький. Можна уточнити також деякі моменти

---

[16] *Модзалевский В.Л.* Малороссийский родословник. – К. 1996. – Т. V. – Вып. 1. – С. 1.

з історії роду Солонин. Так, Василь Якович Солонина був полковим писарем Київського полку не тільки у 1710–1715 рр., але й пізніше у 1719 р. (№ 230).

Так само можна уточнити й генеалогію міщанського роду Войничів. Отже, Іван Богданович Войнич (помер до серпня 1707 р.), який був одруженим з Килиною, мав не тільки синів Федора й Артема, але й трьох дочок. Дві з них були вже заміжні: Федора була дружиною Кирила Драгомирецького, а Ганна – якогось Федора. Третя дочка (Марія) була ще незаміжня і мабуть неповнолітня. Дружина Артема Агафія по його смерті, що настала очевидно у 1730 р., вийшла заміж вдруге за остерського писаря Красноперського (ймовірно це був Яків Красноперський, наказний остерський городовий отаман у 1746 р.). У документі № 235 він вже згадується як отаман у березні 1731 р. Є можливість також уточнити склад міської верхівки і духовних осіб Остра й Козельця, навіть і Києва. Так, дуже цінною є згадка про київського бурмистра Івана Софоновича. Як відомо, Іван Софонович, що доводився братом видатному українському хроністу Феодосію Софоновичу, обіймав дану посаду ще у 60-х роках XVII ст. У попередній подачі документів з історії Остра він згадувався на цій посаді ще й у 1686 р., що є вірогідним. Нинішня ж згадка у 1715 р. (№ 221) змушує ламати голову над питанням: чи це був той самий Іван Софонович, якому би тоді мало бути десь під 90 років, чи це вже був його син або однофамілець. Остерським городовим отаманом був у 1710–1715 рр. Іван Опушний[17]. Тут він названий Іваном Опошним, і до того ж паралельно з ним у 1712–1713 рр., навіть у одному документі (№ 207), згадується на цій посаді Павло Хенцинський. На підставі одного з документів (№ 233) можна з упевненістю стверджувати, що у 1722 р. остерським городовим отаманом був Гнат Вербицький. Його старший брат, Григорій Вербицький, був священиком Свято-Троїцького (у 1731 р. – Свято-Михайлівського) храму в Острі. Посаду остерського війта обіймали Остафій Григорієвич (Григорович) (у 1712 р.), Сергій Федорович (у 1713 р.), Павло Боровик (у 1714 і 1722 рр.), Кіндрат Чешуйка (у 1719 р.), Федір Комарницький (у 1731 р.) (він певно доводився ріднею Андрію Комарницькому – остерському городовому отаману у 1699–1704 рр.). Названо й колишнього остерського війта (Леонтій Котляр). Козелецьким же війтом у 1714 р. був Парфен Іванович. Подані й імена декого з остерського духовенства: Прокопій Леонтович (Леонтієвич), який був дияконом у Старому городі Остра у 1709 р., тут (№ 203), згадується як священик Свято-Михайлівського храму у цій частині міста, ймовірно замінивши Якима – настоятеля даної церкви, що значився у 1705 р. Його швагером був Василь Вербиченко, житель Остра. Димитрій Родович – пресвітер храму у остерському Старгороді у 1709 р. числився небіжчиком вже у 1714 р. (№ 220). Згадано Йосифа Виноградського – священика церкви св. Іоанна Предтечі у Острі (№ 218), деяких ченців Свято-Михайлівського Золотоверхого монастиря у Києві у 1713 р. (ієромонахи Захарія Йозефович, Нафанаїл Русинович, Сильвестр Пясецький, Захарій, чернець Дезідерій), які напевно були довіреними особами ігумена Іоаникія Сенютовича (№ 208, 230). У даному випадку особливу цінність має документ № 215, у котрому згадуються імена козелецького та остерського протопопа (Симеон Ласковський), настоятелі храмів у Козельці: Спаського (Максим Григорович Стаєцький), Свято-Микільського (Лазар Тарловський).

[17] *Кривошея В В.* Українська козацька старшина. – К., 2005. – С. 176.

Документи за № 222–228 – це стандартні купчі остерських жителів. Цікаво, що вони виявилися, м'яко кажучи, невідповідними, бо за продані остерськими жителями землі ігумен Свято-Михайлівського монастиря Іоаникій Сенютович нічого не заплатив, і тому ці жителі перепродали свої землі ротмістру Федору Нестеровичу (Нестеренку), який сплатив, принаймні, частину грошей. Через це виникнув конфлікт між монастирем та Нестеровичем, який довелось розплутувати комісії, спорядженій самим гетьманом Іваном Скоропадським та генеральним бунчужним Яковом Лизогубом (до її складу входили писар Київського полку Василь Солонина та Яків Борсук, який, мабуть, доводився ріднею ніжинському полковнику у 1674–1677 рр. Марку Борсуку).

Документи збірника проливають світло на історію деяких відомих козацьких родів, на біографії їх визначних представників. Так, у одному з документів згадується про ченця Йосифа Рубана, колишнього полковника. Це не хто інший, як полковник Іван Максимович Рубан (останній раз як полковник згадується у 1697 р.), який, згідно з родовою традицією, на старості літ постригся у ченці. Документ дає змогу досить точно датувати смерть цієї особи (до березня 1703 р.). Купча 1731 р. (№ 262) згадує про розмежування степу біля р. Бодакви із ченцями Свято-Михайлівського Золотоверхого монастиря, у якому брав участь і видатний український літописець, гадяцький полковник Григорій Грабянка. Те, що останній знався з ченцями даної обителі, пояснює факт використання літописцем матеріалів з архіву цього монастиря, насамперед "Кройніки" Феодосія Софоновича, ігумена Свято-Михайлівської обителі.

Отже, документи збірника віддзеркалюють не тільки різні сторони монастирського життя, а є чи не основною джерельною базою багатьох питань історії України.

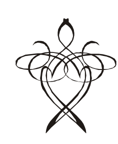

ДОКУМЕНТАЛЬНА СПАДЩИНА СВЯТО-МИХАЙЛІВСЬКОГО ЗОЛОТОВЕРХОГО МОНАСТИРЯ XVI–XVIII СТ. З ФОНДІВ ІНСТИТУТУ РУКОПИСУ НАЦІОНАЛЬНОЇ БІБЛІОТЕКИ УКРАЇНИ ІМЕНІ В.І. ВЕРНАДСЬКОГО: ІСТОРИКО-ДЖЕРЕЛОЗНАВЧИЙ АНАЛІЗ

Документальна спадщина київських монастирів завжди привертала увагу широкого загалу дослідників, оскільки вона зберігала найбільше інформації про найрізноманітніші аспекти розвитку суспільства в минулому. На жаль, оригінали документів, які дійшли до сучасного дослідника, не можуть задовольнити їх наукову потребу через прогалини в документальному масиві в різні історичні періоди. Тому найчастіше дослідники звертаються до копій документів, щоб відтворити повну картину досліджуваних питань. Серед документальних джерел окреме місце належить копійним книгам, в яких містяться копії документів XVI–XVIII ст., що не дійшли до наших днів. Вони складалися з документів різного змісту – дипломатичного, господарського, службового тощо і використовувалися як довідки.

Вивчення копійних книг як окремого виду документального джерела привертало увагу археографів та книгознавців через невизначеність методики та принципів їх наукового опису та через специфіку цього виду історичного джерела. Провівши загальний аналіз відомих копійних книг монастирів Росії, Л.В. Черепнін установив характерну тенденцію вибіркового переписування документів в копійні книги. Документи ретельно підбиралися з певною метою (політичною, соціальною, юридичною, господарською тощо), тобто при створенні копійних книг переписувач виконував не тільки охоронну функцію, але й соціально-політичну. Тому не тільки кожний окремий документ може використовуватися як копія втраченого оригіналу, а й їх комплекс, представлений в копійній книзі, повинен розглядатися як автентичний документ того історичного періоду, коли вона створювалася[18].

Аналізу та характеристиці такого виду книг торкається в своїй роботі Д.М. Альшиц, даючи визначення та назву йому: “книга-архів”. Розглядаючи питання, що вважати рукописною книгою, автор статті чітко розмежував “книгу-архів”, рукописну книгу та збірник документів, що поєднує документи в книжній формі[19]. Хоча “книга-архів” представлена окремою збіркою у формі кодексу з ознаками рукописної книги (шкіряна палітурка, різні почерки писців, маргіналії та записи), до рукописної книги її віднести не можна, через її зміст, мету створення та призначення. Але і до збірника документів в книжній формі, до якого можна віднести будь-яке зібрання, яке створюється із документів і

[18] *Черепнин Л.В.* Русские феодальные архивы XIV–XV веков. – Ч. 2. – М., 1951. – С. 4–16.
[19] *Альшиц Д.Н.* Что считать рукописной книгой (Из опыта описания древнерусских рукописей) // Проблемы источниковедческого изучения рукописных и старопечатных фондов. – Л., 1979. – С. 79–91.

не має іншої функції, окрім збереження даної групи документів (наприклад, оправлених в одну палітурку оригінальних документів або у вигляді списків, зроблених колекціонером), їх віднести також не можна.

Першою характерною рисою “книги-архіву” є те, що вона створювалася найчастіше в той самий період часу, що і документи, які записувалися в книгу, тобто мала єдиний хронологічний простір. Другою її особливістю було об’єднання за певною ознакою документів в одне ціле для збереження та подальшого використання, зокрема, в судових позовах. І найголовніше: “книга-архів” – це узагальнене відображення різних сторін суспільного життя, які пов’язані з виникненням та діяльністю різних інституцій (церковних, суспільних, державних). Тому своєрідне поєднання форми рукописної книги та лаконічного змісту актових документів як результату діловодної документації конкретного об’єкта виводить “книгу-архів” на окреме місце при класифікації писемних джерел.

Протягом останнього століття назва цих книг в науковій термінології змінювалася залежно від предмета вивчення дослідниками. Так, при характеристиці таких збірок копій документів монастирів на початку XX ст. дослідниками частіше вживається термін “книги крепостей”. Це обумовлено, насамперед, традиційним використанням ченцем-переписувачем у змісті збірника копій документів слова-заголовку “крепость”, що було узагальненням значення будь-якого юридично оформленого документа, який мав відношення до права на власність землі або нерухомості. З середини 50-х років XX ст. починається період розвитку дипломатичної кодикології[20], котрий характеризується детальним аналізом однієї або декількох книг, які належать до одного архіву, і все частіше науковцями вживається термін “копійні книги” або “копіарії” (дипломатарії). Саме завдяки загальній інформаційній наповненості та розширеним діапазоном джерелознавчих досліджень при вивченні “копіаріїв” кожна книга розглядається через призму соціально-політичних подій в державі, що ще більше вирізняє її серед актових джерел XVI–XVIII ст.

“Книги-архіви” монастирів різноманітні за своїм призначенням, але мають одну спільну і головну рису – вони є збірниками документів юридичного характеру і завжди були першоосновою будь-якого монастиря. Значення їх для вивчення історії монастирів дуже велике, не менш цінні вони і як історичне джерело. Вони містили майже всі копії документів, що стосувалися землеволодіння та меж монастирських маєтностей. Окрім маєтних справ книги вміщували законодавчі акти, офіційне та приватне листування, духівниці тощо, займаючи особливе місце у справі забезпечення історичних досліджень кожному науковцю. Традиційно ці “книги-архіви” розглядалися як джерела з історії церкви, хоча вони дають безцінний матеріал для вивчення економічного і політичного життя того часу. Так, наприклад, відомості про вартість окремих ділянок землі, яку придбав монастир, є важливим джерелом для вивчення цінових та земельних відносин у період створення документа. Листування визначних духовних та державних осіб знадобляться для просопографічних досліджень та здійснення реконструкцій їхніх біографій тощо.

---

[20] *Каштанов С.М.* Копийные книги Троице-Сергиева монастыря XVI в. // Записки Отдела рукописей ГБЛ. – Вып. 18. – М., 1956; *Ивина Л.И.* Копийные книги Троице-Сергиева монастыря XVII в. // Записки Отдела рукописей ГБЛ. – Вып. 24. – М., 1961.

Характерною особливістю “книги-архіву” монастирів є те, що всі документи стосуються маєтностей одного монастиря або приписних до нього обителей та критеріями відбору і занесення копій до цих книг за номінальним або географічним принципами. Копії документів записувалися за хронологією (за роками), а в середині за видами документів (привілеї, грамоти, універсали, листи тощо) та географічною і номінальною ознаками (документи, що стосуються різних селищ, хуторів або гребель, млинів). На практиці, коли юридичну силу могли мати лише оригінали документів або засвідчені їх копії, “книга-архів”, не маючи доказової юридичної сили, завдяки хронологічній послідовності внесених до неї документів в межах окремого територіального об’єкта (хутора, села, селища, містечка, греблі, млина, урочища тощо) і певного відрізку часу, завжди користувалася попитом в численних позовах та судових процесах за майно монастиря[21].

Ознайомлення з представленою до публікації “книгою-архівом” Свято-Михайлівського Золотоверхого монастиря, доводить, що при роботі науковців з цим джерелом, як правило, опрацьовувався один або група документів для розроблення та вивчення вузькоспеціалізованої проблеми. Ілюстрацією цього слугуватимуть надруковані окремі документи з “книги-архіву” в XIX ст. київською та петербурзькою Археографічною комісією[22] у виданнях “Акты, относящиеся к истории Южной и Западной России собранные и изданные археографической комиссией” (СПб., 1861–1892) та “Акты, относящиеся к истории Западной России, собранные и изданные археографической комиссией” (СПб., 1846–1853). Виявлення і публікації монастирських документів у цих виданнях на той час пов’язане з загальною тенденцією уряду в пошуках історичного фундаменту в архівах для підтвердження належності українських земель Російській імперії. Відзначимо, що сьогодні здійснено цілу низку публікацій документів “книги-архіву” Свято-Михайлівського Золотоверхого монастиря, які істотно доповнили розділ універсалів та листів українських гетьманів в серійних збірках “Універсали українських гетьманів. Матеріали до українського дипломатарію” (К., 1998–2004).

Разом з тим велика кількість рідкісних документів зостаються поза увагою широкого кола дослідників, через що є прогалини як в історії монастиря, так і в самій “книзі-архіві” як документі діловодства монастиря. До цього часу не було комплексного підходу до вивчення, опрацювання, кодикологічного аналізу та публікації “книги-архіву”. Пропонована робота є спробою відтворити найцінніше акумульоване джерело загальних рис цього історичного джерела як в археографічному, так і книгознавчому аспекті.

“Книга-архів” зберігається в рукописному зібранні Свято-Михайлівського Золотоверхого монастиря (ф. 307, № 535/1763) у фондах ІР НБУВ. Обсяг збірника складає 532 арк. Формат – 210х330 мм. Оправа – картон зі шкіряним корінцем, відірвана. Виходячи з типу письма і датованих філіграней, рукопис можна віднести до 40-х років XVIII ст.

---

[21] ІР НБУВ, ф. 301, № 216, 217 – копійні книги Києво-Печерської лаври (за описом Київської казенної палати документів Києво-Печерської лаври № 5, 6); ф. 307, № 535/1763 – копійна книга Київського Золотоверхого Михайлівського монастиря.

[22] У 1834 р. засновано Комісію для видання зібраних Археографічною експедицією актів і у 1837 р. перейменовано в Археографічну комісію.

Філіграні в збірнику п'яти видів – "Орел", "Лілія", "Єдиноріг", "Літера W" (з літерним супроводженням "І Н К") та "Герб з перев'яззю", які співпадають з датою рукопису. Наприклад, філігрань "Лілія" датована Е. Лауцявічюсом 1741–1742 рр.[23]

Рукопис реставровано та заново оправлено у 1808 р., коли більша частина рукописів монастиря була оправлена за розпорядженням намісника монастиря Іринея Фальковського. На корінці книги збереглися старі шифри: Отд. 4. гл. 1 № 2680-2 та № 145. На форзаці та арк. 33 – печатка бібліотеки Свято-Михайлівського Золотоверхого монастиря 1890-х рр., вірогідно поставлена після проведення звірки бібліотеки. Аркуші рукопису пожовклі, праві верхні кути потерпали від вологи, залишилися плями від води та воску. Документи написано скорописом першої половини XVIII ст. староукраїнською, польською та російською мовами.

У збірнику наявні два почерки переписувачів. Перший (основний) – арк. 1–142, 144–478; другий – арк. 142 зв.–143, 479–509. На звороті останнього аркуша (арк. 520 зв.) є нотатки користувачів цього рукопису. На завершальному етапі формування збірника була проставлена нумерація – до арк. 478 та вставлені чисті аркуші (від 1 до 20) після кожного розділу для дописування копій нових документів, що відносяться до змісту того чи іншого розділу. Другим почерком нумерація проставлена до арк. 509. Чорнило коричневе та чорне, яке на більшій частині тексту відбилося на протилежних аркушах. На полях рукопису є помітки олівцем та чорнилом, які уточнюють відомості про дату документа, назву місцевості, прізвища та імена продавців або дарувальників маєтностей монастирю. Наприклад, на арк. 136 на полях рукопису при уточненні назви місцевості Вигурівщина є помітка із зазначенням давньої її назви – Милославщина.

Загальна структура "книги-архіву" певного монастиря упорядковувалася згідно зі складом оригіналів документів, які зберігалися в архіві монастиря до секуляризації монастирських земель в Україні у 1786 р. Тому помилковість у передачі текстів документів переписувачем було зведено до мінімуму. Винятком є тільки тексти копій царських грамот з останнього розділу, які містять багато виправлень іншим чорнилом. Постійне звернення до "книги-архіву" при будь-яких переміщеннях оригінальних документів з архіву монастиря (Київська казенна палата, Київська духовна академія) відбилося на деяких документах – олівцем проставлені номери відповідних аркушів в "книзі-архіві". Так, наприклад, на оригіналі привілею короля Владислава IV Вази від 26 листопада 1646 р. про підтвердження прав на монастирські маєтності[24] під старими шифрами в лівому верхньому куті арк. 1 проставлено олівцем № 35, що відповідає арк. 35 у "книзі-архіві" копії цього документа.

Зміст книги поділено на п'ять розділів. Копії з перших трьох розділів починаються із заголовків, які в цілому передають зміст акта, вказуючи на об'єкт дії. Заголовки були складені перед копіюванням документів, що підтверджує як ідентичність почерку переписувача, так і чорнило. Винятком є заголовки до № 18 та № 27, які вирізняються іншим чорнилом (чорним) та іншим почерком.

---

[23] *Лауцявичюс Э.* Бумага в Литве в XV–XVIII вв. Атлас. – Вильнюс, 1967. – № 2074.

[24] ІР НБУВ, ф. 301, № 216 (Г, Київський Золотоверхий Михайлівський монастир), по оп. № 22.

Перед заголовками четвертого і п’ятого розділів переписувачем також було зроблено відступ для написання заголовка потім, але місця ці так і залишилися пустими.

Перший розділ книги містить 28 актів 1522–1685 рр., до якого входять, насамперед, королівські привілеї, судові позови, скарги з майнових питань. Документи розміщуються з арк. 1 по 47, арк. 48–чистий, в хронологічній послідовності. Починається розділ з визначальних історичних документів монастиря – привілеїв Сигізмунда I Старого від 8 серпня 1522 р. (№ 1) та 15 березня 1523 р. (№ 2), наданих київському воєводі Андрію Немировичу на прохання ігумена Свято-Михайлівського Золотоверхого монастиря Макарія віддати до обителі міське поле за Пробитим Валом та надати право реставрувати спустошений монастир і організувати монастирську общину, з поправкою на невтручання митрополита і воєводи до монастирських справ. В заголовку до першого документа є дописка іншим почерком “а ныне оное поле за Львовскими воротами именуется Кудрявець”[25], яка належала, вірогідно, досліднику-користувачеві цього рукопису. Окрім привілеїв про відродження монастиря, є привілеї польських королів Сигізмунда II Августа, Михайла Корибута Вишневецького, Владислава IV Вази, Яна III Собеського, що стосувалися різних сторін монастирського життя, здебільшого захисту прав та монастирську власність. Наприклад, привілей від 19 лютого 1629 р. (№ 19) на дозвіл сичення меду та продажу його на церковні потреби за листом князя Костянтина Острозького і позов того ж князя від 12 лютого 1602 р. до Павла Монтвиду про пограбування двору в Юрівці, який належав монастирю (№ 15), свідчать про турботу влади про монастирську власність та захист її від зазіхань з боку інших верств населення. Ще одна скарга від ігумена Йосифа Мировського до білогородківського старости Миколая Вишпольського від 23 липня 1606 р. також стосується наїзду на монастирські землі з боку жителів с. Білогородки (№ 17). Про виняткове становище монастиря свідчить привілей Яна III Собеського від 12 березня 1685 р. (№ 28), яким заборонялося військовим бути на постої в монастирських маєтностях та вимагати від них різні побори. Але збагачення монастирів відбувалося не тільки законним шляхом, зокрема отримання власницьких прав від польських королів через привілеї, а й іншими способами, що завжди призводило до вирішення цих питань у судовому порядку. Підтвердженням цього є позов Сигізмунда III Вази від 5 березня 1602 р. до Йосифа Мировського (№ 16) за скаргою Київського земського судді Аксака про збирання монастирем мита на Ветській греблі. Право на погребельне мито отримав монастир ще від князя Київського Володимира Мономаха, яким дозволялося дому Рожновських обкладати митом купецьких людей, а від Рожновських це право перейшло до монастиря[26]. Після скарги і розгляду цієї справи в суді декретом Головного люблінського трибуналу від 22 червня 1602 р.

---

[25] ІР НБУВ, ф. 307, 535/1763, арк. 1.

[26] Це право монастиря з давніх часів на погребельне мито на річці Віта заперечує М. Закревський у своїй праці “Описание Киева”, зазначаючи, що в XVI ст. воно підтверджується документальними джерелами, але відомості про родину, яка існувала при Володимирі Мономахові (1113–1125) із закінченням прізвища на *“ский”* в Іпатієвському Літописі не згадується. Див.: *Закревський Н.* Описание Киева. – М., 1868. – Т. 2. – С. 516.

було підтверджено це право монастиря[27]. *Другий розділ* знайомить нас з універсалами українських гетьманів та полковників з арк. 49 по 96 (арк. 96 зв. – чистий) і налічує 50 документів 1649–1729 рр. Абзаци документів цього розділу починаються чорнильними ініціалами. Найчисельніша добірка цього розділу складається з універсалів про підтвердження наявних і надання нових маєтків монастирю "видячи великий недостаток обители"[28]. Це універсали Богдана Хмельницького, Івана Виговського, Юрія Хмельницького, Івана Брюховецького, Дем'яна Многогрішного (Ігнатовича), Івана Мазепи, Івана Скоропадського, грамота київського митрополита Йоасафа Кроковського, лубенських полковників Андрія Марковича, Леонтія Свічки та ін.

Починається розділ з універсалів Богдана Хмельницького від 2 та 13 червня 1655 р. про затвердження Феодосія Софоновича ігуменом Свято-Михайлівського Золотоверхого монастиря та передачу йому Федаківського млина під Трипіллям (№ 31, 32). Універсалом від 4 січня 1671 р. Дем'ян Многогрішний (Ігнатович) надав монастиреві млини на Слобідській та Золотаревій греблі на річці Остер (№ 40). Універсалом від 17 січня 1688 р. Іван Мазепа підтверджував ці права на млини під Старим Остром і ще повернув військову частину з млинів в монастир (№ 42). Іван Скоропадський постійно піклувався про збільшення маєтностей монастиря, "міючи особливую горливость и прихильность"[29] до неї. Підтвердженням цього є ряд документів: універсали на села Крехаїв, Боденьки, ліс Малий Кормил від 6 червня 1712 р., надання мурованої церкви Архангела Михайла в Старому Острі на прохання київського митрополита Йоасафа Кроковського, документи на право володіння монастирем маєтностями родини Гамалій (1714–1716 рр.) (№ 51–64, 73, 74).

Третій розділ, листування гетьманів, полковників, різних посадових осіб, що стосується розмежування та прав на монастирську землю, розміщено з арк. 97 по 115 (арк. 115 зв.–120 зв. чисті). Загалом 31 документ 1713–1735 рр. Це листи Івана Скоропадського до євминського старости Івана Богдановського від 13 серпня 1713 р. (№ 81), Івана Мазепи до київського митрополита Варлаама Ясинського від 25 серпня 1699 р. (№ 84), гадяцького полковника Михайла Милорадовича до ігумена Варлаама Ліницького від 10 липня 1717 р. (№ 91), дружини Григорія Гамалії Марії Гамалії до ігумена Іоаникія Сенютовича від 15 листопада 1711 р. (№ 92), лубенського полковника Петра Апостола до економа монастиря від 19 червня 1735 р. (№ 112) тощо. Всі вони висвітлюють різні сторони соціально-економічних та політичних відносин в Україні, які насамперед були спрямовані охороняти, зміцнювати та розширяти монастирське землеволодіння. Наприклад, два листи Івана Скоропадського, перший – до київського митрополита Йоасафа Кроковського від 17 жовтня 1713 р. (№ 107) з проханням про дозвіл передачі за концесією Красногірського Чорнуського монастиря до Свято-Михайлівського Золотоверхого монастиря, та другий лист до ігумена монастиря Іоаникія Сенютовича від 6 січня 1714 р. (№ 108) про видачу з військової канцелярії універсалу, яким стверджується ця передача в "присутствіє" київському монастирю.

---

[27] ІР НБУВ, ф. 312, № 411/372, арк. 7.
[28] ІР НБУВ, ф. 307, 535/1763, арк. 55 зв.
[29] ІР НБУВ, ф. 307, 535/1763, арк. 85 зв.

Четвертий розділ, найбільший за представленим матеріалом, містить 195 копій актових документів 1521–1739 рр. Це купчі записи, тестаменти, виписи з земських та гродських книг Київського воєводства, з міських книг Київської ратуші, Сенчанської ратуші, укази з військової Генеральної канцелярії та інші актові документи, якими регламентувався процес монастирського землеволодіння. Документи вміщені з арк. 1 по 509 зв., (арк. 510–520 чисті). Тематично вони поділені на підрозділи, які охоплюють акти певних місцевостей, де була земельна власність монастиря. Підрозділи містять документи, що стосуються грунтів Вигурівщини (14 копій, арк. 121–143, арк. 144–160 зв. чисті), за Пробитим Валом у Києві (4 копії, арк. 161–167, арк. 167 зв.–168 чисті), грунтів Орининських (4 копії, арк. 203–210 зв., арк. 211–212 зв. чисті), Введенських (3 копії, арк. 213–218 зв., арк. 219-220 зв. чисті), луки та озера Кораблища (2 копії, арк. 229–230 зв., арк. 231–236 зв. чисті), Крюківщини та Данилівки (1 копія, арк. 269–271 зв., арк. 272–276 зв. чисті), Крехаївських (10 копій, арк. 277–286, арк. 286 зв.–292 зв. чисті), Боденьківських (13 копій, арк. 293–308 зв., арк. 309–316 зв. чисті), грунтів і млинів в м. Острі (50 копій, арк. 317–362, арк. 362 зв.–368 зв. чисті), Бодаквянських, Хрулівських, Ветхалівських (26 копій, арк. 369–401 зв., арк. 402–408 зв. чисті), грунтів Красногірського Чорнуського монастиря (24 копії, арк. 409–431 зв., арк. 432–438 зв. чисті), Лисковщини (21 копія, арк. 439–472 зв., арк. 473–494 зв. чисті); сіл Глевахи (5 копій, арк. 168 зв.–174, арк. 174 зв.–184 зв.), Юрівки (3 копії, арк. 185–191, арк. 191 зв.–194 зв.), Борщагівки (Борщовки), (3 копії, арк. 195–199, арк. 199 зв.–202 зв. чисті), Віти і на мито (2 копії, арк. 221–224 зв., арк. 225 228 зв. чисті), хутора Ленковського біля Вигурівщини (4 копії, арк 245–253 зв., арк. 254–260 зв. чисті); млина в м. Переяславі (2 копії, арк. 261–262, арк. 262 зв.–268 зв. чисті); дозволу "на шуршу" біля обителі, яким надавалося право монастирю залишати гроші з продажу пива, вина і меду на їжу та інші потреби монастиря і не сплачувати податки в казну (4 копії, арк. 237–240 зв., арк. 241–244 зв. чисті).

П'ятий розділ містить 7 царських грамот 1654–1742 рр., зокрема грамоти Олексія Михайловича, Петра І, Петра ІІ, Єлизавети І.

Записи, що залишені на останній сторінці "книги-архіву" дослідниками ХІХ ст., відображують полеміку двох діаметрально протилежних поглядів на значення цих історичних джерел для монастиря. Перший запис від липня 1857 р. польською мовою належить єзуїту Маріану Горшковському і свідчить про його точку зору про "архіважливі" документи, що відображають історичні факти впливу польських королів на історію монастиря. Відписка Лаврентія Похилевича від 15 лютого 1866 р. містить різку критику на висновки свого опонента. Він розрізняє вплив та ставлення "старих" польських королів та їх нащадків до монастиря. Перші – роздавали землі монастирю, а другі тільки це підтверджували. Останні, як пише Похилевич, – вже під впливом єзуїтів і фанатизовані папською схизмою, нічого не додали від себе православній обителі, підтверджуючи лише за нею давню власність[30].

Першорядне значення для вивчення "книги-архіву" Свято-Михайлівського Золотоверхого монастиря та реконструкції складу архіву мають

---

[30] ІР НБУВ, ф. 307, 535/1763, арк. 520 зв.

різноманітні описи на монастирські документи, що виконують роль наочної бази у відновленні документальної спадщини монастиря. Поява таких описів завжди була пов'язана з переміщенням або звіркою монастирських документів.

У фондах ІР зберігаються чотири різні за видами та призначенням описи: два тематичні описи 1701–1736 рр. і 1738 р. та два архівні передаточні описи 1786 р. і 1837 р.

Найдавніша – це "Опись краткая имений … 1701, и 1736 годов", яка зазначена в каталозі М.І. Петрова "Описание рукописных собраний, находящихся в городе Киеве" (М., 1904) у розділі IX "Руська церковна історія" з бібліотеки Києво-Софійського собору[31]. За видовою класифікацією вона відноситься до опису тематичного комплексу документів. Зокрема, при складанні, відбору та описанні документів опис формувався за предметно-тематичною ознакою. Невідомий укладач приділяв увагу тільки документам, які якимось чином були пов'язані з головним об'єктом опису – маєтностями, якими володів монастир. Обсяг опису становить 72 арк. Формат – 190х310х20 мм, шкіряна оправа. Опис складений 1701 р. та доповнений у 1736 р. Рукопис починається з короткої історичної довідки про заснування монастиря (арк. 2–3). Далі подані стислі відомості з актових документів про надання маєтностей монастирю (арк. 4–10), хуторів та сіл Лубенського полку (арк. 11–12), дворів з пляцами та городами в м. Острі та за його межами (арк. 13–14), відомості про села, які за відгалуженням межі поляками відійшли від України за кордон у володіння Польське (арк. 14–15), стислі дані про монастирські млини, з інформацією про кількість мірної частини мельника та монастиря (арк. 16–18). Інформація про власність монастиря містить цікаві топографічні дані про історію міст та сіл України, поданих у вигляді анотацій до опису окремих грунтів, островів, урочищ, лісів, озер, із зазначенням способу надбання їх до монастиря, відомостей про колишніх власників та документів, які регламентували право власності.

Окремий розділ присвячений покровителям та благодійникам монастиря. Починається він з переліку князів та московських царів, які жалували грамоти на землі або підтверджували право власності обителі на грунти та маєтності (арк. 32–34). Інша частина розділу містить біографічні відомості про польських королів, що перехрещуються з повідомленнями про надання привілеїв та підтверджувальних листів монастирю українських гетьманів (арк. 40–42), які своїми універсалами значно розширювали монастирську власність (арк. 42–46) та інших благодійників монастиря (арк. 48–53, арк. 54–72 чисті). Структура рукопису поєднує в собі оповідну форму викладу матеріалу з характерними рисами діловодного архіву монастиря. Історичні події та факти, які відбувалися в житті обителі, описуються у довільній формі, з посиланням на деякі документи з "книги-архіву" із зазначенням дат та коротких відомостей про зміст цих документів.

Опис 1738 р. складений на окремі документи для тимчасового надання їх до Генеральної військової канцелярії в Глухові для створення копій кріпостей на села Вигурівщина, Глеваха, Борщагівка та іншу власність Свято-Михайлівського

---

[31] *Петров Н.И.* Описание рукописных собраний, находящихся в городе Киеве. – М., 1904. – Вып. 3. Библиотека Киево-Софийского собора. – С. 139; ІР НБУВ, ф. 312, № 411/372.

Золотоверхого монастиря. Автор опису – намісник монастиря ієромонах Гервасій. Зберігається рукопис у збірнику документів монастиря, який склав бібліотекар Серафим у 1839 р. разом із промеморією від Гервасія про повернення всіх кріпостей до "бібліотечної комори в келію" архімандрита Амвросія[32]. Два інші найінформативніші описи 1786 р. та 1837 р.[33] мають ознаки загальних архівних описів діловодного характеру, що пов'язані з переміщенням архіву. Зокрема, опис 1786 р. складався при передачі документів після секуляризації монастирської власності до Київської казенної палати, а опис 1837 р. – при переміщенні документів з Київської казенної палати до бібліотеки Київської духовної академії. Отже, історичні умови, в яких відбувалося змішування та вилучення документів з архіву монастиря, сприяли формуванню копійних книг як архіву, що не тільки зберігає залишки його різних структурних частин, а й як цілісного зібрання джерел, що дають змогу дослідити історію монастирських зібрань в Україні комплексно і вводити в науковий обіг, не порушуючи її цілісності.

Першооснову публікації "книги-архіву" становлять копії з оригіналів. Більшість документів збірника було виявлено у фондах ІР НБУВ. Основний масив оригіналів документів з "книги-архіву" Свято-Михайлівського Золотоверхого монастиря відклався в збірці Київської казенної палати у ф. 301 – "Церковно-археологічний музей при Київській духовній академії". Частина цих рукописів, зазначених у книзі, описана в каталозі завідувача ЦАМ при КДА М.І. Петрова "Описание рукописей Церковно-археологического музея при Киевской духовной академии"[34]. Невелика кількість документів цієї збірки розпорошені у ф. I – "Літературні матеріали" (колекція Лазаревського), ф. II – "Історичні документи", ф. XIV – "Колекція історичних документів ВР НБУВ" та ф. 160 – "Київська духовна академія". Так історично склалося, що частина оригіналів документів цієї збірки, зокрема розпорядчі акти (царські грамоти, привілеї польських королів, гетьманські універсали, зберігаються в архіві Санкт-Петербурзького філіалу Інституту російської історії Російської Академії наук (РАН) у ф. 68 – "Коллекция Киевской казенной палаты"[35].

Другим головним першоджерелом "книги-архіву", яке органічно вміщує оригінали "книги-архіву" та доповнює документальну спадщину монастиря, є збірник документів з бібліотеки Свято-Михайлівського Золотоверхого монастиря, в якому документи оправлені у формі конволюту. Це "Собрание разных древних подлинных монастырских бумаг, расположенных по годам, начиная с 1540 года по 1770 год"[36]. Обсяг збірника – 206 арк. Формат – 220х345х40 мм, шкіряна оправа. За філігранями на перших та останньому аркушах 1838 р. та маргіналіях на титульній сторінці *"перетяжна 1839 года мца іюля"* встановлено дату створення збірника – 1839 р. На корінці збірника зазначено: *"Документи М М "* (М[ихайлівський] М[онастир]) старі шифри

---

[32] ІР НБУВ, ф. 307, 536/1762, № 75, арк. 146–158.

[33] ІР НБУВ, ф. II, № 7003; ф. 160, № 2996.

[34] *Петров Н.И.* Описание рукописей Церковно-археологического музея при Киевской духовной академии. – Вып. 1–3. – К., 1875–1879. – С. 160–206, 581–622.

[35] Архивы России. Москва и Санкт-Петербург: Справочник-обозрение и библиографический указатель. – М., 1997. – С. 397.

[36] ІР НБУВ, ф. 307, № 536/1762, 206 арк.

бібліотеки Отд. 4. гл. 1. № 2680-2; № 146. Як вже було зазначено, "книга-архів" Свято-Михайлівського Золотоверхого монастиря була зашифрована у бібліотеці за аналогічним шифром: Отд. 4. гл. 1. № 2680-2, з різницею тільки в останньому порядковому номері – № 145. Це вказує, що низка монастирських документів не вилучалася з архіву у 1786 р. до Київської казенної палати, а зберігалася в архіві монастиря, і увійшла до "книги-архіву". Збірник починається зі змісту документів, складеного бібліотекарем КДА Серафимом. Хоча сама назва збірника говорить за себе – "Собрание… подлинных", зазначимо, що в кінці збірника було вміщено 8 копій актових документів XVIII ст. Загалом кількість вміщених до збірника документів складає 96, серед яких 88 оригіналів та 8 копій. Основний масив текстів поданих у збірнику оригіналів документів (ф. 307, № 536/1762) підшивалися в хронологічному порядку, за окремим номером. Принцип хронології був покладений в основу подання до оправлення документів у збірнику. Але, при детальному вивченні оправи збірника та способу складання документів у конволют, фіксуємо переплутання нумерації аркушів одного документа (два та більше аркушів). При зошитовому способі оправлення збірника одні документи вкладалися всередину інших і підшивалися. В результаті порушувалася наскрізна цифрова нумерація аркушів у межах одного документа, яка розривалася аркушами інших документів. Тому в легенді при зазначенні номерів аркушів оригіналу документа зустрічається перервна нумерація документів.

Порівняльний аналіз "книги-архіву" зі збірниками оригіналів та копій документів, монастирськими описами архіву Свято-Михайлівського Золотоверхого монастиря з фондів ІР та залишків документального архіву цього монастиря, дає змогу вирішувати не тільки питання про ступінь повноти "книги-архіву", але і визначити причини появи саме такого збірника в даний історичний період та його роль у джерельній низці досліджень історії архіву монастиря. Аналізуючи впорядкування та трансформацію бібліотечного зібрання Свято-Михайлівського Золотоверхого монастиря в XIX ст. зробимо висновок, що у 1839 р. "книга-архів" відіграла роль відправного документа при формуванні вищезазначеного збірника оригіналів документів монастиря. Розпорошені оригінали-документи XVI–XVIII ст. були зібрані та впорядковані бібліотекарем Серафимом за допомогою складеної раніше "книги-архіву" в хронологічному порядку, оправлено у формі конволюта, прошифровано в інвентарній книзі бібліотеки та поставлено на одну полицю поряд з "книгою-архівом" (за шифрами № 145, 146). Таким чином, "книга-архів" сприяла зворотному зв'язку "копія – оригінал" при систематизації та збереженні першоджерел архіву монастиря, що свідчить про історичне значення копій документів як окремої важливої ланки в документальному масиві архіву монастиря для розуміння складу та повноти його обсягу.

Документи, що публікуються, разом із оригіналами архіву монастиря, складають загальне уявлення про ведення діловодства та документування монастирями своєї власної історії. Тільки через повне залучення документів монастиря, які збереглися, можна визначити шляхи реконструкції складу архіву монастиря та одержати інформацію про цінність оригіналу на основі копії, що значно збагатить документальну спадщину монастирів. Окрім цього, виявлені розбіжності та специфічні особливості документів "книги-архіву" при

археографічному та книгознавчому дослідженні дають можливість простежити відмінність вписаних до "книги-архіву" документів різних історичних періодів з урахуванням певних умов їх створення на території України та виявити загальні та специфічні закономірності складання документа ділової писемності.

До видання включено 318 документів.

При публікації текстів документів упорядники враховували методичні рекомендації сучасної едиційної археографії, зокрема правила, розроблені Я.І. Дзирою, У.Я. Єдлінською, В.В. Страшко, Л.З. Гісцовою[37] з урахуванням особливостей документів. Вони найбільше відповідають інтересам археографічного видання для використання досвідченими дослідниками з метою адаптації текстів документів XVI–XVIII ст. для історичного дослідження.

Видання містить вступ, історико-джерелознавчу статтю, документальну частину, ілюстрації окремих документів, науково-довідковий апарат, що включає коментарі, іменний та географічний покажчики, додатки, покажчик інституцій, словник застарілих слів, списки скорочень та ілюстрацій, перелік опублікованих документів.

В основу публікації покладено принцип видання одиниці зберігання цілком у порядку розміщення документів у "книзі-архіві". Оскільки документи в "книзі-архіві" сформовані за предметно-номінальною ознакою, тому перелік документів у науково-довідковому апараті упорядники подають за прийнятими археографічними нормами – за хронологією.

Усі документи мають заголовки, в яких зазначено дату (рік, місяць і число), місце написання, автора, адресата, зазначення змісту.

Особливу увагу при складанні заголовка приділялося назві виду документа. У пропонованих документах назва подається так, як у тексті (привілей, мандат, універсал, позов, тестамент, випис тощо). У тих випадках, коли назва в документі відсутня, укладачами встановлювався вид документа, виходячи зі змісту акта. Зазначимо, що тексту даних документів передує заголовок-анотація копіїста, який подається після редакційного заголовка курсивом.

Документи датуються за старим стилем, не порушуючи інформацію яку вони містять. Цифри, позначені літерами розшифровуються арабськими цифрами. При розбіжностях у датах документа в процесі порівняльного аналізу дати в "книзі-архіві" з датами в оригіналі та рукописних описах архіву монастиря, приймалася дата оригіналу документа. За відсутності оригіналу в фондах ІР, що унеможливило звірку, для публікації обиралася найвірогідніша дата, а інші дати написання зазначалися з посиланнями на джерело в текстуальних примітках. Встановлена дата у заголовку береться в квадратні дужки.

У "книзі-архіві" зустрічається кілька копій одного документа. У виданні публікується перша по порядку копія, а інші одержують відповідний до місця в книзі порядковий номер і подаються під тим самим заголовком, що й перша копія, на номер якої дається посилання.

---

[37] *Єдлінська У.Я., Страшко В.В.* Методичні рекомендації по передачі текстів документів XVI–XVIII ст. – К., 1990; *Гісцова Л.* Методичні рекомендації по підготовці до видання "Архіву Коша Нової Запорозької Січі". – К., 1992; Літопис Самовидця / *Я.І. Дзира*. – К., 1971.

Коментарі позначаються літерами до окремих документів і винесені в науково-довідковий апарат видання.

У легенді вказується інформація про знаходження оригіналу документа, та публікації.

“Книга-архів” має наскрізну цифрову нумерацію, тому пагінація документів вказується за аркушами “книги-архіву”. Початок і кінець аркуша позначаються двома похилими вертикальними рисками, біля яких зазначається номер аркуша.

Документи написані церковнослов’янською, україно-російською, російською та польською мовами. При передачі текстів було застосовано спрощений метод сучасної графіки без відтворення кириличних літер. Зокрема, літери “ять”, “омега”, фіта”, іжиця”, “пси” та “кси” передані відповідно літерами “і”, “о”, “ф”, “и”, “пс”, “кс”. В кінці слів опущені тверді знаки. Скорочення під титлом не розкривається, сам знак титла опускається. Виносні літери розшифровуються, вносяться у рядок і нічим не виділяються, не визначаючи пропущену в тексті документів виносну літеру “о” наприкінці прикметників. У тексті зберігається латинська літера “g”, яку в ті часи нерідко передавали також літерами “кг” або ж “г”.

Скорочення, які зустрічаються в тексті, передаються без змін, а розшифровка їх наводиться у науково-довідковому апараті в переліку скорочень. Виняток складають встановлені окремі елементи кінцевого протоколу документа (місце і час видання документів, підпис) і літери, які розшифровуються відповідно до його значення у слові. Вони беруться в квадратні дужки. На місці написів та слів, які не можна прочитати, пропусків або пошкоджень тексту в квадратних дужках проставляються три крапки […]. Дописки та правки у тексті документа зазначаються у підрядкових примітках. Знак запитання (?) вказує на перекручення слів та механічні помилки автора.

На підставі вивчення тексту вибіркових документів оригіналів та їх копій слід зазначити високий рівень складання копій у “книзі-архіві” та зведення до мінімуму помилок копіїстом при передачі тексту оригіналу.

У виданні використані фото документів з фондів ІР НБУВ. Підготовка збірника проводилася під керівництвом Ю.А. Мицика. Упорядкування здійснили Ю.А. Мицик, С.В. Сохань, Т.В. Міцан, І.Л. Синяк, Я.В. Затилюк. Вступне слово та коментарі написав Ю.А. Мицик. Історико-джерелознавчу статтю написала С.В. Сохань. Транслітерацію тексту документів виконали І.Л. Синяк і Я.В. Затилюк. Складання заголовків, легенд, звірку документів здійснила С.В. Сохань. Науково-довідковий апарат, художнє оформлення та макет підготувала Т.В. Міцан.

На завершення висловлюємо подяку м. н. с. Інституту української археографії та джерелознавства імені М.С. Грушевського НАН України І.Ю. Тарасенко за допомогу при вичитці коректури книги, а також с. н. с. Дніпропетровського історичного музею імені Д.І. Яворницького С.В. Абросимовій за надання копії документу № 3 (Додатки).

ДОКУМЕНТИ

№ 1
1522 р., серпня 8. Вільно. –
Привілей польського короля Сигізмунда I Старого
на надання поля за Пробитим валом
Свято-Михайлівському Золотоверхому монастирю

// (**арк. 1**) "*Привилиа Сигисмунда Старого Казимировича*[а]*, надание земли за валом пробытим обытели, а нині оное поле за Лвовскими воротами Кудравец именуетъся.*

Жикгимонт Божою млстю король полский, великий кнз литовский, руский, кнжа пруское, жемоитский и иных.

Воеводі киевскому, державци свислоцкому, пану Андрію Немировичу[б] и иным воеводам киевским, хто и на потом от нас будет Киев держати. Бил нам чолом игумен свтго Михайла Золотоверхого в Киеве Макарий[в] и просил в нас поля ншого городового за валом за Пробитым, какже и твоя млст нас нас о том жедал, ино мы на жадане твоее млсти и на его чоломбитье то вчинили, тое поле ншо городовое за волом[38], за Пробитым, к цркви Божей, к свтому Михайлу Золотоверхому, ему есмо дали, нехай он тое поле и по нем будучеи игумены к свтому Михайлу Золотоверхому держат и твоя бы млст в тое поле ничим ся не вступал.

Псан у Вилни, под лет. Бож[ого] нарож[еня] 1522, мсца август[а] 8 ден индик[та] 2.

Sigismundus Rex.

Прв. в вл кн. стрві и моз. пн ол. мр и каш тол.

Копоть, писар"[39].

IР НБУВ, ф. 307, № 535/1763, арк. 1. Копія.

Опубліковано: Мицик Ю.А. Документи Свято-Михайлівського Золотоверхого монастиря // Сіверянський літопис. – 2000. – № 6. – С. 45.

№ 2
1523 р., березня 15. Краків. –
Привілей польського короля Сигізмунда I Старого
на надання ігумену Макарію права на відбудову Свято-Михайлівського
Золотоверхого монастиря і заснування монастирської общини

// (**арк. 1 зв.**) "*Привилиа Сигисмунда Казимировича, Ягеллонового правнука, короля полского, игумену Макарию на возсоздание по татарскому разорению Батием*[а] *бывшей церкви и собрание монахов по чину греческому даная, которою монастира двору королевскому подсутствие, к митрополиті неподлеглой и между братиї игуменов избрания утверждает.*

Сам Жикгимонт Божею млстю король полский, великий кнз литовский, руский, кнжа пруское, жемоитский и иных.

Воеводі киевскому пну Андрію Немировичу и иным воеводам киевским, хто напотом от нас Киев будет держат. Бил нам челом игумен с Киева Макарий

[38] Так у документі.
[39] На полі напис: *"Копоть, писарь"*.

и просил нас, абыхмо дали ему црков в Киеве свтго архистратига Михайла Золотоверхого, иж бы он там манастыр справил и общину встановил, а поведал, штож тая црков запустела, как же и нікоторыї бояре киевские о том нам повідали и нас за ним жадали. И мы з ласки ншее тую црков стого Михаїла Золотоверхого з землямы и зо всим, как ся тая црков здавна мает, ему дали, а он мает там манастыр збудовати и общину в нем справити подле их закону греческого, потому как и по иншим манастырем и землю к тому манастырю мает держат по давному, как перед тым бывало, по самый вал и под Лядскиї ворота и по Евсикову долину, по старую дорогу, по Михайловский узвоз, а к тому игумен того манастыря от своего збожа, которого себі на живность откол // (**арк. 2**) колвек будет провадит, мыта не мает городового, ані обістки давати; которого ж манастиря ты, пане воевода, ани митрополит, ани хто з подданых нших не мает подават, а ничим ся в него не вступати, бо мы берем то на нас, гсдря, а как он тот манастыр справит и общину встановит, ино мают браты того манастыря по его смрти игумена межи собою обирати, устанавливат и за нас Бга просити, а то есмо учинили для того, иж дей тая црков Бжа от вынятя киевского опустила и хвалы Бжой в ней не было. А на твердость того и печат нашу казали приложит к сему ншому листу.

Писан у Краков[і] под леты Бож[ого] нарож[еня] 1523, мсца мар[та] 15 дня индикта 11.

Прв. воев[ода] трн. чет. нв. Констан[тин] Иван Остро[з]ъки[б].

Боgуш мр. подска[рбий]".

П о м і т к а: У кінці документа намальовано коло, у котрому написано: *"місто печати королевской"*.

ІР НБУВ, ф. 307, № 535/1763, арк. 1 зв.–2. Копія.

Опубліковано: Акты ЗР. – Т. II. – СПб., 1848. – С. 152–153.

№ 3
1526 р., липня 4. Гданськ. –
Привілей польського короля Сигізмунда І Старого
про заборону Криштофу Кмітичу чинити кривду
в монастирських землях Товстий ліс

// (**арк. 2 зв.**) "*Лист корол[я] Сигисмунда Старого до Немировича, воеводи, которим велит, чтоб запретил Криштофу Кмитичу в земли ліса Толстого*[а] *обывателской чинити обиды.*

Жикгимонт Божю млстю корол полский, великий кнз литовский, руский, пруский, жомоитский и иных.

Воеводе киевскому, державци свислоцкому, пану Андрію Немировичу.

Присылал к нам игумен манастыря стого Михайла Золотоверхого с Киева, жалуючи на дворянина ншего Криштофа Кмитича[б] о том, чтож, дей, он кривду великую той цркви Боже и ему, игумену, ділает и в землю, дей, црковную в лісі Толстом вступаеца. Протож естли то будет земля црковная и

твоя бы млст Крыштофу Кмитичу приказал, ажбы он в тую землю црковную ничим ся не уступал и дал ему в том впокой и от таковых кривд, абы еси тую црков Божю боронил и не дал ему тому в том кривд ділати, ажбы нам он о том болши того не жаловал.

Псан уво Кгданску под лет Бож[ого] нарож[еня] 1526, мсца июл[я] 4 ден индик[та] 14.

Копоть, писар".

ІР НБУВ, ф. 301, № 216 Г, по оп. № 10, 2 арк. Оригінал.
ІР НБУВ, ф. 307, № 535/1763, арк. 2 зв. Копія[в].

Опубліковано: Акты ЮЗР. – Т. 1. – СПб., 1863. – С. 69–70.

№ 4
1534 р., червня 5. Вільно. –
Мандат польського короля Сигізмунда І Старого
на притягнення до земського суду князя Дмитра Видeницького
за наїзди на монастирську землю

// (**арк. 3**) "*Мандат Сигисмунда Старого, корол[я], до Андрея Немировича, которим повеліваеться князяа Андрея*[а] *Романовича Видинецкого перед суд земский призвав за земли и прочое манастыра Золотоверхого с него игумену Михайловскому справедливост учинити.*

Жикгимонт Божю млстю корол полский, великий кнзь литовский, руский, пруский, жомоитский, мазовецкий и иных.

Воеводе киевскому, державцы свыслоцкому, пану Андрею Якубовичу Немировичу, а в небытности его там, у Киеве, пану Яну Петровичу Пенку.

Жаловал нам игумен свтого Михайла Золотоверхого на киевян, на дворянина нашого, кнзя Дмитрея Романовича Видиницкого о том, штож дей, который они рок приняли, сами межи собою право мети о земъли, и о озера и о бобровыї гоны и о їзы, на што ж они и листы записныї межи собою подавали, иж мают они в том во всем наконец межи собою справедливост учинити. Кды, дей, они з обу сторон так на тыї земли въехали, он, дей, ему в том наконец справедливости достояти не хотел и оттол зъехал проч. Для чого ж, дей, он в наклады и шкоды немалыї пришол. Прото и тепере, абы твоя млсть кнзя Виденецкого обослал и рок ему положил и казал ему перед собою стати и о тых землях и о тых шкодах. Его межи ними досмотрел и справедливост тому вчинил, а мы до него писали, ажбы он перед тобою ку праву стал и права был послушен во всем. Если ж бы он на тот рок, который твоя млсть ему // (**арк. 3 зв.**) положиш, перед тобою стати и в том ся з ним росправит не хотел, и твоя бы млсть в том тому игумену конец и сказане вчинил водле статуту права земского, не откладаючи болши того на иншиї часы, жебы он в том собі невинне не шкодовал и нам о том болши того не жаловал.

У Вилни под лет Бож[ого] нарож[еня] 1534, мсца юн[я] пн 5 ден индик[та] 6".

ІР НБУВ, ф. І, № 58159, 1 арк. Оригінал.
ІР НБУВ, ф. 307, № 535/1763, арк. 3–3 зв. Копія[б].

№ 5
1540 р., вересня 15. Волкиники. –
Привілей польського короля Сигізмунда I Старого
на підтвердження прав київських міщан Черевчеїв на Введенські ниви

// (**арк. 4**) "*Ескові, Васкові и Феодорові Черевчиям ниву Уведенскую привилиею отцу их данную от Сигисмунда короля, той же корол привилиею второю утверждает привилия сия при отданії тастаментом земли манастиреві отдани.*

Жикгимонт Божю млстью корол полский, великий кнзь ли[то]вский, руский, пруский, жомоитский, мазовецкий и иных.

Маршалку нашому, справцы воеводства Киевского, кнзю Андрею Михайловичу Кошерскому[а].

Били нам чолом подданыї наши, мещане киевскиї, Еско а Васко а Феодор Черевчеевичи[б], и покладали перед нами лист, данину нашу, с подписю руки нашое, в котором описует, иж мы первій сего дали отцу их, Ивану Черевчею, ниву у Киеве Уведенецкую за валом, якож, дей, отец их тую ниву аж до живота своего держал и пашенку собе там мевал и тое ж, дей, нивы, за Михайловскою стежкою, идучи к манастырю Печерскому, некоторую часть нивки, што была заросла, роспахал и оттол нам скаржил и их, детей своих, на том зоставил. То пак, дей, як отец их теперешнего году о семой суботе минулой вмер, тогды воевода киевский, небожчик пан Андрей Немирович, оную ниву з рук их взял, а они, не мают с чого поживеня міти и били нам чолом, абыхмо водле первшое данины нашое на том их зоставили. А так мы оного листу первшое данины нашое огледавши, с того их не рушали. // (**арк. 4 зв.**) Прото што бы еси оное нивы со всим, што и к ней прислухает, им ся поступил, нехай они за первшою даниною нашою на себе то держат, потому як и отц их держал, а с того нам служат.

Псан у Волкиниках под лет Бож[ого] нарож[еня] 1540, мсца септ[явря] 15 индикт[а] 14.

Прит. был кнз Юр[ий] и Сем[ен] Слуц[кие][в], а гор. город. дер. лю. кнз сем один, а кнз Иван Пол. Гарнастай"[г].

ІР НБУВ, ф. 307, № 536/1762, № 1, арк. 8–8 зв. Оригінал.
ІР НБУВ, ф. 307, № 535/1763, арк. 4–4 зв. Копія.

№ 6
1543 р., грудня 30. Краків. –
Привілей польського короля Сигізмунда I Старого на підтвердження прав Свято-Михайлівського Золотоверхого монастиря на володіння селами Лисковці та Погонне на річці Прип'ять у Варовичах

// (**арк. 5**) "*Сигисмунд Казимирович Старий утвердил привилиею Лисковщину и Погоное*[а] *обители, у ормянина Макара купленое, которое была ормянка по смерти мужа Макара худонож. привилию от мужа обытели даную, похитивши, во владініе свое обратила.*

Жикгимонт Божю млстью корол полский, великий кнзь ли[то]вский, руский, пруский, жомоитский, мазовецкий и иных.

Били нам чолом игумен Филарет[б] зо всими чернъцы манастыря свтого Михайла Золотоверхого у Киеві и повідили перед нами, иж который дві службі людей на Припяти у Варевичах на имя Лысковщину а Погонную купил игумен свтого Михайла небожчик Макарей[в] за сто коп грошей литовское монеты у толъмача ншго Макара[40], орменина, на што оный Макар и тот привилей, за которым сам то держал и листы продажныї к церкви Божей, у манастыр свтого Михайла, дал, то пак за живота своего пан Андрій Немирович, воевода киевский, тот привилей до себе взял, а по смерти его пан Станислав Довойно оный привилей через руки Фронцковы орменце Макаровой отдал. За которым она через продажу мужа своего за игумена Гарасима почала о тыї люди к церкві Божей проданыи упоминати, а ведь то оный игумен Гарасим листы купъчии, через которыи на вічность к церкви Божей тыи люди орменин продал, покладал перед теперешним старостою луцким, маршалком ншим кнзем Андріем Михайловичом Сонкгушковича Кошерским, на он // (**арк. 5 зв.**) час будучим ему от нас у Киеві справцою воеводства Киевского, и перед иншими людми добрыми земяны киевскими, которые тые листы купчии видели; а потом, кды оный игумен Гарасим змер, тогды кнзь Кошерский оный манастыр ніякому Подоприсвіту[д] отдал, который же в оном манастыри через пол рока мешкавши, з оного манастыря проч втек и тые листы купчие на оные люди и на нивы церквоныи, што у Киеве за валом и у валу, с собою побрал, або не відома гді их подевал, где кнзь Андрій Кошерский весполок з земяны киевскими на то и лист под печатми своими к церкви Бжей дали, на котором сознане свое описали, иж тыи листы сами видели, и тот они лист перед нами покладали и били нам чолом, абыхмо на то дали им наш лист; ино мы того листу кнзя Андрія Кошерского огледавъши, казали его слово от слова в сем ншом листе выписати, который то так ся в собі мает: "Я, кнзь Андрій Михайлович Санкгушковича Кошерский, маршалок гсдря короля его млсти, справца воеводства Киевского, явно чиню и вызнаваю сим моим листом, яко з розказаня государя короля его млсти наехал есми на замок его млсти гсдрский Киев, а так игумен Гарасим принес до мене лист гсдрский, абых его увезал у манастыр свтого Михайла Золотоверхого, и я за листом гсдрским ему манастыр поступил и его увезял и у в он час, колим его увязывал, со мною были люди добри, земяне гсдрскии киевскии пан Иван Вилкевич, а пан Тиша, а пан Василей Панкевич, а пан Тимоха и здавал есми тую церков игумену Гарасиму водле рейстру, который был у пана Ивана Вилкевича, в котором // (**арк. 6**) рейстре ест описано колко листов твердостей церковных, яко ж пан Иван повідил, иж тыи листы в него немалый час были, а в тот час кождого листа прочетши и подле списка игумену Гарасиму подал и тот лист гсдръский есмо видели, который писан до небожчика, пана воеводы киевского, на нивы, которыї за валом и теж у валу, и теж листы купчии на дві службы на Припяти у Воревичох, на имя Лысковщину а Погонную, которыи дві службі купил небожчик игумен свтого Михайла Золотоверхого Макарей за сто коп грошей литовское личбы у толмача гсдрского Макара, орменина. И тот Макар, продавши тыи дві службі выслугу свою и привилей церкви Боже дал и пан Андрій Якубович Немировича, небожчик киевский, тот привилей от церкви Божи до скарбу своего взял и по смерти небожчика пана воеводы киевского пан Довойно тот привилей через пана Фронцковы руки Макаровой орменце дал, где ж оная орменка за игумена Гарасима

[40] На полі чорні плями від чорнила.

з детми своїми о тыи дві службы почала припоминати, иж же есмо тот привилей в той орменки видели, а она покладала передо мною и перед паном ротмистром и перед паном городничим, а тот игумен Гарасим за обсыланием ншим тыи листы купчии на вічност записаныи, перед нами покладал и кды тот игумен Гарасим змер, я тот манастыр дал игумену Подоприсвіту и в тот час, коли его увязывали и повторе есмо тыи листы церковныи видели, яко на тыи нивы, што за валом и у валу, так и листы купчии на оныи дві службі, якож и на инших месцах у пана городничего господе с тым Подоприсвітом перед паном городничим пан Тиша сам тыи листы чол и оный игумен Подоприсвіт, мешкавши с полгода у мнстыри, и втек проч и великие шкоды церкви Божи починил и тыи листы з собою побрал або их невідома где поділ, одно ж коли он втек, тогды я побравши з собою тых, верху писанных панов, и у схованех церковных тых есмо листов, церковных твердостей, смотрели и не нашли, а так я всполок с паны их млстью, видячи таковую шкоду церкви Божой, міло бгомоле гсдръское, опу // (**арк. 6 зв.**) стіти и порозумівши, иж тая церков Божа за нестаточными игумены міла бы прийти ку великому упаду и к опустеню, яко в именях, так и в землях, для лепшого вызнаня, иж есмо тыи листы видели, а ку тому еще за небожчика пана воеводу киевского, были тыи листы у пана Ивана Вилкевича и в рейстрех описаны и много крот есмо видали и на то есмо церкви Божи свтому Михайлу Золотоверхому дали сей нш лист з ншими печатми. Писан в Киеве, под леты Божего Нароженя тисяча пятсот чотырдесят вторуй, мсца июля двадцат семый ден, индикта первуй. И кдыж тые листы купчии на оныи люди и на нивы церковныи за валом и у валу были, а то к церкви Божей перед тым было держано и тепер держат и оный игумен тыи листы побрал и сам проч втек. Мы их водлуг давного держаня при оных людех и нивах церковных, што они за листы купчими и иншими держали и которыи в них кнз Андрій Кошерский всеполок з земяны киевскими видел и яко на листе его то описует игумена и чернъцов манастыря свтого Михайла зоставуем, мают то они к оному манастырю держати и вживати ведлуг того, как первей, державно и на то дали есмо им сей нш лист з ншою печатю.

Псан у Кракові под лет Бож[его] Нарож[еня] 1543, мсца дек. 30 ден индикт[а] 1.

Прит. был стар[оста] луц[кий], мар[шалок], кнз Анд[рій] Мих[айлович] Кошерский.

Михайло, писар”.

П о м і т к а: У кінці документа намальовано коло, у котрому написано: *“місто печати королевской”*.

ІР НБУВ, ф. 307, № 535/1763, арк. 5–6 зв. Копія.

Опубліковано: Акты ЗР. – Т. II. – СПб., 1848. – С. 394–396.

№ 7
1560 р., січня 12. Київ. –
Привілей київського воєводи Костянтина-Василя Острозького на надання Свято-Михайлівському Золотоверхому монастирю острова Обрубний, озер Петриків та Плоське з сіножаттю

// (**арк. 7**) “*Князь Костентин, Костентинович Острозкий остров Обрубний, озеро Петриков, Плоское и жерело Тисяцкое и сіножати при них со ограничением отдат обытели.*

Я, Костентин Костентинович Острозский[а], воевода киевский, маршалок Волинское земли, староста володимерский.

Били нам чолом бгомолцы гсдрские игумен манастыря светого Михайла Золотоверхого отец Семен[б] и вси чернцы того манастыря, абыхмо им дали островок Обрубный за рекою за Днепром на верхнем концы Чорторыї зо всим на все, яко ся тот островок з давных часов у собе мает з озером Петриковом и Плоским и жерело Тисяцкое ис сеножатми, поченши речкою Радункою от верхнего конца аж до нижнего речки Радунки у Чорторыю, а другим краем ку Днепру, который они от часов немалых за предков наших спокойне держали. А так мы за чоломбитем их тот островок зо всим и озеро Петриков и Плоское и жерело Тисяцкое и сеножати выше помененные дали есмо им. Мают они тот островок и озеро Петриков и Плоское и сеножати держати и уживати ведле стародавного обычаю до воли и ласки гсдра короля его млсти, а за здорове гсдрское Пна Бга просити будут повинни. На то есмо им дали тот наш лист з ншею печатью.

Писан у Киеве лет Бож[ого] нарож[еня] 1560, мсца генваря 12 дня".

П о м і т к а: У кінці документа намальовано коло, у котрому написано: *"місто печати кнзя Ко[с]тантина".*

ІР НБУВ, ф. 307, № 535/1763, арк. 7. Копія.

Опубліковано: Акты ЮЗР. – Т. I. – СПб., 1863. – С. 151; Св. Костянтин Острозький як покровитель Свято-Михайлівського Золотоверхого монастиря у Києві // Національний університет "Острозька Академія". Наукові записки. Історична серія. – Острог, 2008. – Вип. 13. – С. 26–43.

№ 8
1563 р., жовтня 17. Вільно. – Мандат польського короля Сигізмунда ІІ Августа на повернення Свято-Михайлівському Золотоверхому монастиреві привласненої батьком князя Богуша Дмитровича Хабенського половини луки на Кораблищах

// **(арк. 7 зв.)** "*Мандат короля Сигисмунда Августа князю Димитриевичу Богушові, которим повелїваеТ половину луга монастырского (на Кораблищах), которую з ніякойс угоди ніякогос сего ж монастира игумена отц Богушов и он завладіл, челобития ради ннішнаго игумена всемірно монастиреви возвратити.*

Жикгимонт Август[а], Божю млсю корол полский, великий княз литовский, руский, пруский, жомоитский, мазовецкий, лифлянъский и иных.

Дворянину ншому, кнзю Богушу Дмитриевичу Хабенскому.

Присылал до нас игумен киевъский манастыря светого Михайла Золотоверхого Семион сам от себе и ото всее брати своей, чернъцов того манастыра, жалуючи от том, што ж, дей, отец твой, кнзь Дмитрей Романович, принемши угоду неслушне на записех с продком его, первшим игуменом того манастыра светого Михайла Золотоверхого, и оною о влосный кгрунт звечистый того манастыра о луг судеревный, яко ж, дей, отец твой половину на вечность того луга з угоды собе взял, котрого, дей, ты и теперь по смерти отца своего на себе держиш и вживаеш, яко ж, дей, они тебе непооднокрот напоминали, абы

еси оный луг зас по старому, яко и перед тым, тот луг увес ку церкви прислухал, поступил, нижли, дей, ты, не даючи ничого на тое упоминане оное половины луга к манастыру привернут не хочеш и в недбалост то собе покладаеш, в чом ся немалая шкода и ущипок церкви Божей от тебе деет, ино иж людем духовным именей церковных и земль без воли и ведомости нашое яко влосности нашое никому на вечност заводити и записывати не волно; прото если ты половину того луга за таковою угодою продка его на себе держиш // (**арк. 8**) тогды неслушне и будет ли то луг власный церковный, приказуем тобе, аж бы еси половину того луга за всим зась к тому манастыру подал и поступил, никоторого омешканя и сплошенства в том не чинечи, якобы церков Божию никоторого ущипку и шкоды в том не мела, а если бы еси поступити не хотел, ты бы по зъеханю с тое теперешние службы нашое гсдрское земское военъное перед нами, а в небытности нашой в тутошнем панстве нашом у Великом кнзстве Литовском, ино перед пны радами нашими их млстью, которые на тот час для справ судовых у Вилни будут, ку праву стал, листы и твердости, за чим тот луг держиш, у права положил и в том ся з ними росправил на тот рок, на который они тебе позовут сим нашим листом.

Писан у Вилни лет Божего нарож[еня] тисеча пятсот шестдесят третяго, мсца октебра семого надцат дня.

Міколай Нарушевич[б], писар".

ІР НБУВ, ф. 301, № 216 Г, по оп. № 12, 2 арк. Оригінал.
ІР НБУВ, ф. 307, № 535/1763, арк. 7 зв.–8. Копія.

№ 9
1563 р., жовтня 18. Вільно. –
Мандат польського короля Сигізмунда ІІ Августа до зем'янина Максима Панковича про повернення Орининської землі Свято-Михайлівському Золотоверхому монастирю

// (**арк. 8 зв.**) "*Лист короля Сигисмунда Августа до Максима Панковича, которим велит ему з земли Ориновской монастырской, им завладілой неправедно, уступити.*

Жикгимонт Август, Божю млсю корол полский, великий княз литовский, руский, пруский, жомоитский, мазовецкий, инфлянский и иных.

Земенину нашому Максиму Панковичу.

Присылал до нас игумен киевский манастыра светого Михайла Золотоверхого Семион сам от себе и ото всее братьи своее, чернъцов того манастыря, жалуючи от том, што ж, дей, ты не ведати для которое причины землю их церковную Орининскую з сеножатми и со всими пожитками забравши на себе, держиш и вживаеш, а им не поступуеш, а тая, дей, земля звечисто на тот манастыр надана есть, яко они тебе непооднокрот з уряду листы напоминали, нижли, дей, ты, не дбаючи на то, ничого пред ся им оное землы яко властности церковное поступити не хочеш, в чим ся, дей, церкви Божей кривда и шкода немалая деет. И били нам чолом, абыхмо таковього ущипку и кривд той церкви чинити не допустили, а прото будет ли тая земля звечита на тот манастыр надана, приказуем тобе, ажбы еси тую землю им поступил и вже через то ничим ся в нее не вступовал, якобы церков Божая ущипку никоторого в том не

приймовала, а они бы собе шкоды не мели. А естли бы еси тое земли поступити не хотел, ты бы по зъеханю с тое прийдучое службы нашее гдрское и земъское военное перед нами, а в небысти нашой в ту // (**арк. 9**) тошнем панстве нашом у Великом кнзстве Литовском, ино п[р]ед паны радами нашими их млстью, которые на тот час для справ судовых у Вилни будут, ку праву стал, листы и твердости, за чим туюю землю их держиш, положил, и в том ся з ним росправил на тот рок, на который они тебе позовут сим листом нашим.

Писан у Вилни лета Божего нарож[еня] тисеча пятсот шестдесят третого, мсца октебра осмого надцат дня.

Миколай Нарушевич, писар".

П о м і т к а: У кінці документа намальовано коло, у котрому написано: *"місто печати королевской"*.

ІР НБУВ, ф. 301, № 216 Г, по оп. № 13, 1 арк. Оригінал.
ІР НБУВ, ф. 307, № 535/1763, арк. 8 зв.–9. Копія.

№ 10
1570 р., червня 4. Варшава. –
Привілей польського короля Сигізмунда II Августа на підтвердження прав Свято-Михайлівського Золотоверхого монастиря на володіння різними маєтностями згідно з наданими попередніми привілеями та кріпостями

// (**арк. 9 зв.**) "*Привилия Сигисмунда Августа, сина Сигисмунда Старого Казимировича, потвердителная отческих привилий и протчиїх листов, которих было 14 на разное обытели иміние.*

Жикгимонт Август, Божю млстю корол полский, великий княз литовъский, руский, пруский, мазовецкий, жомойтский, ифлянтский и иных.

Ознаймуем сим ншим листом всим посполите и кождому з особна нинешним и на потом будучим, кому колъвек будет потреба того ведати. Присылал до нас игумен Захария монастыра стого Михайла Золотоверхого с Киева зо всею братею, чернцами тамошними, и покладали перед нами листов розных паперовых тринадцать, а четвертийнадцать паргаменовый данины п отверженья продков нших; листы некоторых особ записные, купчие, заменные на селища, земли, кгрунты, поля, лесы, пущи, дерево бортное, реки, озера, ловы всякие, сеножати и иные пожитки, к тому манастыру належачие, чого они и тепер в спокойном держаню суть, которые им ся для старости подрали и обавяючися они, абы и до конца не попсовалися, што хотячи моцно обваровати и в целости по собе на потомные вечные часы церкви Божей заховати, з[в]лаща иж часов недавных земля Киевская через нас ку Короне Полъской привернена ест. Для того били они нам чолом, абыхмо вси оные листы, права их при моцы зоставали и в потвержденье нашо приведши, то им на вечност утвердили и дали им на то за печатью корунною наш лист, ино мы тых листов огледавши, а для широкости писма их слова от слова в потверженье нашо // (**арк. 10**) не вкладаючи, велели есмо порадне, а в коротце всю реч, што ся в них замикает в сем ншом листе выписати, которые то в собе мают:

Первый лист короля его млсти Александра[а], стрыя нашого, под датою мсца марца двадцат четвертого дня, индикта второго, писаный до воеводы киевского кнзя Дмитрея Путятича[б], которым его млст за чолом битем игумена Иона[г] в стого Михайла Золотоверхого в Киеве водле суда того воеводы киевского и маршалка свого, наместника витебского, пна Станислава Глебовича, который он з дворанином его млсти Михайлом Гачином перед ними мел, остров церковний на низ Днепра и реку[41] Ржавец к тому манастыру надати и потвердити рачил же в то вжо хто вступовати не мает.

Другий лист короля его млсти Жикгимонта, славное памети пна отца нашого, справы Коптя писара, иж его млст за чолом битьем того ж преречоного игумена к тому манастыру Золотоверхому водле листу и потверженья короля Александра оный же остров на низ Днепра и реку Ржавец потвержати рачил, писаный под датою мсца июня четвертогонадцат дня.

Третий лист короля Жикгимонта под датою марца четвертогонадцат дня, индикта десятого, тым листом его мл. за чолом битем игумена Макария и всих чернцов манастыра светого Михайла Золотоверхого водле данины воеводы киевского пна Анъдрея Немировича затон пустый у Чороторыи на верхънем[42] ко[н]цы с сеножатью по жерело Тисяцкое и по Городовое озеро а по речку Радунку и по Чорторыю, а от жерала Тисяцкого на левую сторону по Днепру того всего на две стреляни ку той церкви Божей игумену Макару и напотом будучим игуменом зоставуючи, потвердил тот лист з подписом руки его кролевское мл. справы Коптя писара.

Четвертый лист воеводы киевского Андрея Неми // (**арк. 10 зв.**) ровича з датою ноябра тридцетого дня индикта четвертого, где пишет, иж за прозбою игумена свтого Михайла Золотоверхого Макария, видячи быти без шкоды гсдрское и замковое и для богомоля гсдрского короля Жикгимонта и для убозства в той церкви, абы хвала Божая не уставала. Придал к тому манастыру селище пустое на имя Селивоновщину в Товстом лесе зо всим с тым, што к той пустовщине прислухает и яко ся с которыми доходы зъдавна в собе мает, с которое хоживали на Киев по две кади меду.

Пятый лист короля Жикгимунта потверженые на тую пустовщину Селивоновщину водле даты вышей мененое небожчика Немировича за причиною его ж, иж в тое селищо воеводам киевским и никому уступовати ся не надобе. Дата феврала двадцат третого, индикта четвертого, при бытности подскарбего земского пна Аврама Езуфовича, старосты жомойтского; справы Коптя писара.

Шостый лист короля Жикгимонта писаный до воеводы киевского Немировича и на[по]том то будучих воевод киевских, иж его мл. з ласки своее за причиною[43] того ж Немировича, а за прозъбою игумена манастыра Золотоверхого Макария рачил дати к той церкви Божей поле городове за валом Пробитым, иж и тот игумен и напотом будучие мают тое поле держати, а воеводове тамошние не мают ся в то вступовати. Дата лета Божего Нароженья тисеча пятсот двадцат второго, индикта десятого, У того лысту подпис руки гсдрское, справа воеводы виленского, канцлера, старосты белского и мозырского пна Олбрахта Мартиновича Кгаштолта[д], Копоть писар.

---

[41] На полі напис: *“Кораблища”*.
[42] На полі напис: *“Сінокоси и озера за Дніпром”*.
[43] На полі напис: *“Кудрявец”*.

Семый лист помененого ж воеводы киевского Немировича под датою ноября трид // (**арк. 11**) цатого дня; в котором пишет, иж што которую ниву вышей мененое поле за Пробитым валом по правой стороне дороги подле самого валу и до Кудравца уверх Кудравцом до долины Глубокое[44], а от Глубокое долины в Лыбед до Софийское долины, што идет от Лыбеди Софійскою долиною уверх самого валу корол его мл. Жикгимонт к манастыру свтого Михайла Золотоверхого дати рачил, ино он за росказанем гсдрским водле оное даты игумена и всих чернцов в то увязал и к монастыру подал.

Осмый лист короля Жикгимонта на паргамене з завесистою печатью Великого князства Литовского, писаный под датою в лета семое тисечи двадцат четвертого, мсца марца тридцат первого дня, индикта четвертого, при бытности старости берестейского, лидского и озерского пна Юря, а подскарбого земского, старосты ковенъского пна Аврама Езуфовича с права Гринка Громыки, которым его млст панов рад за чолом битьем толмача своего татарского Макара Ивашковича, ормянина киевского, и за его верные службы, которые он частокрот в потребах гсдрских и земских до орди ездячи, за себе показовал водле листу и даты воеводы киевского Андрея Немировича в волости Белогороцкой селище Лысковщину и землицу нагонную з пашными землями, з сеножатми, з лесы, з бортною землею, з озеры, з реками, з езы, з лови, з звернъними и пташими и зо всим, што к тому з стародавна прислухало, вызволивши от подвод и от всих тяглых повинностей, што с того селища и землицы бывало, на вечност оному толмачу самому, жоне и их детем и напотом бу // (**арк. 11 зв.**) дучим счадком потвердил и при том зоставил.

Девятый лыст на александрийском папери писаный того ж короля Жикгимонта под датою лета Божего Нароженья тисеча пятсот сорок третего, мсца декабра осмого дня, индикта первого, при бытности старосты луцкого, маршалка гсдрского, кнзя Андрея Михайловича Кошерского, справы Михайла писара, где сведчит, иж две служобе людей на Припяти у Воревичах на имя Лысковщину и Погонную, то ест вышей мененое селище и землицу у волости Сороцкой игумен свтого Михайла Золотоверхого небожчик Макарий купил за сто коп грошей литовское монеты у толмача помененого Макара, орменина, на што ж оный Макар привилей, верху написаний, за которым то сам держал, и лысты свої продажные к церкви Божой дал, то пак за живота своего воевода киевский Немирович тот привилей до себе взял, а по смерти его пан Станислав Довойно через руки неякого Фронъца, ормянце Макаровой, то отдал, за которым она через продажу мужа своего о тые ся две службе людей упоминала, ино на он час будучий игумен Золотоверхогоо манастыра Гарасим, листы купчые Макара ормянина, иж на вечност тые люди к церкви Божей продка, перед справцою воеводства Киевского пречоным кнзем Андреем Кошерским и пред иншими людми добрими, земяни киевскими, покладал, а потом, кгды оный игумен Гарасим змер, тогды княз Кошерский оный манастыр неякому Подоприсвіту дал, который там через полрока мешкавши, з манастыра проч утек, тые листы купчие на оные люди и на нивы церковные в Киеве за валом ку валу з собою побрал, або нет ведома, где подевал и великие шкоды по // (**арк. 12**) чинил, што все кнзь Кошерский з земяны киевскими вызнаваючи, на то лист свой церкви Божой дал под датою лет Божого Нароженья тисеча пятьсот сорок второго, мсца июля семого дня, индикта первого, который з росказанья его королев. мл. за чолом битьем игумена Филарета и всих черцов оного манастыра

[44] На полі напис: *“Кудрявез”*.

Золотоверхого в том листе его млсти от слова до слова вписан ест, в том листе своем княз Кошерский широко выписуючи то все, яко вышей поменено, сознавает, и иж оные листы з земяны киевскими не раз видал, але потом яко Подоприсвіт з манастыра утек, знайти их в схованю церковном не могли, ино корол Жикгимонт на том переставаючи водле зезнанья кнзя Кошерского и земян киевских, а бачачи, же тые листы купъчие на люди от орменина и на нивы церковные за валом и у валу были, а через злого игумена затрачоны, што ж и перед тым и на сес час ку церкви Божей держится, водле давного держанья при оных людех на Припети и нивах помененых в Киеве игумена и чернцов свтого Михайла Золотоверхого зоставил, иж мают то они к тому монастыру держати и вживати водле того, яко и перве то держали.

Десятий лист визнаный Семена Александровича Кмыты, который зознавает, иж он мел землю свою в повіте Киевском под Овручим на имя Голубевичи посполите в Судареви по половицы з землею манастыра свтого Михайла Золотоверхого, а другую землю под Чорнобылем в Толстом лесе на имя Золоктаевскую обрубную, также в Судереви по половицы з землею // (**арк. 12 зв.**) манастырскую селища Селивоновского; а так игумен Семион зо всими чернцами того Золотоверхое церкви манастыра, видячи, иж тая земля Золоктаевская к земли их к селищу Селивоновскому и ку инъшим именьям мнастырским прилегла, а земля их манстырская Голубевичи, которую они по половицы держат, ему прилегла. За ведомостью и листом дозволеным воеводи киевского, маршалка земли Волынское, старосты володимерского, кнзя Костентина Костентиновича Острозского, бачачи без шкоды церковное, намовившися, мену межи собою вчинили; а тую землю манастырскую Голубевичи половину свою, яко ся тая земля з давных часов в собе мает з двема чоловеки на той земли на имя з Хомою а Ильею з данью их грошовою и медовою, што давати повинни, то ест грошей готовых сорок, а меду полторы каді и зо всими иншими пожитки и доходы ему самому и потомъству его з одного там пустим держати и вживати вечными часы, поступили и листом своим записали; а он теж им напротивку того в Толъстом лесе тую землю свою Золокътаевскую, што ест там з землею их манастырскою поспол з двама чоловеки на имя з Яковом Рудкевичом, а Логвином з данью грошовою и медовою, которую они повинни давати, то ест грошей готовых две копе, а две кади меду пресного киевское меры и зо всякими мншими пожитки и доходы з того села приходячими, также в отмене с одного мети, держати, вживати вечнымии часы непорушно к манастыру пустил и тим листом своим умоцнил, описуючися сам с потомством своим, и хто бы потом // (**арк. 13**) тую землю Голубевскую от манастыра замененую держал, если бы близкие кровные его и хто колъвек в той замене его в земли Золоктаевской церкви Божей переказу чинил, албо того поискивал, иж мают то очищати яко властност свою в кождого права, якож Семен Кмита игумену и чернцом того манастыра дал тот свой лист за своею печатью и за печатьми людей добрих и тую дей они замену на вряде ншом воеводства Киевского перед воеводою киевским кнзем Костентином Острозским оповідили и до книг записали, дата в того листу лета Божого Нароженья тисеча пятьсот шестдесят первого, мсца февраля первого дня.

Одинънадцатый лист того ж воеводы киевского кнзя Костентина Острозского, которым видячи быти без шкоды церковное, дозволил игумену и чернцом свтого Михайла Золотоверхого вышей мененую замену з Семеном Кмитою вчинити, дата лета Божего Нароженья тисеча пятьсот шестьдесят первого, мсца сентябра двадцать четвертого дня.

Вторыйнадцат лист вызнаный Семена Гринъковича, земянина повіту Киевского, под датою лета Божего Нароженья тисеча пятьсот шестъдесят первого мсца декабра двадцать третего дня; за печатю его и за печатми людей добрых, который з жоною своею Зофією Петровною Кграбянъкою вызнавает, иж продал обель властное[45] селище свое, добре набытое на имя Гливацкое[є] в Киевском повете, кгрунтом лежачое промежду реки Бобрици и другое речки Оленевки ку манастыру свтого Михайлу Золотоверхого игумену Семеону и всим чернцом тамошним за певную суму пнязей, за тридцат коп грошей литовских, з землями пашными, бортными, з лесы, ду // (**арк. 13 зв.**) бровами, данью медовою, грошовую и зо всими доходы и пожитки, ничого так на себе не зоставуючи, яко се то зъдавна в собе мает и яко то он сам и продкове его держали на вечные часы вирекаючися, иж он сам, его жона и діти и никоторые близкие их тое продажи его от манастыра отнимати и того вжо доходити не могут и если бы хто колъвек з них сам их и потомков их албо хто з стороны в то селищу и кгрунте его церкви Божей переказу чинил и там што кгрунту того отыймовал, таковый кождый заруки на гсдра пятьдесят коп грошей, а на воеводу киевского тридцат коп грошей вини замковое повинен будет заплатити. А особливе обовязалъся Семен Гринкович з жоною своею вси шкоды и наклады того манастыра в том заступовати и оное селище Гливацкое земли и пожитки их своим накладом у кождого права очищати и к тому манастыру поступовати, бо дей они не для чего иншого, ани браня сумы пнязей вышей чиненое тое селище Гливацкое к манастыру пустили, одно для богомоля своего и родителей своих вечистого, кгдиж тое селище ку кгрунтом манастырским прилегло, а иж дей оные листов и твердостей на селище Гливацкое к церкви Божей не дали, то для тих причин, же з иншими землями именье их и оное селище Гливацкое ест описано.

Третийнадцет лист випис с книг замку киевского лета Божего Нароженья тисеча пятъсот шестъдесят третего мсца, декабра двадцат осмого дня, за печатью справцы на он час воеводства Киевского старосты кремянского кнзя Николая Андреевича Збаражского[ж] оповеданье и визнане на том ураде киевском помененого Семена Гринковича о проданье селища // (**арк. 14**) верху описаного Гливацкого Золотоверхому манастыру, в котором выписе и тот лист его продажний вес вписан ест.

Четвертийнадцат лист Богдана Степановича Дублянского за печатью его и за печатьми людей добрых писаный под датою лета Божого Нароженья тисеча пятьсот пятьдесят семого мсца ноябра, третего надцат[46] дня. Который посполу з сестрою своею Федею Золотушанкою визнавают, иж они землю свое отчизную и дедичную на имя Юревскую на Віте речце обапол речки по обеиом сторонам продали Семену Мелешковичу, мещанину киевскому, самому, жоне и их потомству за пятдесят коп грошей обель вечно и николи непорушно землю панскую, бортную и сеножати з добровами и пашнями и с при паши польми, бобровыми гоны, ловы зверинъными и пташими и зо всими иншими входи и пожитки здавна к тому прислухаючими, ничого на себе и на близких своих не зоставуючи, але отдаляючи и даючи волъност отдати, продати и на церков записати и тым, яко властностью своею шафовати. А гдыбы они сами албо хто з близских их хотел Семена Мелешковича с тое земли рушати, на такового положили вину платити на замок киевский сто коп грошей, а воеводе киевскому

[45] На полі напис: *“Глеваха”*.
[46] На полі напис: *“Юровка”*.

пятъдесят коп грошей, а Семену Мелешковичу грош грошом навезавши тож тое земли под ним искати, ино поведили перед нами игумен Захария и чернцы вси свтого Михайла Золотоверхого, иж тую Юръевщину Семен Мелешкович, от Богдана Дублянъского купленую, по животе своем на млосердный учинок ку церкви Божей свтому Михайлови Золотоверхому правом своим записал и вечностью пустивши лист свой записный и тот лист продаж // (**арк. 14 зв.**) ний Дублянского и сестры его вышей в сем ншом листе виписаный, ку церкви Божей подал; то пак, дей, пригодне часу небеспечного, яко то на Україне частокрот бывает, запис властный Мелешковичов на Юръевцы згинул, ведже они за листом продажным Дублянъского Семену Мелешковичу и тепер того в спокойном держаню к уживаню сут для того особливе били они нам чолом, абыхмо и тую землю Юръевскую в потверженье нашо привели и што им на вечност утвердили. А так мы, Жикгимонт Август, корол пречечоний, вси оние листы (перед нами от игумена Захариї и всих чернцов манастыра свтого Михайла Золотоверхого покладаные и вышей в сем листе нашем выписаные, за которыми иж и они людей, селищ, земль, кгрунтов, поль, лесов, пущ, дерева бортного, сіножатей, рек и озер, всяких ловов и иных всих пожитков и доходов к тому манастыру належачих, яко зъдавна, так и на сес час в спокойном держанью и вживанью, кром всякого пренагабаня сут) за слушные принявши, а чинячи то для церкви Божее при моцы ничим не нарушаючи, заховуем и то на вси потомъные вечные часы утвержаючи, при манастыри свтого Михайла Золотоверхого зоставили есмо и сим листом ншим зоставуем и умоцняем; мает игумен теперешний и напотом будучие игумены тамошние зо всею братьею чернцами вси тые люди, селища, земли, кгрунты, воды, а меновите землю Юревскую от Семена Мелешковича на тот манастыр записаную и вси пожитки вышей описаные водле оных листов старых за сим теперешним // (**арк. 15**) листом потверженым нашим к тому манастыру Михайловскому Золотоверхому держати и вживати слушне и пристойне вся в том манастыри справовати на церков Божую накладати и пожитков привлащати, розмножаючи межи хрестияны хвалу Божую за на нас гсдра, короля полского, Бога просити повинни будут. А воеводове киевские и нихто иный в речи тые до чого водле стародавного звычаю ничого не мевали николи ся вступовати и переказы жадное в том манастыри им чинити не мают вечно и николи ничим непорушно; и на то дали есмо церкви Божей манастыру свтого Михайла Золотоверхого игумену Захариї и чернъцом тамошним сес наш лист, до которого на твердост тое речи и печат нашу Коруни Польское привесити есмо велели.

Писан у Варшаве июня четвертого мсца июня, лета Божого Нароженья тисяча пятьсот семъдесятого, пановання нашого року четырдесят перъвого.

Sigismundus Augustus rex.

Ławryn Piasoczyński, pisarz[3]".

П о м і т к а: У кінці документа намальовано коло, у котрому написано: *"місто печати коруны полской"*.

ІР НБУВ, ф. 307, № 535/1763, арк. 9 зв.–15. Копія.

Частково опубліковано: Св. Костянтин Острозький як покровитель Свято-Михайлівського Золотоверхого монастиря у Києві // Національний університет "Острозька Академія". Наукові записки. Історична серія. – Острог, 2008. – Вип. 13. – С. 26–43.

№ 11
1578 р., липня 25. Львів. –
Привілей польського короля Стефана Баторія на підтвердження прав Свято-Михайлівського Золотоверхого монастиря на володіння різними маєтностями за попередніми наданнями з записом привілеїв на заснування общини Сигізмунда I Старого та на ґрунти від князя Костянтина-Василя Острозького

// (**арк. 15 зв.**) "*Привилиа Стефана, короля, потвердителная привилий Сигисмунда Августа, в которую вписаная привилия на возсоздание церкви Сигисмунда отца и три листи Константина, князя Острозкого, первий остров обрубний, вторий на Юревку со ограничением, третий потвержение суда Василиа Рая на землю Ориновскую, да в сей же привилий и ограничение Борщовки.*

Стефан[а], Божю млстю корол полский, великий княз литовский, руский, пруский, мазовецкий, жомойтский, киевский, волынский, подляский, лифлянтский и кнжа седмикгродское.

Ознаймуем сым нашим листом всим посполите и кождому зособна нинешним и напотом будучим, кому будет потреба того ведати, алъбо слышати. Бил нам чолом богомолец наш, игумен монастыра светого Михайла Золотоверхого с Киева Сергей[б] зо всею братьею, чернцами тамошними, и покладал перед нами привиля, листы, права и фундуши того монастыра, а меновите лист паркгаментовый короля его млсти фалебное памети Жикгимонта Августа, продка ншего, потверженье чотырнадцати листов на Ржевец, на Затон у Чорторыї, на Селивоновщину, на поле за Пробитым, на Лысковщину, на Голубевичи, на Гливацко, на Юревщину и на їные розные именя, селища, кгрунты, озера, люди и пожитки, тому манастыру належачие, под датою у Варшеве року тисеча пятъсот семдесятого, мсца июня четвертого дня, з подписом руки короля его млсти с печатью коронною завеси // (**арк. 16**) стою. Которого мы огледавши и выслухавши, а видечи быти целый и ни в чом не нарушоный, не велели есмо на тот час в сес наш лист для широкости писма виписовати. Покладал теж перед нами другий лист паркгаменовый короля его млсти, святобливое памети Жикгимонта Першого, с печатью Великого князства Литовского, игумену того ж монастыра светого Михайла Золотоверхого Макария на объщину манастыра даный. Еще теж покладал три листы паперовые велможного Костентина Костантиновича, кнжати Острозского, воеводы киевъского, маршалка земли Волынское, старосты володимерского, с печатми с подписы руки его, перший на остров Обрубный и озера за Днепром; другий описанье границ земли Юревское; третий потверженье суду Василя Рая[в], наместника киевского, на землю Орыньскую и Дивич гору, и слуг кнзя воеводиных, на то от него высланых, яко ж и той лист судовый под датою в Киеве, року недавно прошлого семдесят второго, мсца декабра осмого дня, под печатью и с подписом руки Раевы показывал, которого для широкости писма такъже списовати есмо не казали. При том поведал перед нами, иж, дей, земля Борщовская, к тому манастыру належит, которое завжды з стародавна в спокойном держаню продков его были и он сам ест в певных звечистых границах, то ест почавши от Тесных улиц к груши Володимерове[47], от груши

[47] На полі напис: *"Борщовка"*.

Старою дорогою к лозам Жилянским, от лоз под курган // (**арк. 16 зв.**) Жилянский, от кургана к Борщовке, Борщовкою на низ около селища Борщовского у логовину, логовиною до вербья и до дороги Борщовское, дорогою на верх Лыбеди и до гатки, гаткою уверх, в долину Глубокую, з Глубокое долины и старое путище, путищем опять до Тесних же улиц; и бил нам чолом, абыхмо ласку ншу гсдрскую уделали, а то все нашим листом ку церкви Божей потвердили. А так мы, прихиляючися до прозбы его, чотыри листы вышей помененное, то ест один лист короля его млсти Жикгимонта, а три листы кнзя воеводы киевского, велели есмо от слова до слова в сес наш лист уписати и так ся в собе мают.

Первший. Жикгимонт Божю млстью корол полский, великий княз литовский, руский, кнжа пруское, жомойтский и иных воеводе киевскому пну Андрею Немировичу и иным воеводам киевским, хто напотом от нас Киев будет держати.

Бил нам чолом игумен с Киева Макарий и просил нас, абыхмо ему дали церков в Киеве светого архистратига Михайла Золотоверхого, иж бы он там манастыр справил и общину встановил, а поведал, што ж тая церков запустела; какъ же и нікоторые бояре киевские о том нам повідили и нас за ним жадали и мы з ласки нашое тую церков светого Михала Золотоверхого з землями и зо всим как ся тая церков здавна мает, ему[48] далы, а он мает там монастыр збудовати и общину в нем справити подле их закону греческого, потому как и по иншим манастырем и землю к тому манастыру мает[49] держати по давному, как перед тым бывало по самый вал, // (**арк. 17**) и под Лядские ворота, и по Евъсикову долину, по Старую дорогу, по Михайловский узвоз, а к тому игумен того манастыра от своего збожя, которое собе на живност отъколколвек будет провадити, мыта не мает городового, ани обистки давати, которого ж манастыра ты, пн воеводо, ани мытрополит, ани хто с подданых ншых не мает подавати, а ничим ся в него не вступовати, бо мы берем то на нас, гсдря, а как он тот манастыр справит и общину встановит, ино мают братья того манастыра по его смерти игумена межи[50] собою обираючи, установливати и за нас Бга просити. А то есмо учинили для того, иж, дей, тая церков Божая от вынятья киевского опустіла и хвали Божее в ней не было. А на твердост того и печат ншу казали приложити к сему ншому листу. Писан в Кракове под леты Божого Нароженья тисеча пятъсот двадцат третего, мсца марца пятогонадцать дня, индикта первогонадцат. Справа воеводы троцкого, гетмана найвышшаго, кнзя Костентина Ивановича Острозкого. Богуш маршалок подскарбий.

Вторый. Я, Костентин Костентинович Острозкий, воевода киевский, маршалок Волынское земли, староста володимерский. Били нам чолом бгомолци гспдрские игумен манастыра светого Михайла Золотоверхого отец Семеон и вси чернцы того манастыра, абыхмо им дали островок Обрубный за рекою[51] Днепром на верхнем концу зо всим на все, яко ся тот островок з давних часов у собе мает з озером Петриковом и Плоским и жерело Тисяцкое ис сеножатми, поченши речкою Радункою от верхнего конца аж до нижнего речки Радунки,

---

[48] На полі напис: *“на создание монастиря”*.
[49] На полі напис: *“на землю монастырскую”*.
[50] На полі напис: *“игумена определять из братии”*.
[51] На полі напис: *“сінокоси и озеро за Днепром”*.

в Черторыю, а другим краем ку // (**арк. 17 зв.**) Днепру, который они от часов немалых за продков наших спокойне держали. А так мы за чоломбитем их тот островок зо всим и озеро Петриков и Плоское и жерело Тисяцкое и сеножати вышей помененые дали есмо им, мают они тот островок и озеро Петриков и Плоское и сеножати держати и вживати водле стародавного обычаю до воли и ласки господара короля его млсти, а за здорове господарское Пна Бга просити будут повинни и на то есмо им дали тот наш лист з ншею печатью. Писан в Киеве літа Божого Нароженя тисеча пятсот шістдесятого, мсца генвара второгонадцат дня; подпис руки власное воеводы киевского.

Третий. Костентин, кнжа Острозкое, воевода киевский, маршалок земли Волинское, староста володимерский.

Ознаймуем сим листом нашим, иж што которая земъля, прозываемая Юревъская, ест от колькодесят літ надана на монастыр свтого архистратига Мыхайла церкви Золотоверхое в Киеве, на которую землю лист наш игумен и вси чернцы того манастыра мел и потверженя короля его млсти Жикгимонда Августа в себе мают, а сес лист наш игумену и чернъцом того манастыра часу поветрия, кгды игумен умер, яко то в поветре бывает, згинул, бил нам челом игумен и вси чернцы манастыря свтго Михайла церкве Золотоверхое, абысмо им лист наш на то дали. Мы теды, маючи оный лист наш на памети и взявши певную відомост оное земли, границы наданя и уживаня их, которое границы так ся в собе мают, почавши[52] от дороги Белоцерковское на низ речкою Шварновкою в речку Юревъку, а з Юревки в долину Глубокую, тою долиною живцом до дороги Запол // (**арк. 18**) ское, а дорогою до Веты речки, на низ Ветою до речъки Юревки. И тепер их при той земли водле наданя и потверженья короля его млсти зоставуем. Которое земли мают игумен и вси чернцы, мешкаючи в том манастыре ку тому манастыру спокойне уживати, на што и лист наш с подписом руки нашое и под печатю ншою игумену и всим чернцом манастыра светого Мыхайла церкви Золотоверхое даем. Писан в Житомиру на соймику киевском, дня девятого мсца сентебра, року тисяча пятьсот семдесят шостого, власная рука.

Четвертый. Костентин, кнжа Острозкое, воевода киевъский, маршалок землы Волынское, староста володимерский.

Били нам чолом игумен и вси еже о Христе братья манастыра светого Михайла Золотоверхое церкви и жаловали нам на земенина киевъского Максима Панковича о том, иж, дей, он землю властную церковную того монастыра, прозываемую Орынинскую и Девич гору, не ведати за которым[53] правом, от манастыра упорне а кгвалтовне отнял и ее уживает; которая, дей, земля принадлежит здавна от ста літ и болшей ку тому монастыру светого Михайла Золотоверхое церкви; и принявшы з собою тот игумен и чернци з Максимом Панковичом рок на тую землю, выехати, просили нас, абысмо кого з рамени ншого на тот розъезд выслали. Мы з рамени ншого высылали есмо на тот кгрунт ку розезду и догледаня справедливости наместника ншого киевского, пна Василя Рая, а служебников наших Яна Викгуру, Сидора Яковицкого, Семена Макиша, которые там, на том розъезде, будучи, во всем слушне а пристойне водле // (**арк. 18 зв**.) права поступовали и оную землю Орининскую и Девич гору ку манастыру светого Михайла Золотоверхое церкви привернули и листом

---

[52] На полі напис: *"Юровка"*.
[53] На полі напис: *"земля Ориновская"*.

своим розезъным достаточне границы описали, который розезд и лист тых слуг наших бачачи быти слушный, и сим листом нашим потвержаем игумену и чернцом того манастыра светого Михайла Золотоверхого под печатю и с подписом руки нашое даем. Писан в Киеве, мсца декабра второгонадцат дня, року тисяча пятьсот семдесят второго, власна рука.

И з ласки ншое королевъское привилея и вси тые листы перед нами от игумена монастыра светого Михайла Золотоверхого покладаные и вышей в сем листе нашом датами помененые и меновите выписано на именья, земли, кгрунты, пожитки и волности того манастыра Михайловского, чого всего если на сес час игумен Сергей з братьею, а меновите межи иншими земли Борщовки, яко нам справу дал, в спокойном держаню и уживаню здавна и тепер ест, а яко то праву посполитому ншому кролевскому и ничиему не уближает, во всем при их моцы сим листом нашим зоставуем, потверждаем и умоцняем, хотячи мети, абы тые привиля, листы и права помененые таковое моцы и важности были, якое слушне подлуг права посполитого и статуту земъского быти мают; мает игумен Сергей и потом будучие игумены зо всими чернцами, братею монастыра светого Михайла Золотоверхого, вси тые именя, люди, земли, кгрунты, селища, озера, воды и землю Борщовку, если до того монастыра, яко игумен быт менит, належите держати пожитков, належностей и волностей всяких подлуг тых // (**арк. 19**) прав своїх стародавных уживати, пристойне справовати, на церъков Божую накладати, пожитки привлащати, розмножаючи межи хрестияны хвалу Божую, за нас Гспда Бога просити повинни будут, а переказа никоторая над право в том им чинена быти не мает вічно. И на то дали есмо ку церъкви Божой монастыру светого Михайла Золотоверъхого игумену Сергею и чернцом тепер и потом будучим, сес наш лист, до которого на твердост и печат ншу коронную привісити есмо веліли. Писан ве Львове, літа Божого Нароженья тисяча пятсот семъдесят осьмого, мсца июля двадцат пятого дня, пнованя ншго року третего.

Stephanus rex.

Lawryn Piasoczyńsky, pisarz”.

П о м і т к а: У кінці документа намальовано коло, у котрому написано: *“місто печати королевской”*.

ІР НБУВ, ф. 307, № 535/1763, арк. 15 зв.–19. Копія.

Частково опубліковано: Св. Костянтин Острозький як покровитель Свято-Михайлівського Золотоверхого монастиря у Києві // Національний університет “Острозька Академія”. Наукові записки. Історична серія. – Острог, 2008. – Вип. 13.– С. 26–43.

№ 12
1576 р., вересня 9. Житомир. –
Привілей київського воєводи Костянтина-Василя Острозького на підтвердження прав Свято-Михайлівського Золотоверхого монастиря на Юрівські ґрунти

// (**арк. 19 зв.**) “*Костентина Костентиновича, князя Острозского, киевского воеводы, привилия первая потвердителная тестамента Семена Мелешковича, киевского мещанина, который село Юровка обытели наданая, во время язви моровой в Киеві погибла, того ради сей же князь по прошению обытели сторою ограничение описует и обытели укріпляет.*

Костентин, княжа Острозское, воевода киевский, маршалок земли Волынское, староста володимер[ский].

Ознаймуем сим листом нашым, иж што которая земля, прозываемая Юревъская, ест от колкодесят лет надана на манастыр свтого архистратига Михайла церкви Золотоверхое в Киеве, на которую землю лист наш игумен того манастыра мел и потверженье короля его мл. Жикгимонта Августа в себе мают, а иж лист наш игумен и чернцом того монастыра ч[а]су повестрея, кгды игумен умер, яко то в повестрее бывает, згинул; бил нам чолом игумен и вси чернцы манастыра свтого Михайла церкви Золотоверхое, абысмо им лист наш на то дали. Мы тогды, маючи оный лист наш на памяти и взявши певную ведомост оное земли границы надания и ужываня их, который границы так се в собе мает, почавшы от дороги Белоцерковское на низ речъкою Шварновкою в речъку Юревъку, а з Юревки в долину Глубокую, тою долиною жывцом до дороги Заполское, а дорогою до Веты речъки, на низ Ветою до речъки Юревъки; и тепер их при той земли ведле наданя и потверженя короля его мл. зоставуем, которое земли мают игумен и вси чернцы, мешкаючы в том манастыри, ку тому манастырю спокойне ужывати, на што и лист // (**арк. 20**) наш с подписом руки нашей и печатю нашею игумену и всим чернцом манастыра светого Михайла церкви Золотоверхое даем.

Писан в Житомирю на сеймику киевском, дня 9 мсца сентебра, року 1576.

Костентин князь".

П о м і т к а: У кінці документа намальовано коло, у котрому написано: *"місто печати Костентина князя"*.

ІР НБУВ, ф. 307, № 535/1763, арк. 19 зв.–20. Копія.

Опубліковано: Св. Костянтин Острозький як покровитель Свято-Михайлівського Золотоверхого монастиря у Києві // Національний університет "Острозька Академія". Наукові записки. Історична серія. – Острог, 2008. – Вип. 13. – С. 26–43.

№ 13

1582 р., грудня 2. Варшава. –

Привілей польського короля Стефана Баторія Свято-Михайлівському Золотоверхому монастирю на озеро Петриків під селом Вигурівщина

// (**арк. 20 зв.**) "*Корол Стефан манефестом обявлю[е]т, что игумен монастыра Золот[оверхого] королевского Силвестр Иеросолимец жалобливою стороною ко суду его позваний за угодою сторони жалобливой (чолобитчицкою) за озеро Петриково собою завладіное, перед судом земским королевским иміет усправедливитися*.

Стефан, Божю млстю корол полский, великий княз лит[о]вский, руский, пруский, жомоитский, мазовецкий, ифлянский, кнже седмикгодское и иных.

Ознаймуем, иж што которая справа прыточылася за опеляцыею от суду земского королевского на суд наш гсдрский здеся на сейм варшавский земяном нашым повету Мозырского Василю Корсаку, Федоровой Ленковича Настасьї Олизаровне, подсудковой мозырской, Василью Некгулу и Петру Олешы и малъжонкам их з игуменом манастыра нашого свтого Михайла Золотоверхого

в Киеве Сельвестром Ерусолемцом[а], ікононом, и всими чернцами того ж монастыра светого Михайла Золотоверхого о озеро, прозываемое Петрыково, лежачое в земли Киевской, неподалеку места нашого Киева за рекою Днепром, прислухаючему селищу и острову Меленевскому. А так за жаданем помененого игумена манастыра светого Михайла Золотоверхого сторона жалобливая, земяне наши повету Мозырского, через умоцоватого приятеля своего Андрея Ловенка, се зде на дворе нашом угоду учынили тым способом, иж игумен манастыра нашого светого Михайла Золотоверхого в Киеве Селивестр Еросолимец, будучы умоцованый от братї своее того манастыра за прыпозваньем стороны жалобливое в крывдах верху мененых на первшые роки не становив // (**арк. 21**) се, хоробою се заложыл, а на другие роки о тую ж реч будучы прыпозваный, иж ему прысега яко за правдивую обложною хоробою на первшые роки становитися не мог, от суда всказана была, до нас, гсдра, опелевал, а прето вжо тепер не вдаючысе в право о тую прысегу свою перед нас, гсдра, яко особа духовная, ужывшы в том помененого умоцованого стороны жалобливое, иж бы о тую прысегу против нему не попирал нестане за первшые роки суду и стороне своей противной платити поднялсе, а реч самую яко жалоба на позвех и на листе суду земского киевского ест шырей описаный на першых рокох судовых земъских киевских, которые по дати сего листу оправованый напервей будут поспол з иконобом и всими чернъцы манастыра помененого перед судом земъским киевским усправедлливитися, яко на року завитом обовязал року онаго ничим не збиваючы под утраченем самое речы, о што на них жалоба есть, на чом и сторона жалобливая перестала и о тую угоду свою сами обличне у книг канцелерыї нашое згодне оповедали и до книг оную собе записати дали, што на прозбу их до книг наших канцлерских ест записано, с которых и сес выпис под нашою печатю им, обеюм сторонам, выдати есмо велели. Писан у Варшаве, лет. Бож[ого] нарож[еня] 1582, мца декабра 2 дня.

Справа велебного Яна Боруковского з Билина[б], подканцлерого коронного плоцкого и ленчицкого, дякана варшавского.

Lavrin Piesoczyński”.

П о м і т к а: У кінці документа намальовано коло, у котрому написано: *“місто печати королевской”*.

ІР НБУВ, ф. 307, № 216 Г, по оп. № 16, 2 арк. Оригінал.
ІР НБУВ, ф. 307, № 535/1763, арк. 20 зв.–21. Копія.

№ 14
1586 р., жовтня 12. Київ. –
Привілей київського воєводи Костянтина-Василя Острозького Свято-Михайлівському Золотоверхому монастирю на село Глеваха

// (**арк. 21 зв.**) “*Костентин Костентинович, князь Острозкий, виехавши в село Глеваху, осмотрует купчую села и по уроках, в оной писаних, за сознанием старожилов ограничение в свою привилию виписует и обытели вічно утверждает.*

Костентин, княжа Острозкое, воевода киевский, маршалок земли Волынское, староста володимерский.

Ознаймуем сим листом нашим, иж будучи нам на сес час бытностю на столици воеводъства нашего Киевского, приточилася справа за жалобою игумена и чернцов монастыря светого архистратига Михайла церкви Золотоверхое, которые покладали жалобу свою перед нами на подданых наших белогородских о побране бчол, о захожене кгрунту их Глевацкого и сеножатей, врываючися своволне через певные а старожитные, дей, границы наши, и просили нас, жебыхмо сами на тот кгрунт их выехали, хотечи границы кгрунту своего Глевацкого слушными доводы и знакы певными показати и вывести перед нами, чого мы и самы хотечи пилно досмотріти, выехали есмо на тот кгрунт, маючи при собе немало людей, добре того кгрунту відомых и подданых наших белогородских, на которых чернъцы михайловские жалобу чинили. А кгдысмо на тые кгрунты их выехавши, стали на селищу Глевацком у греблі над речкою Глевакою, там же показали перед нами игумен и чернци право свое купъное от пна Семена Гринковича на писмі в манастир Михайловский на тот кгрунт Глевацкий даное и постановивши люды старие, кгрунту того границы добре відомые, просили, абы есмо им допустили граници их одводити. Нижли мы, не хотячи, абы болш нам в том докуку чинили, присмотрівшися тому писаному праву их, а в границах давши віру // (**арк. 22**) людем, добре их відаючим, которые граници за певные манастыреви от белогородчан наших тые люды быть признавали, а меновите тыми врочищами, почавши от самое річки Вети нижей греблі долиною до дороги Белоцерковской, Белоцерковскою дорогою до кургана, што на Белокнзском поли, от кургана у верх Оленевки речки полем, Оленевкою в Бобрицю речку, а Бобровицею на ныз, от Бобрици зас, вземши вгору речкою Глевакою границю в Бобред речку пошла, Бобредю до валу пришла, валом в лес аж до другого конца того ж валу, оттоле в Черленую Руду, Черленою Рудую у Вету; и признавши тогди им мы з розсудку нашего тот кгрунт Глевацкий в тих звиш помененых певных границах, зоставивши его вічними часи тоей церкви Божой монастырю светого архистратига Михайла на памет бытности нашее, на што и сес лист наш Селивестру[54], игумену, и чернцом манастыря Михайловского под печатю нашею и с подписом власное руки нашое дали есмо. Писан у Киеве, літа Божого Нароженя тисяча пятсот осмдесят шостого, мсца октебра дванадъцатого дня.

Констентин Острозский кнз.”.

П о м і т к а: У кінці документа намальовано коло, у котрому написано: *“місто печати Костентина, князя Острозского”*.

ІР НБУВ, ф. 307, № 535/1763, арк. 21 зв.–22. Копія.

Опубліковано: Св. Костянтин Острозький як покровитель Свято-Михайлівського Золотоверхого монастиря у Києві // Національний університет “Острозька Академія”. Наукові записки. Історична серія. – Острог, 2008. – Вип. 13. – С. 26–43.

[54] На полі напис: *“Сильвестру”*.

№ 15

1602 р., лютого 12. Київ. –

Позов київського воєводи Костянтина-Василя Острозького обухівському державцю Павлу Яковичу Монтвиду Дорогостайському за наїзд його підданими на маєтність Юрівка Свято-Михайлівського Золотоверхого монастиря

// (**арк. 22 зв.**) *Позов от князя Костентина Острозкого,воеводи киевского, Павлу Монтвиду, державці обуховскому, котоим велит ему на року пред судом земским киевским о разграблениї двора Юровского монаст. по чолобитиї игумена михайловского усправедливитися.*

Костентин, княжа Острозкое, воевода киевский, маршалок земли Волынское, староста володымерский.

Урожоному его мл. пану Павлу Яновичу Монтвиду Дорос[гос]та[й]скому приказуем, иж бы в. мс. на рочках прышлых кгродских киевских, который сужоны будут в року теперешнем, в тисеча шестсот втором, мсца апреля третого дня, яко на року завитом у Киеве сам стал и скутечне на жалобу велебного отца Иосифа, игумена[a], и всих чернцов капитулы манастыря светого Михайла киевского очевисто ся усправедливил, который доводячи справедливости собе и подданым своим, на вашу мс. жалует тыми словы, иж, дей, в. мс. в року прошлом деветдесят осмом, мсца октебра двадцат третого дня моцно кгвалтом наехавши сам особою своею из многими слугами и помочниками своїми на имене их власное церковное Юревку, двор и селце над рекою Юревкою в земли Киевской лежачое, также в том дворе их Юревъском манастырском стада коней и кляч двадцетеро коней добрих ездных почтовых пят купных по десяти коп грошей литовских, коней два по шести коп грошей куплених, кляч шест, трех по полпети копы грошей куплених, а коней трех по пети коп грошей купленых, а трех кляч полчварты копы грошей, а чотыри по тры копы грошей куплених, быдла рогатого волов оремых плуговых трыдцят, кождый вол купленый по две копы грошей, коров дойных двадцят доморослые и купленые по полторы копы грошей, // (**арк. 23**) озимков петнадцят, телят дванадцатеро, свиней шестдесят, гусей сорок, кур осмъдесят, кгвалтовне пограбивши и побравши, до именя своего Обухова на пожиток свой отпровадил; ку тому гумно манастырское в том же дворы, збожя в стогах зложоного, помолотиты казал жита коп триста, пшеницы коп двесте, овса коп полтретяста, гречки коп полтораста, ячменю коп сто, жита молочоного у спижарни мер сорок, у том же селі млын, збожем вымелковым, то, дей, ваша милост заграбивши, до того ж Обухова, имене своего, отпровадил, которое шкоды и грабежов игумен и чернцы михайловские менуют на пят тисячей золотых полских и тые грабежи мел, дей, вша мст ворочат и прозбами своими за перъшим позвом их в. м. убезпечил и грабежов им не пово[ро]чал, о што вже, дей, не один раз капитула михайловская, игумен и чернцы, на рочки кгродские киевские вашу м. припозывали, а ваша мст, дей, убезпечивши их обетницами своїми и тые вси грабежы поворочат и шкоды нагородит шлюбуючи, абы о то до права з жалобою ся не утекали, и до сих часов не поворочал и досит не учинил. Прото им бы вша

мст на року помененом сам стал и о то се овсе и о безправны грабежи и о виные с права посполитого наказаные усправедливил.

Писан у Киеве, року тисяча шестсот второго, мсца февраля дванадцатого дня.

Андрей Сурин, писар.

Позев”.

ІР НБУВ, ф. 301, № 216 Г, по оп. № 115, 1 арк. Оригінал.
ІР НБУВ, ф. 307, № 535/1763, арк. 22 зв.–23. Копія.

Опубліковано: Св. Костянтин Острозький як покровитель Свято-Михайлівського Золотоверхого монастиря у Києві // Національний університет “Острозька Академія”. Наукові записки. Історична серія.– Острог, 2008.– Вип. 13.– С. 26–43.

№ 16
1602 р., березня 5. Київ. –
Позов польського короля Сигізмунда III Вази ігумену Свято-Михайлівського Золотоверхого монастиря Йосифу Мировському за стягнення мита на Ветській греблі

// (**арк. 23 зв.**) “*Позов от короля Жигисмунда Третияго Иоасафу Мировскому, игумену золотоверхому по чоломбытию Аксака, судії киевского, за мито на греблі Ветской взимаемое, которым повеліваетса за оное взимание пред судом трибуналским любелском игумену усправедливлятися.*

Жыкгимонт Третый, Божю млстию корол полский, великий княз литовский, руский, пруский, мазовецкий, жомоїцкий, ифлянтский, тою ж Божю млстию корол швецъкий, кгоцкий, вандалский и дедычъный корол.

Велебному отцу Иоасафу Мировскому, игумену манастыра архистратига Михайла Золотоверхого и въсей капитуле того ж манастыра михайловского, богомолцом нашим. Прыказуем вам зо всех добр вашых, лежачых и рухомых, у воеводстве Киевъском маючых, абысте ваша млсти перед судом нашым головъным трыбуналу Любелского на терьмин воеводства Киевского в року тепер идучом тысеча шест сот втором, кгды справы з реестру головного прыпадут и порадком своим судытысе будут, ваша млст сам зо въсею капитулою обличне и завите стали и на жалобу и правное попиране урожоного пана Яна Акъсака, суди нашого земского киевского[a], усправедливили, который вашу млсти перед суд наш головный трыбуналский до Люблина сим позвом позывает, о то, иж, дей, ваша млсти, вымисливъши мито новое, незвикълое не ведлуг права посполитого в маетъности своей перед стодолою на Вете мимо едучых на подданых его власных, мещанех гуляницких, от власного их збо // (**арк. 24**) жя от каждого воза по грошу литовъскому брал и береш, а то почавъшы брат на подданых его от року тысеча шестсот первого, мсца февраля пятогонадцат дня, аж и до року теперешнего, тисеча шест сот второго мсца марца второго дня, а то ест меновите взяли есте у подданых его на мен.: у Петра грош, у Иляшенъка пенезей шесть, у Матъфея пенезей осм, у Сидора грош один, пенезей два, у Яцка пенезей чотыры, у Матяша пенезей чотыры, у Данила пенезей осм, у Филона пенезей шест, у Яцъка пенезей пят, у Игната пенезей пят, у Ивана пенезей чотыры, у Юска пенезей пять, у Игната пенезей пять, у Павла пенезей шест, у Тымка пенезей чотыры, у Васка пенезей чотыры, у Ивана

Футорного грош один, пенезей два, у Левъка сотника пенезей чотыры, у Устима пенезей чотыры, у Степана пенезей чотыры, у Грыца пенезей чотыры, у Яроша пенезей осм, у Тимоша пенезей чотыры, у Осташъка пенезей осм, у Стецыны пенезей чотыры, у Гавърыла пенезей чотыры, у Мартюша пенезей чотыры, у Грыцка пенезей чотыры, у Семена пенезей осм, у Ивана пенезей осъм, у Сымона пенезей чотыры, у Ивана пенезей осъм, у Грицка пенезей чотыры, у Охрыма пенезей чотыры, у Гаврыла пенезей п'ять, у Демъка пенезей чотыры, у Федора пенезей чотыры, у Ивана пенезей чотыры, у Павла пенезей пят, у Данила пенезей чотыры, у Осътапа грош одын пенезей два, у Иляша пенезей чотыры, у Ивана пенезей осъм, у Ивана пенезей чотыры, у Левъка пенезей чотыры, у Мисъка пенезей осм, у Васка пенезей чотыры, у Мойсея пенезей чотыры, у Иляша пенезей шесть, у Грицка пенезей осъм, у Дъмитра пенезей осъм, у Сеника пенезей осм, у Иляша пенезей осъм, у Семена грошей два, у Ивана пенезей шест, у Лаврына пенезей осъм, у Апанаса пенезей // (**арк. 24 зв.**) осм, у Ивана пенезей шесть, у Олешка пенезей осъм, у Ивана пенезей осм, и то, дей, все, што есте през тот рок на подданых его вымыслившы, вибрал и на пожиток свой обернул ку великой жали и шъкоде его млсти и подданых его млины то есте вчыныли, а так ваша млсти сим позвом трыбуналском пан Аксак, судя наш земъский киевъский, о таковое неслушъное бране нового мита, яко теж и до вин справе посполитов описаных позывает и оные вины на вас поисъкиваты хочет, а в далшом поступъку в довоженью справедливосты выш менованых мещан з вами волное мовенье в належного суду заховует конечно.

Писан у Киеве року тысеча шестсот второго, мсца марца пятого дня.

Лозка, писар.

Позев о мыто Ветское".

IP НБУВ, ф. 301, № 216 Г, по оп. № 17, 1 арк. Оригінал.
IP НБУВ, ф. 307, № 535/1763, арк. 23 зв.–24 зв. Копія.

№ 17
1606 р., липня 23. Білогородка. –
Скарга ігумена Свято-Михайлівського Золотоверхого монастиря Йосифа Мировського до старости Миколи Вишпольського щодо вторгнення білогородківських жителів в монастирські землі

// (**арк. 25**) "*Жалоба игумена михайловского Йоасафа перед старостою білогородским Миколаем Вишполским пред земянами, боярами и міщанами білогородскими на жителей білогородских, которие через Оленовку и Малютанку, річки граничние, в землю обытелскую вторгалися, которим запрещено под наказанием денежним.*

Roku 1606, miesięca julia 23 dnia.

Przed nami, Mikołajem Wyszpolskim, Janem Wołeżkiem, Aleksandrem Karnowskim, do spraw białogrodzkich wysłanemi, przy bytnośći p. Marcina Wronowskiego starosty, p. Jana Pakoszowskiego wojta białogrodzkich, Bohdana Piotrkowicza wetskiego, Miska Mojsienka, i wiełu ziemian, bojar i mieszczan białogrodzkich, donosił skarhę w Bodze wielebny jeo mść ociec Jasaf Mirowsky, ihumen ś. Michajła Złotowierchego manastyra, na poddanych kscia jeo mśći ojczyczów białogrodzkich, iż oni, wchodząc w grunt manasterskij Hłewacky, przez

starożytne granice, sosne bortne zachodzą, w pożytkach przeszkody czynią, prosząc, aby na nich zaruka na zamek kijowski kop 50, a na jeo kscia mść kop 30; kalitą nakazana była, ukazując to ograniczenie listami, przywiliami i listem kscia jeo mśći, własnym. Ja tedy nie rozgłądam jakieo rozsądku, łecz abym głucho w tej sprawie, do ksca jeo mśći nie odjechał. Pytałem, dla czego by ten grunt zachodził, jeśli jest własny cerkiewny manastersky, jakoż pozwany ojczycz Jer // (**арк. 25 зв.**) mak, stojąc obliczne przed nami, dawał te sprawe, iż jeślim co uczynił, tedy nie uprzejmie, łecz z niewiadomośći, a iż dopiero wziąłem pewną wiadomość od swych i postronnych, że to jest grunt cerkiewny, tedy się w to wstępować nie chce i nie będę. A tak my, zwysz pomienione osoby, samy się porozumiawszy, a bacząc, iż to za niewiadomośćią (jak ten Jermak udawał, działo się), której przeszkody już czynić i przez granice od tych rzeczek Ołenowki i Hłewachi zachodzić niemiał, wziąwszy o tym wiadomość pewną od niego i od wojta białogrodzkiego Jana Pokoszowskiego, także Bohdana wetskiego i inszych ludzi. A że my na list własny kscia jeo mśći o tem liśćie, wstępu w grunt cerkiewny czynić i w pożytkach szkodzić zakazaliśmy, postrzegając tego, jakoby już w tym pokój im dali, a własnośći kscia jeo mśći strzegli.

Działo się w zamku białogrodzkim, daty wysz pisanej.

Mikołaj Wyszpolski, ręką własną.

Александер Казновский, рукою власною,

Ян Волчек, рукою власною”.

ІР НБУВ, ф. 307, № 535/1763, арк. 25–25 зв. Копія.

№ 18

1616 р., березня 12. Київ. –

Свідчення королівських люстраторів про надання польським королем Сигізмундом І Старим привілею Свято-Михайлівському Золотоверхому монастирю на володіння полем за Пробитим валом у Києві

// (**арк. 26**) *“Грамота, которою подтверждается привилегия, данные (?) [...] от короля полского Сигисмунда [...] 1522 г. на земли, которие за Львовскими воротами.*

Wojciech Humiecki z Rycht[а], castellan kamieniecki, Zacharyasz Jałowiecki[б], sekretarz i pisarz jeo kr. m. i wojski krzemieniecki, Jakub Łychowski, łowczy halicki, lustratorowie z sejmu coronnego anni 1611 na lustrowanie dobr Rptej, w Kijowskim, Podolskim i Bracławskim województwach łeżących, naznaczeni.

Przy odprawowaniu lustratiej opowiedział się nam wiełebny ociecz Joazaph Mirowsky, ihumen monastyra ś. Michała Zołotowierchego, z bracią swą, który pokłał nam list od ś. pamięci Zygmunta, króla, Pierwszego, de data Wilnae anno 1522 na polie horodowe, to jest zamkowe, za wałem za Probitym, które k. j. m. na przyczyne p. Andrzeja Niemierowicza, wojewody kijowskiego, ku tej cerkwi ihumenowi na on czas Makariuszowi i po nim będącym ihumenom ku cerkwi Bożej ż. Michałowi Zołotowierchemu wiecznie nadał, zakazawszy, aby p. wojewoda i po nim będący, w to się nie wstępował, o czym ten list z podpisem ręki i pieczęcią jeo k. m., a rellatią p. Bastułtową szerzej opisuje, co lustratiej nie podłego i przy domu wiecznie // (**арк. 26 зв.**) zostawa.

Działo się w manastyrze Zołotowierchem w Kijowie przy odprawowaniu lustratiej, dnia dwunastego marca, roku tysiąc sześćsetnego szesznastego”.

ІР НБУВ, ф. 307, № 535/1763, арк. 26–26 зв. Копія.

№ 19
1629 р., лютого 19. Варшава. –
Привілей польського короля Сигізмунда III Вази на підтвердження прав Свято-Михайлівського Золотоверхого монастиря сичити мед

// (**арк. 27**) “*Меду разчисеня и продажу того ж во воскресенские ста для нужд церковних волную по листу князя Костентина Острозского корол Сигисмунд Третий монастыру утверждает привилиею.*

Жикгимонт Третий, Божю млстию корол полский, великий княз литовский, руский, пруский, жомойтский, мазовецкий, ифлянский, шведкий, кготский, вандалский дедичный корол.

Ознаймуем тым листом ншим, кому то ведати належит, иж мы для помочи потреб церкви светого Михайла архангела Золотоверхого в Киеве игумена и чернцов тамешних при волном розсичиваню медов из чотырох кадей в рок на Великдень и до вышинкованя у подданых церковных, од которых воск на свечи, а гроши на вино, кадило и иншие потребы церковные игумен с чернцами тамошними оборочаючи, за нас и потомков нших Пна Бога молити суть и будут повинни, в чом им ни от кого в том переказа и шкода жадная водлуг листу, о том с печатю и с подписом годное памети ясне велможного Костентина, кнжати Острозкого, воеводы киевского, под датою в Острозе, в року тисеча шестсот пятом, мсца августа третого дня, не мает быти, который лист помененый в своей моцы зоставает вечными часы, моцью сего листу нашого, который для лепшое веры и твердости рукою ншою подписавши // (**арк. 27 зв.**) печат коронную к нему притиснути есмо росказали. Писан у Варшаве на сейме валном коронном дня девятнадцатого мсца февраля, року тисеча шестсот двадцат девятого, панованя королевств наших полского сорок второго, а шведского тридцать шостого року.

Sigismundus rex.

Zachariasz Bożeniec Jelowiecky, stolnik koronny, secret[ar] R[eg]is cor. x. Mienkowski”.

П о м і т к а: У кінці документа намальовано коло, у котрому написано: *“місто печати корони полской”.*

ІР НБУВ, ф. 307, № 535/1763, арк. 27–27 зв. Копія.

Опубліковано: Св. Костянтин Острозький як покровитель Свято-Михайлівського Золотоверхого монастиря у Києві // Національний університет “Острозька Академія”. Наукові записки. Історична серія. – Острог, 2008. – Вип. 13. – С. 26–43.

№ 20
1639 р., жовтня 26. Варшава. –
Привілей польського короля Владислава IV Вази на підтвердження на відбудову Свято-Михайлівського Золотоверхого монастиря і заснування монастирської общини

// (**арк. 28**) “*Владислав 4 привилию Сигисмунда Казимировича Старого Макарию, игумену, на возсоздание церкви даную, в свою привилию уписав до слова, утверждает.*

Владыслав Четвертый[а], Божью млстю корол полский, великий кнз лит., руский, пруский, жомойтский, мазовецкий, инфляский, смоленский, черниговский а шведкий, кгодский, вандал. дчный корол.

Ознаймуем сим листом нашим, кому то ведати належит. Прошени есмо были о выдане с книг канцелярыї нашое болшое Вел. княз. Лит. екъстракътом справы нижей выражоное, которая се знашла в книгах за светобливое памети короля его млсти Жикгимонъта Первого, продка нашого, тыми словы писаная:

Сам Жикгимонът Божью млстю воеводе киевъскому, пану Анъдрею Немировичу и инъным воеводам киевъским хто и напотом будет от нас Киев держати. Бил нам чолом игумен с Киева Макарый и просил нас, абыхмо дали ему церков в Киеве светого архистратига Михала Золотоверхого, иж бы он там монастыр справил и объщину встановил, а поведал нам, што ж тая церков запустела; как жо и некоториї бояре киевъские о том нам поведили и нас за ним жедали, ино мы з ласки нашое тую церков светого Михала Золотоверхого из земълями и зо въсим как ся тая церъков зъдавна мает, ему дали, а он мает монастыр зъбудовати и объщину в нем справити подле их закону греческого, потому как и по инъшим монастырем и землі к тому монастыру мают держати по давъному, как и перед // (**арк. 28 зв.**) тым бывало, и по самый вал, и под Лядские ворота, и по Евъсийкову долину, по Старую дорогу, по Михайловъский узъвоз, а к тому игумен того монастыра от своего зъбожья, которое собе на живност отъкуль колвек будет провадити, мита не мает городового, ани обестки давати, которого ж монастыра ты, пане воевода, ани митрополит, ани хто с подданых нашых не мает подавати, ани чим ся в него уступати, бо мы берем на нас то гсдра, а как он тот монастыр справит и общину встановит, ино мают братя того монастыра по его смерти игумена межи собою обираючи, въстановливати, а за нас Бога просити. А то есмо учинили для того, иж, дей, тая церков Божья от вынятя киевского опустела и хвалы Божое в ней не было. А на твердост того и печат нашу казали есмо приложити к сему нашому листу. Писан у Кракове под лет. Божое Нарож. тисеча пятсот двадцат третего, мсца марца 15 дня, индикта одинадцатого. Богуш писар.

А так мы, корол, на прозбу стороны потребуючое ласкаве призволивъши, тую справу в сес наш лист въписаную екъстракътом в року нинейшом тисеча шестсот тридцат девятом, мсца октебра двадцет шостого дня, под печатью Вел. княз. Лит. выдат розказалисми. Писан у Варшаве.

Албрихт Станислав Радивил[б], канцлер Вел. княз. Лит.

[в]– Францишек Долмат Ксаковский, краковский секратар его кор. –[в]

За справою освец. Албрит. Стан. Радивила, кнжати на Олыце и Насвижу, канцлер В. кнз. Лит. пин. кгнез. ковер. тухол. и староста.

Францишек Долмат Исаковский, секретар его кор. млсти".

П о м і т к а: У кінці документа намальовано коло, у котрому написано: *"місто печати королевской"*.

ІР НБУВ, ф. 301, № 216 Г, по оп. № 20, 2 арк. Оригінал.
ІР НБУВ, ф. 307, № 535/1763, арк. 28–28 зв. Копія.

№ 21
1643 р., грудня 17. Вільно. –
Привілей польського короля Владислава IV Вази на підтвердження ігуменства та прав на володіння маєтностями Свято-Михайлівського Золотоверхого монастиря Філофею Кизаревичу

// (**арк. 29**) "*Привилию короля Владислава 4 утверждает власт игуменскую Филофею Кизиревичу и иміние обытелию прежде владомое, при ней же оставляет.*

Władysław IV z łaski Bożej król polski, wielki ksże litewski, ruskie, pruskie, mazowieckie, żmudzkie, inflantckie, smołeńskie, czernih. i szwedzki, gott., wand. dziedziczny król.

Oznajmujemy tym listem naszym wszem wobec i kożdemu zosobna, komu to wiedzieć należy, iż my za przyczyną niektórych panów rad naszych do nas wniesioną, tudzież w pobożnośći, dobrze załeconego mając wielebnego w Bogu Philothea Kizarewicza[a], stosując do originalnego przywileju, umyśliliśmy jego przy spokojnym używaniu i posessiej manastera ś[więte]go Michała Zołotowierchego religiej graeckiej nazwanego, przy mieśćie naszym Kijowie łeżącego, zachować i zostawić, jakoż niniejszym listem naszym zachowujemy i zostawujemy tak, aby on, jako przed tym przerzeczony manaster ze wszystkimi dobrami, gruntami, przynałeżnośćiami I pożytkami trzymał i używał, do ostatniego dnia życia swego spokojnie trzymać I używać mógł, obiecując imieniem naszym i najaśniejszych następców naszych, królów polskich, iż do spomienionego manastera nie ruszymy i nikomu inszemu // (**арк. 29 зв.**) ruszyć nie pozwolemy i owszem wcale i nienarusznie zychowamy go i przy prawie dożywotnie wszystkich allienciach i pożytkach manastera tego, co także najaśniejszy następcy nasi uczynią, prawa jednak nasze królewskie Rzeczy Pospolitej u kośćioła katolickiego rzymskiego wcale zachowując. Na co dla łepszej wiary ręką się naszą podpisawszy, pieczęć koronną przycisnąć rozkazaliśmy.

Dan w Wilnie dnia XVII miesiąca grudnia roku Pańskiego MDCXLIII, panowania naszego XI, szwedzkiego XII roku[55].

Vladislaus rex.

Conserwacia przy manasterze w Kijowie ś. Michała Zołotowierchego wiełebnego Kizarewicza, ihumena disunita.

Thom[asz] Ureysky rgs. scrius m[anu] p[ropria]".

П о м і т к а: У кінці документа намальовано коло, у котрому написано: *"місто печати корони полской"*.

ІР НБУВ, ф. 307, № 535/1763, арк. 29–29 зв. Копія.

№ 22
1646 р., листопада 26. Варшава. –
Привілей польського короля Владислава IV Вази на підтвердження прав Свято-Михайлівського Золотоверхого монастиря на володіння різними маєтностями за попередніми привілеями[56]

// (**арк. 30**) "*Четвертий Владислав, король, привилию иншого, Сигисмунда Августа, руским дбалектом (яким была писана и в обытель Сергию, игумену, дана) с метрики болшой королевской от слова в слово в свою привилю уписав, утверждает.*

[55] На полі дата: *"1643"*.
[56] Див. док. № 11.

Władysław IV z łaski Bożej król polski, wielki ksże litewski, ruskie, pruskie, żmudzkie, mazowieckie, inflanckie, smołeńskie, czernichowskie a szwedski, gottski, wandalskie dziedziczny król.

Oznajmujemy tym listem naszym wszem wobec i kożdemu zosobna, komu to wiedzieć należy, iż najduje się w księgach metryki naszej większej koronnej list, niżej opisany, o którego ekstraktem wydanie proszeni jeśteśmy i tak się w sobie pismem ruskim słowo w słowo pisany ma.

Стефан, Божою млстю король польский, великий княз литовъский, русский, пруский, мазовецъкий, жомоитский, кииовъский, волынъский, подляский, инъфлянъский и кнжа седъмикгродъское.

Ознаймуемо тым нашим лисътом всим посполито и кождому зособна нинешним и на потом будучим, кому будет потреба того ведати або слышети. Был нам чолом богомолца наш, игумен монастыра светого Михайла Золотоверхого с Киева Сергий со всею братьею чернцами тамошними и покладал перед нами привилею, листы, права и фундуши того монастыра, // (**арк. 30 зв.**) а меновите лист паргаминовий короля его млсти хвалебное памети Жикгимонта Августа, продка нашого, потверженье чотырнадцати листом на Ржавец, на Затон у Чорториї, на Саливоновсчизну, на поле за Пробитим, на Лисковсъчизну, на Голубеевичи, на Глеваху, на Юръволесчизну, и на иншие розные именя, селища, кгрунти, озера, любо и пожитъки тому монастырови належачие, под датою в Варшаве року тисеча пятъсот семдесятого, мсца июня четвертого дня, с подписом руки его кор. млсти, с печатю коронною завесистою, которого мы огледавъши и выслухавъши, а видечи быть целый и ни в чом не нарушоный, не казалисмо на тот час в тот наш лист для широкости писма вписовать; покладал теж перед нами другий лист паргамыновый короля его млсти, светобливое памети Жикгимунта Першого с печатью Великого князства Литовского игумену того ж монастыра светого Михайла Золотоверхого Макариеви на обсчину и на инъшие волности в оным монастыре даный; есче теж покладал три листы паперовые велможъного Костанътина Костянътиновича, кнжати Острозкого, воеводы киевъского, маршалъка земли Волынское, старосты Володимерского, с печатъми и с подъписом руки его перший на остров обрубный и озера за Днепром, другий зас описанье границ земли Юровъсъкое, третий потвержены суду Василя Рая, наместъника киевского, на землю Оринъскую и Девич гору и слуг кнжати воеводиных, на то от него высланных, якож и тот лист судовый // (**арк. 31**) под датою в Киеве року недавно прошлого семдесят второго, мсца декабра осмого дня, под печатью и с подписом руки Раевое показывал, которого для широкости писма такъже вписоват есмо не казали. При том поведил перед нами, иж дей земля Борсчовъка, к тому манастырови належит, которое завъжди з стародавъна в спокойном держаню продъков его были и он сам ест в певных звечистых границах, то ест почавши от Тесных улиц кгруши[57] Володимеровое, от груши Старою дорогою ку лозам Жиляныским, от лоз над курган Жилянъский, от кургана к Борсчовце, где Борсчовъкою на низ около селисча Борсчовъского в луговине, луговиною до вербя и до дороги Борсчовъское, дорогою на верх Лыбеди и до гатки, гатъкою в верх, в долыну Глубокую, з Глубокое долины на Старое путисче, путисчем знову до Тесных же улиц; и били нам чолом, абысмо ласку нашу господарскую уделали, а тое все нашим листом ку церкви Божей потвердили, а так мы, прихиляючие до прозбы его чотыри листи вышменованные, то ест оден лист короля его мл. Жикгимонта, а три листы кжати воеводы киевского казалисмо от слова дол слова в тот наш лист впысати и так ся в собе мают:

---

[57] На полі напис: *"Борщовская межа"*.

Жикгимонт, Божею млстю король польский, великий княз литовъский, руский, кнжа прусъкое, жмоитское и иных воеводе киевъскому пану Андрееви Немировичу и инъшим воеводом киевъским, кто напотом от нас Киев трымати будет. Бил нам чолом игумен с Киева Макарий и просил нас, абы мы ему дали церъков в Киеве стог[о] архистратига Михайла Золотоверхого, // (**арк. 31 зв.**) иж бы он там монастыр справил и объсчину встановил, а поведил, же тая церков запусътила; якож нікоторые бояре киевъские о том нам поведили и нас за ним жадали, и мы з ласъки нашое тую церков светого Михайла Золотоверъхого з землями и зо въсым, яко ся тая церъков зъдавъна мает, ему дали, а он мает там монастыр збудовати и обсчину в ним вставит подле их закону кгрецького, потому як и по инших монастырах и землю[58] к тому монастыру мает трымати по давъному, як перед тим бывало, по самый вал, и по Лядские ворота, и по Евъсикову долину, по Старую дорогу, по Михайловский узвоз, а ку тому игумен того монастира от своего збожа, которое собе на живъност с колколвек будет провадити, мыта не мает городового, ани обвестки давати, которого ж монастыра ты, пане воевода, ани метрополит, ани хто с подданых наших не мает подавати, ани есчим в него вступовати, бо мы беремо то на нас, господара, а як он тот монастыр справит и обсчину встановит, ино мают братя того монастыра по его смерти игумена меж собою обираючи, установляти и за нас Бога прохати. А тое мы учинили для того, иж дей тая церков Божая от вынятя киевъского опустила и хвалы Божое в ней не было. А на твердост того и печат нашу казалисмо приложити до того нашого листу. Писан в Кракове под лет. Божого Нароженя тисеча пятъсот двадцат третего, мсца марца пятънадъцатого дня, индикта одинадцатого. Справа воеводы троцкого, гетмана найвышого кнжати Костентина Ивановича Острозкого // (**арк. 32**). Богуш, маршалок подъскарбий.

Вторый. Я, Костентин Костенътинович Острозъкий, воевода киевский, маршалок Волынъское земли, староста володимерский. Били нам чолом богомолъци господаръские игумен монастыра стого Михайла Золотоверхого отец Семион и вси чернци того монастыра, абысмы им дали островок Обрубний за рекою Днепром на верхним концу, который зо всим на все якос тот остров з давъних часов в собе мает з езером Петриковом и Плоским и жерело Тысяцькое из сеножатми[59], почавъши речкою Радунъкою от верхнего конца аж до нижнего речки Радунки, в Чорторыю, а другим краем ку Днепру, который они от часов немалых за продков наших спокойне трымали, а так мы за чолом битем их тот островок зо всим и езеро Петриков и Плоское и жерело Тисяцкое и сеножати выш помененые далисмы им, мают они тот островок и езеро Петриков и Плоское и сеножати трымати и уживати водле стародавъного звычаю до воли и ласки господара короля его млсти, а за здорове господарское Пана Бога просит будут повинны и на тос мы дали тот наш лист з нашею печатью.

Писан у Киеве року Божого Нароженя тисеча пятъсот шістдесятого, мсца генвара дванадцатого дня, с подписом руки власное воеводы киевского.

Третий. Костентин, кнжа Острозъкое, воевода киевский, маршалок земли Волинъское, староста володимеръский.

---

[58] На полі напис: *"земля монастырская"*.

[59] На полі напис: *"озера й сінокоси за Днепром"*.

Ознаймуемо тим листом нашим, иж што которая земъля, прозываемая Юревъская ест от килкадесят лет надана на монастыр светого архистратига

Михайла церкви Золотоверхое в Киеве, на которую землю лист наш игумен и вси чернцы монастыря светого Михайла церкве Золото // (**арк. 32 зв.**) верхое, абисмо им лист наш на то дали мы теды, маючи оных лист наш на памети и взявши певную ведомост о оной земли границы надануюи уживаня их, которые границы так ся в собе мают[60], почавши от дороги Белоцеръковское на низ речкою Шварновъкою в речку Юревъку, а з Юревъки в долину Глубокую, тоею долиною живцем до дороги Заполское, а дорогою до Веты речки, на низ Ветою до речки Юревки. И тепер ест при той земли водле наданя и потверженя короля его млсти зоставуемо, которое земли мают игумен и вси чернци, мешкаючие в том монастыре и ку тому монастыру спокойне уживати, на што и лист наш с подъписом руки нашое и под печатю нашою игумену и всим чернцом монастыря светого Михайла церкви Золотоверхое даемы. Писан в Житомиру на сеймику киевъском дня девятого мсца сентебра року тисеча пятъсот семъдесят шостого, власная рука.

Четвертый. Костантин, кнжа Острозкое, воевода киевъский, маршалок земли Волынъское, староста володимерский.

Был нам чолом игумен и вси в Христуси братя монастыра светого Михайла Золотоверхое церкви и жаловали нам на земенина киевъского Максима Панковича о том, иж дей он землю[61] власную церковную того монастыра, прозываемую Орыновъскую и Девич гору, не ведат за которым правом, от манастыра упорне а кгвалтовне отънял и ее уживает; которая земля принадлежит здавна от ста лет и болше ку тому монастыру святого Михайла Золотоверхое церкви; и принявшы з собою тот игумен и чернци з Максимом Панъковичом рок на туую земълю, выехати просили нас, абысмо кого з рамени нашого на тот розезд выслали на тот кгрунт // (**арк. 33**) ку розезду и до огледаня справедливости наместника нашого пана Василя Рая, а служебников наших Яна Викгуру, Сидора Яковицъкого, Семена Мякиша, которые там на том розезде будучи во всим слушне а пристойне водле права поступовать и оную землю Ориновъскую и Девич гору ку монастырови стого Михайла Золотоверхое церкви привернули и листом своїм розездным достатечне границы описали, который розезд и лист тых слуг наших видечи быт слушный, и тым листом нашим потвержаемо игумену и чернцом того монастыра светого Михайла Золотоверхого под печатю и с подписом руки нашое даемо.

Писан в Киеве мсца декабра дванадъцатого дня року тисеча пятъсот семдесят второго, власная рука.

И з ласки нашое королевъское привилея и въси тые листы перед нами от игумена монастыра светого Михайла Золотоверхого покладаные и вышей в том листе нашом датами помененые и меновите выписано на їменя земли, кгрунты, пожитки и волъности того монастыра михайловъского, чого всего ежели на тот час игумен Сергий з братьею, а меновите меж иншими земли Борсчовъки, яко нам справу дал, в спокойном трыманю к уживаню здавна и тепер ест, а яко то

[60] На полі напис*: “Юровка”.*

[61] На полі напис: *“Ориновская”.*

праву нашому посполитому королевскому и ничиему не уближает, во всим при их моцы тым листом нашим зоставуемо, потверждаемо и умоцняемо, хотечи мети, абы привилею тые листы и права помененые таковое моцы и важъности были, якие слушне водлуг права посполитого и статуту земъского быти мают, мает игумен Сергий и потом будучие игумены со всими чернцами братьею // (**арк. 33 зв.**) монастыра святого Михайла Золотоверхого вси тые именья, люди, земли, кгрунты, селисъча, озера, воды и землю Боръсчовъку, если до того монастыра, яко игумен быт менит, належит, тримати пожитков, належностей и волъностей вшеляких водлуг тых прав своих уживати, уживаня старожитъного пристойне се справовати на церъков Божую наклядати пожитъки, привласчати, розмножуючи межи хрестияны хвалу Божую за нас Пана Бога просити будут повинни, а переказа жадная над право в том им чиненая быти не мает и на то дали есмо ку церъкви Божой монастыру светого Михайла Золотоверъхого игумену Серъгиеви и черънъцом тепер и потом будучим, тот наш лист, до которого на тверъдост и печат нашу коронъную привесити казалисъмы. Писан уво Лъвови року Божого Нароженья тисеча пятсот семъдесят осъмого, мсца июля двадъцат пятого дня, пановяня нашого року третего.

Stephanus rex.

Joannes Boruchowsky, regni Poloniae vice cancllq.

Справа велебного Яна Боруховъского з Белина подъканцлерого коронъного, пробосча ленъчицкого, декана варшавского. Лаврын Песочинъский, писар.

Który to list nasz tak, jako się w księgach wysz mianowanych znajduje, na affectacią strony potrzebującej extraktem z nich wydać, a dla lepszej wiary i pieczęć koronną przycisnąć rozkazaliśmy.

Dan w Warszawie na sejmie walnym sześćniedzielnym, dnia dwudziestego szostego mca novemb., roku Pańskiego tysiąc sześć // (**арк. 34**) set czterdziestego szóstego, panowania naszego polskiego trzynastego, a szwedzkiego czterbastego roku.

Jerzy Ossolińsky, kancłerz koroni.

Za przełożeniem jaśnie wielmożnego jeo mśći pana Jerzego z Tęczyna Ossolińskiego[a], najwyszego kancłerza koronnego, lubelskiego, rydzkiego, […], derpskiego, etc. starosty.

Stanisław Lezeńsky, s. r., m[anu] p[ropria]".

П о м і т к а: У кінці документа намальовано коло, у котрому написано: *"місто печати короні полской"*.

ІР НБУВ, ф. 301, № 216 Г, по оп. № 22, 6 арк. Оригінал.
ІР НБУВ, ф. 307, № 535/1763, арк. 30–34. Копія.

Опубліковано: Мицик Ю.А. Документи Свято-Михайлівського Золотоверхого монастиря // Сіверянський літопис. – 2000. – № 6. – С. 43–44; Частково опубліковано: Св. Костянтин Острозький як покровитель Свято-Михайлівського Золотоверхого монастиря у Києві // Національний університет "Острозька Академія". Наукові записки. Історична серія – Острог, 2008. – Вип. 13. – С. 26–43.

№ 23
1646 р., листопада 24. Варшава. –
Привілей польського короля Владислава IV Вази ігумену Свято-Михайлівського Золотоверхого монастиря Йосифу Кононовичу-Горбацькому на будівництво корчми на монастирській землі у Верхньому місті Києва

// (**арк. 34 зв.**) *“Четвертий Владислав, корол полский, на земли обытелской з монастырем в городі под валом (нні противо церкви Покрова городковой) дом питейний строїти позволяет и с него пожитковатися як возможно без препятия от митрополита и граждан киевских всякого.*

Władysław IV z Bożej łaski król polski, wielki książe litewski, ruskie, pruskie, mazowieckie, żmudzkie, inflantskie, smołeńskie, czernihowskie i szwedzki, gotski, wandalski dziedziczny król.

Oznajmujemy tym listem naszym wszem wobec i każdemu zosobna, komu to wiedzieć należy, iż my, mając wzgląd na pokorną supplikę wielebnego Jozepha Kononowicza Horbackiego[a], ihumena monastyra Michała Złotowierchego i wszystkich braci jego, także za przyczyną niektórych panów rad naszych, a nie życząc, aby dobra cerkiewne do jakiej kołwiek desolatii przyjść miały i owszem, aby codzień większe brały in cremensa pomienionemu ihumenowi michajłowskiemu i braci jego, karczmę na gruncie michajłowskim wedle przerzeczonego monastera świętego Michała Złotowierchego zbudować i postawić pozwoliliśmy, jakoż niniejszym listem naszym pozwalamy, z której to karczmy wolno im będzie wszelkie pożytki, do tej że karczmy należące, sobie przywodzić wiecznemi czasy, co jednak ma bydź bez przeszkod i żadnej prepedity tak od samego wielebnego metropolity kijowskiego[б], jako też i od mieszczan tamecznych kijowskich, obiecując za nas i za nasze najaśniejsze sukcesory, iż od pomienionej karczmy i jej należnośći wzwysz mia // (**арк. 35**) nowanego ihumena i braci jego, także i po nim następujących ihumenów monastyra świętego Michała Złotowierchego, oddalać nie będziemy, ale przy tym wszystkim onych że zachowamy, co i najaśniejśi potomkowie nasi uczynią. Na co dla łepszej wiary ręką się naszą podpisawszy, pieczęć koronną przycisnąć rozkazaliśmy.

Dan w Warszawie dnia XXIV mca listopada roku Pańskiego MDCXLVI o, panowania królewstw naszych polskiego XIV a szwedzkiego XV roku.

Vladislaus rex.

Conses na zbudowanie karczmy na grućcie monastyra świeo Michała Złotowierchego wielebnemu ihumenowi i braci.

Albs. Kadzidłowrs.(?), secrs. Regis”.

П о м і т к а: У кінці документа намальовано коло, у котрому написано: *“місто печати корони полской”.*

ІР НБУВ, ф. 307, № 535/1763, арк. 34 зв.–35. Копія.

№ 24
1646 р., листопада 29. Варшава. –
Привілей польського короля Владислава IV Вази на підтвердження прав Свято-Михайлівського Золотоверхого монастиря на володіння різними маєтностями згідно з попередніми 14-ма привілеями (витяг з книг Литовської метрики)[62]

// (**арк. 35 зв.**) "*Привилия короля Владислава 4, которою обявляет, что по прошению игумена Филофея Августа Сигисмунда привилию потвердителную с рускаго диалекту на полский преведенную и архиви болшой королевской обытели видати повеліл екстрактом.*

Władysław IV z Bożej łaski król polski, wielki książe litewski, ruskie, żmudzkie, mazowieckie, inflandzkie, smołeńskie, czernihowskie a szwedzki, gotski, wandalski dziedziczny król.

Oznajmujemy tym listem naszym wolą, komu to wiedzieć należy, iż znajduje się w księgach metryki naszej większej coronnej list, niżej opisany, o którego extractem wydanie proszeni jesteżmy, którą z pisma ruskiego na polskie od słowa do słowa przetłumaczony, tak się w sobie ma:

Zygmunt August, król polski, etc.

Oznajmujemy tym naszym listem wszystkim pospolicie i każdemu zosobna niniejszym i napotym będącym, komukołwiek potrzeba będzie tego wiedzieć. Przysłał do nas ihumien Zacharia monastyra ś. Michała Złotowierchego z Kijowa ze wszystką bracią czerncami tamecznemi i pokładali przed nami listów różnych papierowych trzynaśćie, a czternasty pargaminowy, danęny potwierdzenie przodków naszych i listy niektórych osób zapisne kupcze, zamienne, na sieliszcza, ziemie, grunty, pola, lasy, puszcze, drzewo bortne, rzeki, jeziora, łowy i wszelkie sianożęci i inne poży[t]ki, k temu monasterowi należące, czego oni i zeraz w spokojnym dzierzeniu są które, iż się dla starośći podrali i obawiając się oni, aby // (**арк. 36**) i końca nie popsowali się, co chcąc mocno obwarować i w całośći po sobie na potomne wieczne czasy cerkwi Bożej zachować, zwłaszcza, iż czasów niedawnych ziemia Kijowska przez nas ku Koronie Polskiej przywrócona jest, dla tego bili nam czołom, abyś my wszystkie one listy, prawa ich przy mocy zostawali i w potwierdzenie nasze przywiedszy, to im na wieczność utwierdzeli i dali im na to za pieczęcią koronną nasz list, ino my tych listów ogłądaliśmy a dla sierośći pisma ich słowa od słowa w potwierdzenie nasze nie wkładając, rozkazaliśmy porządnie, a wkrótce wszystką rzecz, co się w nich zamyka, w tym naszym liśćie wypisać, które to w sobie mają.

Pierwszy list króla jeo mći Aleksandra, stryja naszego, pod datą mca marca dwudziesteo czwarteo dnia indictia na wtorego pisany do wojewody kijowskiego kniazia Dmitra Putiaticza, którym jeo mść za czołembiciem ihumena Jony ś. Michayła Złotowierchego w Kijowie, wedle sądu jego, wojewody kijowskiego, i manastera swego namiestnia witebskiego pana Stanisława Hlebowicza, który on z dworzaninem jeo mći Michayłem Halinem przed nimi miał ostrów cerkiewny na niz[63] Dniepra i rzekę Rżawiec, k temu monasterowi nadać i potwierdzić raczył, że w to już nicht wstępować się nie ma.

[62] Див. док. № 10.
[63] На полі напис: *"Кораблища"*.

Drugi list k.j. mći Zygmunta sławnej pamięci pana ojca naszego sprawy Kopcia, pisarza, iż jeo mć. za czołembiciem tegoż przerzeczonego ihumena, k temu monasterowi Złotowierchemu wedłe listu i potwierdzenia króla Aleksandra ony że ostrów na niz Dniepra i // (**арк. 36 зв.**) rzeke Rżawiec potwierdzać raczył, pisany pod datą mca junia czternastego dnia.

Trzeci list króla Zygmunta pod datą marca czternastego dnia, indictiona dziesiętego, tym listem jeo mść za czołombiciem ihumiena Makaria i wszystkich czernców monastera ś. Michayła Złotowierchego wedle daniny wojewody kijowskiego[64], pana Andrzeja Niemirowicza, zaton pusty u Czortory na wierchnim końcu z sianożęcią po żereło Tysiackie i po Horodowe jezioro, a po rzeczke Radunke i po Czortorią, a od żereła Tysiackiego na łewą stronę ku Dniepru, tego wszystkiego na dwie strzelania ku tej cerkwi Bożej ihumenowi Makaryju i na potym będącym ihumienom zostawując, potwierdził ten list z podpisem ręki jeo kr. m. sprawy Kopcia, pisarza.

Czwarty list wojewody kijowskiego Andrzeja Niemirowicza z datą nowembra trzydziedtego dnia, indict czwarty, gdzie pisze, iż za prożbą ihumiena ś. Michayła Złotowierchego Makarya, wiedząc być bez szkody hospodarskiej i zamkowej dla bogomodlstwa hospodarskiego króla Zygmunta i dla ubostwa w tej cerkwi, aby chwała Boża nie ustawała, przydał k temu monasterowi sieliszcz puste na imie Sieliwanowszczyznę w Tolstym łesie, zo wszystkim s tym, co k tej pustowszczyńnie przysłuża i jako się z któremi dochody zdawna w sobie ma, z której chodzywało na Kijów po dwie kadzi miodu.

Piąty list króla Zygmunta potwierdzenie na te pustowszczyznę Sieliwonowsszczyznę wedłe daty, wyżej mianowanej, nieboszczyka Niemirowicza za przyczyną jegoż, iż w te Sieliczcze wojewodom kijowskim i nikomu wstępować się nie należy. // (**арк. 37**) Data february dwusiestego trzeciego, indicta czwartego, przy bytnośći ziemskiego pana Abrama Jozephowicza, starosty żmudzkieo, sprawy Kopcia, pisarza.

Szósty list króla Zygmunta pisany do wojewody kijowskiego Niemirowicza i napotem będącym wojewod kijowskich, iż jeo mść z łaski swej za przyczyną tegoż Niemirowicza, a za prożbą ihumiena monastera Złotowierchego Makarya raczył dać u tej cerkwie Bożej pole horodowe za wałem Przebitym, iż ten ihumien i napotym będący, mają to pole trzymać, a wojewodowie tameczne nie mają się w to wstępować. Data roku Pańskiego tysiąc pięczset dwudziestego wtorego, indycta dziesiętego. U tego listu podpis ręki hospodarskiej sprawa wojewody wiłeńskiego i mozyrskiego, pana

Albrychta Marcinowicza Gasztolta, Kopec pisarz.

Siódmy list pomienionegoż wojewody kojowskiego Niemirowicza pod datą nowembra trzydtiestego dnia, w którym pisze, iż która (?) nie wększ[65] (?) mianowane pole za Prebitym wałem po prawe stronie drogo podle samego wału i do Kudrawca, w wierch Kudrawcom do doliny, co idzie od Łybedi Sophejską doliną w wierch samego wału, król jeo mść Zygmont do monastera ś. Michayła Złotowierchego dać raczył, i tak on wedłe rozkazania i daniny hospodarskiej ihumiena i wszystkich czernców w to uwiązał i do monastera podał.

Ośmy list króla Zygmonta na pargaminie z zawiesistą pieczęcią W. ks. L. pisany pod datą w lato siedm tysięcy dwudzie[stu] czwarte, msca marca

[64] На полі напис: *"Сінокос и озера за Дніпром"*.
[65] На полі напис: *"Кудравец"*.

// (**арк. 37 зв.**) trzydzieśći pierwszego dnia, indicti czwartego, przy bytnośći starosty borestejskiego, lidzkiego i mozyrskiego Ilinicza a podskarbiego ziemskiego, starosty kowelskiego, pana Abrama Jozephowicza, sprawa Hryńki Hromyki, którym jeo mść z łaski swej na przyczynę panów rad ta czołombiciem tołmacza swego tatarskiego Makara Iwaszkiewicza, ormianina kijowskiego, i za jego wierne służby, które on częstokroc w potrzebach hospodarskich i ziemskich, do ordy jeżdżąc, z siebie pokazował wedłe listu i daty wojewody kijowskiego Andrzeja Niemirowicza we włośći Białosorockiej sieliszcze Łynkowszczyznę i ziemicę Nagonną z pasznemi ziemiami, z sianożęćmi, z lasami, z bartną (?) ziemią, z jeziory, rzekami, jarami, z łowy zwierzynnemi i ptaszemi i ze wszyskim, co k temu z starodawna przysłużało, wyzwoliwszy od podwod i od wszystkich ciągłych powinnośći, co z tego sieliszcza i ziemicy bywało, na wieczność onemu tołmaczowi samemu, żonie i ich dziecicom i napotym będącym szczadkom potwierdził i przy tym zostawił.

Dziewiąty list na aleksandryjskim papierze pisany tegoż króla Zygmonta pod datą roku tysiąc pięć set czterdziestego trzeciego, mca decembra osmego dnia, indicta pierwszeo przy bytnośći starosty łuckieo, marszałka hospodarskigo, kniazia Andrzeja Michajłowicza Koszerskiego, sprawcy Michayła pisarza, gdzie świadczy, iż dwie służby ludzi na Przypeci w Worewiczach na imie Łyńkowszczyżnę i Pohonną, to jest wyżej mianowane sieliscze i ziemice we włośći Sorockiej ihemien ś. Michayła Złotowierchego nieboszczyk Makary kupił za sto kop groszy litowskiej monety u tołmacza pomienionego Makara, ormianina, na to ony Makar przy // (**арк. 38**) przywiłej wierzchu pisany, za którym ja sam trzymał i listy swe przedażne do cerkwi Bożej podały, tedy za żywota swego wojewoda kijowski Niemierowicz ten przywiłej do siebie wziął, a po śmierci jego pan Stanisław Donowoyno przez ręce niejakiego Frąca, ormianina, Makarowej to oddał, za którym ona mimo przedażą męża swego o te się dwie służbie ludzi upominała, a tak na on czas będący ihumien Złotowetchego monastera Harasim, listy kupcze Makara, ormianina, iż na wieczność te ludzie do cerkwie Bożej przedał, przed oprawcą wojewodztwa Kijowskiego przerzeczonym kniaziem Andrzejem Koszyrskim i przed inszemi ludzi dobremi, ziemiany kijowskiemi, pokładał, a potym, gdy ony ihumien Harasim zmarł, tedy kniaz Koszyrski ony monaster niejakiemu Podopryswietu dał, który tam przez połroka mieszkawszy, z monastera przecz uciekł, te listy kupcze na one ludzi i na niwy cerkiewme w Kijowie za wałem i u wału z sobą pobrał, albo nie masz wiadomośći gdzie popodziewał i wielkie szkody poczynił. Co wszystko kniaz Koszyrski z ziemiany kijowskiemi, wyznawając na to list swój cerkwi Bożej dał pod datą roku tysiąc piąćset czterdziesiątego wtórego mca jula siódmego dnia indict pierwszy, który z rozkazania jeo kro. mśći za czołobiciem ihumiena Filareta i wszystkich czerncow onego monastera Złotowierchego w tym liśćie jeo mśći od słowa do słowa wpisany jest, w tym liśćie swoim kniaz Koszyrski szeroko wypisuje to wszystko, jako się wyżej pomieniło, zeznawa // (**арк. 38 зв.**) i iż one listy z ziemiany kijowskiemi nie raz widział, ale potem jako Podopryswiet z monastyra uciekł, znałeść ich w schowaniu cerkiewnym nie mogli. Tedy król Zygmunt na tym przestawając, wedle zeznanią kniazia Koszerskiego i ziemian kijowskich, obacząc, że te listy kupcze na ludzi od ormianina i na niwy cerkiewne za wałem i u wału byli, a przez złego ihumiena zatracone, co iż przed tym i na ten czas ku cerkwi Bożej dzierżano było wedlug dawneo trzymania przy onych ludziach na Prypeti i niwach pomienionych w Kijowie ihumiena i czerncom ś. Michayła Złotewierchego zostawił, iż mają to oni k temu monasterowi dzierżeć i używać wedle tego jako i pierwej to dzierżeli.

Dziesiąty list wyznany Siemiona Aleksanrowicza Kmity, który zeznawa, iż on miał ziemię swą w powiecie Kijowskim pod Owericzym na imie Hołubiewiczy pospolicie w suderewi po połowicy z ziemią monastera ś. Michayła Złotowierchego, a drugą ziemię pod Czornobyłem w Tołstym lesie na imie Zołokrajewską obrubno, także w suderewie po połowicy z ziemią monasterską sieliszcza Sieliwonowskiego, a tak ihumien Siemion ze wszystkiemi czerncami tego monastera Złotowierchego cerkwi, widząc, iż ta ziemia Zołokrajewska k ziemi ich, k sieliszczu Sieliwonowskiemu i ku inszym imieniam monasterskim przyłegła, a ziemia ich monasterska Hołubiewiczy, którą oni po połowicy dzierżą, jemu przyłegła, za wiadomośćią i listem dozwolonym wojewody kijowskiego, marszałka ziemie Wołyńskiej, starosty włodzimierskiego, kniazia Konstantina Ostrozskiego, bacząc bez szkody // (**арк. 39**) cerkiewnej namowiwszy się, zamiane miedzy sobą uczynili, a tę ziemię monasterską Hołubiewiczy połowice swoję, jako się ta ziemia z dawnych czasów w sobie ma z dwiema człowieki na tej ziemi na imie, z Chomą a Illą z danią ich groszową i miodową, co dawać powinni, to jest groszy gotowych czterdzieśći, a miodu pułtory kadzi i ze wszystkiemi inszemi pożytkami i dochodami jemu samemu i potomstwu jego z jednego tam puśćili dzierżeć i używać wiecznemi czasy postąpili i listem swym zapisali, a on też im na przeciw tego w Tołstym łesie te ziemie swoje Zołokrajewską, co jest tam z ziemią ich monasterską, pospoł z dwiema człowieki na imie, z Jakowem Rudkiewiczem a Łohwinem, z danią groszową i miodową, którą oni powinni dawać, to jest groszy gotowych dwie kopie, a dwie kadzi miodu przasnego kijowskiej miary i za wszystkiemi inszemi pożytkami i dochodami, z tego sioła przychodzącemi, także w odmianie z jednego mieć, dzierżeć, używać wiecznemi czasy nie naruszenie do monastera puśćił i tym listem swoim zmocnili, opisując się sam z potomstwem swym i kto by potym tą ziemią Hołubiejowską od monastera zamioną dzierżał, jeśliby bliskie krewne jego, i ktożkołwiek w tej zamienie jego w ziemi Zołokrojewskiej cerkwi Bożej przekaże czynił, abo li je poiskiwał, iż mając to oczyszczać jako własność swoje u kożdego prawa, jakoż Siemion Kmita ihumenowi i czerncom tego monastera dał ten swój list, za swoją pieczęćią i za pieczęćmi ludzi dobrych i te one zamiane na urzędzie naszym województwa Kijowskiego przed wojewodą kijowskim ks. Constantinem Con // (**арк. 39 зв.**) stantinowiczem Ostrozkim opowiedzieli i do ksiąg zapisal,i data u tego listu roku Pańskiego tysiąc pięćset sześćdziesiąt pierwszego, mca february pierwszego dnia.

Jedenasty list tego to wojewody kijowskiego ks. Constantina Ostroskiego, który widząc być bez szkody cerkiewnej, dozwolił ihumenowi i czerncom ś. Michayła Złotowierchego wyszmianowane zamiane z Siemionem Kmitą uczynić. Data roku Bożego Narodzenia tysiąc piećset sześćdziesiąt pierwszego czwartego dnia.

Dwunasty list wyznany pana Siemiona Hrynkiewicza, ziemianina powiatu Kijowskiego, pod datą roku Pańskiego tysiąc piećset sześćdziesiąt pierwszego, mca decebra dwudziestego trzeciego dnia, za pieczęćią jego i za pieczęćmi ludzi dobrych, który z żoną swoją Zophią Piotrowną Grabianką wyznanw, iż przedał ogułem własne[66] sieliszcze swoje dobrze nabyte na imie Hłewackie w powiecie Kijowskim gruntem leżące, miedzy rzeczką Bobrycą i drugą rzeczką Oleniewką ku monasterowi ś. Michyła Złotowierchego ihumienu Symeonu i wszystkim starcom tamecznym za pewną summe pienędzy za trzydzieśći kop groszy litewskich, z ziemiami pasznemi

[66] На полі напис: *"Глеваха"*.

bortnemi, z lasami, dąbrowami i ze wszystkiemi dochodami i pożytkami, nic tam na się nie zostawując, jako się to zdawna w sobie ma i jako to on sam i prodkowie jego dzierżali na wieczne czasy, wyrzekając się, iż on sam, jego żona i dzieci i żadne bliskie ich tej przedaży jego od manastera odejmować i tego już dochodzić nie mogą i jeśliby // (**арк. 40**) ktokołwiek z nich samych i potomków ich, albo kto z strony w tym sieliszczu i gruńcie jego cerkwi Bożej przeszkodę czynił i tam co gruntu jego odejmował, takowy każdy za ręki na księdza piećdziesiąt kop groszy, a pana wojewodę kijowskiego trzydzieśći kop groszy winy zamkowej powinien będzie zapłacić, a osobliwie obwiązał się Siemion Hrynkiewicz z żoną swoją wszystkie szkody i nakłady tego monastera w tem zastępować i one sieliszcze Hłewackie, ziemi i pożytki ich, swoim nakładem u kożdego prawa oczyszcząć i k temu monasterowi postępować, gdyż oni ni dla czego inszego, ani dla brania summy pieniądzy wysz mienione to sieliszcze Hłewackie do monastera puśćiłi, jako dla bogomodlstwa swego i rodzicom swoich wieczystego, gdyż to sieliszcze i ku gruntom monasterskim przyłegło. A iż oni listów i twardośćiej na sieliszcze Hłewackie k cerkwi Bożej nie dali, to dla tych przyczyn, że z inszemi ziemianami majętnośći ich, ono sieliszcze Hłewackie jest opisano.

Trzynasty list wypis z ksiąg zamku kijowskiego roku tysiąc pięćset sześćdziesiąt trzeciego, mca decembra dwudziestego ósmego dnia, za pieczęćią sprawcy na on czas województwa Kijowskiego, starosty krzemienieckiego, kniazia Andrzejewicza Mikołaja Zbarazkiego opowiadanie i wyznanie na tym urządzie kijowskim pomienionego Siemiona Hrynkiewicza o przedanie sieliszcza wysz opisanego Hłewackiego k monasteru, w którym wypisuje i ten list jego przedażny wszytek wpisany jest.

Czternasty list Bohdana Stephanowicza Dublańskiego za pieczęćią jego i za pieczećmi ludzi dobrych pisany pod datą roku Pańskiego tysiąc pięćset piędziesiąt siódmego, mca nowe // (**арк. 40 зв.**) bra trzynastego dnia, którym pospołu z siostrą swą Tedią Zołotuszanką wyznawają, iż one ziemie swe ojczyste i dziedziczne na imie Juriewską na Wicie rzeczce obopoł rzeczki po obudwum stronam przedali Siemionowi Mieleszkowiczowi, mieszczaninowi kijowskiemu[67], samemu, żonie i ich potomstwu za pięćdziesiąt kop groszy ogułem wiecznie i nigdy nie porusznie ziemię paszną barmą i sianożęci z dąbrowami i paszniami i ptaszemi i ze wszystkiemi inszemi wchody i pożytki zdawna k temu przysłuchającemi, nic na siebie i na bliskich swych nie zostawując, ale oddając i dając wolność oddać, przedać i na cerkiew zapisać i tym jako własnośćią swą szaphować. A gdzieby oni sami albo kto z blizkich ich chciał Siemiona Mieleszkewicza z tej ziemie ruszać, na takowego położyli winę płacić na zamek kijowski sto kop groszy, a województwie Kijowskiemu pięćdziesiąt kop groszej, a Siemionu Mieleszkewiczu grosz groszem nawiązać toż, tej ziemi pod nim szukać. Tedy powiedzieli przed nami ihumen Zacharya i czerncy wszystcy ś. Michajła Złotowierchego, iż te Jurcewszczyzne Siemion Hrynkowicz od Bohdana Dublańskiego kupioną po żywocie swym na miłlosiersdny uczynek ku cerkwi Bożej ś. Michałowi Złotowierchemu prawem swym zapisał wiecznośćią puśćiwszy, list swój zapisny i ten list przedażny Dublańskiego i siostry jego wyszej w tym liśćie naszym wypisany ku cerkwi Bożej podał. A tak tedy przy przygodnie czasu niebezpiecznego jako to na Ukrainie często kroc bywa, zapis własny Hrynkiewiczowi na Juriewcy

[67] На полі напис: *"Юровка"*.

zginął, wszakże one za listem przedażnym Siemiona Hrynkiewicza i teraz teo w spokojnem dzierżeniu i używaniu są. Dla tego osobliwie // (**арк. 41**) bili oni nam czołem, abyśmy im i te ziemie Juriewską w potwierdzenie nasze przywiedli i to im na wieczność utwuerdzili. A tak my, Zygmonz Awgust, król przerzeczony, wszystkie one listy przed nami od ihumena Zachary i wszystkich czerncow monastera świętego Michayła Złotowierchego pokładane i wyszej w tym liście naszym opisane, za któremi, iż oni ludzie, sieliszcz, gruntów, pol, lasów, puszcz, drzewa bartneo, sianożęci, rzek, jezior, wszelakich łowów i inych wszystkich pożytków i dochodów k temu monasterowi należących, jako zdawna, tak i na ten czas w spokojnym dzierżeniu i używaniu, krom wszelkiego przenagabania, są za słuszne przyjąwszy, a czyniąc to dla cerkwie Bożej przy mocy, ni czym nie naruszając, zachowujemy i to na wszyskie potomne wieczne czasy utwierdzając i przy monasteru świętego Michayła Złotowierchego kijowskiego zostawiliśmy i tym listem naszym zostawujemy i umocniamy. Ma ihumen teraźniejszy i napotem będące ihumieny tameczne ze wszystką bracią czerncami wszytkie te ludzi, sieliszcza, ziemie, grunty, wody a mianowicie i ziemie Juriewską od Siemiona Hryńkowicza na ten monaster zapisaną i wszytkie pożytki, wyżej opisane, wedle onich listów starych, za tym listem teraźniejszym potwierdzonym naszym k temu monasterowi Złotowierchemu Michałowskiemu dzierzeć i używać, słusznie i przystojnie się w tym monasterze zachowując, na cerkiew Bożą nakładać i pożytków przywłaszczać, rozmnażać miedzy chrześćiany chwałę Bożą a wojewodowie kijowscy i nikt inny w rzeczy te do czego wedle // (**арк. 41 зв.**) starodawnego zwyczaju nie miewali, nigdy się wstępować i przekazy żadnej w tem monasteru im czynić nie mają wiecznie i nigdy nie w czym nie porusznie i na to daliśmi cerkwi Bożej monasterowi świętego Michajła Złotowierchego ihumenowi Zachary i czerncom tymecznym ten nasz list, do którego na twardość tej rzeczy i pieczęć naszą koronną polską przywiesić jeśmy kazali.

Pisan w Warszawie, dnia czwartego mca junia, roku Pańskiego tysiąc pięćset siedmdziesiątego, panowania naszeo roku czeterdziesiąt pierwszego. Sigismundus Augustus rex.

Który list tak, jako się w księgach wysz mianowanych znajduje, na affectacią strony potrzebującej ekstractem wydać, a dla łepszej wiary i pieczęć koronną przycisnąć rozkazaliśmy.

Dan w Warszawie na sejmie walnym, dnia XXIX, mca nowebra, roku Pańskiego MDCXLVI, panowania naszego polskiego XIV a szwedzkiego XV roku.

Georg Ossoliński, cancell. R. Supr.

Za przełożeniem jaśnie wielmożnego jeo mći pana Jerzeo z Tęczyna Osolińskiego, najwyszczeo kancłerza coronnego, lubomlskiego, rydzkiego, adzelskieo, derpskieo starosty.

Stanisław Leżęńsky, s.r. m[anu] s[criptu]".

П о м і т к а: У кінці документа намальовано коло, у котрому написано: *"місто печати корони полской"*.

ІР НБУВ, ф. 420, № 1, 6 арк. Оригінал.
ІР НБУВ, ф. 307, № 535/1763, арк. 35 зв.–41 зв. Копія.

№ 25
1647 р., травня 27. Вільно. –
Привілей польського короля Владислава IV Вази на підтвердження про надання Свято-Михайлівського Золотоверхого монастиря в управління Гришку Поповичу (витяг з книг Великої канцелярії)

// (**арк. 42**) "*Четвертый Владислав, полский корол, екстрактом з книг Болшой канцеляриї видает Александра короля привилию, которою нікоторому Гришкови Поповычові монастыр Золотоверхий во правление игуменское был отданий.*

Владыслав Четвертый, з ласки Божей корол полский, великий княз литовъский, руский, пруский, мазовецкий, жомойтский, инъфлянтъский, смоленский, черниговский и шведкий, кготский, вандалский дедичный корол.

Ознаймуем сим нашым листом, кому того ведати належит, иж были есмо прошени о выдане екъстракътем з книг каньцелярыї нашое Болшое Великого княз. Литовского справы нижей виражоное, которая ся у книгах светобливое памети короля его мсти Алексанъдра нашла, тыми словы писана:

Сам Александер, Божю мстю воеводе киевскому, князю Дмитрею Путятичу. Бил нам чолом Гришко Грыгоревич Попович з Киева и просил нас монастыра в Киеве светого Михайла Золотоверхого и поведил перед нами, што ж тот монастир дал от себе держати старъцу какому си простому Ивану Смолнянину без нашое воли и он того монастыра и надказил, теж есмо здеся пытали о том наместника полоцкого, пана Юрья Пацевича, если бы тот монастыр был наше поданье; и пан Юре то перед нами поведил, иже издавъна ест тот монастыр наше поданье; ино коли то ест наше поданье, а ты его без нашего ведома дал бы[л] тому чернъцу и мы тот монастир // (**арк. 42 зв.**) светого Михайла тому Хрышъку Поповичу дали держати до его жывота, а он мает тым бордзей в закон пост[р]ычыся и казали есмо его в тот монастыр увязати князю Ивану Дашкевичу.

Писан у Вилни, июля двадцат семый ден, инъдыкт чотырнадцатый.

Мы теды, корол, до прозбы помененое ласкаве се склонившы, тую справу в сес наш лист уписат и екъстракътом з книг канъцелярыї нашое Болшое под печатю Великого княз. Лит. выдат розказали есмо. Писан у Варшаве дня двадцат семого месеца мая, року тисеча шестсот сорок семого.

Албрыхт Станислав Радивил, канцлер Вел. княз. Лит.

За справою освецоного Албрыхта Станислава Радивила, кнежати на Олыце и Несвижу, канъцлера Великого кнз. Литовского, пинъского, тухолского, кгнецского, коленъского, кгеранонъского, липъниского старосты.

Ян Довкгяло Завишо, секретар е. кор. м.

Скор[иковал] Кондратович".

П о м і т к а: У кінці документа намальовано коло, у котрому написано: *"місто печати вел. княз. литовс."*.

ІР НБУВ, ф. 301, № 216 Г, по оп. № 26, 2 арк. Оригінал.
ІР НБУВ, ф. 307, № 535/1763, арк. 42–42 зв. Копія.

Опубліковано: Мицик Ю.А. Документи Свято-Михайлівського Золотоверхого монастиря // Сіверянський літопис. – 2000. – № 6. – С. 46–47.

№ 26
1646 р., листопада 27. Варшава. –
Привілей польського короля Владислава IV Вази на заборону військовим ставати на постій в селах Свято-Михайлівського Золотоверхого монастиря – Мала Глеваха (Малютинка), Велика Глеваха, Юрівка, Борщовка

// (**арк. 43**) "*Владислав Четвертий либертациею от всяких станций всяких консистентов Глеваху Малу и Великую, Июревку, и Борщовку охраняет и козакам поселения в тих же селах запрещает.*

Władysław IV z Bożej łaski król polski, wielki książe lithewskie, ruskie, pruskie, mazowieckie, żmudzkie, inflanskie, smołeńskie, czerniechowskie i szwedzki, gotski, wandalski dziedziczny król.

Wszem wobec i każdemu zosobna, komu to wiedzieć należy, a mianowicie commissarom, piłkownikom, rothmistrzom, kapitanom, porucznikom, także wszystkiemu rycerstwu Wojska naszego quarcianego kozackiego regestrowego Zaporoskiego, jeznemu i pieszemu, poskiego i cudzoziemskieo narodu, wiadomo czyniemi, iż my mając miłośći wzgląd i baczenie na zniszczone i spustoszone dobra cerkiewne monastyra ś. Michała cerkwie Złotowierchej, które w dyspozytiej wiełebnego ojca Jozepha Kononowicza Horbackiego, ihumena pomienionego monastyra Michałowskiego zostawają, mianowicie Hłewacha Wielka, druga Mała abo Malutynka i Jurowka, a nie chcąc, aby do dalszej przychodziły desolacy i owszem do pierwszego przywiedzione były stanu i perfectiej, one od wszelakich stanowisk i ciężarów żołnirskich uwolnić umyślilişmy, jakoż niniejszym uniwersałem naszym uwolniamy i to mieć chcemy, aby żadna chorągiew i kompania w pomienionych dobrach cerkiewnych nie telko teraz do obozu, ale i nazad z obozu idąc stanowić, chleba zaciągnąc, tak // (**арк. 43 зв.**) że czestemi przechodami, mimochodami, noclegami i niezwyczajnym dla statiej poddanych tamecznych inquietować, tudzież pisarze żadnych hospod pisać, ani chorągwi pod surowym karaniem stanowić nie ważyli się. A że i w tym ordynatia nasza królewska i Rptej taka nastąpiła, aby regestrowi kozacy w dobrach slacheckich i duchownych siedlisk swych nie mieli, tylko po dobrach naszych własnych mieszkali. Tedy stosując się do wyraznej woli i ordynatuej naszej surowo rozkazujemy, aby w tych pomienionych dobrach i też w Borszczowce do monastara ś. Michała Złotowiercheo należących, żaden z przerzeczenych kozaków nie mieszkał, a kto by się ważył, tedy takowych do regestra subnullitate wpisać, aby nie wpisowano, ani przyjmowano, rozkazujemy, czego commissarz naszeo Wojska Zaporowskieo przestrzegać będzie powinien. Na co dla łepszej wiary ręką swą podpisawszy i pieczęć koronną przycisnąć rozkazaliśmy. Dan w Warszawie dnia XXVII mca nowembra, roku MDCXLVI[68], panowania królewstw naszych polskiego XIV, a szwedkiego XV roku.

Vladislaus rex.

Alb. Kadzidłowsky, secrz. reg. mtais".

П о м і т к а: У кінці документа намальовано коло, у котрому написано: *"місто печати корони полской"*.

ІР НБУВ, ф. 307, № 535/1763, арк. 43–43 зв. Копія.

[68] На полі дата: *"1646"*.

№ 27
1671 р., жовтня 30. Варшава. –
Привілей польського короля Михайла Корибута Вишневецького на підтвердження прав Свято-Михайлівського Золотоверхого монастиря на володіння маєтностями

// (**арк. 44**) "*Михал, корол полский*[а], *земли Глеваху, Юровку, Вету, Борщовку, на Лыбеді фолварок, млины, став з землею Кораблища с сінокосами и озерами, землю за Пробитим валом, дом питейний за монастирем, подданих под обытелию, Вікгуровщину с землями, в Поліссі села Рудки, Молочки, Борщовку*[б] *с землями и протчиїм без ограничения утверждает.*

Michał z Bożej łaski król polski, wielki książe litewski, ruski, pruski, mazowiecki, żmudzki, inflański, kijowski, wołyński, podlaski, smołeński, siewerski i czernichowski.

Wszystkim wobec i kożdemu zosobna, komu o tem teraz i na potomne czasy wiedzieć będzie należało, niniejszym listem naszym wiadomo czyniemy, supplikowali pokornie majestatowi naszemu wiełebny w Bogu ociec Sofonowicz Theodozy[в], ihumen monastyra święto Michajłowskiego kijowskiego i wszyscy zakonnicy przez pobożnego Jozepha Bogusza, namiestnika tego monastyrza Michajłowskiego, abyśmy przy pomienionym ich kijowskim święto Michajłowskim monastyrze wcałe i nienaruszonie zachowawszy wszystkie prawa, przywiłeje, fundacje, commissie, swiebody od najjaśniejszych antecessorów naszych, królów polskich, także książąt ruskich i niektórych ziemian manastyrowi święto Michajłowskiemu kijowskiemu // (**арк. 44 зв.**) mocą i powagą naszą królewską konflirtowali i aprobowali i wiecznemi czasy zachowali, których dobr do monastyra przerzeczonego uroczyszcza są takowe, naprzód Hłewscha, Jurowka, przy niej Weta…………[69], karczma, Barczowka wieś ze wszystkiemi przynałeżytośćiami, Libedź, na którym folwark starodawny, do tego folwarku stawy, młyn z gruntami innemi, Korabliszcza, drugi folwarek, jeziora do niego i sianożęci…, łuki, na jeziorzy na tych że Korabliszczach, pod Kijowem za wałem Przebitym grunta, uroszczyszcze, Kalitą nazwane, karczma przed samym monasterzem, tamże i poddani koło manastyrza, dwór na dołe w Kijowie;…ze wszystkiemi także przyłegłośćiami, tudzież grunta, jeziora, sianożęci nad Nieprem pod Wigurowką, w Połesiu nad Czarnobiłem, nad rzeką, nazwaną Przepieć, wsi Rudki, Mołoczmi, Dronki, Barszowka wie[ś] …………do tych dobr i gruntów należytośćiami, pożytkami, sianożęciami, łąkami, jeziorami i zachodami ingenere et specie ze wszstkiemi należytośćiami, jako tylko prawa tych dobr i monastyrza mianowanego opiewają i w gruntach okoliczności ich świadcza. My tedy, Michał król, skłoniwszy się łaskawie do takowych proźb i instancyej od pp. rad naszych czynionej, na to mając w osobliwym respekcie pomienionego ojca Theodozego, ihumena monastera święto Michajłowskiego, załecone cnoty, stateczność, pobożność, w świętym tym konwencie, niepodejrzaną wiare i gorliwość, przywiłeja na wszystkie dobra i fundacije // (**арк. 45**) confirmujemy, ratyfikujemi i całe (in quantum juris sumi…….., której konfirmacyej naszej……rzeczony święto Michajłowski według przy wszystkich dobrach, majętnośćiach……., fundacjach znajdujących się ……..prawami, dokumentami dispozycijami zdawna nadanemi

[69] Тут і далі пропуск тексту авт.

ludzmi, poddanemi……..człowieka nie ekscipują z daniny i posłuszeństwa, na gruncie monasterza święto Michajłowskiego królewskiego siedząc] służbami, robociznami, czynszami, daninami zdawna nadanemi intratami, dziesięcinami …….., rzeczkami, młynami, rudniami, karczmami, lasami, gajami, dąbrowami, łąkami, brzegami, przewozami, targami, jarmarczkami i wszelakiemi do tego monasterza święto Michajłowskiego kijowskiego ………..majestatu naszego approbowawszy całe i nienaruszonie my sami, a po nas najaśniejsi sukcessorowie nasi trzymać i nikomu na oddałenie dobr od tegoż monasterza wiełe razy wspomnianego, mając ten monastyr w osobliwej naszej protectiej. Na co dla łepszej wiary ręką się naszą podpisawszy, pieczęc koronną przycisnęc rozkazaliżmy.

Dan w Warszawie, dnia XXX mca octobra // (**арк. 45 зв.**) roku Pańskiego MDCLXXI, panowania naszego trzeciego roku

Michał król.

Confirmacia praw monasterza święto Michajłowskiego kijowskiego.

Stephan Hankiewicz[г], reg. mhis. Secis”.

П о м і т к а: У кінці документа намальовано коло, у котрому написано: *“місто печати корони полской”*.

ЦДІАК України, ф. 220, оп. 1, № 187. Оригінал.
ІР НБУВ, ф. 307, № 535/1763, арк. 44–45 зв. Копія.

Опубліковано: Мицик Ю.А. Документи Свято-Михайлівського Золотоверхого монастиря // Сіверянський літопис. – 2000. – № 6. – С. 48. (Переклад з польської мови).

№ 28
1685 р., березня [12]. Варшава. –
Привілей польського короля Яна III Собеського на заборону військовим ставати постоєм в маєтностях Свято-Михайлівського Золотоверхого монастиря – селах Молочки, Погонне, Лисковці, Рудьки, Деньги

// (**арк. 46**) “*Грамота короля Яна Собеского*[а]*, запрещающая воинским началникам иміть воинские постои в монастырских иміниях и требовать от них разных поборов*[70].

Jan Trzeci z Bożej łaski król polski, wielki książe litewski, ruski, pruski, mazowiecki, żmudzki, kijowski, wołyński, podolski, podlaski, inflandski, smołeński, siewerski i czernichowski.

Urodzonym pułkownikom, oberszterom, obersterlejtnantom, rotmistrzom, kapitanom, porucznikom, chorążym ich że namiestnikom i wszystkiemu rycerstwu wojsk naszych w służbie Rzeczpltej będącemu polskiego i cudzoziemskiego zaciągu, także kommendantowi i wszystkim kozakom in praesidio w Dymire będącym, wiernie nam miłym, łaskę nasze królewską: urodzeni wiernie nam miły, lubo to dobra duchowieństwa ritus graeci żadnym najmniejszym contributiom nie są podłegłe i konstitutiami koronnemi skutecznie w tej mierze obwarowane, jednak, iż niektórzy z wojskowych ludzi obierają się tacy, którzy na to nie dbając, do wszystkich zarówno

[70] Заголовок авт. написано іншим почерком і чорним чорнилом.

z innemi poddanemi podatków i cortribucij pociągać i violenter przymuszać zwykli. Zaczym my dobra duchowne Mo // (**арк. 46 зв.**) łoczki, Pohonoie, Łyski, Rudki i Dzienki rzeczone w wojewodztwie Kijowskim, powiecie Owruckim, za rzeką Prypiecią pod Brahyniem[б] łeżące, zdawna monasterowi kijowskiemu ś. Michała Archanioła Złotowierzchy nazwanemu od ś. p. antecessorów naszych nadane na instancyą wiełeb[nego] Mełetego Dzika[в], ihumena tegoż monastera i namiestnika ś. Sophiej w osobliwą wziąć protectią nasze królewską umyślilişmy, jakoż bierzemy niniejszym listem naszym, chcąc mieć po wiern. w. w., aby żaden człowiek rycerski w pomienionych dobrach staćy, stanowisk, nocłegów, pokarmów odprawować, stacyj chłebowych i pieniążnych, podwod brać ani hyberny wybierać i do innych jakichkołwiek exactij pociągać nie ważył się i nie przymuszał dla łaski naszej i pod ostrośćią artikułów wojskowych. Na co dla łepszej wiary ręką się naszą podpisawszy, pieczęć koronną przycisnąć rozkazałiśmy. Dan w Warszawie dnia mca marca roku Pań[skiego] MDCLXXXV panowania naszeo VII[г].

Jan król.

Stanisław Szczuka, jo. k. mći sekre[ta]rz”.

П о м і т к а: У кінці документа намальовано коло, у котрому написано: *“місто печати корони полской”*.

ІР НБУВ, ф. 307, № 535/1763, арк. 46–46 зв. Копія.

№ 29
1670 р., квітня 25. Варшава. –
Привілей польського короля Михайла Корибута Вишневецького на підтвердження прав Свято-Михайлівського Золотоверхого монастиря на володіння корчмою

// (**арк. 47**) “*Михаїл король Владислава 4 короля на устроение дому питейного на землі обытелской привилию утверждает.*

Michał z Bożej łaski król polski, wielki książe litewski, ruski, pruski, mazowiecki, żmudzki, kijowski, wołyński, inflandski, smołeński, siewerski i czerniechowski.

Oznajmujemy tym listem naszym wszem wobec i kożdemu zosibna, komu to wiedzieć nałeży, iż my, mając wzgląd na pokorną supplikę wiełebnego ojca Theodozego Sofonowicza, ihumena monastyra Michajłowskiego Złotowierchego i wszystkiej braciej jego, także za przyczyną niektórych panów rad naszych, a nie życząc, aby dobra cerkiewne do jakiejkołwiek desolatiej przyść miały, i owszem, aby co dzień większe brały in crementa pomienionemu ihumenowi michajłowskiemu i braciej jego, karczme na gruncie michajłowskim wedle przerzeczonego monastera świętego Michała Złotowierchego zbudować i postawić antecessorowie nasi najaśniejśi pozwolili i my, niniejszym liszem naszym pozwolamy; z której karczmy wolno im będzie wszelakie pożytki, do tej że karczmy należące, sobie przywłaszczać wiecznemi czasy. Co jednak ma być bez żadnej przeszkody i praepeditej tak od samego wiełebnego metropolity kijowskiego, jako też i od mieszczan tamecznych kijowskich , obiecując za nas i za nasze najaśniejsze successory, iż od pomienionej // (**арк. 47 зв.**) karczny i jej należnośći wzwysz mianowanego ojca ihumena i braci jego zakonnej, także i po niem następujących ihumenów monastyra świętego Michała Złotowierchego oddalać nie będziemy, ale przy tem wszystkim onychże zachowamy, co i najaśniejszy successorowie nasi uczynią. Na co dla łepszej wiary ręką się naszą podpisawszy, pieczęć koronną przycisnąć rozkazałiśmy.

Dan w Warszawie dnia XXV msca kwietnia roku Pańskiego MDCLXX-o, panowania naszego pierwszego roku.

Michał król.

Confirmatia prawa monastyra ś. Michała Złotowierchego kijowskiego na karczmę pod tem monasterem będącą i zdawna nadaną.

Joannes Wołowski, varm. et culm. can cus sek[reta]r regus m. m. p.”.

П о м і т к а: У кінці документа намальовано коло, у котрому написано: *“місто печати корони полской”*.

Архів СПб ІРІ РАН, ф. 68, оп. 1, № II–62. Оригінал.
ІР НБУВ, ф. 307, № 535/1763, арк. 47–47 зв. Копія.

Опубліковано: Мицик Ю.А. Документи Свято-Михайлівського Золотоверхого монастиря // Сіверянський літопис. – 2000. – № 6. – С. 47–48. (Переклад з польської мови).

// (**арк. 48 – арк. 48 зв.**) – чисті.

№ 30
1649 р., листопада 12. Київ. –
Універсал гетьмана Богдана Хмельницького про заборону козакам чинити шкоду в лісах Свято-Михайлівського Золотоверхого монастиря

// (**арк. 49**) “*Богдан Хмелницкий, гетман малороссийский, сотникові василковскому с козаками тамошними обывателми в лісах монастира Золотоверхого окрест Глевахи, Малютянки и Юровки универсалом опустошения запрещает.*

Богдан Хмелницкий[а], гетман з Войском его королевское млсти Запорозкого.

Сотникови василковскому[б] и всим козаком около сел Глевахи, Малютянки и Юревки[в] монастира Михайловского Золотоверхого киевскогомешкаючим.

Ознаймуем, иж велебний отц игумен[г] з братиею своею ускаржалсе, же от вас великую шкоду в дуброві и в лесах мает. Прето под срокгостю войсковою приказуем вам, абысте от того часу поперестали в тие дуброви и леса вежджати и шкоди чиниты. А если би который упорним был, а сего // (**арк. 49 зв.**) листу ншего не слухал, таковий кождий и нагорожати и срокго караний будет. А особливе пн сотник василковский своим оголосити повинен и кождого срокго карати мает, на которого скарга будет, а ежели бы фолкговал и справедливости не чинил, теди срокгости войсковое дознает, кгди ж особливе на вас ускаржаются.

Писан в Киеве, року Бжого 1649, мсца ноевриа 12 дня.

Богдан Хмелницкий, рука власная”.

ІР НБУВ, ф. 420, № 2, 2 арк. Оригінал.
ІР НБУВ, ф. 307, № 535/1763, арк. 49–49 зв. Копія.

Опубліковано: Документи Богдана Хмельницького. 1648–1657 рр. – К.,1961. – № 84. – С. 148; Універсали Богдана Хмельницького. – К., 1998. – № 29. – С. 94–95.

№ 31
1655 р., червня 2. Богуслав. –
Універсал гетьмана Богдана Хмельницького про затвердження Феодосія Софоновича ігуменом Свято-Михайлівського Золотоверхого монастиря

"Той же Богдан, гетман, волное игумена в монастир обратиї избрание по привилиях королей доселі употребляемое, и тако избранного игумена Софоновича потверждает универсалом.

Богдан Хмелницкий, гетман з Войском его црского величества Запорозским.

Ознаймуем сим писанием ншим, иж отцеве капитули монастира стого архистратига Михаїла Золотоверхого киевского покладали перед нами привилея свої, з стародавна от королей полских капитулі того монастира наданиї, в которих волная елекция им в обраню собі, водлуг своего уподобаня, игумена наданая и давними часи стверженая ест, которая и до сего часу у них без // (**арк. 50**) вшелякое перешкоди от стану так духовного, яко и свіцкого трвала; а положивши тие привилея свої, просили нас о тое, поневаж тепер у себе игумена не мают, абы им водлуг тих привилеов их для обраня им игумена волная елекция позволена была. Которие ми привилея, права капитули монастира стого архистратига Михаїла Золотоверхого киевского добре вирозумівши, им наданих привилеев и волностей нарушати не хотячи, волную елекцию[71] для обраня игумена до их монастира з владзи ншей, без жадное перешкоди, им позволилисмо, абы без игумена монастир их не ваковал. За которим позволением ншим капітула вся монастира виш помененого Михайловского згодне обрали собі велебного отца Феодосия Сафановича, намістника на тот час монастира Братского киевского, до своего монастира за им игумена и нам тую елекцию на писмі, з подписами рук не тилко намісника и всее капитули, але и свіцких людей подали. Которого то велебного отца Феодосия от розних людей мы слишачи и сами оного добре знаючи, водлуг побожного его житя и добрих поступков, на такий уряд быти годного, до елекциї капитули прихиляючисе, абы того монастира стого архистратига Михаїла Золотоверхого киевского игуменом зоставал и капитулою того монастиря рядил, позволилисмо ему и тое игуменство конфирмовати и абы всі маетности и доходи монастирские в оном завідованю міл, ними ведлуг звичаю старожитного диспоновал. О що и до его млсти отца // (**арк. 50 зв.**) митрополита[а], яко до пастира, ншу причину вносилисмо, абы виш помененого велебного отца Феодосия Софоновича на тое игуменство зезволил благословити, що его милост з охотою учинил. Абы теди велебний отц Софонович, игумен монастира стого Михаїла Золотоверхого киевского игуменства того спокойне заживал и жадное ні от кого перешкоди в справованю того монастира своего не міл, хочемо. На што сей лист нш для вшелякое ваги, при печати войсковой, с подписом руки нашое даем.

Дат с Богуславля, дня 2 июня 1655.

Богдан Хмелницкий, рука власная.

Иоанн Виговский[б], енералний писар всего Войска Запорозкого".

Архів СПб ІРІ РАН, ф. 68, оп. 1, № ІІ–14. Оригінал.
ІР НБУВ, ф. 307, № 535/1763, арк. 49 зв.–50 зв. Копія; ф. ІІ, № 2302. Копія.

Опубліковано: Акты ЗР. – Т. V. – СПб, 1853. – № 41. – С. 93; Документи Богдана Хмельницького. 1648–1657 рр. – К., 1961. – № 318. – С. 431–432; Універсали Богдана Хмельницького. – К., 1998. – № 101. – С. 168–169.

---

[71] На полі напис: *"братского киевского до своего монастира"*

№ 32
1655 р., червня [13]. Київ. –
Універсал гетьмана Богдана Хмельницького про надання ігуменові Свято-Михайлівського Золотоверхого монастиря Феодосію Софоновичу Федаківського млина під селом Трипілля

"*Гетман той же Богдан под Триполем на реці Красному млин Федаковский монастиреві Золотоверхо Михайловскому надает универсалом.*

Богдан Хмелницкий, гетман з Войском его црского величества Запорозким.

Ознаймуем тим писанием нашим кождому, кому о том відати надлежит, вшелякое кондиції людем, иж ми, видячи тое, же монастир стого архистратига Михаїла // (**арк. 51**) Золотоверхого зубожалий и капитула виживеня омале мает, для вшелякого теди виживеня велебному в Бгу господину отцу Феодосию Софоновичу, игуменови, и всей капитуле помененого монастира Михайловского, до часу слушного, млин Федаковский под Трипулем на реци Краснум пустилисмо, міти хотя, абы они спокойне его уживали, до которого млина приказуем, абы се жаден не втручал, иначей не чинячи.

Дат с Киева, дня 13[а] июня 1655.

Богдан Хмелницкий, рука власная".

ІР НБУВ, ф. 301, № 216 Г, по оп. № 34, 1 арк. Оригінал.
ІР НБУВ, ф. 307, № 535/1763, арк. 50 зв.–51. Копія.

Опубліковано: Акты ЗР. – Т. V. – СПб, 1853. – № 42. – С. 94–95; Документи Богдана Хмельницького. 1648–1657 рр. – К., 1961. – № 320. – С. 433-434; Універсали Богдана Хмельницького. – К., 1998. – № 103. – С. 170–171.

№ 33
1654 р., травня 22. Чигирин. –
Універсал гетьмана Богдана Хмельницького про "послушенство" міщан містечка Вигурівщина Свято-Михайлівському Золотоверхому монастиреві

"*Той же Богдан, гетман, містечко Викгуровщину со обстоятелстви и міщанским послушанием всяким и показанщиною от винокурен козацких без всякого их противления монастиреві Михайловскому отдает универсалом.*

Богдан Хмелницкий, гетман з Войском его црского пресвітлого величества Запорозким.

Ознаймуем сим ншим писанием, кому бы о том відат надлежало, меновите пну полковникови киевскому, также козаком и мещаном містечка Викгуровщини обывателем, иж ми тое містечко Викгуровщизну з ставами, сіножатми, озерами, полями и иншими всіми // (**арк. 51 зв.**) акциденціями, которих перед войною дедичниї пнове и их намісники заживали з арендами вшелякими так пивними, яко медовими и горілчаними, конферовали на монастир стого архистратига Михаїла Золотоверхого. Зачим міти хочем и владзею ншею приказуем, абысте всі, коториї одно до повинностей міских належите и не естесте козаками, вшелякое послушенство и подданство его млсти отцу Феодосию Василиевичу[а], архимандрите слуцкому а игуменови монастира тамошнего михайловского[б], также намісникови его, там зосланому, отдавали; козаки жебы в жадниї найменшие провента не втручалис, ани жадними шинъками не бавилис под срокгим войсковим каранєм, показанщизну абы всі звичайне, як и всюди так козаки, як и мещане, кром жадного спротивленя се

отдавали, не чинечи иначей; а которії би якую колвек чинили кривду и перешкоду, так козаки, яко и мещане, ежели бы не послушними были, таковий кождий сурового войскового не уйдет караня.

Дат з Чигирина, дня 22 мая, року 1654.

Богдан Хмелницкий, рука власная”.

ІР НБУВ, ф. 301, № 216 Г, по оп. № 32, 1 арк. Оригінал.
ІР НБУВ, ф. 307, № 535/1763, арк. 51–51 зв. Копія.

Опубліковано: Акты ЗР. – Т. V. – СПб, 1853. – № 41. – С. 93; Документи Богдана Хмельницького. 1648–1657 рр. – К., 1961. – № 250. – С. 347–348; Універсали Богдана Хмельницького. – К., 1998. – № 77. – С. 145–146.

№ 34
1654 р., травня 21. Чигирин. –
Наказ гетьмана Богдана Хмельницького про надання містечка Вигурівщина ігуменові Свято-Михайлівського Золотоверхого монастиря Феодосію Василевичу

“*Той же Богдан, гетман, киевскому полковникови о наданії Викгуровщины монастиреви Золотоверхому обявляет, препятствователей же владінія монастирскому и обывателей без пощадінія повелівает наказовати.*

// (**арк. 52**) Богдан Хмелницкий, гетман з Войском его црского пресвітлого величества Запорозким.

Пне полковнику киевский[а].

А иж подалисте Викгуровщину зо всіми пожитками и приналежностями, до оное належачими, его млсти отцу Василиевичу, архимандриті слуцкому, игуменови монастира Михайловского, на монастир михайловский, прето жадаем вас и напоминаем, жебы его млсти отцу архимандриті в той Викгуровщині перешкоди не було, але абы вцеле вшелякие пожитки доходили и жаден жебы кгрунтов тамошних и сеножат не займовал, а кгди которий бы перешкоду чинил, такового в. мст срокго карай.

При том в. м. Гсду Бгу поручаем.

Дат з Чегирина, дня 21 мая 1654.

Богдан Хмелницкий, рука власная”.

ІР НБУВ, ф. 301, № 216 Г, по оп. № 31, 1 арк. Оригінал.
ІР НБУВ, ф. 307, № 535/1763, арк. 51 зв.–52. Копія.

Опубліковано: Документи Богдана Хмельницького. 1648–1657 рр. – К., 1961. – № 248. – С. 346; Універсали Богдана Хмельницького. – К., 1998. – № 75. – С. 144.

№ 35
1659 р., жовтня 18. Київ. –
Універсал гетьмана Івана Виговського про підтвердження прав Свято-Михайлівського Золотоверхого монастиря на володіння Федаківським млином під селом Трипілля

“*Гетман Иван Виговский млин под Треполием на Красному Федаковский Богданом, гетманомом, монастиреві данни, своїм универсалом утверждает и на поправу греблі тамошней посполитих триполиан и козаков определяет.*

// (**арк. 52 зв**) Иоан Виговский, гетман з Войском его црского пресвітлого величества Запорозским.

Ознаймуем сим ншим писанием кождому, кому о том відат надлежит, иж ми, респектуючи на недостаток и убозство монастира стого архистратига Михаїла Золотоверхого киевского, для виживеня чернцов, в том монастире будучих, пустилисмо велебному гспдну отцу Феодосию Софоновичу, игуменови преречоного монастира, во уживане млин Федаковский под Трипулем на реци Красном стоячий. Прето росказуем, абы во уживаню того млина менований отц игумен найменшое ні от кого перешкоди не міл, сурово росказуючи и напоминаючи под неласкою ншою.

Дан в Киеві, 18 дня октоврия 1659.

До направованя теж греблі росказуем, абы так козаки, яко и посполство для своее же вигоди помочнимы менованому отцу игуменови были.

Иоанн Виговский".

Архів СПб ІРІ РАН, ф. 68, оп. 1, № ІІ–32. Оригінал.
ІР НБУВ, ф. 307, № 535/1763, арк. 52–52 зв. Копія.

Опубліковано: Мицик Ю.А. Універсали гетьмана Івана Мазепи Свято-Михайлівському Золотоверхому монастиреві у Києві // Сіверянський літопис. – 2002. – № 2. – С. 30.

№ 36
1660 р., лютого 21. Чигирин. –
Універсал гетьмана Юрія Хмельницького про підтвердження прав Свято-Михайлівського Золотоверхого монастиря на володіння Федаківським млином під селом Трипілля

"*Юрий Хмелницкий, сн Богдана, млин под Триполием Федаковский, отцем монастиреві наданий, гетманом Виговским потвержденний, полковникові киевскому, сотникові триполскому // (***арк. 53***) и атаманови федковскому обявляя универсалом, утверждает.*

Юрий Хмелницкий[а], гетман з Войском его црского величества Запорозским.

Всей старшині и черні Войска его црского величества Запорозкого, а меновите пну полковникови киевскому, сотникови триполскому[б], атаманови федаковскому и кому толко о том відати надлежит, доносим до відомости, иж яко небожчик, родич нш, видячи монастир стого архистратига Михаїла Золотоверхого киевского зубожалий, позволил велебному в Бзі господину отцу Феодосию Софоновичу, игуменови монастира преречоного Михайловского, з братиею, млина Федаковского под Триполем на реці Красном стоячого, з пожитками, з него приходячими, заживати, так и ми, відаючи доводне, же уставичние молитви за нас и все Войско его црского величества Запорозкое, пред маестатом Бга Всемогущаго проливают, нашим той же млинок пререченного монастира законником ствержаем універсалом, пилно приказуючи и сурово напоминаючи, абы жаден, так з старшини и черни Войска его црского величества Запорозского, яко и вшелякого стану людей, меновите пн полковник киевский, сотник триполский и атаман федаковский, найменшой в уживаню

преречоного млина законником монастира стого архистратига Михаїла Золотоверхого киевского // (**арк. 53 зв.**) не важился чинит перешкоди и в пожитки, з него приходячие, втручатися под неласкою ншею и срокгостию войсковою.

Дат в Чигирині, 21 февраля року 1660.

Юрий Хмелницкий, рукою власною".

Архів СПб ІРІ РАН, ф. 68, оп. 1, № II–41. Оригінал.
ІР НБУВ, ф. 307, № 535/1763, арк. 52 зв.–53 зв. Копія.

Опубліковано: Мицик Ю.А. Документи Свято-Михайлівського Золотоверхого монастиря // Сіверянський літопис. – 2000. – № 6. – С. 39–40.

№ 37
1660 р., лютого 22. Чигирин. –
Універсал гетьмана Юрія Хмельницького про підтвердження прав Свято-Михайлівського Золотоверхого монастиря на володіння селами Бородянка, Нова Гребля, Загальці, Масани та Красносілля

"*Той же Юрий, гетман, села на Полісі Бородянку, Нову Греблю, Загалци, а за Припетию Мосани и Красносіллие грамотою великаго государя цря Алексея Михайловича*[a] *монастиреві жалование, универсалом обявляет и сохраняет и неподвижно.*

Юрий Хмелницкий, гетман, з Войском его црского величества Запорозским.

Всей старшине и черни Войска его црского величества Запорозкого и всякого стану людем, которим колвек о том відати надлежит, также ратним государским и особливе началним людем, відомо чиним сим писанием ншим, иж яко его црское величество изволил з побожности своей пожаловавши на монастир стого Золотоверхого Михаїла киевский, надал повагою своею црскою внов для виживеня братиї маетности лядскиї, називаемиї Бородянку, Новую греблю и Загалци, а на Полісю // (**арк. 54**) за Припетю Мосани и Красносілля, так и ми, ні в чом волі и наданя его црского величества не нарушаючи, ведлуг грамоти црской тих и внов наданих маетностей виш менованних о[т] его црского величества сим ншим варуем универсалом, абы ніхто з старшини и черни Войска его црского величества Запорозкого и всякого стану людей помененим законникам монастира Золотоверхого Михайловского киевского в обнятю виш менованних маетностей в спокойном держаню и пожитков з них уживаню, найменшою не был перешкодою и ніхто в тие маетности не втручался под срокгим каранем войсковим и повторе напоминаем.

З Чигирина, 22 февруария, року 1660.

Юрий Хмелницкий, рукою власною".

ІР НБУВ, ф. 301, № 216 Г, по оп. № 38, 2 арк. Оригінал.
ІР НБУВ, ф. 307, № 535/1763, арк. 53 зв.–54. Копія.

Опубліковано: Мицик Ю.А. Документи Свято-Михайлівського Золотоверхого монастиря // Сіверянський літопис. – 2000. – № 6. – С. 40; Універсали Івана Мазепи.– К.; Львів, 2006. – Ч. II. – Додатки. – № 14. – С. 439.

№ 38
1660 р., лютого 8. Чигирин. –
Універсал гетьмана Юрія Хмельницького про надання прав київській війтовій Катерині Сомкович-Влостовській на володіння маєтностями на Подолі в місті Києві

"*Той же Юрий, гетман, вси земли, внутр и вні Киева лежащия, Екатерине Влостовския, войтовий киевския удовствующей, универсалом во владіние ей же свободное утверждает со лекгованием иміния во монастир универсал от Екатерини дани* // (**арк. 54 зв.**)

Юрий Хмелницкий, гетман з Войском его црского величества Запорозским.

Всей старшині и черни Войска его црского величества Запорозского и кождому, кому колвек о том відати надлежит, а меновите пну полковнику киевскому и всему старшому и меншому того же полку товариству, войтови, бурмистром, лавником и всему посполству киевскому, відомо чиним сим писанием ншим, иж ми, маючи особливий взгляд на Катерину Влостовскую Сомковичовую, бывшую войтовую киевскую, пляци еї по небожчику[a] малжонку Сомковичу, лежачие в Киеві, так домовие, яко и коморние в ринку и где колвек на улицах, также огороди як много их ест и было здавна, которії здавна з малжонком держали в своей поссесиї власниї и нікому не заведениї, тепер в моц и спокойное держане подаем, позволяючи ей будовати на тих пляцах, продати и даровати, кому хотіти, которой в спокойном держаню тих пляцов и огородов и кгрунтов в Киеве лежачих, абы ніхто з старшини и черни Войска его црского величества Запорозкого и всякого стану людей найменшою не был перешкодою и не втручался, пилно приказуем для ласки ншей.

З Чигирина, дня 8 февруария, року 1660.

Юрий Хмелницкий, рукою власною".

ЦДІАК України, ф. 220, оп.1, № 169. Оригінал.
ІР НБУВ, ф. 307, № 535/1763, арк. 54–54 зв. Копія.

Опубліковано: Мицик Ю.А. Документи Свято-Михайлівського Золотоверхого монастиря // Сіверянський літопис. – 2000. – № 6. – С. 39; Універсали українських гетьманів від Івана Виговського до Івана Самойловича (1657–1687). – К.; Львів, 2004. – № 96. – С. 148–149.

№ 39
1665 р., червня 7. Табір під Яцьками. –
Оборонний універсал гетьмана Івана Брюховецького Свято-Михайлівському Золотоверхому монастиреві на містечко Бородянка

// (**арк. 55**) "Иван Бруховецкий[a], гетман, з вірним Войском его царского пресвітлого величества Запорозским.

Всему старшому и меншому товариству, конному и пішому, вірного Войска его царского пресвітлого величества Запорозкого, также и ратним его царского величества людем, до відомости доносим: тоей войни ншое теперешний и найпреднішій цель, щоб от врагов церкви Бжиї и монастири оборонити, также и маетности от побожних ктиторей здавна наданние, в цілости не толко од войск неприятелских, але и от своїх, заховати. А так приказуем сим

писанием ншим, аби жаден козак, старший и менший, конний и піший, чатами, подъездами, загонами и юртами под местечко Бородянку, от пресвітлого царского величества наданное до монастира Золотоверхого Сто-Михайловского киевского, оному вічне належачое, подпадаючи, найменшое шарпанини и кривди людем, там мешкаючим, в товарах, добытках чинити не важился, жебы за разорение добр церковних Бг помсти своей на Войско не обернул. А если би кто мимо универсал сей якую кривду и шкоду в менованной монастирской Сто-Михайловской маетности учинил, таковий, яко разорител добр церковних сурово без полги от нас каран будет.

Дан в таборі под Яцками, июня 7 дня, року 1665.

Иван Бруховецкий, звишменований гетман".

ЦДІАК України, ф. 221, оп. 1, № 96. Оригінал.
ІР НБУВ, ф. 307, № 535/1763, арк. 55. Копія.

Опубліковано: Мицик Ю.А. Універсали гетьмана Івана Мазепи Свято-Михайлівському Золотоверхому монастиреві у Києві // Сіверянський літопис. – 2002. – № 2. – С. 30–31.

№ 40
1671 р., січня 4. Батурин. –
Універсал гетьмана Дем'яна Многогрішного про надання прав Свято-Михайлівського Золотоверхого монастиря на володіння частинами двох млинів на Слобідській та Золотаревій греблях на річці Остер

// (**арк. 55 зв**.) "*Демян Игнатович Многогрішний, гетман, дві клітки з двома мучними колесами и третим ступним Войничови Богданови, а дві колеси мучних и Золотаревого млина монастиреві универсалом утверждаем.*

Демян Игнатович[a], гетман, з Войском его царского пресвітлого величества Запорозким.

Ознаймуем сим писанием ншим пну полковникови Войска его царского пресвітлого величества Запорожского киевскому, сотником, атаманом, войтом, бурмистром и всему в том полку товариству и посполству, особливе висланним ншим и дозорцом скарбу войскового и кому колвек показано будет, иж видячи ми великий недостаток обытели стого архистратига Хсва Михаїла Золотоверхого киевского и оскудност з братиею превелебного в Бзі его млсти господина отца Феодосия Софоновича, игумена михайловского, з чого абы хвала Бжая в церквах Его святих не уставала, леч множилася, при которой и щоденние молитви за его царское пресвітлое величество маестат и за нас, Войско Запорожское, при безкровних офірах отправовалися, вспомосченя надалисмо тепер и на потомние часи на реці Острі гребли Слободской, под містом Остром лежачой, кліток дві з двома колами мучними з ступним третим Богданови Войничови, а дві колі мучних в Золотаревой даемо, позволивши ему всякие з тих млинов приходячие розміри до вспоможеня обители стой через своїх, на тое виставленних, вірних // (**арк. 56**) людей одбирати, зачим по кождом того з старшин и черни Войска его царского пресвітлого величества Запорожского жадаем и приказуем, аби так пн полковник киевский в том

пожиткованю превелебному в Бгу его млсти гспдну отцу игумену жадною перешкодою, яко инний кто быти не важился. А если бы кто якую важился задаты превелебному в Бгу его млсти отцу игумену михайловскому в нашому наданю кривду, тогда кождий за скаргою срокгого войскового не увойдет караня, на що и универсал нш з канцеляриї войсковой казалисмо видати.

Писан в Батурині, дня 4 генваря, року 1671.

Демян Игнатович, гетман з Войском его царского пресвітлого величества Запорожским".

Архів СПб ІРІ РАН, ф. 68, оп. 1, № ІІ–66. Оригінал.
ІР НБУВ, ф. 307, № 535/1763, арк. 55 зв.–56. Копія.

Опубліковано: Мицик Ю.А. Документи Свято-Михайлівського Золотоверхого монастиря // Сіверянський літопис. – 2000. – № 6. – С. 40–41; Універсали українських гетьманів від Івана Виговського до Івана Самойловича (1657–1687). – К.; Львів, 2004. – № 387. – С. 546–547.

№ 41
1672 р., липня 13. Батурин. –
Універсал гетьмана Івана Самойловича про підтвердження прав Свято-Михайлівського Золотоверхого монастиря на володіння частинами двох млинів на Слобідській та Золотаревій греблях на річці Остер

"*Иван Самойлович, гетман малороссийский, тиї ж дві клітки Богданови и третую Золотареву, гетманом Демяном монастиреві наданиї, своїм новим универсалом утверждает.*

Иван Самойлович[a], гетман Войска его царского пресвітлого величества Запорозского.

Ознаймуем сим писанием ншим пну полковникови Войска его царского пресвітлого величества Запорожского киевскому, сотником, атаманом, войтом, бурмистром и всему в том полку товариству и посполству, особливе висланним ншим и дозорцом скарбу войскового и кому колвек показанно будет, иж видячи ми великий недостаток обители стого архистратига Михаила Золотоверхого киевского и о скудности з братиею превелебного в Бгу // (**арк. 56 зв.**) его млсти господина отца Феодосия Софоновича, игумена михайловского, з чого абы хвала Бжая в церквах Его святих не уставала, леч множилася, при которой и щоденние молитви за его црское величество маестат и за нас, Войско Запорожское, при безкровних офірах отправовалися, вспоможеню надалисмо тепер и на потомние часи на реці Острі греблі Слободской под містом Остром лежачой, кліток дві з двома колами мучними, з ступним третим Богданови Вуйничови, а дві колі мучних в Золотаревой даемо, позволивши ему всякие з тих млинов приходячие розміри до вспоможеня обители стой через своїх, на тое виставленних, вірних людей отбирати, зачим по кождому того з старшини и черні Войска его царского пресвітлого величества Запорожского жадаем и приказуем, абы так пн полковник киевский в том пожиткованю превелебному в Бгу отцу игумену жадною перешкодою, яко инний кто быти не важился. А если бы хто якую важился задати превелебному в Бгу его млсти гспдну отцу

игумену михайловскому в нашом наданю кривду, тогди каждий за скаргою срокгого войскового не увойдет караня, на що универсал нш з канцелярии войсковой казалисмо видати.

Писан в Батурині, дня 13 июля, року 1672.

Иван Самойлович, гетман Войска его царского пресвітлого величества Запорожского, рукою".

ІР НБУВ, ф. 307, № 535/1763, арк. 56–56 зв. Копія.

Опубліковано: Мицик Ю.А. Документи Свято-Михайлівського Золотоверхого монастиря // Сіверянський літопис. – 2000. – № 6. – С. 41; Універсали українських гетьманів від Івана Виговського до Івана Самойловича (1657–1687). – К.; Львів, 2004. – № 439. – С. 646.

№ 42
1688 р., січня 17. Батурин. –
Універсал гетьмана Івана Мазепи про підтвердження прав Свято-Михайлівського Золотоверхого монастиря на володіння частинами двох млинів на греблях Слобідській та Золотаревій на річці Остер

"*Иван Мазепа, гетман, тиї же под старим городом Остром // (***арк. 57***) Войничовский и Золотареву з мучними и ступними колесами клітки прежними гетманами надання и утверждення, универсалом своїм утверждает и часть розміров войсковую к тому ж сверх на обитель обращает з тих же млинов.*

Иван Мазепа[a], гетман з Войском их царского пресвітлого величества Запорозским.

Ознаймуем сим ншим універсалом всей старшині и черні Войска их царского пресвітлого величества Запорожского, особливе пну полковникови киевскому, старшині его полковой и кождому, кому о том відати надлежит, иж респектуючи ми на оскудност хлібного виживленя и всяких нужних потреб монастиря Сто-Михайловского Золотоверхого киевского, а до того відаючи, же млини на реці Острі на греблі Слободской Дворецкого и Войничовские о чотирех колах мучних, а двох ступних стоячие, за універсалом антецессоров наших тому помененному монастиреви и прежде належали, теди на вспарте тих то нуждних монастира оного потреб заховуем тие пречечоние млини ими з містца нашего гетманского, позволяючи з оних превелебному его млсти отцу Сильвестру Головчичу, игуменови монастира того Сто-Михайловского Золотоверхого з братиею, часть войсковое повинности разміров, опроч гсдарское, отбирати, и на свої пожитки монастирские оборочати и користовати зуполне, в чом жебы ему, превелебному отцу игуменови, и братиї его, яко пн полковник киевский, так дозорца наш млинов того полку и нихто з старшини и черни, не важился, жадного и найменшого чинити перенагабаня // (**арк. 57 зв.**) и перешкоди міти хочем и приказуем.

Дан в Батурині, 17 генваря, року 1688.

Звишменований гетман, рукою власною".

ІР НБУВ, ф. 307, № 535/1763, арк. 57–57 зв. Копія.

Опубліковано: Мицик Ю.А. Універсали гетьмана Івана Мазепи Свято-Михайлівському Золотоверхому монастиреві у Києві // Сіверянський літопис. – 2002. – № 2. – С. 23; Універсали Івана Мазепи. – К.; Львів, 2006. – № 25. – С. 68; Доба гетьмана Івана Мазепи в документах. – К., 2007. – № 9. – С. 19.

№ 43

1692 р., січня 29. Баришівка. –

Оборонний універсал гетьмана Івана Мазепи київському полковнику про заборону рубати Євминський[а] ліс Костянтина Солонини

"*Той же Мазепа, гетман, по ускарженю Константия Солонини, державци евминского, занятии обивателми тамошними ліси полчанам киевским универсалом под казнию запрещает опустошати.*

Их царского пресвітлого величества Войска Запорожского[72] гетман Иван Мазепа.

Ознаймуем сим ншим писанием пну полковникови киевскому, старшині полковой киевской, сотником, атаманом и всім, так войсковим, яко и посполитим людем того полку Киевского обивателем, иж дойшла на нас скарга от пна Костантия Солонини[б], знатного товариша войскового, же около села его Евминки ліси людские жителей тамошних займаннииї, а особливе и тот ліс, който умислне он занявши, кохал и боронил его в пришлие часи для своей и людской вигоди, кгвалтовними наездами через обивателей полку вшого Киевского спустошено; теди яко непомалу дивуемся, же такое безправе в міре діется, так запобігаючи тому, щоб впредь такого в оних лісах спустошеня кгвалтовного не діялося, от вас міти хочем и под срокгим каранем приказуем, жебы ніхто в преречениї займища не ва // (**арк. 58**) жился вездити и оних вирубовати, якой волі ншой рейментарской, жебы досит чинилося, мают пн полковник киевский з старшиною своею того постерегати, и з винних чинити справедливост, для чого и сей нш оборонний лист далисмо.

В Баришовці, генваря 29 дня, року 1692.

Звишменованний гетман, рукою власною".

ІР НБУВ, ф. 307, № 535/1763, арк. 57 зв.–58. Копія.

Опубліковано: Акты ЗР. – Т. V. – СПб, 1853. – № 229. – С. 251; Мицик Ю.А. Універсали гетьмана Івана Мазепи Свято-Михайлівському Золотоверхому монастиреві у Києві // Сіверянський літопис. – 2002. – № 2. – С. 24; Універсали Івана Мазепи. – К.; Львів, 2002. – № 191. – С. 238.

№ 44

1693 р., липня 12. Батурин. –

Універсал гетьмана Івана Мазепи про підтвердження прав Свято-Михайлівського Золотоверхого монастиря на володіння селами Вигурівщина, Глеваха, Малютинка, Юрівка, млинами під містами Остер та Переяслав

"*Той же гетман Мазепа села Викгуровщину, Глеваху, Малютянку и Юровку, под Старим Остром Богданови и Золотарев, млини наданниї, и под Переясловям у Думитрашка*[а] *куплени, и поколесчизну и покабанщизну дан войсковую и прочое иміние праведно стяжанное, обителы универсалом потверждаем.*

[72] На полі напис: "*не потребен*".

Пресвітлійших и державнійших великих гсдрей их царского пресвітлого величества Войска Запорожского гетман Иван Мазепа.

Ознаймуем сим ншим писанием всей старшині и черні Войска их царского пресвітлого величества Запорожского и кождому, кому колвек о том відати належит, иж просил нас превелебний в Бгу господин отец Сильвестр Головчич[б], игумен монастира Золотоверхого киевского стого архистратига Михаїла, з братиею, жебисмо права давнійшие и теперешние на всі кгрунта их монастирские наданниї, купленниї и слушне набытиї, монастиреви их // (**арк. 58 зв.**) Михайловскому служачиї, ншим гетманским ствердили универсалом. Теди ми, гетман по милости Бжой, з волі пресвітлійших гсдрей великих их царского пресвітлого величества монаршой, маючи владзу и моц всякие порядки в Малой Россиї управляти и устроевати, а взглянувши во всі писма помененному монастиреви Сто-Михайловскому конферованниї, же небожчик гетман Богдан Хмелницкий села Викгуровщину, Глевахи, Малютянки и Юревку ствердил, а на млини, на реці Острі на греблі Слободской Дворецкого и Войничовой будучие, от антецессоров нших, бывших гетманов, міют они, законники михайловские, універсали и от нас, гетмана, потверженье, так же и купчое писмо от пна Дмитрашка Райчи на млин под Переясловлем о трох колах стоячий, показовали нам, який у него купили за готовую сумму; ствержаем сим нашим универсалом всі тие кгрунта, жеби в потомние часи при помененной обители стой Михайловской киевской ненарушне трвали, заховуючи яко село Викгуровщину, в котором в належитой подданости люде своїм поселением знайдуютьса, так и позволяючи им превелебному гспдну отцу Силвестру Головчичу з братиею и по них будучим сукцессором, игуменом и братиї пустими селищами Глевахами и Юревкою и Малютянками з приналежащими кгрунтами владіти, так же и млинов под городом Остром наданних и под Переясловлем купленних, всі розмировиї пожитки отбирати, в чом аби кождий з старших и менших, відаючи о такой волі ншой, не важился помененним законником михайловским чинити жадное перешкоди и кривди, міти хочем и приказуем, тут же особливе и о тое приказуем, жеби яко старшина городовая, так и висланниї // (**арк. 59**) нши з тих млинов наданних и купленних не сміли поколющини и покабанщини упоминатися и вимагати, кгдиж ми зо всіми пожитками и на Войско належними повинностями оние млини при монастиреви заховалисмо.

Дан в Батурині, июля 12, року 1693.

Звишменованний гетман, рукою власною”.

ІР НБУВ, ф. 307, № 535/1763, арк. 58–59. Копія.

Опубліковано: Акты ЗР. – Т. V. – СПб, 1853. – № 253. – С. 266–267; Мицик Ю.А. Універсали гетьмана Івана Мазепи Свято-Михайлівському Золотоверхому монастиреві у Києві // Сіверянський літопис. – 2002. – № 2. – С. 24; Універсали Івана Мазепи. – К.; Львів, 2002. – № 208. – С. 255–256.

№ 45
1699 р., серпня [25][а]. Батурин. –
Універсал гетьмана Івана Мазепи про підтвердження прав Свято-Михайлівського Золотоверхого монастиря на володіння різними маєтностями та селами Крюківщина[б] та Данилівка

"*Той же гетман Мазепа обще земли: землю под поселением обители с окрестностями, землю под строениям шинка, шинк и в нем всякого пития продажу волную; ниви Уведенския и землю там же за валом при урочиці Чортова Беремища лежачую, землю на киевском Подолі Солоневской з двором, землю з будинками священика флоровского Мануїла, землю з будинками Лукиановой монахини; землю сіножатную за киевским Подолом на Оболоні ко Межигорю; землю за Лвовскими воротами, за валом Пробитим Кудравскую; землю над Либидию Ориновскую; луг сінокосни у низу Днепра, Кораблища зовоми; остров Михайловщину под Викгуровщиною; хутор Ленковски там же; села Борщовку, Юровку, Глеваху, Викгуровщину, млини под Остром со греблею; млин под Переясловям Дмитрашков, греблю священника Бзовского по крепостях прежђних обители утверждает и внов села Даниловку и Кривковщину надает.*

// (**арк. 59 зв**.) Пресвітлійшого и державнійшого великого гсдря ншого его царского пресвітлого величества Войска Запорожского гетман Иван Мазепа.

Ознаймуем сим ншим универсалом всей старшині и черні Войска его царского пресвітлого величества Запорозского и кождому, кому колвек о том відати належит, иж показовал нам превелебний в Бгу гспдн отец Захария Корнилович[в], игумен монастира Михайловского Золотоверхого киевского, з братиею, права давнии и теперешнії на всі кгрунта их монастирские, едни от царского пресвітлого величества, так же от королей полских и антецессоров нших, бывших гетманов, и от розних побожних ктиторов наданнії и стверженії, другії купленнії и слушне набитії з доводними и именними ограниченями монастиреви их Михайловскому служачие, а меновите на землю их монастирскую, на которой церков и монастир стоїт, аж до Хрещатика и скроз Хрещатицкую башту; на двор подле монастира Михайловского на монастирской же землі стоячий; на поля и ниве, прозиваемії Уведенскії, на пляц под горою лежачий, урочища прозиваемого Чортова Беремища, на пляц у Евфросинії Вавуличовни Солоневской купленний, на пляц з будинками от священика флоровского Мануїла и на пляц от Анни, законници бывшой Лукянової лекгованний, и сіножат на Оболонню под Киевом от Катерини Волостковской, войтовой киевской, наданную, на поля и нивя под городом за воротами Лвовскими на землю Борщовскую з селищем, на Юровку селище, от Семена Мелешковича купленную и от его ж на // (**арк. 60**) данную монастиреви Михайловскому, на Глеваху селище, от Семена Гринковича купленное, на гору Дівич Отринувскую, от кгині Ирини наданную, на луг Кораблища в низу Дніпра будучий; на остров, названний Михайловщина, против Киева, где озера и сіножати Кораблища[73] суть; на селце Викгуровщину, от Викгури наданное, на хутор Ленковский, у Марії Полоцковни купленний, на греблю Слободскую на реці Острі з млинами от антецессоров нших наданную и потверженную; на греблю пустую от Иоанна священника бзовского наданню; на млин от пна Думитрашка на греблі Переясловской купленний, и просил, абисмо онії

[73] Слово "*Кораблища*" виділено пунктирною лінією.

ствердили ншим гетманским универсалом. Теди ми, взглянувши во всі правниї писма, монастиреві Михайловскому Золотоверхому служачиї, и склонившися на тое его, отца игумена, з братиею прошение, уважаючи, же ест слушное, а маючи по милости Бжой и монаршой его царского пресвітлого величества владзу и моц всякиї в Малой Россиї управляти и устроевати порадки, велілисмо видати з канцеляриї войсковой ему, отцу игумену, и всей братиї сей нш потвержателний универсал, которим яко всі их тие кгрунта монастирские земли, селища, пляци, двори, млини, греблі, озера, сіножати, острови, поля, ниве, гаї, ліси и инниї угодя з границями, межами, знаками и всякими околичностями, которие виразне сут описани в канцеляриї войсковой, ствержаем и умоцняем, а видячи теж скудост во всем и убозство монастира Михайловского и хотячи, аби хвала Бжая не уставала и млтва за великого гсдря ншого, за нас, гетмана, и все Войско // (**арк. 60 зв.**) Запорожское всегдашняя при безкровних офірах отправовалася, внов надаем дві селища пустие: едно, зовемая Кривкувщина, а другое Даниловка, их же монастирским кгрунтам прилеглие, зо всіми границями, межами и положеннями, як ся з старовічних часов в себі мают и жеби в потомние часи при помененной обители стой Михайловской киевской ненарушне трвали, вічне заховуем, позволяючи им при велебном гспдне[74] отцу Захарию Корниловичу з братиею и по нем будучим сукцессором игуменом и братиям, тими всіми землями, селищами, полями, млинами, озерами и инними угодиами з ограниченем, яко вишей виразилося, владіти, и як хотячи, ку найліпшому своему монастирскому пожиткові оборочати, а тут же докладаем, аби в реченном дворі подле монастира будучом, по грамоті великого гсдря его царского пресвітлого величества волно было всякое питие, мед, пиво и горілку вшеляким ратним гсдрским там живучим, и иним приходячим людем держати и продавати, на их монастирскую потребу без жадной перешкоди, в чом аби кождий з старших и менших, відаючи о такой волі ншой, не важился и не сміл помененим законником михайловским чинити жадной кривди и пренагабаня, міти хочем и рейментарско приказуем. А особно тут же докладаем и пилно приказуем, аби хто колвек, любо з ратних гсдрских, люб з козаков, мещан и посполитих людей на землі их монастирской у Хрещатика, под городом, над берегом, двори и бані мает и на пляцах в Подолном городі живет, таковий каждий повинен отдавати до монастира их Михайловского[75] куничную повинност. А того пилно варуем // (арк. 61) аби в кгрунта их монастирскиї, озера, сіножати, поля, ліси и иниї займища без відома и позволеня монастирского ніхто не важился вступати и пустошити. А хто би упором своїм міл тое чинити ку шкоді монастирской, на такового дозорцу и монастирские мают скаргу заносити до права належитого, где мает им быти учиненна неотвлочная справедливост.

Дан в Батурині, августа 22, року 1699.

Звишменованний гетман, рукою власною".

ІР НБУВ, ф. 307, № 535/1763, арк. 59–61. Копія.

Опубліковано: Акты ЗР. – Т. V. – СПб, 1853. – № 275. – С. 284–286. Мицик Ю.А. Універсали гетьмана Івана Мазепи Свято-Михайлівському Золотоверхому монастиреві у Києві // Сіверянський літопис. – 2002. – № 2. – С. 26–27; Універсали Івана Мазепи. – К.; Львів, 2002. – № 293. – С. 331–332.

[74] Слово *"гспдне"* написано над рядком.
[75] Слово *"Михайловского"* написано над рядком.

№ 46
1699 р., серпня 26. Батурин. –
Універсал гетьмана Івана Мазепи про підтвердження прав Свято-Михайлівського Золотоверхого монастиря на стягнення мита з купців за проїзд через монастирську греблю на річці Віта

“*Тий же Мазепа, гетман, на греблі Ветянской издревле обикновенное место взимание от людей купеческих обители универсалом утверждает.*

Его царского пресвітлого величества Войска Запорозского гетман Иван Мазепа.

Ознаймуем сим ншим универсалом кождому, кому колвек о том відати надлежит, иж прекладал нам превелебний в Бгу гспдн отец Захария Корнилович, игумен монастира стого архистратига Михаїла Золотоверхого, з братиею, же мают они на речці Веті, на землі своей монастирской, греблю, коштом своїм же монастирским построенную, з которой на монастир их Михайловский з давних обикновений нале // (**арк. 61 зв.**) жит ку отбіраню з купецких людей и просил нас, абисмо позволили им оное отбирати. Зачим ми по прошению их отца игумена з братиею в сем ншом универсалі позволяем им на реченной греблі от купецких людей мито брати, кгдиж ест так, же и давних часов тем оное отбіралося. А так міти хочем и приказуем, аби ніхто им, законником михайловским, в отбіраню того мита не чинил перешкоди, а купецкиї люде, чтоб без жадное спреки и отмовки оное отдавали.

Дан в Батурині, августа 26, року 1699.

Звишменованний гетман, рукою власною”.

ІР НБУВ, ф. 301, № 216 Г, по оп. № 50, 2 арк. Оригінал.
ІР НБУВ, ф. 307, № 535/1763, арк. 61–61 зв. Копія.

Опубліковано: Мицик Ю.А. Універсали гетьмана Івана Мазепи Свято-Михайлівському Золотоверхому монастиреві у Києві // Сіверянський літопис. – 2002. – № 2. – С. 28; Універсали Івана Мазепи (1687–1709). – К.; Львів, 2006. – Ч. ІІ. – № 199. – С. 240.

№ 47
1708 р., квітня 10. Біла Церква. –
Універсал гетьмана Івана Мазепи про підтвердження прав Свято-Михайлівського Золотоверхого монастиря на володіння Аксаківськими ґрунтами та селами Забір’я і Данилівка

“*Той же Мазепа, гетман, земли Аксаковские, на котрих скиток Онуфриевский ново создан, Даниловка и Заборе поселеню, по ограничению во привилиях и грамотах показанних, ново универсалом своїм вельми ясними, урочищами ограничает и отдает обители.*

Пресвітлійшого и державнійшого великого гсдря нго царского пресвітлого величества Войск Запорозского гетман славного чина стого апостола Андрея и Білого Орла кавалер Иван Мазепа.

Всей старшині и черні Войска его ж царского пресвітлаго величества Запорозского, а именно пну полковникови сегобочному білоцерковскому, п.п. старшині полковой и всему старшому и меншому товариству и всім посполитим

того // (**арк. 62**) полку обивателем и всім, кому би колвек в том тепер и в потомние часи з мирских и дховних всяких властей відати належало. Сим универсалним писанием ншим ознаймуем, иж ясне в Бгу превелебнійший его млст гспдн отец Захарий Корнилович, епскп катедри Переясловской, за соизволением велебних отцев братиї монастира стого архистратига Михаїла киевского Золотоверхого, новофундувавши своїм коштом, скиток и сооруживши в имя прпднаго Онуфрия церков в кгрунтах помененного Сто-Михайловского монастира, по сей стороні Днепра межи реками Стугною и Ирпенем лежачих, прозиваемиї Аксаковскиї, привилеями древних королей полских и грамотами превелебнійшого и державнійшого великого гсдря ншого его царского величества подтвержденних и ограниченних, якое ограничение в потвержалних монарших грамотах изображенно так: почавши от греблі на боці Бобрици будучой, прозиваемой Кожуховскої, понад тоею ж річкою Бобрицею до вершини оной луговиною, долиною, до озера Хлепчи и Хлепчею у низ ріки Стугни, Стугною вгору мимо Великую и Малую Солтановки, где гребля и млин на стороні монастирской, од греблі и млина оних через Боровую греблю понад Стугною мимо Мотовиловку до вершин Стугни, од вершини зас Стугни бискупскою границею до Кладкової річки, а од Кладкової річки до Ирпеня и Ирпенем униз мимо селище Лисовку, где нікогдас над // (**арк. 62 зв.**) Краснем монастир бил и мимо Княжича до річки Бобрици понад якою річкою вгору через греблю, именуемую Поповскую, од греблі тоей мимо селища Забуре и Даниловку, знову до выш наміненной Кожуховской греблі. Просил и нас, гетмана, и універсал на оние кгрунта. Прето ми, гетман и кавалер, по должности християнской желая помножения хвали Бжой под реїментом ншим и согласуя прощению ясне в Бгу превелебнійшого его млсти отца епскпа предреченного, росказалисмо видати з канцелярії Войска Запорозского ншой сей универсал, которого моцно и повагою, яко всі тие Аксаковские кгрунта с всякими до оних належащими угодиями виш помянутому монастиреви ствержаем, так позволяем отцу началнику и братиї в том новофундованом скитку тепер сущим и впред обрітатися маючим, оними владіти и всякие належитие з них приходи, а пожитки для препитания себе и удоволствования всяких потребств одбирати, особливо з поль пахарних десятину брати и людей на пустих селищах в тих кгрунтах будучих, осажовати. Еднак не пенних, но свободних, а осадивши, обиклие послушенства и повинности одбирати ж; в чом всем, аби нихто з старшини и черні Войск Запорозких ншого реїменту и кождий з мирских и дховних властей не сміл и не важился отцу началнику и братиї того скитка найменшой перешкоди, кривди и перепони чинит, пилно варуем и грозно приказуем.

Дан в Білой Церкві апріля 10 року 1708.

Звишменованний гетман, рукою власною".

ІР НБУВ, ф. 307, № 535/1763, арк. 61 зв.–62 зв. Копія.

Опубліковано: Мицик Ю.А. Універсали гетьмана Івана Мазепи Свято-Михайлівському Золотоверхому монастиреві у Києві // Сіверянський літопис. – 2002. – № 2. – С. 29; Доба гетьмана Івана Мазепи в документах. – К., 2007. – № 139. – С. 118–119.

№ 48
1708 р., січня 12. Батурин. –
Універсал гетьмана Івана Мазепи про підтвердження прав інокині Мар'яни Вітославської на володіння лісом Малий Кормил під селом Крехаїв

// (**арк. 63**) "*Той же гетман ліс под Крехаевом, зовоми Мали Кормил, Марианні монахині, своей сестрениці*[a], *отдает универсалом во владініе и запрещает околичним обивателем опустошения.*

Его царского пресвітлого величества Войска Запорозского гетман Иван Мазепа.

Ознаймуем сим универсалним листом ншим кождому, кому колвек о том відати належит, а особливе пну полковникови киевскому з старшиною полковою, пну сотникови козелецкому, атаманови городовому и войтови тамошнему и всім войсковим и посполитим уезду Козелецкого людем, иж превелебная в Бгу еї милось панна Мариана Вітославская, милая сестреница нша, инокиня монастира дівичого Сто-Вознесенского Печерского киевского, поблизу кгрунтов своїх в уїзді Козелецком, под селом Крехаевом, лежачих, мает давно уже занятий ліс, прозиваемий Малий Кормил, на который просила нас о потвержателний нш универсал и оборону, жеби ніхто того ліса не пустошил.

Теди ми, по прошениї ей, милой сестрениці ншой, веліли видати сей нш универсал, через который яко той давно занятий ліс, прозиваемий Малий Кормил, стверждаем, позволяючи еї млсти оним владіти так, аби нихто з старшини и черни полку Киевского, а особливе з жителей околичних // (**арк. 63 зв.**) сел, не сміл и не важился в той ліс вездити и пустошити оного, пилно варуем и приказуем.

Дан в Батурині 12 януария року 1708.

Звишменованний гетман, рукою власною".

ІР НБУВ, ф. 301, № 216 Г, по оп. № 52, 2 арк. Оригінал.
ІР НБУВ, ф. 307, № 535/1763, арк. 63–63 зв. Копія.

Опубліковано: Мицик Ю.А. Універсали гетьмана Івана Мазепи Свято-Михайлівському Золотоверхому монастиреві у Києві // Сіверянський літопис. – 2002. – № 2. – С. 28; Універсали Івана Мазепи (1687–1709). – Ч. ІІ. – К.; Львів, 2006. – № 350. – С. 400; *Доба гетьмана Івана Мазепи в документах / С. Павленко. – К., 2007. – № 138 – С. 117.*

№ 49
1694 р., липня 31. Батурин. –
Оборонний універсал гетьмана Івана Мазепи Свято-Михайлівському Золотоверхому монастиреві на звільнення молдавських поселенців від податків на монастирській землі на хуторі Ризовщина біля села Вигурівщина

"*Гетман той же Мазепа людей волоских на земли монастирской на хуторі Ризивщовні во окрестности Викгуровской ново осажених оборонним универсалом от податей войсковых уволняет.*

Их царского пресвітлого величества Войска Запорозского гетман Иван Мазепа[76].

Ознаймуем сим ншим универсалом кождому, кому о том відати належит, а особливе пну полковнику киевскому, сотникови тамошному, также войтови зо всіми маистратовими тамошними, иж донесл нам превелебний в Бгу гспдн отец Силвестр Головчич, игумен михайловский киевский, же купил он част землі близко маетности монастира своего села Викгуровщини, на которой части землі осадив килка члвка волоских людей и просил нас, абисмо уволнили тих его людей от подачок и всяких войскових повинностей.

Теди ми, гетман, принявши тое его отца игуменово прошение, даем ему сей нш оборонний универсал, через который міти хочем и приказуем, абы нихто з старшини и черні не важился потягати тих его волоских людей до войскових подачок и до жадних повинностей.

Дан в Батурині июля 31 д. року 1694.

Звишменованний гетман, рукою власною".

ІР НБУВ, ф. 301, № 216 Г, по оп. № 48, 2 арк. Оригінал.
ІР НБУВ, ф. 307, № 535/1763, арк. 63 зв. Копія.

Опубліковано: Мицик Ю.А. Універсали гетьмана Івана Мазепи Свято-Михайлівському Золотоверхому монастиреві у Києві // Сіверянський літопис. – 2002. – № 2. – С. 25–26; Універсали Івана Мазепи (1687–1709). – Ч. ІІ. – К.; Львів, 2006. – № 137. – С. 180–181.

№ 50
1708 р., квітня 10. Біла Церква. –
Універсал гетьмана Івана Мазепи про передачу Свято-Михайлівському Золотоверхому монастиреві військової частини прибутків з млина на річці Стугна в селі Мала Солтанівка

// (**арк. 64**) "*Гетман Мазепа на ріці Стугні на греблі Малой Солтановки в млині Михайла и Павла, тамошних же жителей, з ступного единого, а мучноих двох колес, част войсковую розміров универсалом отдает обители.*

Пресвітлійшого и державнійшого великого гсдрей его царского величества Войск Запорозких гетман славного чина стого апстола Андрея и Білого Орла кавалер Иван Мазепа[77]. Пну полковнику білоцерковскому, старшині полковой и всему старшому и меншому товариству и всім посполитим того полку обивателем и кождому, кому колвек о том відати будет належати, сим писанием ншим ознаймуем, иж з особливого респекту ншого к монастиру стого архистратига Михаїла Золотоверхого киевского надаем до оного част войсковую розміров з млина Михайла и Павла, жителей Малой Солтановки, на реці Стугні на греблі Солтановской же стоячого о двох колах мучних, а третем ступном. Которой части в отбіраню велебним отцем, братиї помененного монастира, аби як сам пн полковник білоцерковский, старшина полковая, так

[76] На полі напис: "*Не потребен*".
[77] На полі напис: "*Не потребен*".

и кождий з иншой старшини и черні того полку не сміли и не важилися найменшой кривди и перешкоди чинити, пилно варуем и грозно приказуем.

Дан в Білой Церкви, априля 10, року 1708.

Звишменованний гетман, рукою власною”.

ІР НБУВ, ф. 307, № 535/1763, арк. 64. Копія.

Опубліковано: Мицик Ю.А. Універсали гетьмана Івана Мазепи Свято-Михайлівському Золотоверхому монастиреві у Києві // Сіверянський літопис. – 2002. – № 2. – С. 28–29.

№ 51
1709 р., вересня 20. Глухів. –
Універсал гетьмана Івана Скоропадського про підтвердження прав Свято-Михайлівського Золотоверхого монастиря на Аксаківські ґрунти, села Забір’я, Данилівка та Княжичі

// (**арк. 64 зв**.) “*Иоанн Скоропадский, гетман малороссийский, земли Аксаковские, где скиток Онуфриев Даниловка и Заборие поселено, нні Мазепою, гетманом, надання и ограниченння, своїм универсалом по тих же межах ограничает, част розміров в млині Михайловом и Павловом на Солтановской греблі, Мазепою отданную, утверждает, и Княжичи село, обон пол над Рпенем, внов обители надает.*

Пресвітлійшого и державнійшого великого гсдря его царского величества Войск Запорожских обоїх сторон Днепра гетман Иоанн Скоропадский[а].

Всей старшині и черні Войска его ж царского пресвітлого величества Запорожского, а именно: пну полковникови, тепер наказному, а впред совершенному міючому быти, тогобочному білоцерковскому, п.п. старшині полковой, всему старшому и меншому товариству и всім посполитим того полку обивателем и кому би колвек о том тепер и в потомние часи з мирских и дховних и всякой кондициї властей відати належало, сим ншим универсалом ознаймуем, иж пречестный отц Захария[б], строїтел скитка, до монастира стого Михайловского Золотоверхого киевского належачого, презентовал нам // (**арк. 65**) древних королей полских привилекгия и премощние монаршие его царского пресвітлого величества грамоти на добра, якие нижей спеціфікуются, прозиваемиї Аксаковскиї, монастиру стого архистратига Михаїла киевскому наданние, межи річками Стугною и Ирпенем, по той стороні Днепра будучие, где и скиток коштом и старанием ясне у Бгу превелебнійшого его милости гспдна отца Захариї Корниловича, епскпа переясловского, за позволением всей братиї монастира стого архистратига Михаїла киевского сооружений, найдуется.

Подлуг привилей кролевских и монарших грамот, нижей помянутие кгрунта потвержаючий, антецессора ншого міючи универсал, просил и ншого себі там на тие добра, яко на данную часть войсковую, потверженя. Ми теди, гетман, стосуючися древних королей полских привилегиям и согласуючи монаршим его царского пресвітлого величества грамотам, до того барзій горливе желаючи, жеби под реїментом ншим обители стей ку хвалі Бжой росширялися и во всякое преизобиловали доволство подлуг ограниченя в привилеїях кролевских и грамотах монарших виписаннаго, якое ограничення так виражается: почавши от греблі на річці Бобрици будучой, прозиваемой Кожуховской, под тоею ж річкою Бобрицею до вершини оной луговиною

долиною до озера Хлепчи, и Хлепчею в низ річки Стугни, Стугною вгору мимо Великую и Малую Солтановку, где гребля и млин на стороні монастирской, од греблі и млина оних через Боровую греблю понад Стугною // (**арк. 65 зв.**) мимо Мотовиловку до вершин Стугни, од вершини зас Стугни бискупскою границею до Кладковой річки, и од Кладковой річки до Ирпеня, а Ирпенем униз мимо селище Лисовку, где никогдас над Ирпенем монастир был, и мимо Княжичи[в] до річки Бобрици, понад тою річкою вгору через греблю, именуемую Поповская, а од греблі тоей мимо селища Забуре и Даниловку, знову до виш наміненой греблі Кожуховской, яко всі тие Аксаковские добра з всіма до них надлежащими угодиями, вижей помянутому монастиреви и част войсковую розміров наданную, з млина Михаїла и Павла, жителей Малой Салтановки на річці Стугні, на греблі Салтановской стоячом, о двох колах мучних, а третом ступном ствержаем; так позволяючи отцу началнику и братиї в том ново уфундованном скитку тепер сущим и впред найдоватися маючим, оними владіти и всякие належитие з них приходи и пожитки для препитания себе и удоволствования всяких потреб отбирати, особливе з пол пахотних десятину брати, людей на пустих селищах в тих ограниченнних кгрунтах найдуючихся, осажовати, еднак не пенних, но свободних, а осадивши, обиклие послушенства одбирати, до того внов надаемо село[78] Княжичи в полку Білоцерковском будучое, а ку помянутому скиткови прилеглое, з всіма до него приналежитостями. Зачим, аби всяк з старшини и черні Войск рейменту ншого в владінию помянутих добр части войсковой и села Княжич наданних ему, отцу строїтелю и братиї, найменшой не сміли и не важилися чинити перепони. Войт зас села // (**арк. 66**) Княжич з посполитими людми должен всякое превелебному отцу строїтелеви и братиї до скитка отдавати послушенство, що все аби задосит волі ншой было чинено, повторе и подесято приказуем.

Дан в Глухові, септеврия 20, року 1709.

Звишменованний гетман, рукою власною".

ІР НБУВ, ф. 307, № 535/1763, арк. 64 зв.–66. Копія.

Опубліковано: Мицик Ю.А. Гетьман Іван Скоропадський – покровитель Свято-Михайлівського Золотоверхого монастиря у Києві // Сіверянський літопис. – 2000. – № 4. – С. 59–60.

№ 52
1711 р., травня 6. Табір біля річки Чумгак. – Універсал гетьмана Івана Скоропадського про надання Свято-Михайлівському Золотоверхому монастиреві села Блиставиця зі всіма його ґрунтами

"*Той же Скоропадский, гетман, село Блиставицу в полку Білоцерковском Екатериною Богдановою, войтовою киевскою, обители лекгованное, универсалом, утверждает.*

Пресвітлійшого и державнійшого великого гсдря его царского священнійшого величества Войск Запорожских обоїх сторон Днепра гетман Иоанн Скоропадский.

[78] На полі напис: "*Княжичи*".

Пну полковникови Войска его ж царского пресвітлого величества Запорожского білоцерковскому з старшиною его полковою, сотником, атаманом з товариством и войтам зо всіми посполитими полку того обивателями и кому колвек о том відати належит тепер и в потомние часи, сим ншим универсалом ознаймуем, иж презентовал нам, гетманови, превелебний в Бгу его млст отц Иоаникий Сенютович[a], игумен монастира Сто-Михайловского Золотоверхого // (**арк. 66 зв.**) киевского, з братиею права от покойной Катерини Влостковской Сомковачовой, войтовой киевской, на село Блиставицу[79] в полку Білоцерковском будучое, з кгрунтами до него належними, обители своей наданное и до книг міских ратуша киевского принятое и записанное, и просил на оное ншего потвержения. Ми теди, гетман, принявши тое превелебного в Бгу отца игумена сто-Михайловского з братиею прошение, и тое право кріпкое и слушное быти узнавши, а міючи должное нше ку розширению хвали Бжой, к размножению обытелей стих усердие, яко видаем сей универсал нш и повагою оного тое село Блиставицу з приналежачими до него кгрунтами и угодиями стверждаем его превелебности з братиею в зуполное владініе, позволяючи належитие з него пожитки, а от людей посполитих повинности и послушенства отбирати. Так пилно міти хочем и реїментарско приказуем, аби в том ніхто з старшини и черни войскових и посполитих людей жадной его превелебности перешкоди, перепони и трудности чинити не важился; відаючи прето о таковой волі ншой, аби войт блиставецкий з посполитими людми тамошними, опроч козаков, которие ненарушне при своїх войскових волностях захованни быти міют, належитое обители Сто-Михайловской киевской отдавати подданское послушенство и повинност и повторе пилно приказуем.

Дан в таборі от річки Чумгака мая 6, 1711 року.

Звишменованний гетман, рукою власною".

ІР НБУВ, ф. 307, № 535/1763, арк. 66–66 зв. Копія.

Опубліковано: Мицик Ю.А. Гетьман Іван Скоропадський – покровитель Свято-Михайлівського Золотоверхого монастиря у Києві // Сіверянський літопис. – 2000. – № 4. – С. 61.

№ 53
1712 р., червня [14][a]. Глухів. –
Універсал гетьмана Івана Скоропадського про підтвердження прав Свято-Михайлівського Золотоверхого монастиря на маєтність Вигурівщина

// (**арк. 67**) *"Той же гетман Скоропадский в обивателей викгуровских во Викгуровщині и во окрестностех двори, земли пахатния и сінокосния и прочия у именних владілцов купления, положениями и урочищами по купчих универсалом ограничает, утверждает и внов млин лодейни надает там же при березі.*

Пресвітлійшого и державнійшого великого гсдря его царского священнійшого величества Войск Запорожских обоїх сторон Днепра гетман Иоанн Скоропадский.

Всей старшині Войска его ж царского пресвітлого величества Запорожского, особливе пну полковникови киевскому, тепер наказному, а впред

[79] На полі напис: "*Блиставица*".

совершенному, з старшиною полковою и всім дховному и свіцкого чина людем, кому бы колвек тилко надлежало, сим универсалом ншим обявляем, иж превелебний в Бзі господин отц Иоаникий Сенютович, игумен обители стого архистратига Михаїла киевской, присилав до нас отца економа своего, который презентовал нам купчие на двори и кгрунта, у жителей викгуровских купленние, а именно: на двор з пляцом в селі Викгуровщині з всіми кгрунтами, до // (**арк. 67 зв.**) его належними на Стуйлі, на Березовці за городищем, и где тилко знайдуются кгрунта оремие и неоремие зарослие и сіножати и всякими угодиями року 1695, мая пятого дня, за золотих 80 у Андрея Мелника, козака викгуровского; на другий двор з полями поблизу Будища лежачими; на три ниві прилеглие кгрунтам монастирским Сто-Михайловским на стойлі з двома нивами на Березовиці обрітаючимися, з иними кгрунтами, где тилко знайдуются, оремие и неоремие, з зарослими сіножатми и с всякими угодиями року 1697, февраля 9 дня, у Федора Мойсіенка за золотих 73; на двор з нивами и кгрунтами на Березовиці з нивами чотирма за Городищами, з нивою великою в лан монастирский в оранную з тром нивками меншими и з нивою великою, на Стуйлі в року (?) над болотом Корчувкою, на дві ниві меншие на Стуйлі того ж више спеціфікованого року, марта пятого дня, за золотих 55 у Ивана Чичиля; на двор з пляцом з кгрунтами и з всіма до них приналежитостями за золотих 35 року 1698, февраля 25, у Федора Перехристенка; на ниви великие в Далших Будищах ланам монастирским прилеглие, з двома нивами за Городищем за золотих 40 у Никити Тарана того ж року, марта 18 дня; на дві ниви великие, одну в Курічеві, на другую в Будищах обмеж монастирских нив, з двома нивами на Березовиці, также з нивою з полями зарослими и з сіножатми за золотих 45 в том же року, мая 6 дня, у Ивана Дрожденка; на ниву великую на Березовиці обмеж монастирской ниви з меншими двема // (**арк. 68**) нивами, з двома нивами за Городищем, з одною нивою на Стуйлі, з двома нивами в Будищах и з всіма полями пахатними и сіножатми за золотих 33 у Вакули Опанасенка; на дві ниві на Березовиці з другими вома нивами за Городищами, з нивою в Будищах и з трома нивками на Стуйлі за золотих 15 помянутого року, июня 4, у Грицка Коломийця; на двор з пляцом з кгрунтами и зо всіми приналежитостями, того ж року, июня 15, за золотих 15 у Одарочки, вдовиці; на ниву великую за Городищем в лан монастирский ворануя, за золотих сорок у Ивана Перехристенка; на кгрунт за три копи у Якова Яковича, року 1711, июня пятого; на двор зо всіми належними до его кгрунтами, а именно: з нивою на Сирниковщині з трома нивами на Оболонні, з нивою за Городищем и з иншими двома нивами за золотих тридцят пят року вышеписанного, априля 9, у Якова Яковича Перехристенка; на двор в Викгуровщині з млином лодевим, з полями, сіножатми и з всякими угодиями належними за золотих 160 у Ивана Нероденка и Феодори Марковни купленние, от тих же предречених людей виданние и просил нас, абисмо всі тие вишереченние кгрунта ншим ствердили универсалом. Ми прето, гетман, слушному превелебного его млсти отца игумена сто-Михайловского прошению давши у себе містце, а особливе міючи усердную ку помножению Бжой хвали горливост, яко всі помянутие дворі, поля, сіножати, пляци, з всіма до них прилеглими // (**арк. 68 зв.**) угодиями, также млин лодяний[80], в Викгуровщині найдуючийся, в зуполное ему, превелебному отцу игумену сто-Михайловскому, и по его превелебности міючим быти сукцессором з братиею, конфірмуем владіние, так міти хочем, варуем и реїментарско

[80] На полі напис: *"млин лодейний"*.

приказуем, аби пн полковник киевский з старшиною полковою и ніхто иний з войскових и посполитих людей в спокойном предречених добр заживаню обители стой Михайловской найменшой не важился чинити перешкоди. Тут же докладаем и тое, аби пн сотник киевский, когда який чоловік викгуровский войскового чину свой до обители помянутой кгрунт похощет спродати, не держал в той продажі и куплі втрученнем ся своїм жадной діяти перепони.

Дан в Глухові июня [12], року 1712.

Звишменованный гетман, рукою власною".

ІР НБУВ, ф. 307, № 535/1763, арк. 67–68 зв. Копія.

Опубліковано: Мицик Ю.А. Гетьман Іван Скоропадський – покровитель Свято-Михайлівського Золотоверхого монастиря у Києві // Сіверянський літопис. – 2000. – № 4. – С. 62–63.

№ 54
1712 р., жовтня 17. Глухів. –
Універсал гетьмана Івана Скоропадського про підтвердження прав Свято-Михайлівського Золотоверхого монастиря на млин на Слобідській греблі під містом Остер, наданого йому полковником Григорієм Карповичем Коровкою-Вольським

"*Той же гетман Скоропадский, Григория Карповича Волского*[а] *листом обители лекгованни млин при двох мучних, третим ступним колесом, на греблі под Старим Остром и свідителствованним женою и сином в лекгациї покойного универсалом утверждает.*

// (**арк. 69**) Пресвітлійшого и державнійшого великого гсдря его царского священнійшого величества Войск Запорожских обоїх сторон Днепра гетман Иоанн Скоропадский.

Пну полковникові Войска его ж царского пресвітлого величества Запорожского киевскому[б], п.п. старшині полковой, а особливе пну сотникови острянскому[в] зо всім урядом и кому бы колвек о том тепер и в потомние часи відати належало, сим ншим универсалом ознаймуем: поневаж превелебнейший в Бгу его милост отц Иоанникий Сенютович, игумен монастира сто-Михайловского Золотоверхого киевского, обявил нам волю покойного блаженной памяти Григория Карповича Волского, же он з своей побожности даровал Сто-Михайловской обители млин свой власний на реці Острі, под городом Остром на греблі Слободской, о трох колах, двох мучних, а третим ступним, стоячий, и на тое его превелебност презентовал нам во свідителство листи от него до ясне в Бгу преосвященного его млсти отца епспа переясловского, в тот час обители игуменствовавъшого, писанние, чому и син его небожчик, Федор Григорьевич Волский[г], полковник бывший киевский, своею // (**арк. 69 зв.**) словесною согласовав декларациею и малжонка его, недавно умершая, полковниковая, тую ж свекра своего и мужа волю потвердила, теди его превелебност нас просил ншей гетманской на тое кріпости, так ми, не переміняючи помянутой небожчиковой лекгациї, а узнаючи прошение его превелебности за слушност, видаем сей нш универсал, которого повагою тот млин покойних Волских, на Слободской греблі под Остром будучий, стверджаючи превелебним отцем законникам монастира Сто-Михайловского

Золотоверхого киевского в зуполное владіние и позволяючи всякие з него приходячие розміровие отбирати пожитки, міти хочем и реїментарско приказуем, абы в том их превелебностям ніхто з старшини и черні войскових и посполитих людей, также и з позосталих покойних Волских кревних жадною мірою перешкоди чинити и ніякой задавати трудности не важился.

Дан в Глухові октоврия 17, року 1712.

Звишменованний гетман, рукою власною".

ІР НБУВ, ф. 307, № 535/1763, арк. 68 зв.–69 зв. Копія.

Опубліковано: Мицик Ю.А. Гетьман Іван Скоропадський – покровитель Свято-Михайлівського Золотоверхого монастиря у Києві // Сіверянський літопис. – 2000. – № 5. – С. 66.

№ 55
1712 р., червня 25. Глухів. –
Універсал гетьмана Івана Скоропадського про надання Свято-Михайлівському Золотоверхому монастиреві сіл Крехаїв, Боденьки, лісу Малий Кормил з належними до них полями і сіножатями

"*Той же гетман Скоропадский, горя честию умножаемия хвали Бжия во оскудениї обители, отятих ради рубежем земел, села своего владінія Крехаев со Малим Кор* // (**арк. 70**) *милем и сіножатию и полем пахатним и прочиїми прилеглостями, яже тамо во его владініі содержащихся, универсалом надает.*

Пресвітлійшого и державнійшого великого гсдря его царского священнійшого величества Войск Запорожских обоїх сторон Днепра гетман Иоанн Скоропадский.

Пну полковникові Войска его ж царского пресвітлого величества Запорожского киевскому, тепер наказному[a], и впред совершенному, старшині полковой и особливе сотнику острицкому и всім, кому колвек о том відати надлежит, сим ншим ознаймуем универсалом, иж превелебний в Бзі его млст отц Иоаникий Сенютович, игумен монастира Сто-Михайловского киевского, з братиею, міючи через разорение задніпрских маетностей в господарстві скудост, просили нас о надание до обители стой на сем боку маетностей. Ми прето, гетман, міючи християнскую ншу яко до иних монастиров, так и до обители Сто-Михайловской Золотоверхой киевской особливую горливост, а знаючи, же всі маетности того монастира задніпрские обратилися в пустош и отишли за границю, а на сей стороні ку вспартю тоей же стой обители для щуплого их господарства належитого ніт доволства, з тих респектов, склонившися на их, отца игумена з братиею, прошение, надаемо дві маетности в полку Киевском, в сотні Острицкой будучие, именно Крехаев и Боденки, з угодиями до них // (**арк. 70 зв.**) прислужаючими, то ест до Крехаева – ліс занятий, прозиваемий Малий Кормил, и сіножать, а до Боденок – сіножать и поле пахатное, якое за їнших державцов и за нас до тих маетностей належало, позволяючи з них всякие одбирати пожитки и приходи и ку своему хотінию употребляти. Зачим міти хочем и реїментарско приказуем, аби ніхто з старшини и черни войскових и посполитих людей, а особливе сотник острицкий и староста

нш евминский в спокойном помянутих маетностей владінию жадной найменшой обители Сто-Михайловской киевской не важился чинити кривди и препятия. Войти зась помянутих сел повинни всякое належитое тоей же стой обители оддавати послушенство, а поневаж в тих селах жадных ніт козаков, тилко в Крехаеви три, а в Боденках – два, боярско служачие, теди оние так, яко дозорці ншому евминскому были послушни, обители стой міют чинити прислугу.

Дан в Глухові, юния 25, року 1712.

Звишменованний гетман, рукою власною".

ІР НБУВ, ф. 307, № 535/1763, арк. 69 зв.–70 зв. Копія.

Опубліковано: Мицик Ю.А. Гетьман Іван Скоропадський – покровитель Свято-Михайлівського Золотоверхого монастиря у Києві // Сіверянський літопис. – 2000 .– № 4. – С. 64.

№ 56

1712 р., червня [12][а]. Глухів. –

Універсал гетьмана Івана Скоропадського про розмежування згідно з декретом духовного суду від 10 вересня 1704 р. монастирських ґрунтів сіл Троєщина та Вигурівщина Свято-Троїцького Больничного та Свято-Михайлівського Золотоверхого монастирів

"*Той же Скоропадский, гетман, земли викгуровския, ограничение Василием Дворецким літа Хсва 1657 бывшее, и другое в заводі з Троеччиною*[б] *1704 літа лицами консисторскими отправленное, универсалом свідителствует и утверждает.* // (**арк. 71**)

Пресвітлійшого и державнійшого великого гсдря его царского священнійшого величества Войск Запорожских обоїх сторон Днепра гетман Иоанн Скоропадский.

Пну полковникови Войска его ж царского пресвітлого величества Запорожского киевскому, старшині полковой и всім, так дховним, яко и свіцким начални и подначалним особам, а особливе превелебному в Бзі его млсти отцу игумену з братиею сто-троецкому печерскому, тепер и в потомние часи будучому, и кому колвек о том відати належит, сим ншим ознаймуем универсалом, иж присланний от превелебного в Бзі его млсти отца Иоаникия Сенютовича, игумена сто-Михайловского киевского, отц економ презентовал нам ограничене кгрунтов викгуровских и самого села Викгуровщини еще за антецессора ншего, славной памяти Богдана Хмелницкого, Василием Дворецким, на тот час полковником наказним киевским, в року 1657 учиненое, а недавними часи по заводі з превелебним отцем игуменом сто-троецким болницким киево-печерским о межу тоей Викгуровщини точачомся, на писмі при печати консисторийской з подписом рук превелебнейших их милостей отцев Товиї Петрашка, судиї, и Евстратия Самборовича, на тот час писара духовних судов митрополитанских, справленное, и тими ж особами з катедри Сто-Софийской ординованими, а з обители Киево-Печерской и велебними отцами Илиею и Вениямином туда висланними, между Троеччиною и Викгуровщиною в року 1704, мсця // (**арк. 71 зв.**) септеврия 11 дня, за сознатем и свідителством людей старинних обновленное, и просил ншого на

оное потвержения. Ми теди, гетман, слушному не отмовивши прошенню, яко тое кгрунтов викгуровских ограничене и самое село Викгуровщину зо всіма контентами в том граничанном писмі вираженними превелебним отцем законникам Свято-Михайловским киевским в спокойное заживание сим ншим стверждаем универсалом, так міти хочем, варуем и пилно приказуем, аби ніхто з старшини и черні войскових и посполитих людей, а особливе з дховних превелебний в Бзі отц игумен сто-троецкий киево-печерский в волном помянутих кгрунтов викгуровских и села Викгуровщини владінию им превелебним отцам законникам монастира Золотоверхого Михайловского киевского жадной найменшой не сміл и не важился чинити кривди, перешкоди и препятия.

Дан в Глухові, июня 12, року 1712.

Звишменованний гетман, рукою власною".

ІР НБУВ, ф. 307, № 535/1763, арк. 70 зв.–71 зв.; другий список – ф. 307, № 535/1763, арк. 142 зв.–143. (Док. № 127). Копії.

Опубліковано: Мицик Ю.А. Гетьман Іван Скоропадський – покровитель Свято-Михайлівського Золотоверхого монастиря у Києві // Сіверянський літопис. – 2000. – № 4. – С. 63.

№ 57
1713 р., січня [19][a]. Глухів. –
Універсал гетьмана Івана Скоропадського про підтвердження прав Свято-Михайлівського Золотоверхого монастиря на маєтності при селах Боденьки та Крехаїв, придбаними у Свято-Флорівського дівочого монастиря

"*Той же гетман в Боденках на Видріці млин на греблі и два на Десні лодейнії, двор со всім строением, огородом, полем, садками, зовомим озеро Копятин, в Крехаеві двор з строением и садом, и ліс у Магдалини, игуменії флоровския, купление, универсалом утверждает.* // (**арк. 72**)

Пресвітлійшого и державнійшого великого гсдря его царского священнійшого величества Войск Запорожских обоїх сторон Днепра гетман Иоанн Скоропадский.

Пну полковникові Войска его царского пресвітлого величества Запорожского киевскому з старшиною его полковою, сотником, атаманом и всему старшому и меншому товариству, также и посполитим того полку обивателем, кому бы колвек о том відати належало, сим ншим универсалом обявляем, иж презентовал нам превелебний в Бгу его млст отц Иоанникий Сенютович, игумен Сто-Михайловского Золотоверхого монастира, купчий запис на кгрунта велебной госпожи М[а]риї Магдалены Мокиевской, киевопечерской и флоровской игуменії, и от всіх законниц тамошних проданние, а именно: млин на реці Відрици о троих колах, под селом Боденками, стоячий там же под селом; два млина на реці Десні лодейние, двор в Боденках з світлицею, пекарнею, з винницею и зо всіми до неї належними посудками, з огородом и з полем, прозивемим Садки, з озером, називаючимъся Копятин, ліс в Крехаеві и двор шинковий з будинками и садом, на що все просил ншого гетманского потвержения. Ми теди, гетман, слушному тому превелебного его млсти отца

игумена сто-Михайловского не отмовивши прошению, видаем сей нш универсал, которого повагою, яко всі тие спеціфікованние кгрунта подлуг купчої ствержаем его превелебности и сукцессором его // (**арк. 72 зв.**) в зуполное владіние, позволяючи належитие з тих до помянутой стой обытели отбирати пожитки и користи, так, аби в том ніхто з старшини и черні з войскових и посполитих людей жадной перешкоди и перепони чинити его превелебности не важился, міти хочем и реїментарско приказуем.

Дан в Глухові, януария 19, року 1713.

Звишменованний гетман, рукою власною”.

ІР НБУВ, ф. 307, № 535/1763, арк. 71 зв.–72 зв. Копія.

Опубліковано: Мицик Ю.А. Гетьман Іван Скоропадський – покровитель Свято-Михайлівського Золотоверхого монастиря у Києві // Сіверянський літопис. – 2000. – № 5. – С. 67–68.

№ 58
1713 р., серпня 11. Табір під Києвом. –
Універсал гетьмана Івана Скоропадського про підтвердження прав Свято-Михайлівського Золотоверхого монастиря на володіння млинами під містом Остер

“*Той же гетман Скоропадский на Острі ріці під Старим городом Остром млин Волского прежде монастиреви, и сего ж гетмана универсалом утвержденнии, другий Войничовский прежними гетманами со частию розмиров войсковою надани и утвержденни, трети – Потребин со частию войсковою ж прежде наданною, своїм универсалом утверждает, мірочников от должностей міских изимает и слобожан острицких ко гатению греблі определяет и риболовлі в став запріщает.*

Пресвітлійшого и державнійшого великого гсдря его царского священнійшого величества Войск Запорожских обоїх сторон Днепра гетман Иоанн Скоропадский.

Всій старшині и черни Войска его царского пресвітлого величества Запорожского, а особливе пну полковникові киевскому, старшині его полковой, тут же и сотнику острицкому, всему // (**арк. 73**) старшому и меншому товариству, и кождому, кому колвек о том відати надлежит, сим ншим ознаймуем универсалом, иж висоце в Бгу превелебний его милост отц Иоаникий Сенютович, игумен монастира Сто-Михайловского Золотоверхого киевского, міючи три млини, з котрих в кождом по три колі: мучних дві, а третое ступное найдуется, на реці Острі, на греблі Слободской, под містом Остром стоячие: един от небожчика пна Феодора Волского, бывшого полковника киевского, на обитель святую лекгованни[й]; другий от Войнича, міщанина киевского, з которого прежде и тепер част войсковая до тоей же стой обители отбирается, недавно купленний, на що и купчая на майстраті киевском в року нинюшном 1713, априля 27, з подписом рук всего монастирату[81] и притиснениям печати справленна, была нам поданна од его милости; а третий млин, там же будучи, прозиваемий Потребин, з которого част тилко розміров и приходов войсковая

[81] Написано замість *“майстрату”,* тобто магістрату.

универсалами антецессоров нших здавна ест наданна, просил ншого на тое потверателного универсалу з тим докладом, аби и мірочники три в тих млинах од его превелебности для досмотру постановленние, до жадной, кромі монастирской, ні от кого не были употребляни роботизни и послушенства и чтоби тую Слободскую греблю острицкие слобожане и Вовчковой гори жителі, когда укажет потреба, гатили. Ми прето, гетман, его превелебности прошение за слушное принявши, а респектуючи на нинішное тоей обители разорение, же многие добра монастирские // (**арк. 73 зв.**) одийшли за границю, з чого немалая во своем[82] учинилася скудост и недостаток, а до того разсуждаючи, что яко инших монастирах, так и в сей обители щоденние за монаршое достоинство, за нас, гетмана, и за все Войско Запорожское приносятся молитві у престола Бжого, ствержаем помянутие млини монастиреві Сто-Михайловскому в вічное и спокойное владіние, позволяючи з оних всякие розмировие и войсковой части, кромі единой в Потребином тилко млині господарской, отбирати пожитки и приходи; мирочников, до тих млинов поставленних, абы ніхто до жадной не важился употребляти себі роботизни, слобожанам острицким греблю пречоную Слободскую гатити приказуем и варуем, аби власть полку Киевского в ставу при той греблі будучом, кромі тих, за чиїм старанням гребля гатитимется, риби не ловили. Зачим, абы пн полковник, старшина полковая, сотник острицкий зо всім тамошним урядом и ніхто инший жадной найменшой обители стой ні в чом том не сміл и не важился чинити трудности, перепони и препятия, міти хочем и реїментарско приказуем.

Дан в обозі од Киева, августа 11, року 1713.

Звишменованний гетман, рукою власною".

ІР НБУВ, ф. 307, № 535/1763, арк. 72 зв.–73 зв. Копія.

Опубліковано: Мицик Ю.А. Гетьман Іван Скоропадський – покровитель Свято-Михайлівського Золотоверхого монастиря у Києві // Сіверянський літопис. – 2000. – № 5. – С. 68–69.

№ 59
1713 р., жовтня 15. Русанів. –
Універсал гетьмана Івана Скоропадського про надання згідно із заповітом Марії Гамалії сіл Хрулі з млинами, Бодаква та хутора Ветхалівка Свято-Михайлівському Золотоверхому монастиреві

"*Той же гетман Скоропадский Марии Гамаліїния о лекгациї на Мгарский монастир землі отміненой свідетелствует и вторую, которою монастиреві Золотоверхому тиї ж земли отдает, котория сут: хутор Флоровский з поселянами,* // (**арк. 74**) *два со девети колами млини там же, Ведкаловку, хутор, утверждает и Бодакву; ея ж село, универсалом надает.*

Пресвітлійшого и державнійшого великого гсдря ншого, его царского священнійшого величества Войск Запорожских обоїх сторон Днепра гетман Иоанн Скоропадский.

[82] Написано замість "*всем*".

Всей старшині и черні Войска его ж царского пресвітлого величества Запорожского, а особливе пну полковникові лубенскому[а], старшиі его полковой, тут же и сотникови сенецкому[б] з урядом тамошним, всему старшому и меншому того полку товариству и кождому, кому колвек тепер и в потомние часи будет відати належало, сим ншим ознаймуем универсалом, любо пні Мрия Василиевна Григориева Гамаліїна, сквапливе, без відома ншого, учинила была лекгацию, записавши певную част кгрунтов по небожчику славной памяти мужу своем, Григорию Гамалії[в], позосталих и юй в поссесию и диспозицию тестаментом утвержденних монастиреві Мгарскому, отдаляючи всіх мужевых од тих кгрунтов близких кревних, однак тепер, по смерти небожчика отца Кощаковского, игумена мгарского, розмислившися, и тую свою одмінивши лекгацию, а розсудивши, иж тая обител изобилует всякими ку вигоді и вспартю своему кгрунтами и угодиями, за персвазиею ншею листовною повторе юж тих же часть кгрунтов помінила и лековала при многих годних людех до монастира Сто-Михайловского Золотоверхого киевского, то ест, млинов два середних о девяти колах, шести мучних, а трох ступних на греблі // (**арк. 74 зв.**) Хрулевской на реці Сулі, в сотні Сенецкой стоячих, хутор там же над кгреблею, прозиваемий Хрулевский, з поселившимися двадцятьма хатами и зо всіми до него приналежитостями, з лугами сінокосними, луками и з хутором, менуемим Ведкаловкою, за Пісками[г], под селом Коновалом будучим, еще прежде сего, в року 1712, мсця мая 12, до тоей же Сто-Михайловской обители од неї, пней Гамаліїной, в поссесию дати декларованим, о чом нам висоце в Бгу превелебний его милост отц Иоаникий Сенютович, того монастира Сто-Михайловского игумен, словесно доносил и просил ншого на тое потвержения и сама она, пані Гамаліїна, через писма свої освідчила и тую свою повторную лекгацию до диспозиції ншой полецила, не отдаляючи и кревних небозчика мужа своего, а особливе пну Ивану Гамалії уділяючи тих своїх кгрунтов. Ми прето, гетман, слушному его превелебности прошению, давши у себе містце, а респектуючи на тое, же яко в инших, так и в той стой обытели непрестанние у престола Бжого за монаршое достоїнство, за нас, гетмана, и за все Войско Запорожское, приносятся моления, яко всі тие вышей помянутие кгрунта непремінною волею пней Гамаліїной лекгованние в спокойное и вічное монастиреві Сто-Михайловскому киевскому владіние сим ншим стверждаем универсалом, позволяючи з оних всякие отбирати користи и приходи, так, аби ніхто з старшини и черні войскових и посполитих людей, // (**арк. 75**) а особливе з кревних еї, пней Гамаліїной, когда пречечоние кгрунта достанутся обители стой Михайловской в поссесию, жадной найменшой в том не важилися чинити трудности и перепони и препятия, тут же и село Бодакву в державі пней Гамаліїной найдуючоеся, в сотні Сенецкой будучое, до помянутих кгрунтов з особливого ншого респекту в подданство до тоей же стой обители определяем. Зачим, аби войт того села з посполитими людми всякое монастиреви Сто-Михайловскому подданское оддавали послушенство, міти хочем и реїментарско приказуем.

Дан в Русанові, октоврия 15, року 1713.

Звишменованний гетман, рукою власною".

ІР НБУВ, ф. 307, № 535/1763, арк. 73 зв.–75; Інші списки – ф. 307, № 535/1763, арк. 89 зв.–91. (Док. № 74); арк. 383–384. (Док. № 250). Копії.

Опубліковано: Мицик Ю.А. Гетьман Іван Скоропадський – покровитель Свято-Михайлівського Золотоверхого монастиря у Києві // Сіверянський літопис. – 2000. – № 5. – С. 69–70.

№ 60
1714 р., січня 26. Глухів. –
Універсал гетьмана Івана Скоропадського на управління Свято-Троїцького Красногірського Чорнуського монастиря Свято-Михайлівському Золотоверхому монастиреві

"*Той же гетман Иоанн Скоропадский по согласию киевского митрополита Иоасафа Кроковского*[a] *монастир Красногорский, собою ново воздвиженний, обители в подсутствие со началом токмо чести намісническия универсалом отдает.*

Пресвітлійшого и державнійшого великого гсдря ншого, его царского священнійшого величества Войск Запорожских обоїх сторон Днепра гетман Иоанн Скоропадский.Всім вобец и кождому зособна его ж царского пресвітлійшого величества Войска Запорожского, пном полковникам, старшинам их полковим и прочиїм началним и подначалним обоего войскового и посполитого стану людей в Малой Росиї, // (**арк. 75 зв.**) кому о том тепер и в потомние часи будет відати належало, сим ншим ознаймуем универсалом, иж за архиерейским ясне в Бгу преосвященного господина его милости отца Иоасафа Кроковского, митрополити киевского, пастира ншого блгословением, сооруживши ми власним своїм коштом для розширения хвали Бжой обител стую Красногорскую чорнускую, жеби в оной за монаршое достоїнство и за все воїнство православное непрестанние у прстола Бжого приносимие были моления, при належитих там монашеских правил порядках строениї з общого ншого з его ж пастирскою милостию, совіту и согласия постановилисмо в той новопостроенной обители не игумена, яко по инших значнійших мнстирах, але намістника иміти и законников з потребу для служения церковного держати и того ради соизволилисмо оной обители в прислушаниї монастира Сто-Михайловского Золотоверхого киевского, чтобы одтол всякое свое звание завше иміла начало и депенденцию, теди яко его преосвященство архиерейским своим веліл видати патент, подаючи оную в подсутствие до помянутого мнстира Сто-Михайловского висоце в Бгу превелебному его млсти отцу Иоаникию Сенютовичу, игуменови тамошнему, и по нем міючим быти сукцессорам, для устроения там всякого иноческого блгочиния; так ми, стосуючися до его пастирской милости волі, потверждаем преречоную обител Красногорскую сим ншим универсалом в прислушание тому ж монастиреви Сто-Михайловскому, зачим, аби его превелебност так ннішней отц игумен, яко и по нем будучие з монастира Сто-Михайловского киевского блгонравного искусного и добродітелного утверждения ради и содержания нале // (**арк. 76**) житих порядков, посилали туда намісника и совершеннаго ко управлению радітеля, жадаем.

Дан в Глухові з канцелярії войсковой, януария 26 д., року 1714.

Звишменованний гетман, рукою власною".

ІР НБУВ, ф. 307, № 535/1763, арк. 75–76. Копія.

Опубліковано: Мицик Ю.А. Гетьман Іван Скоропадський – покровитель Свято-Михайлівського Золотоверхого монастиря у Києві // Сіверянський літопис. – 2000. – № 5. – С. 70–71.

№ 61
1713 р., жовтня 21. Київ. –
Грамота київського митрополита Йоасафа Кроковського на управління Свято-Троїцького Красногірського Чорнуського монастиря Свято-Михайлівському Золотоверхому монастиреві

"*Киевский митрополит Иоасаф Кроковский, грамотою митрополитанскою, по согласию ктитора блженного гетмана монастир Красногорский новопостроенний в подсутствие обители Золотоверхой взором міста и правителей обителских катедрі в ділах дховних прислужних утверждает.*

Иоасаф Кроковский, Бжиею милостиею православний архиепскоп, митрополит Киевский, Галицкий и всея Малия Росиї.

Всім, кому сие писание явленно будет, дховного и мирского чина людем, тепер и в потомние часи при блгословениї архиерейском извіствуем, желаючи смирение нше всім обителем полезних, паче же новопостроенной обители Стия Живоначалния Тройци красногорской чорнуской, даби в ней млтви о здравиї его црского пресвітлого величества, о спасениї пріснопоминаемих ктиторов и создателей и всіх правовірних были приносими, такожде от стих отц предание, правила монашескиї и блгочиние иноческое было содержанно, в чом той стой обители без помощи самой о себі управитися трудно, по совіту и изволению ясне велможного его млсти пна Иоанна Скоропадского, Войск Запорожских обоїх сторон Днепра // (**арк. 76 зв.**) гетмана, яко фундатора и ктитора, прилучаем тот новопостроенный монастир Красногорский во всегдашное подсутствие и правление монастиру Сто-Михайловскому Золотоверхому киевскому, чести ради сего містца стаго от давновременства блгоразумними правителми своїми кафедрі Сто-Софійской митрополитанской много во управлениї діл дховних помоществующаго.

Прето пастирско жадаем, абы превелебный его милости господин отц Иоаникий Сенютович, игумен сто-Михайловский, а по нем будучие игумены, о той приписной и прилученнной обители Красногорской иміли старане ради правление от боку своего намісника, мужа честна и добродітелна, посилали и братиї с потребу честних и Бга боящихся держали, даби належитое церковное в той стой обители набоженство непремінно отправлялося, так теды порядок и блгочиние иноческое, яко и в протчиїх обителех стих, аби во славу Бжую и ползу окрест живущих и приходящих тамо людей квітнуло, яковое новпостроенной обители Красногорской чорнуской прилучение во всегдашное монастиру Сто-Михайловскому Золотоверхому киевскому подсутствие и правление рукоподписанием ншим при звиклой печати митрополитанской киевской ствержаем.

Дадеся в катедрі Ст.-Софійской митрополитанской киевской, року 1713, октоврия 21.

Звишменованний митрополит киевский рукою власною".

ІР НБУВ, ф. 307, № 535/1763, арк. 76–76 зв. Копія.

Опубліковано: Мицик Ю.А. Документи Свято-Михайлівського Золотоверхого монастиря у Києві // Сіверянський літопис. – 2000. – № 6. – С. 43–44.

№ 62
1711 р., квітня 11. Прилуки. –
Універсал гетьмана Івана Скоропадського про призначення трьох чорнуських жителів ктиторами Свято-Троїцького Красногірського Чорнуського монастиря

// (**арк. 77**) "*Той же Скоропадский, гетман, монастиреві Красногорскому, ново собою созданному, триех члвк ктиторов к попечению о нем универсалом впреділяет.*

Его царского пресвітлого величества Войска Запорожского обоїх сторон Днепра гетман Иоанн Скоропадский.

Пну полковнику Войска его царского пресвітлого величества Запорожского лубенскому зо всію его полковою старшиною, а особливе пну сотникови чорнускому[a] з урядом тамошним и кождому, кому колвек о том відати належало, сим ншим универсалним ознаймуем писанием, иж по прошению пречестного отца Григория Иліча Гаджиа определилисмо ктиторами до скитка Красногорского трох человіков, именно Лукяна Шостаченка, Лавріна Колота, Клима Касяненка, жителей чорнуских. Зачим абы ніхто так з старшини полковой, яко и пн сотник чорнуский, атаман и войт тамошний жадною до помянутих Лукяна Шостаченка, Лавріна Колота и до Клима Касяненка не міли интересу и до найменших не потягали міских тяглостей, міти хочем и рейментарско приказуем.

Дан в Прилуці, априля 11, року 1711.

Звишменованний гетман рукою власною".

ІР НБУВ, ф. 307, № 535/1763, арк. 77. Копія.

Опубліковано: Мицик Ю.А. Гетьман Іван Скоропадський – покровитель Свято-Михайлівського Золотоверхого монастиря у Києві // Сіверянський літопис. – 2000. – № 4. – С. 60–61.

№ 63
1712 р., вересня 26. Глухів. –
Універсал гетьмана Івана Скоропадського про надання Свято-Троїцькому Красногірському Чорнуському монастиреві села Піски-Удайські та млина на Горобіївській греблі

// (**арк. 77 зв**.) "*Той же гетман Скоропадский монастиреви Красногорскому в сотні Чорнуской над Удаєм селце Піски, в сотні Лубенской, в селі Воробієвці на Удаї на греблі млин при трох колесах и волюши, нижей млина луг и ліщану понад горою за свої денги купленния, универсалом отдает.*

Пресвітлійшого и державнійшого великого гсдря его царского величества Войск Запорожских обоїх сторон Днепра гетман Иоанн Скоропадский.

Пну полковникові Войска его же царского пресвітлого величества Запорожского лубенскому, п.п. старшині полковой, а особливе пну сотникови чорнускому и всім кому тилко відати надлежит, сим ншим ознаймуем

универсалом, иж міючи ми особливую ншу християнскую горливост ку розширению хвали Бжой, умислилисмо в пустині Красногорской на прославление имени Его ж стого для килка законников своїм коштом монастир устроїти, который поневаж тепер в совершенное уже приходит бытие, теди ми, селце, именуемое Піски, над Удаем, в сотні Чорнуской найдуючоеся, ку вспартю и помощи для послушания законникам в той же стой обители зостаючим, надаемо сим ншим универсалом, якого повагою варуем, а суворо грозим, аби ніхто, так пн полковник лубенский, яко и старшина его полковая, а особливе сотник чорнуский, // (**арк. 78**) во владениї помянутого села им, законникам, жадной найменшой не важился чинити перепони, перешкоди и препятия; войт зас того села Пісок с посполитими людми належное до вишеспеціфікованной обители должны отдавати послушенство, тут же млин в сотні Лубенской в селі Воробювци будучий на реці Удаї на греблі Воробювской, о трох колах, о двох мучних, а третом ступном, з валюшою стоючий, з лугом нижей млина и ліщанкою на подгурю межи Воробями и Биевцами будучими, до того млина належними, за власние нши гроши золотих сім сот у Миколая и Василия Гончаренков, жителей села Дащенок, о чом в купной на ратушу лубенском року 1712, мсця августа 10 числа, пред урядом тамошним справленной, ест вираженно, купленний для препитания помянутим законникам до тоей Красногорской пустинной обители определісмо. Зачим, абы ніхто в заживаню того млина и в отбираню розмірових приходов им, законникам, найменшой не важился чинити трудности и препятия, міти теж хочем и реїментарско приказуем, абы и до лісков, яких ограничене также на ратушу лубенском ест виписанно, за гроши нши покупленних, коло тоей стой обители стоячих, жадной ніхто не міл претенсиї и шкоди в них явним и потаемним способом не важился чинити.

Дан в Глухові, септеврия 26, року 1712.

Звишменованний гетман, рукою власною".

ІР НБУВ, ф. 307, № 535/1763, арк. 77 зв.–78. Копія.

Опубліковано: Мицик Ю.А. Гетьман Іван Скоропадський – покровитель Свято-Михайлівського Золотоверхого монастиря у Києві // Сіверянський літопис. – 2000. – № 5. – С. 66–67.

№ 64
1714 р., липня 28. Глухів. –
Універсал гетьмана Івана Скоропадського про підтвердження прав Свято-Михайлівського Золотоверхого монастиря на село Піски-Удайські, млини на Горобіївській та Слобідській греблях, Ветхалівські, Хрулівські, Остерські та інші маєтності

// (**арк. 78 зв.**) "*Той же гетман Скоропадский, монастир Красногорский и к нему село Піски наданное и млин на Удай ріці, на греблі Воробювской, з лугом и ліщаною купления и ограничення, на греблі Хрулевской два средниї млини, хутор под греблею с поселянами и со всім до его угодиями, луками, лугами и хутором под Коновалами, Ведкаловкою, Гамаліїною лекгованния, також и села Бодакву, мало прежде собою наданное Викгуровщину во ограничениї Дворецкого и консисторском, Крехаев з Малим Кормилем и другим лісом и лісом Кормил*

Старий прозиваемим, з двором шинковим и садом и Боденки з двором, з полем пахатним, полем, Садки прозиваемим, млином на греблі річки Видріці, озером Копятином и млини три под Старим Остром обители универсалом утверждает.

Пресвітлійшого и державнійшого великого гсдря его царского священнійшого величества Войск Запорожских обоїх сторон Днепра гетман Иоанн Скоропадский.

Всей обще старшині и черні его ж царского пресвітлого величества Войска Запорожского, а засобна пном полковником киевскому и лубенскому з старшиною из полковою, сотником, отаманом городовим, войтам з прочиїми урядовими и кому бы колвек о том тепер и в потомние часи відати належало, сим ншим универсалом ознаймуем, иж просил нас височе в Бгу превелебний его милост отц Иоаникий Сенютович, игумен монастира Сто-Михайловского Золотоверхого киевского з братиею, // (**арк. 79**) дабисмо подтвердили ншим универсалом от нас же наданние, власною суммою монастирскою купленние и от них до ей же стой обители лекгование добра, именно: монастирец Красногорский чорнуский власним коштом ншим сооружений, а за согласием и совітом архипастира ншего, ясне в Бзі преосвященного его млсти отца Иоасафа Кроковского, митрополита киевского, в присудствие Сто-Михайловской обители определенний, з селцом Пісками в сотні Чорнуской наданним, и з купленним до него млином на реці Удаї, на греблі Воробювской о трох колах, двох мучних, а третем ступном з валюшею, з лугом нижей того млина и ліщанкою понад горю межи Воробями и Биевцами, в купчой на уряді лубенском справленной, ограниченною в сотни Сенчанской на реці Сулі на греблі Хрулевской млинов два середних о девяти колах, шести мучних, а трох ступних, там же хутор над греблею, прозиваемий Хрулевский, з поселившимися двадцят хат людми, и зо всіми до него належними угодиями, лугами, луками сінокосними и з хутором, именуемим Ведкаловкою, за Пісками, под селом Коновалом будучим, од пниї Мриї Григориевой Гамаліїной лекгованние, также и село Будакву, в той же Сенчанской сотні, в державі еї ж пней Гамаліїной найдуючоеся, а до помянутих кгрунтов от нас наданное в полку Киевском, // (**арк. 79 зв.**) под городом Киевом, село Викгуровщину з кгрунтами, давно, еще за антецессора ншего, славной памяти Богдана Хмелницкого, Василием Дворецким, на тот час полковником наказним киевским, от Троеччини одграниченними и писмом его ж обварованними, а потом тепер недавно по той же границі розездом висланних з дховного консисторийского митрополиї Киевской суду особ отновленними и писмом за руками тих же висланних и печатью консисторийскою утвержденними в сотні Острицкой села Крехаев и Боденки з кгрунтами до Крехаева, лісом, прозиваемим Малий Кормил, и з сіножатию, а до Боденок полем пахарним з сіножатю належними под тим же селом Боденками, млин на реці Видриці о трох колах и два млини на реці Десні лодейние, двор з світлицею, пекарнею и винницею з огородом, полем, прозиваемим Садки и з озером, Копятин називаючимся, ліс в Крехаеві и двор шинковний з будинками и садом в законниц киевских флоровских купленние, там же под Крехаевом ліс, прозиваемий Старий Корміл, од пна Ивана Піроцкого, сотника полкового ніжинского, частю проданний, а частю дарованний, млинов три на реці Острі, под самим городом Остром на греблі

Слободской о девяти колах, шести мучних, а трох ступних, один от покойних Григория Карповича Волского и сина его Федора Волского, полковника киевского, лекгованний, другий у Войнича киевского, а третий у Ивана Дворецкого и Тимофея Губки, // (**арк. 80**) товаришов полку Киевского, купленние. Ми теди, гетман, принявши тое превелебного отца игумена сто-Михайловского з братиею прошение за слушност, а по должности ншой реїментарской, стараючися, ижеби тая стая обител так давностю времени, яко барзій нетлінними стия великомучениці Варварі мощами, чудодійственні в ній обрітаючимися, прославленная, до обветшания не приходила, алеби до болшого хвали Бжой умножения и не уставаючих у прстола Его о монаршом достоинстві, о нас, гетману, и о всем реїменту ншого Войску, приносимих молений належитое иміла доволство, видалисмо сей нш в далшую кріпост універсал, которого повагою, яко всі тие вишей специфікование добра маетности, млини, хуторі, поля, ліси, озера, сіножати, и протчие кгрунта, як ся в своем міют ограниченю, стверждаем во вічное помянутой обители владение и поссесию так, аби в волном и спокойном оних заживаню и в отбираню належних з них пожитков ніхто з старшини и черні войскових и посполитих людей жадной и найменшой ему, отцу игумену сто-Михайловскому, з братиею и сукцессором его превелебности перешкоди и перепони чинити не важился, міти хочем, упоминаем и реїментарско приказуем.

Дан в Глухові, июля 28, року Бжия 1714.

Звишменованний гетман, рукою власною".

ІР НБУВ, ф. 307, № 535/1763, арк. 78 зв.–80; Другий список – ф. 307, № 535/1763, арк. 91–92 зв. (Док. № 75). Копії.

Опубліковано: Мицик Ю.А. Гетьман Іван Скоропадський – покровитель Свято-Михайлівського Золотоверхого монастиря у Києві // Сіверянський літопис. – 2000. – № 5. – С. 72–73.

№ 65
1715 р., листопада 19. Глухів. –
Універсал гетьмана Івана Скоропадського про підтвердження прав Свято-Михайлівського Золотоверхого монастиря на придбані землі та муровану Михайлівську церкву в Старогородській слободі в місті Остер

// (**арк. 80 зв.**) "*Той же Скоропадский, гетман, в Киевском полку, Остерской сотні, в Острі старом, земли и двори и в околичностех куплениї, по купчих во ограничениї и црков каменную со землями по писмі митрополита Иоасафа Кроковского обители универсалом утверждает.*

Пресвітлійшого и державнійшого великого гсдря ншого, его царского священнійшого величества Войск Запорожских обоїх сторон Днепра гетман Иоанн Скоропадский.

Всей старшині и черні Войска его царского пресвітлого величества Запорожского, а особливе пну полковникови киевскому, п.п. старшинам полковым его, тут же и п. сотникові острицкому з урядом тамошним и кождому, кому колвек о том відати тепер и в потомние часи будет надлежало, сим ншим универсалом

ознаймуем, иж иасне в Бгу превелебний его млст отц Иоаникий Сенютович, архимандрит стия великия чудотворния Печерския лаври, з особливого тщателного о приобретіниӥ до обители Сто-Михайловской Золотоверхой киевской многих всяких добр и пожитков старания набувши за игуменства своего купчим правом розних кгрунтов, в полку Киевском в сотні Острицкой и // (**арк. 81**) в самом Острі на слободі Старогородской острицкой же будучих, презентовал нам купчие записи в ннішном и в прошлих роках у продавцов взятие, квоту сумми, сколко, за що дано, межу и положение границ там же виражаючие, а именно: в пна Василия Танского на два двори з трома огородами, з винницею, з пастовником и полем пахатним, в хуторі Волевачеві лежачим; в Войничевой старой и в сина ей Феодора Войнича, урядника киевского, на дві части поля, прозиваемого Вовчогорское и на двор в старом городі Острі, на горі стоячий; в Прокопия Леонтиевича, священника острицкого, на озеро Уступное з сіножатю и полем, именуемим Войниловщина; в слобожан острицких, в Грицка Карповича, на двор з хатою, з огородом и садом; в Оникия Опанасенка на двор з хатою, з огородом и двома околицями; в Федора Бородавченка на двор з двома хатами, в Иванихи Рідкой на двор з хатою и нивою; в Михайла Гречченка, в Ивана Кононенка, в Кузми Рідченка, в Максима Евминенка, в Стефана Стуги и в Ивана Щербиненка на двор, особно каждого з хатою и огородом, на що все его превелебност при отданю нам ясне в Бгу преосвященного пастира ншого его милости отца Иоасафа Кроковского, митрополити киевского, листа, з тим блговолением и предложением писанного, жебы и церков стого архистратига Михаїла, там же на той слободці стоячую, зо всіми приналежними ко оной, якие могут винайтися кгрунтами, до помянутой Сто-Михайловской обители оддати просим // (**арк. 81 зв.**) ншого универсалу и конфірмації. Ми прето, гетман, слушному его превелебности отца архимандрита прошению давши у себе місце, яко всі тие вишей специфікованние купленние кгрунта, двори, огороди, сіножати, поля пахатние и прочії угодиа в купчих изображенние, сим ншим універсалом в спокойное ствержаем владіние, так по благоволению архиерейском и пречечоную церков зо всіми до ней приналежитостями во всецілую депенденцию тоей же Сто-Михайловской обители определяем. Зачим, аби ніхто з дховних, з старшини и черні, войскових и посполитих людей, а особливе пн полковник киевский и п. сотник острицкий з урядом, помянутой Сто-Михайловской обители в свободном всей тоей куплі держанню, в отобраню до завідовання монастиреви тому ж Сто-Михайловскому определенной з кгрунтами церкви, жадной найменшой чинити перепони и препятия людем, также в тих монастрских покупленних дворах мешкаючим, затівати трудности и до оних интересоватися не важился, міти хощем и реементарско приказуем.

Дан в Глухові, ноевмврия 19, року 1715.

Звишменованний гетман, рукою власною”.

ІР НБУВ, ф. 307, № 535/1763, арк. 80 зв.–81. Копія.

Опубліковано: Мицик Ю.А. Гетьман Іван Скоропадський – покровитель Свято-Михайлівського Золотоверхого монастиря у Києві // Сіверянський літопис. – 2000. – № 5. – С. 75.

№ 66
1714 р., серпня 13. Глухів. –
Універсал гетьмана Івана Скоропадського про підтвердження прав Свято-Троїцького Красногірського Чорнуського монастиря на придбані в місті Чорнухи та його околицях ґрунти з дворами, хуторами, лісами та сіножатями

"*Той же гетман Скоропадский в Чорнухах и околистностех земли з дворами, хуторами, лісами, сінокосами и про чиїм купления по купчих монастиреві Красногорскому універсалом утверждает.*

// (**арк. 82**) Пресвітлійшого и державнійшого великого гсдря ншего его царского священнійшого величества Войск Запорожских обоїх сторон Днепра гетман Иоанн Скоропадский.

Пну полковникови лубенскому зо всею его полковою старшиною и кождому, кому бы колвек о том тепер и в потомние часи відати належало, сим ншим универсалним писанием ознаймуем, иж в Бзі превелебний его милост отец Пахомий Печковский, игумен монастира Красногорского чорнуского, тщанием и иждивением ншим построенного, презентовал нам купчие записи и иншие права на кгрунта монастиреві их Красногорскому справленние, а именно: купчое писание на уряді чорнуском учиненное, на дом в місті Чорнухах там же стоячий у Анастасиї, диаконихи, купленний, другое писание з уряду городиского виданное на луг под слободкою, будучий от Павла Жученка, козака воронковского, им проданний, и третое – от Яска Соляниченка на кгрунт, називаемий Ліпляновский, тож с куплею набитий, данное также запис на хутор, наріцаемий Щербанювщина, з лісом, сіножатю и облогами од Шостачки, жителки чорнуской, споряженний и лекгациею на двор в Козловці по дварках чорнуских будучий, з садом и пастовником, по смерти Ивана Карбаня и жоны его от кревних их, на писмі за рукою и печатю покойного Максима Троцкого, судиї полкового лубенского, и за печатю міскою чорнускою изображенную, и просил ншого гетманского на оние кгрунта потверженя; зачим ми, гетман, тое пречо // (**арк. 82 зв.**) ного отца игумена красногорского прошение, яко слушное неотріцателні принявши, яко всі тие виш вираженние купленние и надание кгрунта сим ншим универсалом во вічное и безперешкодное монастыреві Красногорскому владіние ствerждаем и умоцняем, так даби в спокойном владінию и и заживаню оних кгрунтов жадная найменшая ни от кого з старших и менших того полку обивателей помененному монастиреві Красногорскому перешкода, кривда и обида не чинилася, повагою сего универсалу пилно варуем и приказуем.

Дан в Глухові, 1714 року, 13 августа.

Звишменованний гетман, рукою власною".

ІР НБУВ, ф. 307, № 535/1763, арк. 82–82 зв. Копія.

Опубліковано: Мицик Ю.А. Гетьман Іван Скоропадський – покровитель Свято-Михайлівського Золотоверхого монастиря у Києві // Сіверянський літопис. – 2000. – № 5. – С. 73–74.

№ 67
1716 р., жовтня 11. Глухів. –
Універсал гетьмана Івана Скоропадського про підтвердження прав Свято-Троїцького Красногірського Чорнуського монастиря на частину млина на Горобіївській греблі на річці Удай

"*Той же гетман Скоропадский на Удаї ріці греблі Воробіевской в млині колесо, купленое у Афанасия, священника, и универсалом лубенского полковника подтвержденное, другое тим же того полковника универсалом наданное из обоїх тих и третяго Левченкового част войсковую розміров покабанщину и поколіщину монастиреві Красногорскому надает и утверждает.*

Пресвітлійшого и державнійшого великого гсдря ншого, его царского священнійшого величества Войск Запорожских обоїх сторон Днепра гетман Иоанн Скоропадский.

Всім, кому о том відати надлежатимет, особливе паном старшині лубенской полковой, тут же и дозорцам млинами ншими в том же полку Лубенском завідуючим, сим ншим ознаймуем // (**арк. 83**) универсалом, иж пречестний в Бгу отц иеросхимонах Михаил, намістник монастира Красногорского, з братиею презентовали нам два универсали пна полковника лубенского[а]: один власное их монастирское переднее коло на реці Удаї на греблі Оробювской у отца Афанасия, священника пісковского, купленное, ствержаючий, а другий од его ж пна полковника доброхотного изволения и усердной до того стого місца склонности на той же греблі и реці Удаї и другое село в вічистое владеніе до їх обители лекгациею определяючий, и просили ншого так на тие дві колі з наданем от них и частей войскових универсалного потверждения, яко и особливое з третого каменя Левченкового на той же реці и греблі будучого части войсковой до їх обители определіление. Ми прето, гетман, не отрекши их слушному прошению, а міючи ншу к тому містцу тоей же обители христианскую горливост, веліли сей з канцелярії войсковой видати универсал, которим обидві помянутие колі з частми войсковими розмірових приходов и належною повинностю покабанщизною и поколювщизною, в зуполное до их же обители стой ствержаючи владіние, якою и з третого реченого Левченкового кола войсковую ж часть приходящих млиновских пожитков, им же определяючи з оних всякие розмірові приходи до обители ж своей одбирати, пилно упоминаем, абы предречоная старшина, особливе дозорци, в спокойном владінії тих помянутих кул и в отбираню з них всяких розмірових з частми вой // (**арк. 83 зв.**) сковими приходов, жадной найменшой им, законникам красногорским, не чинили перешкоди.

Дан в Глухові, октоврия 11, року 1716.

Звишменованний гетман, рукою власною".

ІР НБУВ, ф. 301, № 216 Г, по оп. № 74, 2 арк. Оригінал.
ІР НБУВ, ф. 307, № 535/1763, арк. 82 зв.–83. Копія.

Опубліковано: Мицик Ю.А. Гетьман Іван Скоропадський – покровитель Свято-Михайлівського Золотоверхого монастиря у Києві // Сіверянський літопис. – 2000. – № 5. – С. 77.

№ 68
1720 р., липня 7. Глухів. –
Універсал гетьмана Івана Скоропадського про підтвердження прав Свято-Троїцького Красногірського Чорнуського монастиря на Кадянівський млин на річці Човнова, двір в селі Сухоносівка з хатою, городом, нивою та інші маєтності

"*Той же гетман Скоропадский земли в Чорнухах и окрестностях с строением, ліси, ниви и млин на Човновой за монастирские денги купление и лекгование, також в Пиратині, двори и комори и под Василковом хутор Соболиною по купчих и лекгациях монастиреві Красногорскому универсалом утверждает.*

Великого гсдря ншого его царского священнійшого величества Войска Запорожского обоїх сторон Днепра гетман Иоанн Скоропадский.

Ознаймуем сим ншим универсалом пну полковникові Войска его ж царского пресвітлого величества Запорожскому лубенскому з п.п. старшиною его полковою, особливе п.п. сотникам чорнускому и пірятинскому[a] з урядами их, и всім, кому колвек тепер и напотом відати о сем надлежало, иж пречестний гспдн отц Дезидерий, намістник монастира Сто-Троецкого Красногорского чорнуского, презентовал нам розние купчиї записи на кгрунта, за власние монастирские гроши купление, а именно: на млин з ставом о двох колах, едном мучном, другом ступном, на річці Човновой стоячий, прозиваемий Кадяновский; двор в селі Сухоносовці у Макара Якименка, козака тамошнего, купленний, поміж з Якова Захарченка двором, который лекгациею тому ж монастиреві Чорнускому достался з хатою, садом, огородом и нивою, також и луг з лісом, // (**арк. 84**) в конці ставу будучим, ліс Ивана Телюка, жителя чорнуского, з садом и нивами пахатними з едной сторони между Щербаневим, з другой – монастирским лісом, лежачими; ліс Гаврила Слюсара, жителя чорнуского ж, на Човновой к лісу Бойченка, жителя остаповского, и к Кадянишому прилеглий. Зверх зас купчих показовал нам его пречестност отц намістник и лекгациї, данние от гспжі Аврамиї Барщевской, ннішной законниці монастира гамаліевского, на двор на ринку в Піратині между Кичкаровского и Москалишиним двором стоячий, з всіма будинками, од Гервасия, законника того ж монастира Красногорского чорнуского, також на двор в самом місті Пірятині з світлицею и лиодовнею, на дві коморі торговие з чотирма лядами, между брамами будучие, на футор под Василковом, в селі Корніевці над рікою Оржицею з яром сінокосним, полем пахатним и гаем, прозиваемим Стінкою; на ліс од отца Андрея Мартиновича, викария Сто-Спаского пирятинского, поміж з лісом Федора Бондара лекгованний, подлуг которих купчих записей урядовне справленних и подлуг лекгациї его пречестност отц намістник монастира Красногорского чорнуского просил и ншого на виш специфікованние кгрунта и угодиа потверженя. Ми прето, гетман, тое его пречестности принявши прошение, яко веліли сей нш з канцеляриї войсковой видати универсал, так повагою и силою оного всі виш писанние куплею и лекгациею мененному монастиреві Сто-Троецкому чорнускому достав // (**арк. 84 зв.**) шиеся кгрунти и угодиа в спокойное владініе конфирмуем, пилно варуючи, абы пн полковник лубенский, старшина его полковая, також сотники чорнуский и піратинский,

и ніхто отнюд в користованю тими кгрунтами найменшой законникам помянутого монастира Красногорского не чинили трудности, препятия и перешкоди.

Дан в Глухові, июля 7 д., року 1720.

Звишменованний гетман, рукою власною".

ІР НБУВ, ф. 420, № 3, 2 арк. Оригінал.
ІР НБУВ, ф. 307, № 535/1763, арк. 83 зв.–84 зв. Копія.

Опубліковано: Мицик Ю.А. Гетьман Іван Скоропадський – покровитель Свято-Михайлівського Золотоверхого монастиря у Києві // Сіверянський літопис. – 2000. – № 5. – С. 80–81.

№ 69
1714 р., грудня 11. Глухів. –
Універсал гетьмана Івана Скоропадського про підтвердження прав Свято-Троїцького Красногірського Чорнуського монастиря на маєтності в містах Чорнухи і Лубни, Хейлівські та Бойківські хутори, греблю на річці Човнова згідно з купчими та заповітами

"*Той же гетман Скоропадский земли и двори в Чорнухах и Лубнях и во окрестностях луги, сінокоси, ліси, хуторі Хейловски над Артополотом и Бойковски под Остаповкою з греблею на Човновой купления и лекгования, по купчих и лекгациях монастиреві Красногорскому утверждает универсалом.*

Пресвітлійшого и державнійшого великого гсдря его царского священнійшого величества Войск Запорозских обоїх сторон Днепра гетман Иоанн Скоропадский.

Всім обще и кождому зособна, кому о том відати будет належало, особливе пном полковником лубенскому и прилуцкому[a] з старшинами полковими и вшелякого войскового и посполитого чина тих же полков обивателем, сим ншим ознаймуем универсалом, иж презентовал нам пречестний // (**арк. 85**) отц Захария, началник обітели Красногорской, в послушание монастиреві Сто-Михайловскому Золотоверхому киевскому приданной, именем висоце в Бгу превелебного его милости отца Иоаникия Сенютовича, игумена тамошнего, так купчие записи, на купленние старанием его ж превелебности кгрунта, яко и доброволние записи на кгрунта ж од побожних людей обители Красногорской наданние, а именно: запис од кревних покойного Ивана Карбана, жителя чорнушского, на двор, там же на Козлувці, з садом, двома хатами, пастовником и частю саду монастирскими грошми оплаченного; купчий запис на двор з пляцом в ринку в місті Чорнухах стоячий, од Анастасиї Ефстафиевни, дяконихи, жителки тамошней же, данний, купчую на футор Хейловский, в степу за Артополотом стоячий, границею обмежованний, од Леонтия Хейла данную, купчий запис от Хведора Ступаря, жителя осътаповского, на хутор, прозиваемий Бойковский, в том же селі будучий, з греблею и ставом, з двома левадами и другим ставком данний, купчую на луг з хатою под слободкою знайдуючийся, от Павла Жученка, козака воронкувского, куплею набитий, запис на поле под монастирем од Иосифа Соляниченка куплею доставшееся, лекгациею од Параскевиї Лукяновой Шостачки, жителки чорнушской, на ліс з сіножаттю

и облогами, прозиваемий Щербанювщина, за Артополотом в яру стоячий, данную; // (**арк. 85 зв.**) купчий запис од отца Андрея Димитровича, священника села Мокиевки, на ставок з млином вешняком на річці Чолновой стоячим, з полем пахатним, сіножатми и лісом, данний лекгациею отца Никифора Ястребского, священника кринского, на долину з сіножатю, данную лекгациею от отца Илариона Вербицкого, на млин о двох колах мучних на реці Сулі, на греблі Лубенской стоячий, на двор з двома світлицами и девятма коморами, в городі Лубнях будучий, на сад за містом зостаючий, прозиваемий Салогубовка з хатою и двома левадами, на двор в селі Вовчку зо всіми до оного приналежитостями, и просил на всі тие кгрунта ншего потверждения. Ми прето, гетман, яко во всім в Малой Россиї будучим обителем, так и монастирем Сто-Михайловскому и Красногорскому, міючи особливую горливост и прихилност, всі виражение вишей кгрунта и млини в вічистое ствержаем владіние, позволяючи з оних всякие приходячие на обитель стую отбирати пожитки. Зачим аби ніхто з старшини и черни войсковой и посполитого чину височе в Бгу превелебному его милости отцу игумену сто-Михайловскому и по нем будучим игуменам з братиею в владінії всіх тих купленних и наданних кгрунтов найменшой не важился чинити перешкоди и трудности, пилно приказуем.

Дан в Глухові, демврия 11, року 1714.

Звишменованний гетман, рукою власною".

ІР НБУВ, ф. 307, № 535/1763, арк. 84 зв.–85 зв. Копія.

Опубліковано: Мицик Ю.А. Гетьман Іван Скоропадський – покровитель Свято-Михайлівського Золотоверхого монастиря у Києві // Сіверянський літопис. – 2000. – № 5. – С. 74–75.

№ 70
1717 р., червня 7. Глухів. –
Універсал гетьмана Івана Скоропадського про поділ маєтностей Марії Гамалії в Лубенському полку між її онуком Іваном Гамалією та Свято-Михайлівським Золотоверхим монастирем

// (**арк. 86**) "*Той же гетман Скоропадский иміние Мриї Гамаліїной лекгованнаго канцеляристою Максимовичем между обителию и внуком, Иваном Гамаліею, розділение универсалом утверждает, во том разділениї Хролі со поселянами, млинами и прочиїми окрестностями, хутор Ведкаловка, село Бодаква со посполитими и разними землями уділенния, утверждаются обители.*

Великого гсдря ншого, его царского священнійшого величества Войск Запорожских обоїх сторон Днепра гетман Иоанн Скоропадский.

Пну полковникові Войска его ж царского пресвітлого величества Запорожскому лубенскому з старшиною полковою, и всему старшому и меншому того полку товариству и посполству и всім, кому о том відати надлежатимет, сим ншим ознаймуем универсалом, поневаж в Бгу зейшлая пні Мрия Григориевая Гамаліїна остатним тестаментом по горливости християнской добра свої, села, млини и прочиї кгрунта в полку Лубенском по розних містцах будучие, одни монастиреві Сто-Михайловскому Золотоверхому киевскому,

а другие нікоторие внукові своему, пну Иоанну Гамалії, знатному товаришеві вой // (**арк. 86 зв.**) сковому, лекговала; якие кгрунта превелебние отцеви законники сто-Михайловские по той лекгациї себі доставшиеся по универсалі ншим и премощнійшую монаршую царского величества грамоту виправили, теди ми, гетман, хотячи в тих лекгованних добрах совершенное вучинити определіение, ординовали нарочно на оние канцеляристу ншего войскового, пна Стефана Максимовича, чрез которого на состояние всіх кгрунтов межи помененними законниками и пном Гамаліею на писмі помірковане просил нше превелебний в Бгу его милост отц Варлаам Лиеніцкий[a], игумен тоя обители Сто-Михайловской, з братиею универсалной конфірмациї. Прето, принявши его превелебности в том слушное прошение, видаем сей нш універсал, которого повагою всі кгрунта лекгациею покойной пней Гамаліїной порядним чрез того ж канцеляристу ншого поступком, обители их определіение, имянно: в селі Хрулях двадцят пят члвк пахатних и непахатних, почавши в лівой стороні от Иваня Лебедя, аж до Максима Кравця, где ограниченая учинена уличка, жиючих, а принявших себі твердое постановление на полях Пісковских, яких и прежде уживали, хліб пахати и сіна косити з запріщением далій в поля тиснутися, в том же селі дворец зо всім около него осілем, винницею, лісом купленним Капустовшиною, стоячим понад сагою протягом аж до ріки Сули, другим лісом Онискувщиною, сто // (**арк. 87**) ячим просто через сагу до самой Сули, третим лісом Василювщиною, стоячим просто ж довжиною до Сули и ланом на Пісковом полю лежачом, на греблі Хрулевской же, на реці Сулі, кліток дві о шести колах млива, а трох ступних в середині стоячих, ліс Лебедувщина понад Сулою будучий, ліс Гребелний, которого на одно тилко гачене греблі рубати позволено, їз один на реці Сулі, к Хрулям ближний, хутор, прозиваемий Ведкаловка, з всіма до него належними гаями, полями пахатними и сінокосними, село Бодаква з всіма посполитими людми, опроч козаков, в трох измінах, ланов три, ставок з гребелкою за селом, сад Кривопустовщина, по самого уже пна Гамалії доброхотству уступленний, и дубник под тим же селом Бодаквою и їз в зуполную област Сто-Михайловской обители киевской ствержаем, позволяючи всякие от подданих належитие послушенства, а з млинов розміровие приходи одбирати. Зачим, абы ніхто з вишей реченой, особливе пн Иван Гамалія, тим уже контентуючися, на чом стала угода, в спокойном тих всіх добр владіниї жадной не наносил трудности, а ровним способом и превелебние отцеве законники сто-Михайловские не мают нічого лишнего над помянутое определіение, з кгрунтов пну Гамалії належних, себі привлащати, упоминаем.

Дан в Глух[ові] з канцеляриї ншой войсковой, июня 7 д., 1717.

Звишменованний гетман, рукою власною".

ІР НБУВ, ф. XIV, № 4326, 2 арк. Оригінал.
ІР НБУВ, ф. 307, № 535/1763, арк. 86–87. Копія.

Опубліковано: Мицик Ю.А. Гетьман Іван Скоропадський – покровитель Свято-Михайлівського Золотоверхого монастиря у Києві // Сіверянський літопис. – 2000. – № 5. – С. 77–78.

№ 71
1689 р., січня 11. Батурин. –
Універсал гетьмана Івана Мазепи про надання Григорію Гамалії сіл Хоружівка, Бодаква і млинів на Хрулівській греблі

// (**арк. 87 зв**.) "*Универсал Мазепи, гетмана, которим Григорию Гамалії за его прислуги села Хоружовку, Бодакву и млин на Хрулевской греблі надает.*

Пресвітлійших и державнійших великих гсдрей црей и великих кнзей Иоанна Алексіевича, Петра Алексіевича и великой княгини Софії Алексіевни всея Великия и Малия и Білия Россиї самодержцев их царского пресвтлого величества подданий, Войска Запорозского обоїх сторон Дніпра гетман Иоанн Степанович Мазепа.

Ознаймуем сим ншим універсалом их же царского пресвітлого величества Войска Запорозкого всей старшині и черні, особливе пну полковникови лубенскому, старшині полковой и городовой тамошней и кождому, кому о том належит відати, иж по Бжой млсти и по премошном монаршом пресвітлійших и державнійших великих гсдрей и великие гсдрини их царского пресвітлого величества указу справуючи, ми, гетман, всякие в Малой Россиї порядки, а маючи в ншом ласкавом реїментарском респекті годние и вірние ку пресвітлому их царского пресвітлого величества служби в Войску Запорозком пна Григория Гамалиї, значного товариша войскового, працовите ронение, заховуем при нем и ствержаем сим ншим // (**арк. 88**) универсалом село Хоружовку з людми посполитими и зо всіми до него прислужаючими угодіи, кгрунтами по Терн річку, так яко по монаршому указу и по приказу боярина князя Григория Григоріевича Ромадановского сут ограничении, а для тое ж его зичливое у Войску услуги надаемо ему внов село Бодакву, в сотні Сенецкой лежачое, з людми тяглими и зо всіми до него приналежностями и з млинами на реці Сулі, на Хрулінской греблі, о пяти клітках стоячими, теди яко позволяем ему, преречоному пну Григорию Гамалії, тими селами Хоружовкою и Бодаквою владіти и всякое от людей посполитих послушенство и повинности звиклую дорочную, а з млинов часть войсковую, кромі мелницкой мірочки, отбирати, так міти хочем и повагою сего универсалу ншого приказуем, жеби ему в том ніхто з старшини и черні жадное не важилися чинити перешкоди, козаки однак в тих селах мешкаючие, для своїх в Войску услуг з осідлостями своїми, мают бити захована при належитих своїх войскових волностях. А войти з людми посполитими, жеби ему во всем били послушними. Для лучшой затвердости и поваги сей универсал рукою ншею подписавши, печат ншу войсковую притиснути росказалисмо.

Дан в Батурині, януария 11, року 1689.

Звишменованний гетман рукою власною".

ІР НБУВ, ф. 301, № 216 Г, по оп. № 44, 2 арк. Оригінал.
ІР НБУВ, ф. 307, № 535/1763, арк. 87 зв.–88. Копія.

Опубліковано: Мицик Ю.А. Універсали гетьмана Івана Мазепи Свято-Михайлівському Золотоверхому монастиреві у Києві // Сіверянський літопис.– 2002.– № 2. – С. 23; Універсали Івана Мазепи (1687–1709). – Ч. ІІ. – К.; Львів, 2006. – № 50. – С. 96–97; Сохань С.В. Актові документи Київського Золотоверхого Михайлівського монастиря на Бодаківські, Хрулівські і Ведкалівські землі // Рукописна та книжкова спадщина. – К., 2007. – Вип. 11. – С. 270–271.

№ 72
1690 р., березня 5. Лохвиця. –
Універсал гетьмана Івана Мазепи про надання
Григорію Гамалії села Хрулі

"*Универсал Мазепи, гетмана, которим Григорию Гамалії за его прислуги село Хрулі надает.*

// (**арк. 88 зв.**) Пресвітлійших и державнійших великих гсдрей их царского пресвітлого величества Войска Запорозкого обоїх сторон Днепра гетман Иван Мазепа.

Их же царского пресвітлого величества Войска Запорозкого всей старшині и черні, а особливе пну полковникови лубенскому[а], сотникови сенецкому[б] и всім, кому того відати будет потреба, ознаймуем, иж респектуючи и ми на годние и значние в Войску Запорозком пна Григория Гамалії ронение прислуги, яко надалисмо перед сим при иних добрах греблю на руці Сулі, називаемую Хрулевскую, о пяти клітках будучую, зо всіми части греблі будучое, ему ж пну Григорию Гамалії, з людми тяглими подаемо. Міти теди хочем и приказуем, абы всякий з старшини и черні яко сей нш рейментарский универсал, так особливе милостивую монаршую потвержалную грамоту в особливой повазі міючи, не важился жадной и найменшой ему, пну Григорию Гамалії, в заживаню тих то преречоних млинов и селца чинити перешкоди.

Дан в Лохвиці літа от создания мира 71[98], а от Рождества Хсва 1690 року, марта 5 дня.

Звишменованний гетман рукою власною".

ІР НБУВ, ф. 307, № 535/1763, арк. 88–88 зв. Копія.

Опубліковано: Мицик Ю.А. Універсали гетьмана Івана Мазепи Свято-Михайлівському Золотоверхому монастиреві у Києві // Сіверянський літопис. – 2002. – № 2. – С. 24; Універсали Івана Мазепи (1687–1709). – Ч. ІІ. – К.; Львів, 2002. – № 135. – С. 186.

№ 73
1716 р., червня 14. Глухів. –
Універсал гетьмана Івана Скоропадського про підтвердження прав
Марії Гамалії на сінокосні луки над річкою Бодаква

"*Универсал гетмана Скоропадского, при котором комиссаров на землю между Гамаліїною и полчанами гадяцкими ради ревізії посилает.* // (**арк. 89**) Его царского величества Войск Запорожских обоїх сторон Днепра гетман Иоанн Скоропадский.

Всей старшині и черні Войска его ж царского пресвітлого величества Запорожского, под реїментом ншим обрітаючойся, кождому, кому бы колвек тепер и в потомние часи відати о том надлежало, сим универсалом ншим ознаймуем, иж пні Мария Григориева Гамаліїная, жалосне доносила нам, что пн полковник гадяцкий[а] од власних еї сінокосних лук, над річкою Бодаквою положене свое міючих, здавна до маетности ея ж села Бодакви належних, отдаляет и завладіти оними усиловуется, воміняя бити тие луки, якоби на державцу комишанского прислужающие, и просила ншого себі о том респекту. Теди ми, гетман, висилаючи на той час инквизиторов, пна Данила Кутневского,

знатного товариша войскового, и пна Ивана Нестеровича, канцеляристу войскового, для розезду спорного степу, полчан лубенских и гадяцких, между сотнями Сенчанскою и Комишанскою будучого, велелісмо тим же ншим висланним и о помянутих пней Гамаліїной луках, куда оние прежде належали, розискати. З якого розиску, поневаж по свідителству людей старинних ясно показалося, же тие луки не до Комишной, леч здавна, еще за лядской держави, до Бодакви прислушали, покойник малжонок еї пн Григорий Гамалія, міючи то село Бодакву в своем владініи̂, килканадцят літ оних // (**арк. 89 зв.**) уживал, потим уже и сама пні Гамаліїна, оставшися не од тепер вдовою, завше бывало на себе кажет оние косити; а пн полковник гадяцкий неслуш[н]е туда упирается, взявши похопне, прошлий тамошний полковник тие луки раз прошением, а вдругое своею волею, викосив, того ради тот розиск на писмі спорядженний и од пречечоннних нших висланних ей, пней Гамаліїной, врученной. Который ми виділи сим ншим по прошению ея ж, пней Гамаліїной, ствержае м универсалом в спокойное и всегдашное ей в оних лук, над річкою Бодаквою лежачих, по прежнему владініе. Зачим, абы пн полковник гадяцкий, також всі старшие и меншие полку того обывателі и ніхто инший, до помянутих пней Григориевой Гамаліїной Бодаковских лук не интересовался и жадного туда не міли вступу и не чинили ей в свободном оних заживаню ніякой перешкоди и трудности, міти хочем, упоминаем и реїментарско приказуем.

Дан в Глухові, июня 14, року 1716.

Звишменованний гетман, рукою власною".

ІР НБУВ, ф. 307, № 535/1763, арк. 89–89 зв. Копія.

Опубліковано: Мицик Ю.А. Гетьман Іван Скоропадський – покровитель Свято-Михайлівського Золотоверхого монастиря у Києві // Сіверянський літопис. – 2000. – № 5. – С. 76.

№ 74
1713 р., жовтня 15. Русанів. –
Універсал гетьмана Івана Скоропадського про надання Свято-Михайлівському Золотоверхому монастиреві згідно із заповітом Марії Гамалії сіл Хрулі з млинами, Бодаква та хутора Ветхалівка

"*Гетман Иоан Скоропадский в отмінной на монастыр Мгарский*[a] *а данной на Михайловский Марии̂ Гамаліїной легации̂ універсалом обявляет и сию за непремінную утверждает, к сим же и Бодакву во владениі̂ Гамаліиной содержимую, з ласки своїй монастыреві надает.* // (**арк. 89 зв.–91**)

ІР НБУВ, ф. 307, № 535/1763, арк. 89 зв.–91. Інші списки – ф. 307, № 535/1763, на арк. 73 зв.–75. (Док. № 59), арк. 383–384. (Док. № 250). Копії.

№ 75

1714 р., липня 28. Глухів. –

Універсал гетьмана Івана Скоропадського про підтвердження прав Свято-Михайлівського Золотоверхого монастиря на село Піски-Удайські, млин на Горобіївській греблі, Ветхалівські, Хрулівські, Остерські та інші маєтності

"*Той же гетман Скоропадский, монастир Красногорский со землями и подсуствие его, село Бодакву, Хрулі, там же млини, Ведкаловку, в полку Лубенском, а в Киевском село Викгуровщину со землями и в граниченьем Дворецкого и консисторс[к]им, села Крехаев и Боденки со землями, млинами и проч., млини три под Старим Остром обытели универсалом утерждает.* // (**арк. 91–92 зв.**)

ІР НБУВ, ф. 307, № 535/1763, арк. 91–92 зв. Другий список – ф. 307, № 535/1763, арк. 78 зв.–80. (Док. № 64). Копії.

№ 76

1729 р., липня 11. Глухів. –

Універсал гетьмана Данила Апостола про заборону вписувати монастирських підданих села Бодаква до козацького компуту

"*Гетман по Скоропадскому Апостол Павлу Мартосу, обозному полковому лубенскому, людей посполитих подданих обители бодакванских, в службу козачую листом запрещает越 вписовати.*

Его императорского величества Войска Запорозкого обох сторон Днепра Даниїл Апостол[а].

Вам, пну Павлу Мартосу[б], полковому лубенскому, // (**арк. 93**) обявляем сим нашим откритим листом, иж суппліковал до нас велебний в Бгу отец Захарий, економ мнстра Сто-Михайловского киевского, что в. м. подданих их монастирских, жителей села Будакви, без спросу самоволием вписуеш в компут козачий; а вписал именно во оний козачий компут Стефана Куличенка да брата его Тишка, который з села Будакви в село Сенчу на жиле перейшол. А чтоб их монастира подданих, жителей села Будакви, ніхто к козацкой служби не чепал, обявлял он, отц економ, при суппліці своей указ, з енералной войсковой канцеляриї в 1725 году, декабря 11, данний того монастыра игумену, и просил нашего в том разсмотрения и указу; прето якою властию оних в козаки вписуеш в. мс., ми неизвістни будучи, жадаем, абис в. мс. подданих их монастыръских в компут козачей не притягал и в отдаваню надлежащего послушенства к монастыреви ніякого помишлятелства не чинили, а више показание Куличенко и Тишко, если оний Тишко перейдет жить в Бодакву и за подленно обадва знайдуются в мужиках, были по прежнем за Михайловским мнстрем в подданстві приказуем.

Дан в Глухові, юля 11 дня, 1729 году.

Звишменован гетман, рукою власною".

ІР НБУВ, ф. 307, № 535/1763, арк. 92 зв.–93. Копія.

Опубліковано: Мицик Ю.А. Документи Свято-Михайлівського Золотоверхого монастиря у Києві // Сіверянський літопис. – 2000. – №6. – С. 41–42.

№ 77
1716 р., липня 17. Ромни. –
Універсал лубенського полковника Андрія Марковича про призначення нових ктиторів Свято-Троїцького Красногірського Чорнуського монастиря

"Андрей Маркович, лубенский полковник, двох чоловік ктиторами монастиреві Красногорскому козаков сухоносовских универсалом определяет и от годових должностей уволняет.

// (**арк. 93 зв.**) Его црского пресвтлаго величества Войска Запорозского полковник лубенский Андрей Маркович.

Ознаймуем сим універсалом, кому би колвек о том відати належало, а особливе пп. старшині чорнуской, иж яко за намістництва в Бгу зейшлого отца Григория Илиича Гаджія, схимника, універсалом ясне велможного добродія его милости пана гетмана были определени ктиторами до монастыра Красногорского чорнуского три члвка, именно Лукиян Шостаченко, Клим Касяненко и Лаврін Колот, так и тепер за прибытием в тую ж обител на намістництво пречестного иеросхимонаха отца Михайла по его ж желанию, поневаж от тих ктиторов два змерло, определяем на ктиторство оставшогося помянутого Лавріна и Ивана Колотов, жителей сухоносовских, жеби прето их обох старшина чорнуская, заховуючи до обытели стой услузі до жадних міских повинностей не чіпали и не примушали, міти хочем и пилно приказуем.

Дан в Ромні, июля 17, року 1716.

Звишменованний полковник рукою власною".

ІР НБУВ, ф. 307, № 536/1762, № 50, арк. 95–95 зв. Оригінал.
ІР НБУВ, ф. 307, № 535/1763, арк. 93–93 зв. Копія.

Опубліковано: Мицик Ю.А. З документів до історії Свято-Михайлівського Золотоверхого монастиря у Києві XVII–XVIII ст. // Сіверянський літопис. – 2007. – № 5. – С. 39–40.

№ 78
1719 р., лютого 4. Ромни. –
Універсал лубенського полковника Андрія Марковича про заборону приймати монастирських підданих в селах Хрулі і Бодаква у козацькі підсусідки

"Той же Андрей посполитих, бодаквянских и хрулевских обывателей, обытели подданних, в подсусідки козакам принимати и укривати універсалом запрещает.

Его царского пресвітлаго величества Войска Запорозкого полковник лубенский Андрей Маркович

// (**арк. 94**) Ознаймуем сим ншим універсалом пну сотникові на сей час наказному а впредь совершенному сенецкому з урядом тамошним, а особливе атаманом хрулиовскому и бодаквянскому и всім вой[с]кового и посполитого стану тоей сотні обывателем и кому би колвек о том відати надлежало, иж писал до нас високе в Бгу превелебний его милость отц Варлаам Леніцкий, Сто-Михайловского киевского монастыра игумен, жалостне прекладаючи и словесно

нам тое его превелебности предложене честний отц городничий хрулиовский своим подтвердил донесенним, что многие в маетностех тоей обытели, именно в Хрулях и Бодакві жиючие козаки посполитих тамошних же людей от подданское повинности ухиляючихся, себі в подсудки поприймали и обороняючи их своею протекциею, не допускают ему ж, помянутому отцу городничому, до належитого потягати оних послушенства, чрез що умалившомуся осталному посполству в отбуваню своего звания, якое сполне з тими подсусідками исполняли, що раз болшая притворяется тяжесть и просил нас его превелебност, иж бысмо помянутих подданих в подсусідки до козаков уклонившихся по прежнему до мужицких тяжестей заживати не боронили и впредь бы такових в оборону не брано. Теди ми, усмотрівши тое его превелебности прошение бытии слушное иле відаючи, о то и в поважних рейментарских ясне велможного его милости пна гетмана прежде сего виданних універсалах упомянено, жебы не толко единоселных, але и з сусідственних сіл подданних, опроч если бы были з-за границі литов // (**арк. 94 зв.**) ской албо отлеглих містц, в оборону не примано видаем сие нше універсалное писание, чрез которое пилно упоминаем и приказуем, аби пречечонние козаки хрулювские и бодаквянские отнюдь не важилися посполитих жителей тамошних в свое заступление и в подсусідки принимати, а з поселений их збивати и яких уже протекциями своїми поокривали были и тих бы на всякое подданическое послушенство до дворця державского употребляти и належное з них повиновение отбирати не возбраняли и не чинили в том препятия и трудности.

Дан в Ромні, року 1719, февраля 4.

Звишменованний полковник, рукою власною”.

ІР НБУВ, ф. 307, № 535/1763, арк. 93 зв.–94. Копія.

№ 79
1719 р., липня 11. Глухів. –
Універсал гетьмана Івана Скоропадського про заборону колишньому компанійському ротмістрові Федору Нестеренку купувати монастирських підданих і чинити шкоду в Остерській слободі

“*Гетман Иоанн Скоропадский Федорові Нестеренкові, ротмистрові, подданство обытели скуповати, утісняти, универсалом запрещает и впред войсковим грозит наказанием.*

Его царского пресвітлого величества Войска Запорожского обоїх сторон Днепра гетман Иоан Скоропадский.

Ознаймуем сим ншим универсалом пану полковникові киевскому з старшиною его полковою, а особливе сотникові остерскому з тамошним урядом, иж писал до нас пречестний отц намістник мнстра Михайловского Золотоверхого киевского з братиею, жалосте предлагаючи, что Федор Несторенко, бывший ротмістр компанійский, скупивши себі в слободці Острицкой трынадцят дворов, хочай и в противность обытели Сто-Михай // (**арк. 95**) ловской, поневаж в той слободці и мнстрских триднадцят члвка подданих знайдуется, любо декларовался перед нами ни единого уже члвка болш подданих мнстрских, скупляти и жадного утиску оним чинити, що и універсалом ншим на обидві сторони есть обваровано, иж бы всяк

при своих подданих и приналежном до их кгрунті найдовался, однак тепер чинячися противним указові ншому и своей не держачися декларациї не толко подданих мнстрских бунтует, на панщину себі гонит, але и в прошлом году пограбыл четири воли, а тепер навесні двох, которыми и по сей час робыт; зверх зас того тром члвікам, мнстрским же, дал тайно гроши на двори, кгрунта и привлащает оних себі в подданство; и хочай по розиску висланние нши п.п. Стефан Тарнавский, знатний войсковий товарыш, и Григорий Яснополский, канцеляриста войсковий, веліли ему, Несторенку, воли заграбленние вернути и гроши, данние мнстрским подданним на кгрунта, приняти, а узнавши слушност и двор его ж, Несторенков, на мнстрском кгрунті построенний, казали были тие ж висланниї нши роскидати и изнести, которым уже сами законники для далшой впред згоди позволили ему владіти, но он и тим не контентуючися,не токмо заграбленних волов не вернул, але, не приймаючи грошей, подданим мнстрским на кгрунт неслушне данних, що раз болшие затівает обыди, и дает до зачепки оказиї, теды таковий его, Несторенка, самовласний зу // (**арк. 95 зв.**) хвалий поступок непомалу чрез сей універсал ганячи, под неласкою нашею, абы он болш над тринадцяти человіка, якие ему універсалом ншим во владіние в слободці Острицкой утверждени, ни единого подданого мнстрского себі в подданство не скуповувал и законникам обытели Сто-Михайловской не чинячи найменшой в том трудности, воли заграбленние прошлого літа и сего всеконечне вернул и вперед бы до тих же подданих монастирских не интересовался; ибо если еще впред од законников тоей обители Сто-Михайловской занесено будет до нас на его жалоба, то не тилко тих купленних тринадцяти члвка за противност указові ншому велимо одобрати, але за таковое самоволство, велівши прыпровадити в Глухов, и значне наказати не оставим, декляруем.

Дан в Глухові, июля 11, 1719.

Звишменованний гетман, рукою власною".

ІР НБУВ, ф. 420, № 4, 2 арк. Оригінал.
ІР НБУВ, ф. 307, № 535/1763, арк. 94 зв.–95. Копія.

Опубліковано: Мицик Ю.А. Гетьман Іван Скоропадський – покровитель Свято-Михайлівського Золотоверхого монастиря у Києві // Сіверянський літопис. – 2000. – № 5. – С. 78–79.

№ 80
1699 р., березня 12. Лубни. –
Універсал лубенського полковника Леонтія Свічки про підтвердження прав Марії Гамалії на володіння лісом, конфіскованим у бодаквянського жителя Євтуха Кривопуста

"*Леонтий Свічка, лубенский полковник, Мариї Гамаліїной ліс Кривопуста Евтуха за злодійство на себе взятий, продает и универсалом свідителствует, універсал сей за отданем земли обытели отданий.*

Его царского пресвітлого величества Войска Запорозкого полковник лубенский Леонтий Свічка.

Всім вобец и кому колвек о том відати будет тре // (**арк. 96**) ба, а меновите старшині городовой сенецкой, также и старшині сілской

бодаквянской, чиним відомо сим писанием тепер и на потомниї часы, иж яко за проступство певное злодійское Евтуха Кривопуста, жителя бодаквянского, взялисмо були ліс, который злочинца, и пані Гамаліїной там же в лісі за напой был виноватий талярей десять. Так на прошение еї ж, пані Григориевой Гамаліїной, которая нам до того ж дому от того Евтуха еї належного еще доплатити изволила талярей двадцет, тот увесь ліс Евтуховский, як ест в собі, попустилисмо в вечистое владініе и державу; волно ей, пані Гамаліїной, яко хотя ку своему пожиткові оним диспоновати; на який то ліс в далние часи для вшелякое кріпости свое писмо при печати полковой нашой пані Григориевой Гамаліїной видаем.

В Лубнах, марта 12, року 1699.

Вышменованний полковник лубенский.

А если бы люде там шкодуючие от того Евтуха злодячи схотіли за тот ліс гроши одкладати, то повинни пані Григориевой Гамаліїной положити талярей тридцять и при своих шкодах принятий оный ліс".

ІР НБУВ, ф. 420, № 55, 2 арк. Оригінал.
ІР НБУВ, ф. 307, № 535/1763, арк. 95 зв.–96. Копія.

Опубліковано: Мицик Ю.А. Документи Свято-Михайлівського Золотоверхого монастиря у Києві // Сіверянський літопис. – 2000. – № 6. – С. 42–43.

№ 81
1713 р., серпня 13. Київ. –
Лист гетьмана Івана Скоропадського до євминського старости Івана Богдановського з вимогою не чинити шкоду в маєтностях Свято-Михайлівського Золотоверхого монастиря

// (**арк. 97**) "*Той же Скоропадский, гетман, старості евминскому Богдановскому Копятин озеро зловляти запрещает и извістити о лісі листом требует.*

Пне Богдановский Прекладал нам превелебний в Бгу его млст отц игумен мнстра Сто-Михайловского Золотоверхого, же в. мсть в озері, прозиваемом Копятин, от инокинь печерских купленном и універсалом ншим помянутой обытели стверженном, рибу зловляеш, также в лісі Крехаевском евминцям позволяеш деревню рубати. Если прето так ест, же законници его михайловские куплею тое озеро имію́т, теди приказуем в. м. до оного не интересоватися; о лісі зась Крехаевском дай в. м. нам знати, як перед тим было: чи поволно евминцям в ліс Крехаевский вездити и деревню на потребу свою рубати, чили ніт и чи было якое межи ними в том опреділение. О всем том ретелне до нас випиши в. м. приказуем и егож в сохранение поручаем Гспдеві.

З Киева, року 1713, августа 13.

Вам ласкавий

Иван Скоропадский, гетман, рукою власною".

ІР НБУВ, ф. 307, № 536/1762, № 55, арк. 104–104 зв. Оригінал.
ІР НБУВ, ф. 307, № 535/1763, арк. 97. Копія.

Опубліковано: Мицик Ю.А. Гетьман Іван Скоропадський – покровитель Свято-Михайлівського Золотоверхого монастиря у Києві // Сіверянський літопис. – 2000. – № 5. – С. 69.

№ 82
1711 р., квітень. Табір під Шелеховим лісом. –
Лист гетьмана Івана Скоропадського до київського сотника Трохима Климовича з вимогою не чинити перешкоди в продажі козацької землі в маєтностях Вигурівщина Свято-Михайлівського Золотоверхого монастиря

"*Той же гетман Скоропадский, киевскому сотникові Климовичеві*[a] *в покупці земль козацких во обытель препятствовати листом запрещает.* // (**арк. 97 зв.**)

Пане сотнику киевский.

Будучи у нас от ясне в Бгу преосвященного архипастира нашего, его милости отца митрополити киевского в Бгу превелебний отц игумен сто-Михайловский киевский Сенютович з праздничним Воскресенским привітом, прекладал нам тое, что в. м. в маетности, на сей стороні Днепра будучой, зовемой Викгуровщині, еще от антецессора ншего, славной памяти гетмана Богдана Хмелницкого, на монастир их наданой, до кгрунтов козацких, здавна там от их покупленних, интересуешся, и тепер тим, коториї внов доброволне хотят свої кгрунта продавати, препятие чинити, также повинности, якую и прошлих літ козаки до мнстра их отдавали, забороняеш уищати. Зачим, яко неслушне тое діется, так мы, пишучи сей нш лист до в. м., приказуем, абыс не наносячи о том ни нам, ни себі трудности, до поменених кгрунтов здавна от козаков куплею набытих в той маетности их, жадного интересу не мав и до куплі им, доброволне продаючиїхъся там кгрунтов тепер, абыс найменшого препятия и перешкоди не чинив, а особливе повинности належитой, якую и прежде тими літи до мнстра их козаки отдавали, не забороняв уищати, ти приказуем. Тут же прикладаем, абыс сей нш лист по вичитаню оного, не задержуючи у себе, ему, отцу игумену Сенютовичу, до рук отдал. О тое все и повторне в. м. приказуючи, ему ж ласкавое наше рейментарское // (**арк. 98**) поздравление засилаем.

З обозу от Шелехового ліса, априля […] року 1711.

В. м. ласкавий Иван Скоропадский, гетман Войска его царского пресвітлого величества Запорозкого".

ІР НБУВ, ф. 307, № 535/1763, арк. 97–98. Копія.

№ 83
1709 р., вересня 20. Глухів. –
Лист гетьмана Івана Скоропадського до київського митрополита Йоасафа Кроковського з повідомленням про надання універсалу на село Княжичі Свято-Онуфріївському скиту

"*Той же Скоропадский, гетман, митрополиті киевскому Иоасафові*[a] *о виданном на Даниловку и Княжичи села универсалі листом извіствует.*

Ясне в Бгу преосвященный мсці отче архиепскоп, митрополита киевский, мой велце мсці пане пастиру в Дху Стом милостивий отче и добродію.

Самую уваживши слушност и послідуючи высоце поважной вшой пастирской свтини в листі чрез превелебного отца иеромонаха Захария, строителя скитка стого Онуфрия, присланном, изображенной интецессиї на добра ново уфундованному скитку, яко в монарших его царского пресвітлого

величества грамотах и королевских привилейах описует, от мнстра свтого архистратига Михаїла определенние потверждаючий, нш видалисмо універсал и внов село Княжичі до того ж скитка надалисмы. О поромі каневском извіствуем вшей архипастирской свтині, что войт переясловский об оний своею нас суппликою не турбовал, тилко о тот, який в Сокирной найдуется, а и того надати рекузовалисмо. Тое // (**арк. 98 зв.**) вшой пастирской свтині предложивши, себе архипастирским млтвам стим навсегда поручаем.

Вашой архипастирской свтині в Дху Стом послушний сн и нижайший слуга Иван Скоропадский, гетман Войска его царского пресвітлого величества Запороского.

З Глухова, септеврия 20, року 1709”.

ІР НБУВ, ф. 307, № 535/1763, арк. 98–98 зв. Копія.

Опубліковано: Мицик Ю.А. Гетьман Іван Скоропадський – покровитель Свято-Михайлівського Золотоверхого монастиря у Києві // Сіверянський літопис. – 2000. – № 5. – С. 80.

№ 84
1699 р., серпня 25. Батурин. –
Лист гетьмана Івана Мазепи до київського митрополита Варлаама Ясинського з повідомленням про надання універсалу на села Крюківщина та Данилівка Свято-Михайлівському Золотоверхому монастирю

“*Гетман Мазепа митрополиті киевскому Варлааму Ясинскому о виданном потвердителном на иміния на Даниловку и Кривковщину універсалі листом обявляет.*

Ясне в Бгу преосвященний мці отче митрополит киевский, мой велце мсці пне пастыру в Дху Стом, отче и добродію.

Яко высоце поважаю я превысокую вшой пастырской млсти особу, так на его ж стителскую причину, велілем выдати з канцелляриї войсковой універсал, зтвержаючи давниї и теперешниї права на кгрунта мнстреви Михайловскому Золотоверхому служачиї, а и внов надалисмо дві селища Кривковщину и Даниловку в том же універсалі на мнстр Михайловский. Тое вшой пастирской милости чинячи извістно, отдаюся его ж стителским млтвам и архиерейскому блгословению.

Дан в Батурині, августа 25, року 1699. // (**арк. 99**)

Вшой пастирской млсти зичливий в Дху Стом сын и поволний слуга Иван Мазепа, гетман Войска его царского пресвітлого величества Запорозкого”.

ІР НБУВ, ф. 307, № 536/1762, № 40, арк. 77, 81. Оригінал.
ІР НБУВ, ф. 307, № 535/1763, арк. 98 зв.–99. Копія.

Опубліковано: Мицик Ю.А. Універсали гетьмана Івана Мазепи Свято-Михайлівському Золотоверхому монастиреві у Києві // Сіверянський літопис. – 2002. – № 2. – С. 27.

№ 85
1699 р., серпня 25. Батурин. –
Лист гетьмана Івана Мазепи до ігумена Свято-Михайлівського Золотоверхого монастиря Захарія Корниловича з повідомленням про надання універсалу на села Крюківщина та Данилівка монастирю

"*Гетман Мазепа Корниловичу Захарії, игуменові, о виданом на їмения обытелї и наданих Даниловки и Кривковщини селах універсалі листом извіствует.*

Превелебний в Бгу гспдне отче игумен мнстра Михайловского киевского, мой велце ласкавий гспдне отче и приятелю.

На поважную причину ясне в Бгу преосвященного его млсти гспдна отца митрополити киевского и на прошение вшой превелебности и всей братії яко давнии права на кгрунта мнстреви Михайловскому Золотоверхому служачії, ствердили ншим універсалом, так внов тепер надалисмо тим же ншим універсалчним листом дві селища Кривковщину и Даниловку на мнстр ваш Михайловский, отпускаючи теди посланного до вшой превелебности з універсалом, отдаемся стым вшой превелебности и всей братії молитвам.

З Батурина, августа 25, року 1699.

Вашой превелебности зичливий приятел Иван Мазепа, гетман Войска его царского пресвітлого влчства Запорозкого".

ІР НБУВ, ф. 307, № 536/1762, № 43, арк. 83–83 зв., 86–86 зв. Оригінал.
ІР НБУВ, ф. 307, № 535/1763, арк. 99. Копія.

Опубліковано: Мицик Ю.А. Універсали гетьмана Івана Мазепи Свято-Михайлівському Золотоверхому монастиреві у Києві // Сіверянський літопис. – 2002. – № 2. – С. 27.

№ 86
1697 р., липня 12. Батурин. –
Лист гетьмана Івана Мазепи до ігумена Свято-Михайлівського Золотоверхого монастиря Сильвестра Головчича з повідомленням про надання універсалу на прибутки з військових часток у монастирських млинах

// (**арк. 99 зв.**) "*Гетман Мазепа Головчичу Силвестру, игуменові, о виданном на иміние обытели універсалі со войсковою розміров частию листом обявляет.*

Превелебний в Бгу гспдне отче игумене мнстра Михайловского, мой ласкавий гспдне отче и приятелю.

На жадане превелебности вшой посилаем універсал нш на кгрунта вши мнстрские потвержалний з канцелярії ншой войсковой выданный, в котором велелісмо доложити и поколющину и покабанщину от млинов мнстреви превелебности вшой належный, якая повинност любо всегда и всегда в Малой Росії звыкла на войско з млынов отбиратися, однак мы, яко для того стого містца, так и для особы вшой превелебности чиним, же тиї пожитки в войсковий

прибыток належачии, при мнстреви вшой превелебности заховалисмо и писмом ншим утвердили, що предложивши, отдаемося превелебности вшой млитвам стым и приязні.

З Батурина, юля 12 дня, року 1697.

Превелебности вшой зичливий приятель Иван Мазепа, гетман Войска их царского пресвітлого величества Запорозкого".

ІР НБУВ, ф. 307, № 535/1763, арк. 99 зв. Копія.

Опубліковано: Мицик Ю.А. Універсали гетьмана Івана Мазепи Свято-Михайлівському Золотоверхому монастиреві у Києві // Сіверянський літопис. – 2002. – № 2. – С. 25.

№ 87

1712 р., червня 26. Глухів. –

Лист гетьмана Івана Скоропадського до ігумена Свято-Михайлівського Золотоверхого монастиря Іоаникія Сенютовича з повідомленням про надання універсалу на села Крехаїв і Боденьки монастирю

"*Гетман Скоропадский Сенютовичу, игуменові, о виданном на Крехаев и Боденки села универсалі, листом возвіщает.* // (**арк. 100**)

Высоце в Бгу превелебний мсці отче игумен мнстра Сто-Михайловского киевского, мой велце мсцівий гспдне отче и ласкавий приятелю.

Исполняючи декларованное под час бытности ншой в Прилуці обіщание, а желание вшой превелебности, довольствуючи ку вспартю обытели Стой Михайловской універсал на дві села Крехаев и Боденки з власних нших маетностей на нас належних, справивши, до вшой превелебности, посилаем. Тут же и на кгрунта манастирские, на якие за прибытем своїм в Глухов презентуючи отц економ мемориял, просил оборони. Не отмовилисмо ншого дати потверждения взглядом зас скитка Красногурского и млинов пней Гамаліїной на обитель стую лекгованих, устное нше отцу економу было предложение, о чом он за прибытем своїм вшой превелебности донесет, а мы его ж стым млтвам навсегда поліцаемъся.

З Глухова, юня 26, року 1712.

Вшой превелебности зичливий приятел Иван Скоропадский, гетман Войска его царского пресвітлого величества Запорозкого".

ІР НБУВ, ф. 307, № 535/1763, арк. 99 зв.–100. Копія.

Опубліковано: Мицик Ю.А. Гетьман Іван Скоропадський – покровитель Свято-Михайлівського Золотоверхого монастиря у Києві // Сіверянський літопис. – 2000. – № 5. – С. 65–66.

№ 88

1712 р., червня 25. Глухів. –

Лист гетьмана Івана Скоропадського до київського митрополита Йоасафа Кроковського з повідомленням про надання універсалу на села Крехаїв і Боденьки Свято-Михайлівському Золотоверхому монастиреві

"*Гетман Скоропадский митрополиті киевскому Иоасафові о виданном на Крехаев и Боденки села универсалі листом извіствует.* // (**арк. 100 зв.**)

Ясне в Бгу преосвщенный мсці отче митрополит киевский, мой велце мсцівий пне архипастиру, милостивий в Дху Стом отче и добродію.

Яко устне под час бытности ншой в Прилуці учинилисмо нше его милости отцу игумену сто-Михайловскому киевскому обітование о наданю села ко вспартю обытели стой, так и тепер на поважное вшой архипастирской млсти тщание, исполняючи тое декларованное нше самим скутком обіщание, поневаж всі тогобочъные села до обытели Сто-Михайловской Золотоверхой киевской належние, з яких всякое бывало доволство, суть разорени и отишли за границу, з власних нших маетностей конферуемо дві села Крехаев и Боденки в сотні Острицкой будучие, для препитания и прокормления тоей стой обители и універсалом ншим в спокойное ствердилисмо владіние. Тое вшему преосвященству донесши, его ж архиерейским млтвам ласці и блгословению поліцаемъся.

З Глухова, юня 25, року 1712.

Вшему преосщенству всего добра зичливий в Дху Стом сн и нижайший слуга Иван Скоропадский, гетман Войска его царского пресвітлого величества Запорозкого".

ІР НБУВ, ф. 307, № 536/1762, № 56, арк. 105–106 зв. Оригінал.
ІР НБУВ ф. 307, № 535/1763, арк. 100–100 зв. Копія.

Опубліковано: Мицик Ю.А. Гетьман Іван Скоропадський – покровитель Свято-Михайлівського Золотоверхого монастиря у Києві // Сіверянський літопис. – 2000. – № 5. – С. 65.

№ 89

1717 р., липня 11. Глухів. –

Лист гетьмана Івана Скоропадського до намісника Свято-Михайлівського Золотоверхого монастиря Гедеона Маркоцького з повідомленням про надання Федору Нестеренку універсалу про заборону чинити шкоду монастиреві в Остерській слободі

"*Гетман Скоропадский Гедеону Маркоцкому, намістникові обители о универсалі запрещателном ротмістрові Несторовічові в Острі подданство обиждающему до полковника киевского посланном листом обявляет* // (**арк. 101**) Велебний в Бгу отче намісник мнстра Сто-Михайловского киевского, мой ласкавий отче и приятелю.

Вичитавши з листу вшой велебности жалобу, что Федор Несторенко, бывший ротмістр компанійский, не контентуючися купленими в слободці

острицкой трынадцятма хатами людей, якие универсалом ншим ему ствержени, з таковим варунком, чтобы уже болш над тое число подданых мнстрских скупляти не важился, тепер оних бунтует, грабыт, тайно на кгрунта дает гроши, посилаем наш при сем лист упоминателний до его, універсал, жебы так воли заграбление и всеконечно возвратил, яко и подданих мнстрских скуповати впред не важился. Который обявіте вша велебност пну полковникові киевскому албо хоч Чеснику компанійскому, до которого и ми пишем, жебы его упомянул, иж бы при бытности помяннутого Несторенка был вычитан, и ежели еще так самовластные поступовати будет, то не тилко тих тринадцяти члвка куплених роскажем одобрати, леч за такую противност указові ншому и наказати оного не оставим, декларуем вшой велебности и его ж стым млтвам себе вручаем.

З Глухова, июля 11, року 1719.

Вшой велебности зичливий приятел Иван Скоропадский, гетман Войска его царского пресвітлого величества Запорозкого”.

ІР НБУВ, ф. 307, № 535/1763, арк. 100 зв.–101. Копія.

Опубліковано: Мицик Ю.А. Гетьман Іван Скоропадський – покровитель Свято-Михайлівського Золотоверхого монастиря у Києві // Сіверянський літопис. – 2000. – № 5. – С. 79–80.

№ 90
1716 р., липня 14. Глухів. –
Лист гетьмана Івана Скоропадського до Марії Гамалії з повідомленням про надання універсалу на володіння спірних лук над річкою Бодаква Лубенського полку

“*Гетман Скоропадский Марії Гамаліїной о виданом от себе универсалі на луки понад річкою Бодаквою извіщает.*

// (**арк. 101 зв.**) Моя ласковая пні Гамаліїная.

За поворотом в Глухов пнов коммисаров для розъезду спорного степу полчан лубенских и гадяцких между сотнями Сенчанскою и Комишанскою, од нас ординованих будучого, извістившися так з словесного оних предложения, яко и з розиску чрез их же на писмі по свідителству людском споряженного, что луки над річкою Бодаквою лежачие, не до Комишной, леч здавна до Бодакви, маетности в. мстиной во владіние прислужаючие, видалисмо наш універсал, позволяючи оним в. мсти спокойне по прежнему тих лук уживати, не узнаючи ні од кого, особливо од пана полковника гадяцкого, перепони и трудности, який наш універсал тут же до в. мсти посилаючи, оной же при том зичим доброго здоровя.

Дан з Глухова, июня 14, року 1716.

В. мсти зичливий Иван Скоропадский, гетман, рукою власною”.

ІР НБУВ, ф. 307, № 536/1762, № 61, арк. 115–115 зв. Оригінал.
ІР НБУВ, ф. 307, № 535/1763, арк. 101–101 зв. Копія.

Опубліковано: Мицик Ю.А. Гетьман Іван Скоропадський – покровитель Свято-Михайлівського Золотоверхого монастиря у Києві // Сіверянський літопис. – 2000. – № 5. – С. 76–77.

№ 91
1717 р., липня 10. Гадяч. –
Лист гадяцького полковника Михайла Милорадовича до ігумена Свято-Михайлівського Золотоверхого монастиря Варлаама Ліницького із спростуванням приналежності спірних лук села Бодаква монастирю

"*Милорадович, полковник гадяцкий, игумену обытели Варлааму Леніцкому, не утісняти підданство бодаквянское в земли листом обвязуется.*

Превелебнійший в Бзі гспдине мсці отче игумен мнстря Сто-Михайловского, мой ласкавійший гспдине и молитвенний блгодітелю.

Патрон мой и отц и всенадежнійший блгодітель, его княжое // (**арк. 102**) сиятелство кгубернатор киевский по предложению вшое превелебности изволил ко мні писати, повеліваю, дабим я сінокосов и протчиїх угодий до маетности Бодакви належащих, инокинею Гамаліиною во владение мнстиру Сто-Михайловскому одданих, не хотіл присвоювати, чого яко искони во всей фамилии моей не бывало, чтоб обытелем стым убиток чинено, овшем здання церковная и протчие милостині по возможности и силі, сотворяно, так и я, послідуючи стопам предков моих, не токмо жадних сінокосов и других угодий бодаквянских нне обытели свтой доставшихся, не привлащал, но и привлащать не мислил, овшем еще за владіния покойной Гамаліиной, которие луки его милость пн. судия енералний, в Гадячом полковникуючий[а], от Бодакви села вехавши, привернул был до Комишной, то и тих уступилем и на том стою ограниченю, якое так рок висланий от ясне вельможного пна Кутневский, а сего року его милость пн. полковник лубенский[б], постановили. Сего ради не рач вша превелебность без розиску, скwапливе, в том турбовати високое лице его княжого сиятелства, леч по сусідску обиходитися, так же если б міло що от подданих моих комишанских долігати, то писати ко мні, а я взаемне корреспондоватиму и для прислуги моей обытели свтое пожеланию вшое превелебности, что достойно будет, творити готов. А тепер мливам свтым превелебности вшое поліцивши мя зостаю.

З Гадяча, июля 10, 1717.

Вшое превелебности, моего молитвенного блгодітеля, всего добра зичливий приятел его царского пресвітлого величества Войска Запо // (**арк. 102 зв.**) розкого полковник гадяцький и кавалер македонский Михаил Милорадович".

ІР НБУВ, ф. 307, № 535/1763, арк. 101 зв.–102 зв. Другий список – ф. 307, № 535/1763, арк. 112–112 зв. (Док. № 109). Копії.

Опубліковано: Мицик Ю.А. З документів до історії Свято-Михайлівського Золотоверхого монастиря у Києві XVII–XVIII ст. // Сіверянський літопис. – 2007. – № 5. – С. 40.

№ 92
1711 р., листопада 15. Лохвиця. –
Лист Марії Гамалії до ігумена Свято-Михайлівського Золотоверхого монастиря Іоаникія Сенютовича про підтвердження своїх обіцянок офірувати маєтність монастирю

"Мария Гамаліїна, игумену Иоаникию Сенютовичу о обіщаном и нні даним листом извіщает.

Висоце в Бгу превелебний мсци отче игумен сто-Михайловский, мні в Дху Стом любимий отче и добродію.

За многократное от превелебности вшой ко мні листовное посіщение велце покорне блгодарствую и всегда блгодарствовати должна, яко и тепер сим моїм писмом смиренно вашой превелебности кланяюсь и велце дякую за так всемощний присланий мні гостинец, который вселюбезно з рук честного отца економа принявши, еи ж стим молитвам, такожде и вашим назавше себе вручаю. Прошению вашой превелебности для обытели стой не естем отмовна, тилко ж сего времени не можется тое стати, кгдиж, що мію моего убожества, все ненаверсі достает, а то ради неспокойного тепер поводячогося часу, бо в нас и сего время всюди станциї войскові знаходятся и так мушу з моїм убожеством ненаявці держатися, а дай Всемогущий Бже спокойнішого и безпечнійшого дождати время, то яко давно мію сердечное желание місцам стим поклонитися в тот час теди и с превелебностю вашею учиню фундаменталний разговор и що з убожества моего змогу, тое буду обители стой офіровати. А тепер посилаю честним отцем економом, що в убожестві моем згодилося, денег талярей пятдесят. А прошу превелебности вашой // (**арк. 103**) в молитвах стих мене грішницу и кревних моих не забувати, котрим я всегда полицаючис, зостаю превелебности вашей, моему велце ласкавому добродіеви, во всем зичливая Мария Григориевая Гамаліїна.

З Лохвиці, ноев. 15, року 1711".

ІР НБУВ, ф. 307, № 535/1763, арк. 102 зв.–103. Копія.

Опубліковано: Мицик Ю.А. Документи Свято-Михайлівського Золотоверхого монастиря у Києві // Сіверянський літопис. – 2000. – № 6. – С. 43.

№ 93
1718 р., вересня 29. Гадяч. –
Лист гадяцького полковника Михайла Милорадовича до ігумена Свято-Михайлівського Золотоверхого монастиря Варлаама Ліницького з оскарженням на донесення ігумена до влади щодо присвоєння ним спірних лук біля села Бодаква

"*Михаїл Милорадович, гадяцкий полковник, игумену обытели Варлааму Ленніцкому со жалостию за упорний за межу укос на городничих бодаквянских пишет.*

Превелебнійший в Бгу гспдне мсці отче игумен сто-Михайловский, мой велце зичливий приятелю.

Не сподівалемся от превелебности вашоя такого на себе гонения, якое вша превелебност чиниш, послухавши городничих своїх бодаквянских неправедного доношения за луки бодаквянские, будто я в оние втручаюс, поневаж первіе високое лице его княжого сиятелства кгубернатора киевского, а потом тепер ясне

велможного добродія его млсти пна гетмана потурбовалисте и исправили лист рейментарский строфуючий, якое строфованне надіюся может оправдитися на самого донощика и безпотребного турбатора, або вім тих лук чрез висланих от ясне велможного и полчан лубенских и наших гадяцких до села Бодакви належати узнанних як спочатку уступилем, любо антецессор мой ними владіл, а по нем и мні по млсти царского пресвітлого // (**арк. 103 зв.**) влчества владіти было подобало, так и тепер не интересуюся, овшем городничие вши, не контентуючися учиненним розиском и отведенними тими луками, где становится болших стиртов дванадцять сіна, впираются в кут от Буйволиці річки, за болото зашедший, который предреченними висланними в кгрунта полку моего зостал опреділен, як бы на дві стирти, а то тилко потому, что я мимошедшего так рочного літа, видячи урожай трави, не тилко по долинах, але и по горбах, позволилем был сам чрез себе, а не з узнання висланних, на том куті для потреби обытели стой траву скосит, однак не во вся, и с тое причини, что раз за моїм позволенням сіно кошено, городничие вши, присвояючи, и сего року силовалися там косити, леч не допущено и впред допускати нілзя, бо як хтивие, то сколко перед собою очима виділи, поти час за часом засягаючи, втручалися б в чужое, и кгрунта людские неслушне посідалис, о чем особі нши, полковие асаул и хорунжий, на поменутом розиску будучи, явне и ясно при очах сего лист оддавши за совість свою виговоровали, же кут тот, от Буйволиці чрез болото зашедший, не до Бодакви села, леч в кгрунта полку нашого в тот час узнано, о котором для самой существенной правди, если вша превелебност повелиш, повторних висланних у ясне велможного пна отважуся просити на уличение напрасного городничих вших втручання и безпотребного високих лиц турбования, яко ж и тепер зараз на документ правди з отцем городничим и посланним от вшоя превелебности, хотілем туда особ тих же полкових з общими // (**арк. 104**) стариками посилати, да они законники не призволилис. О сем вшей превелебности ознаймую и прошу впред недостовірное доношение отрицати, а скварливого обжалования поперестaвши, ласкавійшим быти, ибо и я килко раз от вашоя превелебности напрасно оскарженний, муситиму, где надлежатимет, справедливости искати, нинеже есм.

Превелебности вшой всего добра зичливий приятел ислужити рад, его царского пресвітлого величества Войска Запорозкого полковник гадяцкий и кавалер македонський Михаїл Милорадович.

З Гадяча, септеврия 29, року 1718".

ІР НБУВ, ф. 307, № 535/1763, арк. 103–104. Другий список – ф. 307, № 535/1763, арк. 112–113 зв. (Док. № 110). Копії.

Опубліковано: Мицик Ю.А. З документів до історії Свято-Михайлівського Золотоверхого монастиря у Києві XVII–XVIII ст. // Сіверянський літопис. – 2007. – № 5. – С. 40–41.

№ 94
1712 р., вересня 12. Глухів. –
Лист генерального писаря Семена Савича до ігумена Свято-Михайлівського Золотоверхого монастиря Варлаама Ліницького з повідомленням про надання гетьманського універсалу на млин під містом Остер згідно із заповітом полковника Григорія Карповича Коровки-Вольського

"*Семен Савич*[а]*, писар енералний, игумену обытели Варлааму Ленніцкому о прислузі своей обытели, которою універсал на млин в Острі Коровчин спорадити желает, листом извіщает.*

В Бгу превелебний мсці отче игумен монастыра Сто-Михайловского Золотоверхого киевского, мні велце мсцівий гспдине, ласкавий отче и благодітелю.

Любо не могу я жадним способом равного благодіяниям от Сто-Михайловской обытели и вашой превелебности в моем нещастю узнанним учинити заслужения, однак, аще будет и тое в прислугу помянутому містцу стому // (**арк. 104 зв.**) и вашой превелебности, жебым на млин Острицкий еще покойного старого Коровченка[а] волею лекгованный и новопреставленойся полковниковой киевской тестаментом утверждений універсал ясне велможного добродія исходатайствовал, то яко однаково Бгу работати и вашой превелебности; так деклярую тот універсал, якого юж колвек меею у его панской велможности инстанциею исправити, тилко хоти ваша превелебност, не турбуючи тим и на нарочного законника, через кого колвек тую небожки пней полковниковой лекгацію или если оной донесене, на якой греблі, о килкох колах и где тот млын найдуется написавши, жебым відал як в універсалі виразити; а я, оный спорадивши, через того ж посланца до вшой превелебности не омешкаю одослати впевняю и затим его ж непремінной любві, приязни и молитвам стым самого мя полецаю, будучи назавше

Вашой превелебности всего добра приятель и поволний до услуг его царского пресвітлого величества Войска Запорозкого писар енералний Семен Савич.

З Глухова, септеврия 12, року 1712".

ІР НБУВ, ф. 307, № 535/1763, арк. 104–104 зв. Копія.

Опубліковано: Мицик Ю.А. З документів до історії Свято-Михайлівського Золотоверхого монастиря у Києві XVII–XVIII ст. // Сіверянський літопис. – 2007. – № 5. – С. 35.

№ 95
1709 р., вересня 20. Глухів. –
Лист генерального писаря Семена Савича до переяславського єпископа Захарія Корниловича з повідомленням про надання гетьманського універсалу на села Данилівка та Княжичі Свято-Онуфріївському скиту

"*Семен Савич, генералний писар, епископу переяславскому Захарії Корниловичу о потвердителном на Даниловскую землю универсалі и о наданії вновь села Княжич и той же землі листом извіщает Захария, з игумена епископ.*

Ясне в Бгу преосвщенний мсці отче епископ переяславский, мні велце мсцівий пне пастиру в Дху Свтом отче и благодітелю.

// (**арк. 105**) Строител коштом преосвщенства вашего новоуфундованного скитка преподобного Онуфрия честний отц Захария тут, у ясне велможного добродія, его млсти пна гетмана, бывши, не тощ возъвращается, когда до поважной ясне в Бгу преосвщенного архипастира его млсти отца митрополити киевского листовной интерцессиї его панская велможность склонившися, не тилко кгрунта в давних правах и кріпостех виразне определенние и до помянутого скитка наданние соизволил своїм панским потвердити універсалом, леч и внов селце Княжичи поблизу там будучое, за яким же колвек моїм старанем надати не отречеся, о перевоз зас п. войт переясловский любо и просил для вспартя ратуша переясловского у ясне велможного добродія, еднак не о каневский, леч о той, который на Сокирной знайдуется, але и того не получил. О чом преосвщенству вшому донесши, ласце, блгословению архипастирскому и молитвам стым себе рекомендую.

Вашой архипастирской стини всего добра зичливий и поволний слуга его царского пресветлого величества Войска Запорозкого писар енералний Семен Савич.

З Глухова, септеврия 20, 1709 року".

ІР НБУВ, ф. 307, № 536/1762, № 47, арк. 89–90 зв. Оригінал.
ІР НБУВ, ф. 307, № 535/1763, арк. 104 зв.–105. Копія.

Опубліковано: Мицик Ю.А. З документів до історії Свято-Михайлівського Золотоверхого монастиря у Києві XVII–XVIII ст. // Сіверянський літопис. – 2007. – № 5. – С. 32–33.

№ 96
1712 р., червня 20. Глухів. –
Лист генерального писаря Семена Савича до ігумена Свято-Михайлівського Золотоверхого монастиря Іоаникія Сенютовича з повідомленням про надання гетьманського універсалу на села Крехаїв та Боденьки монастирю

"*Семен Савич, писар генералний, игумену Иоаникию Сенютовичу о наданиї обители сел Крехаева и Боденок и на їх универсала листом возвіщает.*

Високе в Бзі превелебний мсці отче игумен монастыра Сто-Михайловского, мой велце мсцівий гспдне отче и ласкавий блгодітелю.

// (**арк. 105 зв.**) Деклярованную мою до обытели Сто-Михайловской Золотоверхой киевской и ку особі вашой превелебности всегда усердствуючую міючи склонность и поволност охочим моїм, яким же кольвек ходатайством у ясне велможного добродія его млсти пана гетмана желанию вашой превелебности взглядом наданя ку вспарту обытели стой не единой, але двох маетностей Крехаева и Боденок тщихъся учинити довлетворение, на которые з одержанним універсалом прысланний от вашей превелебности пречестний отц економ, до обытели стой поворочает, що любо не моей прислузі, але барзій панскому в том интересі прычитую респекту и прізрінию, однак и себе прошу в неотмінной ласці и молитвах стых всегда ховати, которым и тепер поліцившися, прибываю

Вашой превелебности всего добра зичливий приятель и поволний до услуг его царского пресвітлого величества Войска Запорозкого писар енералний Семен Савич.

З Глухова, юня 20, року 1712”.

ІР НБУВ, ф. 307, № 536/1762, № 52, арк. 98. Оригінал.
ІР НБУВ, ф. 307, № 535/1763, арк. 105–105 зв. Копія.

Опубліковано: Мицик Ю.А. З документів до історії Свято-Михайлівського Золотоверхого монастиря у Києві XVII–XVIII ст. // Сіверянський літопис. – 2007. – № 5. – С. 34–35.

№ 97
1706 р., березня 16. –
Лист Григорія Карповича Коровки-Вольського до ігумена Свято-Михайлівського Золотоверхого монастиря Захарія Корниловича з проханням прийняти в дар частину млина на річці Остер

“*Григорый Карпович Волский, бывший киевский полковник, епископу переясловскому Захариї, игумену обстели, за побої монаха сея обытели неблгословением наказан митрополити Варлаама, млин на Острі получения ради прощения листом обытели отдает.*

Ясне в Бгу преосвщенний мсци отче епскоп переясловский, особливий мой отче, пастыру и добродію. // (**арк. 106**)

Будучи я посіщенний от Бга немощию, а найбарзій болізнуючи з того, що пастир его милост преосвщенний митрополит на скаргу вашу за побитие вшего черци неблгословением мя прыкрити рачил, в чом найбарзій умерти боюся, прошу моего давного отца и добродія, покажи свою на мні милост и яко сам прости мой гріх, так до его млсти пастыра причинися, абы чрез отца протопопу козелецкого препослал отческое свое мні блгословение, а я за добродійскую вашу милостивую учинност млин Острицкий на едной греблі з вашими монастирскими стоячий, з которого пред тим камен и ступник даровалем ввес по смерти моей на вічност дарую обытели Сто-Михайловской Золотоверхой киевской, тилко прошу, мой добродію, будь милостив, упроси мні пастирское блгословение, которому навсегда поручаюся.

Вам всего добра зичливий и до услуг поволний Григорий Карпович Волский.

1706 году, місця марта 16”.

ІР НБУВ, ф. 307, № 535/1763, арк. 105 зв.–106. Копія.

Опубліковано: Мицик Ю.А. З документів до історії Свято-Михайлівського Золотоверхого монастиря у Києві XVII–XVIII ст. // Сіверянський літопис. – 2007. – № 5. – С. 32.

№ 98
1690 р., березня 6. Переяслав. –
Лист переяславського полковника Леонтія Полуботка до ігумена Свято-Михайлівського Золотоверхого монастиря Сильвестра Головчича з повідомленням про заборону переяславським дозорцям чинити кривду на млині Родіона Дмитрашка-Райчі

"*Леонтий Полуботок*[a]*, полковник переясловский, игумену обытели Силвестру Головчичу листом извіщает, что запрітил дозорци в млині Дмитрашковом, проданом обытели, в користех обытелских препятствовати.*

Превелебний в Бгу мсці отче игумен Сто-Михайловского мнстра, велце мой м. пне и зичливый приятелю. // (**арк. 106 зв.**)

За повіншоване листовное поста свтаго вдячное мое превелебности вшой чиню подякование. При котором взаемне зичу, абысте превелебность вша зполне зо всею братиею блгополучно тот же пост свтий совершивши, поклонилися страстем Хрстовим и сподобылис світлое его Воскресение весело праздновати. Жаданю превелебности вшой досить чинячи, приказалем дозорци над млинами переясловскими знайдуючомуся, абы млинови пна Дмитрашковому дал покой, поневаж он, пан Дмитрашко, превелебности вшой на обытель свтую з ласки своей пущает млин свой ку пожиткови монастирскому в завідоване. Прето ражу приятелско превелебности вшой, жебы якого старчика оттол для слушного дозору прислалисте, который хотяй бы в том же двору пна Дмитрашковом живучи, мог би що ку пожиткови приобрісти, яко под час наступуючое вини, а мелником нілзя повірати. О том предложивши, полецаюся, з моей поволностию млтвам свтым, зостаючи

Превелебности вшой всего добра зичливый приятель и поволний до услуг их царского пресвітлого величества Войска Запорозкого полковник переясловский Леонтий Полуботок.

З Переяславя, марта 6, року 1690".

ІР НБУВ, ф. 307, № 535/1763, арк. 106–106 зв. Копія.

Опубліковано: Мицик Ю.А. Документи Свято-Михайлівського Золотоверхого монастиря у Києві // Сіверянський літопис. – 2000. – № 6. – С. 41.

№ 99
1693 р., червня 11. Батурин. –
Лист генерального писаря Василя Кочубея до ігумена Свято-Михайлівського Золотоверхого монастиря Сильвестра Головчича з повідомленням про надання гетьманського універсалу на монастирські маєтності

"*Василий Кочубей*[a]*, писар генералний, игумену обытели Силвестру Головчичу, о виданом потвердителном на все иміния от гетмана Мазепи универсалі обители листом извіщается.* // (**арк. 107**)

Превелебний в Бгу мсцивий отче игумене михайловский, мой велце ласкавий отче и блгодітелю.

Гостем мало бывалем, лист вашой превелебности я миле принявши, служилем так и чинилем, як самого вашой превелебности потребовало жадане.

По прошениї теди вашой превелебностии и по моему доношению розказал его милост, ясневелможний реїментар, видати з канцелярией войсковой універсал на всі монастирские добра потвердителний, такий, якого было вашой превелебности потреба. Що я донесши, отдаюся стым вашой превелебности молитвам.

З Батурина, июня 11 дня, року 1693.

Вашой превелебности зичливий приятель и слуга В. Кочубей, писар енералний”.

ІР НБУВ, ф. 307, № 536/1762, № 34, арк. 68, 71 зв. Оригінал.
ІР НБУВ, ф. 307, № 535/1763, арк. 106 зв.–107. Копія.

Опубліковано: Мицик Ю.А. Універсали гетьмана Івана Мазепи Свято-Михайлівському Золотоверхому монастиреві // Сіверянський літопис. –2002.–№2.–С. 31.

№ 100
1698 р., червня 21. Козелець. –
Лист Марії Коровки-Вольської до ігумена Свято-Михайлівського Золотоверхого монастиря Захарія Корниловича з повідомленням про продаж млина на Слобідській греблі на річці Остер

“*Мария Коровченкова Захариї Корниловичу, игумену обители о продажном своем млині на Острі ріці куплі ради в обытель листом извіщает.*

Превелебний в Бгу мсці отче игумен сто-Михайловский киевский, мой велце мсцівий в Дху Стом отче и ласкавий блгодітелю.

Міючи мы на реці Острі на греблі Слободской, под црквою мурованою, з вашими поспол поданнимы обытелі стой, там же в Острі стоячими млинами и на той же греблі зо всіми до него належитостями и ступником млин, умислилисмо оный // (**арк. 107 зв.**) (еще пред виездом своим до войска)[83] з паном моїм людем назичити, а так, чуючи о том, люде, знайдуются оного куповати, а же тепер свіжо пишет пан мой з дороги до мене, абым мымо инших найдуючихъся на тот млин купцев, вашой превелебности извістила о своей продажи яко ближайшому превелебности вашой (мимо иных) сусідовы до купованя. Зачим прето з умислу через слугу нашого и лист сей мой увідомляю, п. вашу, ежели бысте міли волю оный нам заплатити, то не будем кому иному збувати, люб теж изнаходятся его купити и ціле торгуют люде, а ціну устне вам скажет слуга наш, през которого и отвіту ожидаючи, млтвам отческим и блгословению містца стого з паном моїм, яко найпокорній полецаем и остаем вашой превелебности в Дху Стом нам отца и блгодітеля всіх блг усердно жадаючая Марія Христофовна Феодора Коровченкова.

З Козелця, июня 21 дня, року 1698.

Особливе пан мой вашой превелебности за всякое блгодітелство дознанное ему от в. превелебности в обителі стой покорне дякует, желаю да сподобыть Бг Всемогущий за вся блгая во всякой оказії воздавать услугами и отвдячати”.

ІР НБУВ, ф. 307, № 535/1763, арк. 107–107 зв. Копія.

Опубліковано: Мицик Ю.А. З документів до історії Свято-Михайлівського Золотоверхого монастиря у Києві XVII–XVIII ст. // Сіверянський літопис. – 2007. – № 5.– С. 31.

[83] Дужки авт.

№ 101
1711 р., травня 5. З табору під Білоусівкою. –
Лист генерального писаря Семена Савича до ігумена
Свято-Михайлівського Золотоверхого монастиря Іоаникія Сенютовича
про дозвіл відбирати прибутки з арештованого млина
Родіона Дмитрашка-Райчі

"*Семен Савич, писар генералний, игумену обытели Иоаннникию Сенютовичу з арештованного полковником в Переясловлі млина обытели листом по приказу гетмана взимат розмірі позволяет*.

В Бгу превелебнійший гспдине місці отче игумен мнстыра Сто-Михайловского киевского, мой велце мсцівий пане и дознанний блгодітелю. // (**арк. 108**) Як скоро извістилемся з листу от вашой превелебности, до мене писанного, же его милость пан судия енералний за предложеннем войта переясловского о млин, на ратуш прежде належачий, а покойным п. Думитрашком обытелі Сто-Михайловской проданний, положил на оный арешт (чого ясне велможный добродій его милости не зліцал), так зараз докладалем о том ясне велможному добродіеви: теди по по моем доношенню розсказал мні его панская велможность до вашой превелебности писати, чтобы ваша превелебность не уважаючи на тот арешт его млстю пном судиею положенный, веліл розмірове податки з оного млина на обытел стую по прежнему отбирати, кгдиж либо п. Думитрашко и неслушне учинил тое, что млин міский, ратуши належний, обытелі стой Михайловской пустил в продажу, еднак, же тая его продажа пошла в давность, теди ясне велможний добродій того нарушати не хочет, але хиба пані Думитрашковая, з взятих от обытели стой за оний млин грошей часть якуюс на ратуш переясловскую повинна будет в нагороду дати. При сем млтвам стим и блгодітелской вашой превелебности ласце полецаюмя, пребывая

Вашой превелебности всего добра зичливий приятел и поволний до услуг, его царского пресвітлого величества Войска Запорожского писар енералний Семен Савич.

З обозу з-под Білоусовки, мая 5, року 1711".

ІР НБУВ, ф. 307, № 535/1763, арк. 107 зв.–108. Копія.

Опубліковано: Мицик Ю.А. З документів до історії Свято-Михайлівського Золотоверхого монастиря у Києві XVII–XVIII ст. // Сіверянський літопис. – 2007. – № 5. – С. 33.

№ 102
1699 р., серпня 25. Батурин. –
Лист генерального судді Василя Кочубея до ігумена
Свято-Михайлівського Золотоверхого монастиря Захарія
Корниловича з повідомленням про надання гетьманського універсалу
на села Крюківщина та Данилівка

// (**арк. 108 зв**.) "*Кочубей, генералний судия, Захарії Корниловичу, игумену обытели о видачи потвердителного на иміние обытели универсала от гетмана Мазепи о наданії Кривковщини листом извіщает.*

Превелебний в Бгу мсці отче игумене мнстра Михайловского киевского, мой велце ласкавий гспдне и приятелю!

На желание вашой превелебности видан ест по указу яснее велможного его млсти пана гетмана з канцелярії войсковой універсал, потвержаючий старинние добра монастирови вашой превелебности Михайловскому, также надаючи и внов тиї селища, о коториї жадал ваша превелебност, в чом я з моей ку вашой превелебности и ку всей стой Михайловской обытелі зичливої приязні работалем сердечне. Моїми ясне велможному его млсти пну гетману докладами тое предложивши, неотмінной приязні и стым вашой превелебности молитвам вручаю мя пилно.

З Батурина, августа 25, року 1699.

Вашой превелебности зичливий приятел и слуга Василий Кочубей, судия енералний".

ІР НБУВ, ф. 307, №536/1762, № 42, арк. 79–79 зв., 80 зв. Оригінал.
ІР НБУВ, ф. 307, № 535/1763, арк. 108 зв. Копія.

Опубліковано: Мицик Ю.А. Універсали гетьмана Івана Мазепи Свято-Михайлівському Золотоверхому монастиреві // Сіверянський літопис. – 2002.–№2.–С.31.

№ 103
1699 р., серпня 25. Батурин. –
Лист генерального судді Василя Кочубея до київського митрополита Варлаама Ясинського з повідомленням про надання гетьманського універсалу на села Крюківщина та Данилівка Свято-Михайлівському Золотоверхому монастирю

"*Кочубей, судия генералний, блженному Варлааму, киевскому митрополиті, в потвердителном на имінія обытели нашея гетмана Мазепи универсалі и о наданиї Даниловки и Заборя, сел, листом извіствует.* // (**арк. 109**)

Ясне в Бгу преосвященнійший милостивий пане архипастиру.

Ясневелможний его милост пн гетман, высоце поважаючи архипастирскую вашой стині причину, внесенную за превелебним отцем игуменом михайловским в діле всего мнастира того Михайловского, изволил росказати видати поважний свой рейментарский з канцелярії войсковой універсал, на потвержене старинних добр мнстиру тому прислужаючих, надаючи и внов двое селища, о которие жадали они, в чом я по милостивом вшой архипастирской стині повелению моим ясне велможному его милости пану гетману докладом работалем щире. При том полецаюся милостивой вашой архипастирской ласце и стителскому навсегда блгословению.

З Батурина, августа 25, року 1699.

Вашой архипастирской стині зычливий в Дху Стом найменший син и найповолнійший слуга Василий Кочубей".

ІР НБУВ, ф. 307, № 536/1762, № 41, арк. 78, 81 зв. Оригінал.
ІР НБУВ, ф. 307, № 535/1763, арк. 107 зв.–109. Копія.

Опубліковано: Мицик Ю.А. Універсали гетьмана Івана Мазепи Свято-Михайлівському Золотоверхому монастиреві // Сіверянський літопис. – 2002.–№2.–С.31.

№ 104
1699 р., листопада 10. Козелець. –
Лист Григорія Карповича Коровки-Вольського ігумену Свято-Михайлівського Золотоверхого монастиря Захарію Корниловичу про умови та ціну продажу частини млина на річці Остер

"*Григорий Волский Захарії Корниловичу, игумену обытели ціну млина в Острі продажи ради в обытел листом объявляет.*

В Бгу превелебний мсці отче Корнилович, добродій особливий мой.

Чого колвек превелебност ваша по мні желаете, усе рад свідчити, так для годности превелебности вшей, а далеко барзій // (**арк. 109 зв.**) для прислуги місця стого, на которой надії превелебност ваша завестися не можете того млина, гдиж без залеценя ест пожитечний, я еднак, не зновляючи нового торгу ведлуг цени давной тот млин за тисячу золотих отдам, опроч каменя и ступников, которые на обытел стую дарую, а же на час приобецанії не моглем покон мой отдати, превелебности вашой прошу, мійте мя вашець за вимовного. Що до відомости подавши превелебности вашой, самого себе молитвам стым и високой ласце порочаю.

Вам всего зычливий и до услуг поволний Григорий Карпович Волский з Козелця, року 1699, ноеврия 10".

ІР НБУВ, ф. 307, № 535/1763, арк. 109–109 зв. Копія.

Опубліковано: Мицик Ю.А. З документів до історії Свято-Михайлівського Золотоверхого монастиря у Києві XVII–XVIII ст. // Сіверянський літопис. – 2007. – № 5. – С. 31.

№ 105
1711 р., травень. Березань. –
Лист генерального судді Олексія Туранського до ігумена Свято-Михайлівського Золотоверхого монастиря Іоаникія Сенютовича про повернення арештованого млина Родіона Дмитрашка-Райчі в Переяславі до монастиря

"*Алексій Туранский, судия генералний, Иоанникию Сенютовичу, игумену обытели, користи з млина в Переяславлі Дмитрашкового на ратуш обнятий, знову на обытель листом возвращает.*

Висоце в Бгу превелебний млсци отче игумен свто-Михайловский, мні велце млсцівий гспдне отче и приятелю.

Любо был положен арешт на млині том, который небожчик пан Думитрашко продал обытели Сто-Михайловской, якобы отнявши от ратуша переяславского, однак не было в том арешті доложено тое, чтоб розмірове пожитки от обытели // (**арк. 110**) стой отдаленние, міли обернени быти на росходи ратушние; а кгди увиділем презентованную от вашей превелебности монаршую его царского пресвітлого величества грамоту, которою тот же млин есть ствержен, писалем до пана полковника наказного переяславского и п. войта ратушного, абы жадное не міли до того млина претенсиї, поневаж пані Думитрашкова міет з тих же грошей, якие взяти за млин, виділити часть до ратуша перясловского в отбуване росходов тамошних уставичних, зачим ваша

превелебност рач в том не труднити себе, ані посилати о млині том своїх посланних до обозу. Що предъложивши, полецаю мене з поволностю зичливости моей стим превелебности вашой млтвм.

Вашой превелебности зичливий всего добра приятел и служит готов, его царского пресвітлоговеличества Войска Запорозкого судия енералний Алексій Турянский.

З Березані мая…, року 1711".

ІР НБУВ, ф. 307, № 535/1763, арк. 109 зв.–110. Копія.

Опубліковано: Мицик Ю.А. З документів до історії Свято-Михайлівського Золотоверхого монастиря у Києві XVII–XVIII ст. // Сіверянський літопис. – 2007. – № 5. – С. 33–34.

№ 106
1712 р., січня 22. Глухів. –
Лист генерального писаря Семена Савича до ігумена Спасо-Преображенського Мгарського монастиря Філарета Кощаковського про відхилення рішення про надання маєтностей Гамалії до монастиря

"*Семен Савич, писар генералний, Филарету Кощановскому, монастыра Мгарского игумену видание универсала потвердителного на иміние первое Гамалиїного в монастир Мгарский лекгованное препятствие, то есть переміну лекгації, во обытель нашу листом обявляет.*

Превелебний в Бзі отче игумен монастыра Мгарского, мой велце ласкавий гспдине, отче и приятелю.

Листовное новозачатого року приветствие и в нем зичливе // (**арк. 110 зв.**) вираженний ко мні аффект со всякою вдячностю от вашой превелебности принявши, велце дякую и взаемне зичу, дабы положивши во области своей времена и літа Хс Гдь вашой превелебности не тилко в сей новозачатий рок, але и во вся дни живота вашего цілобытное при всяком блгополучії в мирі и радости даровал здравие, а яко рад всегда по силі и возможности моей всякое ку добру до обытели стой стягаючися ходатайством моїм чинити помоществование и желание вашой превелебности в самий приводити скуток, так и тепер интерес вашой превелебности взглядом потвержденна на кгрунта паней Гамаліїной лекгациею до обытели стой определенние, при якой же колвек моей инстанъциї доносилем ясне велможному добродіеви его милости пну гетману, а же aliqua sunt huic obstacula, о чом з листу панского превелебност ваша извіститися может, теди его панская велможность, тот вашой превелебности интерес до далшого отложил времени. Що донесши, молитвам стым навсегда поліцаюся.

Вашой превелебности всего добра зичливий приятель и поволний до услуг, его царского пресветлого величества Войска Запорозкого писар енералний Семен Савич.

З Глухова, иануария 22, року 1712".

ІР НБУВ, ф. 307, № 535/1763, арк. 110–110 зв. Копія.

Опубліковано: Мицик Ю.А. З документів до історії Свято-Михайлівського Золотоверхого монастиря у Києві XVII–XVIII ст. // Сіверянський літопис. – 2007 – № 5. – С. 34.

№ 107
1713 р., жовтня 17. Русанів. –
Лист гетьмана Івана Скоропадського до київського митрополита Йоасафа Кроковського з проханням про дозвіл на управління Свято-Троїцьким Красногірським Чорнуським монастирем Свято-Михайлівському Золотоверхому монастирю

"*Гетман Иоан Скоропадский митрополиті киевскому Иоасафу листом извіщает, что по концессі его монастир Красногорский в подсутствие обители Золотоверхой отдати иміет універсалом.* // (**арк. 111**)

Ясне в Бгу преосвященний мсці отче митрополит киевский, мой велце мосцівий пане архипастыру, милостивий в Бгу Стом отче и добродію.

Превелебний в Бзі его милость отц Иоаникий Сенютович, игумен монастыра Сто-Михайловского киевского, еще перед сим просил мене о поліцене монастыра Красногорского внов строячогося до обители Сто-Михайловской в прислушание и тепер при моем з Киева одезді тое ж свое повторал прошение, жебы тот монастыр под. правленим его превелебности могл найдоватися. Прето я любо який же колвек на сооружение оного монастыра ложилем мой кошт, однак того барзій предаю в диспозицію и волю вашой пастырской молости если будет архиерейское преосвященство вашого блговоление поважний его превелебности дати консес, то и я універсалу моего розказат з канцелярії на тое видати не отмовлю. При том млтвам стым архиерейскому блгословению и ласце полецившися, пребываю.

Вашему преосвященству всего добра зичливий в Дху Свтом и нижайший слуга Иван Скоропадский, гетман Войска его царского пресвітлого величества Запорозкого.

З Русанева, октоврия 17, року 1713".

ІР НБУВ, ф. 307, № 536/1762, № 57, арк. 108, 113 зв. Оригінал.
ІР НБУВ, ф. 307, № 535/1763, арк. 110 зв.–111. Копія.

№ 108
1714 р., січня 6. Глухів. –
Лист гетьмана Івана Скоропадського до ігумена Свято-Михайлівського Золотоверхого монастиря Іоаникія Сенютовича з повідомленням про надання універсалу на управління Свято-Троїцьким Красногірським Чорнуським монастирем

// (**арк. 111 зв.**) *"Гетман Иоан Скоропадский Иоанию, игумену обители о подании в подсутствие монастыря Красногорского обители и о потвердителном того даном универсалі листом извіщает.*

В Бгу превелебнійший мсці отче игумен монастыра Сто-Михайловского Золотоверхогоо киевского, мой велце мсцівий гспдне отче и ласкавий приятелю.

Поневаж ясне в Бгу преосвященнійший его млст отц митрополит киевский изволил видати свой архиерейский патент о прилучениї в послушание обитель стую Красногорскую чорнускую монастыреві Сто-Михайловскому вашой превелебности и по нем будучим сукцессором, теди и мы, стосуючися до тоей его преосвященства волі, велілисмо наш з канцелярії войсковой видати

вашой превелебности для обнятя тоей стой Красногорской обытели універсал, которий тут же до вашой превелебности посилаем, иншие зас требования откладалем до далшого времени, поневаж законник, от вашой превелебности посланний, застал уже нас на самом з Глухова виезді в Лубні по прошению сиятелнійшого графа енерала фелтъмаршала на восприемничество новорожденной его ж сиятелства дочери, о сем вашой превелебности предложивши, его ж стым млтвам навсегда полецаемся, пребываю. Обширній устне донесет сей же законник, якими при виезді многими затрудненії забавами, жебе Їсусі и о Красногорских нуждах тепер // (**арк. 112**) и отвітствую разві даст Бг повернути.

Вашой превелебности всего добра зичливий приятел ИванСкоропадский, гетман Войска его царского пресвітлого величества Запорозкого.

З Глухова, януария 6, року 1714".

ІР НБУВ, ф. 307, № 536/1762, № 58, арк. 109, 112 зв. Оригінал.
ІР НБУВ, ф. 307, № 535/1763, арк. 111 зв.–112. Копія.

Опубліковано: Мицик Ю.А. Гетьман Іван Скоропадський – покровитель Свято-Михайлівського Золотоверхого монастиря у Києві // Сіверянський літопис. – 2000. – № 5. – С. 70–71.

№ 109
1717 р., липня 10. Гадяч. –
Лист гадяцького полковника Михайла Милорадовича до ігумена Свято-Михайлівського Золотоверхого монастиря Варлаама Ліницького із спростуванням приналежності спірних лук села Бодаква монастирю[84]

ІР НБУВ, ф. 307, № 535/1763, арк. 112–112 зв. Другий список – ф. 307, № 535/1763, арк. 101 зв.–102 зв. (Док. № 91). Копії.

№ 110
1718 р., вересня 29. Гадяч. –
Лист гадяцького полковника Михайла Милорадовича до ігумена Свято-Михайлівського Золотоверхого монастиря Варлаама Ліницького з оскарженням на донесення ігумена до влади щодо присвоєння ним спірних лук біля села Бодаква[85]

ІР НБУВ, ф. 307, № 535/1763, арк. 112 зв.–113 зв. Другий список – ф. 307, № 535/1763, арк. 103–104. (Док. № 93). Копії.

[84] На полі напис: *"сіе выше есть".*
[85] На полі напис: *"сіе выше есть".*

№ 111
1728 р., серпня 14. [Комишна]. –
Лист комишнянського сотника Гадяцького полку Івана Пирятинського до управителів села Бодаква про наїзд на маєтність жителів села Березові Луки

// (**арк. 114**) "Пречстние мсці, селом Бодаквою и протчиїм завідующие, мні ласкавии блгодітели.

Сотні Комишанской села Березовой Луки старшина и обыватели чрез жалобу свою донесли мні відат, что ваше пречестност невідомо по яких документах забравши близкост к долині, зовемой Бодаквянской, якая издревле на полковников кошовалася и косится, стали витиск чинит и сых недавних чисел, наехавши на дорозі березолуцкого члвка, напрасно безправне коня заграбыли, и невідомо чого рады в себе держите. Зачим пишучи до вашей пречестности, жадаю, изволте без болшой себі турбації коня заграбленного возвратит, а за тую долину, ежели иміете в себе якие кріпости, судом, а не самоволним грабытелством, чого вам же надіюс, не будет похвалено, міете успоминатися, и ежели такого коня заграбленного не возвратите березолуцким жителем, прикажу ваших людей заграбыти, о возвращение вишше вираженного коня и повторе ваших пречестностей жадаю и зостаю // (**арк. 114 зв.**)

Вашим пречестностям зичливий приятел сотник полковий и наказний полковник гад[яцкий] Иван Піратинский[a], m[anu] p[ropria].

Августа 14 д., року 1728".

ІР НБУВ, ф. 307, № 535/1763, арк. 114–114 зв. Копія.

Опубліковано: Мицик Ю.А. З документів до історії Свято-Михайлівського Золотоверхого монастиря у Києві XVII–XVIII ст. // Сіверянський літопис. – 2007. – № 5. – С. 41–42.

№ 112
1735 р., червня 19. Лубни. –
Лист лубенського полковника Петра Апостола до економа Свято-Михайлівського Золотоверхого монастиря про розмежування ґрунтів між слободою, що була куплена в Івана Гамалії, і монастирською долиною

"Пречстный мсці отец економ монастира Сто-Михайловского киевского.

Лист вашой пречестности о учинившомъся по разсмотрению вашем и посиланного от нас значкового товариша Петра Корніевича розмежованю между степом моїм купленим з слободкою у пна Ивана Гамалиї и между долиною сінокосною монастирскою мы получили, и хотя оное розмежоване на сторону нашу есть обидно, понеже по осмотру вашему обще з означенним от нас посиланним значковим товаришем не явилося то, что зверх заведеного в продажу пном Гамаліею степу и копцями; которые нині сут при нас ограниченного староста наш принял, а что сам пан Гамалія тепер противно

перво учиненному при продажи заводу отмінил границу, то мы, відая ннішнее его состояние, тому не дивуемся, однак, не входя в болшую з обителю стою трудност, якого оному нні учиненному розмежованю // (**арк. 115**) не спорим и на нем всегда стоят иміем; так дабы живучи по-сусідску и една в другую сторону не втручалис уже впред и жадних обид вибиванем трави или пашен статками и нияким другим способом не чинили, изволте ваша пречестност кому надлежит от себе притвердит, а от нас, дабы взаимно в сторону обытели стой жадного и найменшого не было уступу и не чинено обид старості нашему приказ дан и о таком учинившомся розмежованю посилаем наш до его преподобия отца архимандрита лист и на оний ожидаю отвіту.

Пребываем вашой пречестности зичливий приятел ея императорского величества Войска Запор[озкого] полковник лубенский Петр Апостол[a].

Июня 19 д., 1735 году, [в] Лубніх".

ІР НБУВ, ф. 307, № 535/1763, арк. 114 зв.–115. Копія.

Опубліковано: Мицик Ю.А. З документів до історії Свято-Михайлівського Золотоверхого монастиря у Києві XVII–XVIII ст. // Сіверянський літопис. – 2007. – № 5. – С. 42.

// (**арк. 115 зв. – 120 зв.**) – чисті.

// (**арк. 121**) *"Кріпости на землю Вігуровскую"*

№ 113
1521 р., квітня 13. Київ. –
Привілей київського воєводи Андрія Немировича
на право володіння Чорторийським затоном
Свято-Михайлівському Золотоверхому монастирю

"Я, Андрей Немрович, воевода киевский.

Бил нам чолом игумен еж охест з братею стго архистратига Михайла Золотоверхого Макарей, абыхмо ему дали затон в Чоръторыї пустый на верхънем ко[н]ци, со сыножатью по жерело Тисяцкое и по городовое озеро, а по річьку Родуньку и по Чоръторыю, а от жерела Тисяцького на лівую сторону ко Днепру прямо всего того на две стреленьи, ино я там сам бывши и того затону осмотревши и достаток ся довідавши и людей старых о том опитавши, которыї ж тому гораздо звідомы и възнавши, иж то нешкодное замку гдрскому, дал есми тот затон пустый и со сыножатью игумену Макаръю до гдрское воли и на то дал есми ему сес мой лист под моею пе[ча]тю.

Псан в Киеві април 13 днь, индик[та] 9, літа Бж 1521".

П о м і т к а: У кінці документа намальовано коло, у котрому написано: *"місто печати"*.

ІР НБУВ, ф. 307, № 535/1763, арк. 121. Копія.

№ 114
1583 р., червня 12. Київ. –
Випис з земських книг Київського воєводства привілею польського короля Стефана Баторія від 2 грудня 1582 р. Свято-Михайлівському Золотоверхому монастирю на озеро Петриків під селом Вигурівщина

// (**арк. 121 зв.**) "Выпис с книг земских справ судовых киевъских.

Року тисеча пятсот осмъдесят третого мсця июня с поправы календару: 12 дня:

На рокох судовых земских киевских от дня светое Тройцы свята римского зачатых в року теперешнем осмъдесят третем в Киеве припалых и судовые ведле статуту и артыкулов в нем описаных и отправованых перед нами, Есифом Ивановичом Немиричом, судею, Богуфалом Михайловичом Павшею, подсудком, а Дмитром Федоровичем Елцом, писаром[а], врядниками земскими земли Киевъское, постановившися очевисто его млсть велебный отец Селивестр Ерусалимец, игумен мнастыря святого Михайла Золотоверхого киевского, сам от собе и от иконова и всих чернъцов того ж манастыра оповедал и, положивши выпис с книг канъцлерейских его королевъское млсти под печатю кроля его млсти коронъною и с подписом руки писарское пана Лаврина Песочинского просил, абы был читан и у книги земские судовые киевъские уписан и уведен, который выпис так се в собе маеть:

Стефан[б], Божю млстью корол полский, великий княз литовский, руский, пруский, жомоитский, мазовецкий, ифлянский, княжа седмикгродское и иных. Ознаймуем, иж што которая справа приточилася за аппеляцыею от суду земского киевъского на суд наш гсдръский здеся на сьем Варшавский земяном нашим повету Мозырского Василю Корсаку Федоровой // (**арк. 122**) Ленковича, Настаси Олизарович, подсудковой мозырской, Василью Некгулу и Петру Олеши и малжонъкам их з ыгуменом манастыря нашого светого Михайла Золотоверхого в Киеве Селивестром Ерусалимцом, икономом и всими чернъцами того ж манастыря светого Михайла Золотоверхого о озеро, прозываемое Петрыково, лежачое в земли Киевъской, неподалеку места нашого Киева, за рекою Днепром, прислухаючому селищу и острову Меленевскому, а так за жеданьем помененого игумена манастыря светого Михайла Золотоверхого сторона жалобливая земяне наши повету Мозырского через умоцованого приятеля своего Андрея Ловейка се зде на дворе нашом угоду учинили тым способом, иж игумен манастыря нашого светого Михайла Золотоверхого в Киеве Селивестр Ерусалимец, будучи умоцованый от брати своей того манастыря за припозванем стороны жалобливое в кривдах, верху мененых, на першие роки не становилсе, хоробою се заложил, а на другие роки о тую ж реч будучи припозваний, иж ему присега, яко за правдивую обложною хоробою на першие роки становитися не мог, от суда въсказана была до нас, гсдря, апелевал, а прото вже тепер, не вдаючисе у право о тую присегу свою, перед нас, гсдря, яко особа духовная, уживши в том помененого умоцованого стороны жалобливое, иж бы о тую присегу против нему не попиран нестанье за першие роки суду и стороне своей противъной // (**арк. 122 зв.**) платити, поднялсе, а реч самую, яко жалоба на позвех, и на листе суду земского киевъского есть ширей описаный на перших роках судовых земских киевских, которые подати сего листу отправованый на первей будут поспол з икононобом и всими чернъцы манастыря помененого перед судом земъским киевъским

справедливитися, яко на року завитом, обовезал року оного ничим не збиваючи под утраченем самое речи, о што на них жалоба ест, на чом и сторона жалобливая перестала, и о тую угоду свою сами обличне у книг канъцлереи нашое згодне оповедали и до книг оную собе записати дали, што на прозбу их до книг наших канцлерейских ест записано, с которых и сес выпис под нашою печатью им, обеюм сторонам, выдати есмо велели. Писан у Варшаве лета Божего нароженя тисеча пять сот осмъдесят второго мсца декабря второго дня. Справа велебного Яна Боруковъского з Билина подканъцлерого коронного плоцкого и ленчицкого, дякана варшавъского. Лаврин Песочинский, по вычитаню того выпису его королевское млсти поведил отец Селивестр Ерусалимец, иж де я сам и с икононом и зо всими чернъцами манастыря светого Михайла Золотоверхого ведле оного выпису кроля его млсти, яко на перших рокох судовых на завитый рок по оном выписе нам обоюм сторонам выданым готови есмо тым вышпомененым земяном повету Мозырского усправедливитися, нижли оная сторона поводовая сама на тых рокох судовых на перших, яко на завитом року не стала ани у // (**арк. 123**) моцованого не прислала и особе никоторое ведомости не вчина. Просил на суду, абыхмо тое оповедане и станье его млсти отца Ерусалимцово и иконовово и всих чернъцов Михайловъских до книг земъских судовых киевъских дали записати, што ест записано, с которого записанья и выпис с книг оного оповеданья его млсти отца Ерусалимцова и станя и всих чернъцов, так теж и оного выпису его королевъское млсти у книги земские уведеныи под печатьми нашими судейскими отцу Ерусалимцу, яко игумену и всим чернъцом того манастыря Михайловъского есть выдан.

Писан у Киеве.

Дмитр Елец, писар земский киевский".

П о м і т к а: У кінці документа намальовано два кола, у котрих написано: *"місто печати"*.

ІР НБУВ, ф. 307, № 535/1763, арк. 121 зв.–123. Копія.

№ 115
1602 р., березня 27. Київ. –
Привілей київського підвоєводи Вацлава Вільгорського на право володіння Свято-Михайлівському Золотоверхому монастиреві трьома озерами за річкою Половиця

"Вацлав Вилгорский, подвоеводзый киевский[86].

Ознаймую то сим моим листом, иж за устным росказанем, так теж и за листом даниною его млсти ясне велможного пна Константина, кнжати Острозского, пна воеводы киевского, пна моего млстивого, подалем врядовне велебному отцу Иоасафу Мировскому // (**арк. 123 зв.**) игумену манастыря светого архангела Михайла Золотоверхого киевскому и всим чернцом капитуле того манастыря в моц, держане и уживане озера три неподалеку места киевского за речкою Половицею, подле сеножатей воеводских и промеж сеножатей

[86] Після слів *"подвоеводзый киевский"* на початку документа іншою рукою дописано: *"отписывает мнрю три озера за рекою Половицею"*.

местских мещан киевских Матфея Денисовича Марцыяновича и Самойла Макаровича, а сеножати Пивовское и Шаулинское лежачие и называемые в местцу Овлуком, которых озер манастыр Михайловский за поданем моим, так за росказанем его кнж млсти устным, яко и водле данины кнжати его млсти листу оному манастыру даного держати, ловити и на пожиток общой братії оный манастыр Михайловский оборочати мает и того поданя озер менованых отцу игумену михайловскому и всим чернцом михайловским сей лист мой под моею печатю и подписом власное руки моее далем.

Писан в Киеве року тисеча шест сот второго, мсца марца двадцет семого дня.

Рукою власною”.

П о м і т к а: У кінці документа намальовано коло, у котрому написано: *“місто печати”.*

ІР НБУВ, ф. 307, № 535/1763, арк. 121 зв.–123. Копія.

№ 116
1602 р., березня 28. Київ. –
Випис з міських книг Київської ратуші свідчення возного Семена Смолянського про надання трьох озер за річкою Половиця Свято-Михайлівському Золотоверхому монастирю

// (**арк. 124**) “Выпис с книг меских права магдейборского ратуша киевского.

Року Божого нароженя тисеча шестсот второго мсца марца двадцат осмого дня.

Передо мною Яцъком Балыкою[a], войтом, Денисом Мартьяновичом, бурмистром и райцами с присяжними, судом зуполна заселим в ратушу киевском постановившися очевисто енералный возный земли Киевъское, шляхетный Семен Смолянъский, очевисто сознал и при очевистом сознаню своем квит свой под печатю и с подписом власное руки своее ку вписаню до книг местких ратуша киевъского писаный, подал с тыми словы:

“Я, Семен Смолянский, енералный возный земли Киевское, сознавам тым моим квитом, иж року тепер идучого тисеча шестсот второго, мсца марца двадцат семого дня, за листом даниною его млсти ясневелможного пана Константина, кнжати Острозского, пна воеводы киевъского, а за доброволным уступенъем, поданъемь и посланем от его млсти пна Вацлава Вилгорского, подвоеводего киевского, ездилом и подал в моц держане и уживане велебному его млсти отцу Иосафу Мировскому, игумену манастыра светого архангела Михайла Золотоверхого киевъскому и всим чернцом капитуле того манастыра озера три неподалеку места киевъского, за речкою Половицею подле сеножатей воеводских и промеж сеножатей местцких // (**арк. 124 зв.**) мещан киевских Матфея Денисовича Марцыяновича и Самойла Макаровича, а сеножати Пивовское и Шаулинское, лежачые и называемые в местцу Овлуком, которые дей здавна и перед тым яко отец игумен и чернцы михайловские старинные и водле того листу, данины его кнжатское млсти меновали быти належными тому манастыру Михаловскому и тых озер манастыр Михайловский водле данины кнжати его млсти и за поданем через мене, возного, яко свои власные держати, ловити и на пожиток общой брати манастыр Михайловский оборочати

мает, которого поданя озер увезованя нихто не боронил, которого поданя и увезованя в помененые озера его мл отцу игумену михайловскому и всим чернцом михайловским сес квит сознане мое и с подписом руки моее до книг прав местцких ратушных киевских далем; который же то квит и очевистое сознане енералного возного з вышпомененого ест до книг местких ратуша киевского записано и сес выпис под печатю месткою радецкою киевъскою велебному его мл. отцу Иоасафу Мировскому, игумену, и всим чернцом манастыра стого архангела Михаила Золотоверхого киевского ест выдан.

Писан в ратушу киевском.

Jacob Dm. (?) Zakrzewski, reg[ent] canc[elarii] k[ijowskiej], m[anu] p[roprio]".

П о м і т к а: У кінці документа намальовано коло, у котрому написано: *"місто печати"*.

ІР НБУВ, ф. 307, № 535/1763, арк. 124–124 зв. Копія.

№ 117
1688 р., березня 28. Вигурівщина. –
Розписка Агафії Цар про підтвердження продажу її чоловіком Григорієм Цар ниви в Будищах Мойсею Томиловичу

"Я, Агафия Григориева Цариха, позосталая по небозчику мужу своему, который еще за живота своего продал ниву свою власную, никому ни в чем не заведенную, ані пенную, пану Мойсею Томиловичу, в такий способ, иж под час на нас гонения и войны, который не маючи собі виживеня, брал у мене жито и вола у пана Мойсія Томиловича купил небожъчик Григорий Цар, за которого вола и за оную пашню, которую брал Григорый Цар у пна Мойсія Томиловича, оную ниву, которая лежачая в Будищах, где ест и гумно пна Мойсея Томиловича, до котороі нивы, ані я сама, вышей реченъная, Агафия Григориева Цариха, не хочу міти справи, ані я сама, ані діти моі, ані с приятелей моих близъких и далеких, але в вічност продалем пну Мойсею Томиловичу, що волно оному яко своім власным пожитковати и продати, як хотіти на свой пожиток обернути, що для ліпшеі віри и певности далем ему сие мое писания с подписом руки моей и с подписом людей зацъных віри годних обивателей выgуровских при бытности пна Павла Кожодуба, Василия Дубыни и Ждана // (**арк. 125 зв.**) Ювіновича и Пархома Тимофіевича и иних людей зацъных и віри годних при том будучих в дому пана Мойсея Томиловича, которая нива продана в вічност пану Мойсею Томиловичу з одміжками, абы нихто не важился.

Ясне упрошоние и подпис рук людей зацъних и віри годних Павел Кожодуб, Васил Дубина, Ждан Ювінович, Пархум Тимофіевич.

Року 1688, місця марта, дня 28".

П о м і т к а: У кінці документа намальовано коло, у котрому написано: *"місто печати"*.

ІР НБУВ, ф. 307, № 535/1763, арк. 125–125 зв. Копія.

Опубліковано: Мицик Ю.А. З документів до історії Свято-Михайлівського Золотоверхого монастиря у Києві XVII–XVIII ст. // Сіверянський літопис. – 2007. – № 5. – С. 42–43.

№ 118
1700 р., вересня 8. Вигурівщина. –
Купчі записи вигурівських жителів про продаж ґрунтів в селі Вигурівщина ігумену Свято-Михайлівського Золотоверхого монастиря Сильвестру Головчичу

“Ми, нижей на подписі выраженные, чиним відомо и признаемо сим писанием нашим, кому би тепер и на потомные часи відати належало, иж ми, будучи здоровими на тілі и на умислі, продалисмо доброволне ґрунта наші козацкие в селі Вігуровщині, до манастира Михайловского Золотоверхаго киевского, превелебному в Бгу его млсти господину отцу Силвестру Головчичу, игумену монастира тогож. // (**арк. 126**)

Я, Андрей Козак, мелник вігуровский, продал двор з пляцом в селі Вігуровщині со всіми грунтами своїми власними, належитими на Стуйлі, на Березовиці за городищем, и где едно всі знайдуются грунта орание и неорание, зарослие и сіножати и со всяким угодием за золотих осмъдесят в року тисяча шестъсотним девятьдесят пятом, мсца мая пятого дня за атаманства Яска Перехриста старого.

Я, Феодор Мосиенко, тому ж отцу Головчичу, игумену монастира Михайловского, продалем двор в селі Вігуровщині и поля ближные будища, три ниві прилеглие грунтам монастирским на Стуйлі, за городищами дві ныві, на Березовці также три ниві, и где одно грунта знайдуются орание и неорание, зарослие синожати и со всяким угодием, за золотих седмъдесят три в року тисяча шестьсот девятдесять семом мсця февруариа девятого дня, за атаманства Феодора Перехристенка.

Я, Иван Чичиль, тому ж превелебному в Бгу отцу Головчичу, игумену монастира Михайловского, продал двор в селі Вігуровщині з нивами и грунтами на Березовиці ныв чотири, за городищами нива великая, которая в лан монастиръский вораная: так теж и три нивки менших на Стуйлі, нива великая в рогу над болотом Корчовкою и дві ниві // (**арк. 126 зв**.) менших на Стуйли пятьдесят пять в року тися[ча] шестьсот девятьдесять семом, мсця марта пятого дня, за атаманства Никиты Тарана.

Року тисяча шесть соть девятьдесят осмого, мсца февруария двадцять пятого дня, по смерти небож[чи]ка отцва игумена монастира Михайловского киевского, теперешному отцу Захарії Корниловичу, игумену того ж монастира Золотоверхого киевского продал я, Феодор Перехристенко, двор з пляцом, з грунтами и со всіми до их приналежностями за золотих тридцять пять.

Року того ж, мсця марта осмнадцятого дня, продал я, Никита Таран, ниви дві великие в далших Будищах, прилеглие ланам монастирским и за городищем так же нив дві за золотих сорок.

Року того ж, мсця мая шестого дня, продал я, Иван Дрозденко, тому ж отцу игуменові ниви в Куричеві, ниву великую в Будищах, ниву великую обмеж монастирских нив, на Березовиці нив дві, за городищами една, и поля зарослие и сіножати за золотих сорок пять.

Року того ж, мсця мая осмнацятого дня, продал я, Вакула Опанасенко, козак вігуровский на Березовці ниву великую, обмежу монастирской ниви и менших нивок дві, за городищем нив дві, на Стуйлі нива една, у Будищах нив дві // (**арк. 127**) и всі поля орание и сіножати за золотих тридцять три. Року того ж, мсця юня четвертого дня, продал я, Грицко Коломиец, на Березовці нив дві, за городищами нив дві, у Будищах една, на Стуйли три нивки за золотих пятнадцять.

Року того ж, мсця юня пятнацятого дня, продала я, Одарочка, вдовиця, двор з пляцом, з грунтами и зо всіми до того двора приналежитостями за золотых пятнадцать.

Року того ж, мсця юля двадцять семого дня, продал я Ияков Перехрестенко, атаман вігуровский, ниву великую за городищем ворануую в лан монастирський, за золотих сорок.

На что мы всі, сполне соединившися з тоей продажи, сим писмом зрекаемся так самим, яко и потомком нашим вічними часи жадного приступу и вміщатися в тые грунта не зоставуючи. Упросилисмо для ліпшой певности в потомные часы людей віри годних и подпис рук.

Діялося в селі Вигуровщині. Року тисяча седмсотнем місяця септемврия осмого.

Яков Прехристенко, атаман вигуровский.

Я, Хведор Перехристе[н]ко.

+ Иван Дрозд.

+ Павел Тараненко.

+ Грицъко Коломиец.

+ Одарочка Василиха.

+ Вакула Опанасенко.

+ По смерти тестя своего Иван Олексіевич Доромірецкий”. // **(арк. 127 зв.)**

ІР НБУВ, ф. 307, № 535/1763, арк. 126–127 зв. Копія.

№ 119
1704 р., серпня 2. Київ. –
Випис з міських книг Київської ратуші свідчення рибалки Василя Загури про межі річок Радунка під селом Троєщина та Гнилуша під селом Вигурівщина у спірній справі між Свято-Троїцьким Больничним та Свято-Михайлівським Золотоверхим монастирями

“Выпис з книг міских права майдебурского, ратуша киевского.

Року тисяча семьсот четвертого, мсця августа второго дня.

Его црского прсвтлого влчства в ратушу киевском перед нами, Димитрием Полоцким, упривилиованным войтом, а Иосифом Корніевичом, рочним бурмистром и перед райцами и лавниками, ставши персоналитер велебные в Бгу отцы, отц иеромонах Иларион Жикалевич и отц Николай иеродиякон, економ, законники мнстря свтого Михайловского Золотоверхого киевского, именем всее того мнстира братиї, зостаючие тепер под властию и началством ясне в Бгу преосвщенного его млсти гспдина отца Захарии Корниловича, епспа Переясловского, вносили прозбу до ураду, абы Васил Закгура рибалка, старинный жител киевский, был под сумленем спитан, взглядом річок, едної текучої под селом // (**арк. 128**) Троещиною, а другої под селом Викгуровщиною, о коториї річки тепер межи пречестною братиею свтия Лаври Киево Печерския и честною братиею Свто-Михайловскою діется спор. На которую честных отцев прозбу Васил Закгура кгди был до ураду призван и пытан под сомленем, теды под присягою сознавал, же річка которая течет под селом Троечщиною, з давных літ называется Радунька, а взялася з річки, называемой Восковицы, и прежными часы упадала у Дніпр старик, а як пересипало оную песком, есть

тому літ з тридцят, а затонец зарус лопухом, а другая річка, текучая под селом Выкгуровщиною, называется Гнилушою, взялася з старика Дніпра, а упадает у озеро Михайловское. Которое Василя Закгуры сознане уряд вислухавши, казал ему сумленем потвердити, а для літ пришлых на прозбу честных отцев свто михайловских веліл про памет до книг міских киевских записати, що и есть записано. З которых и сей выпис при подписі руки самого его млсти пана войта и под печатю міскою киевскою есть выдан.

Писан у ратушу киевском, року и дня вышей описанного.

Менованный войт рукою власною.

Корыкговал з книгами Иван Пыковскый, писар майстратовый киевский, и подписуюся рукою власною".

П о м і т к а: У кінці документа намальовано коло, у котрому написано*: "місто печати".*

ІР НБУВ, ф. 420, № 62, 2 арк. Оригінал.
ІР НБУВ, ф. 307, № 535/1763, арк. 127 зв.–128. Копія.

№ 120
1711 р., квітня 9. [Київ]. –
Купчий запис Івана Перехристенка про продаж вигурівських нив на Сирниківщині, Оболоні та Березовиці Свято-Михайлівському Золотоверхому монастирю

// (**арк. 128 зв.**) "Року 1711, мсця априля дня 9.

Я, нижей на подписі именованний, ознаймую сим моим писанием, иж доброволне продалем двор свой отцевский и дідизний и зо всіми належащими до него грунтами, коториї суть сиї: на Сирниковщини нива, которая орется дванадцять дний, на Оболоні три ниви, за городищем нива, на Березовці дві ниви, за тридцять золотых и пять доброй монети до монастира стого Михайловского Золотоверхого киевского; при людех чесних и віри годних, именно при Михайлу Васеченку, Иоану Зиганенку, Иоану Силенку и при иних жителех вигуровских. Котории грунта от мене проданнии, иноки сто-Михайловскиї, яко правние и правие поссесори мают спокойне заживати и всякие пожитки з них отбирати, продати, дати, заминяти и як хотят на свою потребу оборочати без всякої перешкоди, в котором их заживанню даби ніхто так з близких, яко и из далеких моїх кревних жадной перешкоди не чинил под зарукою совітой суми в продажи сей положенной // (**арк. 129**) пильно варую. А ежеді би кто спор о тие грунта хотіл міти, о том отвіт у всякого права и суду готов дати, что все для ліпшого увірения сим писаним ствержаю.

Року, місця и дня више писаного, а во місто подписания руки и печати написую крест рукою власною.

\+ Иоан Ияковлич Перехристенко, подданий монастира Сто-Михайловского Золотоверхого киевского".

ІР НБУВ, ф. 307, № 535/1763, арк. 128 зв.–129. Копія.

№ 121
1711 р., квітня 19. [Київ]. –
Купчий запис Івана Нероденка та Феодори Марковни про продаж двору в селі Вигурівщина Свято-Михайлівському Золотоверхому монастирю

"Року 1711, мсця априля дня 19.

Ми, нижей на подписі именованниї, ознаймуем сим нашим писаним, иж доброволне продалисмо двор тестовский, будучий в Викгуровщини, и з млином лосевим, и з полями, и з сеножатами и зо всіми належитостями до того двора за золотих сто шистьдесят доброй монети до монастира Сто-Михайловского киевского Золотоверхого, при людех чесних и віри годних жителех вігуровских, именно: при Остапу Палюшенку и Иоану Жигану. Коториї грунта // (**арк. 129 зв.**) от нас проданние, иноки сто-Михайловскиї, яко правние и правие поссессори, мают спокойне заживати и всякие пожитки з них отбирати, продати, дати, заминяти и як хотят на свою потребу оборочати без всякой перешкоди, в котором их заживанню, даби ніхто так из близких, яко и из далеких наших кревних, жадной перешкоди не чинил, под зарукою совітой суми в продажи сей положенной пилно варуем. А ежелі би кто спор о тие грунта хотіл міти, ми о том отвіт у всякого права и суду готови отдати. Что все для ліпшаго увірения сим писанием стверждаем.

Року, мсця и дня више писанного. А во місто подписания и печати написуем крест рукою власною.

+ Иоан Нероденко, обивател позняковский.

+ Феодора Марковна, будучая за салдатом полку жилого".

ІР НБУВ, ф. 307, № 535/1763, арк. 129–129 зв. Копія.

№ 122
1711 р., травня 19. [Київ]. –
Церограф козака Київської сотні Федора Носка на лодейний млин та двір в селі Вигурівщина ігуменуСвято-Михайлівського Золотоверхого монастиря Іоаникію Сенютовичу

// (**арк. 130**) "Року 1711, мсця мая 19.

Я, Феодор Носко, козак сотні Киевской, чиню відомо сим моім рукоданним цериgрафом, иж превелебний в Бгу отец Иоаникий Сенютович, игумен мнстира Сто-Михайловского Золотоверхого киевского, з братиею попустили мні млин лодяний из двором в селі Віgуровщині по небожчику Марку атаману, тот же млин я повинен буду держати до осені того ж году, поки может молотис, а в двору жити до Воскресения Хрстова наступуючого году, а время тое войдет, повинен буду уступити без всякой отмови и спору, аще би я не мог уступити о том термину, теди повинен я буду дати на пна полковника толярей двісті, а вступити, як войду в оний двор и мълинок владіти, так повинен в цілости оние gрунта велебним отце[м] отдати, що для ліпшой віри и певности, яко не уміючи писать, полагаю знак креста стого и печатю стверждаю +.

А писал сей церидграф Кирил Дрогомирецкий[а], писар сотни Киевской, за відомом его млсти пна сотника киевского п. Трофима Климовича[б] и міного товариства".

П о м і т к а: Після *"+"* намальовано коло, у котрому написано: *"місто печати"*.

ІР НБУВ, ф. 420, № 66, 1 арк. Оригінал.
ІР НБУВ, ф. 307, № 535/1763, арк. 130. Копія.

№ 123
1710 р., червня 5. Київ. –
Купчий запис вигурівського жителя Якова Перехристенка про продаж ґрунтів брата Федора економу Свято-Михайлівського Золотоверхого монастиря Захарію

// (**арк. 130 зв.**) "Року 1710, мсця июня дня 5.

Ознаймуем сим писанием моим, я, Ияков Якович Перехристенко, обивател вигуровский, иж продал грунт брата своего родного, небожщика Феодора, за три копи отцу економу Захарию сто-Михайловскому, и подаю[87] сие мое писание, аби нихто в той грунт не в[т]ручался, яко жена моя и син такожде и от ближних городников и вичними часи подаю писание, аби зоставал на стую обител Сто-Михайловскую при людех зацних и віри годних, пану атаману Марку Кириленку и Вакулі Опанасенку, и Михайлу Васеченку, и иних немало при том бувших.

Діялося тое у двори манастирском Сто-Михайловском року и дня више писаного.

На що подписуюся своею рукою
Три крести + + +".

ІР НБУВ, ф. 307, № 535/1763, арк. 130 зв. Копія.

№ 124
1708, серпня 25. [Київ]. –
Купчий запис вигурівських жителів Вакули Афтанасієнка, Конона Дрозденка, Андрія Никитенка про продаж власних ґрунтів Свято-Михайлівському Золотоверхому монастирю

// (**арк. 131**) "Року 1708 августа 25.

Сим нашим писанием извістно творим всім, кому о том належит відити, иж ми Вакула Афтанасіенко, Конон Дрозденко, Андрій Никитенко, жителі видуровские, продали ґрунта своі власние, двори и огороди, до манастира Михайловского Золотоверхого киевского при честних и віри годних людех: при Михайлу Васеченку и при Остапу Палюху, за которіи ґрунта взяли всіх грошей коп двадцят и дві: я, Вакула, коп шест, я, Конон Дрозденко, коп сім, я, Андрій Никитенко, коп девят, на которіи ґрунта и купчую далисмо, абы впред никто,

[87] На полі напис: *"иконом Захария"*.

ани от жен, ани от дітей наших, ани от сродников наших не важился турбоват, ани в тое интересоватис, для того вмісто имен наших руками нашимы власними крести подписуем + + +.

Року и дня виш писанного".

ІР НБУВ, ф. 307, № 535/1763, арк. 131 зв. Копія.

№ 125
1657 р., липня 2. Вигурівщина. –
Універсал київського наказного полковника Василя Дворецького про розмежування ґрунтів села Вигурівщина Свято-Михайлівського Золотоверхого монастиря

// (**арк. 131 зв.**) "Василий Дворецкий, полковник Войска его црского пресвитлого величества, запороцский наказный киевский[a].

Відомо чинимо тим писанем нашим, всим вобец и кождому зособна, кому бы о том відат тепер и в потомные часы належало, а меновите старшині и черни казакам Войска его цар. прес. величества Запорозского и кождой кондициї на урядах в Киеве людям и посполитим мешканцам по селах и хуторах, около Киева мешкаючим, до відомости доносим, иж з виразной воли и росказания его млсти пана Богдана Хмелницкого, гетмана Войска его цар. пресв. велич. Запорозского, и з росказаня пана Павла Яновича Хмелницкого, полковника своего киевского, выежджалисмо до села Викгуровщини[88], мнстру стому Михайлу Золотоверхому на выживене възглядом великого знищеня по[мене]нного мнстря даной и для того, же тот Викгура, который Викгуровщину осажал и держал, по смерти своей положен ест в том же мнстру Михайловском и з тых причин тое селце Вікгуровщину // (**арк. 132**) его мл. пан Богдан Хмелницкий, гетман Войска Запорозского, на помененый мнстр надал, а же отца игумена и всю братию мнстра Михайловского почали били о кгрунт Викгуровский турбоват з едной стороны отцове троецкые, з другой – отц Кирило Муха, сщник воскресенский киевский з своїми парохианами и ктиторами о отчину воскресенскую, о чом и до его млсти пана гетмана удавалися; з третего боку – Биримович, служалый человік, маючи собі частку купленого кгрунту; и той помененый кгрунт Викгуровский на части хотячи розервати. А кды там же перед нами от превелебного отца Феодосия Софоновича, игумена мнстра Михайловского отц намістник Сергій[89] з братиею своею зосланый был, отцеве троецкие и сщник воскресенскиій с парохианами и Быримович, яко стороны поводовие станули, указовали розные листи, отц намістник з братиею своею, не могучи прав страчоных того села показати, же ляхи права в Полщу з собою позавозили, едно наданые его млсти пана гетмана указуючи, мужей старинных и добре того кгрунту свідомых, болшей десяти на свідецтво ставили. Которие от нас питани были, под сумненем признали, иж з давних віков тое селце никогды никому иншому не належало, тылко небожчикові Викгурі, на которое, мовят, мы свідоми, же он и права от королей полских міл и нам указовал и граници з віку того селца такия ест:

[88] На полі напис: *"Викгура"*.
[89] На полі напис: *"Сергій наміст."*

Почавши от ріки Радонки на конец поповой сіножати // (**арк. 132 зв.**) подле[90] Троеччины до озерца, що над Чорториею, от озерца долиною ку старому кладовищу вправо – кгрунт Викгуровский, а въліво – троецкий, идучи ку городищу прежднему подле борку, где замочок и двор был князя Семена Олелковича, а от городища, также подле борку, на поле прудец, прудцем до трох курганов, от курганов на конец кривой нивы мимо селище до річки Угнору, Угнором в гору идучи, вправо кгрунт Викгуровский Березовичи, а вліво троецкий до болота Куричова, через Куричово, подле кривого дуба на перевис до сторожовых гор, где сосны значены крестами, от Сторожовых гор долиною через озеро Ковпыт до болота Облуквы и до Чорной Воды, от Чорной Воды долиною до шляху Басанского, тым шляхом Басанским идучи к Киеву вправо кгрунт Викгуровскій, а вліво – николский, аж до шляху, идучого з Броваров до Викгуровщины. Тым шляхом, повернувши вправо, – кгрунт Викгуровский, а вліво – Воскресенский, мимо криници аж до Пісчаних гор, Пісчаными горами болота Корчовки, Корчовкою до рубежа ровчака, текучого з озера Мокрицкого, тым рубежом в Гнилушу, річъку; Гнилушою мимо Викгуровщины опят до річки Радонки.

Где мы пилно то выслухавши, и сами, яко з молодых літ у Киеве живучи, и почасти свідоми, ани на Троецком кгрунту, ани на Воскресенском, ани на Быримочовом тое селце Викгуровка, але королевском, от королей Викгуре надана ест осажена, // (**арк. 133**) теды мнстреви стому Михайловскому Златоверхому киевскому вічне присудилиемо, абы ведлуг наданя его милости пана гетмана, яко перед тым и в далший час тое селце Викгуровщину отц игумен михайловский з братиею своею спокойне держал и пожитки вшелякие уживал, и жебы отцеве троецкие, ани парохиане воскресенские, ани Быромович, того села и его кгрунту болшой турбації отцу игумену с. михайловскому не чинили и его братиї, а селяне викгуровские, абы отцу игуменови с. михайловскому и от его высланым вшелякое послушенство отдавали и повинност свою полнили, козаки абы ныякой перешкоди не чинили и ведлуг універсалу его млсти пана гетмана заховалися, на що для болшой віри и твердости в той справе высланым будучи до того писаня ншого руками нашими подписавшися, печати притиснувши, отцу игуменови монастыра сто-Михайловского Златоверхого киевского и братиї его даемо.

Діялося в селці Викгуровщині июля 2 дня 1657 року.

Филипп Стефанович Скороход, писар полку Киевского[б] высланый звыш менований, рукою власною.

От Петра Бутрима, атамана городового киевского в той же справе высланый, яко писат не уміючого, писар его подписуюся, Матвий Зубиковыч, рукою".

ІР НБУВ, ф. 307, № 535/1763, арк. 131 зв.–133. Копія.

Опубліковано: Мицик Ю.А. Документ до історії Вигуровщини // Київська старовина. – 1994. – № 5. – С. 71–73.

---

[90] На полі напис: *"граница викгуровская"*.

№ 126
1714 р., липня 27. Глухів. –
Випис з книг Генерального військового суду декрету про розмежування вигурівських та троєщинських ґрунтів у судовій справі між Свято-Троїцьким Больничним і Свято-Михайлівським Золотоверхим монастирями

// (**арк. 133 зв.**) "Року тисяча семсот чотирнадцятого, мсця июля двадцять семого дня.

За відомом его царского прсвітлого величества Войска Запорожского обоих сторон Днепра гетмана ясне велможного его милости пана Иоанна Скоропадского перед судом его царского прсвітлого величества Войска Запорожского енералным было право законников мнастира Сто-Михайловского Золотоверхого киевского о розграниченю кгрунтов презентованное, которое ку вечистому записаню, як ся оное в себі мает до книг судовых принятое в такый текст:

Року Бжого тисяча семсот четвертогомсця июля двадцат четвертого.

До рук ясне в Бгу преосвщенного его милости отца кир Варлаама Ясинского Бжиею милостию православного архиепспа метрополита киевского, галицкого и всея Россиї, подали супплику законники монастира Сто-Михайловского Золотоверхого киевского, жалостно у // (**арк. 134**) скаржаючися на превелебного отца Евстратия Чудикевича, игумена мнастира сто-Троецкого Болницкого заворотного Киево-Печерского[91], в той способ, иж оны, законники сто-Михайловские, маючи от славной памяти гетмана п. Богдана Хмелницкого по небожчику пану Яну Викгурі, в том же Михайловском мнастирі погребенном[92], село Викгуровщину для виживленя за небожчика отца Феодосия Софоновича, игумена михайловского ж року 1654 наданное[а], а року 1657, по указу того ж славной памяти гетмана п. Богдана Хмелницкого и по росказаню п. Павла Яновича Хмельницкого, полковника киевского, киевским же полковником наказним п. Василием Дворецким при притомности людей з трох сторон многонародной, на он час доводне ограниченние, а сими часы превелебный отц игумен сто-троецкий з подданними троецкими ж на их кгрунті Викгуровском осідаючими, много кгрунтов викгуровских около борка в правой руці, не відат яким правом отбирает, надто еще вдираеться аж под самое городище старое кнзя Семена Олелковича[б], на якое поле мсца июля числа 21 в пятницу против субботи вночи важился отц игумен сто-троецкий несподіванне наслати людей служалих броварских и забрати пожатого жита на сто коп, а стоячого на пни возами, конъми шкодливе потратовали, что послушник сто-Михайловский, городничий викгуровский иеромонах Вакинф[93], послишавши кгды в поле виехал боронити того жита, теды и того городничого на коны сидячого поймавши и держачи за руки // (**арк. 134 зв.**) тие насланники игуменские нещадно побили киами по голові, по плечах, по руках, з великим увічем здоровя, мало аж не ку смерти, когда бы без клубука и подкапка,з розшарпаноюрукою неумкнул до Викгуровщины за обороною дюдей тамошных, а любо велебный отц Никифор, намісник сто-

[91] На полі напис: *"Евстрат. игум. троиц."*
[92] На полі напис: *"Ян Викгура"*.
[93] На полі напис: *"Вакинф"*.

Михайловский[94], завчасу забігаючи такому зуфалству, избил до отца игумена троецкого з своими правами и кріпостми вишше именованими, просячи, жебы не веліл своих перехвалок виконивати, леч абы, албо полюбовне рачил обийтися, албо правне з нами поступити, есми ему якая діетъся кривда, еднак отц игумен сто-троецкий и приобіцавши свою любов и спокойност, важилъся самоволне несподіванную мнастиреви Михайловскому вышъше описанную учинити обиду и укоризну. А при той суплиці Клым Бутенко и Марко Куриленко, козаки старожитние выкгуровские, подавали супплику, жалуючися в той способ, иж и оныї отци их еще за Выкгуры небожчика свободне свої поля за городищем по рожным Олелковым орували, сівали и збирали, ны от кого незбороные. А тепер отц игумен сто-троецкий, наславши своих людей служалих броварских, забрали им в копах жито, а гречку, просо и остаток жита на пни внівец потолочили и возами, и конми потратовали. Где просили преосвященного пастра его милости, жебы албо вложилъся за ними, до кого належит, // (**арк. 135**) албо жебы им позволил ехати з челобитною до ясне велможного добродія его милости пна гетмана в войско, кгдыж там синове их горлуют, а оны, яко господарі, зоставшися для зобраня пашенки своей при великой утраті праци своей насиловани зостали невиные. Тие обідві суплики ясне в Бгу преосщеный пастир его милост милостивно принявши, посилал до ясне в Бгу превелебного его милости отца Иоасафа Кроковского, архимандрита свтой Лавры Киево-Печерской, подаючи той жал скаржачихъся до высокой уваги и разсуждения, откуду посланый пастирский из скорым и праведным отвітом возвратившися, донесл, иж всечесный его милост отц архимандрит певных особ послал на осмотр побитого городничого и тоей оглядіти шкоды. Так теж з согласием пастира его милости назначили днь пятничный числа 28, того ж мсця июля, абы так отц игумен сто-троецкий, яко и отц намісник сто-Михайловский з своїми правами виехали на тое поле, о которое спор міют межи собою и при людех відаючих врочища осмотріли и уважили, в чиїм ограниченю зостает, жебы певного временны, то есть третего дня по праздниці Рождества Прстой Бци сего ж року 1704 мсца септеврия дня первогонадцат для спокойного в потомние часы тых выкгуровскых и троецких кгрунтов уживаня совершенне межи обіма сторонами мощно учинити разграничене, а // (**арк. 135 зв.**) тепер жебы відати, кому належит зобрати останки потолоченного збожя з тоей спорной нывы, теды всечесный его милост отц архимандрит Киево-Печерскый при отцу игумені рачил послати на осмотр двоих особ з обители Печерской – економа, велебного иеромнаха Илию, з еромонахом печерским Вениамином. А преосвщеный пастир его милост при отцу наміснику михайловском и при иеродиаконі Николаю[95], економу михайловском же, двох также особ рачил ординовати з катедри митрополитанской, нижей на подписі сего розсмотру именованных. Прето по блгословению преосвщенного пастира его млсти и соизволению всечесного его милости отца архимандрити обі стороні вышше описанного часу в пяток, числа 28 июля, зехалися под Троеччину и там читано было право троецкое от Жикгмунта, короля полского, данное старцам болныцким по словесной их повісти на поле церковное именем Чуриловское, пред тим з мілославъщанами, а тепер з викгуровщанами граничачое, которое

[94] На полі напис: *“Никифор наміст.”*
[95] На полі напис: *“Нікола иконом”*.

ограничене так описанно: почавши ныжей села Милославского з Днепра через річку Радунку, а одтоль долиною ку кладовищу, а от кладовища подле борка к городищу порожному, где был двор кнзя Семена Олелковича, а от того городища так же подле борка в прудец, а от прудца долиною живцом около стойла на конец кривой нывы аж по річку Угнор // (**арк. 136**) и тим Угнором к полю, а оттоль ку красному дубу тим же Угнором, а от красного дуба жавъцом у Золотное озеро, а от того озера в Десну ку Баклянскому острову и к верхнему концу, а оттоль на ныз Десною округ Калинова рогу, такъже до Днепра, до того ж місца. По вичитаню тих врочищ в праві троецком описанных, читанно славной памяти гетмана п. Богдана Хмелницкого універсал, данный мнастиреви Михайловскому на Викгуровщину, а потом и ограничене Милославщины[96], тепер называемое Викгуровщина, где так описано урочища людми старинними, знаючими границу под сумненем признание и отведение, именно: почавши от річки Радунки на конец поповой сіножати подле Троеччины до озерца, що над Чорториею, от озерца долиною ку старому кладовищу вправо кгрунт выкгуровс[к]ый, а вліво троецкий, идучи ку городищу порожнему подле борка, где замочок и двор был кнзя Семена Олелковича, а от городища такъже подле борка на поле прудец до трох курганов, от курганов на конец кривой нывы, мимо селище до річки Угнору, Угнором вгору идучи, вправо кгрунт викгуровскый Березовица, а вліво троецкый до болота Куричова, через Куричево подле крывого дуба на перевис до сторожовых гор долиною, через озеро Ковпит до болота Облокви и до Чорной води, от Чорной води ку Киеву вправо кгрунт викгуровскый, а вліво – Николский аж до шляху, идучого з Броваров до Викгуровщины, тим шляхом повернув // (**арк. 136 зв.**) ши ку Выкгуровщині вправо кгрунт выкгуровский, а вліво воскресенский мимо крыници аж до піщаних гор, тими піщаними горами до болота Корчевки, Корчевкою до рубежа ровчака, текучого з озера Мокрицкого, тим рубежем в Гнилушу річку, Гнилушою мимо Викгуровщину впят до річки Радунки. По вичитаню тых врочищ, ограничаючих кгрунта викгуровския, вибрано з межи громади викгуровской двох члвік старинних, Клима Бутенка и Марка Кириленка, под сум ненем, обовязуючи их жебы не оглядаючися на жадную сторону, признали, где тое врочище первое Радунка річка; тие под сумненем сознаючи, привели и показали под Троеччиною річку, виходячую з Днепра, яко в праві обоих сторон описанно, и провадили тоею річкою до того місца, где ковбанка глубокая, а з тоей ковбанки закрывилася Радунка в село Троеччину, которая річка місцами сухая, а місцами так се ж ковбанки шаваром и иншим зелиском позаросталие в собі мают, тоею річкою, вміняючи ей за долину, провадили межование два чоловіки чрез село Троеччину, аж до озерца, которое впадет в Чорторию, там пришовши, не питано их ведлуг ограниченя Дворецкого, жеби провадили чрез річку Радунку, леч питано зараз покажіте врочище старое кладовище, а когда тие два члвіки повідили, же не відают, на тот час питали о том обі стороні, людей троецких, люде троецкие повиділи, иж не відают, где старое кладовище, леч показали им новое, на край бор // (**арк. 137**) ка Троецкого з долины, входячи от Троеччины в борок при дорозі до того кладовища нового поступуючи от озерца понад долину полем зеленым, питали викгуровских людей, если оны орут албо орали когда тое зеленое поле,

[96] На полі напис: *"Викгуровщина, прежде называлась Милославщина"*.

отповіділи, иж не орали на том місцу ныкогда, бо из Троеччины люде навесні збигают под борок для великой воды, тим полем зеленым понад долиною идучи помимо новое кладовище припровадили до трох груш, где отц намісник михайловский одозвался до отца игумена троецкого, мовячи, же отц игумен троецкий, ездячи в субботу тижнем перед тим осмотром, показовал ему тое старое кладовище, яко ж и не перечил тому слову отц игумен троецкий, где люде обосторонние осмотрили, же при тих трох грушах и много было груш, тилко же позрубание, яко видат еще и пні, и лежачие рубание груши, а кладовище от людей троецких поораное и посіяное, що по зобраню тоей пашни явно и достовірно показовалося. От того врочища старого кладовища хотячи поступити ку врочищу городищу порожнему подле борка, где замочок и двор был князя Семена Олельковича, питано чий там кгрунт, отповиділи единогласно так троецкая, яко и викгуровская громада, иж вліво под борком троецким троецкие кгрунта, а вправо здавна як кто зазнал, все викгуровские кгрунти, з которих насланние игуменские троецкие забрали жито, и так старою дорогою попод борок проважено ведлуг права обоего ку менованному // (**арк. 137 зв.**) врочищу городищу порожнему, от того городища Олелкова проважено попод борок троецкий на поле, прудец тут, отц економ[97] михайловский отозвался, мовячи, понеже в правой руці ведлуг права кгрунти викгуровские тройчане их позасівали, теды слушная річ брати у ных десятину до мнастира Михайловского. Тое тройчане почувши, чим борзій почали звожовати пашню додому, же на утрейший днь мало що зосталося, а от прудца проважено до трох курганов, от трох курганов долиною около стойла или мимо селище, бо тут питано людей, що бы то было стойло, отповиділи люде, иж там тройчане навесні збігают перед поводем и стоят там аж до стого Ныколая, поки вода опадет, тамъже доводили того и пустим колодезищем от того стойла проважено на конец крывой нывы долиною живцем аж у річку Угнор власне до того мійсца, поки спор между обіма сторонами оттоль всі совокупне поступили через менованное зеленое поле знову ку Троеччині и через село переіхавши, а станувши над оною ковбанкою, где річка Радунка закрывилася, в село Троеччину, домишлялися з стороны михайловской, же треба было ведлуг ограниченя их п. Дворецким учиненного перейти через річку Радунку аж на конец поповой сіножати до озера, що впадает в Чорторию ведлуг права которого ограниченя, уважаючи послушности и по блгой совісти призна // (**арк. 138**) ючи ціле на кгрунті милославском, то есть викгуровском, стоит Троеччина новоосаженна, кгды ж опроч того ограниченя Дворецким учиненого и мнастиреви Михайловскому служачого еще старинный члвік именем Гарасим Матвиевич перед Каменеччиною[в] близко пятидесят літ до Викгуровщины зашлый под сумненем повиділ, иж он дві тилко застал хаты, на сем боку того озерца, где Троеччина едну Чечужину, а другую Лукянову, который Лукян зайшол был з Баришполя и поселился был на сем боку озерца над Чорториею, леч уже тое місце знесла Чортория, а на другом боку озерца, где троецкий кгрунт, там тилко три хаті было, една Копилева, а другая Семена Павленка, а третея Ивана Моляна, что слишачи, мененого Лукяна сын признал, же так было, а не иначей. Любо ж хотіли михайловские через річку Радунку ведлуг ограниченя Дворецкого и ведлуг права троецкого осмотрити конца поповой сіножати и озерца над Чорториею там впадаючого, еднак уже было

[97] На полі напис: *"граница викгуровская"*.

близко ку вечеру, а отц игумен троецкий з своими настоял, жебы того ж дня и ведлуг их людей признатя моглъся показати дукт ограниченя. Прето отцеве михайловские на инъшый час собі тое откладаючи, соизволили и поступили оттол всі ку реці Гнылуши, которую назвавши тройчене Радункою, далій пошли понад тоею ж ку порожнему городищу кнзя Семена Олелковича. Кгды зась // (**арк. 138 зв.**) отцеве михайловские просили отцев з троецкой стороны, жебы провадили через Радунку и проч. От повиділи: "Не глядіте вы на права, идіте ви тилко з нами, куди вас попровадим" и од той Гнылуши, которая попод самое порожнее городище Олелковичово идет, вишли на вал того городища, з которого не хотіли михайловские зийти, аж бы отць игумен троецкий ведлуг права своего показал вперед дукт через тую Радунку, а долиною жебы провадил ку кладовищу, а от кладовища аж в той час ку тому городищу Олелковичовому, а не на самое городище випроважал. При том доволном спорі на валу городища Олелковичового Гришко Прохоренко Родимец, а Демко, Сердюков брат, зайшли под час Каменеччины троеччанские жителі спитанние, чие бы то поле было за тим городищем Олелковичовым, где зобрано жито викгуровское и побито городничого иеромнаха Якинфа, отповиділи под сумненем доброволне, иж як запамятали, то всегда там выкгуровщане орували, яко тепер, аж под самую Троеччину, якое признате годних віри людей учувши всенародно, призвано иеромонаха Якинфа и, обнаживши до пояса, показовано нещадное побите, на правой руці ку плечам барзо тіло перебитое, кровю закипілое, а ззаду по хребті подобное побите в килкох місцах, того неслушного дийствиа отц игумен стидячися и жалуючи з воздиханием, приказал побранное насланими // (**арк. 139**) своими жито отдати, так до дворца викгуровского, яко и козаком тамошным, а отцу Якинфу, городничому викгуровскому побитому, за подертую расу обіцал цілую дати и боль нагородити по совершенном даст Бг ограниченю, а тих насланных своих важившихся, так нещадно бити городничого при притомности его в мнастиру Троецком четвертого дня значне скарати. По том уговорі отц игумен троецкий просил, жебы далій глядити врочищ и попровадил через Вікгуровщину село помимо дворец до млинка, стоячого подле двора, и повиділ: "ото ж и прудец". Тут питано з стороны михайловской отца игумена троецкого, если то прудец врочище, чили з московска по великороссийску подобословні прудец млинок зовется; на тое отц игумен замолчал, а отц економ печерскый на коня всівши, поехал передом з людми и зехавши з дорогы на трое албо на четверо гоны невеликие без путя провадил и запровадил межи такую гущу и коріне в березник и дубчак, же не мощно было далій поступити, а так просили михайловские отцеве з выежджими, жебы албо от врочища до врочища провадил, показуючи кгрунта з едного боку лівого троецкие, яко ведется и яко в праві вписанно, албо жеби отложити на утрейший днь бо уже пришло было слонце на запад. По согласию теды обоїх сторон отложено той осмотр за [п]ятници на утрейший день суботный. В субботу числа 29 мсца тогож июля, зехавшися в дворец викгуровскый, а з двор // (**арк. 139 зв.**) ца согласившися знову выехали на вчорайшое місце до порожнего городища Олелковичового и там ставши на валу, читано обоих сторон права менованние вышше, а зийшовши з городища, поступили всі громадно на сіножат над Чорториею лежачую межи річкою Радункою и межи річкою Гнылушою, там отц економ печерский читал писмо якоесь старинное, в котром описанно, як небожчик Выкгура вдирался через Угнор в Чуриловщину в поле црковное лекгованное

старцам болницким троецким з тоей окказиї отцеве михайловские просили, абы отц игумен троецкий изволил показати им тое поле Чуриловское за Угнором, поневаж о него и перед тим бывал и тепер есть спор. Отц игумен показал на тое поле, що за городищем, ото тое поле що Чуриловщина. Тут обі стороні тихо согласившися усовітовали питати, если кто з троецкой громади албо з вікгуровской признает и назовет тое поле за городищем Чуриловщиною и так двох мужей старинных позвавши з громади вікгуровской питанно под сумненем, як оны тое поле називают? Отповидили, кленучися, же ани сами, ани кто иный з посторонных людей називают иначей, тилко когда трафится так мовят до своих домашных: “Выженте товар за городище старое”, подобні позвавши двох мужий з троецкой громади, питано о том полю за городищем, чи не чули от кого, як бы ся тое поле, где побрано жито, називало, оповиділи так же слово в слово, иж не чули, абы кто иначей називал, толко поле за городищем, // (**арк. 140**) аж тут отц економ печерский офукнувся на свою громаду троецкую, мовячи: “А чи глухиї былисте, як читано, же то Чуриловщина”. Тут отцеве михайловские долго просили и спиралися, жебы им показал отц игумен тую Чуриловщину, о которой спор, а в том жител троецкий Кондрат Козак примовил отцу економу михайловскому тими словы: “Що ти спираешъся, невірный жиде”. За якую примовку зараз отц економ печерский того Козака, лежачого на земли кием три разы ударил и скарал, а козак Кондрат, оскорбленый, з завзятости своея вирекл тие слова: “Отож я тепер попроважу, где Радунка”. И любо просили отцеве михайловские, жебы той разяреный члвік не провадил, леч такиї два, которие бы, сумленем обовязаниї и добре відаючиї урочища, однак отц игумен троецкий з отцем економом печерским жадали, абы той члвік велце им потребный, показовал врочища, и так пошли до річки Гнилуши, где повиділ той Кондрат, жител троецкий, иж то Радунка, где вода течет, а Гришко, троецкий же жител, повиділ, иж то Радунка, где долинка видалася, понад тую Гнилушу, а викгуровщане единогласно твердили, иж то за их памяти небожчик отц игумен Михайловский Силвестр Головчич тую Гнилушу веліл роскопати, хотячи туда Чорторию пустити, чтобы мощно живност з Викгуровщини водным судном провадити до Дніпра. Видячи тое, отцеве михай // (**арк. 140 зв.**) ловские, же един з завзятости своея провадит, а другий иначей повідает и не згажаются тие возі, просили жебы тое несогласие их записати, там же тое записавши, просили отцеве михайловские, чтоби отц игумен веліл провадити ведлуг права своего через Радунку тую, отповиділ отц игумен троецкий, не можно провадити, бо там через Радунку их михайловские сіножати, и тое записати михайловские хотіли, же не ведено через Радунку ведлуг своего права, леч отц игумен з своїми боронил того и чим борзій от тоей Гнилуши, которая попод городище Олелковичово течет, вишли зараз наверх городища, не ведучи ведлуг права, яко там описанно через Радунку, а оттол долиною ку кладовищу, а от кладовища подле борка ку городищу, а кгди не хотячи з городища далій поступити, отцеве михайловские домагалися того, жебы конечне отц игумен троецкий провадил их ведлуг права своего по врочищах, а он видячи з своими при всем народі, же ціле не может показати, бо не было там жадных таковых признаков, тилко все збивали тим, иж тут же и долина, тут и кладовище, тут же на едном місцу и городище, шепнувше собі щось до уха, оставили отцев михайловских з виижджими на городищу, а сами поступили далей под борок. В том отцеве михайловские собі ж восвояси ку дворцу своему пустилися. Отц зась игумен

троецкий з своими отехавши, нагони добриї прислали на дорогу под селом до отцев михайловских, абы без спреки изволили за ними // (**арк. 141**) избити, куди провадят и так по их изволению приехавши к ним, отцем, отцеве михайловские, отозвалися з тим, чому по вчорайшому не провадите через село Викгуровщину, не укривжайте монастира Троецкого, албо принамній покажіте врочище Прудец подле борка. Отповиділи з стороны троецкой: "Есть там, в селі, прудец, а было от того місца з под борка до млинъка, в селі стоячого, далекости на добрие двое гоны. От того місца отц економ печерский верхи передом провадил з початку попод борок, а далій удалися вправо и переїхали через якуюсь річку и тую річку Живцом назвавши, провадили водою, а не долиною Живцем, як в их праві троецком описанно, же долиною Живцем, а не водою урочище; и так ездили не попод борок около стойла, леч обездили нывы пашенние в правой руці оподаль от борка троецкого так далеко, иж в иншом мійсцу ледве их оком мощно было зглянути, а то знат для того, жебы з тых ныв, тройчанами посіянных, и з ных пожиткуючи, отц економ михайловский не забирал десятину, з чим вчорайшого дня пятничного перед всіми на поли прудці подле борка оповіщался. А так обіхавши тие нивы, совокупилися над Угнором при концу кривой нывы, где отц економ печерский ставши, отзивался з тим, абы отцеве михайловские не важилися против зими пахати того поля за городищем Олелковичовым, з которой за // (**арк. 141 зв.**) брали насланние игуменские троецкие жито, а остаток потолочили. А отцеве михайловские взаемне протестовалися, аби тройчене не важилися тых ныв обеханных пахати. Кгды ж и ведлуг права троецкого и ведлуг Дворецкого ограниченя в правой ріці подле борка милославским людем перед тим, а тепер викгуровщаном михайловским, кгрунта належат. А тие кгрунта, попустивши трой чаном, осілим на кгрунті выкгуровском, ціле бых Выкгуровщину назвати трудно Викгуровщиною, хиба Троеччиною, бо всі кгрунта около борка в правой руці не ведлуг права свого, леч против права пашут тройчане и, яко мовят, же оны и отци их тими владіли нивами и орали оние, тое по правді говорят. Кгди ж всівши отци их новоосаженую Троеччину на кгрунті михайловском по сем боку озерца, впадаючого над Чорторию, то негде инде подітися им, тилко тиеж викгуровские кгрунта мусят пахати и тим препитатися. На яком осмотрі урочищ, вижей описанных, по блгословению преосщенного пастира его милости и всечесного его млсти отца архимандрита Киево-Печерского изволению з послушаниа стого бывши ми притомными, щосмо слишали и виділи очима нашима, тое все поистинні списавши, не уводячися жадним респектом сторон, маючих спор межи собою о тие кгрунта для учиненя реляциї пославшим нас и для ліпшой инфор // (**арк. 142**) мациї тим, мают совершенную на суді децізию, по сем ограниченю часу постановленного чинити з должности ншой при печати консисторской митрополитанской киевской и при подписі рук нших власных подалисмо. Писано в катедрі митрополитанской сто-Софійской киевской. При сем розыску и ціло утверженной по правам границі подпис рук власных вираженых, иеромнах Товия Петрашко, казнодія, судия консисторийский, судов метрополиї киевских дхвных. По едной стороні печати, а по другой иеромнах Евстратий, писар дховных судов метрополитанских киевских. Для ліпшой теды в потомное времена твердости в книги судовие заведши, сей випис з суду войскового енералного з подписом руки, с притисненем печати судовой видано в Глухові року, мсца и дня више вираженного.

Его царского пресвітлого величества Войска Запорожского енералный судиа Алексій Михайлович Турянский”.

П о м і т к а: У кінці документа намальовано коло, у котрому написано: *“місто печати”*.

ІР НБУВ, ф. 420, № 93, 7 арк. Оригінал.
ІР НБУВ, ф. 307, № 535/1763, арк. 133 зв.–142. Копія.

№ 127
1712 р., червня [12]. Глухів. –
Універсал гетьмана Івана Скоропадського на розмежування згідно з декретом духовного суду від 10 вересня 1704 р. монастирських ґрунтів сіл Троєщина та Вигурівщина Свято-Троїцького Больничного і Свято-Михайлівського Золотоверхого монастирів
// (**арк. 142 зв.–143**)

ІР НБУВ, ф. 307, № 535/1763, арк. 142 зв.–143. Другий список – ф. 307, № 535/1763, арк. 70 зв.–71 зв. (Док. № 56). Копії.

// (**арк. 143–160 зв.**) – чисті.
// (**арк. 161**) *“Кріпости на землю за Пробытим валом”*

№ 128
1559 р., серпня 28. Київ. –
Судовий лист справці Київського воєводства Миколи Збаразького про розмежування монастирських ґрунтів з маєтностями боярина Київського повіту Андрія Онковича

“Я, Миколай Андреевич Збаразский, справца воеводства Киевского[а], а в тот час при мне был городничий гдрский киевский пан Александра Дмитрович; смотрели есмо того дела, стояли перед нами очивисто жаловал мне за позвы моими игумен стго Михайла Золотоверхого отц Семион зо всею братьею, старцами того манастыра, на боярина повету Киевского Андрея Богдановича Онкевича и сна его Оникія тым обычаем, первей дей село мели, есмо з ним право перед его млстью паном Григорем Александровичом Ходкевича, воеводою киевским[б], о землю посполитую, которая лежит крунтом своим за пробитым валом, на которую землю з обу сторон мели есмо листы гсдрьскиї, и его дей млсть пан воевода киевский, обачивши тые листы наши и зрозумевши з них з розсудку своего панского, рачил так выроком своим: найти казал // (**арк.161 зв.**) нам тую землю, на поли поделити и на то нам рачил, его млсть делчих своих дати пана Богдана Стецкевича, ротмистра его кролевски млсти киевского, а намістника своего киевского пана Семена Гринкевича, а землянина повету Киевского пана Богуша Дешковского, гдеж тый делчий так

на тую землю выехали и на полы ее поровновали и поделили й грани поклали ино дей мне тое земли на манастыр светого Михайла половина зостала, а другая половина тое земли за жидовскими кладовищи от валу тому Андрею з делу зостала; потом дей тот Андрей, ежо будучи после ділу тую половину земли своее, што ему наделу зостало, мне ж продал за тридцат коп грошей на вечниї часы зо всим, ничого на себе и на потомки свои не оставуючи и, продавши дей мне тую землю половину свою, не хочет мне листа купчого слушного дати, дает дей ми лист купчий, але не водлей продажи своее, яко со мною торг мал; я дей того листа его купчого не приймую и не хочю брати, и дал дей есми ему копію, абы мне водлуг тое копії таковый лист справил, и он дей мне такового листа дати не хочет и тепер мне заказует в той половине земли своей нивку пахати, которая есть в половине его подле валу, што я в него купил, того ми забороняет пахати и виною заказует Андрей напротивку того игумену отказ чинил // (**арк. 162**) правда дей есть, иж пан воевода его млсть киевский казал нам тую землю за пробитым валом ниву на полы поделити, я дей свою половину до своих рук взял и то бем продал, и тепер дей в тую половину ничим ся не вступую, але дей в мене ест особная нивка там же, подлей тое земли, подлей валу вдолж лежит, я дей тобе ее не продавал, а ни записываю, игумен ку тому рек: “Ты дей мне продал всю тую землю за пробитым валом, ничого на себе и на потомки свои не оставуючи, на што дей людей добрых, а веры годных барышников маю, а не хочеш ти дей барышником верити, тъ дей пенези мои верни, а тое половину земли, што был мне еси продал, опять ее к своим рукам возми”. А так мы, выслухавши их речи, питали игумена михайловского Семиона, мает ли он барышники перед ним тую землю у Андрея, купил? Игумен на то шапку перед нами до людей поставил и выдал трех сведков: Федора Черевчевича, служебника пана воеводи киевского, а двух бояр митропольих Ярошка, а Наума Гринцовича. И Андрей на тыи светки слатис не хотел, мы казали ему тыи пенези игумену отдати, а землю за ся до себе взяти, або водлуг той копеї лист игумену справити й дати, и он того ничого вчинити не хотел, а так мы, обмовивши около того, иж тот Андрей на светки послатис // (**арк. 162 зв.**) не хотел, а пінезей также отдати ему не хотел и листа водлей копеи его купчого справити и дати ему не хотел и в том его ничим отбывал. Присудили есмо вси тыи нивки подлей валу вдолж лежачиї за пробитым валом игумену стго Михайла Золотоверхого отцу Семиону и по нем будучим игуменом михайловским вечными часы тыи земли, нивки держати и их вживати и в тыи нивки за пробитым валом по правой руце вдолж подле валу казали есмо его увязати служебнику моему Герасиму Богдановичу, и на то есмо тому игумену Семиону и по нем будучим игуменам далом тот мой лист судовий под моею печатю.

Псан в Киеве лет Бож. нарожа пятсот 50 девятого року, мсца авгт., 28 ден”.

П о м і т к а: У кінці документа намальовано коло, у котрому написано: *“місто печати”*.

ІР НБУВ, ф. 307, № 535/1763, арк. 161–162 зв. Копія.

№ 129
1559 р., листопада 9. Київ. –
Купчий запис боярина Київського повіту Андрія Онковича про продаж ниви та поля за Пробитим валом у Києві ігумену Свято-Михайлівського Золотоверхого монастиря Симеону

// (**арк. 163**) "Я, Андрей Богданович Онковичи, боярин повету Киевского, весполок из жоною моею Ориною Ивановною Черевчеевича и з сыном ншим Оникитем, вызнаваем то сами на себе сим нашим листом кождому доброму, кому будет потреба того ведати або чтучи его слышати, нынешним и напотом будучим, што отец Семион, игумен монастыра стго архангела Михайла церкви Золотоверхое, со всею братьею чернцами того монастыра припозвани были мене перед велможного пна его млсти пна Григоря Александровича Ходкевича, воеводу киевского, подкоморего гсдрского, державцу кормяловского, о ниву, которая лежит кгрунтом своим у Киеве за пробитым валом, одным концом к дорозе великой, а другий к долине Кудрявцовой за кладовищи жидовскими; которую ниву славное свтой памети гсдр корол его млсть Жикгимонт рачил был дати деду моему, небожчику Ганку Михайловичу, матки моее отцу, з ыншими землями у Киеве, што и привилем своїм гсдрским его кролевска млст деду моему и на потомство его потвердити рачил, которыї земли у Киеве и тая нива мне от брата моего Мартина уделу зосталася, а отец Семион, игумен выше помененый, показал перед его млсти Жикгимонта, которым листом его кролевска млсть поле замку киевского, лежачое кгрунтом // (**арк. 163 зв.**) за пробитым валом игумену Макарю, небожчику, и монастирю стго архангела Михайла церкви Золотоверхой на причину воєводи киевского его млсти небожчика пна Андрея Немировича, воеводы киевского, на тое поле пред его млстью пном воєводою оказал, в котором листе и грани оного поля описаны, у которых гранех и оная вышей мененая нива моя кгрунтом своим лежит его млсть пан воєвода рачил на том поли сам жыти и оное поле и ниву рачил его млсть сам ведети и нам в том обеим сторонам рачил его млсть на волю дати хочете л до гсдря его млсти едете або сами промеж себе по доброй воли оное поле и нивы на полы поделите. И мы на то з обу сторон по доброй воли нашей призволилы оное поле и нивы на полы делити, просили и били есмо чолом его млсти пану воеводе о делчих его млсть пан воєвода рачил нам делчих дати: пна Богдана Стецковича, ротъмистра его кролевской млсти роти киевской, а пна Семена Гринкевича, наместсника киевского, апна Богуша Дешковского, землянина повету Киевского их млсть вошей мененый перве (?) оное поле и нивы нам на поля повелили межи поклали и рубежи порубали, а так я, Андрей Богданович, оную часть поля и вси нивы, которыи ся мне от их млсти на делу зостали и которыи нивы у привили молем описаны маю лежачий кгрунтом своїм // (**арк. 164**) за пробитим валом по обома сторонам дороги и за жидовскими кладовищи и подле самого валу построена, мне наделу зостало, не оставуючи на себе ничого за дозволенем его млсти пна воеводы киевского тому ж игумену Семиону и монастирю свтого архангела Михайла церкви Золотоверхой за тридцять коп гршей личби и монеты литовской, личачи по десети пнзей и грош, на вечные часы продал и вжо я сам, Андрей, ани моя жона, ни сын наш и нихто з близких роду нашого во вси тыи повышей мененыи нивы и поле нияким обычаем уступоватися поискывати и окупувати в той суме пнзей не мает под зарукою на гсдря его млсти петнадесят

копами грошей, а на пна воєводу киевского тридць коп грошей, але мает тыи вси нивы и поле отц Семион, игумен свтого Михайла Злотоверхого, и выше поменному монастирю и по нем будучий игумен вечными часы держати и их спокойне вживати мают. А при том были к тому добре ведоми городничий киевский пан Александр Дмитрович а наместник киевский пан Семен Гринкевич, а служебник его млсти пна воеводы киевского пан Богуш Ленкевич, которыи люди добри вышей помененыи, за прозбою моею и печати свои приложили до того моего листу, даного от мене отцу Семиону, игумену, в монастир стго архангела Михайла и его будучим потомком игуменом того же монастиря, до которого есми листу и печат свою я, Андрей, при их млсти вышей // (**арк. 164 зв.**) мененых панов печатех приложил и влостност рукописаня моего я, Андрей, руком свою подписал в том же листе моем.

Писан у Киеве лет Бож[ого] нарож[еня] 1559 мсца ноябр. 9 ден.

Я, Андрей Богданович Онковича, руку свою властную подписал".

П о м і т к а: У кінці документа намальовано чотири кола, у котрих написано: *"місто печати"*.

ІР НБУВ, ф. 307, № 535/1763, арк. 163–164 зв. Копія.

№ 130
1558 р., березня 7. Київ. –
Випис з книг справці Київського воєводства Семена Кмітича про розгляд позову ігумена Свято-Михайлівського Золотоверхого монастиря Симеона щодо володіння нивами за Пробитим валом у Києві у спірній справі з боярином Київського повіту Андрієм Онковичем

"Выпис книг пна Семена Александровича Кмитича, справци воєводства Киевского

Л. Бож. нарож. 1558, мсца март. 7 дня, у понеделок.

Смотрел есми того дела, а при мне на той справі были пан Александра Дмитрович, городничий киевский, а пан Иван Скриба, подскарбый его мл. пна воеводы киевского, а пан Семен Гринкевич, наместник киевский, а пан Василей Турчинович, наместник белоцерковский, стоячи перед нами, у права очевисто, игумен монастыря стого архистратига Михайла церкви Золотоверхое отец Семион поспол з братею чернцами того ж монастыря, жаловал за позвом своим на боярина киевского Андреи Ганковича, о том, што ж дей // (**арк. 165**) он поля нше властное к тому монастырю з ласки гдрское приданое, лежачое кгрунтом своим за пробытим валом по правой сторони дороги нит ведома, в который обычай за себе забралши, к рукам своим держит, и на себе вже от немалого часу пашет квалтовне и вжитков уживает, а нам к тому монастырю поступити не хочет; Андрей Ганкович, сталши у права очевисто, на то отказ чинил тым обычаем: "Я, дей, тые нивки, которые вы собі мените быти полем монастырским, яко власност, а отчизну и дедизну свою держу и вживаю, што продкові мои на гсдри его мл. славное памети Александре, короли, выслужили", и показал листы гдрскии славное памети Жикгимонта, короля его мл. пна, отца теперешнего гсдря ншего, на вси именя потверженя, в котором и тое поле

написано нивки их дали есмо пахати у жидовских кладовищох, дата в року пятсот двадцат второго; пытали Ганка, жебы показал на то кгрун[т] Александра, короля его мл., предку его даня албо инший який довод, но тое слушный ведле права поведил он в себе дати Александра, короля его млсти, а ни которого иншого доводу быти не поведял и перед нами не откозал, нижли повідил, кгдым дей еще у молодых летех будучи, служил воеводе киевскому, пану Немировичу, и з гневу своего вси именейца и тое полце в мне отнялши, на тот монастыр отдал, якож тое поле в он час через немалыи лета на монастыр были па // (**арк. 165 зв.**) хованы, а потом засея оное полце одержал и тепер его держу; и показал перед нами лист на оную землю увяжчий от пна Ивана Немирича, вжо после живота его млсти пна Немирович ему даный, за которым то он тое земли и до сего часу в держании ест игуменском, на то поведил, же у часы валечныи, яко Киев або и тот монастыр запустел за перших некоторых игуменов не толко над оно тое поле, але и на инші селища и на жменя, на земли монастырские, привили гдръские и листи твердости по гинули, нижли вже после того нехто игумен перед Мокарем был и она на которыи листи отискал, кдыж потом оный монастыр з ласки гдрьское игумену Макарю дан, а тое поле за пробитым валом на монастир пахивано, яко ж и Макарей его пахал и людем з десятины пахати давал, а за тым оный Макарей, за причиною пна Немировича тое поле на монастыр листом гдрским потвердил и увязаня за росказанем гдрьским от пна Немировича собе одержал и положил перед нами листы гдрьскии потвержене на тое поля с подписю руки его млсти славное стой памети Жикгимонта, короля, и другий лист увяжчий пна Немировича ему данный, дата листу гдрьского року пятсот двадцат второго, ку тому иншие листы вряду воеводства Киевского перед нами показывал, на которых листех вызнава, иж видети листов твердости немало на именя и на земли, и на нивы у валу и за валом монастырские кото // (**арк. 166**) рые вси тые твердости и листы на именя прислухаючися игумен поведил, же за частые игумены и наконец за неякого игумена Подоприсвета з монастыря побралши втек проч и незведома где тые листы подел або потратил, нижли дей за віликими трудностми и накладом моим оного листу гсдрьского и того увяжчого на тое поля в него ся есми доискал и доведавшися о том поли вже который рок его млсти жалую и справедливости собе з ним доити не могу; пытано Ганковича, если бы он на то инший довод, який мел або на тое поле выихати[98] и нам у моц того промежку себе досмотрети и конца вчинити датися не хотел, а игумен михайловский с чернцами на поле со всим доводом своим ведомый людми добрыми, тубилци, водле права посполитого статута земского выехати был готов и нам ся у моц на розсудок давал и надто игумен поведил: "Хочу, дей, при тых светкох своих того подпераючи сам права поднести на том, иж тое поле за пробитым валом ест звичистое монастырское, кторое он тепер держит, а потом Андрей Ганкович повідил, иж беру, дей, собе на розсудок его млсти пна воеводы киевского. Мы теж для тое причины кгды ж ся обедве сторони з доводом своим, яко тот Ганкович на поле ехати и нам у моц датися не хотел, взял то собе до его мл. пна воеводы киевского, дали есмо то обома сторонам на лепший розсудок и вырок до щастного приеханя его млсти пна

[98] На полі напис: *"за доводом своим слушний знак, або границу оказал, он на то иншого ничего поведати не доводит своим, на поле виехати"*.

воеводы киевского, а што ся дотычет збожя на том поли посееного, то есмо // (**арк. 166 зв.**) вказали тому, хто селе пожати за вижом врядовым и до росправы слушное на том же поли оное збоже все в целости поставити козали, а которыи бы нивы того ж поля были не посеены, так же козали, есмо им, иж бы нихто з них до тое ж росправы тых нив не похал и то все мовене их для памети до книг записати казал, на што выпис с книг под печатю моею игумену михайловскому дал и всим чернцом того монастыря.

Писан у Киеви”.

П о м і т к а: У кінці документа намальовано коло, у котрому написано: *“місто печати”.*

ІР НБУВ, ф. 307, № 535/1763, арк. 164 зв.–166 зв. Копія.

№ 131
1676 р. Київ. –
Зобов’язання київського бурмистра Яна Биковича про щорічну компенсацію за дозвіл насипати греблю і побудувати млин на річці Кудрявець ігумену Свято-Михайлівському Золотоверхому монастиреві Федосію Софоновичу

“Чиню відомо сим моим писанем, иж для прозби моей за позволенем превелебного в Бгу его млсти гспдна отца Феодосия Софоновича, игумена монастира Михайловского Золотоверхого киевского, и всей капитули того ж монастира присипалем греблю до власного их млстей ґрунту монастирского на ріци Кудравци, для збудованя мні на той греблі млинка, за которую мні учиненую вигоду от его млсти гспдна отца игумена и всей капитули маю давати до монастира Михайловского на кождий рок по каменю воску албо чим иншим годним, щороку контентовати, кроме уховай Бже // (**арк. 167**) заверух яких, если би млин міл ваковати, люб не било води; на што даю мое сее писане за подписом руки моей власной.

Писан в Киеві року тисяча шестсот семдесят шестого.

Ян Бикович, бурмистр киевский, рукою власною”.

П о м і т к а: У кінці документа намальовано коло, у котрому написано: *“місто печати”.*

ІР НБУВ, ф. 307, № 535/1763, арк. 166 зв.–167. Копія.

Опубліковано: Мицик Ю.А. З документів до історії Свято-Михайлівського Золотоверхого монастиря у Києві XVII–XVIII ст. // Сіверянський літопис. – 2007. – № 5. – С. 30.

// (**арк. 167 зв.–168**) – чисті.

// (**арк. 168 зв.**) *“Кріпости на землю Глеваскую”*

№ 132
1563 р., грудня 23. Київ. –
Купчий запис зем'янина Київського повіту Семена Гриньковича про продаж селища Глеваха ігумену Свято-Михайлівського Золотоверхого монастиря Симеону

"Я, Семен Гринькович, земянин Киевского повіту весполок з жоною моею Зофеею Петровною Кграбянкою, вызнавам тым ншим листом кождому доброму нынішним и потом будучим, кому потреба того ведат, иж продале есмо властное селищо свое, добре и цнотливе набытое, именем Гливацкое у Киевском повіте кгрунтом лежачое помежку речки Бобрици и другое речки, Оленевки, ку манастырю свтого Михайла церкви Золотоверхое игумену отцу Семиону и всей еже о Христе брати того манастыра за певную суму пнзей, за тридцат коп грשей личби литвское, по десят пнзей в грош з землями бортными, пашными, з лесы и дубровами, даню медовою, грошевою и зо всими доходы и пожитки того селища прислухаючьми, ничого от него на себе не оставуючи, одно так, яко ся оное селищо здавна и тепер само в собе в землях, обыходех и пожитках своих ся мает и яко теж предкове мои и я сам его держал, аж и до сих чсов обель вічне ку тому манастырю свтого Михайла настоятель и старцы, тепер и напотом будучие, тое Глевацкое селищу держати и его со всим вживат // (**арк. 169**) мают вечными чсы. А я Семен сам, жона моя, дети и никоторые близкие нши, того селища земли и пожитков, к нему прислухаючых, ни яким причинам от манастыря свтого Михайла настоятелей отнимати не маем на віки вічные. А хто бы ся колвек з нас самих, детей, близких наших, або теж и с посторонных людей и сусед обаполных до того селища Гливацкого земли и пожитков прислухаючих, якими причинами або и вымыслы своими от того манастыра отнимат мел, ино таковый кождый на гсдря короля его млсти за руки пятдесят коп гр., а на пна воеводу его млсти киевского – тридцать коп грשей винен будет вины замковое заплатити, а особливе шкоды наклад того манастыра своим накладом, заступуючи заплатити, и тое селищо земли и пожитки их от таковых сусед и людей обаполных также своим накладом очистивши его ку тому манастырю за ся поступит и подати маем на вічность веджем я тое селищо выше писаное со всим ни для которое иншое причины або продаваня и теж браня сумы верху помененое игумену и чернцом манастыря свтого им спустил, леч для бгомоля вечистого своего и родителей своих а наболей теж и для того, иж тая земля Гливацкая к их некоторым манастырским землям об межу прилегла. Нижли што ся дотычет на оное селищо листов твердостей, же их ку тому манастрырю церкви Божей надал для причин тых же з иншими землями именей моих оное селищо Гливацкое сут описано. А при том были и того добре сведоми городничий гсдря короля его млсти киевский // (**арк. 169 зв.**) пан Михайло его млст Петрович Девочка, дворянин кнзя воеводы его млсти киевского пан Богдан Иванович Шовула, лантвойт на тот час места киевского пан Степан Климович[a], якож его млст городничий и оные вышей писаные панове на прозбу нашу то учинит и печате свои до того листу нשого приложит рачил. А при их млст печатех и я, Семен, верху описанный, для лепшого сведомя и болшое твердости и свою есми властную печат до оного листу нשого купчого приложил.

Писан у Киеві лета Бож[ого] нарож[еня] тисеча пятсот шестдесят третего, мсця декабря двадцать третого дня".

П о м і т к а: У кінці документа намальовано чотири кола, у котрих написано: *"місто печати"*.

ІР НБУВ, ф. 301, № 216 Г, по оп. 97, 2 арк. Оригінал.
ІР НБУВ, ф. 307, № 535/1763, арк. 168 зв.–169 зв. Копія.

№ 133
1563 р., грудня 28. Київ. –
Випис з книг Київського замку купчого запису зем'янина Київського повіту Семена Гриньковича про продаж селища Глеваха ігумену Свято-Михайлівського Золотоверхого монастиря Симеону

"Выпис с кнг замку гдрского киевского.

Літа Бож. нарож. 1563, мсця декабр 28 дня.

Пришедши до замку гдрского киевского перед мене, Миколая Андреевич Збаразкого, справцю воеводства Киевского, старосту кременецкого, земянин гсдрский повету Киевского Семен Гринкович, оповедал тым обычаем, иж продал есми селищо мое власное, никому ничим не пенное, званое именем Гливацкое з землями бортными и пашными з лесы дубровами, з данми // (**арк. 170**) медовыми и грошовыми и зо всими доходы и пожитки к тому селищу прислухаючими ку манастыру церкви Золотоверхое игумену отцю Семиону и всей иже о Христе брати чернцом того манастыря святого Михайла за певную суму пнзей за тридцат коп гршей личбы литовское на вечные часы, на што ж и лист мой под печатю моею под ведомостю и печатми людей добрых отцю игумену михайловскому Семеону и всей брати чернцом того манастыря есми дал. Который передо мною покладал и до конца вычитан был и просил мене, абых тот лист до кнг замковых записати казал. Который так ся в собе мает:

"Я, Семен Гринкович, земенин Киевского повету, весполок з жоною моею Зофеею Петровною Кграбянкою, вызнаваем тым ншим листом кождому доброму нинешним и напотом будучим, кому потреба того ведати, иж продали есмо власное селищо свое, добре и цнотливе набытое, именем Гливацкое у Киевском повете кгрунтом лежачое промежку речки Бобрици и другое речки, Оленевки, ку манастырю свтого Михайла церкви Золотоверхое игумену отцю Семеону и всей еже о Христе брати того манастыря за певную суму пнзей, за тридцат коп гршей личбы литовское по десети пнзей в грош з землями бортными, з лесы, дубровами, даню медовою и грошовою, и зо всими доходы и пожитки того селища прислухаючими, ничо от него на себе не оставуючи, одно так яко ся тое селищо здавна и тепер само в собе в землях, обыходех и пожиткох своих ся мает. И яко теж предкове мои и я сам его держал аж до сих часов, обель вечне // (**арк. 170 зв.**) к тому манастырю святого Михайла настоятели и старцы, тепер и на потом будучие, тое Гливацкое селищо держати и его со всим вживати мают вечными часы. А я, Семен сам, жона моя, дети и никоторые близкие нши того селищы, земли и пожитков к нему прислухаючих, ниякими причинами от манастыря свтго Михайла настоятелей отнимати не маем на веки вичные. А хто бы ся колве з нас самих, детей, близких нших або теж и посторонних людей и сусед обаполных до того селища Гливацкого земли и пожитков прислухаючих якими причинами або вымыслы своими от того манастыря отнимати мели. Ино таковый кождый на гсдря короля его млсти за руки пятдесят коп гршей, а на пна воеводу его млсти киевского тридцат коп гршей винен будет вины замковое заплатити, а особливе шкоды наклад того манастыря своим накладом заступуючи заплатити и тое селищо, земли и пожитки их от таковых сусед и людей обаполных, також своим накладом очистивши его ку тому манастырю за ся поступити и подати маем на вечные часы. Ведь же я тое селищо вышеписаное со всим ни для которое иншое

причины або продаваня и теж браня сумы верху помененое игумену и чернцом манастыря свтго Михайла спустил. Леч для бгомоленя вечистого своего и родителей своих, а наболей теж и для того, иж тая земля Гливацкая к их никоторым манастырским землям об межу прилегла. Нижли што ся дотысет на оное селищо листов и твердостей же и их ку тому манастырю церкви Божей не дал для причин тых же з ыншими зем // (**арк. 171**) лями именей моих оное селищо Гливацкое сут описано. А при том были и того добре сведоми городничий гсдря короля его млсти киевский пан Михайло его млст Петрович Девочка, дворенин кнзя воеводы его млсти киевского, пан Бгъдан Иванович Шовула, лантвойт на тот час места киевского, пан Степан Климович, яко ж его млст пан городничий и оные вышей писаные пнве на прозбу ншу то учинити и печати свои до того листу ншго приложити рачили. А при их млсти печатех и я, Семен, верху писаный, для лепшого сведомя и болшое твердости и свою есми власную печат до оного листу ншго купчого приложил. Писан у Киеве лета Божего нароженя тисеча пятсот шестдесят третего, мсця декабря двадцат третего дня. А так я за оповеданем Семена Гринковича оного листу их купчого достаточне выслухавши и за прозбою его, тот лист слово от слова до кнг замковых записати казал, с которых и выпис под печатю моею отцю игумену Михайловскому и всей брати того манастыря дан есть.

Писан у Киеве”.

П о м і т к а: У кінці документа намальовано коло, у котрому написано: *“місто печати”*.

ІР НБУВ, ф. 307, № 535/1763, арк. 169 зв.–171. Копія.

№ 134
1608 р., листопада 10. Київ. –
Випис з гродських книг Київського воєводства запису листа воєводи Костянтина-Василя Острозького від 12 жовтня 1586 р. про розмежування глеваських ґрунтів Свято-Михайлівського Золотоверхого монастиря із білогородківськими жителями

“Выпис с книг кгродских воеводства киевского.

Року тисеча шесть сот осьмого, мсця ноября десятого дня.

На вряде его королевское милости кгродском киевском // (**арк. 171 зв.**) Передо мъною Михайлом Мышъком Холоневским, ротмистром его королевское милости, подвоеводим киевъским, ставши обличне в Бозе велебний его милость отец Иоасаф Мировский, игумен светого Михайла Золотоверхого, оповедал и покладал лист доброволъный запис ясне освецоного небожчыка славное памети его милости кнежати Костентина Острозъкого, воеводы кыевского, с печатью и с подписом власное руки его ему самому и капитуле его даный на ограничене маетности их Глевахи и почынене и означенье границ, яко о том шырей тот лист в собе мает, которого передо мною положывши, просил, абы был прынят ку книги кгродские киевские, уписан, которого я до ведомости свое и для вписаня до книг прыймуючи, перед собою читати казал и тые суть его слова:

“Костентин, кнежа Острозкое, воевода киевский, маршалок земли Волынское, староста володимерский. Ознаймуем сим листом нашим, иж будучи нам на сес час бытностю на столицы воеводства нашого Киевского, прыточыласе справа за жалобою игумена и чернцов манастыря светого архистратига Михайла церкви Золотоверхое, которые покладали жалобу свою перед нами на подданих нашых белогородских о подране бчол и захоженье кгрунту их глевацкого и сеножатей, врываючысе свовольне через певные, а старожытные дей границы наши и просили нас же быхмо сами на тот кгрунт их выехали, хотечы границы кгрунту своего глевацъкого слушными доводы и знаки певными показати и вывести перед нами, чого мы и сами хотечи пилно досмотрети, выехали есмо на тот кгрунт, маючи пры собе немало людей добре // (**арк. 172**) того кгрунту ведомых и подданых нашых белогородских, на которых черницы михайловские жалобу чынили. А кгдысмо на тые кгрунты их выехавшы, стали на селищу Глевацъком, у гребли над речкою Глевакою, тамже показали перед нами игумен и чернцы право свое купное от пана Семена Грынковыча на писме в манастыр Михайловский на тот кгрунт глевацкий даное, и постановившы люди старые, кгрунту того границы добре ведомые, просили абысмо им допустили границы их одводити, нижъли мы не хотели, абы болш нам в том докуку чынили. Прысмотревшисе тому писаному праву их, а в границах давшы веру людем добрым, их ведаючим, которые границы за певные манастырова от белогородчан нашых тые люди быть прызънавали. А меновите тыми врочыщами, почавши от самое річки Веты нижей гребли долиною до дороги Белоцерковской, Белоцерковъскою дорогою до куръгана, што на Белокнязком поли, от кургана уверх Оленовъки речъки, полем, Оленевкою в Бобрыцу речъку, а Бобрыцею на низ, от Бобрыцы зас вземъшы вгору речъкою Глевакою граница в Бобредь речъку пошла, Бобредью до валу прышъла, валом в лес, аж до другого конца тогож валу, оттоле в Черленую руду, Черленою рудою у Вету. И прызънавши тогды им, мы з розсудку нашого тот кгрунът глевацъкий в тых звыш помененых певных границах зоставившы его вечъными часы той церкви Божой манастыра светого архистратига Михайла на памет бытности ншое и сес лист наш Селевестру, игумену, и чернцом манастыра Михайловъского под печатью нашою и с подписом властное руки нашое дали есмо. Писан у Киеве літа Божого нароженья тисеча пятьсот осмъдесят шостого, мсца октебра дванадцатого дня”. У того листу печать // (**арк. 172 зв.**) прытисненая и подпис руки кнежати его млсти тыми словы: “Костентин Острозкий, власная рука”. Который же то лист кнежати его мл. Острозъкого выше помененый за прозъбою игумена михайловского до книг кгродских киевских ест записано, с которых и сей выпис под печатью кгродскою киевъскою року теперешнего тисеча шестъсот чотырыдесят першого, мсца августа першого дня ест выдан.

Писан в Киеве.

Войтек Рилский, войский житомирський, писар кгродский киевский.

Корыкговал Чапчынский”.

П о м і т к а: У кінці документа намальовано коло, у котрому написано: *“місто печати”*.

ІР НБУВ, ф. 307, № 535/1763, арк. 171–172 зв. Копія.

№ 135

1604 р., серпня 4. Острог. –

Наказ київського воєводи Костянтина-Василя Острозького підкоморію Самійлу Горностаю про заборону білогородківським жителям вступати в глеваські ґрунти і "дерево бортне"

"Костантин, княжа Острозское, воевода киевский.

Его млсти пну Самуелию Горностаеви[а], подкоморему нашому киевскому, в небытности кто на місцу его ест, в маетности нашой Белогородце, иж нам дал справу отец Иоасаф Мировский, игумен стго Михайла Злотоверхого киевский, же некоторые мещане белогородские вступуются му в кгрунт глевацкий и в дерево бортное мимо лист наш, якохмы тамо заеждили за бытности свое. Хочемо теды міти, абысте в тен лист наш, кгди его отец игумен покажет, возріли и водлуг него подданым нашим белогородским заказали ни во што далей не вступатися над заезд наш, кгдиж не хочемо церкви Божой наймнейший ущирбок чинити. А кто бы ся упорне над тен там лист наш тиснул и перешкоду отцу // (**арк. 173**) игумену чинил, на таковых покладамы заруки двадцят коп, опроч если бы ся так, яковое вонпливости показало, абысте нам давали знат.

Писан в Острогу дня 4 августа, року [1]604.

Kostanty K.O. m.p.".

П о м і т к а: У кінці документа намальовано коло, у котрому написано: *"місто печати"*.

ІР НБУВ, ф. 307, № 535/1763, арк. 172 зв.–173. Копія.

№ 136

1629 р., липня 3. Київ. –

Випис з земських книг Київського воєводства про розгляд протестації Свято-Михайлівського Золотоверхого монастиря та свідчення возного Тереха Пашинського у спірній справі з княжичем Самуїлом Каролем Корецьким щодо глеваських ґрунтів

"Выпис с книг земских воеводства Киевского.

Року тисеча шестсот двадцать девятого, мсца июля третего дня.

В роки судовые земские киевские в року теперешнем на дате менованом назавтрее по светой Троци, святе римском, прыпалые и судовне отправоват зачатые. Перед нами, Стефаном Акъсаком, судею, а Петром Злотополским, подъсудком, урядниками судовыми земскими киевскими, становшы очевисто в Бозе велебные отец Костантый Негребецъкий[99] и отец Макарый, диякон два с капитулы монастыра стго Михайла церкве Золотоверхое киевское превелебного в Бозе его млсти отца Иова Борецкого[а], митрополита[100] киевского, игумена монастыра Михайловского и всее брати чернцов того ж манастыра именем ускаржали и соленитер протестовалися на ясне освецоного кнежати его млсти Кароля Корецкого, сына его млсти, яко лет еще не маючого, о то иж кнежа его млсть пан волынский по смерти // (**арк. 173 зв.**) годное памети кнежны Анны Ходкевичовны Корецкое, матки свое[б], зоставшы дедичом добр белогородских,

---

[99] На полі напис: *"Констант. Негребецк."*

[100] На полі напис: *"Іов Борец."*

неслушне и кгвалтовне хотечи собе в дедицтво прывлащыт власные добра церкви Бжое пречоного монастыра з веков давных в поссесії и ужываню спокойном церкви Бжое будучих в року теперешнем тисеча шест сот двадцат девятом, мсца июня двадцать осмого дня, кнежа его млсть пан волынский, наславши слуг и подданых своих белогородских, кгрунт увес огулом власный з вечистых до церкви Бжое монастыра […][101] Михайловского, названый Вобчие лозы, а з тых Вобчих лоз аж до Черленое річъки поля, сеножати, дубровы, до села протестуючих, Глевахи, належачие, осегнул и забрал и протестуючих с того кгрунту пречоного власного церковного выгнал и до добр белогородских села Булдиевъщынцы неслушне, неправне и кгвалтовне прывернул, прывлещыл ку великой крывде и шкоде дому Бжого, которых шкод кгрунтов в то, с которых сут выбытие не вкладаючи толко за неужыванем тых пол, сеножатей и в порубаню дерева бортного и иншого розмаитого менят собе быти, жалуючие на тры тысечи золотых полских, о которые вси кривды и шкоды оферовали его млсти отца митрополита и капитулу чернцов монастыра своего Михайловского с кнежатем его млстю пном волынским и сыном его млсти кнежатем Самуелем Корецким[в] правне чынити, а верыфікуючи тую свою протестацію, ставилы перед нами, судом, возного енерала воеводства Киевского шляхетного Тереха Пашынского, который перед нами очевисто становши, явне и доброволне сознал, иж року теперешнего тисеча шест сот двадцать девятого, мсца июня трыдцатого дня, за прыданем урядовым, маючи пры собе шляхетных панов Станислава Ясинского и Крыштофа Соколницкого, был на справе и потребе превелебного в Бозе его млсти отца Иова Борецкого, митрополита киевъского, игумена монастыра Михайловъского и всее капи // (**арк. 174**) тули чернцов того ж манастыра, где до села Глевахи, маетности протестуючих, с помененою шляхтою прыехавши з урядником тамошним паном Стефаном Шымоновичомм на тые поля, названые Вобчие лозы, выехавши, видел и урядовне огледал сеножать покошоную, на которой возов сена быти могло две тисечи, а далей поехавшы с полмилі до Черленое річки, видел дерева бортного и иншого розмаитого окилка сот порубаного, также и поля поораные. А заставшы на полях и дубровах менованых подданых кнежати его мл. пытал: “Чый бы то кгрунт был?” Теды они поведили, же з давных веков кгрунт был церковный монастыра Михайловъского до села Глевахи належачий. Але тепер кнежа его млсть казал его собе до села Булдіевъщыны заехати и нам ужывати. А подданых церковных казал одсюль быти, што я, ввозный, слышачи, шляхтою при мне будучою то осведчившы, проч с тамътоль одехал и то, яко се діяло, правдиве до книг сознаваю. Просилы пры том протестуючие, абы тая их протестация и возного реляция до кныг прыняты и записано было, што отрымалы с которых и сес выпис под печатми нашыми ест выдан.

Писан у Киеве”.

П о м і т к а: У кінці документа намальовано два кола, у котрих написано: *“місто печати”*.

ІР НБУВ, ф. 307, № 535/1763, арк. 173 зв.–174. Копія.

// (**арк. 174 зв.–184 зв.**) – чисті.
// (**арк. 185**) *“Кріпости на землю Юревскую”*

[101] Одне слово у тексті пропущено.

№ 137
1602 р., лютий 25. Київ. –
Випис з міських книг Київської ратуші
тестаменту міщанина Семена Мелешковича

"Видымус с книг местских ратушных киевских.

Літа Бжого нарожения тисеча пятсот шестдесят третего, мсца апреля десятого дня.

Діялося в ратушу киевском, перед нами, Степаном Климовичом, войтом, бурмистром, райцами и присяжними в книгах местских ратушных киевских описаними, славетный Семен Мелешкович, мещанин места киевского, оповедал и покладал перед нами дховницу, тестамент остатний воли своей, написавши под печатми людей добрих и ведле права справивши, просил, абы тот тестамент до книг меских ратушных киевских был записан; и мы, войт, бурмистр гсрядские (?) с присяжниками тот тестамент, перед нами покладаный, оглядавши и читат перед собою казавши, бачечи быст реч слушную, тестамент ведле права справеный, до книг записат казали есмо, который тестамент так се в собе мает:

"Во имя Светыя Живоначалныя Тройце, Отца и Сна и Светого Дха, амин.

Я, раб Бжий Семен Мелешкович, // (**арк. 185 зв.**) мещанин киевский, вызнаваю и явно ділаю тым моим тестаментом ку вічной памети нынешним и потом будучим, кождому доброму, ни от оного не намовеный, ани примушеный, але сам по своей доброй воли будучи на Бжой воли фор, еще в доброй, а достаточной памети и полного розуму свого, паметаючи то, иж на сем свете, кождый члк певнейший напред часу смерти, нижли продлужене живота на ком ми, што взят и кому што отдати, найпервей, естли се надо мною воля Бжа станет, з сего света млстивый Бог дшу мою зберет, я напред Господу Бгу дшу свою поручаю, а тело свое грешное поховати памети и именя по души раздати и вси потребы по животе моем справити приказую, прошу де я в моц и опеку зятю своему старшому, Андрею Кошкондею, пну Василю Черевчею, пну Яцку Руту, пну Митку Богдановичу, а пну Яну Викгуре, зятю своему, мают они тело мое положити у манастыри светое Пречистое Печерском, а по моей дши отца моего матки и жоны моее первое Устини за упис вечистый поминник за место, где мое тело положити мают, теж за сорокоуст и за вси пошлины, доходы манастырскии, по животе своем на манастыр Печерский даю и отписую имене свое власное добре, а цнотливе набитое, купленое, ничим никому не пенное на имя Вишенки у повіте Киевском со всим на все вечно, при том теж Печерском на церков Бжу светое Тройци Болницкий манастыр от чотырех душ, на сорокоуст и упис вечистого поминаня отписую имене свое, также купленое власное свое со всим на имя Чотанов[102], на светого Архистратига Михайла манастыр церкви Золотоверхое, под тым же обычаем за упис и за вси памети вечистые имене куплю теж власную на имя Юревцы, на манастыр светог Николы манастыр Пустынский, так же за упис и на сорокоуст и памет вичистую оных чотырех душ имене мое закупленое, от пна Павши, земянина киевского, у суме пнзей на имя Подгорцы, а где бы пан Павша або близкие его тое имене Подгорцы откупити мял, тогды оную суму пнзей сполна водле запису // (**арк. 186**) своего на манастыр светого Николи отложити, а оные старцы того именя ему поступит

[102] На полі напис: *"Чотанов"*.

мают, потом теж по животе своем даю, дарую и отписую жоне моей Настасии Василевне Пацкевиче за внесене ее двух сот коп грошей от матки на именях ей записаных, которых именей я з моцы из них платов, на которых от матки ее не брал, ани их уживал, напротив того внесеня ее на дворянине гдрском, на пне Семене Александровичи Кмитичи, на записе его власных своих рукоданых пнзей двесте коп гршей, на Михайле Лещинском и на жоне его, а матце ее Мари Охновне на запис их сто коп грошей, а особливе на той теж матце ее Мари, власных пнзей по записе тридцат коп и три копы грошей, на которых листах именя свои под сведомом и печатми людей добрых ширей записали, ино жона моя по моем животе от мене записаную суму пнзей на листех вызнаных мает се противку их заховати во всем водле оных записов их власных, теж жоне моей шат невестих саян адамашковый черленый, другий саян куфтеру черленого, два саяны влоского сукна черленые саян китайки двое личное, саян влоский зеленый, поес сребреный позлотистый, а готовых пнзей шестдесят сем коп грошей адамашки чорное шуба, брушками лисими подшита, другая шуба влоского сукна брунатного, белками подшита, а штом был две татарки жонки власные, купленые Отвдотку а Маро ей дал, ино я тепер их от нее и от всих детей и приятелей отимую и по животе своем волными их чиню вечне, а ей, жоне моей, на челяд дванадцат коп гршей отписую дати, а особливе по животе своем на памети и на потребы належачие по души справовати и шафовати, млстия давати двесте коп гршей, а на поправоване светых церквей киевских сто коп гршей ку тому за оные ж чотыры души упис вечистый и на сорокоусты отписую дати на великий собор светого Софея крылошаном неделним пят коп гршей на собор стого Николи в замку пят коп грошей особно на церкви Бжи // (**арк. 186 зв.**) киевские на упис и за Сорокоуст теж чотырех душ кождому по две копы гршей церковных с кнзей светого Ивана пят коп гршей пятницкому попу Симеону отдати застава сут пна Федора Тиши, сребра кубков три а саблю со сребром у дванадцати копах гршей литовских пна Семена Гринковича сребра кубков пят у двадцати копах и копе гршей литовских поес сребреный, а чепец золотый муравский у одинадцати копах гршей того ж Гринковича селищо Глевацкое записано в заставе у десяти копах гршей небощика Фридриха пояски сребреные до острох у двох копах грошей, а особно кнзя воеводы его млсти у петидесят копах грошей заставы пятьдесят рублей московских денег, то сут на записные листы свои люди пнзей винни найпервей Митко Пилецкий шестдесят коп и три копы грошей готовых, Иван Бей из сыном старшим тридцат коп грошей литовских, Ларион Сырага тридцат коп литовских грошей, на то суть листы их вызнаные, которые грши, долги по записех теж и за заставы по своем животе справяти поручаю тому ж зятю своему Андрею и теж пном опекую их млсти и на оные памяти на пришлые часы оборочати их мают ку тому теж што ест властного справованя и купленого, а добре, цнотливе набытого сребра моего поголовя девет кубков, чарка малая, панагия, ложок тридцат, што чинит тузины два и шест ложок ино яко оное сребро, также и девет комор на власном отчизном и купленом пляцы дому моего, при месте, моим накладом побудованые, по животе своем поручаю тым же пном опекуном, близким и детем своим роздати, найпервей зятю моему старшому, Андрею Кошколдею, на вечност отписую две коморы, ложок тузин один, кубок позлотистый с покрыжкою один, паногия, шуба адамашкова гвоздикова кунами подшита, жоне его, а дочце моей старшой Гасце два кубки позлотистые, а конь рыжий

звездочолый з седлом, другому зятю // (**арк. 187**) зятю моему, Матфею Черевчеевичу, две коморы, тузин ложок, два кубки жоне его, а дочце моей Васи, два кубки, а шуба китайки чорное кунами подшита, а кони два также лепших из седлы брату моему старшому Якову, комора одна, кубок один, ложок три, шуба гвоздиковая лисами подшита, другому брату Степану комора одна, кубки два, ложки три, шуба лисяя, крыта влоским сукном со сребром, Ивану Квачу, брату моему, комора одна, из местцом, Гришку, теж брату моему, кафтан китайки двуличное, зятю моему Викгуре по животе моем панцыр добрый и прилбица, жоне его, а моей сестре Гасце, шуба бурнатная с пугвицами, футром белинним подшита, хоте новой жене с вести моей первое жоны сестре Гани давного долгу, штом ей винен был десет коп грошей дати, а што се дотычет, еще осталося две коморы, тые коморы по животе своем отписую на вси болницы месткие киевские, с которых комор покоморщина брана быти и на болницкие по потребы навбожство з ведомом пнов опекунов моих давано и шафовано быти мают вечными часы, также комор и всих речей у той дховницы моей вышепомененых и по моем животе от мене детем моим и брати записаных мают они сами и их потомки вечне во упокой держати и вживати, а по дши моей памяти чинити мают, которая челяд моя неволная купленая и теж закупленая, тая вся по животе моем под справою моцю и дозренем зятя моего Андрея и пнов опекунов в дому моем до зуполного року мешкати и послужити мают, а по онем року выслуженом тую челяд свою неволную купленую и закупленую и теж татарки вси по животе своем от всего вызволяю и волными их чиню вечне, нижли особливе закупу моему Пинчуку детине Сергейцу полкопы грошей готовых, также по року выслуги отписую дати и от тых двох коп., за него даных, волным его чиню, а што се дотычет дому моего, у котором // (**арк. 187 зв.**) я сам мешкал, ку тому кони мои вси, седла, зброи, теж быдло рогатое и иные розные остатки домовые и также цын, оловеники, фляжи, масы, тарелы, котлы белые малые и великие котлы броварные, железо всякое, постели, ковры, полавотники, плате белое, речи рухомие и нерухомые, вси статки домовые от мала и до велика, што колвек ест, яко властное свое и жены моее первое добре, а цнотливыми вчинки набытые, тоя все при своем животе отдаляючи ото всее брати своей близких кревных и от жоны своее Настаси Василевны отримуючи, з моцы даю, дарую и отписую на часы вечные дочкам своїм, Гасце и Васи, и мужом их, а зятем своїм, Андрею а Мафею за доброе, а цнотливое заховане их ко мне им самим и их потомком, яко отчичом и детем своим вечне не порушено, наполы, и вжо братия моя никоторая и нихто иный з близких и прироженых, также и жона моя Настася до того дому моего статков, маетностий, у той дховницы по животе моем от мене зятем и дочкам меновите вышей записане, никоторого дела и вступу мети не мают, але жона моя Настася по животе моем на том престати и к своим рукам побрати и того запису моего держати мает штом я ей первей село записал ку той теж дховницы своей вышей за внесене ей дал и даровал. А хто бы се у тот дом статки, маетности мои упирати и того на них, детей моих, яко власное отчизны их, доходити, поискивати и ку шкоде, а накладу их приводити и тую дховницу мою нарушати мял, на таковых буди клятва светых отец триста и осм надесят в сий век и будучий, а потом розсудитсе зо мною пред млстивым Бгом на Страшном Суде, што все то по своем животе в моц и опеку приказую, даю и поручаю зятю своему Андрею, а пну Василю Черевчевичу, пну Яцку // (**арк. 188**) Руту, пну Митку Богдановичу, мещаном киевским, а зятю

своему пну Яну Викгуре, которые опеку водле сее дховницы моее ни в чом не от меняючи заховати тило мое поховати, долги справяти и памяти по моей дши чинити, а на болей зяти мои, дочки не запаметаючи и не запускаючи, тые памети полнити мают так, яко им Бог млстивый допоможет и молодцом годовым наемным за службы их, штобы мело которому прийти зят мой Андрей за плату им вчинити мает, не покладаючи того на моей дши, а при той дховницы моей люди добрые были и того сут добре сведоми, отец мой духовный, свещеник Матер Божский Хома, а войт места киевского пан Степан Климович, земянин гсдрский, пан Богуш Ленкович, служебник кнзя воеводы его млсти киевского пн Богдан Иванович Шавула, мещане киевские, Онофрей Власович, а Гришко Максимович, яко ж вышей меновите описанные пнове для лепшого сведомя и болшое твердости за прозбами и чоломбитем моим и печати свои до тое власное дховницы моее приложити рачили.

Писан в Киеве при мне в дому будучи, лета Божого нарожения тисеча пятсот шестдесят третего, мсца апреля осмого дня".

У того тестаменту печатий запечатованых пят и за прозбою пна Семена Мелешковича тот тестамент у книги месткие ратушные киевские записано ест, на што и видимус с книг под печатю местскою ратушною киевскою и с подписом руки писарское велебному в Бзе отцу Иоасафу игумену и чернцем михайловским манастыря Золотоверхого киевского, в року тисеча шестсот втором, мсца февраля двадцат пятого дня ест выдан.

Писан в Киеве.

Гарасим Лазоревич, писар местский киевский, рука власная.

Корикговал с книгами".

П о м і т к а: У кінці документа намальовано коло, у котрому написано: *"місто печати"*.

ІР НБУВ, ф. 307, № 535/1763, арк. 185–188. Копія.

№ 138
1599 р., березня 19. Київ. –
Випис з гродських книг Київського воєводства про розгляд судової справи Свято-Михайлівського Золотоверхого монастиря проти дворянина Павла Монтвида-Дорогостайського за наїзд на маєток Юрівка, село Глеваха та монастирську корчму над річкою Віта

// (**арк. 188 зв.**) "Выдимус с книг кгродских воеводства Киевского.

Лета Божего нароженя тисеча пятсот деветдесят девятого, мсца марца девятого надцат дня.

На рочкох кгродских киевских от дня десятого мсца марца, в року нинешнем тисеча пятсот деветдесят девятом припалых и судовне отправованых передо мною, Яном Аксаком, подвоеводим, а Филоном Стрыбылем[а], чашником и судею, врядниками судовыми кгродскими киевскими, постановившисе очевисто у суду Михайло Констентинович, игумен и два чернъцы: Оксентей Орля, Марко Лукьянович[103], сами от себе и инших брати своее капитулы манастыря светого Михайла Золотоверхого ку записаню до кныг вызнали, иж

[103] На полі напис: *"Михайло Конст. игум. Авксент, Марко"*.

што в року прошлом тисеча пятсот деветдесят осмом, объвынили и протестацыю у суде кгродском тутошном учинилисмо были заданем нам справы на его млсти пна Павла Монвида Дорогостайского, дворенина его королевское млсти, якобы о наехане кгвалтовное на именее наше Юревку и дворец Юревский, так же на селце Глеваху и корчму над речкою Ветою ку манастыру, духовенстъваного к светому Михайлу належачие и о побране и пограбене у оном то дворцы ншом Юревском немало речей, маетностей и отняте у нас тых именич, яко о том в протестацый нашой // (**арк. 189**) есть описано и доложоно, а так мы, узявшы ведомост от его млсти пна Дорогостайского, иж его млсть нам жадного наезду на дворец Юревку и тое серце, также и на корчму не чинил и жадных нам грабежов и шкод не делал, толко имене Глеваху не кгвалтовне, але за уступенем и поданем от княжати его млсти пна воеводы киевского, яко власную отчизну свою, до себе зо всими приналежностями, яко се в собе мает, взял, теды мы стороны двора и селца Юревки, так же тое корчъми, яко теж и зо всих шкод и грабежов, которые се нам не стали его млсти пна Дорогостайского, квитуем, вызволяем и волным чиним, не хотечи о то его милости жадное правное трудности часы вечными задавати, а што се дотычет селца Глеваки, которое его млсть пан Дорогостайский своею власною быти менит, теды в том собе узяли есмо на вгоду и на сес час его млсти с позву вызволяем, а если се не погодим, теды волное право о Глеваку зоставуем, и просили особы помененые тое зезнане их принято и до книг записано, с которых тых книг и сес видимус под печатю моею мене, Вацла Вингорского, подвоеводего киевского, року тисеча шестсотного, мсца июля пятого дня чернцом Михайловским на то ест выдан.

Писан у Киеве.

В небытности на сес час у Киеве его мл. пана Андрея [С]урина[104], кгродского киевского писара, Гаврило Грикович подписок.

Корыкговал с книгами”.

П о м і т к а: У кінці документа намальовано коло, у котрому написано: *“місто печати”.*

ІР НБУВ, ф. 301, № 216 Г, по оп. 110, 2 арк. Оригінал.
ІР НБУВ, ф. 307, № 535/1763, арк. 188–189. Копія.

№ 139
1630 р., березня 14. Київ. –
Випис з міських книг Київської ратуші свідчення возних Павла Гуторовича та Тереха Пашинського щодо розмежування Юрівських маєтностей Свято-Михайлівського Золотоверхого монастиря

// (**арк. 189 зв.**)“Выпис с книг меских права майдебирского ратуша киевского.

Літа Бжго нарожения тесеча шестсот трыдцатого, мсца марца чотырнадцатого дня.

На вряде его крол млсти меском, в ратушу киевском перед нами, Стефаном Кривковичом, на месцу пана Иоана Евсеевича, войта киевского, будучим[а], а Яцком Балыкою, бурмыстром[б], и перед райцами и лавниками в

[104] Пропущено першу літеру “*С*”.

зуполности заселыми, поостановившисе очевисто шляхетные Павел Гуторович и Терех Пашынский, возные енералове воеводства Киевского, под. час ваканцый кгродов киевского и овруцкого и завартю книг до акт нинешних прызнали квит реляцый своее, писаный тыми словы:

"Я, Павел Гуторович, и я, Терех Пашинский, вознове енералове воеводства Киевского, маючи пры собе сторону шляхту пана Мартина Климовича и пана Павла Красовича, будучыми в року теперешнем, тисеча шестсот трыдцатом, мсца генвара петнадцатого дня по новому, з уряду прыдаными, коморникови земли Киевского воеводства его мл. пану Иоану Грузевичу, в обезд кгрунту церкве Софейское за поводом его млсти ксендза руского, державцы кгрунтов софейских з едное, а за поводом освецоного кнжати его // (**арк. 190**) млсти Кароля Корецкого, каштеляна волынского, слуг и державцов белогородских з другое стороны от Белогородки, выводечи дукт кгрунтов, выехавши с Киева гостинцем великим Василковским в Золотые ворота и так тым гостинцем с Киева, маючи по левой руце до броду Лыбеди и за Лыбедю аж до тесных улиц кгрунт софейский, а по правой руце с Киева от самых Золотых ворот по Лыбед и за Лыбед, аж до тых же тесных улиц кгрунт василевский на горнее мурованное старое церквы ехалисмы до початку до дороги путисча старого, што от тесных улиц з гостинца великого взялася до Лыбеди, до броду Костевского ку Киеву назад, которое то путисче з верха мает, з едной стороны от гостинца великого церкве речоное Василевский, а з другое стороны з дубровы кгрунт манастыра Михайловского церкве Золотоверхое, который от Лыбеди, аж до Борщовки идет и там пяту свою мает и звечысто до того манастыра Михайловского служит, вышедшы ж с тесных улиц на дорогу Заполскую, по правой руце мимо кгрунту речоный Михайловский Золотоверхое церкве, с которого теж манастыра два з брати, од его млсти отца игумена и капитулы михайловское высланые тому обездови постерегаючи цалости кгрунтов церкве менованое манастыра Михайловского прыпатровалисе и особе перед его млстю паном коморником відомост чынили. А по левой Жилянский ку Борщовце и за Борсчовку, аж ку Смучовине долины Днепръца, которая гатенский Николский з жилянским кгрунтом делить. За тым Николский Пустынский киевский и кгрунт Крывковсчызны в право зас от Борщовки мимо кгрунт василевский церкви мурованое нагорнее аж до долины глубокое у верх Северки речки, отътол тою ж Заполскою дорогою вправо, мимо кгрунт софейский отъделне и влево мимо кгрунт также софейский и мимо кгрунт юревский церкве Михайловское Золото // (**арк. 190 зв.**) верхое аж до самое речки Виты, гді ставшы высланые от его млсти ксендза руцкого[в] туды и поты свого софейского кгрунта границу до гребелки на Віте до самых бояр вітских з кгрунтом михайловским пету быти поведали; тут же и капитулы михайловское высланые братя, оповедаючися перед его млстю паном коморником земли Киевское своим розездным и розграничоным листом воеводским, автентыце тое ж осведчали, оповідуючися, иж мы, михайловские законницы, ведлуг старожитного ограниченя до села Юревки з обох сторон речки Юревки в границах описаных не упорне, але правне кгрунтов своих уживаем, яко то и в том самом дукте державцов софейских ясне указуется, с которыми нам граница по самаю дорогу Заполскую, почавши од дороги до верху долины глубокое, а посполите речоное Туровы, тою долиною в Юревку речку, зась Юревкою речкою вниз до Веты речки, Ветою речкою Живцем угору знов до дороги Заполское до гребелки на Вете, и то граница звечистая и описаная и уживаная

манастыра Михайловского до села Юревки, што мы возновя на тот час маючы пры собе сторону шляхту видечы и слышечи на той реляцый нашой за реквизицыею их млсти отца игумена и капитулы манастыра Михайловского и державцов белогородских и иных особ. А за росказанем его млсти пана коморника земли Киевское, справедливе списавши ку записаню до книг уряду нинешнего прысяглого (поневаж юрыздика кгроду киевского вакуе и книги заверты, также и кгрод овруцкий за зейстьем с того світа его мл пана старосты вакуе), прызнаваем еднак же за наеханем его млсти пана воеводы киевског перед належным урядом, албо и судом земским была бы того потреба прызнать готови будем. А на тот час тую реляцию нашу с печатми нашими и с подписом // (**арк. 191**) руки мене, Тереха Пашынского, подам". Діялосе в Киеве, который же квит реляцый и очевистое сознане возных енералов з вышменованых до книг меских киевских есть прынято и записано, с которых и тот выпис под печатью мескою радецкою киевскою их млсти отцу игумену и капитуле манастыра Михайловского есть выдан.

Писан в ратушу киевском.

Иов Дробышевич, писар меский киевский, рукою власною.

Корыкговал с книгами Павлович".

П о м і т к а: У кінці документа намальовано коло, у котрому написано: *"місто печати"*.

ІР НБУВ, ф. 307, № 535/1763, арк. 189 зв.–191. Копія.

// (**арк. 191 зв.–194 зв**.) – чисті.
// (**арк. 195**) *"Кріпости на землю Борщовскую"*

№ 140
1570 р., травня 26. Київ. –
Випис з книг Київського замку про скаргу ігумена Свято-Михайлівського Золотоверхого монастиря на Свято-Микільський Пустинний монастир щодо спірних ґрунтів села Борщовка

"Выпис с книг замку гдрского киевского.

Літа Божого нароженя 1570, мсца мая двадцат шостого дня.

Пришедши до замку гдрского киевского, перед мене, Василия Рая, наместника киевского от княжати его милости Константина Острозского, воеводы киевского, маршалка земли Волынское, старосты володымерского, игумен с чернцами монастыря светого архистратига Михайла Золотоверхого, и жаловали на игумена светого Миколы Пустынского и чернцов его тым обычаем, иж, дей, они ніт ведома з якых мер в меню нашом церковном, Борщовце, которое з давных часов церкви Божой прислушает на вутчине Идубю тесны ночным обычаем, поклали и немало земли церковной тыми тыми тесними заходят и били чолом, штоб, дей, им велели перед собою игумену и старцом миколским прийти, ино я, послав своего замкового посла по игумена и старцов миколских, абы о том деле з собою в очи говорили, а коли, дей, игумен и старцы миколские до замку // (**арк. 195 зв.**) пришли, тоги, дей, игумен михайловский з миколским розговор передо мною чинили, што, дей, за дело о том отче игумене

миколский, што старцы твои с твоим ли ведомом или своим домыслом по вутчине нашой Борщовской Идубю ночным делом тесны делают, што, дей, и наш старец иона[105] сказует, который тую отчину догледает, ино пак игумен миколский з старцами своими на тое поведи: “Я, дей, сам и старцы о том деле не знаем и штоб, дей, ночным делом на их вутчине Идубю тесны клали не ведаем. Бо ты и сам, отче игумене михайловский, ведаеш о гранях вечистых промеж селища и отчины михайловское и миколское, як они идут, з речки Борщовки у луговину, а оттоля у вербе, з вербя уверх напрост Лыбеди, а мы за гран вашу не міли дела и не маем. А отц игумен михайловский з старцами своими мовил: “Добре, дей, отец игумен миколский, перед тобою, пане наместнику, сказал, такая промежку именя и вутчины нашой звечистая гран ест, на што и твердость господарскую укажем, а коли, дей, не признаваются до тых теснов, вели нам, пане наместнику, загубити, а што, дей, отец игумен миколский з старцами своими сказав, нехай тое тобі, пане наміснику, памятно будет, да и в книги тое впиши, ино я, выслухавши и вину на господара заложив рублей десет, а на пана воеводу рублей пят, штоб так уживали, як сами передо мною гран признали, а тые тесны велел погубити и тое все слово от слово до книг замковых уписавши, под печатю моею отцу игумену михайловскому и всей братиї в монастыр с книг про памят дал есми.

Писан в Киеве”.

П о м і т к а: У кінці документа намальовано коло, у котрому написано: *“місто печати”*.

В правому нижньому куті арк. 195 зв. помітка Маріана Горшковського польською мовою: *“Sliczny proces eryt[...] go 1857 r. w. Kijowie. Marian Gorżkowskij”*.

ІР НБУВ, ф. 307, № 535/1763, арк. 195–195 зв. Копія.

№ 141
1646 р., серпня 13. Київ. –
Випис з гродських книг Київського воєводства протестації Свято-Михайлівського Золотоверхого монастиря у судовій справі проти київського підчашого Криштофа Тишкевича за наїзд на монастирські борщовські ґрунти

// (**арк. 196**) “Выпис с книг кгродских воеводста Киевского.

Року тысеча шест сот сорок шостого, мсца августа тринадцатого дня.

На рочъках судовых кгродских киевъских од дня осмого мсца августа в року на дате звыш написаном припалых и судовне одправоват зачатих, перед нами, Алексанъдром Ленъкевичом, подвоеводим, а Теодором Гуменицким, судьею, урядниками судовыми кгродъскими киевскими, становши очевисто велебъный отец Методиуш Кустовский[106], законник монастыря Михайловъского Золотоверхого, своим и велебного в Пану Богу его мл. отъца Иосифа Кононовича Горбацкого[107], игумена михайловъского злотоверхого киевского,

[105] На полі напис: *“Иона”*.
[106] На полі напис: *“Методиуш Кустовск.”*
[107] На полі напис: “*Горбац.”*

и всей капитулы монастыра Михайловъского именем сведчил и протестовалсе, а то прихиляючисе до акту дня дванадцатого июля року теперешнего занесеного противко урожоному его мл. пану Кришътофови з Логойска Тишкевичови, подчашему киевскому, в тот способ: Иж его мл. пан подчаший, не паметаючи на право посполитое и вины в ним на взрушаючих покой суседский судове описаные скоро зоставши за привилеем его кр. мл. // (**арк. 196 зв.**) добр жилянских поссесором в року теперешнем, тисеча шестсот сорок шостом, мсца июля одинадцатого дня, моцно кгвалтом. с купою людей немалою з села Жилян до килка сот козаков и хлопов з розным оружем, войне належачим. на кгрунът боршъчовский власный монастыра Михайловского Золотоверхого з веков давных належачий, и в своих певных границах знайдуючисе, смел и важилсе не ведеткъ – во претътекъсту дукъту насълат и той помененый кгрунът, почавши од Тесных улиц до груши Володимеровой, а од груши Володимеровы старою дорогою к лозам Жилянским, а од лоз над курган Жилянский, а од кургана – к Боршчовъце, од Боршчовъки – на низ около селищъча Борщовъского неправъне, неслушъне и овъшем кгвалтовъне осегнуть пожитъки вшелякие, сено, збоже, одно жатое, а дъругое – в полю стоячее зо всеею кресценциею забрат и на свой пожиток обернуть подданых монастырских, с поля их власного, с плугами побивши, поранивши, зогнать, а помененых отъцов михайловъских кгвалътовне спокойного держаня и уживаня выбили, вытиснули, а собе до пожитку тые кгрунъты неправне, неслушне и овшем кгвалтом и упорне привлашъчить, якож и тепер помененые кгрунъты в держаню своим мает, през которое то выбите великую шкоду монастыр Михайловский поносит, шацуючи собе на три тисечи золотых польских кгрунъту в тое въкладаючи, о што все так о выбите тых кгрунътов, яко и о шъкоды през ных учинене, правъне о тое чинит оферовалися, заховуючи той свой протестации волное велебному его мл. отцу игуменови, есьли бы того потреба была поправене, а на довод того всего тен же протестанс ставил возного енерала воеводству // (**арк. 197**) Киевъского, Волынского, Браславского и Черниговъского шляхетного Мелентия Бабинца, который у моц свой правъдивой реляции сознал, иж он зарек визициею велебъной капитулы монастыра Михайловского Золотоверхого, маючи при собе шляхъту, людей веры годних, панов, шляхетного Яна Родкевича и Войтеха Стрелбицкого року тисеча шестсот сорок шостого, мсца июля одинадцатого дня, на кгрунъты выш помененые, с которых екъсъпулъчия стала, зезджал и тые кгрунъты пред выш помененого его мл. пана Криштофа Тишкевича, подчашого киевъского, с посъсесии и спокойного уживаня поменую капитулу тепер свежо узятые и кгвалтовне однятые видел и огледал, о чим тую свою реляцию правъдивую созънавши просил, абы принята была, што отримал. С которых и сес выпис под печатью кгродскою киевскою ест выдан.

Писан у Киеве.

Войтех Рилский, войский житомирский, писар кгродский киевский.

Корыковал Выговъский”.

П о м і т к а: У кінці документа намальовано коло, у котрому написано: *“місто печати”*.

ІР НБУВ, ф. 307, № 535/1763, арк. 196–197. Копія.

№ 142
1703 р., квітня 16. Київ. –
Декрет духовного суду про розмежування спірних борщовських ґрунтів між Свято-Михайлівським Золотоверхим та Свято-Микільським Пустинним монастирями

// (**арк. 197 зв.**) "Року тисяща сімсотного третего, мсця априля 16 дн.

По блсвению ясне в Бгу преосщенного его млсти отца Варлаама Ясинского, православного архиепспа, митрополиты киевъского, галицкого и всея Россиї, гспдна пастира и добродія ншего, мы, нижей именованные на подписі, ездилисмо на розсмотр кгрунтов борщовских, о которие міли спор законники мнастира сто-Михайловского киевского Золотоверхого з законниками мнстира сто-Николского Пустинно киевского. Где выехавши на менованные кгрунта, пыталисмо, если которая сторона міет якое право, з которого бы мы, выездджи, могли ся информовати и увидіти граници для розеднiня, по якое врочище чиї кгрунта. На тое отозвалися отцеве николские, так мовячи: "Нехай нас отцеве братия сто-Михайловские з своего права провадят границею около своих кгрунтов", против чого отцеве братия мнастира сто-Михайловского показали нам старинное право от короля полского Стефана, року 1578 данное, потвержаючи от инних прешлих королей права, данные на вишше реченные кгрунта борщовские мнастиреви сто-Михайловскому наданные, а кгды глянулисмо в право, вышше реченное старинное, аж там так описано:

"Первое врочище за Либедю Тісние улиц, где починаютъся кгрунта по лівом боку сто-софийские жилянские, а по другом, правом, боку – сто-Михайловские; от Тісних улиц ехалисмо старою дорогою межи жилянскими кгрунтами и межи михайловскими граничачою, ку другому врочищу, прозиваемому Володимерова груша, от Володимеровой груши до третого врочища к лозам жилянским поступилисмо, од лоз над курган Жилянский, котрий в кгрун // (**арк. 198**) тах жилянских лежит и не той курган межи кгрунтами жилянскими и михайловскими, леч старая дорога граничит, которая любо поорана была отцами михайловскими, еднак мы, выесджи, велілисмо оную знову для границі оставити и на ней для памяти копці викопати, от кургана Жилянского к Борщовці, где Борщовскою річкою вниз около селища Борщовского в луговину, луговиною до вербя, от вербя до дороги Борщовской, дорогою на верх Либеди и до гатки, гаткою вверх в долину глубокую, з глубокой долины на старое путище, путищем знову до Тісных же улиц, кгды теды от кургана Жилянского Борщовкою речкою границею и врочищем понад річкою около кгрунтов борщовских сто-Михайловских ехалисмо до пол селища Борщовки, не доездячи врочища Луговины, аж отцеве братия сто-николская на дорозі стали и крикнули: "Не заеджайте далій. Мы готови на ншом кгрунті и умирати, уже то нші кгрунта". Пытаем мы, выезджие: "Маете ли якое право?" На якое пытане отцеве николайские показали пысмо, в котором описанно свари давние о тих же кгрунтах, где когдас давно потай копці покопано. По вычитаню того писма николского подали нам свою протестацию отцеве михайловские, учиненую року Бжого 1570 напротив и игумена николского от игумена михайловского з братиею, а то з тоей причини, иж вночи поробили законники

сто-николские тесна на Дубю и на отчинах сто-Михайловских, в которой протестації кгродской замку киевского описано, иж отц игумен сто-николский, ставши очевисте з братиею в кгроді зреклся того и повиділ: “Не видаем мы о том ночном ділі и теснях починених. Мы знаем границі вши и яко в праві старинном вічистие описано границі кгрунтов михайловских, так в кгроді киевском пред Василием Раем, на он час намістником, признал игумен Никол // (**арк. 198 зв.**) ский урочища, а не копці якие, що и записано тамже в кгроді киевском, якую протестацию вычитавши, мы, выездьые, любо нам и не позволяли отцеве николские глядити болш границ и врочищ кгрунтов михайловских, еднак мы пастира его млсти ординансу досит чинячи, поихалисмо далій понад тую ж річку Борщовку до врочища в праві михайловском описаного Луговины, тоею Луговиною їхалисмо до вербя, от вербя до дороги Борщовской, где скончился той кгрунт, о котором межи мнастирами спрека бывала. Оттол повернулисмо до законников сто-николских, ожидаючих нас, которие повиділи нам: “Едте з нами вы, мы вам покажем урочища”. А кгди впровадили нас в кгрунта михайловские, показали нам лозки на долині, которою члвк жилянский, Иван Чоботко, найменовал Луговиною, около которой всі кгрунта михайловские. И повідал, же тие лози тая, мовит, Луговина ест врочищем, которое граничит межи кгрунтами михайловскими и николскими, на що мы отповиділи, же тое врочище не ест границею, бо каждая граница бывает межи такими кгрунтами, которие сут не единой державы и власти, аже сее врочище Иваном Чоботком показанное, лежит межи кгрунтами единой державі и власти михайловской, прето врочище тое не ест границею и не положеное так в прави старинном михайловском, яко и в протестації. Мы теди, яко там на розсмотрі, так и тут, на сем писаню, зрозумивши з права старинного и з протестації и своими очима видівши врочища граничние, признаем, же той кгрунт, о котором был спор, зде выраженный, ест ціле мнастира сто Михайловского, а не сто-Николского и на том руки наши подписуем. // (**арк. 199**)

Иеромонах Варлаам Страховский, игумен сто-Михайловский выдубицкий киев.

Иеромонах Гедеон Савицкий, игумен сто-трсцкий кирилский кивский m.pp.

Феофан Яндзоровский, намісник катедралний сто-софийский киевский.

Иеромонах Товиа Петрашко, казнодія и консисториста митрополитанский киевский.

Евстратий Самборович, нотарий к. т. к. m. p.

Якинф, економ мот. видубицкого.

Иеромонах Кирилл Ліеневич”.

П о м і т к а: У кінці документа намальовано коло, у котрому написано: *“місто печати катедры Стой софийской”*.

ІР НБУВ, ф. 307, № 535/1763, арк. 197 зв.–199. Копія.

// (**арк. 199 зв.–202 зв**.) – чисті.

// (**арк. 203**) *“Кріпости на землю Орининскую и Девич гору”*

№ 143
1572 р., грудня 8. Київ. –
Судовий лист київського намісника Василя Рая про розмежування спірних Орининських ґрунтів та Дівич гори між Свято-Михайлівським Золотоверхим монастирем та зем’янином Максимою Панковичем

“Я, Василий Рай, наместник киевский, вызнаваю сим моим листом напотом и завжды, кому того потреба будет ведати, иж за росказанем очевистим и устным ясне велможного освецоного княжати Костентина Костентиновича Острозкого, воеводы киевского, маршалка земли Волынское, старосты володимерского и белоцерковского, пна моего млистого, выезчал есми на землю, прозываемую Оринынскую и Девич гору, а при мне в той час на той земли были служебники его млсти кнзя воеводы, пна моего млствого, товарыши мои: пан Ян Викгура, пан Сидор Яковицкий, пан Семен Мякиш, пан Григорей Чиж, возный киевский, и инъших людей добрых немало. Смотрели есмо того дела: жаловал перед нами на оном, вышей помененом, кгрунте отец Изосим[108], игумен еже о Христе, з братею чернцами манастыря светого архистратига Михайла Золотоверхое церкви // (**арк. 203 зв.**) в Киеве на земенина гдръского повету Киевского Максима Панковича о том, што ж, дей, он безправне а праве кгвалтовне и ни маючи листов, ани якого права, землю монастырскую Орининскую, Девич гору от манастыря отнял и всі пожитки и десятины с тых пол на себе берет, а нам, яко властоности церковное за напоминалными листы гдсръскими поступити, также выезду чинити, а и права свого, естли бы мел, показати не хочет, вже непооднокротне рок з нами врядовне приймуючи завитый по чотыри недели нас о шкоду приправует, а сам ся з доводом своим не становит. Мы пытали игумена и чернцов: “Чим того доводят, иж бы Панкович рок з ними приймалъ на выезд о тую помененную землю?” Они повідили, иж мели есмо выписи, але за недбалостью предков нших, где погинули з листами записными от кнгни Орины, дедечки, и надавцы в манастыр тое земли Девич горы Орининское, але, дей, мы, доводечи тое земли значное кривды церкви Божей, стати при листех гдрсъких напоминалных и при першой жалобе своей держанья земли Оринынское и Девич горы водле показаня границ, а видечи вже то непооднокрот, иж Панкович рок приймуючи з нами на земли ся не становит и знати особе не дает, просим, абысмы ведле артикулу семъдесятого в розделе четвертом захованы были. Мы, видечи то, иж сторона жалобливая к доводу ся берет, а противнее стороны, хто бы спор чинити мел, будучи через возного в року завитом очевисте обема сторонам перед его млстью кнзем воеводою зложоном на земли с правом и доводом своим ся // (**арк. 204**) не постановил, а бачечи то вже на листех гсдръских впоминалных, иж от колка лет на Панковичу игумен и чернцы справедливости дойти и довести за неправными его вымовами и причинами неслушными не могли, порадившися есмо в статуте от стороны жалобливое поданого артикулу семдесятого в розделе четвертом, у котором пишет, иж хотя бы выводу и доводу правного з обоих сторон не было на листех и границах явных и слушних, тогды поводовая сторона при жалобе своей мает быти припущона ку доводу; к тому еще игумен и чернці михайловскые повідили, иж, дей, мы при листех своих упоминалных, хочечи старовічные границы тоей земли Орининское Девич горы сведецтвом слушным

---

[108] На полі напис: “*Зосима игум*.”

и явным людми добрими, віры годными сусіды околичными, показавши держане тое земли Орининское, Девич горы водле права довод вчинити, иж тую землю обрубную на манастыр Михайловский еще до збуреня Киева от княгини Орыни надано, вживано и держано было, а к тому еще брали собі на помоч артыкул тридцат шостый в розделе третем, хто бы чого за короля Казимера и за Александра и отца нашого короля его млсти Жикгимонта был в держаню, таковый кождый бы добре и листов на то нияких не міл, тот тое што держал, вечне держати мает, а иж се игумен и чернцы водле права ку доводу на тую землю слушне, а пристойне домовляли, сказали есмо им первей, абы они границы тое земли обрубное свое значне показали, которые стороны своее границы явные нам показуючи, повели, взявши от ставу стго Михайла Золотоверхого от млинка своего // (**арк. 204 зв.**) на реці Лыбеди, річкою Моричанкою уверх до старое гребелки, от гребелки и к колодезищем студенцом тым потоком, долиною до Вычовки, где сходитсе чотырох земль границы, печерская граница Троецкая, Багриновская стго Михайла Выдубицкого манастыра, а по другой стороні земля Орининская Девич гора стго Михайла Золотоверхое церкви от тых границ долиною уверх живца крыницы Лукарца, Лукарцем уверх озера Лукарецкого от озера в перевал, перевалом у Днепр просто, уверх Днепром до Лыбеди уверх, Лыбедю до млынка Михайловского. Мы, видечи показане слушных, а явных границ земли Орининское и Девич горы стго Михайла Золотоверхого, сказали есмо игуменови и чернцом на держанье тое земли водле права осмънадцот светков ставити людей добрих, віры годних, сусідов околичних. Которых они светков пред нами ставили, мы ни в чом статуту не отступуючи, водлуг артыкулу першого в розділе девятом, где пишет кого суд близшого ку доводу найдет кождого стану, вышей менованых, мает и с шестма світками сам семый присягнути на своем кгрунте. Которые светки Михайловского манастыра, люди добрые, веры годне, светчили тыми словы, Данило Вокрик сознаваль, иж девеносто лет сам паметает, а у отца своего слышавши, кажет, иж земля Орининская, Девич гора ку манастыру Михайла Золотоверхое церкве держаня была; Гаврило Будурин, подданый митрополита его млсти, чоловек летний, светчил, иж паметует от осмидесят лет, што тая земля на манастыр Михайловский держана была. Яков Ивано // (**арк. 205**) вич з места киевского, з горы, подданый митрополита ж его млсти, теж осмъдесят лет в той же манастыр пометует: тая земля Орининская держана была. Тарас Томиленко, чоловек Печерского манастыря, светчил осмъдесят лет держаня в манастыр Михайловский земли Орининское. Зенко Мащенко, подданый Печерского ж манастыря, светчил тое земли держаня Орининское в манастыр Михайловский полшестадцать лет. Гришко Глущенко с Печерского манастыря пятдесят лет на держане тое ж земли в манастыр Михайловский светчил. Васко Ложееденко подданый Печерского манастыря, тот и границы земли Орининское обоводил и повідил, высветчаючи, што от пятидесят лет пометует, як тую землю Орининскую спокойне игумен и чернцы Михайловского манастыря держали и вживали, а дядку его и пасеками с куницы в той земли стояти позволивали. При котором сведецтве своем оные светки моцне стоячи, на то еще телесную присягу вчинит, там же на земли оной вчинити были хотели, а иж их ку присязе вести не было кому, а Панкович, ведаючи о року завитом, на тую землю з доводомъ ся своим сам не становил и о собе знати стороне не давал, якобы теж по доброволне тое земли Девич горы Орининское к манастыру Михайловскому

уступилъ. Мы за доводом слушным и границами явне значными землю Орининскую и Девич гору с полми засеяными и незасеяными и зо всякими пожитками водле стародавного наданя тую землю // (**арк. 205 зв.**) за непослушенство вряду в его недбалости к праву посполитому належное, куторое учинити был и себе повинен, а не вчинил и сторону свою к немалой шкоде преж немалые часы приводити не переставал, за то тую землю Орининскую, Девич гору, которую он был землю безправне, а впорне от манастыря отнял и на себе, през час немалый ее держачи, всі пожитки к собе брал, опят есмо к манастырю Михайла светого Золотоверхое церкви на вечность присудили, а што ся тычет от Панковича за колко лет шкод стое земли, иж пожиток манастырский на себе брал, часу права, на чом игумен и чернцы слушный довод вчинят Панкович и што платити будет повинен. Яко ж умоцняючи тую справу и суд межи оных сторон, покладаем на сем листу заруку на его мл. кнзя воеводу киевского, пна моего млствого, пятдесят коп грошей, а манастыр Михайловский, хто бы против тому листу мел мовит, другую пятдесят коп грошей. И на то я, Василей Рай, наместник киевский, игумену свето Михайла Золотоверхое церкви и всім в нем мешкаючим ченцом теперешни[м] и напотом будучим, дал сес мой судовый лист под печатю и с подписом властное руки моее.

Псан в Киеве літ. Бож[ого] нарож[еня] 1572, мсца декабря, 8. в суботу.

Василий Рай, наместник киевский, властная рука".

П о м і т к а: У кінці документа намальовано коло, у котрому написано: *"місто печати"*.

ІР НБУВ, ф. 307, № 535/1763, арк. 203–205 зв. Копія.

№ 144

1572 р., грудня 12. Київ. –

Привілей київського воєводи Костянтина-Василя Острозького на підтвердження прав Свято-Михайлівського Золотоверхого монастиря на володіння Орининських ґрунтів та Дівич гори за розмежуванням в спірній справі з Максимом Панковичем та згідно з судовим листом Василя Рая від 8 грудня 1572 р.

"Костентин, княже Острозское, воєвода киевский, маршалок земли Волынское, старост[а] Володимерский.

Били нам чолом игумен и всеи, еже о Христе братя манастыря светого Михайло Золотоверхой церкви и жаловали нам на земенина киевского Максима Панковича, о том, иж, дей, он землю власную церковную того манастыря, прозываемую Орининскую и Девич гору, не ведати за которым правом, от монастыря упорне и кгвалтовне отнял и ее уживает. Которая, дей, земля здавна принапежит от ста літ и болшей ку тому манастырю светого Михайла Золотоверхое церкви и принявши з собою тот игумен и чернци з Максимом Панковичом рок, на тую землю выехати просили нас, абысмо кого з рамени нашого на тот розезд выслали. Мы з рамени нашого высылали есмо на тот кгрунт ку розезду и догледаня справедливости намесника нашого киевского, пна Василя Раю, а служебников наших Яна Викгуру, Сидора Яковицкого, Семена Мякиша, которые там на том розезде будучи, во всем слушне а пристойне водле

права поступовали и оную землю Орининскую и Девич гору ку // (**арк. 206 зв.**) ма[на]стырю стого Михайла Залотоверхой церкви привернули и листом своїм резездным достаточне граници описали. Который розезд и лист тых слуг наших бачачи быт слушный и сим листом нашим потвержаем игумену и чернцом того манастыря светого Михайла Золотоверхого под печатю и с подписом руки нашое даем.

Писан в Киеве мсца декабря, 12 дня, року 1572".

П о м і т к а: У кінці документа намальовано коло, у котрому написано: *"місто печати"*.

ІР НБУВ, ф. 307, № 535/1763, арк. 206–206 зв. Копія.

№ 145
1563 р., липня 30. Київ. –
Позов кременецького старости Миколи Збаразького і київського намісника Йосипа Немирича зем'янину Максиму Панковичу про повернення Орининських ґрунтів Свято-Михайлівському Золотоверхому монастирю

"От Миколая Андреевича Збаразского, старосты кременицкого, справцы воеводъства Киевского, от Есифа Немірича, наменака киевского[a].

Земени гсдръскому повіту Киевского, пану Максиму Панковичу. Поведаем тобі тых часов, пришедши перед нас отец игумен со всею братею своею манастыря свтого Михайла Золотоверхого в Киеве, жаловали нам на тебе, иж, де, ты землицу пашенную ис сеножатми, на имя Орининскую, запустую со всими пожитками на себе, дей, еси забрал и теперече держиш и вживаеш, а им, дей, не поступуеш, а тая, дей, землица звечная того манастыря свтго Михайла Золотоверхого, лежачая кгрунтом своим за Либедю прожив монастыра Печерского граню своею межи землею Печерскою и выдубицкою по чом от // (**арк. 207**) ставу свтго Михайла Золотоверхаго речкою Маричонкою уверх по дорогу Гостинец, што от млына Чихачовского идет мимо ниву Куриловскую дорогою около нивы Чопахи, а около Чопахи в долину тою долиною вливо на колодезики студенци, тым потоком в Лукарец, от Лукарца в перевал, перевалом у Днепр просто, уверх Днепром до Лыбеди, уверх Лыбедю, яко ж, дей, на он час все ся покажет достаточне, на которой же земли греб[л]я и млын свтго Михайла Золотоверхого стоит церковних. А так мы з містца воеводскаго тебе сим ншим листом навпоминаем, яко они нам жаловали будет ли так, абы еси им поступил по доброй своей воли и сыи ми бы еси во в покою ся заховал, пак ли ж бы еси не хотел из себе по доброй воли того вчинити, тогды они мают тобі рок положити, до которого року маеш з ними у згоду приходити, а если бы еси до того року з ними у згоду прийти, тогды они мают тебе перед нас позвами ншими припозвати.

Псан в Киеве лет Бож[ого] нарож[еня] 1563, мсца июл, 30 ден".

П о м і т к а: У кінці документа намальовано коло, у котрому написано: *"місто печати"*.

ІР НБУВ, ф. 307, № 535/1763, арк. 206 зв.–207. Копія.

№ 146
1633 р., грудня 15. Київ. –
Випис з гродських книг Київського воєводства запису судового листа Василя Рая від 8 грудня 1572 р. на підтвердження прав Свято-Михайлівського Золотоверхого монастиря на володіння Оринінських ґрунтів та Дівич гори

// (**арк. 207 зв.**) "Выпис с книг кгродских воеводства Киевского.

Літа Божого нароженя тисеча шест сот тридъцатъ третего, мсца декабря, пятънадцатого дня.

На вряде кгродском замку его кор мл. киевском, передо мною, Станиславом Викгурою, городничим и наместъником замъку Киевского, ставши очевисте велебные в Богу отъцове Пафънотий Олшанъский и Илия Торъский[109], законницы чернъцы светого Михайла Золотоверхого манастыра, для вписаня до книг кгродских киевских пер облятам подали комисию присуженя кгрунъту Орининъского з Девич горою през некгъды зошлого с того света Василия Рая, наместника киевского, помененом манастырови святого Михайла Золотоверхого киевъскому даную и служачую с печатю и с подписом руки помененого пана Рая, наместъника киевского, о чом тая комиссия ширей в собе мает, просечи, абы принята и в книги уписана была. А так я, вряд, оную для вписанья до книг приймаючи, перед собою читати казалем и так се в собе мает.

"Я, Василей Рай, наместник киевъский, вызнаваю сим моим листом напотом и в завжъды, кому того потреба будет ведати, иж за росказанъемъ очевистым и устъным ясне вельможного освецоного кнежати Костентина Костентиновича Острозкого, воеводы киевского, маршалка земъли Волынское, старосты володимерского, и белоцерковского, пана моего милостивого, выежджал есьми на землю, прозываемую Орининскую и Девич гору. А // (**арк. 208**) при мне в тот час на той земъли были служебники его мил. князя воеводы, пана моего милостивого, товариши мои: пан Ян Викгура, пан Сидор Яковицъкий, пан Семен Мякиш, пан Григорей Чиж, возный киевский, и инъших людей добрых немало, смотрили есмо того дела. Жаловал перед нами на оном, вышей помененом кгрунте, отец Изосим, игумен еже о Хрсте, з братьею чернъцами манастыра светого архистратига Михайла Золотоверхое церкви в Киеве на земенина господарского повету Киевского Максима Панковича о том, што ж, дей, он безъправне, а упорне кгвалътовне и не маючи листов и ниякого права, землю манастырскую Орининъскую, Девич гору од манастира однял и всі пожитъки и десятины с тых поль на себе берет, а нам, яко власъности церковное за напоминалъными листы господарскими поступити, такъже выезъду чинити, а и права свого, если бы мел, показати не хочет, вже непооднокротъне рок з нами урядовне приймуючи завитый, по чотыри недели нас о шкоду приправует, а сам ся з доводом своим не становит. Мы пытали игумена и чернъцов: "Чим того доводят, иж бы Панъкович рок з ними приймал на выезд о тую помененую земълю?" Они повесели, иж мели есмо выписы, але за недбалостъю продков наших гдесь погинули з листами записъными од кнегины Орины, дедичъки и надавъцы в монастыр тое земъли Девич горы Орининское, але, дей, мы, доводечи тое земъли значъное кривди церкви Божое, стоечи при листех господарских напоми // (**арк. 208 зв.**) налных и при першой жалобе своей держаня земъли Орининское и Девич горы водле показаня границ,

---

[109] Напис на полі: *"Пафнут., Иля"*.

а видечи то вже непооднокрот, иж Панъкович рок приймуючи з нами, на земли не ставит и знати о собе не дает, просим, абысмы водле артикулу семъдесятого в розделе четвертом захованы были. Мы, видечи то, иж сторона жалобливая ку доводу се берет, а спротивное стороны, хто бы спор чинити мел, будучи через возного в року завитом очевисте обема сторонам перед его мл. князем воеводою зложоном на земъли с правом и доводом своим се не становил, а бачечи то вже на листех господарских впоминалных, иж од килка лет на Панковичу игумен и чернъцы справедливости дойти и довести за неправными его вымовами и причинами неслушными не могли, порадившис есмо в статуте од стороны жалобливое поданого артикулу семъдесятого в розделе четвертом, в котором пишет, иж хотя бы выводу и доводу правного з обоих сторон на листех и границах явъных и слушъных тогъды поводовая сторона при жалобе своей мает быти припущона ку доводу к тому еще игумен и чернъцы михайловъские поведили, иж, дей, мы при листех своих упоминальных хочем старовечъные границы тое земъли Орининъское Девич горы сведецътвом слушъным и явъным людьми добрыми и вери годъными, суседи околичъными, показавши на держанъе тое земъли обрубное Орининское Девич горы водле права довод учинити, иж тую земълю, манастыр Михай // (**арк. 209**) ловский, ешче до збуреня Киева од кнегини Орины надано вживано и держано было. А к тому еще брали собе на помоч артикул тридцатъ шостый в розъделе третем, хто бы чого за короля Казимера и за Олександра и отъца нашого, короля его мл. Жикгъмунъта, был в держанъю, таковый кожъдый бы добре и листов на то нияких не мел, тот тое што держал, вечне держати мает, а иж ся игумен и чернъцы водле права и доводу на тую землю слушъне и пристойне домавяли, сказали есмо им первей, абы они границы тое земъли обърубное своее значъне показали. Они з стороны своее границы явные нам показуючи, поведъли, взявъши од ставу светого Михайла Золотоверъхого и од млынъка своего на реце Лыбеди, речъкою Морычанкою въверх до старое гребелки, од гребелки к Студенцом тым потоком и к Колодезищом, долиною до Вычовъки, где сходитсе чотырох земъл границы, Печерская граница Троецъкая, Багриновская светого Михайла Выдубицъкого манастыра, а по другой стороне земъля Орининъская Девич гора светого Михайла Золотоверхое церкви, од тых границ долиною уверх Живца криницы Лукарца, Лукарцем уверх озера Лукарецкого, од озера в перевал, перевалом у Днепр просто, уверх Днепром до Лыбеди, уверх Лыбедю до млынъка Михайловъского. Мы, видечи показане слушъных и явъных границ земъли Орининское и Девич горы светого Михайла Золотоверхого, сказали есъмо игумену и чернъцом на держанъе тое земъли водле права осмънадцат сведковъ ставити, людей добрих, вери годних, су // (**арк. 209 зв.**) седов околичъных. Которых оны сведъков перед нами ставили. Мы ни в чом статуте не одъступуючи, водле артикулу першого в розделе десятом, где пишет кого суд близшого ку доводу пойдет кожъдого стану, вышей менованых, мает из шестьма сведками сам семый присегнути на своем кгрунъте. Которие сведки Михайловского манастыра люде добре, вери годъные, сведчили тыми словы: Данило Вошчик сознавал, иж девеносто лет сам паметает и у отъца своего слышавъши, кажет, иж земъля Орининская Девич гора к манастыру Михайла Золотоверхое церкви держана была, Гаврило Будурин, подданый метрополита его млсти, чоловек летъний, сведъчил, иж паметует от осмидесят лет, што тая земъля на манастыр Михайловский держана была. Яков Иванович з места киевского, з горы, подданый митрополита ж его мл. теж осмудесят лет, в той же

манастыр паметует тая земля Орининская держана была. Тарас Томиленко, чоловек Печерского манастыра, сведъчил семъдесят лет держанъя въ манастыр Михайловъский земъли Орининъское. Зенько Машченко, подданый Печерского ж манастыра, сведчил тое земъли держанъя Орининское в манастыр Михайловский полъшостадцат лет. Гришко Глущенко, з Печерского манастыра, пятъдесятъ лет на держане тоеж земъли в манастыр Михайловский сведъчил. Васко Ложееденок, подданый Печерского манастыря, тот и границы земъли Орининское объводил и поведил, высведъчаючи, што от петидесят лет паметует, як тую земълю // (**арк. 210**) Орининскую спокойне игумен и чернъцы Михайловского монастыра держали и уживали, а дядку его и пасеками с куницы в той земъли стояти позволивали при котором сведецстве своем оные сведки моцно стоечи, на то еще телесную присягу учинити там же на земли оной учинити были хотели, а иж их ку присязе вести не было кому, а Панкович ведаючи о року завитом на тую земъли зъ доводом се своим самъ не становил и собе знати стороне не давал, яко бы теж по доброволне тое земли Девич горы Орининское к манастыру Михайловскому уступил, мы за доводом слушъным и границами явне значъными земълю Орининскую и Девич гору з полми засеяными и незасеяными и зо въсякими пожитъками водле стародавного наданя тую земълю за непослушенство уряду его недбалости ку праву посполитому належное которое учинити был и себе повинен, а не вчинил и сторону свою ку немалой шкоде през немалые часы приводити не переставал, за то тую земълю Орининскую Девич гору, которую он был земълю безъправне а упоръне од манастыра однял и на себе през час немалый ее держачи, всі пожитъки к себе брал опъятъ есмо к манастыру Михайла светого Золотоверхое церкви на вечъность присудили. А што ся тычет од Панковича за колко лет шкод стое земъли, иж пожиток манастырский на себе брал часу права на чом игумен и чернъцы слушъный довод учинят Панкович им то платити будет повинен, яко ж умоцъняючи тую справу и суд межи оных сторон покладаем на сем листу за руку на его мл. князю воеводу киевского, пна моего милостивого, пятдесят // (**арк. 210 зв.**) коп грошей, а манастыр Михайловский, хто бы против тому листу мел мовити другую пятъдесят коп грошей и на то я, Василей Рай, наместъник киевъский, игумену светого Михайла Золотоверхое церкви и всим, в нем мешкаючим чернцом теперешъним и напотом будучим, дал сес мой судовый лист под печатю и с подписом власное руки моее. Писан у Киеве, літа Божого нароженя тисеча пятъсот семъдесят второго, мсца декабря, осмого в соботу. У тое комиссіи печат помененого пана Василия Рая, наместника киевского, притисненая, а подпис руки в тые слова: “Василей Рай, наместник киевский, власная рука”. Которая ж то комисия за поданем и прозбою вышречоных особ, а за принятемъ моим врядовым до книг кгродских киевских есть вписана, с которых и сес выпис под печатю кгродскою киевскою есть выдан.

Писан в Киеве.
Stanisław Wigura, no. i namiesnik kijowski.
Корыкговал Стривянский”.

П о м і т к а: У кінці документа намальовано коло, у котрому написано: *“місто печати”*.

ІР НБУВ, ф. 307, № 535/1763, арк. 207 зв.–210 зв. Копія.

// (**арк. 211–212 зв**.) – чисті.
// (**арк. 213**) *“Кріпости на землю Уведенскую”*

№ 147

1602 р., травня 27. Київ. –

Випис з міських книг Київської ратуші тестаменту київського міщанина Василя Йосиповича Черевчея

"Видимус с книг местских права майдеборского ратуша киевского.

Літа Божего нароженя тисеча шесть сотъ второго, мсца мая, двадцать семого дня.

Перед нами, Яцкомъ Балыкою, війтом, Федором Митковичом, бурмистром и райцами с присяжники, которых имена и прозвиска в книгах меских киевских по достатъку описани и выражоны сут судом зуполне заселым в ратушу киевском, постановившися очевисто славетный пан Василей Есифович Черевчый, мещанин и старый бурмистр места киевского, очевисто явне и доброволне вызнал и при очевистом сознанью своем показовал и покладал перед нами на вряде тестамент еще за доброе памети целого и зуполного розуму своего справленый, под печатью своею и с подписом вла[с]тное руки своее и с под печатми и с подписами рук людей зацных, просечи абы тот тестамент до книг местъских киевских // (**арк. 213 зв.**) актыкован был. Што мы, видечи реч быть слушную, казали есмо до книг местъских ратуша киевского уписати. Который тестамент от слова до слова так ся в собе мает:

"Во имя Отца и Сына и Светого Духа стансе ку вечной памети. Амин.

Иж вси справы часом с памети людское сплывают и в забытье приходят для того есть вынайдено, абы писмом обяснено было ку ведомости тепер и на потом будучым людем, прото я, раб Бжый Василей Есифович Черевчый, мещанин его кр. млсти места киевского, будучы в летех зошлый, але в доброй памети в целом зуполном и досконалом розуме своем, помнечи и ведаючы, то, иж кождый члвк, который ся на свет родит, смерть его минут не может, и хотечи я за живота своего слушне, а порадне межи детьми моими росправити убогую маетность мою, абы по животе моем межи ними жадное зайстье не было, але жебы каждый на своем перестал, кому се што зостало, або еще зостанет. Напрод душу мою поручаю в руки милостивому в Тройцы единому Гсду Богу, а тело мое грешное земли и учтивому погребу хрестянъскому при церкви манастыру светого арханъгела Михайла Золотоверхого тым ся старети мают о похороне тіла моего грешного, так о уписе в духовницы и в поминках водлуг звычаю хрестьянского, зять мой пан Станислав Викгура и дочка моя, а малжонка его, пни Полагья; а што ся дотычет убогое маетности моее лежачое, теды и сим тестаментом остатное воли моее дал, даровал и сим тестаментом отписал дочце моей, паней Полаги, и малжонку ее, а зятю моему, пану // (**арк. 214**) Станиславу Викгуре, дворец мой властный отчизны и з млынком на речцы Серцы из селищом во всем, яко се сам в собе з давных часов тот дворец мает; а што ся дотычет з стороны речей рухомых по небожчицы малжонце моей Овдотьи Яковицковне внесеня ее властного при мне зосталых, то есть сребра лыжок шестнадцать, кубков два, поес позлотистый один, тканка жемъчуговая, ковер чирвоный, шубка пупъцов соболих, сукном бурнатным критая, шубка беля на голецыну, коновок три, фляша великая одна, то есть властное унесене небожчицы жоны моее второе, Овдоти, дочки Яковицкого, тое все яко властную материзну той дочце моей Полагъи Викгуриной и зятю моему, пну Викгуре, належачую отписую и отдаю. До которых тых речей вышъпомененых и до того дворца и млынка на Сырцы дочка моя другая, Евхимъя, першое небожчицы,

жоны моее, ани муж ее Михайло, зят мой, и нихто иный, никоторого дела не мают мет вечными часы, кгдыж той то дочце моей Евхими, выдаючи ее замуж, унесене маетност ку небожчицы матки ее, а жоны моее, усе ей до рук отдал, однак же помененой дочце моей Евхими, также учстиве спложоной с першою жоною моею, небожчицою Оленою Сапоновною, отписую и дарую дом мой властный отчизный, в месте киевском лежачый под горою Уздыхалницою, под узвозом, пляц з будованем и зо всим на все; а што ся дотычет также властнего учстивого набытя моего властное, маетноски моее, речей рухомых, то есть: чарок сребраных чотыри, в которых чарках вагою сребра гривен полсемыцыну, мис великих и малых шестнадцат, талерок чотырнадцат, фляша одна, конов одна, меди котлы два, панви дві, дерга турская одна, шуба лисся чорным // (**арк. 214 зв.**) сукном критая, панцыр с прилбицою, лук сагойдаковое, седел тры, тые вси речи властност якою, тепер помененую, отписую и даровалом обудвум дочкам моим, пней Полаги Викгуриной и паней Евхимъи Михайловой, по смерти моей маютъ на двечасти, то ест по половицы, з собою поделити, а иншоей маетности гршей готовых золота, серебра, ни товаров, ни шат, ани быдла статку болш того, што ся поменило, ничого не маю, хоч што дробезков, начиня домового, и скотин со двое было, том обернул на отправоване челяди, которые мне служили, а которая челядка была у мене заслужоная волная, Яцко молодец, а молодица Вася з дитем, тых волно пускаю и по смерти моей дочки, ани зяти мои никоторого дела до них не мают, волно им служытъ, у кого оны сами похочут; той Васи молодицы даровал есми корову з телем за послуги ее. А Яцку молодцу заплатилом урочистое. А нивы мои дедовъские, которые за манастырем светого Михайла Золотоверхого, за валом, прозываемые Уведенские над Хрещатиком[110], тые отписую для своего душевного спасения вечне и непорушне отдаю и отдалом на манастыр светого архангела Михайла Золотоверхого отцу Иоасафу Мировскому, ігумену, и всей еже о Христе брати, а их мл. душу мою, также души родителей моих у вечистый сорокоуст уписат и поминат, а на монастыр Пустынский светого великого чудотворца Христова Николы, так же для своего душевного спасения отписую и вечне далом отцу игумену и всей еже о Христе брати старцом сеножат мою власную дедовскую за рекою Днепром под бором на глинищах межи се // (**арк. 215**) ножатми того ж манастыра светого Николы и сеножатью панов Ленковичов, однак же тая маетностка моя а по смерти моей на них спасти мает, а хто бы сес тестамент остатнее воли моее, у яком же колвек артыкуле и пунъкте нарушит мел, буд которая межи собою з дочок моих, албо з зятей моих, албо уряд який колвек и хто бы колвек инший, буд с кревных моих родичов або отчих, теды на таковом каждом нехай будет от Гсда Бга Всемогущого помста, такъже и клятва и неблагословение светых апостол Господних и светых отец триста и осмь надесят Никейского собора и кождый таковый нарушател сего тестаменту моего розсудится со мною на страшном суде перед млстивым Богом и нам то я, Василей Есифович Черевчий, остатнее воли моее для веры лепъшого сведецства сес вечистый мой тестамент пану Станиславу Викгуре, зятю моему милому, и паней Полаги, дочце моей милой, а жоне его, далем под моею печатю с подписом власное руки моее, до которого за устною и очевисто прозбою моею того всего будучи добре сведоми, печати свое приложит и руки свое подписат

[110] На полі напис: *“Уведенские нивы за валом над Хрещатиком”.*

рачили их мл панове его мл пан Яцко Балыка, войт места киевского, а его млсть пан Федор Миткович, бурмистр, и пан Матюшко Василевич Черевчий, мещане места господарского киевского. Писан в Киеве, року Божего нароженя тисеча шест сот второго, мсца мая, двадцат четвертого дня". У того листу тестаменту печатей притисненых чотыри, а подпис рук тыми словы: "Василей Черевчый, рука власная, Яцко Балыка, войт киевский, рука власная, Федор Миткович, рука власная, Матфей Черевчий, рука власная". Который же то тестамент и очевистое доброволное сознане пна Василя Есифовича Черевчия ест до книг меских киевских записано, с которых и сес // (**арк. 215 зв.**) выдимус под печатю мескою радецкою киевскою велебному отцу Иосафу Мировскому, игумену светого архангела Михайла Золотоверхого киевского, зо всею еже о Христе братею в сем же року тисеча шест сот втором, мсца июня, третого дня ест выдан.

Писан в ратушу киевском.

Jacob Dm. (?) Zakrzewski, reg[ent] canc[elarii] k[ijowskiej], m[anu] p[roprio]".

П о м і т к а: У кінці документа намальовано коло, у котрому написано: *"місто печати"*.

ІР НБУВ, ф. 301, 216 Г, по оп. № 121, 2 арк. Оригінал.
ІР НБУВ, ф. 307, № 535/1763, арк. 213–215 зв. Копія.

№ 148
1602 р., серпня 15. Київ. –
Випис з гродських книг Київського воєводства запису свідчення возного Станіслава Карського про надання Введенської ниви Свято-Михайлівському Золотоверхому монастирю за тестаментом Василя Йосиповича Черевчея

"Выпис с книгъ кгродских воеводства Киевского.

Року тисеча шест сот второго, мсца августа, пятнадцатого дня.

На вряді кгродском киевском передо мною, Войтехом Соколовским, поднамісником киевским, от его млсти пна Вацлава Вилгорского, подвоеводзего киевского, на местцу врядовом будучим, становши облично возный енералный воеводства Киевского, шляхетный Станислав Карский, сознане свое на писме при квите под печатю и с подписом руки своее ку записаню до книг кгродских киевских учинил в тые слова:

"Я, Станислав Карский, енералный возный земли Киевское, сознаваю // (**арк. 216**) тым моим сознанем на писмі, иж року тепер идучого тисеча шестсот второго, мсца июня, двадцать второго дня, пан Станислав Викгура, земенин земли Киевское, зят зешлого небіжчика, славетного мещанина киевского пна Василя Есифовича Черевчея, заховуючися ведле тестаменту, духовницы остатнее воли пана тестя своего небожчика пна Василя Черевчея, сам очевисто выехавши водлуг тестаменту и от акту по зестью с того світа помененого пна тестя свого через мене, вишъпомененого енералного возного, и шляхту людей добрих, при мне будучих, пна Северина Куропатвича, пна Григоря Мацевича и пана Василя Кривковича, подал в моц, держенъе и спокойное уживанъе на вечные часы велебному отцу Иоасафу Мировскому,

игуміну манастыра киевского светого архангела Михайла церкви Золотоверхое, теперешнему игуміну, и по немъ будучим игуміном, и всім, еже о Хрсте братьи чернцом помененого манастыра киевского Михайловского, поле, ниву под містом киевским[111], за манастыром Михайловским и за валом, лежачую уз самый вал вздолж аж у конец узвозу Хрещатицкого, а тут зас уверх через стіжку, куды пешо ходят люди до манастыра Печерского и Миколского, такъже до валу клином прилеглую, прозываемую Уведенъскую[112], так, яко се сама в собе з давных часов мела и тепер мает, яко ж при поданю оное помененый пан Станислав Викгура з жоною своею, панею Полагъсю Василевною Черевъчевною, яко опекунове и тестамент зешлого небожчика пна Василя Черевчея под печатю и с подписом руки его властное, так теж под печатми и с подписами рук людей добрих и на отписанъе вечистое оное // (**арк. 216 зв.**) нивы на манастыр киевский Михайловский, мне, возному, и людем добрым вышъпомененым, при мне будучим, показовали и того се зрекли о оную ниву на манастыр Михайловский водлуг тестаменту пане тестя своего вечне подали и пустили, которого поданя и увязаня оное выш помененое нивы на манастыр Михайловский через мене, выш помененого возного, и шляхту, при мне будучую, сее сознанъе мое под печатю моею и с подписом власное руки моее до книг кгродских киевских далем". Которое ж тое очевистое сознанъе возного до книг кгродских киевских ест записано, с которых и сес выпис под моею печатю его млсти отцу Иосафу, игуміну и всій капитулі манастыра Михайловского киевского выдан.

Писан у Киеве.

В небытности на тот час у Киеве писара кгродского киевъского, его млсти пана Андрея Сурина, Гаврило Кратович, подписок.

Корикговал с книгами".

П о м і т к а: У кінці документа намальовано коло, у котрому написано: *"місто печати"*.

ІР НБУВ, ф. 307, № 536/1762, № 12, арк. 22–22 зв. Оригінал.
ІР НБУВ, ф. 307, № 535/1763, арк. 215 зв.–216 зв. Копія.

№ 149
1602 р., жовтня 7. Овруч. –
Випис з земських книг Київського воєводства запису з гродських книг від 15 серпня 1602 р. про надання Введенської ниви Свято-МихайлівськомуЗолотоверхому монастиреві

// (**арк. 217**) "Выпис с книг справ земских воеводства Киевского.

Лета от нароженя Сына Божего тисеча шестсот второго мсца, октебра семого дня.

На роках судовых земских киевских от дня свтого Михайла, римского свята, в року теперешнем, вышъ помененом прыпалых и судовне в замку Овруцком отправоват зачатих, перед нами, Яном Аксаком, судею, а Гарасимом

[111] На полі напис: *"Нива за монастырем"*.
[112] На полі напис: *"Введенская"*.

Сурином, подсудъком[a], врядниками судовыми земскими воеводства Киевъского, постановивъся очевисто у суду славетный Василей Кривъкович, оповедал и покладал именем отца Иоасафа, игумена манастыра Михайловского Золотоверхого, выпис кгродский киевъский сознанъя возного увезання и доданья нив поля за валом и у валу на вечистое держанъе и уживанъя отцу игумену михайловскому даный, и просил Василей Кривкович, абы то выпис до книг земских киевских прынят и уписан был. Которого мы, суд, для уписованя до книг прямуючи, перед собою читати казали и так се в собе мает:

"Выпис с книг кгродских воеводства Киевского, року тисеча шестсот второго, мсца августа пятнадцатого дня.

На вряде кгродском киевском передо мною, Войтехом Соколовским, понаместником киевским, от его млсти пана Вацлава Вилгорского, подвоеводего киевъского, на местцу врядовом будучим, ставши облично возный енералный // (**арк. 217 зв.**) воеводства Киевского, шляхетный Станислав Карский, сознанъе свое на писме при квите под печатю и с подписом руки своее ку записаню до книг кгродских киевских учинил в тые слова:

"Я, Станислав Карский, енерал возный земли Киевъское, сознаваю тим моим сознанъем на писме, иж року тепер идучого, тисеча шестсот второго, мсца июня двадцат второго дня, пан Станислав Викгура, земенин земли киевъского, зять зешлого небіжчика, славного мещанина киевского, пана Василя Есифовича Черевчея, заховуючисе водле тестаменту духовницы остатное воли пана тестя своего, небіжчика, пана Василя Черевчея, сам очевисто выехавши водлуг тестаменту и опису по зестю с того света помененого пана тестя своего через мене, вышъпомененого енералного возного, и шляхту людей добрих, пры мне будучих, пана Северына Куропатвича, пана Григоря Мацевича и пана Василя Кривковича, подал в моц, в держанъя и спокойное уживаня на вечные часы велебному отцу Иоасафу Мировскому, игумену монастыря киевъского свтого архангела Михайла церкви Золотоверхое теперешному игумену и по нем будучим игуменом и всим, еже о Христе братьи чернцом помененого манастыря киевского Михайловъского поле, ниву под местомъ киевъском за манастыром Михайловъским и за валом лежачую уз самый вал з долж аж у конец узвозу Хрещатицкого. А тут зась уверх через стежку, куды пешо ходятъ люди до манастыра Печерского и Миколского, так же до валу клиномъ прилеглую // (**арк. 218**) прозываемую Уведенъскую так, яко се сама в собе з давных часовъ мела и тепер маетъ, якож при поданю оное нивы помененый пан Станислав Викгура з жоною своею, панею Полагею Василевною Черевчевною, яко опекунове и тестамент зешлого небожчика пана Василя Черевчея под печатю и с подписомъ руки его властное, так теж под печатми и с подписами рук людей добрых на отписане вечистое оное нивы на манастир киевский Михайловский мне, возному, и людем добрым вышъпомененым, при мне будучим, показывали и того се зрекли и оную ниву на манастыр Михайловский водлуг тестаменту пана тестя своего вечне подали и пустили. Которого то поданя и увезаня оное вышъпомененое нивы на манастыр Михайловский через мене, вышъпомененого возного, и шляхту, при мне будучою, сее сознанъе мое под печатю моею и с подписом властное руки моее до книг кгродских киевских далом". Которое ж тое очевистое сознанъе возного до книг кгродских киевских есть записано,

с которых и сес выпис под моею печатю его млсти отцу Иоасафу, ігумену, и всей капитуле манастыра Михайловского киевского выдан.

Писан у Киеве”.

У того выпису печат притиснена одна, а подпис руки подписка кгродского киевъского в тые слова: “небытности на тот час у Киеве писара кгродского киевъского его млсти пана Андрея Сурина, Гаврыло Кратович, підписок”. Который же то выпис за прозбою Василя Кривковича слово от слова до книг земских киевских есть уписан, с которых и сес выпис под нашими // (**арк. 218 зв.**) печатми на то ест выдан.

Писан у Вовручом.

Тарас Лозка, писар зем. киев.

Корыкговал с книгами Александере Шышка”.

П о м і т к а: У кінці документа намальовано два кола, у котрих написано: *“місто печати”*.

ІР НБУВ, ф. 301, 216 Г, по оп. № 124, 2 арк. Оригінал.
ІР НБУВ, ф. 307, № 535/1763, арк. 217–218 зв. Копія.

// (**арк. 219–220 зв**.) – чисті.
// (**арк. 221**) *“Кріпости на землю Ветянскую и на мито”*

№ 150
1602 р., липня 23. Люблін. –
Випис з трибунальських книг Київського воєводства декрету Головного люблінського трибуналу на право збирати мито в маєтностях Віта Свято-Михайлівському Золотоверхому монастирю в судовій справі із земським суддею Яном Аксаком

“Выпис с книг справ головных трибуналских воеводства Киевъского.

Літа Бжъего нароженъя тисеча шест сот второго, мсца июля двадцать третего дня.

Перед нами, депутаты суду головного трибуналу Любелского, на рок теперешный, тисеча шестсот вторый, зо всъих воеводст Короне Полское, обраными и высажоными, кгды з реестру судового мижи урожоным его млстью пном Яном Акъсаком, судею земским киевским, яко поводом одное, а велебным отцем Иоасафом Мировским, игуменом и всею капитулою манастыра свтого Михайла Золотоверхого киевского, позваными з другое стороны, приточилася справа, а то ест за припозвом от повода по позваных на трибунал нинешный выданый, иж позваные не боичисе вин, в праве посполитом описаних, в маетности своей манастырской Ветиграх, которие тепер назвиском Новим Ветою позывают и мыто, // (**арк. 221 зв.**) яко бы новое незвыклое на людех переежжих и подданых шляхетних, посадивши там слободу над речкою Ветою, берут и вытегают против волносътям шляхетським, праву посполитому, ку немалым шкодам скарбу его к.мл. своволне то чинят и просил повод, абы позваных вины в праве посполитом описане, оных мытах, ужаленые наказаны были. До которое справы озвавшисе, умоцованый от позваных урожоный пан

Мацей Прибинский з моцю зуполною ку той справе на зыск и страту даною поведил новых мыт жадных на тамтой маетности церковной на Вети або Ветицы, ани теж на дедичах сторона не вытечают и не дерут, але што се тычет от людей переездных торговых купецьких, теды стародавных вечистых часов за наданем от кнежат киевских в дом пнов Рожинъских того мыта от воза по грошу брано и с тым же правом з дому пнов Рожиновских на церков Божою манастыр светого Михайла Золотоверхого надано и того продкове мой, игуменове и чернцы капитулы, заживали и по грошу з воза людей торговых купецких и всяких переезных брали и тепер тое ж берут, ани инъшое новозмышленое мыто берут, яко ж тут же, у суду нинешнего, очевисто ставши пан Юрей зе Сквира Рожиновский, до тых же справы се отозвавши се и показал привилей наданя именя Ветиц продку его от Мономаха Володимера, кнежати киевъского, и вам те дано и инших кнежат киевских привиля и конформацыї их мл. королей полских тых всих прав, при которых слушностях наданъя того гроша домовялсе, абы был при том захован суд нинешний головный трибуналский. Просмотривши се той всей справе слушности самой и праву от позваных перед нами покладаное и оказованое, а бачичи то з держаня и уживаня и привилей и справ через пна Рожиновского перед нами показованых // (**арк. 222**) слушност права и того мыта з давных часов и оного, ни в чом не нарушаючи, по грошу з воза от людей купецких торговых и въсяких переежжих в той маетности манастырской, называемым Ветицах, або Вети, вечно брано быт мает сим нинешним декретом отъцу Осафу, игумену, и капитиле манастыра светого Михайла Золотоверхого киевского и по нем държачим тые добра, присужает и заховует волно од вин, через повода на позве менованых, позваных волных чинит и сим нинешним декретом учинил вечными часы. И то все для памети до книг справ головных трибуналских воеводства Киевског ест записано, С которых и сес выпис на то есть выдан.

Писан у Люблине.

Opalinski, marsałek tribun[alski][a]. Jerzy Horsług Druzly(?), deputat wojew[odztwa] Kijowskiego, m[anu] p[ropria].

Adam Prusinowski spr[awca] pow[iatu] Włodz[imierskiego] i Wolyński[ego].

Hodorscki, sta[osta] roza[nski] (?) i macejowski (?) D.W. mazowiecki.

Тарас Лозка, писар зем[ский] киев[ский].

Корыкговал с книгами Гунистицкий”.

П о м і т к а: У кінці документа намальовано коло, у котрому написано: *“місто печати”*.

ІР НБУВ, ф. 301, № 216 Г, по оп. № 122, 2 арк. Оригінал.
ІР НБУВ, ф. 307, № 535/1763, арк. 221–222. Копія.

№ 151
1602 р., жовтня 7. Овруч. –
Випис з земських книг Київського воєводства оповідання міщанина Василя Кривковича про покладання випису з гродських книг від 1 квітня 1602 р. щодо переводу прав Юрія Половця-Рожиновського на володіння селом Віта Свято-Михайлівському Золотоверхому монастирю

// (**арк. 222 зв.**) "Выпис с книг справ земских воеводства Киевского.

Лета от нароженя Сына Божего тисеча шестсот второго, мсца октебря семого дня.

На рокох судовых земских киевских от дня свтого Михайла, римского свта, в року теперешнем, выше помененом, прыпалых и судовне в замку Овруцком отправоват зачатих, перед нами, Яном Аксаком, судею, а Гарасимом Сурыном, подсудком, врядниками судовыми земскими воеводства Киевъского, постановившисе очевисто у суду славетный Василей Кривкович, мещанин киевский, оповедал и покладал именем отца игумена манастрыра свтого Михайла Золотоверхого выпис с книг кгродских киевских под печатю его млсти пана Вацлава Викгорского, подвоеводегo киевского, на застановене и угоду с паном Юрем Рожновским о имене, называемое Втицы або Вету, манастыру свтого Михайла Золотоверхого киевского належное, просечи, абы до книг земских киевских записан был.

Которого выпису мы, суд, огледавши и его перед собою читаного вислухавши, до книг уписати есмо велели, который выпис так се в собе мает:

"Выпис с книг кгродских воеводства Киевского, лета Божего нароженя тисеча шестсот второго, // (**арк. 223**) мсца апреля первого дня, постановившисе обличне передо мною, Вацлавом Вилгорским, подвоеводим киевъским, урожоный пан Юре Семенович Рожновский и сам устне сознаваючи в справе, по которую мел против его мл. отцу Иоасафу Мировскому, игумену, и капитуле манастыра свтого Михайла Золотоверхого киевского, о менье в тутошнем воеводстве Киевском лежачое, называемое Ветицы, и оную всю справу перевод свой у суду земъского киевского на рокох трикролских в року теперешнем, тисеча шестсот втором, у Жытомиру одержаный, касуючи вечными часы лист с печатю и подписом руки своее и с печатми и с подписами рук людей добрых его млсти отцу игумену давши и тот лист передо мною на вряде положивши, просил, абы прынят и до книг уписан был. Который листъ я з рук пана Юря Рожновского прынемъши, печате и подписов рукъ огледавши и его перед собою читаного вислухавши, а бачечи быт реч слушную, запис водле права учиненый, до книг записати казалом. Который так се в собе мает и тимы словы ест писаный:

"Я, Юрей зе Сквира Половец Рожиновский, вызнаваю и явно чиню сим листом, доброволным записом моим, кожному, кому о том потреба будет ведати тепер и на потом завжди, иж што позвалем был позвем земским киевским на роки земские киевские о трех кролех, римском свтес, в року нинешнем, тисеча шестсот втором, в Житомиру отправованые, велебного в Бозе отца Иоасафа Мировского, игумена, и всю капитулу манастыра свтого Михайла Золотоверхого киевъского, именье того ж менованого манастыра воеводстве и повете Киевском лежачое, прозываемое Ветиц, // (**арк. 223 зв.**) розумеючи его быт вышлую з дому и продковъ моих обичаем заставным, за которыми позвы, а нестанем его млсти отца игумена и капитули того манастыря одержалем был

декрет суду земскому киевъского прысужеле мне тое менованое маетносты з одложеньем сумы в оном позве моем и декрете суду земского киевского менованое. За которым то декретом вже и на екзекуцыю до тое маетности Ветиц возного енералного Остафъя Русановского и шляхту, пры нем будучую, пана Мацка Закревского а пана Миколая Нечая посылал, которым отец игумен и капитула манастыра светого Михайла Золотоверхого увезаня учинит неведомостю се того переводу моего на них правного и не признаваючи мне там, опроч манастыра своего жадного права, не допустили и заборонили, яко о том увес поступок правный во всей той менованой справе в собе ширей и достаточне обновляет. А так я потом, будучи ужываный прозбами от его мл. отца Иосафа Мировъского, игумена, и всее капитулы манастыра светого Михайла Золотоверхого, абым оных и церкви Божое стороны того именя Ветиц, яко давно ку той церкви Божой належачого, трудности и до шкод за далшим зятягом правным приводити занехал том взглядом милости хвалы Божое и церкви его светое з доброй воли своее учинил и яко тое маетности Ветиц до котороем належност права мне с продков моих служачого быт розмел, так и того переводу права в суду земском, яко се вышей минило, через мене за нестанем отца игумена и капитулы светого Михайла Золотоверхого, одержаного и всего поступку моего в той справе зажитого отсту // (**арк. 224**) пил, яко ж и сим листом доброволным записанним моим того именя Ветиц переводу звышъмененого и всего поступку моего правного сам и с потомками моими отступую, з них се доброволне зрекаю, декрет суду земъского поступок и все право мое, котором в той справе мел и мне належит на туую маетност розумел, касую умораю и в ни во што оборо чаю. А тое именье Ветицы зо всими его приналежностями, яко се одно само в собе мает и яко его манастыр Михайловъский здавъна и тепер уживает на тот дом Божый манастыр свтог Михайла Золотоверхого киевъского вливаю часы вечными и на том его млсти отцу Иосафу Мировскому, игумену, и всей капитуле манастыра светого Михайла Золотоверхого киевского дал сес мой лист доброволный запис з моею печатю и с подписом властное руки моее до (ко)торого за куною, а очевистою прозбою моею его мл. пан Семенъ Рожиновъский, пан отец мой и их мл. пан Вацлав Викгорский, подвоеводий киевский, а пан Якуб Крусинский печати приложити и руки свои, которие писат умели, подписать рачили.

Писан у Киеве, року тисеча шест сот второго, мсца марца тридцатого дня".

У того листу печатей чотыры, а подпис рук тыми словы: "Юре Половец зе Сквира Рожиновский, рукою власною, Вацлав Викгорский, подвоеводий киевский, рукою властною, Якуб Крусинъский, рукою власною". Который лист за очевистым поданем и прызнанъем пна Юря Рожновского слово от слова до книг кгродских киевских ест уписан и выпис с книг под печатю моею его млсти отцу Иоасафу, игумену, и всей капитуле манастыра свтого Михайла Золотоверхого киевского ест выдан. Писан в Києве". У того випису кгродского киевъского печат притиснена одна, а подпис руки писарское // (**арк. 224 зв.**) в тые слова: "Андрей Урын, писар кгродский киевский". Который же то выпис за прозбою Василя Кривковича слово отъ слова до книг земских киевских ест уписан, с которых и сес выпис под печатми нашими на то ест выдан.

Писан у Вовручом.

Тарас Лозка, писар зем. киев.

Корыкговал с книгами Александер Шышка".

П о м і т к а: У кінці документа намальовано два кола, у котрих написано: *“місто печати”*.

ІР НБУВ, ф. 420, № 19, 2 арк. Оригінал.
ІР НБУВ, ф. 307, № 535/1763, арк. 222 зв.–224 зв. Копія.

// (**арк. 225–228 зв**.) – чисті.
// (**арк. 229**) *“Кріпости на луг и озера Кораблыские”*

№ 152
1610 р., листопада 10. Лісники. –
Запис підданого князя Корецького Павла Буцевича про одержання від ігумена Свято-Михайлівського Золотоверхого монастиря Йосифа Мировського у трирічне заставне держання острова Чагул на річці Дніпро

“Я, Пашко Буцевич, подданый княжети его мл. Корецкого, з Лесник, відомо чиню тым моим листом каждому, кому бы о том відати належало, то ест, иж арендовалем остров церковный, прозываемый Чагул, на низ Днепра лежачий против Роздоров, у их млсти в Бозе велебного отца Иоасафа Мировского, игумена Михайловского церкве Золотоверхое, и братии всее того ж манастыра в року тепер идучом, тисеча шест сот одинадцатом, на літ три по собе идучих на рок вышпомененый, тисеча шест сот одинадцатый, дванадцатый и тринадцатый, за певную суму грошей коп двадцат и чотыри готовых весь зо всем, яко се сам во собе мает кром свепетовых пчол з водами, з сеножатми, з крыницами, то ест речки Зубач, Иржавец алтернатем, по літам, озеро Чакул и Хрещатое и верх Веленского озера от дня и року певного, декабра шостого дня, светого Николы свята руского в року тепер идучом вышмененым, тисеча шест сот одинадцатом, до дня и року того ж, который припасти мает в року тисеча шест сот тринадцатом, которую суму пнзей повинен буду // (**арк. 229 зв.**) их млсти на рока и дни певныя платити ничим тых роков и дней не покидаючи, то ест коп чотыри грошей на ден Пресвятыя Богородица, а коп чотыри грошей на ден светого Петра, свята русского, а гді б им се их млсти отцу игумену михайловскому и братии его в той суме пнзей на назначоныя рока и часы и с тих не хотел, а в том зволоку або трудност якую чинил, повинен буду кром жадного заживаня права, не одзываючисе пном ани правом, без жадное шкоды и трудности грош на грош половша совите заплатити и в том се уистити, на што и лист сес мой под печатми людей добрих, их млсти пнов Миколая Вавреского, державцу Лесницкого, а пна Матеуша Лупинского с подписом рук их мл. отцу игумену и братии далем.

Писан в Лесниках, в року тисеча шест сот десятом, мсца ноебра десятого дня.

Mykołay Wawrzeczky, oczewiszćie proszony pieczantarz ręką swą”.

П о м і т к а: У кінці документа намальовано коло, у котрому написано: *“місто печати”*.

ІР НБУВ, ф. 307, № 535/1763, арк. 229–229 зв. Копія.

№ 153
1635 р., лютого 12. Київ. –
Запис Олексія Розвори, Філона та Омеляна Пінчука про одержання від ігумена Свято-Михайлівського Золотоверхого монастиря Ісаї Копинського у річне заставне держання озер на Кораблищах

// (**арк. 230**) "Я, Олексей Розвора, Филон, а я, Омелян Пинчук, всі три за едну особу відомо чиним, кому того відати будет потреба, ижес мы арендовали на Кораблищах озера Чакул, Веденского верховину, Подлузное, Лебедин,

Хрещатое, Подтопулное, Ситниховатое зо всіми крыничинами и уловами рыбными вшелякими у его млсти превелебнійшого архиепспа гсдна отца Исаыи Копинского, игумена[а] монастыра Михайловского, на цалый рок от леду до леду в рок 1635, в которых то озерах маем рыбы ловити всіми своими посудками, неводом, сідми жаками и челядю, а с того всего улову весенного, літнего, осінного, свіжое, вялое и солоное рыбы третюю част до монастира под сумнінем давати маем. А що варовал себі его мл. волное ловене рыб жаками в тих же озерах тылко без прешкоды еден другому и закутное озеро Хрещатое перший раз неводом своим зволочи без даня жадное нам части волно будет его млсти и поки не зволочат першей раз до закоту в ступу не повинни будем міти. Еднак по зволоченю зараз мает нам его мл. уступити и Зубан річку, которую для стану лучников и улову осетрового его мл. себі варовал, не маем там жадного вступу міти и ни в чом им не прешкажати, а скоро они з лук зыйдут, теды зараз и тую річку зізом мает нам его мл. до тых же озір прилучити. Що все межи собою постановивши и словом добрым прирекши, щире а вірне церкви Божой послужити обіцуемся. На що и сее писане наше для достовірности и упевненя // (**арк. 230 зв.**) его мл. упросивши добрых людей о подпис рук и печатей притиснене выдаем в монастыру Михайловском року 1635, мсца феврал, 12 дня".

П о м і т к а: У кінці документа намальовано два кола, в котрих написано: *"місто печати"*.

ІР НБУВ, ф. 307, № 535/1763, арк. 230–230 зв. Копія.

// (**арк. 231–236 зв**.) – чисті.
// (**арк. 237**) *"Кріпости на шуршу, близ обители обрітающуюся"*

№ 154
1645 р., травня 20. Київ. –
Випис з гродських книг Київського воєводства привілею польського короля Владислава IV Вази на ігуменство та право володіння маєтностями Свято-Михайлівського Золотоверхого монастиря Йосифу Кононовичу-Горбацькому

"Выпис с книг кгродских воеводства Киевского.

Року тисеча шест сот сорок пятого, мсца мая двадцатого дня.

На рочкох судовых кгродских киевъских од дня семнадцатого мсца мая, в року на дате звыш написаной припалых и судовне отправовать зачатих, перед нами, Яном Вытинъским, подвоеводим[а], а Теодором Гуменицъким, судею, урядниками судовыми кгродскими киевъскими, ставъши очевисто велебный в

Бозе отец Исакий Свирчевъский[113], именем велебного в Бозе его мл. отца Иоасафа Кононовича Горбацького для вписанъя до книг нинешних пер облятам подал привилей от его кр. мл. с печатю коронною меншое канцелярыи и с подписом руки его кр. мл. помененому велебному его мл. отцу Кононовичови Горбацъкому на игуменство монастыра светого Михайла Золотоверхого киевъского даный и служачий, о чом тот привилей ширей в собе опевает, просечи, абы принят и до книг уписан был, которого мы, суд, прий // (**арк. 237 зв.**) муючи, читали, и так се в собе мает:

"Władysław Czwarty z łaski Bożej król polski, wielki książe łitewskie, ruskie, pruskie, mazowieckie, żmódzkie, inflandzkie, smołeńskie, czernihowskie, szwedzki, gotski, wandalski dziedzieczny król.

Oznajmujemy tym listem naszym wszem wobec i koždemu zosobna, komu to wiedzieć należy, że mając sobie dobrze zaleceną wielebnego w Bodze Jozepha Kononowicza Horbackiego, tak w naukach biegłość, jako i pobożność żywota zakonnego, umyśliliśmy mu manaster ś. Michała Zołotowierchego nazwany, religiej greckiej przy mieśćie naszym Kijowie leżący, po dobrowolnym ustąpieniu iresignaciej wielebnego w Bogu Filareta Kizarewicza wakujący, dać i conferować, jakož i niniejszym listem dajemy i conferujemy, za którym tenże wzwysz mianowany Jozeph Kononowicz Horbacki przerzeczony monaster ze wszystkimi do niego zdawna służącemi dobrami, gruntami, przynależytośćiami i pożytkami podług oryginalnych przywilejów opisanymi trzymać i używać spokojnie będzie do ostatniego kresu żywota swojego, obiecując za nas i najaśniejszych następców naszych, królów polskich, iż go z pomienionego manastera nie ruszemy i niko [mu] inszemu ruszyć nie pozwalamy i owszem całe i nienaruszenie zachowamy przy prawie dożywotnym i wszystkich attinenciach, talże przy pożytkach manastyra tego, co i najaśniejszy następcy naszy uczynią, prawa jednak nasze królewskie, Rzeczy Pospolitej i kośćioła katolickiego wcale zachowując, na co dla łepszej wiary list ten ręką naszą podpisawszy, pieczęć koronną przycisnąć rozkazali // (**арк. 238**) śmy.

Dan w Warszawie dnia XV msca marca, roku Pańskiego MDCXLV, panowania naszego polskiego i szwedzkiego XI. Manaster wielebnemu Kononowiczowi Horbackiemu w Kijowie świętego Michała Złotowerchego po ustąpieniu Kizarewicza dobrowolnym. У того привилея его кр. мл. печать коронною меншое канцелярыи есть притиснена, а подпис руки его кр. мл. тыми словы: "Vladislaus rex. Adamus Joes (?) de Komorow[ski], can[cler] crac[owski] regens cancel[ari] m[anu] p[ropria]". Который же то привилей за поданьем выш речоное особы, а за принятем нашим судовим увес слово в слово до книг нинешных ест уписан, с которых и тот выпис под печатю кгродскою киевскою ест выдан.

Писан у Киеве.

Войтех Рилский, войский житомирский, писар кгродский киевский m[anu] p[ropria].

Корыкговал Выговский, m[anu] p[ropria]".

П о м і т к а: У кінці документа намальоване коло, в котрому написано: *"місто печати"*.

ІР НБУВ, ф. 307, № 535/1763, арк. 237 зв.–238. Копія.

---

[113] На полі напис: *"Исакий Свирчевский"*.

№ 155
1670 р., травня 16. Луцьк. –
Випис з гродських книг Луцького замку привілею польського короля Михайла Корибута Вишневецького на володіння корчмою Свято-Михайлівському Золотоверхому монастиреві

"Wypis z ksiąg grodzkich zamku łuckiego.

Roku tysiąc[114] sześć set siedmdziesiątego, miesiąca maja szesnastego dnia.

Na urzędzie grodzkim w zamku jego kroł. mći łuckim przede // (**арк. 238 зв.**) mną, Krzysztophem Peretiatkowiczem, namiestnikiem burgrastwa i zamku łuckiego i księgami niniejszymi grodzkiemi łuckimi stanąwszy[a] personaliter wielebny w panu Bogu jeo mść ociec Ignacy Sakiewicz[115], zakonnik monastera Pieczarskiego kijowskiego, dla wpisania do ksiąg niniejszych hrodzkich łuckich podał per oblatam confirmatią praw od jeo krol. mći monasterowi święto Michała Złotowirchego kijowskiego na karchme, pod tem monasterem będącą, z pieczęcią mniejszej cancellariej koronną i z podpisami rąk jak jeo krol. mći, jako i secretarskiej, daną i confirmowaną, a o tem wszystkim szerzej w sobie obmawiająca, prosząc, aby przyjęta do ksiąg, przyjmując, czytałem i temi jest inserowana słowy:

"Michał z Bożej łaski król polski, wielkie książe łitewskie, ruskie, pruskie, mazowieckie, żmudzkie, kijowskie, wołyńskie, inflandskie, smołeńskie, siewierskie i czernihowskie.

Oznajmujemy tym listem naszym wszem wobec i kożdemu zosobna, komu to wiedzieć należy, iż my, mając wzgląd na pokorną supplikę wielebnego ojca Theodosego Sofonowicza, ihumena monastera Michajłowskiego Złotowierchego, i wszystkiej braciej jego, także za przyczyną niektórych panów rad naszych, a nie życząc, aby dobra cerkiewnę do jakiej kołwiek brały incrementa, pomienionemu ihumenowi michajłowskiemu i braciej jego, karczmę na grunćie michajłowskim wedle przrze // (**арк. 239**) czonego monastera świętego Michała Złotowierchego zbudować i postawić antecessorowie nasi najaśniejći pozwolili i my niniejszym listem naszym pozwalamy. Z której karczmy wolno im będzie wszelakie pożytki do tej że karczmy nałeżące, sobie przywłaszczać wiecznemi czasy. Co jednak ma bydź bez żadnej przeszkody i propeditiej tak od samego wielebnego metropolity kijowskiego, jako też i od mieszczan tamecznych kijowskich, obiecując za nas i za nasze najaśniejsze successory, iż do pomienionej karczmy i jej należnośći wzwysz mianowanego ojca ihumena i braci jego zakonnej, także i po nim następujących ihumenów monastera świętego Michała Złotowierchego oddalić nie będziemy, ale przy tem wszystkim onych że zachowamy, co i najaśniejsze successorowie nasi uczynią. Na co dla łepszej wiary ręką się naszą podpisawszy, pieczęć koronną przycisnąć rozkazaliśmy. Dan w Warszawie dnia XXV miesiąca kwietnia, roku Pańskiego MDCLXX-o, panowania naszego pierwszego roku". Confirmatia prawa monastera świętego Michała Złotowierchego kijowskiego na karczmę pod tem monasterem będącą i zdawna nadaną. W tej confirmatiej przy pieczęci koronnej mniejszej cancellariej podpisy rąk tak jego kroll. mći, jako i secretarskiej, w tę słowa: "Michał król, Joannes Wołowski varm [iński] et culm[eński], can[cłerz] cus, secret[ar] regia mty". Któraż to confirmatia za podaniem i prośbą wysz mianowanej osoby podawającej, a za moiem

---

[114] Написано над рядком олівцем: *"1670"*.
[115] На полі написано: *"Ігнатій Сакевич"*.

urzędowym przyjęciem // (**арк. 239**) do ksiąg pomienionych jest wpisanne, z których i ten wypis pod pieczęcią grodzką łucką jest wydany.

Pisany w zamku łuckim.

Szymon Postrupeńsky, pisarz grodzki łucki, m.p.

Corresit Jasiebski.

Lectum per Wołkowicz, m.p.".

П о м і т к а: У кінці документа намальоване коло, у котрому написано: *"місто печати"*.

ІР НБУВ, ф. 307, № 535/1763, арк. 238–239 зв. Копія.

№ 156
1727 р., липня 27. Санкт-Петербург. –
Указ із Сенату в Малоросійську колегію про дозвіл не брати податок в казну за продаж вина, пива та меду в корчмі Свято-Михайлівського Золотоверхого монастиря

"Указ его величества императора и самодержца всероссийского из высокого сената Малороссійской колегиї июня 4 дня, сего 1727 году, по посланному его императорского величества из высокого Сената в оную колегию указу веліно киевского Михайловского Золотоверхова мнстря игумену Алексію[a] з братиею позволенную им издревле и по жалованнымъ грамотам 190 и 1700 годов опреділенную на пищу и на протчие мнстрские потребы иміющуюся при том мнстре продажу пива, меду и вина отдать в тот мнстр по прежнему и в Малороссийскую колегию того доходу не збирать и по оному указу в Малоросийской колегиї что учинено о том сего июля по 27 число в Сенат не отвітствовано и по указу его императорского величества и по приказу высокого Сената велено о том в Малороссийскую колегию послат потвердителной указ и Малороссійской колегиї // (**арк. 240**) учинить о том по прежде посланному и по сему его императорского величества указу, а что учинено будет, о том в Сенат репортовать.

Обер секретарь Аврам Сверчков.

Секретарь Иван Богданов.

У сего указу его императорского величества печать печатные, пошлин с сего указу взять в Малороссийскую колегию. Написан в приход, ибо в Сенате от того мнстря челобитчиков не иміется.

Секретарь Иван Богданов.

Июля 27 дня, 1727 году.

Канцелярист Алексій Остафьев".

П о м і т к а: На арк. 239 зв. на лівому полі: *"№ 3989"*.

ІР НБУВ, ф. 301, № 216 Г, по оп. № 270, 2 арк. Оригінал.
ІР НБУВ, ф. 307, № 535/1763, арк. 239 зв.–240. Копія.

№ 157
1727 р., серпня 25. Санкт-Петербург. –
Указ Малоросійської колегії ігумену Свято-Михайлівського Золотоверхого монастиря Олексію про дозвіл не брати податок в казну за продаж вина, пива та меду в корчмі монастиря

"Указ его величества императора и самодержца всеросийского и Малоросийской колегиї киевского Златоверхова Михайловского мнстря игумену Алексію з братьею в нинішнім, 1727-м году, іюля 15 дня, в указе его императорского величества и з верховного тайного совіта в высокий Сенат, а из высокого Сената в Малороссийскую калегию написано его императорского величества указа по доношению твоему позволенную вам издревле и по жалованным грамотам 190 и 1700 годов определіенную на пищу и на прот // (**арк. 240 зв.**) чие мнстрские потребы іміющуюся при том мнстре продажу пива, меду и вина отдать в тот мнстр по прежнему, а в Малоросийскую калегию того даходу не збирать, а за гербовую бум агу и с челобитчу пошлины по указу велено взят у тебя и июня 24 дня, сего 1727 году, по его императорского величества указу и по определению Малоросийской калегиї велено по силі приказного его императорского величества указу и з высокого Сената означенного мнстря с продажи вина, пива и меду на прешлые с 722 по сей 724 год и впред по 2 куховных днг в Малоросійскую калегию не збырат и оной збор отдат в тот мнстр по прежнему и в том послат к тебі указ и киевского Михайловского мнстря игумену Алексію з братею о том ведат, а к надзирателю Василю Лосминскому и к зборщиком указ о том послан.

Афанасей Арсеньев.
Петр Кошелев.
Андрей Колычов.
Григорей Волков.
Секретарь Григорей Шарычин.
Августа 25 дня, 1727 году.
Букгалтер Яков Булчаков.

П о м і т к а: На арк. 240 на лівому полі: *"№ 2560. в з."*

ІР НБУВ, ф. 420, № 119, 2 арк. Оригінал.
ІР НБУВ, ф. 307, № 535/1763, арк. 240–240 зв. Копія.

// (**арк. 241–244 зв**.) – чисті.
// (**арк. 245**) *"Кріпости на футор Ленковычовский, нині Ризовсчина под Викгуровщиною називающийся"*

№ 158
1656 р., липня 5. Київ. –
Випис з міських книг Київської ратуші про передачу у заставне держання Мариною Ходичанкою Баликоюта її сином Мартином Баликою острова Меленевського (Ленковщина) біля села Вигурівщина Андрію Биримовичу та його дружині Огрефині Огризковній

"Выпис с книг міских права майдеборского ратуша киевского.

Року тисеча шестсот петдесят шостого, мсца июля пятого дня.

Перед нами, Богданом Сомъковичом, войтом, а Федором Тадрыною, бурмистром, и перед райцами и лавниками в ратушу киевъском становши очевисто велебная госпожа Марына Ходычанка, першого малженъства Михайловая Балычыная, а тепер в стане иноческом названая Марта, инокини монастыра паненского Печерского киевского, и Мартин Михайлович Балыка, сын помененое госпожы Балычыное, обое сполне и згодне для вписаня до книг нинешних міских киевъских подали и очевисто признали лист доброволный заставный вливковый запис свой с печатю и с подписом руки помененого Мартина Балыки, такъже с печатми и с подписами рук людей зацных од себе, урожоному пну Анъдрею Биримовичу и пней Огрефине Огризковне Анъдреевой Биримовичовой, малжонком, на реч певную в том записе нижей инсерованом, // (**арк. 245 зв.**) меновите выражоную даный и служачий. Которого во всем устным, очевистым и доброволным сознанем своим ствердивши и зміцнивши, просили абы прынят и до книг нинешних уписан был. А так мы, врад, тот запис впрод перед собою чытат, а по прочытаню, яко реч слушную, до книг уписат казали есмо. Который од слова до слова увес вписаный писмом руским, так се в собі мает:

"Я, Марына Ходычанка Михайловая Баличыная, першого малженства, а тепер в стане иноческом именем Марта, при Лавры Печерской монастыру киевском паненском зостаючая, а я, Мартин Михайлович Балыка, пречоное госпожи Баличыное зешлых отца своего Михайла сын, а брата Яна Яцковича Балыков сукцессор, обое здоровые будучы на теле и умысле, одступивши свое власное юрысдикции якого ж колвек форум права, а под тот лист доброволный запис свой заставный вливковый себе самых з добрами своими и всие кондицыи ликгимента, паракграфы и обовязки, нижей выражоные и описане, поддаючи и втеляючы явне, ясне и доброволне зезнаваем, иж мы, маючи добра певне, то ест остров, названый Меленевский, за рекою Днепром от міста Киева сугран села Милославсчыны, названое Викгуровсчызны и кгрунту воскресенском и николисского од урожоных пнов Алексанра Ленъкевича и Погорского, подвоеводего и писара земского мозырского, и синовцов его, панов Ерого Казимера и Романа Ленковичов и Погорских зешлому Михайлу Балыце, малжонкови, мене, Марыни Ходычанки, а отцу моем мене, Мартина Балыки, и шляхетной зешлой Марине Козариковне Яцковой Баличиной и сынови ее Яну Балыце, а брату стриечному, правным записом в суме трохсот и тридцати золотих // (**арк. 246**) полских в певных границах в записе и в зезнаню возного реляции подавана того острову в поссессию през пнов Ленкевичов певными терминами и роками до окупна онерованый и записаный яко о том запис пнов Ленкевичов орыиналный достаточный в собе описует, которые добра в непрерваной поссессии нашой аж по сес час зостают и на том кгрунте, острове Ленковсчизне, небожчик Михайло Балыка и зешлая Козариновна з сыном своим певные будынки постановили и кошт наложили. А под. час тых заверухов

и войны зпуштошоный и зепсованый и юж з тых добр острова Ленковсчыны од року тисяча шестсот чтырыдесят осмого през осм літ жадного пожитку не приходило. И до того и звышпречечоная Яцковая Балычыная з сыном своим Яном под час повітрия стертю з того света зешли, которых погребаючы и поминки по них ведле обрадку хрестиянского чынечи, до полтораста золотих выложили и част их на нас припала. А маючы мы волност с права п. пятого из того запису Ленковичовского, же волно нам тыми добрами, островом, диспоновати и од себе оного таковым же правом пустит и заставит. Прето будучы, я, Марта Ходычанка, в стане законничом на выживене свое, а я, Мартин Балыка, на далшое континуване науки школ и розныи потребы сумы пнзей потребны. Теды пречечоную суму свою прынципалную трыста трыдцат золотых яко взглядом за неуживане през так долгий час, літ осм, пожитков з того острову и за прыбудынки золотых сто сімдесят, всего в суме пятсот золотых полских од урожоного пна Анъдрея Бирымовича и малжонки его, пне Огріфины Огрызковичовны, взявши и реалитер одле // (**арк. 246 зв.**) чывши, которую суму пречечоную прынципалную и за кошты свои од них взятую пятсот золотых полских тым записом ншым на тых же добрах, острове Ленковсчызне Меленевском, ведле запису их, нам служачого, вносим, записуем, вкладаем и одвязуем и яко шперунком правным обтяжаем их млстям пну Андрею Биримовичу и Огрефіне Огризковичовне, малжонком, тот остров Меленевский Ленковсчизну, ту ж, под Киевом, за Днепром и рекою Чарториею лежачый, никому од нас первей сего не заведеный, правом и способом таковым же заставным до трех літ нерозделне по собе и других, аж до одданя помененое сумы в реалную и спокойную посесию през вижов урядовых любо сторону людей зацных, которых собі панове Биримовичове способит когут, пусчаем и вздаем. Которая то застава от дня нинішнего, то ест от свтых верховных апостол Петра и Павла ведле календару руского, року теперешнего, тисеча шестсот пятдесят шостого, дня двадцат девятого июня, почынается, а кончытся мает о таковом же часе и дня стых апостолов Петра и Павла ведле того ж календару, в року, даст Пн Бг прешлым, тисяча шестсот петдесят девятого. А гді бы пнове Ленкевичове на термине ве трех летех того ж дня и годины, яко нам ся описали, сумы ведле запису своего прынципалное трохсот трыдцати, яко за провизию и за прыбудынки и кошты ста сімдесят, всей суме пятисот золотых полских, пном Биримовичом, малжонком, не отдали и помененого острову Меленовского не откупили, теды тые добра остров знову в непрерваной поссессыи до такового ж дня и часу, до трех літ, а потом также субсеквентер от тредох трех нерозделне по собе идучых літ аж до // (**арк. 247**) окупи, (которое окупно при уряде и книгах в Киеве мает быт) того устрову пры пречеченых особах пнов Биримовичов малжонков без препедиции зостават мает и с того острову не уступоват аж се им достаточная сатисфакция во всем станет, который остров Меленевский Ленковсчызну мы, звыш менованые особы, Ходычанка и я, Мартин Балыка, сын ее, заводим и заставуем ведле права и запису пновъ Ленкевичов зо всими его пожитками, повинностями и приналежностями, кгрунтами, полями, сеножатми, розробками, дубровами, озерами и зо всими ин енере менеными и не менеными пожитками и прыналежностями, ничого на себе самых и сукцесоров близких и кревных своих не зоставуючы, яко се тот остров в кгрунтах и обходах своих перед тым міл и тепер мает, который то остров Меленевский Ленковсчызну волно будет пном Биримовичом, малжонком, также

кому хотечы таким же правом и до таковог ж часу в той суме пятисот золотых завести и заставити. А иж нам сума помененая сполна оддана о од пречечоных особ дошла, теды мы з одданя оное квитуем и волных пнов Биримовичов, малжонков, вічне чыним. Который то остров од часу и акту даты запису заставного пречечоные малжонкове спокойне, без вшелякое препедиции и импедименту держат и уживат мают аж до одданя зуполне помененой сумы пяти сот золотых, а до того часу екъ с пированя самого термину назначоного в держаню того острова и браню пожитков жадная перешкода от панов Ленковичов, сукцессоровъ их, ани теж нас са // (**арк. 247 зв.**) мых, близких и сукцессоров ншых и субордынованых особ пном Биримовичом, малжонком, чыненя быт не мает и овшем мы од вшеляких импедиментов, которые бы под. час того острову держаня заходили от сукцессоровм близких и покревных ншых, боронит и заступоват маем и повинни будем. А если бы их млст пнове Биримовичове што колвек будынков новых постановили прибудовали, теды волно им будинок свой новопрыбудованый, гді хотечы знести, продати и самый остров од себе кому хотечи таковым же правом пустити заставити и цедовати, на который остров Меленевский Ленковсчызну запис орыиналный заставный интромисию од их млстей пнов Ленкевичов малжонкови и отцеви ншому, также зешлым Марине Яцковой Балычыной и снови ее Яну, а покревному ншому, на тот остров даний и до книг кгродских киевских прызнаный, их млсти пном Андрею Биримовичу и Огрефине Огрызковне, малжонком, и все право, яко нам служило, оддаем, вливаем и трансфудуем на потомные часы и яко нам тот запис и право на ост[р]овъ служило, так и пном Биримовичом служит и належат мает, которые то кондицие вси огулом и кождую зособна в сем записе ншом и в записе пнов Ленкевичов на нас стороны острову стежаючую выполнит и здержат маем и повинни будем, а по нас сукцессорове ншы под закладом пятисот золотых и нагорожене шкод на голове речене слова, кром присеги и доводу ошацованых о што все и о нарушене або невысполнене того запису и якое кондиции даем моц и волне нас будет до вшелякого якого нам прыналежачого права и суду позват где // (**арк. 248**) мы позваны нігде инде не отзываючысе перед кождым врадом и судом ин стати усправедливит и тому запису во всем досыт учынит повинни будем, одписуючыс всих ин енере оброн и добродійств правных, жадною давностю не засланяючыс и на то даемо тот нш лист доброволный заставный и вливковый запис пном Биримовичом, малжонком, с подписом власной руки мене, Мартина Балики, также с печатми и с подписами рук их млстей пнов прыятев ншых, от нас обоих очевисто упрошоных, на подписах рук имены и про[з]висками выражоных. Писан у Киеве, року Бжия тисеча шестсот петдесят шостого, місеца июня дня двадцат девятого".

У того запису печатей прытисненых чотыры, а подпис рук тыми словы: "На местцу и именем пнее матки своее писат не умілое и сам от себе подписуюся Мартин Балика, рукою власною, очевисто прошоный от госпожи Балычыное и сна ее, Мартина, Павлович Богдан Думбяга, рокою. На сведество до того запису от вышменованых особ за прозбою их подписаломсе Василей Дворецкий, рукою власною. На сведетво до того запису од выш менованых особ за прозбою их подписаломсе Даниил Полоцкий, рукою. За устною и очевистою прозбою госпожи Марыны Ходычанки и пана Мартина Балыки, сна ее, до того запису вечыстое продажи их подписаломсе Иван Яримович, на тот час полковник наказный киевъскый, рукою". Который же то запис за очевистим

поданем признанем и прозбою вышменованых особ, а за прынятем ншым урядовым увес слово в слово до книг нинешних міских киевских ест уписан, с которих и сес выпис под печатю міскою киевскою ест вы // (**арк. 248 зв.**) дан.

Писан в ратушу киевском.

Улас Железкович, писар міский киевский, рукою власною.

Корыкговал Хмелевич".

П о м і т к а: У кінці документа намальоване коло, у котрому написано: *"місто печати"*.

ІР НБУВ, ф. 307, № 535/1763, арк. 245–248 зв. Копія.

№ 159
1670 р., січня 22. Київ. –
Випис з міських книг Київської ратуші про продаж Григорієм Биримовичем третини Ленковського хутора на межі села Вигурівщина за річкою Дніпро київському війту Данилу Полоцькому

"Выпис с книг міских права майдеборского ратуша киевского.

Року тисеча шест сот семъдесятого, мсца генваря двадцат второго дня.

Перед нами, Яном Быковичом, субделегатом войтовства киевского, для справы пна Данила Полоцкого, войта киевского, заседалым, а Прокопом Сахновичом, сегорочным бурмистром, и перед райцами и лавниками в ратушу киевском ставши очевисто пан Григорий Биримович, войтович переяславский, будучи лет зуполных и сам всіх добр по небіжчику, пну Андрію Биримовичу, войту переяславском, отцу своїм, собі натуралным правом належачих власным діжичем и поссессором, явне, ясне и доброволне до книг нинешних міских киевских сознал тыми словы, иж маючи при иных добрах менованого пна отца своего собе лекгованых, небожчика пана Андрія Бири // (**арк. 249**) мовила, футор, прозываемый Ленковский, правом заставнымъ и отцу его и ему служачий за рекою Днепром от места Киева з границ села Викгуровщины лежачий, яко о всіх границ певном и досконалом положеню и оцерклiованю футора того Ленковского, бору, лесков, прилузок, заков (?), поля, сеножатей и озер так грамота его царского пресвітлого величества на тот же футор небожчику еще пну Андрію Биримовичу, войту переяславскому, наданая, яко и давние права всі опевают и презъначают футора, теды того собе належную част третюю, маючи моц як хотіти власными диспоновати добрами продал и пустил славетному его млсти пану Данилу Полоцкому, войту киевскому, малжонце, дітем и потомком его таким правом, яковым отец его небожчик, а он по отци держал за певную суму пнзей, то есть за двісте золотых полских, з которой сумы отданя отобравши ее руками своими его млсти пана Данила Полоцкого, войта киевского, сим же урадовным квитуем сознанем и уже от часу сего пан Даниел Полоцкий, войт киевский, волен ест и будет частю третею тоею вышеописаного футора Ленковского яко власностю своею владіти, кому хотя также дать, дароват, продати, таким же правом заменит, фундоватисе, садовину садить и як хотячи водлуг уподобаня своего пустити и оборочат в части той третой бором стоячим, гайками, сеножатми и озерами и в их вловом рибным // (**арк. 249 зв.**)

ово згола всіми кгрунтами и землею, пожитками. А пан Григорей Биримович от часу того з оное третее части цале зрекает се и отступает всіх близъких, кревних, сестри рожоные дви, и далеких повинных от части тое власне собе по отцу своем належачое, где отцевский будынок стоял отдаляючи и оттручаючи посессию споконое держане, кром всякое перешкоды на пана Даниела Полоцкого, малжонку, дети и потомки его вливает и трансъфундует о нарушене от кого колвек нинешнего сознаня и продажи, покладаючи заклад на кождый урад, где б о том справа приточитисе міла, золотых двісте полских, такъже на сторону пана Даниеля Полоцъкого, войта киевъского, другая двісте золотых полских, а пред се сее сознане доброволное и непримушоное постановленя, продажи и пущеня всюды при зуполной моци и твердости оставати повинно, которое пред урадом нинешним доброволное сознане продажи части третее футора Ленковского от пна Григория Биримовича, войтовича переясловского, пану Даниелю Полоцкому, войту киевскому, малжонце, дітем и потомком его для памети до книг міских киевских ест записано. С которих и сес выпис под печатю міскою киевскою ест выдан.

Писан в ратушу киевском.

В небитности писара міского киевского реент подписался Нестор Кононович, рукою.

Корикговано с книгами".

П о м і т к а: У кінці документа намальоване коло, у котрому написано: *"місто печати"*.

ІР НБУВ, ф. 301, № 216 Г, по оп. № 183 а, 2 арк. Оригінал.
ІР НБУВ, ф. 307, № 535/1763, арк. 248 зв.–249 зв. Копія.

№ 160
1670 р., січня 22. Київ. –
Випис з міських книг Київської ратуші грамоти білоозерського воєводи Василя Борисовича Шереметєва від 27 липня 1668 р. переяславському війту Андрію Биримовичу на Ленковський острів за річкою Дніпро

// (**арк. 250**) "Выпис с книг меских права майдеборского ратуша киевского.

Року тисеча шест сот семъдесятого, мсца генвара двадцатъ второго дня.

Перед нами, Данилом Полоцким, войтом, а Прокопом Сахновичом, рочным бу(р)мистром, и перед райцами и лавниками в ратушу его пресвітлого црского величества меском киевском постановивъшис очевисто пан Григорей Биримович, войтович переясловский, для вписаня до книг нинешних меских киевских подал пер облятом грамоту, даную небожчику Андрею Биримовичу, войту переясловскому, служачую од его млсти пана Василия Борисовича Шереметева, боярина и воеводы и намісника белоозерского на футор, меновите на Ленковсчину за Днепром кгрунтом лежачий, просечи, жебы принята и до книг уписана была а так мы, урад, тую грамоту впрод перед собою // (**арк. 250 зв.**) читать, а по прочитанъю, яко реч слушную до книг нинешних вписат казали. Которая грамота писмом рускимъ писаная, так се в собе мает:

“Бжиею млстию великого гдря цря и великого кнзя Алексія Михайловича, всея Великия и Малыя и Білыя России самодержца и многих гсдрств и земел восточъных и западных и сіверных отчича и дідича и наслідника и гсдря и обладателя его црского пресвітълого величества боярин и воеводы и намісник белоозерский Василей Борисович Шереметев с товарисчы в нынешнем, во сто шестъдесят осмом году, июня во тринадцатый день, великого гсдря цря и великого кнзя Алексія Михайловича всея Великия и Малыя и Білыя Росии самодержца, в грамоте писано к боярину и воеводам и наміснику белоозерскому Василъю Борисовичу с товарисчы бил чолом великому гсдрю его црскому пресвітлому величеству переясловской войт Андрей Биримов, чтоб великий гсдрь его црское пресвітлое величество пожаловал ево, велъл ему дать свою црского пресвітлого величества грамоту на купленой ево Андреев двор и на землю на Лінковскуй остров, что на рекі Днепрі, почему ему, Андрею, тімім купленым двором и земълею, Линковским островом, владіт, а купчая де у него на тот двор и на землю есть и великий гпдръ црь и великий // (**арк. 251**) кнзь Алексій Михайлойлович, всея Великия и Малыя и Білыя России самодержец, пожаловал ево, войта Андрея, веліл до смотра купчей тім ево купленым двором и землею Линковским островом, на реці Днепр владіть по прежнему и по указу великого гсдря его црского пресвітлого величества боярин и воеводы и намісник белоозерский Василей Борисович с товарицы у переясловского войта, у Андрея Биримова, до смотра купчей дваром и земълею Линковъским островом владіт велили по прежнему боярин и воевода и намісник белоозерский Василей Борисович печат свою приложил. Писанъ у Киеве, літа семъ тисечей сто шестдесят осмого, июля в двадцатъ семый день”.

У тое грамоты печать боярина и воеводы и намісника белоозерского Василия Борисовича Шереметева есть притиснена, которая ж то грамота за поданем и прозбою вышей менованое особы, пана Григория Биримовича, а за принятъем нашим врадовым уся слово в слово до книг нинешних меских киевских есть уписана, с которых и сес выпис под печатъю міскою киевскою есть выдан.

Писанъ в ратушу киевском.

В небытности писара міского киевского подписался реент Нестор Кононович, рукою.

Корыкговал с книгами”.

П о м і т к а: У кінці документа намальоване коло, у котрому написано*: “місто печати”.*

ІР НБУВ, ф. 301, № 216 Г, по оп. № 183, 2 арк. Оригінал.
ІР НБУВ, ф. 307, № 535/1763, арк. 250–251. Копія.

№ 161
1693 р., серпня 5. Київ. –
Випис з міських книг Київської ратуші про заповіт київської міщанки Марії Полоцковни-Рижової ігумену Свято-Михайлівського Золотоверхого монастиря Сильвестру Головчичу третини Ленковського хутора за річкою Дніпро біля села Вигурівщина

// (**арк. 251 зв.**) "Выпис с книг міскых права майдеборского, ратуша киевского.

Року тисяча шестсот деветдесят третого, мсца августа пятого дня.

Их црского прсвтлого влчства в ратушу киевском перед нами, Яном Демидовичомъ Быковичом, упривилийованимъ войтом, а Василием Зименком, рочним бурмистром, и перед райцами и лавниками постановившися очевисто пни Мария Полоцковна, першого малженства Петровая Луцковичовая, а второго – Рызиная, мещанъка киевская, с притомностью сна своего рожоного Евстафия Петровича явне, ясне и доброволне ку записаню до книг ннешних міских киевских внесла и признала, иж она, маючи в спокойном диспонованю и поссессии своей третюю часть футора, называемого Ленковичовского, за рекою Днепром близко села Выкгуровщини певным границ оцирклованем лежачую, ни в чом никому не пенную и не заведенную и жадними не онерованную призисками помененой Марии по отцу еі небожчику пну Даниелю Полоцкому, войту киевском, правом спадковым и сукцессиею належитою спалую, а небожчик отц // (**арк. 252**) еі, пн Даниел Полоцкий туюю третюю част оного Ленковичовского футора міл купном от Григория Быримовича, войтовича переясловского, набатую. Которое купно есть записано в книгах міских киевских в року тисяча шестсотъ семъдесятом, мсца генваря двадцат второг дня, и з книг небожчику пну Полоцкому при иншых на тот футор служачих записах выдана, будучи теды она, пни Мария Полоцковна, з права посполитог волна, добрами собі по отцу належачими, як хотечи диспоновати туюю третюю част футора Ленковичовского, зо всіми до неі прислушаючими належитостями и пожитками, якими небожчик отц еі владіл и она по сес час владіла, то ест борком, гайком, полями, сеножатми и озерами и до того из дворцем на той же части футора побудованым доброволне продала от себе и на вічъност уступила превелебному в Бгу его млсти гспдну отцу Силвестру Головъчичу, игумену мнстра Михайловъского Золотоверхого киевского, и всей того мнстра велебной капитуле и братии за певную и юж зуполне до рук своих отобраную сумму пнзей, то есть за триста золотых полских доброй монети. А так уже от сего часу волно есть и будет превелебному в Бгу его млсти отцу игумену и всей капитуле Михайловской теперешней и в потомъние часы наступуючой, тоею купленою третею частю Ленковичовъского футора з приналежачими к ней выш менованными кгрунтами и землею волною и з дворцем, там же на футоре сто // (**арк. 252 зв.**) ячим, як хотечи владі ті, ново фундоватися, дерево овощное кревити в озерах рыбу ловит и ведлуг найліпшого уподобаня на потребу мнстрскую диспоноват и корыстит вічними часы, кром жадной ни от кого перешкоды пни Мария теж Полоцковна, як сама от тое проданое части футора и ее пожитковъ всіх зрекаетъся и уступует и всіх близких своих и далеких кревних, особливе сна вышреченного Евстафия Петровича отдаляет, так

заступоват и боронити от всіх імпедиментов и трудностей. Если б кто о проданую часть того футора труднит отозвался превелебного млсти отца игумена и всю капитулу своим коштом власным и накладом обликгует и записуетъся до літ в праві посполитом описаных от продажи кгрунтов то под закладом в спротивленося ннешней продажи таковое ж суммы трох сот золотых на урад, где бы справа приточится міла, особливе на сторону укривжоную и под нагороженем шкод и накладов правных словне, кром присеги ощацованых. Сяя однак вечистая продажа и купля и по заплаченю закладу и шкод нагороженю во всіх своих пунктах без нарушеня зоставити маетъ вічне и тая купленая часть футора от мнстра Михайловского нияким способом нигде вічними часы отходити в посъсессию футора третюю часть служачие ораз превелебному отцу игумену михайловскому отдала в руки. Потом зараз // (**арк. 253**) за потребованем обоих сторон превелебного в Бгу его млсти отца Поликарпа Тарнавского, намістника михайловского, яко и пни Марии Полоцковни для поданя и интромиртованя в вікуистую поссессию монастиреви Михайловъскому той части футора Ленковичовского зо всіми кгрунтами были приданы з майстрату старший райца пн Иван Малченко и урадник сегорочный присяглый пн Сава Можневский, которые подлуг злеценя урадового сполне з превелебным отцем Тарнавским, намістником и продавцею пни Мариею іздивши на тую част футора проданую, оную з озерами, сіножатмі, полями, борками, гаями и всіми кгрунтами, до той части належачими, в моц, держане и спокойную поссессию превелебной капитуле Михайловъской и их сукцессором урадовъне отвели, подали и інтромиттовали на вічние часы. А тое інтромиссии иж никто не боронып и никто до оноі части футора и всіх вышемененных кгрунтов з жадным правом долъгом з близостю и ни з якою належностю не отзывалъся и не приповедал, прето превелебный отц намістник тое все пречоними урадовыми особами освідчивши, паметним заложил и за тоею интромиссиею правною в поссессию и област част футора Ленковичовъского з кгрунтами до мнстира Михайловъского отобрал вечисте. Которая ж то продажа, третее части вышей змінкованего Ленковичовъского футора пни Марии Полоцковны, а куплю превелебного в Бгу его млсти отца игумена михайловъского и всеі капитули такъже и інтромиссия урадовъне // (**арк. 253 зв.**) в тую част футора сталая для памети и літ пришлых в книги міские киевские есть записана. З которых и сес выпис под печатю міскою киевскою выдан.

Писано в ратушу киевъском.

На містцу писарском зостаючий, Иван Александрович Пыка, подписуюся рукою власною.

Корикговано з книгами”.

П о м і т к а: У кінці документа намальоване коло, у котрому написано: *“місто печати”.*

ІР НБУВ, ф. 420, № 51, 2 арк. Оригінал.
ІР НБУВ, ф. 307, № 535/1763, арк. 251 зв.–253 зв. Копія.

// (**арк. 253 зв.–261**) *“Кріпости на млин в Переяславі обрітающийся”*

№ 162
1688 р., лютого 21. Баришівка. –
Оборонний універсал генерального осавула Войця Сербина переяславському полковнику Дмитращці-Райчі на місце для млина на річці Трубіж на Переяславській греблі під селом Попівці

// **(арк. 261**) "Я, ниже на подписі выражоный, чиню відомо сим моим писанем, у кождого суду и права, кому о том відати будет належало, иж рекспектом давней, не розерваной ку собі братерской зычливости, его млсти пна Думитрашка Райчы, полковника Войск их црского пресвітлого величества Запорозкого переясловского, купленное місце на млын о трох заставках на реці Трубешу, на греблі міской под Попувцами, за певную суму от небожки пни Качановской, обывателки переясловской, его млсти пну полковнику переясловскому вічными часы дарую. Волен теди его мл. пн полковник на тым місцу млыни будовати и з них собі вшелякие пожитки винайдовати, и кому хотіт, построївши млын, дати, даровати, люб за гроши продати, о которое місце ежели бы его мл. пн Дмитрашка Райча, полковник переясловский, міл бы міт от кого якую турбацию, я сам от кождого такового турбатора винен буду его млсти пна полковника у кождого суду и права боронити и заступовати. С тим для ліпшое віри и певности даю его млсти сее мое писане з притисненем печати и подписом руки моей.

Писан в Баришовці д[ня] 21 февруария року 1688.

Войца Сербин[a], асаул Войска их црского пресвітлого // **(арк. 261 зв.**) величества Запорозкого енеральный".

П о м і т к а: У кінці документа намальоване коло, у котрому написано: *"місто печати"*.

ІР НБУВ, ф. 420, № 46, 1 арк. Оригінал.
ІР НБУВ, ф. 307, № 535/1763, арк. 261–261 зв. Копія.

Опубліковано: Мицик Ю.А. З документів до історії Свято-Михайлівського Золотоверхого монастиря у Києві XVII–XVIII ст. // Сіверянський літопис. – 2007. – № 5. – С. 30–31.

№ 163
1691 р., листопада 20. [Київ]. –
Церограф Родіона Дмитрашка-Райчі Свято-Михайлівському Золотоверхому монастирю на млин на Переяславській греблі

"Року тисяща шестсот деветьдесят первого, мсця ноеврия 20 дня.

Відомо чиню сим моим цірокграфом, я, ниже именно виражений Думытрашко Райча, иж на пилную велце мою потребу вызичилем в его млсти гспдна отца Силвестра Головчича, на тот час игумена монастира стого архистратига Михаила Златоверхого, грошей монастирских тисячу золотих доброю монетою в року 1689-м, по котором то моем визиченню взглядом того стого монастира нищети и убожества позволилем своим млином и всім до него приходячими розмірами для виживленя своего завідовати и обладати всякими приходами им доброволне яко хотіти на греблі переяславской крайним от Попувец з двома коламы мелними и з третим ступним колом суконним стоячим.

Теды кди люде міючи добрую певност и к певной прилеглости хотіли они под свою власт за ціну тисячу золотих и двісті золотих от мене купити, я, яко міючи от давних времен горливост к тому стому Михайловъскому монастиреві, не чигаю на тот наддаток золо // (**арк. 262**) тих двісті, але за тот визиченний дом тисячу золотих попускаю тому стому монастиреві мълин, на греблі переясловской из трома колами стоячий, в вічную поссесию и доживотное держане, которому стому монастиреві уже волне власне яко своим добром владіти, продати и заставити, и як хотіти на свой ліпший пожиток обернути, а я, наслідники мои, не повинен жадною мірою до него утручатися, що в сем моем запису для достовірной памятки и в часы потомние ретелне доложивши, печатю и подписом имени моего и повторе стержаю.

Думитрашко Райча.

И я, Алексій Маркович Райча, подписую руку свою".

П о м і т к а: У кінці документа намальоване коло, у якому написано: *"місто печати"*.

ІР НБУВ, ф. 307, № 535/1763, арк. 261–261 зв. Копія.

// (**арк. 262 зв.–268 зв**.) – чисті.

// (**арк. 269**) *"Кріпости на землы Кривковскую и Даниловскую"*

№ 164

1700 р., червня 5. [Київ]. –

Грамота київського воєводи Петра Івановича Хованського про розмежування сіл Крюківщина та Данилівка, які надані за указом царя Петра I від 24 травня 1700 р. у володіння Свято-Михайлівському Золотоверхому монастирю

//(**арк. 269**) "Лета 1700, июня в 5 д., по указу великого гсдря цря и великого кнзя Петра Алексіевича[a], всея Великия и Малыя и Білыя Росії самодержца, и по приказу боярина и воеводы киевского и намісника югорского кнзя Петра Ивановича Хованского с товарыщи. В ннешнем 1700-м году, маия в 24 д., великого гсдря в жалованьной грамоте за приписю дьяка Михайла Родостамова, какову обявил боярину и воеведе киевскому и наміснику югорскову, кнзю Петру Ивановичу Хованскому, Михайловского мнстря игумен Захарії Корнилович, а в ней написано: пожаловал великий гсдр того Михайловского мнстря Златоверхого игумена з братиею и хто впред по нем игумены и братия будут, велено по уневерсалу подданого, Войска Запорожского обоих сторон Днепра гетмана и славного чина свтаго апостола Андрія коваліра Ивана Степановича Мазепы, видя того Михайловского мнстря скудост и убожество, владіт внов двемя выше помянутыми селищи пустыми кото // (**арк. 269 зв**.) рые к их же мнстрским грунтом прилеглые со всіми границами, межами и положеннями, как изстари в себі содержатца и впред будущие времена к той обители быть ненарушимо, и майя в 25 ден бил челом великому гсдру црю и великому кнзю Петру Алексіевичу, всея Великия и Малыя и Білыя Росії самодержцу, а в Киеве в приказной полате боярину и воеводе киевскому и намістнику югорскому кнзю Петру Ивановичу Хованскому того Михайловского

мнстря игумен Захарей Корнилович подал челобитную, чтоб поданой ему великого гсдря жалованной грамоте, какова им дана в ннешнем 1700-м году ті вышеписанные пустые два селища с их приналежностями о весть в дачю ему, ігумену, з братиею и по указу великого гсдря и по приказу боярина и воеводы киевского и намісника югорского, кнъзя Петра Ивановича Хованского, с товарыщи, велено салдацкого строю маеору Семену Вишину да киевские приказные полаты подячему Гаврилу Паршину на ті пустые два селища іхат, а приехав к тім селищам пустым, взяти с собою околных людей и которые на тіх селищах живутъ в пасеках, которые тім селищам границы знают тіх дву селищ с их приналежностми подлинно всего досмотріт и описат, а вписав ті выше помянутые два селища со всіми их прилежностьми, полями и пахотными землями и с лесами отвесть в дачю того выше помянутого Михайловского мнстря Златоверхого игумену За // (**арк. 270**) харию Корниловичю з братиею и по тому великого гсдря указу салдацкого строю маеор Семен Вишин да подячей Гаврила Паршин приехав к тім дву селищам пустым, взяв с собою околных людей и пасечников, которые тім селищам границы знают, тіх пустых дву селищ Кривковшины и Даниловки с их принадлежностъми по отводу околных людей и пасечников подлинно всего досматривали и описывали, а по описы и по отводу Киево-Печерского мнстря подданого Сенки Степаненка селища Кривковщина от Киева восми верстах, а по ограниченю, почав от криницы Днепрца дорогою Гатенскою до дороги Юровской, а дорогою Юровскою до далины Журавлицы и доброго дуба при Журавлицых, Журавлицею в річку Гатенку, а Гатенкою вниз до платины мелничной Шархаевского, а от плотины Шархаевского в верх річкою Кривковскою до дороги что идет чрез село Кривковщину тою ж дорогою мимо градов лесок вправо на Кривковском поли, а вліво подле копцов на шархавской земли до вершины Туровой долины, от Туровой долины до Киева повернувшися, боярскою дорогою мимо самой вершины Кривковской там же и подле копцов вправо на земли Кривковской сыпаных, просто тою ж дорогою аж до Днепрца, Днепрцем в верх до дороги Гатенской селища Даниловка от Киева в двадцати пяти верстах, а по отводу ограничением Печерского местечка жителя, которий живет в пасеке на Даниловской земли, такъже и Печерскога ж мнстря подданых села Кожуховки жителей Андрюшки Мос // (**арк. 270 зв.**) товничего, Оски Кривченка, Стенки Лазовицкого, почав от платины Кожуховской на річке Бобрице и тою ж Бобрицею в верх до вершины по правую сторону земля Даниловская[116], а по лівую – Кожуховская от вершины Бобрицы луговинною долиною чрез лесок Барин, а по ограничению тот Барин в стороні к земли Даниловской тою ж долиною подле поля Салтановское до озера, ис которого вышла річка прозванием Хлібча, тою річкою вниз до ріки Стугны по правую сторону той річки до Даниловки належащея земля Салтановская, а по лівою Василковская от річки Хлібчи в верх Стугною по отводу выше помянутого Пашки Герасимова до дороги Мотовиловской, которая лежитъ до Даниловки чрез вал тою дорогою, идучи к Даниловки, по правую сторону земля Даниловская, а по лівую Плесецкое тою ж дорогою до леска, названого Круглица, Даниловского, от того леска Круглица дорогою до Княжич по правую сторону до далины Гниловод земля Даниловская, а по лівую Плесецкое долиною

[116] На полі напис: *"граница Даниловская"*.

Гниловодом в верх к новоселкам до річки Кладовы, а от Кладовы до селища Лысовки, от Плесецкой границы до реки Рпени, рекою Рпенем вниз к Княжичам, мимо Княжич Рпенем до річки Бобрицы, гді в Ирпен впал тою Бобрищею вверх к мелничной платине, на которой мито беретца, от платины тою Бобрицею в верх до селища Забура вправо земля Даниловская, а вліво Белогороцкая тоюж Бобрицею до селища Даниловки и платины Данилов // (**арк. 271**) ской до платини Кожуховской. И июня в 4 ден бил челом великому гсдрю и великому кнзю Петру Алексіевичу, всея Великия и Малыя и Білыя Росії самодержцу, а в Киеве в приказной полате боярину и воеводе киевскому и наміснику югорскому, кнзю Петру Ивановичу Хованскому вышепомянутого Михайловского мнстря Златоверхого игумен з братиею подал чебитную, чтоб великий гсдр пожаловал ево, велíл на ті выше помянутые пустые два селища со всіми их приналежностъми для владіния им вічного з доізду и описи вышеписанных посылщиков дать выпис. И по указу великого гсдря тебі, Михайловского мнтря Златоверхого ігумену, Захарию з братиею во владініе вічное тіх пустих дву селищ со всіми их прележностми, полями и пахотными землями и с лесами дана сия выпис, к сей выписи боярина и воеводы киевъского и намісника югорского, кнзя Петра Ивановича Хованского печать приложена.

Дяк Иван Невіжин.

Справил Макарко Калачников".

П о м і т к а: У кінці документа намальоване коло, у котрому написано: *"місто печати"*.

ІР НБУВ, ф. 307, № 535/1763, арк. 269–271. Копія.

// (**арк. 271 зв.–276 зв**.) – чисті.

// (**арк. 277**) *"Кріпости на землю Крехаевскую"*

№ 165
1699 р., вересня 22. [Крехаїв]. –
Купчий запис крехаївської громади про передачу лісу Малий Кормил ігумені Києво-Печерського Свято-Вознесенського та Глухівського Успенського дівочих монастирів Марії Магдалені Мазепиній

"Року 1699, септеврия 22 дня.

Я, Кондрад Жагло, на сей час будучий войт крехаевский, з усею громадою чиним відомо сим нашим записом тепер и на потомнии часи, иж ми, громада крехаевская, всі единостайне не с примушеням, тилко по самой доброй волі нашой, зхилившися на прозбу ясне в Богу превелебной добродійці нашей, ей милости госпожи Марии Магдалені Мазепиной, игуменки манастирей девичих Печерского и Глуховского, позволилисмо в грунті нашом крехаевском ей милости ліс заняти, прозиваемий Урочищцами, за болотом Скриплинским, половину Кръмелика Малого, которим волно будет ясне в Богу превелебной добродійці нашой тим лісом владіти и на свои пожитки, якии колвек хотіти оборочати вічними часи, позволяем. А ми уже от сего часу сами, яко теж и діти наши, не повини в тот ліс жадною мірою втручатися и его пустошити без

благословения на свои пожитки, покладаем вини сами на себе талярей десят и караня не отпусного в той мірі и шкоді нашой справуючихся, на що для ліпъшой віри и певности даем сей наш запис, вишменованой ясне // (**арк. 277 зв.**) в Богу превелебной добродійці нашой, млсти госпожи игуменії манастирей девичих Печерского и Глуховского з подписом имен наших:

Кондрат Жагл, во[й]т, Васил Тавлуй, Марко Старий, Потап Старий, Михайло Санатор, Яков Борч, Петро Чамро, Дацко Гоголювец и иних у громаді и враді той немало будучих, яко не уміетних писма, подписуем руки свои крестом святим + ”.

ІР НБУВ, ф. 307, № 536/1762, № 38, арк. 75–75 зв. Оригінал.
ІР НБУВ, ф. 307, № 535/1763, арк. 277–277 зв. Копія.

№ 166
1700 р., березня 23. Омелянів. –
Купчий запис омелянівського жителя Нестора Лавреньова про продаж крехаївської ниви Дмитру Кирдановському

“Року 1700-го, мсця марта 23 дня.

Я, на имя Нестер Лавъренов, зят Боярин, травтел Омеляновъский, міючи свою власную ниву, ані заставъную, ані пенную, межи шляхами, межи Стибинским и межи Савинским, продалем пану Димитрию Кирдановъскому за талярей десят вічними часи, а тая нива в головах подле Якима Говорухи помеж, що теж на имя Нестер, даю мою сию карту пану Димитрию Кирдановъскому для ліпшоі віри при людех зацних и віри годних, при Саві Міненку, атаману омеляновъскому, и Роману Сіталу и Лавъріну Топісі, товараствами сотні Острицкоі, а с посполитих людей Семен Семикупъний и Силі Марченку тая купля сталася. А ежели би могл хто в тую ниву инътересоватися, так з близких, яко и далеких, покъревъних моіх, а на уряд наш Омеляновъский талярей десят, на що // (**арк. 278**) для ліпшоі віри и певъности даю мой сей запис до рук пану Димитрию Кирдановъскому с подписом руки моеі власноі.

Писан в Омелянові, року и дня вишменованого[117]”.

ІР НБУВ, ф. 307, № 536/1762, № 48, арк. 93. Оригінал.
ІР НБУВ, ф. 307, № 535/1763, арк. 277 зв.–278. Копія.

№ 167
1711 р., березня 11. Крехаїв. –
Купчий запис Дмитра Кирдановського про передачу ниви Свято-Троїцькій церкві в обмін на Пікарівський пляц в селі Крехаїв

“Року 1711, марта 11 дня.

Я, Дмитро Иванович Кирдановский, чиню відомо сим моим писаня кождому в соби о том відати належало тепер и в потомніе часи, иж я, иміючи власную свою ниву, нікому не пенную, ані заведенную миже шляхами Стибином и Савином лежачую, которую то ниву отдалем до храму Святой

[117] В оригіналі в кінці тексту стоїть *“+”* замість підпису, в копії – відсутній.

Живоначалной Тройци в селі Крехаеві стоячой, в заміну пляцу, прозиваемого Пікаровского, громадою крехаевскою мні даного на оселя. А вже я сам, так жона моя, близкие и далекие покревние мои, жадною мірою не повини в тую ниву интересоватися и от церкви Божой отдаляти, але вічними часи зрікаемся под виною правною на врад евминский талярей 20, а на врад крехаевский талярей 10 неотпусно повини заплатити. А если би также хто иміл, так з духовного стану, тамошного священика парафіялного крехаевского, а особливе з посполитих людей, жителей крехаевских, оную ниву от церкви Божой крехаевской отторгну // (**арк. 278 зв**.) ти и на свои пожитки оборочати, таковий каждий Бога запамяталий человік заплатит вини на церков Божъю крехаевскую талярей трицят и проклят будет анафема и не наслідит Црства Небесного вовіки віком. Амин. На що для лучшого увірения и памяти даю сию мою карту до рук громаді крехаевской з подписом руки моей власной.

Писан у дому моем у Крехаеві, року и дня вишписаного.

Дмитро Кирдановский.

Иерей Конъстантин, сщенник крехаевс(кий).

Васил Тавлуй.

Павел Полулях.

Васил Марченко. И иних немало на тот час будучих при отданю сего запису до рук громадських”.

ІР НБУВ, ф. 307, № 536/1762, № 48, арк. 93 зв. Оригінал.
ІР НБУВ, ф. 307, № 535/1763, арк. 278–278 зв. Копія.

№ 168
1711 р., березня 11. Крехаїв. –
Купчий запис крехаївської громади Дмитру Кирдановському про дозвіл на обмін ниви на Пікарівський пляц в селі Крехаїв

“Року 1711, марта 11 дня.

Мы, громада крехаевская, всі единостайне чиним відомост сим нашим писаным кожному, кому бы о том відати належало, тепер и в потомние часи, иж мы, схилившися на прозбу пана Дмитрия Кирдановского, позволисмо на власном нашом громадском пляцу, прозиваемим Пікаровским, межею з едной сторони от Василя Санатора, а от другой сторони межею и до города Яцка Бараненъка, ему пану Дмитрию поселитися, а то в тот способ же он пан Дмитрий, иміючи власную // (**арк. 279**): свою ниву нікому не пенную, ані заведенную, межи шляхами Стидином и Савином лежачую, которую то ниву в заміну того выш помянутого пляцу нашего громадского дал пан Дмитрий до храму Стой и Живоначалной Тройци, в селі Крехаеві стоячой. А вже ему самому, пану Дмитрию, так жені его и наслідию, волно будет тим пляцом, як власним своим добрим владіти, дати, продати и на який колвек свой пожиток оборо чати. А так мы, громада, самы, яко жоны, діти наши, близкиї и далекие покревние наши, не повинни до того пляцу интересоватися и домовиска непотребніе чиніти под виною с кождого нас в той вині показавшися повинни будем заплатити на вряд евминъский талярий двадцать, а на вряд наш

крехаевский талярий десять, але уже од сего часу жадного права до того пляцу, як не міем, так и не повинни будем міти, на вічние часи зрікаемъся, и сим рукодайним нашим писмом ею пана Димитрия Кирдановского огорожаем и руки наши крестами стими пописуем:

Иерей Конъстантин, сщенник крехаевский.

Иван Богдановский, на тот час будучий староста евминский.

Стефан Пекур, войт крехаевский +

Павел Полулях +

Иван Потапенко +

Хведор Горбач +

Петро Кушка +

Стефан Москаленко +

Тимух Шурика +

Василь Марченко +

Петро Чамро +

Пилип Ковал, ктитор +

Писан в дому пана Димитрия, при нас, нижей менованых особах, року и дня вышписанного".

ІР НБУВ, ф. 307, № 536/1762, № 51, арк. 97. Оригінал.
ІР НБУВ, ф. 307, № 535/1763, арк. 278 зв.–279. Копія.

№ 169
1714 р., травня 15. Київ. –
Купчий запис ніжинського сотника Івана Пироцького та його дружини Агафії Забіли про продаж лісу Старий Кормил біля села Крехаїв ігумену Свято-Михайлівського Золотоверхого монастиря Іоаникію Сенютовичу

// (**арк. 279 зв.**) "Року тисяча сімсот четвертогонадцать, мсця мая пятогонадцет дня.

Я, Іван Пироцкий, сотник полковий ніжинский[а], моим и супруги моей іменем Агафиї Забіловни Ивановой Пироцкой, сукъцессорове добр небожчика его млсти пана Константиа Дмитриевича Солонини, нижей спецификованних, чиним відомо сим нашим доброволним и ні в чом не примушеним писанем, кому бы о том відати належало тепер и в потомние часи, иж межи иними добрами лежачими, природним правом по небожчику пану Конъстантию Солонині, дідусеви нашом[б], на нас спадлими и подлуг духовници небожки ей млсти паней Агафиї Самойловни Константіевой Солониновой, бабусі нашой, в поссесію нам данними за виразним ясне велможного добродія его млсти пана гетмана універсалом, міючи мы ліс наш власній от давних літ през небожчика его млсти пана дідуся нашего занятий, и с килкадесят літ за оборонами ясне велможних их милостей панов гетманов Войска его царского пресвітлого величества Запорожского, хованых и вирощеных, лежачий неоподаль села Крехаева, маетности обытели стой Михайловской Золотовер // (**арк. 280**) хой киевской, прозиваемий Кормил, которого у коло болото, межи Старим и Новим Кормілем будучу, обходит, а не могучи мы саамы, продавцы ліса поменен ънаго

сукъцессіею нам спалого, Великаго Корміля, для отлеглости мешканя нашего заживати и звичайнаго собі з того ліса пожитку употребляти, частю на бгомоліе за дши покойних их милостей панов Костантия Димитреевича Солонини и паней Агафії Костантиевой Солониновой, прародителей наших, от которих и тот ліс нам, яко родним унучатам, достался и вічное о них во стой обытели поминовение, частю за сумъму, то ест семъсот золотих монети литовской, висоце в Бгу превелебнему его млсти гспдну отцу Иваникию Сенютовичу, игуменови обытели сто-Михайловской Золотоверхой киевской, и по нем будучим игуменом и братії тоей же стой обытели продалисмо и на вічную их превелебностям и помененной стой обытели Михайловской поссесию уступили, которую то суму золотих семъсот усю сполна руками нашими одобравши, ліс помененний, Кормил Старий, в моц и спокойное владініе висоце в Бгу превелебному его млсти отцу игуменови Михайловскому теперешнему и по нем будучим игуменом и братиї обители сто-Михайловской Золотоверхой киевской, одаем и уступуем, зрекаючися так мы самы продавци вышей помененъние, того // (**арк. 280 зв**.) од нас частю проданного, частю дарованъного на стые молитви ліса, Корміля Старого, на вічніе часи. Яко теж потомков и сукцессоров наших и кревних близких и далеких моих и жони моей сам доброволним и ні в чом не примушенъним записом нашим, в потомъние вічние времена отдаляючи. Волно теды есть и будет висоце в Бгу превелебному его млсти гспдну отцу Иоаннікію Сенютевичу, игуменови сто Михайловской обытели Золотоверхія киевския, и братиї тоя ж стия обытели тим од нас частю проданним, частю дарованным лісом, Кормілем Великим, яко своїм и стой обытели власным, ведлуг своего уподобаня владіти, дати, продати, заміняти и на якиї хотячи пожиток свой а обытели стой его употребляти. А мы уже, продавци, и сами, и потомъки наши, так теж и кревние наши близкие и далекие, жадной и найменшой належитости да того у вічную поссесию пущенъного ліса Корміля Старого, ані теж хто инший вічними часи интересоватися не повинен будет, под зарукою на ясне велможного добродія его млсти пана гетмана Войска его царского престлого величества и до шкатули войсковой тисячи золотих и позвинами правними оттоль походячими. А если бы хто міл их милостей о той проданъний от насъ ліс турбовати, так я сам и по мні будучие потомъки мои, дольжны будут в кожного суду и права отвітовати, заховуючи обытель стую // (**арк. 281**): без всякоя ея турбациї и кошту, при спокойном и навсегда ненарушном от нас проданного кгрунту владіниї, и на тое даем сее писание наше з подписом рук наших и при звиклой печати.

Діялося в богоспасаем граді Киеві, року и дня вышей писанних.

Я, вышей написанный Иван Пироцкий, сотник полковый ніжинский, сей вічистой продажи запис, зознаваючий моим и супруги моей Агафиї Забіловны именем подписуюся Ивановой Пироцкой"[118].

ІР НБУВ, ф. 420, № 84, 2 арк. Оригінал.
ІР НБУВ, ф. 307, № 535/1763, арк. 279 зв.–281. Копія.

[118] В оригіналі є печатка, в копії запис про печатку відсутній.

№ 170
1714 р., травня 16. Київ. –
Випис з міських книг Київської ратуші купчого запису ніжинського сотника Івана Пироцького про продаж лісу Старий Кормил біля села Крехаїв ігумену Свято-Михайлівського Золотоверхого монастиря Іоаникію Сенютовичу

"Выпис з книг міских права майдебурского ратуша киевского, року тысяча сімсот чотирнадцатого, мая шестогнадцят дня.

Его свщеннійшого царского пресвітлого влчства в ратушу киевском перед нами, Димитрием Полоцким, упривілиованним войтом, а Михайлом Малченком, рочним бурмистром, и перед райцами и лавниками, презентовал купчую пн Іосиф Конніский, значний товариш войсковий, з притомностю честного отца иеромонаха Паиссия Тарнавского, и мнаха отца Дезидерия, законников обители стаго архистратига Михаила Золотоверхой // (**арк. 281 зв**.) киевской и просили пн Коніский именем его млсти пна Иоанна Піроцкого, сотника полку Ніжинского, а отцеве честниї именем высоце в Бгу превелебного его млсти гспдна отца Иоанникия Сенютовича, игумена помянутое обители стаго архистратига Михайла Золотоверхой киевской, аби была пер облятам до книг міских киевских принята и уписана. И мы, майстрат царского пресвітлого влчества киевский, склонившися прошению их, тую купчую первие перед собою казали в кляр вичитати, а по вичитаню яко річ слушную до книг вписати и так ся в собі миет:

"Року тысяча сімсот четвертогонадцят, мсця мая пятогонадцат дня.
Я, Іван Пироцкий, сотник полковий ніжинский, моим и супруги моей именем Агафиї Забіловни Ивановой Пироцкой, сукцессорове добр небощика его млсти пна Костантия Дмитриевича Солонини, нижей специфікованних, чиним відомо сим ншим доброволним и ни в чом не примушенним пысанем кому бы о том відати надлежало тепер и в потомние часи, иж межи инними добрами, лежачими природним правом, по небожщику пну Константию Солонині, дідусеви ншом, на нас спадлими и подлуг дховниці небожщки ей млсти пні Агафиї Самойловни Константиевой Солониновой, бабусі ншой в посесію нам данними, за виразним ясне велможного добродія его млсти пна гетмана універсалом, міючи мы ліс нш власний от давних літ през небожчика его млсти пна дідуся ншего занятий, и с килкадесят літ за оборонними ясне велможних их млстей пнов // (**арк. 282**) гетманов Войска его царского пресвітлого влъства Запорожского, хований и вирощений, лежачий не оподал села Крехаева, маетности обители свто Михайловской Золотоверхой киевской, прозиваемий Старий Кормил, которого у коло болото, меже Старим и Новим Кормилем будучие, обходит, а не могучи мы сами, продавци ліса помененнного, сукцессиею нам спалою, Великаго Кормила, для отлеглости мешканя ншего заживати, и звичайного себі з того ліса пожитку употребляти, частю на бгомолие за дши покойних их млстей, пнов Константия Димитриевича Солонини и пней Агафиї Костантиевой Солониновой, прародителей нших, от которих и тот ліс наш, яко родним унучатам, досталъся, и вічное о них во свтой обители поминовеніе частю за сумму, то ест сімсот золотих монети литовской, висоце в Бгу превелебному, его млсти гспдну отцу Иоанникію Сенютовичу, игуменови обители свтой Михайловской Золотоверхой киевской, и по нем будучим игуменом и братиї тоей же святой обители, продалисмо и на вічную их превелебностним и помененной свтой обители Михайловской поссесию уступили, которую то сумму золотих сімсот всю сполна руками ншими одобравши, лис помененний,

Кормил Старий, в моц и спокойное владіние, висоце в Бгу превелебному его млсти отцу игуменови Михайловскому теперешно // (**арк. 282 зв**.) му и по нем будучим игуменом и братиї обытели свто-Михайловской Золотоверхой киевской отдаем и уступуем, зрекаючися так мы сами, продавци вишей помененние, того от нас частю проданого, частю дарованного, на свтие молитви, ліса Кормиля Старого, на вічние часи, яко теж потомков и сукцессоров нших и кревних, ближних и далеких, моих и жони моей, сим доброволним и ни в чом не примушенним записом ншим, в потомние вічние времена отдаляючис. Волно теди ест и будет висоце в Бгу превелебному его млсти господину отцу Иоаннікію Сенютовичу, игумену свто-Михайловской обители Золотоверхитя киевския, и братиї тоея ж святия обытели тим от нас, частю проданним, частю дарованным лісом Кормилем Великим, яко своим и свтой обители власним ведлуг своего уподобаня владіти, дати, продати, заміняти и на який хотячи пожиток свой, а обители свтой его употребляти, а мы уже продавци и сами, и потомки нши, так теж и кревние нши, блиские и далекие, жадной и найменшой належитости до того у вічную посессию пущенного ліса, Кормиля Старого, ани теж хто инший, вічними часи інтересоватися не повинен будет под зарукою, на ясне велможного добродія его млсти пна гетмана Войска его царского пресвітлого влчства, и до капитули войсковой тисячи золотих, и под винами правними оттол походячими. А если бы хто міл их млстей о той проданний от нас ліс турбувати, // (**арк. 283**) так я сам и по мні будучие потомки мои, должни будут в кождого суду и права отвітовати, заховуючи обител свтую без всякоя ея турбациї, и кошту при спокойном и навсегда ненарушном от нас проданного кгрунту владініи̑, и на тое даем сее писание нше з подписом рук нших и при звиклой печати.

Діялося в бгоспасаемом граді Киеві, року и дня вишей писанних”. У тое купчое печат на червоной смулці притиснена. А подпис рукы тими виражен слови: “я, више написанный, Иван Пироцкий, сотник полковий ніжинський, сей вечистой продажи запис зознаючи моим и супруги моей Агафиї Забіловни именем подписуюся Ивановой Пироцкой”.

Которая купчая ест на вікопотомние часи до книг міских киевских вписана, а для болшое твердости, сам его млст пн Иоан Пироцкий, сотник полку Ніжинского, на той своей продажи ліса рукою своею подписалъся в книгах м. к. повторне так: “До сей продажи вічной помененного ліса Кормиля до книг міских майдебурії киевской уписанной, я, Іван Пироцкий, сотник полковий ніжинский, моим и жони моей, Агафиі Забіловни Ивановой Пироцкой, именем власною моею рукою подписуюся”. А самий оригинал купчое честному в Бгу монаху Дезидерию отдали и он в отобраню своем и росписалъся: “Принял самий оригинал купчое и росписалъся мнах Дезидерий, рукою власною”.

А з книг сей випис по прошеню потребуючой стороні висоце // (**арк. 283 зв**.) в Бгу превелебному его млсти, гспдну отцу Иоаникию Сенютовичу, игумену мнастира Свтого Архистратига Михайла Золотоверхого киевского, при подписі руки самого его млсти пна войта, и при печати міской киевской ест видан.

Писан в ратушу киевском року и дня вишъписанного.

Менованъный войт рукою власною.

Корикгова л з книгами Николай Ракгуцкий”.

П о м і т к а: У кінці документа намальоване коло, у котрому написано: *“місто печати”*.

ІР НБУВ, ф. 420, № 85, 4 арк. Оригінал.
ІР НБУВ, ф. 307, № 535/1763, арк. 281–283 зв. Копія.

№ 171
1715 р., січня 29. [Крехаїв]. –
Цесійний запис Марії Кирдановської на двір в селі Крехаїв Свято-Михайлівському Золотоверхому монастирю

"Року 1715, мсца іануарія 29 дня.

Я, Марина Дмитровая Кирдановская, з мужем моим покойним Дмитріем Кирдановским, міючи двор наш власный в селі Крехаеві, на грунті от нас купленим нашим коштом, со всім, як ся в себі мает, построеный. На якый по смерти мужней, овдовівши, и універсал рейментарский имію. Стосуючись до волі остатней покойного мужа моего, Димитрия Кирдановского, чрез дховного отца обявленый доброволне без жадного примусу и // (**арк. 284**) намови леgую в вічность до обители сто-Михайловской Золотоверхой киевской на поминание дши преставлшагося мужа моего, отдавши им купчие на той двор права, и уже от селіния сама, нихто з кревних, близких и далеких, моих и мужа моего до того двора жадного не может иміти інтересу, зрекаючися всіх правних моих до него претенсий, но братия обители стой, яко правниї господарі того двора, як хотят по своей волі и потребі да владіют. Сим моим цессионалным обявляю писанием.

Я, Марина Димитриева, яко не вмиючи писма, клади крест святий +.

Я, при том будучий и упрошений от пні сестри моей во свідителство еі доброй волі, подписуюся. Феодор Петрович, бурмистр К.".

П о м і т к а: У кінці документа намальоване коло, у котрому написано: *"місто печати"*.

ІР НБУВ, ф. 420, № 100, 1 арк. Оригінал.
ІР НБУВ, ф. 307, № 535/1763, арк. 283 зв.–284. Копія.

№ 172
1729 р., квітня 1. Боденьки. –
Уступний запис Григорія Ярмаченка на заставну ниву за млином Ольшанка економу Свято-Михайлівського Золотоверхого монастиря Захарію

"Року 1729 априля числа 1.

Я, Григорий Ярмаченко, чиню відомо сим писанием моим, иж міючи я ниву свою отцевскую за млинком Олшанкою про нужду // (**арк. 284 зв**.) свою міючи притрудност в хлібі, заставил я ниву свою Костюку Храпченку за осм золотих в року 1728. А понеже тая нива прилеглая ку манастирскому лану, принял отц економ Захарий оную нивку к тому ж лану за відомом моим, а вмісто тоей нивки Костюку Храпченку дано заміну в Кормелі. А ежели Бг мні поможет, то поволно мні будет без жаднаго препятия тую ниву викупити, которую ему Костюку Храпченку в заміну дано з манастира, а в тую нивку в лан монастирский принятую не повинен жадним способом я, ані брат мой Иосиф, ані з дітей інших, близких и далеких, интересоватися кревних. Діялося в селі Боденках при людех вірятних, при войту затинацному Грицку Бабиченку, Павлу Ковшуну, Івану Бабиченку, Семену Прочченку и прочиих про том часі будучих.

По прошению Григория Еръмаченка, яко не вміючи писати, я, Иван дяк Василиевич, руку приложил”.

ІР НБУВ, ф. 307, № 536/1762, № 68, арк. 134, арк. 140 зв. Оригінал.
ІР НБУВ, ф. 307, № 535/1763, арк. 284–284 зв. Копія.

№ 173
1730 р., січня 23. [Крехаїв]. –
Заповіт крехаївського жителя Василя Тавлуя на ниви біля озера Стибин та маєтності в селі Крехаїв Свято-Михайлівському Золотоверхому монастирю

“Року 1730-го, мсця генваря 23-го дня.

Я, Василий Тавлуй, житель крихаевский, чиню відемо сим моим писанием тепер и в потомние часы кому о том віда // (**арк. 285**) ти надлежатимет, иж видячи я от синов своих таковую синовную о них немилостивую показующуюся немало и несиновъное повиновене, но еще и рук простирание и вигнание з моего власного дому многократное, того ради, не терпячи я уже болше таковаго от синов своих изъносити немилосердия, по давнему моему обіщанию при таковой крайней старости мої леgую при битности отца економа обытели сто-Михайловской Золотоверхо киевской, кгрунта свои власне купление лежачие в містцех розних, именно ниву в первих лежачую над Стибином, прозиваемая Желевская, другую ниву тамъже неподалеце лежачую от озера, прозиваемого Стибина, Ерковская осідост, в том же селі, де я живу зо въсею до нея оселею такъже леgую, во вічное святой обители заживанне, а по смерти моей на поминание дши мои и діда и отца моего в воной обители на вічное поминовение оних дш записую и легgую, и том при людех, нижей показанних, сей мой леgованный лист при подписанию имен их о собе подаю, чтоби въпред о таковой моей доброволной легації, оних gрунтов не повинни они сами и кревниї мої о таковой моей доброволной леgації турбоват в том святой обители, под неблгословеніем на такових турбаторов Бжіему предаю.

К сей оной его доброволной леgациї ми подписуемося, того ж села жителі, именно Лукян, войт того села, Остап, ктитор, Иван Потапенко, Иван Киящ, Костя Храпченко, Степан Пекур, Вакула Gаменко, Пархоменко Иван, Данило // (**арк. 285 зв**.) Луцешко, Андрій Воробій, Петро Горбаченко, Самуйленко Яцъко, Демъко Гладкий, и при протчиих на сей мой леgації при случившихся людех.

А к сеей мои пысменной леgации, яко не умыетний писати, крест святий рукою моею прилагаю. Василій Тавлуй +.

Я, син его Стефан Тавлуенко старший, чуючи о таковую отца своего леgацию доброволную, також не уміющий писат, к сему писанию рукою моею написал крестъ +.

Я, иерей Иоан, по прошению Василя Тавлуя и всей громади крехаевъской рукою своею подписуюся”.

ІР НБУВ, ф. 307, № 536/1762, № 72, арк. 138–138 зв. Оригінал.
ІР НБУВ, ф. 307, № 535/1763, арк. 284 зв.–285 зв. Копія.

№ 174
1730 р., січня 23. [Крехаїв]. –
Зобов’язання Івана та Василя Тавлуєнків стосовно заповіту маєтностей їхнього батька Василя Тавлуя Свято-Михайлівському Золотоверхому монастиреві

“Того ж году, мсця и дня помянутого.

Я, Иван и Василь Тавлуенки, поневаж по леgації отца нашого, Василия Тавлуя, досталося ншего ж отца осідлост двора нашего отчевского со всею осідълостию, лежачого в том же селі Крехаеві, и наміненного поля, нив и до обытели святой Михайловской Золотоверхо киевской, в вічное владіние надал он, того ради ми, помянутие его сини, найдучиеся тепер в воном жилищи до волі оной святой обители его преподобыя отца игумена и з братиею будем мешкати без жаднаго опустошеннаго онаго дворца, на що в то и далшую // (**арк. 286**) певност на сем нашем поданном писанию имена свои при написанию, яко не уміетне писат, крести руками своими написуем.

Иван Тавлуенко +.

Василь Тавлуенко +.

По прошению Иоана и Василя Тавлуенков я, Иоан Строцький, презбитер крехаевский, рукою власною подписуюся”.

ІР НБУВ, ф. 307, № 536/1762, № 72, арк. 139–139 зв. Оригінал.
ІР НБУВ, ф. 307, № 535/1763, арк. 285 зв.–286. Копія.

// (**арк. 286 зв.–292 зв**.) – чисті.
// **(арк. 293**) *“Кріпости на землю Боденьковскую”*

№ 175
1675 р., червня 29. Козелець. –
Універсал київського полковника Костянтина Дмитровича Солонини про підтвердження продажу боденьківським жителем Кузьмою Панченком місця для млина на річці Видриця з городами, сіножатями та озером остерському жителю Івану Коростешовцю

“Конъстантин Дмитриевич Солонина, польковник Войска его црского пресвітлого величества Запорозского киевский.

Ознаймуем тим писанем нашим, кому о том відати потреба будет, тепер и напотом будучой старшини Войска его црского прес. вел. Запорозского, и урядовим людем в містах, где бы колвек могла сяя справа приточитися, особливе атаману и вуйту боденковскому и жителем тамошнім, иж в року тепер идучом, тисеча шестсот семъдесят пятом, мсца іюня 29 дня, ставъши явъне и доброволъне Козма Панъченко, товариш сотъни Острицъкой а жител боденковский, оповіл и сознал нам продажу свою вечыстую, млыновое місце на реці, прозиваемое Видрици, з огородами, сіножатъми, садовиною, озером и зо всими при належитостями до того млына, яко свой власный и никому ни в чом не заведенъний, Ивану Коростешевъцу, обывателеви острицъкому за талеров двадцать, котъры́е гроши власними своими руками отобрал Кузма и подал в вічное уживанъе Ивану Коростещовъцови, жоні и дітями по // (**арк. 293 зв**.) томъком его, варуючи сумъненъем своим и становячи свідков з своей сторони, котърие при той продажи Кузминой, а купъли Ивана млынового з

приналежитостями місца були, а то Богдана Лавърененка, войта боденъковского, Оникия Удовиченъка, Павъла Удовиченъка и инъших многих тамошнихъ жителей, же в той купъли Ивановой жаден з ближъних его, кревъних и далеких, туръбовати Ивана Коростешувъца не будет и найменшой перешъкоды чинити не важитиметъся. А волно будет Ивану Коростешувъцови тое млыновое місце на свой пожиток обернуть и там млын постановить, даровать, продать и як хотит его зо всими приналежитостями уживать. А если бы хто хотіл Ивану Коростешувъцови в той купли своей перешъкоду чинити, на такового закладаем вины талеров сто, у котърого суду и права припозваний будетъ Иван от кого, на що мы для спокойнійшого уживанъя Иванови Коростешувъцови и стверженъя тоей справы даемо тое наше писане з подписом руки и притисненъем печати полъковой.

Диялося в Козелцу, року и дня виш описанного.

Вишменованний полковъник киевъский, рукою".

П о м і т к а: У кінці документа намальоване коло, у котрому написано: *"місто печати"*.

ІР НБУВ, ф. 420, № 42, 1 арк. Оригінал.
ІР НБУВ, ф. 307, № 535/1763, арк. 293–293 зв. Копія.

№ 176
1695 р., червня 21. Остер. – Випис з міських книг Остерської ратуші про продаж Іваном Коростешовцем млина на річці Видриця у селі Боденьки Агафії[a] Костянтиновій Солонині

"Випис с книг справ міских в ратуші острицъкой, в року тисяча шістсот девяддесят п'ятого, мсця июния дня 21. // (**арк. 294**)

Перед нами, Павълом Власовичом, войтом острицъким, Василием Михайловичом, бурмистром рочним, Феодором, райцею рочним старшим, Семионом Моркитнем и Иваном Слідиком, лавниками в ратуші остріцъкой засілими для суженя справ, постановивъшися очевисто Иван Ермоленко Коростешувец, зознал явно доброволне, иж міючи я свой млин, стоячий на ріці Видриці у Боденках, на продажі свой власний и никому ни в чом заведений, продалем у вічное спокоение паней Константиевой Солониной у вічное ей спокоение, за готовую ей суму рукоподанную за тисячу золотих. Которую тоя суму отобралем своими руками личбы литовской золотих тисячу, а ей у вічное спокоение оний млин злецаю у вічности у вічное спокоение, оний млин више описанний з едним каменем и иступъником, волно паней Костянтиевой оний млин дат продат дароват и на свой пожиток вічний деспоноват ей самой, дітям ей и унучатам и правънучатам и ближним ей волно. А от сего часу вічними часи зрекаюся оного млина и не повинен отселі жадних трудностей задават паней Костянтиевой не тилко я сам, але и жона моя, діти мои, унуки, правнуки, не повинен трудностей жедних задават з близких моих и далеких, у вічност зрекаюс оной своей продажи а куплі паней Костянтиевой Солониной. На що з уряду острицъкого сей мой рукоподанний запис даю, з уряду міста Острицкого и заведенного до къниг уредовихъ острицъких также у вічное спокоение и с подписом рук и притиснением печати звиклой маестрату острицъкого.

Року и дня вишеописаннаго.

Павел Власович, войт острицъкий, рукою власною.
Феодор Рижко, райца старший рочний.
Василий Михайлович, бурмистр рочний з маестратом Острицьким рукою.
Семион Моркитен и Иван Слідик, райці рочние".

П о м і т к а: У кінці документа намальоване коло, у котрому написано: *"місто печати"*.

ІР НБУВ, ф. 420, № 53, 2 арк. Оригінал.
ІР НБУВ, ф. 307, № 535/1763, арк. 293 зв.–294. Копія.

№ 177
1697 р., лютого 5. Боденьки. –
Купчий запис боденьківської жительки Насті Євхимихи про продаж двору з хатою в селі Боденьки ніжинському полковому писарю Івану Пироцькому

// (**арк. 294 зв**.) "Року Божого 1697, мсца февраля дня 5.

Я, Настя Евхимиха, жителка боденковская, с притомностю отца моего, Хвеска Вуйниченка, чиню відомо сим моим писанем, кому бы о том відати належало, тепер и на потомные часы, иж не міючи я чым живитися з дітками моими, продалам двор свой власный в селі Боденках будучий, с хатою и сінми и с хижею, повіткою и стайнею и зо всім дворовым порадком и с огорожею и с пляцем, нікому не пенный ні заведеный, але свой власный, его млост пну Ивану Пироцкому, писарови полковому ніжинскому, за суму готовых грошей, то ест золотих двадцет, которые того ж часу при людях зацных и віри годних, то ест Павлу Тимущенку, войту боденковскому, Ивану Коростешувцу, Опанасу Ярмаченку, Ивану Шинкару, и при бытности на тот час будучого гостя Ивана Алексіенка Березовского, Ивана Корніенка, жителей боденковских, всі сполна одобравши, двор помененный зо всім, як в себі ест, в моц и в спокойное держане помененному пну Пироцкому, жоні и потомком его и сукцесором его отдаю и отступую моцю сего рукодайнего писаня моего, оддаляючи от того двора так себе самую, як теж и дітей моих и повторнего мужа моего, который, запомнивши боязнь Божею, мене з детками моими покинул и пошол проч, и всіх кревных моих, близких и далеких, сим доброволним писанем моим на вічные часу. Волно теди ест и будет от сего часу ему, пну Ивану Пироцкому, жоні и потомком его и сукцесором его, тим двором владіти, дати, продати и на який // (**арк. 295**) колвек свой пожиток оборо чати. А я уже от сего часу жадного права до того двора як не мію так и не повинна буду міти на вічные часы.

Писан в селі Боденках, при людях зацных и віри годних вишменованых и при пну Иані, дозорци села Евмынки и инших сіл, за указом ясне велможного его мл. пна гетмана зостаючом.

Я, яко не умієтная писма, подписую руку свою, Настя Евхимиха вышменованная + ".

П о м і т к а: У кінці документа намальоване коло, у котрому написано: *"місто печати"*.

ІР НБУВ, ф. 307, № 536/1762, № 37, арк. 74–74 зв. Оригінал.
ІР НБУВ, ф. 307, № 535/1763, арк. 294 зв.–295. Копія.

№ 178
1699 р., березня 30. Боденьки. –
Купчий запис боденьківського жителя Леска Івановича про продаж городу в селі Боденьки ніжинському полковому сотникові Івану Пироцькому

"Року 1699, марта 30 дня.

Я, Леско Иванович, жител буденковский, чиню відомо сим моим писаням, кому би о том відати належало тепер и на помние часи, иж продалем огород неогороженний свой власний, нікому не пенний, ані заведений, его милости пану Иоану Пироцкому, сотникови полковому ніжинскому, за суму и готовие гроши, то ест зол. 6, которие того ж часу при людех зацних и віри годних, то ест Павлу Тимошченку, войту боденковскому, Ивану Макаренку а Панасу Ярмаку, жителей буденковских, всі сполне одобравши, огород помелений, як сам в собі ест, в моц и спокойное держаня, помененному пану Пироцкому, жоні, потомком и сукцессором его, отдаю и уступую, моцю сего рукодайного писма моего, отдаляючи от того огорода так себе самого, жену и потомки мои, и всіх кревних моих, близких и далеких, сим доброволним писаням моим на вічъние часи. Волно теди ест и будет от сего часу ему, пану Ивану Пироцкому, жоні, потомком и сукъцесором его, тим огородом владіти, дати, продати и на який колвек свой пожиток оборо чати. А я уже от сего часу жадного права до того // (**арк. 295 зв**.) огорода як не мію, так и не повинен буду міти, на вічъние часи.

Писан в селі Буденках при людех зацних и віри годних, вишменованних.

И для ліпшой віри и певности даю сей мой запис з подписом руки моей власной, яко не уміетного писма +.

Року и дня вишписаного".

ІР НБУВ, ф. 307, № 536/1762, № 39, арк. 76–76 зв. Оригінал.
ІР НБУВ, ф. 307, № 535/1763, арк. 295–295 зв. Копія.

№ 179
1699 р., червня 15. Ніжин. –
Випис з міських книг Ніжинської ратуші купчого запису ніжинського сотника Івана Пироцького про продаж гребельного млина на річці Видриця, двох лодейних млинів на річці Десна під селом Боденьки, хутора та інших маєтностей ігумені Києво-Печерського Свято-Вознесенського і Глухівського Успенського дівочих монастирів Марії Магдалині Мазепиній

"Выпис з книг міских ратуша ніжинского права майдебурского.

Року тысяча шестсот девятдесят девятого, місяця июня дня пятогонадцят.

За відомостю его црского прсвтлго влчства столника Войска Запорожкого полковника ніжинского его млсти пана Иоанна Обідовского[а], перед нами, Лукяном Жураковским, судею[б], Семеномъ Хомичем, отаманом городовым, Андреем Васютинским, войтом, Кондратом Ивановичом, бурмистром сегорочним, райцами, лавниками, на справах міских засідаючими, ставши персоналитер пан Иван Пироцкий, сотник полковый ніжинський, устне

публичне и ретелне а доброволне зезнал, иж кгрунта свои власне, нікому ні в чом не заведенные и не пенны, нижей околичностями выразне описане, ясне в Бгу превелебной ей млсти гспжи игумениі монастырей девичих Киево-Печерского и Глуховского продал на вічные часы, на що и запис власною рукою написаный, и цале на тое зготованный положил перед нами // (**арк. 296**) и подал ку активованю до книг міских, который от слова до слова так ся в собі мает:

"Року тысяча шест сотъ девятдесят девятого, місяця июня дня девятого.

Я, Иванъ Пироцкий, сотник полковый ніжинський, чиню відомо сим моим писанем, кому бы о том відати належало тепер и на потомъные часы, иж міючи я з жоною моею млыны свои власне, еден на реці Выдриці под селом Боденками гребелный з трома колами, двома мучными, а третим ступным, а два млыны лодейные на байдаках, под тым же селом на Десні, по небожчиці блаженной памяти ей млсти паней Костантиевой Солониной, родной бабусі нашой, правом дідизным нам и дітем нашым належачие, и высоце поважным ясне велможного его млсти пана гетмана універсалом в поссессию и спокойное владіние нам и потомком нашым потверженые, а при тых млынах и хутор, тамъже у Боденках, моим власным коштом купленый и працею сооруженый, то ест двор з будынком, шпихліром, винницею, трома казанами, трубами притрубками, кадками и всяким винничним и дворовым посудком, такъже огород в доброй огорожи и поле, прозываемое Садки, которое небожчик блженной памяти его млсть пан Константий Солонина, дідус наш, владіл, и особно двор шинковный в селі Крехаеві зо всіми будинками огородом и садом, и у млыні лодейном, що колвек ест Солониновского, то ест клітка, каміне, желіза, все тое продалем ясне в Бгу превелебной добродійци ей млсти гспжи Марии Магдалені Мазепиной, игумениї монастырей девичих Печерского и Глу // (**арк. 296 зв**.) ховского на вічные часы за суму и готовые гроши то ест полторы тисячи золотых монети литовской, которые всі сполна отобравъши, хутор помененный, з млынами и всім що колвек до него належит, и що вышей выражено, в моц и спокойное владіние ясне в Бгу превелебной гспжи игумении печерской паніенской отдаю и уступую правом таковым, яковым я сам тые млины поменение з хутором держалем, на вічные часы, ліса, однак у Крехаеві будучого през небожчика блжной памяти его мл пана Костантия Солонину, дідуся нашого, от літ давних занятого, любо не продаю, еднак же владіти, завідовати и на всякие так млыновые, яко и домашные потребы деревню з него рубати ясне в Бгу превелебной ей млсти гспжи игумениі печерской не збороняю. Волно теды ест и будет тыми млынами гребелным и лодейными и всіми до того хутора приналежностями ясне в Бгу превелебной ей млсти гспжи игумении печерской и глуховской самой и кому ей превелебность вручити изволит, яко своим власным добром владіти, дати, даровати, продати, реставровати, и всякие водлуг уподобаня своего пожитки в том хуторі Боденковском и млынах приспособляти. А я уже от сего часу, а ні сам, а ні жона моя, ані потомкове, ані кревне, близкие и далекие, мои и жоны моей, жадного приступу и права до тых млынов и хутора и до всіх приналежитостей под виною тысячи талярей міти не повинни будутъ. И на тое даю сей мой рукоданный доброволный запис ясне в Бгу превелебной ей млсти гспжи игумениі печерской паненской з подписом руки моей власной, хотячи его такой ваги и моци міти власне, як бы на уряді яком же колвек был // (**арк. 297**) зознаный.

Діялося в Борзні, року и дня менованных.

Иван Пироцкий, сотник полковый ніжинский, своими жоны своей Агафии Василиевны Забіловны Ивановой Пироцкой подписуюся именем”.

Якое то устное а доброволное мы, уряд ніжинский полковый, сполне и майстратовый пана Пироцкого зознане выслухавши, и запис его власною рукою написаный на тое ж даный, по публичном в кляр вычитаню, яко річ слушную, принявши для спокойнійшого, а дай Бже ясне в Бгу превелебной ей млсти гспжи Марії Магдалені Мазепиной, игуменії монастирей девичих Киево-Печерского и Глуховского, премилостивой добродійце и патронце нашой, долголітнего при добром здоровю помешканя и щасливого тыми кгрунтами владіня, до книг міских ратуша ніжинского интродуковати и записати казалисмо и ест записан. З тых же книг тот вышей выражоный рукоданный пна Пироцкого запис екстрактом при печатех з подписами належными потребуючой стороні выдан ест часу як вышей.

Лукиян Жураковский, судя полку Ніжинского.

Анъдрей Филипович Васютинский, войт города Ніжина, з вім майстратом.

Семен Хомич, атаман городовий ніжинский, руку приложил на сем записі.

Иван Пироцкий, сотник полковый ніжинский.

Александер Драбковский, писар п. м. н.”.

П о м і т к а: У кінці документа намальовано три кола, у котрих написано: *“місто печати”*.

ІР НБУВ, ф. 420, № 57, 4 арк. Оригінал.
ІР НБУВ, ф. 307, № 535/1763, арк. 295 зв.–297. Копія

№ 180
1712 р., вересня 29. Київ. –
Купчий запис ігумені Києво-Печерського Свято-Вознесенського і Свято-Флорівського дівочих монастирів Марії Магдалини Мокієвської про продаж млинів на річці Видриця та річці Десна під селом Боденьки, хутора та інших маєтностей ігумену Свято-Михайлівського Золотоверхого монастиря Іоаникію Сенютовичу

// (**арк. 297 зв**.) “Року тисяча сімсот дванадесятого, септеврия двадесят девятого дня.

Я, Мария Магдалина, игумения печерская и флоровская, со всіма о Хрсті сестрами моїми, чиним відомо сим нашим доброволным писаним, кому бы о том відати належало, тепер и на потомнії часы, иж міючи мы кгрунта, купленії от его млсти пана Иоанна Пироцкого, сотника полкового ніжинского, то ест млин на реці Выдриці под селом Боденками гребелный з трома колами, двома мучными, а третим ступным, и два млины лодейнії под тым же селом на Десні, и двор у Боденках з світлицею, пекарнею и прочиїм, винницу з трома казанами, трубами и притрубками, кадками и со всякими винничными дворовыми посудками, там же и город в доброй огорожи, в том же городі клуня, солодовня и поле, прозываемое Садки, озеро, названое Копятин, ліс в Крехаеві и двор шинковный со всіми будынками, огородом и садом. У млинах лодейных що

колвек ест, клітка, каміня, желіза, байдак, на березі стоячий, сіножат при млині гребелном и що колвек в том же млині каміня, желізо, все тое продалисмо в Бгу превелебному его млсти отцу Иоаникию Сенютовичу, игумену Сто-Михайловскому Золотоверхому киевскому, и всей о Хрсті братиї того мнстра на вічныи часы за суму готовых грошей полтори тисячи золотых монеты литовской. Коториї всі сполна // (**арк. 298**) одобравши, хутор помененный з млинами и со всім до него що колвек належит, и що выше выражено, в моц и в спокойное владіние в Бгу превелеб[ному] его млсти отцу игумену и всей братиї отдаем и уступуем правом таковым, яковым мы сами тыи млины помененниї из хутором державлисмо, на вічнии часы. Волно теды ест и будет тыми млинами гребелными и лодейными и всіма до того хутора приналежитостями в Бгу превел[ебному] его млсти отцу игумену з братиею и по нем наступуючим, яко своим власным, за власную суму купленых добр, владіти, даровати, продати и реставровати и всякиї ведлуг своего уподобаня пожитки в том хоторі Боденском и млинах приспособляти. А я, Мария Магдалина, игумения вышеписаных мнстрей, и по мні будучиї игумениї и прочиї законници того ж мнстра, жадного приступу и права до тих млинов и хутора и до всіх належитостей под виною тисячи талярей міти не повинни будем и на тое даем сей наш рукоданный доброволный запис в Бгу превел[ебному] его млсти гсдну отцу Иоаникию Сенютовичу, игумену мнстра Сто-Мих[айловского] Золотоверхого киевского, со всею о Хрсті братиею, при печати мнстрской з подписом рук наших власных.

Діялося в мнстры Сто-Флоровъском дівичом в Киеві на Подолі, року и дня вишписанного.

Мария Магдалена Мокиевъськая, игумения киево-печеръская и флоровсъкая со всіми о Хрсті сесътърами".

П о м і т к а: У кінці документа намальовано коло, у котрому написано: *"місто печати"*.

ІР НБУВ, ф. 307, № 535/1763, арк. 297 зв.–298. Копія.

Опубліковано: Мицик Ю.А. З документів до історії Свято-Михайлівського Золотоверхого монастиря у Києві XVII–XVIII ст. // Сіверянський літопис. – 2007. – № 5. – С. 35–36.

№ 181
1712 р., листопада 24. Київ. –
Випис з міських книг Київської ратуші про продаж ігуменею Києво-Печерського Свято-Вознесенського і Свято-Флорівського дівочих монастирів Марією Магдалиною Мокієвською боденьківських маєтностей ігумену Свято-Михайлівського Золотоверхого монастиря Іоаникію Сенютовичу

// (**арк. 298 зв.**) "Выпис з кныг міскых права магдебурского ратуша киевского.

Року тысяча сімсот дванадцятого, ноемврия двадцять четвертого.

Его свщеннійшаго црского пресвітлаго величества в ратушу киевском

перед нами, Димитрием Полоцким, упривиліованным войтом, а Васылием Якимовычом, рочным бурмистром, и перед райцами и лавныками, ставши персоналітер пречстный иеромонах Захарый, економ мнстра стого архангела Михаїла Злотоверхого кіевского, покладал пысмо вечистої продажи, данное от всечстной гспжи Марії Магдален Мокіевской, игуменыи мнастирей девычих киевских, Печерского и флоровского, за подписом руки ея власной и при печати мнастырской, высоце в Бгу превелебному его млсти гспдну отцу Иоаныкию Сенютовычу, мнастыра свтого архангела Михаила Злотоверхого киевского игумену, и наслідныком его и всей братиї тое ж свтой обытели, на реч в том запысі ныжей выраженную. И при покладаню оного просил уряду именем его млсти отца игумена и всей братиї, абы тое купчое пысмо было перед урядом вычитано, а по вычитаню пер аблятам до книг принято и интродуковано. Кото // (**арк. 299**) рое писмо за прозбою пречестного отца економа мы, уряд, первей казалы перед собою вычитати и по вычитаню яко річ слушную велілы до книг вписати и так ся в собі слово в слов міст:

"Року тисяча сімсот дванадесятого, септеврия двадесят девятого дня.

Я, Мария Магдалына, игумения печерская и флоровская, со всіми о Хрсті сестрамы моїмы, чыным відомо сим нашым доброволным писанием, кому бы о том відати належало, тепер и на потомние часы, иж міючи мы кгрунта, купленый от его млсти пана Иоана Пироцкого, сотныка полкового ніжинского, то ест млын на реці Видрыці под селом Боденкамы гребелный з трома колами, двома мучными, а третим ступным, и два млыны лодейние под тым же селом на Десні, и двор у Боденках з світлыцею, пекарнею и прочыими, винныцю з трома казанами, трубами и притрубкамы, кадкамы и со всякимы вынnычнимы дворовими посудками, там же и огород в доброй огорожы, в том же огороді клуня, солодовня и поле, прозываемое Садкы, озеро, званое Копятын, ліс вКрехаевы и двор шинковный со всімы будынкамы, огоро[до]м и садом. У млинах лодейных що колвек ест, клітка, камыня, желіза, байдак, на березі стоячий, сіножат при млині гребелном и що колвек в том же млині каминя, желіза, все тое продалысмо в Бгу превелебному его млсти отцу Иоаникию Сенютовычу, игумену Свто-Мыхайловскому Золотоверхому Киевскому, и всей о Хрсті братиї того // (**арк. 299 зв**.) мнастыра на вічные часы за сумму готовых грошей пултори тысяч золотых монеты лытовской. Которие всі сполне отобравшы, хутор помененый з млинамы и со всім що колвек денего належыт, и що выше выраженно, в моц и в спокойное владіные в Бгу превелебному его млсти отцу игумену и всей братиї отдаем и уступуем правом таковым, яковим мы сами тые млыны помененние из хутором держалысмо, на вічние часы. Волно теды ест и будет тыми млынамы гребелными и лодейнымы и всімы до того хутора приналежытостямы в Бгу превелебному его млсти отцу игумену з братіею и по нему наступуючым, яко своим власным, за власную сумму купленых добр, владіты, даровати, продати и реставровати и всякыї ведлуг своего уподобаня пожитки в том хутори Боденском и млынах прыспособляти. А я, Мария Магдалына, игумения выш пысанных мнастырей, и по мні будучыи игуменыи и прочыи законныцы того ж мнастыра, жадного прыступу и права до тых млынов и хутора и до всіх належитостей под выною тысячи талярей міти не повынны будем и на тое даем сей наш рукоданный доброволний запис в Бгу превелебному его млсти гсдну отцу Иоаныкию Сенютовычу, игумену мнастыра Свто-Михайловского Кіевского, Злотоверхого со всею о Хрсті братіею, при печати мнастырской з подпысом рук нших власных.

Діялося в мнастрыру Свто-Флоровском девычом в Кіеви на Подолі, року и дня выше пы // (**арк. 300**) санного. У якого купчого листа подпис руки тыми выражен словы: "Магдалина Мария Мокіевская, игуменыя кіево-печерская и флоровская, со всіми о Хрсті сестрами". А печат Вознесенія Гсдня на воску зеленом притысненна. По вписаню до кныг того продажного пысма еще пры оном пречстный отц економ презентовал и екстракт выданный з кныг міскых уряду ніжинского пры печати міской и подписом рук многых урядовых особ, служачий на тую ж выше спецыфикованную продажу. Который екстракт мы, майстрат его свщеннійшаго царского пресвітлаго велычества кіевский, первей перед собою казалы вычитати, а по вычитаню, яко річ поважную, велілы в кныги вписати и так ся в собі міет:

"Выпис з кныг міских ратуша ніжынского права майдебурского.

Року тысяча шестсот девятдесят девятаго, місяця июня, дня пятого надцят.

За відомостю его црского пресвітлаго величества столника Войска Запорожъского полковныка ніжынъского его млсти пана Иоанна Обыдовъского, перед нами, Лукияном Жураковскым, судиею, Семеном Хомичем, атаманом городовым, Андреем Васютынскым, войтом, Кондратом Ивановычом, бурмистром сегорочным, райцамы и лавныками, на справах міскых засідаючыми, ставъши персоналитер пн Иван Пыроцъкый, сотнык польковый ніжынский, устне, публичне и ретелне, а доброволъне, сознал, иж кгрунъта свои власние, нікому ні вчом не заведенние и не пенны ныжей околычностями // (**арк. 300 зв**.) выразъне описаннии, ясне в Бгу превелебной еї млсти гспжы игуменії мнастырей девычих Киево-Печерского и Глуховъского продал на вічные часы, на що и запыс власною своею рукою напысаний и цале на тое зготованный, положил перед нами и подал ку активованю кныг міских. Который от слова до слова так ся в собі міет:

"Року тысяча шестсот девятдесят девятого, місяця июня, дня девятого.

Я, Иван Пыроцъкий, сотник полковий ніжинъский, чиню відомо сым моїм писанием, кому бы о том відати надлежало, тепер и на потомные часы, иж міючи я з жоною моею млыни свої власние, еден на реці Выдрыці под селом Боденками гребелный з трома колесами, двома мучными, а третым ступным, а два млыны лодейные на байдаках под тым же селом на Десні, по небожчыці блженныя памяти еї млсти паней Конъстанътиевой Солониной, родной бабусі нашой, правом дідизным нам и дітем нашым належачые, и высоце поважъным ясне велможного его млсти пна гетмана универсалом в посессию и спокойное владіние нам и потомком нашым потвержение, и при тих млынах и хутор там же, у Боденках, моїм власным коштом купленый и працею сооруженный, то ест двор з будинъком, шпикніром, вынницею, трома казанамы, трубами и притрубками, кадками и всяким вынънычъным и дворовым посудком, так же и огород в доброй огорожи и поле, прозивемое Садки, которое небожчык блженныя памяти его млст пн Костянтий Солонына, дідусь наш, владіл и особно двор шинъковъный в селі Крехаеви зо всімы будинками и огоро // (**арк. 301**) дом и садом, и у млыні лодейном що колвек ест сотниковъского, то ест клітка, камыня, желіза, все тое продалем ясне в Бгу превелебной еї млсти гспжы Марії Магдалыні Мазепиной, игуменыї мнстирей девычих Печерского и Глуховского, на вічные часы, за сумъму и готовые грошы, то ест полтори тысячи золотых монети литовской, которие всі сполна отобравши, хутор помененный з млынами и всім, щоколвек до него належит и що вышей выражено, в моц и во спокойное

владіние ясне в Бгу превелебной гспжи игуменії печерской паненской отдаю и уступую правом таковым, яко сам тые помененъные млыни з хутором держалем на вічные часы, ліса еднак у Крехаевы будучого през небожчика блженной памяти его млсти пна Костянтыя Солоныны, дідуся нашего, от літ давных занятого, любо не продаю, еднак же владіти, завідовати и на всякие так млыновые, яко и домашные потребы деревъню з него рубати, ясне в Бгу превелебной еї млсти гспжи игуменії печерской не збороняю, волъно теды ест и будет тыми млынами гребелъным и лодейными и всіми до того хутора приналежитостями ясне в Бгу превелебной еї млсти гспжи игумении печерской и глуховской самой и кому ей превелебност вручити изволит, яко своим власным добром, владіти, дати, даровати, продати, реставровати, и всякие ведлуг уподобаня своего пожитки в том хуторы Боденъковском и млынах прыспособляти, а я уже от сего часу ані сам, ані жона моя, ані потомъкове, ані кревъные, близкие и далекие // (**арк. 301 зв**.) мои и жоны моеї, жадного приступу и права до тых млынов и хутора и до всіх приналежитостей под выною тысячи талярий міти не повынны будут. Я на тое даю сей мой рукоданный доброволнъный запыс ясне в Бгу превелебной еї млсти гспжи игуменыї печерской паненъской з подписом руки моей власной, хотячы его такой ваги и моцы міти власне якъбы на уряді яком же колъвек был зознаный.

Діялося в Борзні року и дня вишей менованих.

Иван Пироцкий, сотник полковый ніжинъский своим и жоны своей Агафиї Васылиевны Забіловъны Ивановой Пыроцъкой подпысуюся именем".

Якое то устное и доброволное мы, уряд ніжинъский полковый, сполне и майстратовый, пна Пыроцъкого сознаня выслухавъши и запыс, его рукою власною напысанний, на тое ж даний по публычном в кляр вычитаню, яко річ слушную прынявъши для спокойнішого, а дай Бже, ясне в Бгу превелебной ей млсти гспжи Марії Магдалені Мазепыной, игуменыи мнастирей девычих Киево-Печерского и Глуховского, премылостивой добродійце и патронъце нашой долъголітного при добром здоровю помешъканя и щаслывого тымы кгрунтами владіния до кныг міских ратуша ніжинъского инътродуковати и записаты казалисмо и ест записан. З тых же книг тот вышей виражениый рукодайный пна Пыроцъкого запыс екстрактом при печатех з подписами належъными потребуючой стороні выдан ест часу, як вышей.

У того екстракту печат велыкая міская ніжинъская на воску зеленом прытиснена, а малых дві, а подпис // (**арк. 302**) рук тымы выражен словы:

"Андрей Фылиповыч Васютынъскый, войт города Ніжина з всім майстратом.

Лукян Жураковъскый, судя полку ніжинского.

Семен Хомыч, атаман городовий ніжинский, руку приложил на сем записі.

Иван Пироцъкий, сотнык полковый ніжинський.

Александер Драбковский, пысар прысягълый майстрату ніжинъского: manu propria".

По вписаню до книг продажного лыста и екстракту выданного з уряду ніжинъского еще и сама превелебная в Бгу гспжа Мария Магдалына Мокиевская, игуменыя мнастира девычого Киево-Печерского и Флоровъского, устною мовою тую свою продажу вышей поменутых кгрунтов з млынамы двома лодейнимы, а третым гребелным, стоячим на реці Выдриці именем своїм и всіх сестр потвердыла и сознала и для лучшого достовірыя и певности на своей продажи и сознаню росписалася в книгах тыми словы:

“Инокыня Мария Магдалына, игумения флоровъская, подписуюся власною своею рукою со всіми о Хрсті сестрамы”.

Якая продажа и устное сознане всечстной гспжи Марії Магдалини Мокиевской, игуменії монастирей киевских // (**арк. 302 зв**.) Печерского и Флоровского, а купля высоце в Бгу превелебного его млсти гсдна отца Иоаныкия Сенютовича, игумена мнастира стого архистратига Михаїла Золотоверхого киевского и всей братии тое стой обытели про памят для літ наступуючих в книги міские киевские ест запысанна. А з книг и сей выпис при подписі руки самого его млсти на войта и при печати міской киевской ест выдан.

Пысан в ратушу киевском року и дня вишей писанного.

Менованъный войт рукою власною.

Корикговано з книгами”.

“Уже post scriptum сего права честний иеромонах Захария, економ поменной стой обытели архистратига Михаїла Золотоверхого киевского, еще презентовал высоце поважний декрет суду енералного войскового, ферованний року тисяча семсотного второгонадцят июня двадцят четвертого, у которого высоце поважного декрета децизия таковая.

Зачим суд его црского пресвітлого величества Войска Запорожского енералний по вислуханю обоих сторон, скаржачой и отвітствуючой, обширних контроверсії и по вычитаню всіх трох купчих лыстов, подписов рук урядових особ и притисненем печатей утвержденних, стосуючися до права посполитого в статуті князства Лытовского в розділі четвертом, а в артикулі девятдесят первом, так описаних: у // (**арк. 303**) ставуем, иж хто бы о иміние лежачое илы стоячое давност земскую чрез десят літ перемовчал, не позивал, ані лыстами упоминателними не отзивался, таковий вечисто уже молчати міет, розсуждаем, поневаж Тимофій Лопатин ані в тое время, когда его дядко Кузма Панченко Ивану Короcташовцю продал млин, не упоминалъся о своем місцу млиновом, ані боронил продажи Ивану Короcташовцю, когда покойная пні Солониновая у него тот же млин купила, также жадного не вчинил отозву, як в той час, кгды тот же млын досталъся подлуг леgації пну Пыроцкому, так и потом, когда пн Пыроцкий продал гспжи игуменії печерской киевской, жодной не учынил взмінки, леч в тридцят семи годах ощутившися, стал упоминатися, теды суд войсковый енералний купчие лысти оние урядовие споражение важними и моцними чынит, а заховавше вовсе при честной гспжи Марії Магдалыні Мокиевской, игуменії бывшой печерской, а теперешной флоровской киевской, зо всіми мнстыра дівычого законницами, млин на реці Выдриці на греблі под бором близко села Боденков з иными купленимы кгрунтамы будучий, дает власть всякие з оного млына розміровие пожитки ку вспартю настырского гспдарства спокойне отбирати; а Тымофія Лопатина от оного млына учынивши чуждим, варуем, абы жадного не міл вперед до тоей греблі ані до млинов выдрицких интересу под выною на суд войсковий енералний тысячий золотих моцю // (**арк. 303 зв**.) сего декрету, который за волею звірхнійшою самого ясне велможного его млсти пна гетмана стороні потребуючой з подписом рук и з притисненем звыклой суду войскового енералного печати ест выдан в Глухові, року, мсця и дня вышей выраженних.

У того высоце поважного декрету печат судов войскових енералних на воску червоном притыснена. А подпис рук велможних их млстей пна Алексія Туранского, судиї енералного, и пна Петра Булавкина, писара судов войскових енералних, тымы выражен словы:

“Великого гспдна ншого его црского пресвітлого величества Войска Запорожского судия енералний Алексій Михайлович Туранский, рукою власною.

Петро Михайлович Булавкин, писар судов войсковых енералних”.

Который декърет пред урадом вычитанный и децизию до кънег въписавъши на сем екстракъті повъторе подписалемъся его священнійшаго царского пресвітлого величества прародителной отчыны богохранима града Киева войт Димитрей Полоцкий, бурмистри и радци со всім майстратом. До которой децизии и повторе печат міскую приложено”.

П о м і т к а: Після слів *“корикговано з книгами”* на арк. 302 зв. та У кінці документа намальовано два кола, у котрих написано: *“місто печати”*.

ІР НБУВ, ф. 420, № 73, 8 арк. Оригінал.
ІР НБУВ, ф. 307, № 535/1763, арк. 298 зв.–303 зв. Копія.

Опубліковано: Мицик Ю.А. З документів до історії Свято-Михайлівського Золотоверхого монастиря у Києві XVII–XVIII ст. // Сіверянський літопис. – 2007. – № 5. – С. 36–39.

№ 182
1712 р., червня 24. Глухів. –
Декрет Генерального військового суду про спірну справу між ігуменею Києво-Печерського Свято-Вознесенського і Свято-Флорівського дівочих монастирів Марією Магдалиною Мокієвською і козелецьким жителем Тимофієм Лопатіним про право володіння млином на річці Видриця під селом Боденьки

// (**арк. 304**) “Року тисяча семсотного второгонадцет, мсца июня двадцят четверто[го] дня.

По злеценю его црского прсвітлого влчства Войска Запорожского обоих сторон Днепра гетмана ясневелможного его милости пана Иоанна Илліча Скоропадского перед судом его ж црского прсвітлого величества Войска Запорожского енералним в заводі межи Тимофієм Лопатином, полку Киевъского сотні Козелецкой войсковым члвіком, и межи законницами мнастира дівичого Флоровского киевского о греблі на реці Видриці под селом Боденками лежачой, точилася справа таковым способом.

Тимофій Лопатин, жител козелецкий, многократне скаржил ясне велможному его милости пану гетманови, прекладаючи, же міет он под селом Боденками на реці Видриці на греблі тамошной под бором, дідовские дві містца, до строения млинов угодние; з которих на одном містцу покойний дід жони его Исай, построівши млын, лекговал оный дочкам своим и Кузмі Панченкови, жителеви острицкому, скаржачого Тимофія дядкові; тот прето // (**арк. 304 зв.**) дядко, помененный Кузма, любо продал свою часть млына Ивану Коростишовцеви за талярей двадцят одыан часты ему, Тимофієви, в том же млыні належние, якобы не были нікому проданны. А когда Иван Коростышовец,

чрез немалое время владіючи тым своім от Кузми Панченка купленным млыном, продал покойному пану Костантию Солонині за талярей сто, до яких талярей ста еще пан Солонина дал в заміну Коростышовцеви млын лодейний свой; в тот час покойний дід Тимофіев, хотячи знову тот же оний проданый млын одъкупити, упоминалъся о привернене оного, прето покойный пан Солонина, обыходячися лагодне з помененным Тимофіевым дідом до своей смерти, з того ж млына од Коростишевца купленого, веліл Исаеви, дідови Тимофіевому, давати на прокормлене з розмировых пожитков борошна. По смерти зас пана Солонины, кгды тот же млын лекгациею досталъся пану Ивану Пироцкому от паней Агафиі Солоныной; а тым часом матка бывшого гетмана Мазепи завладіла всіма селами пана Солоныни, в полку Киевском будучими, в тое время досталъся тот млын от пана Пироцкого помененной гспжі игуменії печерской, матце бывшого гетмана Мазепи, купленым способом з инъними, при том же млыні будучими угодиами, за полтори тисячи золотих; и так всю греблю Боденковскую законници мнастира Печерского бывшие, а н[и]нішние флоровские, завладівши, не допустили будто ему, Тимофіеви Лопатину, на его дідовских частех строїти млына по сее время, в чом // (**арк. 305**) он, узнаючи кривду, упросил был у ясне велможного его милости пана гетмана лист, позволяючий построити на тои ж греблі млын, за яким реіментарским листом кгды отвітуючая сторона, превелебная гспжа Мариа Магдалина Мокіевская, бывшая печерская, а теперешная флоровская игумения, присилала перед суд войсковый енералный своих законниц: гспжу Мамелфу, намістницу мнастира Флоровского киевского, з инъшими для учинення очевистого о млині оном Боденковском; против занесенной Тимофіевой скарги отвіту был чинен розиск, то есть: презентовалы былы перед судом енералным купчие листы, первый от Кузмы Панченка, данный на млыновое містце на реці Выдриці з огородами, з сіножатми, з садовиною, з озером и зо всіми до того млынового містца належными околичностями, Ивану Коростишовцу, жителю острицкому, за золотих шестьдесят, в року тысяча шесть сот семъдесят пятом, в мсцю июню 29, з якого купчого листу довелося, же Иван Коростишовец купленым млыновым містцем и млыном владіл літ двадцят; в якое время Тимофій не міл жадного до того млына интересу, ані до жадного суду не чиныл в том одозву. Потом Коростишовец продал покойной панюй Агафії Костантиновой Солониной тот же млын в року тисяча шестсот девятдесят пятом, в мсцю июню двадцят первом дню, не за талярей сто, як Тимофій в своей супліце выразил, леч за тисячу золотых; которим млыном покойная пані Солониновая владіючи спокойне, // (**арк. 305 зв**.) чрез килка літ лекговала тот млын на реці Выдриці под селом Боденками о двох колех мучных, а третом ступном построенный з иными своїми добрами пану Ивану Пироцкому, сотникови польковому ніжинскому, а пан Пироцкий в року тисяча шестьсот девятьдесят девятом, в мсцю июню пятнадцятом дня, продал тот лекгований собі од пані Солониновой млын з инными своїми кгрунтами (якие обширнне выраженны суть в записі, выданном з уряду полкового ніжинского и з майстрату тамошнего ж) покойной гспжи Марії Магдалыні Мазепиной, бывшой игуменії мнстыря дівичого Печерского киевского, за сумму польтори тисячи золотых, в якое время выш мененный Тимофій Лопатин о своем дідовском на

той же Відрицкой греблі млыновом містцу не упоминалъся и на очевистой перед судом войсковым енералным ставці жадного не показал такого права, по яком бы могл приступ иміти до тоеи Видрицкой греблі.

Зачим суд его црского прсвітлого влчества Войска Запорожского енералный по выслуханю обоїх сторон, скаржачой и отвітуючой, обширных контроверсий и по вычитаню всіх трох купчих листов подписом рук урядових особ, и притисненнем печатей утвержденных, стосуючися до права посполитого в статуті кнзства Литовского в розділе четвертом, в артикулі девятдесят первом, так описаннях: уставуем, иж хто бы о иміние лежачое или стоячое давность // (**арк. 306**) земскую чрез десять літ перемовчал, не позывал, ані листами упоминателными не отзивалъся, таковый вечисто вже о тое молчати міет. Разсуждает: поневаж Тимофій Лопатин, ані в тіе время, когда его дядко Кузма Панченко, Ивану Коростишовъцу продал млын, не упоминалъся о своем містцу млыновом, ані боронил продати Ивану Коростишевцу, когда покойная пані Солониновая у него тот же млын купила, так же жадного не учинил одозву, як в той час, кгды тот же млын досталъся подлуг лекгації пану Пироцкому, так и потом, когда пан Пироцкий продал гспжі игуменії печерской киевской, жадной не чинил взмінки, леч в тридцяти семи годах ощутившися, стал упоминатися.

Теды суд войсковый енералный купчие листи оные, урядовне спораженные, важными и мочными чинит, а заховавши ненарушне вовсе, причестной гспжі Марії Магдалині Мокіевской, игумении бывшой печерской, а тепершной флоровской киевской, з всіми мнстира дівичого законницами, млын на реці Выдриці, на греблі под бором близко села Боденков з инъшыми купленными кгрунтами будучий, дает власть всякие з оного млына розміровие пожитки ку вспартю мнастырского господарства спокойне отбирати, а Тимофія Лопатина, от ного млына учинивши чужъдым, варует, абы жадного не міл вперед до тоеи греблі, ані до млынов выдрицких интересу под виною на суд вой // (**арк. 306 зв**.) сковый енералный тисяча золотих. Моцъю сего декрету, котрый за волею звірхнійшою самого ясне велможного его милости пна гетмана стороні потребуючой з подписом рук и з притисненем звиклой суду войскового енералного печати ест выдан в Глухові, року мсця и дня вышей выраженых.

Великого гсдря нашого его црского пресвітлого влчства Войска Запорозкого судия енералный Алексій Михайлович Турянский, рукою власною.

Петро Михайлович Булавкин, писар судов войсковых енералных”.

П о м і т к а: У кінці документа намальовано коло, у котрому написано: *“місто печати”.*

ІР НБУВ, ф. 307, № 535/1763, арк. 304–306 зв. Копія.

Опубліковано: Мицик Ю. Нові документи та матеріали періоду гетьманування І. Мазепи та П. Орлика // Гетьман Іван Мазепа: постать, оточення, епоха. – К., 2008. – С. 372–375.

№ 183
1721 р., червня 2. Крехаїв. –
Купчий запис крехаївського жителя Петра Борщенка про продаж ниви біля озера Стибин боденьківському жителю Павлу Ковшуну

“Року 1721, місца июния 2.

Я, на имя Петро Борщенок, жител крехаевский, чиню відомо сим моим доброволним записом, кому о том, на потомніе часи извістно будет, иж продалем ниву свою отцевскую, и ні в чом нікому не заведенную, тилко свою власную, лежачую над озером у Стибина в помеж Василя Тавлуя, именно Павлу Ковшуну, жителю боденскому, за готовую сумму талярей десят, протож // (**арк. 307**): я, Петро виш писанный, отдаляю себе самого от оной продажи, и жону, и дітей, и жаден с покревных моих, близких и далеких, не повинен втручатися, тилко волно ему, Павлові, як своим добрим радіти, люб продати, даровати, а що найліпшой на свой пожиток оборо чати. А що для ліпшой віри и певности даю сей мой рукоданый вічистий запис прилюдне при Василю Петренку, войту на той час, и Василю Марченку, и Гаврилові Шевцеві, Ивану Хищенку, и при иних людей зацних и віри годних на той час будучих.

Діялос тое в селі Крехаеві, в дому панском.

Упрошоний о подпис рук Яков Левитский Кусковскій, дяк крехайловскій +.

Я, Петро, не знаючи писма, крест подписую при тих же людех.

Я, городничий крехаевский, подписую, Иерд. Евгений Н.С.О.”.

ІР НБУВ, ф. 307, № 536/17632 П, № 65, арк. 124. Оригінал.
ІР НБУВ, ф. 307, № 535/1763, арк. 306 зв.–307. Копія.

№ 184
1721 р., серпня 30. [Боденьки]. –
Дарчий запис боденьківського жителя Івана Сорокана на маєтності в селі Боденьки Свято-Михайлівському Золотоверхому монастирю

“Року 1721, мсця августа 30 дня.

Я, нижей именованый жител боденский, подданий обытели Сто-Михайловския Золотоверхия киевския, всім, кому о том як тепер, так и в потомние часи, відати належати будет, сим моим доброволним писанием знати чиню, иж самоволне без жадного ні от кого примушеня двор свой в Боденках з двома огородами, з трома покосами сіножатними и полем пахалним, чотирма нивами и частию озера, зовомого Крилів, на обытел Сто-Михайловскую Золо // (**арк. 307 зв**.) товерхую киевскую лікговалем и не иміет ніхто з моих и моей жони кревних нікогда, ані кто інший, о тие кгрунта упоминатися ствержаю подписом руки моея.

Иван Сорокан, не уміючи писати, крстъ стый пишу +”.

ІР НБУВ, ф. 307, № 536/1762, № 66, арк. 125–125 арк. Оригінал.
ІР НБУВ, ф. 307, № 535/1763, арк. 307–307 зв. Копія.

№ 185
1729 р., січня 31. [Крехаїв]. –
Купчий запис крехаївського жителя Семена Тарасенка про продаж ниви біля озера Стибин боденьківському жителю Павлу Ковшуну

"Року 1729, мсця генваря 31.

Я, именно Семен Тарасенко, жител крехаевский, чиню відомо сим моим писаним, иж по доброволной своей охоти продалем нивку Павлу Ковшуну, жителю боденковскому, ціною коп за три, а тая нивка у Стибина поміжник Василь Марченко, поиз могилки притягаючую ко Павловой Ковшуна ниві. Который то я, Семен Тарасенко, продаю оному во вічност, декларуючи о том, аби з кревних моих, близких и далеких, до той нивки не интересовался, кром Павла, а оному Павлу Ковъшуну волно будет продат, дароват или на свой пожиток оборо чат. Притом и даю писание з подписом рук.

За відомом честнаго отца Парамона, городничого крехаевского, и войта Лукяна Марченка и при людех Василю Марченка, Костя Храпченка, Кирило Міняленко и я, Семен Тарасенко, не иміючи писания, кладу крест стий +".

ІР НБУВ, ф. 307, № 536/17632 П, № 70, арк. 136. Оригінал.
ІР НБУВ, ф. 307, № 535/1763, арк. 307 зв. Копія.

№ 186
1730 р., січня 23. [Боденьки]. –
Купчий запис боденьківського жителя Мартина про продаж двору в селі Боденьки Михайлу Бабичу

// (**арк. 308**) "Року тисяча сімсот тридцятого году, мсця генваря двадцятъ трето[го] дня.

Я, Мартин Маркучов зят, житель боденковский, чиню відомо сим моим доброволним продажем, тепер и в потомъние часи, иж продал свой двор из оселею, около того дворца найдуючояся, кроме хати, тестовский в том же селі Боденках лежачи, Михайлу Бабичу, тому жителю, за готовую суму монети доброй, за золотих тридцяд чтири, во вічное заживанне ему самому, жоні и дітем его и потомъком его. И волно ему, Михайлу Бабичу, оний двор кому хотя дат, продат, дароват, и як и к найлутшому своему припровадити пожитку, я теж, помянутий продавца, не повинен так я сам, яко и жона, и діти мои и с кревъних и близких моих, до оного дворца его Михайла турбоватъ и откуповат, на що в лутшую твердост и оборону сею моею рукоданною купчою, при ниже показанных людех стверждаю. Виданна сия моя рукоданная купчая року и дня више спецификованного.

По прошеню Маркуча, не уміетъного писания, подписуюся иерей Михаил, поп боденъковский, Вербицъкий.

Войт того ж села Сава Сарапня, Иван Радъченко, Грицко Бабич, Леско Применъко, Семен Грищенко, Грицко Ярмак, Яцко Мишщенко. // (**арк. 308 зв**.)

Я, продавца Мартин Маркучов зять, яко не уміетний писати, крест святий рукою моею написал +".

ІР НБУВ, ф. 307, № 535/1763, арк. 308–308 зв. Копія.

// (**арк. 309–316 зв**.) – чисті.
// **(арк 317)** *"Кріпости на земли и млини в Острі обрітающиїся"*

№ 187
1663 р., жовтня 6. Остер. –
Випис з міських книг Остерської ратуші про продаж остерським жителем Хомою Панущенком половини млина на річці Остер в Старій слободі Богдану Войничу

“Выпис с книг справ меских ратуша острицкого.

Року тисеча шестсот шестдесят третого, мсця октоврия шестого дня.

Перед нами, Иваном Гладким, войтом, и Иваном Янченком, рочным бурмистром, райцами и лавниками, сполным судом засідаючими для суженя справ.

В сем року, ставши очевисто в ратуши острицкой Хома Панущенко, мелник и обыватель нш острицкий, признал в тые слова явне, ясне и доброволне ку уписаню до книг ратушних давши, иж продал половину млина своего власного камен одын задный ступниками, никому ни в чом не пеный и ни в якой сумі не заведеный, стоячий под містом Острем на реці Острі на слободі Старой, славетному пану Богдану Войничу, на тот час мешкаючому ув Острі, мешчанинови и обывателеви киевскому, то ест за коп шестдесят личбы и монети литовское, продал и на вечност пустил помененному пну Богдану, ему самому, жоні и потомком его, волно теды будет // (**арк. 317 зв**.) также тот менованный половинный млын кому хотечи продат, отдат, дароват, заменит, записат, заставит и самому в нем яко хотечи диспоноват и ко своему найліпшому пожиткови приспособлят и привлащат. И я уже, предреченный Хома, от сего часу того половины с млина продажнего моего вічними часы зрекаюся и жадного упоминку чинит не маю и міти не буду так я сам, жена и потомкове моі, также ближные кревные моі и люде посторонные. При которой то продажі и куплі того продажнего половины млына были люде зацные и віре годные, то ест Дмитер Рубец, так же мелник и обыватель острицкий, и иних людей на тот час немало будучих, счосмо видечи вічное продажи и изреченя того половины млына помененного Хомы и вічное куплі пна Богдана Войнича и до книг записат росказали, счо и записано ест. С которых и тот выпис с под печатию міскою ратушною стороні потребуючой выдат росказали.

Писан у ратуши острицкой року и дня выш написанного.

Андрей Павлович, писар міский острицкий, рокою.

Корригковал с книгами”.

П о м і т к а: У кінці документа намальовано коло, у котрому написано: *“місто печати”*.

ІР НБУВ, ф. 420, № 34, 1 арк. Оригінал.
ІР НБУВ, ф. 307, № 535/1763, арк. 317–317 зв. Копія.

Опубліковано: Мицик Ю.А. З документації Свято-Михайлівського Золотоверхого монастиря XVII–XVIII ст. (маєтності в Острі) // Сіверянський літопис. – 2008. – № 3. – С. 55

№ 188
1664 р., червня 14. Остер. –
Випис з міських книг Остерської ратуші про продаж мірошником Радком Санковичем половини млина на річці Остер в Старій слободі Богдану Войничу

// (**арк. 318**) "Выпис с книг справ меских острицких.

Року тисеча шестсот шестдесят четвертого, мсця июня чотырнадцетого дня.

Перед нами, Федором Смоловиком, войтом, Петром Горбаченком, рочным бурмистром, и райцами, в сем року засідаючими в ратушу острицком для суженя справ, ставши очевисто Радко Санкович, обывател и мелник острицкий, в тые слова давши до книг ратушних записат, сознал явне, ясне и доброволне, иж продал половину свою млына власную, никому ни в чом не пенную и ни в якой суммі не заведенную, стоячий в слободі на реці Острі, камен передный у том же млыні, о котором ест запис и выпис с книг зуполный уже от сего часу, як сам в собі опевает, славетному пну Богдану Войничу, мешканцеви острицкому, за певную сумму и сполна отданую, то ест за коп шестдесят личбы литовское, продал и на вічност пустил ему самому, жоні и потомком его, волно будет также тот млын пну Богдану Войничу цалый кому хотечи продат, отдат, дароват, записат, заменит, заставит и теж самому в нем, яко хотечи диспоноват и ку своему найліпшому пожиткови приспособлят и привлащат, а ми уже, предреченные у выпысах того продажнего млына часы вічними зрекаемося и жадного упоминку чинит не маем и мочи не не будем так сами, жоны ипотомкове, кревные близкие нши и люде посторонные, под виною на вряд перед яким бы колвек тое отновитися міло, золотих пятсот, в право не вступуючи без отпустным заплаченним; счосмо видячи вічное продажи Радкови и товариша его Панушченка, віное куплі того // (**арк. 318 зв**.) млына пна Богдана Войнича, до книг острицких ратушных записат росказали, счо ест на прозбу их записано, с которых и тот выпис с под печатию міскою ратушною острицкою стороні потребуючой выдат росказали.

Писан в ратушу острицком року и дня звыш написанного.

Андрей Павлович, писар міский острицкий, рукою власною.

Коррыкговал с книгами".

П о м і т к а: У кінці документа намальовано коло, у котрому написано: *"місто печати"*.

ІР НБУВ, ф. 420, № 35, 2 арк. Оригінал.
ІР НБУВ, ф. 307, № 535/1763, арк. 318–318 зв. Копія.

Опубліковано: Мицик Ю.А. З документації Свято-Михайлівського Золотоверхого монастиря XVII–XVIII ст. (маєтності в Острі) // Сіверянський літопис. – 2008. – № 3. – С. 55–56.

№ 189
1665 р., жовтня 4. Остер. –
Випис з міських книг Остерської ратуші про продаж Іваном Сергієвичем ґрунту із пляцом і садом на Вовчій горі козаку Феодосію

"Выпис с книг справ меских ратуши острицкой.

Року тисеча шестсот шестдесят пятого, мсця октовърия четвертого дня.

Перед нами, Вихтором Ярмоленком, на той час месце войтовское засідаючи, Тимохом Кулаковичом, бурмистром, райцами, лавъниками, в сем року зуполне засідаючими в ратуши острицкой для справ суженья, ставъши очевисто Иван Сергіевич, в тые слова признал явне, ясне и доброволне, иж продал грунт свой власний отцевъский ис пляцом и с садъком, як то в себі належит, никому не пенний и ни в якой сумі не заведенний, лежачий на Вовъчой горі, а помежником своим Курбіем, козаком и обывателем остріцким, славетному пну Феодосию, // (**арк. 319**) также козаку его царского пресвітлого величества запорозкого острицкому, обывателю нашему, за певъную готовую и рукодайную суму, то ест за золотих сто личъбы литовское, сполна отобраную, теды волно будет и пну Феодосию тую свою куплю кому хотячи продат, дат, заменит, записат, заставит и ку своему найліпшому пожиткови привлащат и приспособлят, як воля его будет, а я уже помененъний Иван, тоі моі продажи часи вічними отрекаюся и жадного упоминъку не мію и мочи не буду, так я сам, кревъние близкие, далние и люде посторонъние, под совитостю такоіж сумми, що мы видячи, урад, тую справу Иванову, а купълю вічную, пна Феодосиеву, до книг принят и записат росказалисмо, що ест на прозбу их записано, с которих и тот выпис под печатию урадовою сторони потребуючой ест видан.

Писан в ратуши острицъкой року и дня вишшей написанного.

Тихон Павълович.

Кориговал с книгами".

П о м і т к а: У кінці документа намальовано коло, у котрому написано: *"місто печати"*.

ІР НБУВ, ф. 420, № 36, 2 арк. Оригінал.
ІР НБУВ, ф. 307, № 535/1763, арк. 318 зв.–319. Копія.

Опубліковано: Мицик Ю.А. З документації Свято-Михайлівського Золотоверхого монастиря XVII–XVIII ст. (маєтності в Острі) // Сіверянський літопис. – 2008.– № 3. – С. 56.

№ 190
1670 р., червня 8. Остер. –
Випис з міських книг Остерської ратуші про продаж остерськими жителями Федором Силенком і Кіндратом Михайленком чотирьох нив на Вовчій горі Богдану Войничу

// (**арк. 319 зв.**) "Выпис с книг справ міских ратуша острицкого.

Року тисеча шестсот семдесятого, мсця июния осмаго дня.

Перед нами, Афанасием Чоріпком, войтом, Яковом Ивановичем, бурмистром рочным, райцами и лавъниками в ратуши острицкой засілыми для справ суженя, ставъши очевисто Федор Силенко, козак и мешканец острицкий, зобополне из Кондратом Михайленком, також и з жителем острицким, сознали явъне, ясне и доброволъне, до къниг подавъши в тие слова, иже мы, міючи своих нив чотыри из дубровами лежачих на върочищах на горі Вовъчой поміжки до едноі нивы Матвый Довъгопол от другой нивы Конон Сомоненко, от третеі зас нивы через дорогу, в святаго колодязя, четъверта от межи Вороненкови с хутора Булахова, до шъляху Елъмынскаго, тым теж нивам огород служачий, лежачий в старом городі, в подол от реки Остря своі власный, никому не пенний, не заведеный, продалисмо за певъную готовую и вже сполна суму нашими руками отобранъную, то ест коп за двадцат и чотыры копе личбы и монети литовской славетному пану Богдану Войничу, мешчанинови острицкому, ему сам[ом]у, жоні и потомъком его на всі вечный и векуїстый, волъно теди ест и будет пну Богдану сию нашу доброволъную продажу, а свою векуїстую куплю також кому хотячи продат, дароват, заменит, зоставит на церков лекговат, вшелякиї пожитки, отоля приходячиї, привлашчат и диспоноват, як воля его будет, а мы, вже вышей наменутыї особи, от // (**арк. 320**) сего дня и року сеі нашой доброволной продажи, а векуїстой купли п(а)ну Богдану жадноі турбациї задоват не повинны и мочи не будем в том спокойном мешканю и оных зрекаемся часы вечными, як мы самы, так жоны и потомкове наши покревъниї наши близкиї, яко и люди посторонниї, о тую нашу продажу жадної турбациї задоват не мают и мочи не будут часы вечъными под закладом алъбо под зарукою другое таковоеж менованної суми и под нагороженем всих шкод и выкладов правъних, а по заплаченю вины то прется сия наша продажа при пану Богдану часы вечъными, на счо для ліпшаго увіреня и спокойнаго мешканя просили нас, вряду, обадве стороне, жебы тая купля и продажа вечная до къниг меских острицких была принята и записана, счо ест на прозбу их и записана, с которых и тот выпис при печати міской острицкой и с подписом рук врядовых стороне потребуючой выдат изволили.

Писан в ратуши острицкой року, мсца и дня звышшей написанного.

Войт, бурмистр, райцы и весь маестрат міста Остра.

Корній Тимофіевич, писар міский острицкий, рукою власною.

Корыкговал с книгами".

П о м і т к а: У кінці документа намальовано коло, у котрому написано: *"місто печати"*.

ІР НБУВ, ф. 420, № 38, 2 арк. Оригінал.
ІР НБУВ, ф. 307, № 535/1763, арк. 319 зв.–320. Копія.

Опубліковано: Мицик Ю.А. З документації Свято-Михайлівського Золотоверхого монастиря XVII–XVIII ст. (маєтності в Острі) // Сіверянський літопис. – 2008. – № 3. – С. 56–57.

№ 191

1671 р., грудня 17. Остер. –

Випис з міських книг Остерської ратуші про продаж остерською жителькою Марією Дубовичівною частини млина на Слобідській греблі на річці Остер писарю Київського полку Петру Івановичу Домонтовичу

// (**арк. 320 зв**.) "Выпис с книг справ меских ратуша острицкого.

Літа од Нароженя Бжаго тисеча шестсот семдесят перваго, декабра семнадцатого дня.

Перед нами, Иваном Василевичем Дворецким, сотником острицким[а], Грыгорием Донцем, атаманом такъже острицким[б], Гарасимом Козловъским, войтом острицким, Левоном Мартиновичем, бурмистром рочным, райцами и лавъниками, в ратуши острицкой засілыми, постановившис очевисто Мария Дубовичовъна Сергіиха Микитченкова, козачка и жителка острицкая, сознала явъне, ясне и доброволъне, до книг меских острицких в тыї слова, иж я, міючи част млина, на мене од Боглая мелника належачую, до того теж млина коло заднее из застовъкою с каменем мучъным и половину ступника, свою власную, никому ни в чем не пенную и не заведеную, стоячую под местом Остром на реці Острі на греблі, лежачой в старом городі, ач я, Марія, будучи барзо пилъна потребна грошей готовых, а же продала и на вечност пустилам тую част моего млина, на мене належачую, яком я пред часы ужывала, за певъную готовую и въже спольна суму моима руками // (**арк. 321**) отобранную, то ест за сорок талярей и два таляры личбы литовъской славетъному пну Петру Ивановичу Домонтовичу[в], пну писару енералъному польку Киевского, ему самому, малжонце и потомъком его на веки волъно теды ест и будет пну Петру тую мою доброволъную продажу, а свою вечистую куплю також кому хотячи продат, дароват, замынят, зоставит на церков лекговат, вшелякиї пожитки, одтоля приходячиї, привласчат, як воля его будет, а я, вже, вышречоная Мария, од сего року и дня сеі моі доброволной продажы часы вечныї зрекаюся и жадного упоминку міти не маю и мочи не буду на веки, як я сама, так потомкове мої покревъниї моі блискиї и далниї, яко и люди посторонныї, о тую мою доброволную продажу пну Петру жадної турбациї задоват не повинны навики под зарукою другоі таковоі менованноі суми и под нагороженем всих шкод и выкладов правни[х], а по заплаченю вины то прется сия моя доброволная продажа мает зостават при пну Петру навеки; а если бы хто, отозвавшися близкостю якою колвек правом дедичным або купным, а міл бы пну Петру о тую мою продажу якую трудност задоват, теды я, Мария, вина зостаю пна Петра в кождого суду и права своим коштом зоступат и боронит до часу и літ ведлуг права посполитого, яко о таковых вечистых продажах описано ест, на счо про ліпшую віру и спокойного мешканя просили нас, ураду, обедве стороне, жебы // (**арк. 321 зв**.) тая купля и продажа до къниг меских острицких была принята и записана, счо ест на прозбу их и записано. С которых и тот выпис при печатіх и подписом рук врядовых стороне потребуючой выдат рачили.

Иван Дворецкий, сотник Войска Его Цар. Прес. Вел. Запорозького острицкий с товариством.

Григорий Донец, атаман городовый острицъкий.

Войт, бурмистр и райцы міста Остря.

Корній Тимофіевич, писар меский острицкий, рукою.

Корыкговал с книгами".

П о м і т к а: У кінці документа намальовано два кола, у котрих написано: *“місто печати”*.

ІР НБУВ, ф. 420, № 40, 2 арк. Оригінал.
ІР НБУВ, ф. 307, № 535/1763, арк. 320 зв.–321 зв. Копія.

Опубліковано: Мицик Ю.А. З документації Свято-Михайлівського Золотоверхого монастиря XVII–XVIII ст. (маєтності в Острі) // Сіверянський літопис. – 2008. – № 3. – С. 57–58.

№ 192
1671 р., квітня 17. Остер. –
Випис з міських книг Остерської ратуші про продаж остерським жителем Олексієм Гарасимовичем ґрунту з пляцом, садом, городом, полями на Вовчій горі Богдану Войничу

“Выпис с книг справ міских ратуша острицкого.

Лета Бжаго Нароженя тисеча шестсот семдесят перваго, апріля семнадцатого дня.

Перед нами, Гарасимом Козловским, войтом, а Левоном Мартиновичем, бурмистром рочным, райцами и лавъниками, в ратуши острицкой засідаючими для суженя справ, втыкаючихся до суду // (**арк. 322**) нашего, постановившися очевисто Олекъсей Гарасимович, мешчанин и юриздитор наш острицкий, созънал явъне, ясне и доброволъне до книг меских острицких в тые слова, иж я, міючи кгрунт купный од Феодосія Корсунца, лежачий в хуторе на Вовъчой горі с пляцем, з садом, огородами, с полями и з дубровами, свой власный, никому ни в чем не пенный и не заведеный, поміжным од Курбія, жителя вовъчогорского, а же я, будучи пилъно потребен грошей готовых на потребу свою домовую, теды продалем вздалем и ведлуг прав посполитых тот мой менованій кгрунт зо въсими угодиї як ся оный сам в себі міжах и границах опевает, на вечъност пустилем славетъному пну Богдану Войничу, мешчанинови и юриздиторови киевскому, за певъную готовую и вже сполъна суму моїма руками отобраную, то ест коп за полпетадесят личбы и монеты литовской, ему самому, малъжонці и потомком его навеки, волъно теды ест и будет пну Богдану сию мою доброволъную продажу, а свою вечистую куплю також, кому хотячи продат, дароват, заменят, зоставит, на церков лекговат, и в ним спокойне мешкавъши, вшелякиї пожитьки, отоля приходячиї, привласчат и диспоноват, як воля его будет, а я, вже, вышнаречоный Олексей Гарасимович, тоеі моі доброволъной продажи на часы вечъныї зрекаюся и жадного упоминъку міти не маю и мочи не буду, як я сам, так молжонка и потомъкове моі покревъниї моі близкиї и далъниї, яко и люди посторонныї, о тую мою доброволъную продажу, авес (?) тыю куплю пну Богдану жадної турбациї задоват не мают и мочи // (**арк. 322 зв**.) не будут под закладом алъбо зарукою другої таковое ж менованноі сумі и под нагороженем всіх шкод и выкладов правных, а по заплаченю вины то предся сія моя доброволъная продажа, а вечистая купля мает зостоват при пну Богдану навеки; а если бы хто отозватися міл до тоеі моі доброволъноі продажи, близкостю правом дедичъным и купным, а міл бы пну Богдану в том спокойном мешканю якую трудность задоват, теды я,

вышнареченый Олексей, в кождого вряду и права онаго своим коштом боронит и заступоват до часу и літ, яко о таковых вечистых записех в праві посполитом описано ест, при котором то очевистом сознаню вышнарочоний Олексей тоеі свої продажи зрекъшися права алъбо рачей записы пну Богдану сукцесора своего оддал, на счо длі ліпшой віри и спокойного мешканя просили нас, вряду, обедве стороне, жебы тая доброволъная продажа а вечистая купля до къниг міских острицких было принята и записано, счо ест на прозбу их и записано. С которых и тот выпис при печати и с подписом рук стороне потребуючой ест выдан.

Корній Тимофіевич, писар меский острицкий.

Корыкговал с книгами”.

П о м і т к а: У кінці документа намальовано коло, у котрому написано: *“місто печати”.*

ІР НБУВ, ф. 420, № 39, 2 арк. Оригінал.
ІР НБУВ, ф. 307, № 535/1763, арк. 321 зв.–322 зв. Копія.

Опубліковано: Мицик Ю.А. З документації Свято-Михайлівського Золотоверхого монастиря XVII–XVIII ст. (маєтності в Острі) // Сіверянський літопис. – 2008. – № 3. – С. 58–59.

№ 193
1673 р., липня 3. Остер. –
Запис остерського уряду про продаж остерським жителем Іваном Баглаєм половини млина на Слобідській греблі на річці Остер писарю Київського полку Петру Івановичу Домонтовичу

// (**арк. 323**) “В року тысяча шестсот семдесят третего, мсца июля третего дня.

Перед нами, Иваном Василиевичем Дворецким, сотником острицким, Игнатом Проскурненком, атаманом городовым острицким[a], при бытности учтиваго товариства, в дому судовом на тот час засілаго, меновите Стефана Жука, Лазара Денисовича, Петра Киселя, Ивана Лапіки, Ивана Ермоленка, цехмистра мелницкаго острицкаго, постановившися персоналне, явне, ясне зизнал доброволно Иван Богдай, жител острицкий, же продал половину млына своего власного камен передный и с пулступником, стоячый на греблі слободской, никому ни в чом не пенный и не заведенный, славетне урожону пну Петрови Домонътовичу, пну писарови полку Киевского, за певную и рукодайную суму, то ест за талярый шістъдесят грошми личбою и монетою литовскою его у вічные и вікуистые часы волно будет и ест од сего часу и дня вышей поменутому пну Петрови Домонтовичу, пну писарови киевскому, тот млын кому хотечи продат, дароват, заменят или ку якому колвек найліпшому пожиткови своему обернут и диспоноват, а я юж, предреченный Иван Баглай, зрекаю вічными часы тоеі мої продажи, так я сам, жона и потомкове мої, так з близких моих кревных, яко и далеких, жадної трудности, кривды и перешкоды в доброволной моей продажи, // (**арк. 323 зв**.) а вічистой купли пна Петра чинит

не мают под заплаченем другой таковоїж суми, що если бы хто наймнійшую трудност міл в уживаню того млина албо перешкоду пну писарови чинит на его млсти пну полковника киевского, кождый таковый платит мает вышой обвязанную суму, про ліпшую віру и певност и спокойнійшого уживаня, в том даю сие мое писане с подписом рук врядовых и пре печатех.

Дан в дому судовом в року, мсцу и дню звиш описанном.

Иван Дворецкий, сотник Войска Его Цар. Прес. Вел. Запорозкого острицкий с товариством.

Игънат Проскуръненко, атаман городовый острицкий".

П о м і т к а: У кінці документа намальовано два кола, у котрих написано: *"місто печати"*.

ІР НБУВ, ф. 420, № 41, 2 арк. Оригінал.
ІР НБУВ, ф. 307, № 535/1763, арк. 323–323 зв. Копія.

Опубліковано: Мицик Ю.А. З документації Свято-Михайлівського Золотоверхого монастиря XVII–XVIII ст. (маєтності в Острі) // Сіверянський літопис. – 2008. – № 3. – С. 59.

№ 194
1676 р., червня 11. Остер. –
Купчий запис писаря Київського полку Петра Івановича Домонтовича про продаж млина на Слобідській греблі на річці Остер остерському сотнику Івану Дворецькому

"Я, нижей подписаный, відомо чиню тим моим писанъем тепер, кождому потребуючому, и в потомние часи, иж пну Ивану Дворецкому, сотникови на сей час острицкому, млын куплений, стоячий под морованою церквою на слободі, посредъку межи двома товаришами, пном Богданом Войничом и пном Отрофимом Подтеребом, з трома колами, двома мучними, а третею заставъкою ступъною, за симсот золотих личби литовской на вічност ему са // (**арк. 324**) мому, жоні и дітам продалем, и в кого купилем, міючи права, подавалем, чим мает пн Иван Дворецкий щититца, а я, жона моя и потомъкове, отрикаючися продажи доброволной, даю и сее мое писанье, волно будет пну Ивану Дворецкому, жоні его и дітем продат, даровати и на свой куда хотя обернути пожиток, хто бы міл отезватися з доброволной моей продажи, втрое тоеі сумми повинен на уряд войсковий и міский заплатити.

Дан в Острі июня 11 дня 1676.

Петр Иванович Домонтович, писар полъковый киевский.

Леонтий Терешъченко, войт, зо всім маестратом острицким при печати міской ратушъный подписался".

П о м і т к а: У кінці документа намальовано два кола, в котрих написано: *"місто печати"*.

ІР НБУВ, ф. 420, № 43, 2 арк. Оригінал.
ІР НБУВ, ф. 307, № 535/1763, арк. 323 зв.–324. Копія.

Опубліковано: Мицик Ю.А. З документації Свято-Михайлівського Золотоверхого монастиря XVII–XVIII ст. (маєтності в Острі) // Сіверянський літопис. – 2008. – № 3. – С. 59–60.

№ 195
1686 р., вересня 14. Остер. –
Запис остерського уряду про підтвердження прав на маєтності в місті Остер Івану Богдановичу Войничу

"В року тисяча шестсот осмъдесят шестом мсця септеврия 14 дня.

Перед нами, Иваном Дворецким, сотником острицким, Иваном Сидком, атаманом городовым[а], Павлом Власовичем, войтом, // (**арк. 324 зв**.) Евхимом Квачевичом, бурмистром рочним, Стефаном Ивановичем, райцею старшим, и з лавниками, в ратуши острицкой сполне засілыми, постановившися персоналитер славетний пн Иван Войнич, міщанин киевский, покъладал писмо праватное самого ясне велможного его млсти пна гетмана, общого нашего добродія, до нас, ураду, писаное, приказуючи нам, жебисмо свідоцтво достовірное скутечне виразили ведлуг признаня людий зацних сторони кгрунтов небожчика пна Богдана Войнича, лежачие при городі нашом Остру, як давно пн Иван Войнич оние кгрунта од небожчика, родича своего, в посессиі своей вцалі отримал, а оние то кгрунта вечисто купъние от розних посессоров, на которое то признате призвалисмо пред себе жителей вовчогорских и старогородских, що овие то вовчогорці сознавали под сумъленем Стефан Коровицкий, Гришъко Шумер, Гаврило Курдіев зят, и Остап Пакрішен, же мы, мовит, владіли и пахали оние кгрунта от давних літ, еще задоволенем небожчика пна Богдана Войнича и ему самому, из ових же кгрунтов десятину давалисмо (а то юж літ десят из оних же полькгрунтов отдавалисмо десятину вцалі пну Ивану Войничу не токъмо из кгрунтов и из садовини, вшелякие користи собі озбирал пн Иван Войнич, так тиж и всіми сіножатми обладал), на щосмо о том всі досконале свідоми, то ж сознавали старогородские жителі слово в слово неотмінъно: Хвеско Питъкун, Гришъко Корсун, Гаврило // (**арк. 325**) Лисий, который то Гаврило над оними кгрунтами всіми належачими и над сіножатми был дозорцею еще от небожчика пна Богдана Войнича и сам на пожиток свой пахалем; и десятину з пол од вовчогорцов, в то ж и од старогородцов, одбиралем, а то юж тому літ десят за полковництвом и владою его млсти пна Костантина Солонини, же у вічность оддал и ликговал пн Богдан Войнич при нас пну Ивану Войничу, снови своему, яко то поля, займища, гаі, дуброви, сіножати купъние, лежачие в городі Острі и ям, вишъименованний Гаврило, од того часу одбирал юж десятину з пол и вшелякие приходи по сей час пну Ивану Войничу и од тих часов не был юж ув Острі пн Богдан Войнич, небожчик, ни пні Зіновия Войничовая, ані челяд их, тилко всі кгрунта, як ся в собі сами ограничают, вцалі при пну Ивану Войничу в приказном дозори моем зоставали, еднак же мы, урад више виражоний, вислухавши опасно од оних свідителей сознане, а про ліпъшую віру и певност казалисмо до къниг нинешъних міских острицких записат, а по записаню на жадане стороні потребуючой пна Ивана Войнича, сию нашу свідителствованную атестацию видат зезволилисмо с подписом рук наших и притисненем звикълых печатий наших урадових.

Дата в ратушу острицком року и дня виш положоного.

Иван Дворецкий, сотник острицкий.

Иван Сидко, атаман городовий острицкий.

Павел Власович, войт острицъкий.

Евъфим Квачевич, бурмистр рочний з маестратом.

Максим Максимович Вертелевич, писар міский острыцкий".

П о м і т к а: У кінці документа намальовано три кола, у котрих написано: *“місто печати”*.

ІР НБУВ, ф. 307, № 535/1763, арк. 324 зв.–325. Копія.

Опубліковано: Мицик Ю.А. З документації Свято-Михайлівського Золотоверхого монастиря XVII–XVIII ст. (маєтності в Острі) // Сіверянський літопис. – 2008. – № 3. – С. 60.

№ 196
1686 р., вересня 17. Київ. –
Випис з міських книг Київської ратуші запису листа гетьмана Івана Самойловича від 9 вересня 1686 р. про підтвердження прав київському жителю Івану Богдановичу Войничу на маєтності в місті Остер

// (**арк. 325 зв.**) “Выпис з книг міских права майдебурского ратуша киевского.

Року тисеча шестсот осмъдесят шестого мсця септеврия семнадцятого дня.

Перед нами, Яном Демидовичом Быковичом, войтом, а Иваном Софоновичом, на містцу рочного бурмистра, пна Василия Зименка, бурмистром, и перед райцами и лавниками, в ратушу киевском постановившыс очевисто пн Иван Богданович Войнич, мещанин киевский, подал лист, писаный од ясне велможного пна его млсти, пна Ивана Самойловича, гетмана Войск их црского пресвітлого величества Запорозских, до всего киевского майстрату. По прочитаню теды в майстраті того панского рейментарского листа, пн Иван Войнич просил, абы оный яко в его справі писаный, был пер облятам в книги міскые киевские принят и уписан, до которое прозбы пна Ивановы мы, урад, схилившися, а лист тот поважне принявши, в акта нинешние міские киевские вписат позволилисмо и так ся в себі мает:

“Мой ласкавый приятелю, пне войте киевский, бурмистри, райцы и всі майстрато // (**арк. 326**) вые тамошние.

На лист нш писанье от в.мс. вычиталисмо, в котором пишете признане Зінови̇ї Богдановое о кгрунтах острицких, якобы от небожчика Богдана, бурмистра вашого, на манастир Межигорский лекгованых, которое то признане, яко ані от небожчика Богдана впрод ретелне волею его не видимо быти постановленое, так теж ані тепер яковых особ, віры годних, свідецтвом потверженое, а жебы міли быти по смерти старшого сна Войничового Юрка на манастир Межигорский (яко она нам прекладает) тые острицкие кгрунта лекгованые, зачим скваписвости увазі в той міре велце дивуемъся в.мс., же противко доводов правных, повірившы тилко единым білоголовским словам, без жадного слушного документу (яковых бы много по змерлой руці в таковом заводі повинъно быти) важылися голое признане в книги свои приймати, не уживаючи того, же мачоха з злости своей могла тое чинити, яко и доводится, поневаж небожчика Богдана, бурмистра вашого, воля о таковой лекгациї не оказуетъся, овшем доводное нам ест предложено свідоцтво от Ивана Войнича з Остра з подписом рук сотника, атамана и всей старшыни тамошной, же тими острицкими кгрунтами от килканадцат літ Иван Войнич и по смерти брата своего владіет и пожыткует; а претож мы, так свідоцтву тому ясному прихилившыся, яко и не видячи слушного доводу, голое Зінови̇и Богдановое

призна // (**арк. 326 зв**.) не, хиба бы Иван Войнич сам доброхотне за дшу родича своего міл тые кгрунта острицкие на помененъный манастир лекговати, то так важеное будет тое до книг внесене. А кгды его в том неохота, теды не міет міти моци и валиору таковое голое Зіновии Богдановое до книг вших признане, але Иван Войнич ведлуг самое слушности, яко дідич и сукцессор, тыми острицкими кгрунтами міет владіти и при них зоставати. Якую волю ншу предложивши, зычим доброго здоровя.

Дан з Батурина септеврия девятого, тисяча шестсот осмъдесят шестого".

У того листу при подписе рейментарское руки самого ясневелможного его млсти пна гетмана доложено такими словы: "В. мс. зычливый Иван Самойлович, гетман[a] Войска их црского пресвітлого величества Запорозского". А на титуле зверху, где и печать звыклая Малой Россиї Войска их црского пресвітлого величества Запорозского на другом боку притиснена, таким текъстом написано: "Моему ласкавому приятелеви, пну Ивану Быковичу, войтови киевскому, пном бурмистром, райцам и всім майстратовым тамошним", который же то лист за поданем и прозъбою пна Ивана Войнича, а за принятем и росказанем ншым уродовым вес, от слова до слова, в книги міские киевские ест уписан. З которых и сей выпис под печатю міскою киевскою выдан.

Писан в ратушу киевском.

В небытности писара міского киевского за відомом майстратовым подписалемся Иван Александрович Пыка, канцелляриста на тот час старший міский.

Коррыкговано з книгами".

П о м і т к а: У кінці документа намальовано коло, у котрому написано: *"місто печати"*.

ІР НБУВ, ф. 420, № 45, 2 арк. Оригінал.
ІР НБУВ, ф. 307, № 535/1763, арк. 325 зв.–326 зв. Копія.

Опубліковано: Мицик Ю.А. З документації Свято-Михайлівського Золотоверхого монастиря XVII–XVIII ст. (маєтності в Острі) // Сіверянський літопис. – 2008. – № 3. – С. 61–62.

№ 197
1687 р., квітня 15. Батурин. –
Випис з міських книг Батуринської ратуші про заяву Зіновії Войнич на право володіння остерськими маєтностями Свято-Преображенському Межигірському монастиреві

// (**арк. 327**) "Випис с книг міских ратуша батуринского року Бжого тисяча шестсот вусимдесят семого мсця априля пятнадцятого дня. В ратушу великих гсдрей міском батуринском при бытности пана Гордія Хрисановича, атамана городового, пред нами Климентием Лукяновичом, войтом батуринским, Лукяном Филоновичем, бурмистром, постановившис очевисто славетная Зіновия Войничовая, мещанка киевская, доброволне сознала и облекгацию дала, иж мію, скоро прибувши до Киева, того ж часу повиннам права на кгрунта

острицкие служачие от черцов межигорских отшукать и Ивану Войничу отдат до рук. А если бы не міла тих прав вскорі вишукат, то вини талярей сто закладает и вязенем карать; ми, уряд, того вислухавши, на аффектацию до книг казали записат и с книг потребуючой сторони при печати міской видалисмо.

Писано в ратушу року и дня звиш описаного.

Леонтий Климович, писар міский батуринский".

П о м і т к а: У кінці документа намальовано коло, у котрому написано: *"місто печати"*.

ІР НБУВ, ф. 307, № 535/1763, арк. 327. Копія.

Опубліковано: Мицик Ю.А. З документації Свято-Михайлівського Золотоверхого монастиря XVII–XVIII ст. (маєтності в Острі) // Сіверянський літопис. – 2008. – № 3. – С. 62.

№ 198
1697 р., листопада 24. Козелець. –
Запис козелецького уряду про угоду київського жителя Федора Івановича Войнича з остерськими жителями стосовно ґрунтів під містом Остер

"Року 1697 мсця ноеврия 24 дня за відомом самого добродія нашого, его млсти пана Константина Мокіевского, полковника Войска его црского престлаго величества Запорозского киевского[а].

Перед нами, Петром Ивановичем Борсуком, сотником козелецким[б], Михайлом Ивановичем, атаманом городовим козелецким[в], в дому судовом козелецком, сталася угода вечистая и неотмінная межи сторонами: Феодором Ивановичом Войничем, обывателем киевским, поводом, а сторонами позванними Грицком Шумарем и Иваном Погукаленком, жителями острицкими, которие то як Грицко Шумар, так и Иван Погукало, без відома мененного Ивана Войнича, отца Феодорового, кгрунта его власние, коло Остра лежачие, без відома пана Войнича поорали и позасівали, за чим мененний Феодор по вказу отца своего доносил его млсти пану полковникові, ускаржаючися на мененних остран. Теди ж мы, по вказу добродійском, их обох сторон, як поводовой, так и позванной, вислухавши контроверсий, прикрилисмо их декретом нашим таковим, жебы оние остране за свое преступление Феодора Ивановича во всем погодили и наклады правние за тим походячие, // (**арк. 328**) нагородили. А от того часу абы юж оних кгрунтов без відома пана Войнича не важилися орати. Теды оние на том собі руки давши, една другую сторону простили и квітовали вечисто под такими варунками и обовязками правними кладучи вини, ежели би от сего часу важилися без відома пана Войнича тие кгрунта орати, теди повинныи вини заплатити на его млсть пана полковника нашого киевского талярей двадцат, а на уряд наш войсковий козелецкий талярей десят, що для ліпшой віри и далшей памяти казалисмо их угоду записать и видаемо стороні потребуючой при звиклой печати судовой козелецкой.

Писан в дому судовом козелецком року и дня вишей описанного.

Петр Иванович Борсук, сотник козелецкий, рукою.

Михайло Иванович, атаман городовий козелский".

П о м і т к а: У кінці документа намальовано коло, у котрому написано: *"місто печати"*.

ІР НБУВ, ф. 307, № 535/1763, арк. 327 зв.–328. Копія.

Опубліковано: Мицик Ю.А. З документації Свято-Михайлівського Золотоверхого монастиря XVII–XVIII ст. (маєтності в Острі) // Сіверянський літопис. – 2008. – № 3. – С. 62.

№ 199
1703 р., жовтня 6. Київ. –
Угода Івана Войнича із Свято-Михайлівським Золотоверхим монастирем стосовно двох військових частин млина на Слобідській греблі під містом Остер

"Ми, нижей на подписах менованние особи, відомо чиним тим писанием нашим, всім обще и кождому зособна, кому бы о том відати належало, тепер и на потомъные часи, иж що нам был светой памяти зошлий з того світа его млст п. гетман и теперешний ясне велможний его мл. пан Иван Мазепа, гетман Войска црского // (**арк. 328 зв**.) пресвітлаго величества запорозский, надали у млині пана Ивана Войнича дві части войскових до монастира нашого стого архистратига Михайла Золотоверхого киевского, на греблі слободской и под Острем, которие то части до виш менованого млина належачие, универсалами изтвердили, абисми Гсда Бга так за дшу зошлого его мл. пана гетмана, яко и теперешного, за щасливое пановання просили. Маючи ми еднак на тое взгляд, иж пан Войнич своим коштом и накладом млин побудовал, за тое ему за блгословением и совітом ясне в Бгу преощенного его мл. отца Захарії Корниловича, епспа переяславского, и всей братії сто-Михайловской поколіщину и покабанщину отпущаемо, так же третию часть виміру и один сад каміня монастирского повинен бути; а пан Войнич и сн его Феодор Войнич повинни щороку з своей части, а не монастирской, млин направовати и греблю, а до направи млина харч обоїх сторон, а ежели бы которого року млина не міли поправляти, так теж и греблі, теди повинни будут поколіщину и покабанщину до монастира отдавати. Що ся тичет до накованя каміня, о скарб и лою, которие належат до двох сторон, повинен кошт быти, в чим обоя сторона зистити, стримати мает и виполнити. На що для ліпшой віри и певности при печати звиклой монастирской руки наши подписуемо.

Писано в монастиру стого архистратига Михайла Золтоверхого року 1703 мсця октоврия дня 6.

Иван Войнич, рукою власною".

П о м і т к а: У кінці документа намальовано коло, у котрому написано: *"місто печати"*.

ІР НБУВ, ф. 420, № 60, арк. 1. Оригінал.
ІР НБУВ, ф. 307, № 535/1763, арк. 328–328 зв. Копія.

Опубліковано: Мицик Ю.А. З документації Свято-Михайлівського Золотоверхого монастиря XVII–XVIII ст. (маєтності в Острі) // Сіверянський літопис. – 2008. – № 3. – С. 63.

№ 200
1707 р., серпня 11. Київ. –
Наказ[а] Генерального військового суду про підтвердження угоди між Федором Войничем і Свято-Михайлівським Золотоверхим монастирем стосовно млина на Слобідській греблі під містом Остер

"Року тисяча семсот семого мсця августа одинадцятого дня.

Сей контракт з совіту всей братії мнастира стого архистратига Михайла Золотоверхого киевского ясне в Бгу преосвщенным гсдном его млстю отцем Захарием Корниловичем, епспом переяславским, з небожчиком Иваном Войничем, міщанином киевским, о належитом в млыні его, Войничовом, на греблі слободской, под Остром будучой, всіх млынових порядков устроенії, о направованю греблі, и одданю з того млына его двох войскових частей на помененный сто-Михайловский мнстир з ласки ясне велможного его млсти пна гетмана и кавалера наданых, учиненых и на писмі з подписом Ивана Войнича, небожчика, власной руки справлений з окказії будто через позосталого Иванового сна, именно Феодора Войнича, того контракту недодержованя, заводной будучи перед судом войсковым енералным превелебний в Бгу гсдн отец Никифор, намістнык сто-Михайловский з помененным Феодором Войничем на очних ставках презентовал; который яко был на суді читаный, так просил он же, превелебний отец намістник, абы оный у суду без // (**арк. 329 зв.**) превращения был ствердженый. Суд теды его царского пресвітлого влчства Войска Запорожского енералный з відома и волі ясневелможного его млсти пна гетмана и кавалера ни в чом сего контракту за зезволенем обоих сторон учиненного не нарушаючи, всі в нем контента вираженые, абы з обох сторон исполнително всегда были додержаны, ствержает повагою своею з таковым докладом и наказом, абы он, Феодор Войнич, в том помененном млыні своем опроч волного молотя припадаючого з того ж млына розміру, иншим способом господарским придбаное собі збоже чи то до вынниці чили на харчовые домовые росходи, так молов и такою порциею, як на инших греблях, по Острі будучих, мелники в своих млынах обходятся. Для чого и сей припис з полеценя его царского пресвітлого влчства Войска Запорожского асаула енералного его млсти пна Иоанна Ломіковского[б] и судом енералным справуючого подписом руки писарское и печати закріплен ест.

В городі Печерском року и дня вишей именованного.

Семен Савич, писар судов Войска Запорожского енералный[в]".

П о м і т к а: У кінці документа намальовано коло, у котрому написано: *"місто печати"*.

ІР НБУВ, ф. 420, № 60, арк. 1 зв. Оригінал.
ІР НБУВ, ф. 307, № 535/1763, арк. 329–329 зв. Копія.

Опубліковано: Мицик Ю.А. З документації Свято-Михайлівського Золотоверхого монастиря XVII–XVIII ст. (маєтності в Острі) // Сіверянський літопис. – 2008. – № 3. – С. 63–64.

№ 201
1704 р., травня 30. Остер. –
Церограф остерського диякона Прокопія Леонтовича про одержання п'ятисот золотих чеховою монетою від Федора Биковського

// (**арк. 330**) "Року 1704 мсця мая 30 дня.

Я, Прокопий Леонтиевич, диякон остранский, чиню відомо, иж узялем у его млсти пана Феодора Быковского сумму доброй монеты чеховой золотих пятсот ис провизиею, на що для ліпшой віри и певности даю на себе сей мой церекграф с подписом руки моей власной, такою ж монетою чеховою отдати повинен, в року 1705-м на термин назначоний, то ест о празднику Вознесения Гспдня, без похибне неотволокаючи термину всему церекграфі назначоного рукою моею писанного.

Прокопий Леонтиевич, диякон острицкий, рукою власною".

ІР НБУВ, ф. 307, № 535/1763, арк. 330. Копія.

Опубліковано: Мицик Ю.А. З документації Свято-Михайлівського Золотоверхого монастиря XVII–XVIII ст. (маєтності в Острі) // Сіверянський літопис. *– 2008.– № 3. – С. 64.*

№ 202
1705 р., вересня 11. Остер. –
Запис остерського уряду про продаж Зіновією Лесковною Курдасовою Стефану Хувричу двох городів під слободою в місті Остер з наступною їх передачею за купчим записом братів Стефана та Івана Хувричів ченцю Свято-Михайлівського Золотоверхого монастиря Трифону

"На враді нашом місцком острицким передо мною, Василием Сидоровичем, бурмистром рочним, и на сей час наказним войтом острицким, Феодором Рижком, старшим райцею, Сергієм Федоровичом и Максимом Ясковичом, райцами радними, сполне в ратушу острицком засілими, ставши очевисто Зіновия Лесковна Курда // (**арк. 330 зв**.) совна, прозиваемая Ицкова невістка, Федориха, жителка Дешковъская, міщанка острицкая, зознала явно, ясне и доброволне до записаня и мовила в такий способ: мілам, мовит, два огороды в себе лежачие под слободою, отцевские, един в подолі межи поміжников, з едной стороны Семена Лиждвоя, а з другой сторони од Якова огорода Крамарева, а чолом под гору, на шлях, а з тилу од Войничовой околиці; а другий огород, на горі также лежачий, од помісников з едной сторони од огорода пана Вербицкого и Агафиі Тарасовни Молоччихы, которими огородами не похотівши я, мененная Федориха, владіті, продалам у вічност п. Стефану Хувричу, жителю слободскому, за готовии гроши вцале руками моіми одобранние, то есть в совіто золотих осм доброй монети, и юж од сего часу и дня волно есть и будет пану Стефану тими огородами як хотячи владіть, продать, дароват, замінит, заставит и як хотячи владіти, а я, предреченная Курдасовна, од тих проданних огородов вічне себе оддаляю и варую, аби з къревних моих близких и далеких нихто жадной найменшой не важился чинити трудности под виною на вщинаючага заплатити на врад острицкий талярей пять, ми теди, урад міский острицкий, видячи доброволную продажу и куплю,

казалисмо записат, а ему, Стефану Хувричу, в крипость сее наше писмо при печати дати изволили и на нем же подписуемся.

Васил Сидорович, бурмистр, а на сей час наказний войт острицкий з маестратом.

// (**арк. 331**) Сию купчу я, Стефан Хуврич, отцу Трифону, зоконнику обителі свто-Михайловской Золотоверхой за денги монастирские з братом моім Иваном руками нашими одобранние, при честному гспну отцу Якиму, презвитеру свто-Михайловскому старогородскому острицкому, у вічност обителі продалисмо; яко неуміетние писма з братом моім знак покладаемо крести свтие + +".

П о м і т к а: Після слів *"войт острицкий з маестратом"* в лівому нижньому куті арк. 330 зв. намальовано коло, у котрому написано: *"місто печати"*.

ІР НБУВ, ф. 420, № 64, 1 арк. Оригінал.
ІР НБУВ, ф. 307, № 535/1763, арк. 330–331. Копія.

Опубліковано: Мицик Ю.А. З документації Свято-Михайлівського Золотоверхого монастиря XVII–XVIII ст. (маєтності в Острі) // Сіверянський літопис. – 2008. – № 3. – С. 64.

№ 203
1709 р., жовтня 20. Остер. –
Купчий запис священика Дмитра Родовича про продаж маєтностей в місті Остер, сіножаті, озера Уступне, ґрунтів Войниловщина остерському диякону Прокопію Леонтовичу

"Року 1709 мсця октоврия дня 20.

Я, иерей Димитрией, презвитер старогородский острицкий, извістно творю сим моім доброволным записом кому бы о том відати належало, иж продалем кгрунт мой власный, то есть двор з світлицею и пекарнею, огородов два; другий двор з винницею и зо всім посудком, кромі казанов и пастовник, коториї никому ни в чом не пенные, ани заведенные; до которих то дворов, также сіножат з озером Уступним, з которой сіножати зполняется копиц триста, кгрунт полевий, то ест Войнилевщина, на котором то становится коп сто якого колвек засіву, за певную суму, за чт[и]риста золотих, чесному отцу Прокопию, диякону острицкому, волно ему или продати и жоні и потомком его, а хто би міл в тое втручатися з моих покревних близких или далеких, в оние явно продание кгрунта, то повинен // (**арк. 331 зв.**) совито заплатити, а для ліпшой віри и певности даю сию карту з подписом руки моей власной.

Діялося в дому честнаго отца Димитрия Родовича, презвитера старогородского острицкого, року и дня вишписаннаго.

Иерей Димитрий Родович, рукою власною".

ІР НБУВ, ф. 307, № 535/1763, арк. 331–331 зв. Копія.

Опубліковано: Мицик Ю.А. З документації Свято-Михайлівського Золотоверхого монастиря XVII–XVIII ст. (маєтності в Острі) // Сіверянський літопис. – 2008. – № 3. – С. 65.

№ 204
1710 р., березня 13. Остер. –
Купчий запис Василя Вербицького про продаж двору в місті Остер остерському диякону Прокопію Леонтовичу

"Я, Василий Вербицкий, чиню відомо сим моим писанием, иж продал двор свой власний, наданий от небожчика отца моего и паніматки, злотих за полтораста доброй монети чесному гспдну отцу Прокопию старогородскому острицкому во вічность жоні его и дітем и волно ему той двор продати или даровати, а для ліпшой віри и певности рукою моею власною подписуюс року и дня виш писаннаго.

Василий Вербицкий".

ІР НБУВ, ф. 307, № 535/1763, арк. 331 зв. Копія.

Опубліковано: Мицик Ю.А. З документації Свято-Михайлівського Золотоверхого монастиря XVII–XVIII ст. (маєтності в Острі) // Сіверянський літопис. – 2008.– № 3. – С. 65.

№ 205
1712 р., грудня 14. Київ. –
Запис київських жителівФедора та Артема Войничів про грошову позику в ігумена Свято-Михайлівського Золотоверхого монастиря під заставу млина на Слобідській греблі під містом Остер

"Року 1712 мсця декамрия 14 дня.

Я, нижей на подписі менований, даю писание мое сие игумену и братиі мнстира Свто-Михайловъского Золот. киевского на суму, позиченую от їх, монети доброй талярей сто, которие при одданю сеей моей карти власними моими зараз ото // (**арк. 332**) бралем руками в року, мсцю и дню вишписанном, а вмісто тоей, от мене позиченой сумми, ставлю власний млин отческий мой з двома колами мучними, а третиими ступами на греблі слободской, под містом Остром стоячий, там же и двор мой власний в слободі при церкви свтого архистратига Михайла; который так млин, яко и двор, зараз по наступуючом празднику Рждства Хрства, приїхавши в Киев з маткою моею, маю конечне учинивши слушний ведлуг с[о]знання и ухвали людской торг, продати, принявши остаток до суми позиченой грошей на вічност вишреченному мнстиреви, якая продажа не мает далей протегатис, толко до року наступуючого 1713 от сего року 1712, до числа мсця сего ж декамрия 19, а если б я міл далей за сей термін проволокати, власт мают братия обители свтой Михайловской безплатежно оний млин и двор в свою посессию взяти на вічност, на що я именем моей матери и своим и братним доброволне отцем свто Михайловским записую.

Феодор Войнич, мещанин киевский.

До сего свідителства подписался Кирил Драгомирецкий, писар судовий киевский.

На сем же облікгу я, нижей подписаный, добровлне извіствую, что продалем част третую з доходами всіма у млині моем отческом, сполним з

маткою моею Аккилиною Войничовою и братом моим Феодором Войничом, братиям мнстра сто Михайлов[ского] Золот[оверхого] киевского за талярей сто, з которой суми взялем золотих сто, // (**арк. 332 зв**.) а остаток маю грошей взяти совокупне з маткою и братом моим, прибывши в Киев з правами до того млина належными, где за отданем прав и одобранием суми тисячной за увесь млин и купчую з підписом рук и печатми нашими маем отцем сто-Михай[ловским] отдати, що не мает далій протігатися, тилко до ндлі православной или до средопостя в сем року тисяча сімсот тринадесят[ом], в чом записуюся; я, яко не вміючий писати, полагаю знамение стого крста рукою власною +.

Артемий Иванович Войнич, мещанин киевский".

ІР НБУВ, ф. 420, № 75, 2 арк. Оригінал.
ІР НБУВ, ф. 307, № 535/1763, арк. 332–332 зв. Копія.

Опубліковано: Мицик Ю.А. З документації Свято-Михайлівського Золотоверхого монастиря XVII–XVIII ст. (маєтності в Острі) // Сіверянський літопис. – 2008. – № 3. – С. 65–66.

№ 206
1712 р., листопада 29. Остер. –
Випис з міських книг Остерської ратуші про продаж священиком Прокопієм Леонтовичем двору з пляцом, будинком й городами в місті Остер за несплачений борг полковнику Василю Танському

"Выпис з книг місцких острицких в року тисяща семсот второгонадцать мсця ноеврия двадцать девятого дня.

На уряді нашом зобополном козацким и місцком острицком передо мною, Сергием Солониною, сотником острицким[а], Павлом Хенцинским, атаманом городовим острицким[б], Василием Кирдановъским, Романом Кононовичом, бурмистром рочним, Давидом Остапенком, старшим райцею, Кондратом Козменком и Стефаном Стасевичом, райцами радъними, а при битносты на тот час як // (**арк. 333**) товариства так и міщан острицких сполне в дому ратуша острицкого засілими, ставши персоналне честний гспдн отц Прокопий Леонтиевич, презвитер сто Михайловский старогородзкий острицкий, купно з паном Феодором Нестеровичом, ротмистром, который прислан от его млсти пана Василия Танского задля виправленя должного у отца Прокопия Леонтиевича значной сумми, то ест пяти сот зол[отих] чеховой монети, за літералним обліком им же, отцем Прокопием, в паней Василиевой Танской, в позику тиі пятсот золотих не на долгий час взятих, и сумітовался о назначенъном термині у облиці, безпохибне уиститися, якого зас долгу вишеписанной сумми на термін в обліци назначенний отц Прокопий неуиставши и до сего дня, а и тепер присланному пну Феодору, ротмистру, не міючи чим отдати, леч сознал явне, ясне до записаня в книги місцкие острицкие и мовил в таковий способ: мію в себе двор мой власний з двома огородами, до того ж двора приналежащими, лежачий [в] старом городі Остру, где тепер наріцаетци слобода, межи помежниками, з едной стороны от Петра Петкуна, а з другой стороны от Семена Пушкаренка, з тилу от улиці идучой от Кононъца

Ивана, а чолом также на улицу и дорогу, лежачую под горою, Особливий огородец, так же под горою против двора, а до того зас имію винницу з пастовником, такъже на слободі лежачую, межею от винници Шкурчиной, а с другой стороны межа по стежку, вниз от речкы Остра, которим то двором, то ест плецем, будинком, огородами, вынницею и пастовником не хотячы я, преречоний иерей, владіти, а звлаща не міючи готових грошей, чим отдати присланному пану Феодору, рот // (**арк. 333 зв**.) мистру, за долг, мною в пані Василиевой Танской взятий, вручилем и пустил в диоцизию и вічное владіние тиі моі огороди, винницу и двор так теж и ниву из засівом, лежачую в хуторі Волевачеві славетне урожоному его млсти пану Василию Танскому за певную сумму, то ест за сто петдесят золотих доброй монеты; которим двором, огородами, винницею и нивою и пастовником волно ест тепер и в потомъние часы его млсти пану Василию Танскому, як хотячи продат, дат, дароват, или на церков Бжию лекговат и диспоноват малжонце и потомъкам, его вічними часы. А я, иерей Прокопий, купно со женою моею и потомъками нашими от того мною за долг отданног[о] двора, от огородов, винници и нивки вічне себе отдаливши, зрекаемся и варуем, аби нихто з кревних моих близких и далеких и из посполитих людей не важился пану Василию Танскому жадной найменшой чинити перешкоди в спокойном его того двора, винници, огородов, пастовника и нивки заживанъню и могти не будут под закладом на уряд полковничества киевского талярей сто, а на наш зобополний козацкий і місцкий урад острицкий золотих сто и под нагороженем затим идучих шкод, а и по заплаченю вины, то предся овая купля неотемлема бити мает от пана Василия вічними часи, леч ми, преречоная старшина, видячи отца Прокопия доброволную за долг оного двора лекгацию, казалисмо до книг місцких острицких принят и записат, а стороні потребуючой, его млсти пану Василию Тан // (**арк. 334**) скому сей екстракт слов в слов з книг місцких острицких (из книг) виписавши в моц и державу дати изволилисмо и на нем же при звиклих печатех подписуемся. Діялося в ратушу острицком року и дня вишеписанного.

Иерей Прокопий Леонтиевич, презвитер стомихайловский старогородский острицкий.

Сергий Солонина, сотник острицкий.

Павел Хенцинский, атаман городовий острицкий.

Евстафий Григориевич, войт острицкий, з маестратом".

П о м і т к а: У кінці документа намальовано два кола, у котрих написано: *"місто печати"*.

ІР НБУВ, ф. 420, № 74, 2 арк. Оригінал.
ІР НБУВ, ф. 307, № 535/1763, арк. 332 зв.–334. Копія.

Опубліковано: Мицик Ю.А. З документації Свято-Михайлівського Золотоверхого монастиря XVII–XVIII ст. (маєтності в Острі) // Сіверянський літопис. – 2008. – № 3. – С. 66; № 5. – С. – 31–32.

№ 207
1713 р., березня 30. Остер. –
Випис з міських книг Остерської ратуші про продаж київською жителькою Акилиною Войнич і її синами Федором та Артемом млина на Слобідській греблі під містом Остер ігумену Свято-Михайлівського Золотоверхого монастиря Іоаникію Сенютовичу

“Выпис з книг місцких ратуша острицкого року тисяща семсот третагонадцать мсця марта дня тридцатого.

На уряді нашом зобополном козацком и місцком острицком передо мною, Сергием Солониною, сотником острицким, Павлом Хенцинским, атаманом городовим острицким, Сергием Феодоровичом, войтом острицким, Романом Кононовичом, бурмистром рочним, Давидом Богдановичом, Кондратом Козменком и Стефаном // (**арк. 334 зв**.) Стасевичом, райцами рочними, сполне в дому ратуша острицкого засілими, ставши персоналітер Аккилина п. Ивановая Войничка, значная обывателка и міщанка киевская, купно з синами своїми Феодором и Артемом Ивановичами Войничамы, сознали явне, ясне а доброволне ку записаню в книги ннішне місцкие острицкые и мовили в тот способ, міем, мовит, ми в себе млин з двома каменямы, а з третим ступником, стоячий на греблі слободзкой под городом Острем на реці Острі, позосталий нам ку Бгу зейшлом блжния памяти по родителі нашом Иоану Войничу, никому не пенний и не заведенни, которим то млином з двома каменями и из ступном не хотячия, Аккилина Ивановна Войничка, и сні мої Феодор и Артем Войничи, владіти, а будучи потребны пенезей, леч не з примусу, але з доброй волі нашой продалисмо оний молин и пустили в диоцизию и в вічное владіние законникам манастира Сто-Михайловского Золотоверхого киевского за певную и готовую сумму вцале руками моїми Аккилинимы и синов моїх Феодоровимы и Артемовимы, отобранные, то ест з дві тисячи золотих личби и монети литовской доброй и уже от сего часу и дня волно ест и будет тепер и в потомъние часы превелебним в Бгу отцем манастыра сто-Михайловского Золотоверхого киевского тим от нас проданним млином, як хотячи владіты, также кому хотячи продат, дат, дароват, заменит и заставит, и ку найліпшому своему // (**арк. 335**) оборочат пожиткові и диспоноват вічними часы, а я, пречечоная Аккилина, купно з синами моїми Феодором и Артемом Войничами, от того, нами проданного млина вічне себе отдаливши, оного зрекаемся и варуем, аби нихто з кревних наших, близких и далеких, так теж и з посполитих людей не важился жадной найменшой законникам сто-Михайловским киевским задавати трудности и в спокойном их того млина уживаню и могти не будут под закладом вини заплатити на урад полковничества киевского лругих двох тисячей золотих и под нагороженем затим идучих шкод, а к заплаченю вины, то предся овая купля неотемлема быти мает от законников сто Михайловских киевских вічними часы, леч ми, пречечоная зобополная и козацкая старшина острицкая, видячи паней Войничовой и синов еї доброволную того млина продажу, а превелебных отцев Сто Михайловских також доброволную куплю, казалисмо до книг міских острицких принят и записат, а стороні потребуючой, превелебному в Бгу отцу гспдну его млсти отцу Иоаникию Сенютовичу, игумену сто-Михайловскому киевскому из братиею, сей екстракт з книг місцких слово в слов виписати в моц и державу дати

изволилисмо и на нем же при звиклих печатех подписуемъся року и дня виш писанного.

Сергий Солонина, сотник остерский.

Иван Опошний, атаман городовий остерский.

Сергей Федорович, войт острицкий, Роман Кононович, бурмистр рочний.

Корикговал с книгами Тимош Квачевич, писар місцкий острицкий”.

П о м і т к а: У кінці документа намальовано два кола, у котрих написано: *“місто печати”*.

ІР НБУВ, ф. 420, № 77, 2 арк. Оригінал.
ІР НБУВ, ф. 307, № 535/1763, арк. 334–335. Копія.

Опубліковано: Мицик Ю.А. З документації Свято-Михайлівського Золотоверхого монастиря XVII–XVIII ст. (маєтності в Острі) // Сіверянський літопис. – 2008. – № 5. – С. 32–33.

№ 208
1713 р., квітня 27. Київ. –
Випис з міських книг Київської ратуші про продаж київською жителькою Акилиною Война і її сином Федором млина на Слобідській греблі під містом Остер ігумену Свято-Михайлівського Золотоверхого монастиря Іоаникію Сенютовичу із записом купчої від 12 лютого 1713 року

// (**арк. 335 зв.**) “Выпис з книг місцких права майдебурского, ратуша киевского, року тысяча семъсот тринадцатого априля двадцят семого дня.

Его священнішаго царского пресвітлого влчства в ратушу киевском перед нами, Димитрием Полоцким, упривилиованним войтом, а Романом Тихоновичом, рочним бурмистром, и перед райцами и лавниками, ставши персоналітер пні Акилина Ивановая Войничовая, вдова мещанина киевского, з сном своїм старшим Феодором Ивановичом Войничом, з притомностю в Бгу превелебних иеромонахов, отца Захариї Иозефовича, економа, и отца Нафанаила Русіновича, законников мнстира стого архистратига Михаїла Золотоверхого киевского, именами своїми, также и именем протчиїх дітей своїх, меншого сна Артема Ивановича, и двох дочок выпосажених и отділених, Феодори Кириловое Дрогмирецкой, и Анни Феодоровой, а третее самое меншое пни Марии, еще не выпосаженое, яко сукцессоров по діду и отцу своем, а ее, сознаючой, свекру, всіх добр наслідников, сознали, иж оны, міючы млин на греблі под Остром, прозиваемой слободской, на реці Острі стоячий, ей пні Ивановой по мужу и свекру и дітем по отцу и діду, небожчику, славетному // (**арк. 336**) пну Богдану Войничу, бурмистру киевскому, сукцессиве стали(й) и належачий, а куплею доброволною набытий през того ж Богдана Войнича, бурмистра киевского, еще мешкаючого на тот час в Острі в военные часи; той теды поменутий млин, за единомислною порадою и позволением всіх дітей своїх продали и уступили превелебнійшому гспдну отцу Иоаникию Сенютовичу, игумену обытели стаго архистратига Михаїла Золотоверхого киевского а всей братиї тоя ж стия обытели за певную готовую и руками своїми отобранную сумму, то ест за дві

тысячи золотих доброе монети, при яком своем доброволном сознаню и права ставши перед нами в маестрате его царского пресвітлого влчества киевском до рук помянутим отцем отдалы; виданние екстрактом з книг острицких первое за ураду пна Ивана Гладкого, войта, а Ивана Янченка, тогорочного бурмистра, року тысяча шестсот шестдесят третего, октоврия шестого; а другое право за уряду пна Феодора Смоловика, войта, а Петра Горбаченка, тогорочного бурмистра, року тысяча шестсот шестдесят четвертого, июня четвертого надцят; и при отданю прав сознаваающие твердили то, что тую свою продажу теперешную устною мовою на уряді острицком сознавали и на писмі от себе купчую за руками своими пер облятам до книг подали; которую так самую купчую, яко и екстракт оний з книг острицких выданий, року сего тысяча семсот тринадцятог[о] марта тридцятого, тут же на уряді покладаючи, просили обі стороні, абы тая купчая была до книг принята и вписана, которую купчую за прозбою обоих сторон мы, уряд, первей в кляр веліли вычитати, а по вы // (**арк. 336 зв**.) читаню, яко річ слушную казали до книг ннешних міских киевских вписати и так ся в собі слово в слово иміет:

“Року тысяча сімсот тринадцятого мсця февруар. второго надцят.

Мы, нижей на подписі менованние, явно и ясно пред всяким судом и правовом сознаем сим ншим рукоданним пысанием, что доброволне, без жадного примусу и намовы всякой з порады общей нашей согласной и единоволной мелницу о трох колах, двома мучними, а третими ступами, на реці Острі стоячую на греблі слободской под городом Остром, по родители ншом Иоанну Войничу нам, двом братом, Феодору и Артемию, и матері ншой Аккилині, кождому по ровной части належачую, никому ни в чом не заведенную, продалисмо иноком мнастира сто-Михайловского Золотоверхого киевского за тысячу золотих доброй монети, якую тысячу зараз власними ншими руками выличенную, одобравши, оний вышписанний млин подаем в вічное мнастиреви сто Михайловскому Золотоверхому киевскому владіние и всіх з него пожитков зрекаемся и всякого права и належитости, якую до его міли, ціле уступаем и засвідитілствуем, что от сего часу ни ми сами, нихто з кревних и повинних нших, ни з кредиторов, которие б колвек моглы тепер и потом одозватися, оных отцев в спокойном владінии того проданого от нас млина и мало не мают турбовати, и хто бы міл з якою колвек претенсиею до того млина одозватися, мы должны зостаем з таковим у належного росправитися суду. А превеченние отцеве, яко прамие и правие поссессорове, міют оным млином владіти деплано, як ся им подобает, якую ншу доброволную продажу // (**арк. 337**) отцем сто-Михайловским в свідителство потомним часом записуем и руками ншими подписуем и печатю утверждаем.

Діялося в Киеві року и дня вишписанного. В той купчой подпис рук тыми виражен словы: “Я, иерей Симеон сто-Рождественский Бобруковский, упрошоний от пні Аккилини Войничовой, руку свою подписую. Феодор Войнич, рукою власною”.

По вписаню до книг того продажного лыста, поневаж сами продавци пні Акилина Ивановая Войничовая з сном своїм старшим Феодором Ивановичом тую свою продажу млина очевисто в майстраті созналы, для лучшого достовірия и певности (абы напотом от кого не было трудности и турбації) уряд веліл им на своей продажы власними своїми руками подписатся, которие в книгах и подписалися тыми словы:

“На сей доброволной млина продажи вмісто пні Акиллины Ивановой Войничовой, вдови, мещанки киевской, и сна ей меншого Артема Ивановича, яко писат не уміючих, по їх прошению подписалемъся Симеон Чекановский, рукою власною. На сей ншой добровлной млина продажи сам за себе и за сетр[119] моїх вишей писанних подписалемъся Феодор Войнич, рукою власною”.

Якая продажа и устное сознане пні Акилини Войничовой, вдови, мещанки киевское, з позволеня и відома сна еї старшого, Феодора Ивановича Войнича, и менших всіх дітей еї, а купля высоце в Бгу превелебного его млсти гспдна отца Иоаникия Сенютовыча, игумена мнастири стого архистратига Михаїла Золотоверхого киевского и всей братиї тое ж стия обуте // (**арк. 337 зв.**) лы про памет для літ наступуючих в книги міские киевские ест записана з совітостю сумми подлуг прав теотоніцких майдебурских. А з книг и сей выпис при подписі рук самого его млсти пна войта и при печати міской киевской ест выдан.

Писан в ратушу киевском року и дня вишей писанного.

Менованный войт рукою власною.

Корикговано з книгами”.

П о м і т к а: У кінці документа намальовано коло, у котрому написано: *“місто печати”*.

ІР НБУВ, ф. 420, № 79, 4 арк. Оригінал.
ІР НБУВ, ф. 307, № 535/1763, арк. 335 зв.–337 зв. Копія.

Опубліковано: Мицик Ю.А. З документації Свято-Михайлівського Золотоверхого монастиря XVII–XVIII ст. (маєтності в Острі) // Сіверянський літопис. – 2008. – № 5. – С. 33–35.

№ 209
1713 р., січня 4. Остер. –
Церограф остерського священика Прокопія Леонтовича Василю Танському про заставу двору та винокурні в місті Остер за несплачений борг Федору Биковському

“Року тисяча семсот 13, мсця ануария 4 дня.

Я, иерей Прокопий Леонтиевич, священик старогороодский острицкий, чиню відомо, кому би о том відати належало, иж мні будучи винному ку Бгу зейшлому пану Феодору Биковскому золотих пятсот, на коториі то гроши отобрал от боку его млсти пана Василия Танского присланний пленіпотенъта пан Феодор Нестерович, ротмистр, двор и винницу талярей за пятдесят готових грошей от шинкара его и з напоем золотих сто; а фант под арешт принял за полсемадесят золотих. На коториі то фанти заложилисмо термін до стой великой Чотиредесятници, а на позосталие еще гроши сколко на отцу // (**арк. 338**) Прокопию доводится неуищенних ведлуг обліка писанъного, то повинен я, Прокопий, уистити пану Василию Танскому неоткладне. А для ліпшой віры и певносты даю сию карту пану Феодору с подписом руки властной, а если би на термин назначоний оной суми не отдал, то повинен буду и вини заплатит на

[119] Пропущена літера *“с”* в слові *“сестр”*.

урад полковий козелецкий золотих сто, а на урад козелецкий и міский острицкий золотих пятдесят.

Иерей Прокопий старогородъский острицкий.

За відомом панов урадових острицких сей облік печатю маестратовою ствердили.

На пені золотих сто у шинъкара принятих отобрал я, Феодор ротмистр, грошей золотих пятдесят, а другии зол.: пятдесят повинен будет Федор Корсун отдати недел за дві сего ж мсця ануария 19.

Во свідителство власную мою подписую руку знамением крста + ".

П о м і т к а*:* Після слів "маестратовою ствердили" намальовано коло, у котрому написано: "місто печати".

ІР НБУВ, ф. 307, № 535/1763, арк. 337 зв.–338. Копія.

Опубліковано: Мицик Ю.А. З документації Свято-Михайлівського Золотоверхого монастиря XVII–XVIII ст. (маєтності в Острі) // Сіверянський літопис. – 2008. – № 3. – С. 66.

№ 210
1713 р., лютого 12. Київ. –
Купчий запис київських жителів Акилини Войнич та її синів Федора та Артема про продаж млина на Слобідській греблі під містом Остер Свято-Михайлівському Золотоверхому монастирю

"Року тисяча сімсот тринадцатого мсця февруар. второгонадцят.

Ми, нижей менованние, явно и ясно пред всяким судом и правом сознаем сим нашим рукодайным писанием, что доброволне, без жадного примусу и намовы всякой, з порады общей нашей согласной и единоволной мелницу о трох колах, двома мучними, а третими ступами, на реці Острі стоячою на греблі слободской под городом Остром, по родители нашом // (**арк. 338 зв**.) Ивану Войничу нам, двом братом, Феодору и Артемию, и матері нашой Аккилині, кождому по ровной части належачую, никому ни в чом не заведенную, продалисмо иноком мнастира сто-Михайловского Золотоверхого киевского за тисячу золотих доброй монети, якую тисячу зараз власними нашими руками выличенную, одобравши, оный вышписанный млин подаем в вічное мнстиреви сто Михайлов. Золотовер. киевскому владіние и всіх з него пожитков зрекаемся и всякого права и належитости, якую до него міли, ціле уступуем и засвідитілствуем, что от сего часу ни мы самы и нихто з кревных и повинних наших, ни з кредиторов, которийх б колвек могли тепер и потом одозватися, оных отцев в спокойном владінийі того проданого от нас млина и мало не мают турбовати, и хто бы міл з якою колвек претенсиею до того млина одозватися, мы должни зостаем з таковым у належного росправитися суду. А предречение отцеве, яко прамые и правие поссессорове, міют оным млином владіти депляно, як ся им подобает, якую нашу доброволную продажу отцем сто-Михайлов. в свідителство потомным часом записуем и руками нашими подписуем и печатю утвержаем.

Діялося в Киеві року и дня виш писанного.

Я, иерей Симеон сто-Рождественский Бобруйковский, упрошоный от паней Акилини Войничовой, руку свою подписую.

Феодор Войнич, рукую власний".

П о м і т к а: У кінці документа намальовано коло, у котрому написано: *“місто печати”.*

ІР НБУВ, ф. 420, № 76, 2 арк. Оригінал.
ІР НБУВ, ф. 307, № 535/1763, арк. 338–338 зв. Копія.

Опубліковано: Мицик Ю.А. З документації Свято-Михайлівського Золотоверхого монастиря XVII–XVIII ст. (маєтності в Острі) // Сіверянський літопис. – 2008. – № 5. – С. 35.

№ 211
1714 р., червня 11. Київ. –
Купчий запис товариша Київського полку Івана Петровича Дворецького та його дружини Христини про продаж двох кіл млина на Слобідській греблі на річці Остер ігумену Свято-Михайлівського Золотоверхого монастиря Іоаникію Сенютовичу

// (**арк. 339**) “Року тысяча сімсот четвертого надцят мсця июня первого надцят дня.

Я, Иван Дворецкий, товариш полку Киевского, а обыватель острицкий, з жоною моею Христиною Ивановною явно, ясно сим нашим рукодайным записом сознаем всякому суду и праву, тепер и на потомние часы, что міючи мы млын о трох колах, двома мучними, а третим ступъним на реці Острі на греблі Слободской середний, под городом Остром стоячий, по небожчиках блаженной памяти Иоанну, дідусеви, и родичу нашом Петру Дворецким, нам позосталий, нікому ні в чом не пенный, ані заведенный, розділенный частю едною, то ест колом задним мучним, дядкови моему Тимофію Губці, а другою, передним колом мучним и другим ступным, нам, якую мы часть свою, а именно коло передное мучное, а другое ступъное, з своей власной доброй волі продали обытели сто-Михайловской Золотоверхой киевской висоце в Бгу превелебному гспдну отцу Иоаникию Сенютовичу, игумену, и всей братиї за певную сумму тысячу золотих доброй монеты, а отобъравши зараз оную сумму власнима наши[ми] руками, подаем помянутие дві колі мучное и ступъное зо всім, як ся в собі мает, обытели сто-Михайловской отцу игумену и по нем будучим игуменом и братиї в вічное владиние и всіх з того млина пожитков зрекаемося и жадной уже належитости, якую ціле мілисмо у оном, уступуем, отдаляючи // (**арк. 339 зв**.) нас самих, кревных наших, близких и далеких, и от оного вічними часи, а предреченой обытели сто-Михайловской игуменови и по нем будучим игуменом и братиї всякии належащиї пожитки и приходы як з власного своего оного млына з части, от нас проданной, отбирати и як самим хотіти владіти. Я теж сам, жона моя и по нас будучое потомство и жаден близкий кревний и далекий не повинны их пречоной стой обытели превелебних отцев ні в чом турбовати под зарукою на ясне велможного добродія его млсти пна гетмана тисячи золотих. А еслы бы хто впред міл честних отцев в тую продануя часть млына о двох колах, едним ступъним, и другим мучним, перед ним турбовати, теды так я сам, жона моя и по нас будучие потомъки, должни будут у кождого суду и права отвітовати, заховуючи обытел стую без всякое ее турбаціиї и кошту при спокойном и навсегда ненарушоном от нас продажной части владінию.

Діялося в Киеві року и дня выш писанного.

А для ліпшой віри и певности подписуюся рукою своею власною Иван Петрович Дворецкий”.

ІР НБУВ, ф. 420, № 89, 2 арк. Оригінал.
ІР НБУВ, ф. 307, № 535/1763, арк. 339–339 зв. Копія.

Опубліковано: Мицик Ю.А. З документації Свято-Михайлівського Золотоверхого монастиря XVII–XVIII ст. (маєтності в Острі) // Сіверянський літопис. – 2008. – № 3. – С. 66–67.

№ 212
1714 р., червня 11. Остер. –
Випис з міських книг Остерської ратуші про продаж Іваном Дворецьким та його дружиною Христиною двох кіл млина на Слобідській греблі на річці Остер ігумену Свято-Михайлівського Золотоверхого монастиря Іоаникію Сенютовичу

// (**арк. 340**) “Выпис з кныг міскых ратуша острицкого.

Року тысяча семъсот четвертогонадцят июня первого надцят дня.

На враді нашом зуполным войсковом и міском острицком перед нами, Сергыем Солоныною, сотныком острыцкым, Иваном Опушным, атаманом городовым тамошным, Павлом Боровыком, войтом острицким, Хведором Комарецкым, бурмыстром, Афанасием Илленком, Сергием Кузменком и Максимом Коравым, раднымы, сполне в дому ратушовом засілимы, ставшы персоналне Иван Дворецкый, товарыш полку Киевского, з жоною своею Хрыстиною, сознал явне, ясне а доброволне в тые слова мовячы:

Міючы мы млын о трох колах, двома мучнымы, а третім ступным на реці Острі на греблі слободской середный под городом Острем стоячый, по небожчыках блженной памяти Ивановы, дідусевы, и родычу нашем Петру Дворецкым, нам позосталый, нікому ні в чом не пенный, ані теж заведенный розділенный частю едною, то ест коло едно заднее мучное дядковы моему Тымофею Губці, а другую передным колом мучным, а другым ступным нам, якую мы част, а именно коло переднее мучное, а другое ступное, з своей власной доброй волі продалы обытели сто-Мыхайловской Золотоверхой киевской высоце в Бгу превелебному его милосты гспдыну отцу Иоаныкыю Сенютовычу, игумену, и всей братыї за певную суму и юж цале моими руками отобранную, лычбы и монеты доброй лытовской тысячу зол. // (**арк. 340 зв.**) и пятсот зол., которым то млыном волно ест и будет отцу игумену и посессором его з братиею моею стыя обителы, яко власным монастырскым купленым добром владіт, продат, дароват и ко найліпшому пожиткові ведлуг волі и сподобаня обытелы стой обернут, а я, прерочоный Иван Дворецкый, жона, діти, кревные мої, близкые и далекые и прочые посполитие люде весма себе отдалывшыс, варуем, если бы хто колвек з кревных моїх близкых и далекых жадную и найменшую трудност в том спокойном владіныї того млына, мною добровлне проданного, важился отцу игумену и поссессором его братыею чыниты таковый неомылне выны на его мылост пана полковныка киевского тысячу зол., а на уряд нш войсковый и міскый острыцкый талярей сто заплатыт,

з нагороженем идучых правных накладов оправданной стороні. Прето мы, вышмянная старшына, так добровлную куплю отца игумена з братыею на обытел стую и Ивана Дворецкого продажу, усмотрівшы по прошеню обох сторон велілисмо в кныги нашы міские острицкые прынят, а екстракт из оных слов в слов выписавши, потребуючой стороні высоце в Бгу превелебному его мылости гсдну отцу Иоаныкию Сенютовычу, игумену з братыею во лучшое достовірство и защыщеные з подписом власных рук и притесненем звыклих печатый наших стверждаем.

Сергей Солонина, сотник остерский.

Иван Опушной, атаман городовий тамошний.

Павел Боровик, войт острицкий з магистратом.

Корыкговал з кныгамы Даныло Дадзінскый, пысар острицкий”.

П о м і т к а: У кінці документа намальовано три кола, у котрих написано: *“місто печати”.*

ІР НБУВ, ф. 420, № 88, 2 арк. Оригінал.
ІР НБУВ, ф. 307, № 535/1763, арк. 340–340 зв. Копія.

Опубліковано: Мицик Ю.А. З документації Свято-Михайлівського Золотоверхого монастиря XVII–XVIII ст. (маєтності в Острі) // Сіверянський літопис. – 2008. – № 5. – С. 35–36.

№ 213
1714 р., червня 20. Київ. –
Купчий запис Максима Євминенка та його дружини Марії про продаж остерських ґрунтів ігумену Свято-Михайлівського Золотоверхого монастиря Іоаникію Сенютовичу

// (**арк. 341**) “Року 1714 мсця июня 20 дня.

Я, Максим Евъминенъко, з жоною моею Мариею Гришконою, видомо чиним сим писаныем нашим всякому суду и праву, иж миючи мы грунта свої власныї, никому ни в чом не заведенние и не пенние, з доброй своей волі продаем висоце в Бгу превелебному его млсти гспдну отцу Иоаникию Сенитовычу, игумену сто-Михайловскому Золотоверхому киевъскому и всей братиї оной обители, то ест двор из хатою, огородов два, за певную суму куп двадцат доброй монети, моими руками отобраною, а хъто бы міл з близъких наших кревних и далеких за оние грунта превелебних отцев турбовати, таковый повинен всякому суду и праву во отвіті стати и превелебним отцем Свято-Михайловским киевским нагорожати под зарукою на пна полковника киевъского талярей тридцать, а на върад миский остріцкий талярей двадцати, що я сам и жона моя и діти наши зрекаемъся и в вичност подаем обітели сто-Михайловской золотоверхой киевъской волно им, превелебным отцем яко своїм власним и доброволним шафоват и яко на найлучъший свой пожиток // (**арк. 341 зв.**) обернут.

Діялося в дому Свято-Михайловском, року и дня вышеписанного при людех зацних и віры годних.

При пану Макъсиму Стузі, жителю слободскому старогородскому и при

пану Ивану Остапенку, жителю старогородскому, мирочъннику гребли Юсковъской, и при пану Григорию Стефаненку Паламаренку, при Якиму Колосенку.

А я, Макъсим Евминенко, не уміетний писма, крестом стим утверждаю +".

ІР НБУВ, ф. 307, № 535/1763, арк. 341–341 зв. Копія.

Опубліковано: Мицик Ю.А. З документації Свято-Михайлівського Золотоверхого монастиря XVII–XVIII ст. (маєтності в Острі) // Сіверянський літопис. – 2008. – № 5. – С. 36–37.

№ 214
1714 р., червня 20. [Київ]. –
Купчий запис Стефана Стуги та його дружини Марії про продаж остерських ґрунтів ігумену Свято-Михайлівського Золотоверхого монастиря Іоаникію Сенютовичу

"Року 1714 мсця июня 20 дня.

Я, Стефан Стуга, з жоною моею Мариею, відомо чиным сим нашим писанием, иж міючи мы кгрунта свої власние, нікому ні в чом не заведенные и не пенные, з доброй своей волі продаем височе в Бгу превелебному его млсти отцу Иоаникию, игумену сто-Михайловскому Золотоверхому киевскому и всей братії тоей обители, то ест двор з хатою и огородец близ двору купленого пана Василия Танского на тую ж обител за певную суму коп пят доброй монети, моими руками отобранную. А хто би міл з близких нших кревних и далеких за оные кгрунта турбовати, на такового покладаем вину на пна полковника киевского талярей десят и на врад міский острицкий // (**арк. 342**) коп десят, що я сам и жона моя изрекаемся оных кгрунтов, и в вічност подаем обытели сто-Михайловской киевской Золотоверхой.

Діялося року и дня вишше писанного при людех зацних и віри годних, при Хвеску Ющенку, при Максиму Стуженку, жителех старогородских и при иных людех.

А я, яко не уміючий писания стого, крестом стым руку свою потверждаю +".

ІР НБУВ, ф. 307, № 535/1763, арк. 341 зв.–342. Копія.

Опубліковано: Мицик Ю.А. З документації Свято-Михайлівського Золотоверхого монастиря XVII–XVIII ст. (маєтності в Острі) // Сіверянський літопис. – 2008. – № 5. – С. 37.

№ 215
1714 р., липня 3. [Козелець]. –
Уступний запис остерського священика Прокопія Леонтовича полковнику Василю Танському на двір з пляцом в місті Остер

"В року 1714 мсця июля 3 дня.

Я, нижей менований, чиню відомо сим моїм писанием кому би о том відати належало тепер и на потомние часи, иж я ерей Прокопий Леонтович, презвитер старогородский острицкий, еще зостаючи винен его млсти пну

полковнику его црсго пресвітлого величества охочукомонному Василию Танскому ведлуг облідов моїх даних, рукою власною моею подписаних, на золотих пятсот доброй монети чеховой не без провизии, а не маючи готових грошей, одати двор мой власний с пляцом, куплений од Вербиченка Василия, швадра моего, в Остри, на Старом місті, стоячий межи помістниками: з едной правой сторони идучи, в двур Стефана Стуги, а з другой сторони – Ивана Щербини, тилом до болота, а // (**арк. 342 зв.**) воротами до дороги з Остра на греблю идучи, зо всімі до него приналежитостями, с правами належащими, за золотих сто тридцят, должних его милости виж менованому пану полковнику, я, предречений ерей, не хотячи оним владіти, даю во вічност я сам, жена моя, діти мои, покревние близкие и далние жадних претенсый до оного двора болш не миючи, еще болш ежели би и який должник найшолъся на тен двор облідом моим поданим, теди не повинен на сем виж написаном двори долгу взисковати и упомінатися, тилко у мене облідуючися, кождого часу на кождом місці за долги мои отповедати, а его млсти пану Василию Танскому волно ест той двор виж писаний яко свое доброе дати, продати, даровати, люб собі на пожиток владіючи, обертати ясне, явне, доброволне зезволяю, що для лучшей твердости сей цесний моей его млсти пану полковнику и валору и подписі руки моей власний хочу, якоби до книг міских и ратушних записаний.

Діялося в дому его превелебнійшого отца протопопа козелецкого и острицкого при чесних отцех дня 2 июля року виж писаного.

Иерей Прокопий старогородцкий острицкий, рукою власною подписуюся на сем моем писани данном от мене его млсти пану Василию Танскому.

За упрошением гсподина отца Прокопия, священика старогородского острицкого, для увіреня на сем же от его данному его // (**арк. 343**) млсти пану Василию Танскому писании подписуюс и печатю моею ствер態жаю. Семион Ласковский, протопопа козелецкий и остракъцкий.

Максим Григориевич Стаецъкий, презвитер сто-Спаский козелецъкий руку подписал.

Лазар Тарловский, презвитер сто-Николский козелецкий”.

П о м і т к а: У кінці документа намальовано коло, у котрому написано: *“місто печати”*.

ІР НБУВ, ф. 420, № 90, 2 арк. Оригінал.
ІР НБУВ, ф. 307, № 535/1763, арк. 342–343. Копія.

Опубліковано: Мицик Ю.А. З документації Свято-Михайлівського Золотоверхого монастиря XVII–XVIII ст. (маєтності в Острі) // Сіверянський літопис. – 2008. – № 5. – С. 37–38.

№ 216
1714 р., липня 3. Козелець. –
Запис козелецького уряду про уступку остерським священиком Прокопієм Леонтовичем полковнику Василю Танському двору з пляцом в місті Остер за несплачений борг

"Року тисяча сімсот четвертогонадцят мсця июля третого дня.

На враді нашом міском козелецким перед нами, Парфеном Ивановичем, войтом мастрату козелецкого, Фтеодором Княжолуцком, бурмистром рочним, Яковом Сичем, Фтеодором Ющенком, райцами, Савою Максимовичем, Данилом Ващенком, лавниками, ставши гспдн отц Прокопий Леонтович, презвитер старогородский острицкий, презентовал нам пер облятом запис свой, всему урядови от себе данний его млсти пну полковникови (его царского пресвітлого влчства) охочокомон., яковий теди запис велілисмо перед собою вичитати, который так ся в собі міет:

"Я, нижей менованний, чиню відомо сим моим писанием кому би // (**арк. 343 зв**.) о том відати належало тепер и на потомние часи, иж я, иерей Прокопий Леонтович, презвитер старогородский острицкий, еще зостаючи винен его млсти пну полковнику его царского прсвітлого влчества охочокомонному Василию Танскому ведлуг облігов моїх данних, рукою власною моею подписанних, на золотих пятсот доброй монети чеховой не без провизиї, а не маючи готових грошей, отдати двор мой власний с пляцом, куплений у Вербиченка Василия, швагра моего, в Остри, на Старом місті, стоячий межи поміжниками: з едъной правой сторони идучи, в двур Стефана Стуги, а з другой лівой сторони – Ивана Щербини, тилом до болота, а воротами до дороги з Остра на греблю идучи, зо всіми до него приналежитостями, с правами належащими, за золотих сто тридцят, должних его млсти виж менованному пану полковнику, я, предреченний иерей, не хотячи оним владіти, даю в вічност, як я сам, так и жона моя и діти мої, покревние близкие и далекие родичи свои, от того двора отдаляю, до которого двора болш ніхто не повинен интересоватися, ані теж з должников моих, якии б могли отозватися и не повинен будет на сем виже написанном дворі долгу взисковати и упоминатися, тилко у мене облігуючися, кождого часу на кождом містці за долги мои повинен отповідати, а его млсти пану Василию Танскому волно ест той двор вижей писанний, яко свое доброе дати, продати, даровати, люб собі на пожиток // (**арк. 344**) свой як хотіти владіти, ясне, явне и доброволне зезволяю", що ми, вижей писанная старшина, уваживши таковую данную от себе отцем Прокопием рукоданную покріпост, велілисмо тот запис для кріпчайшого умоцненя сей запис виписати и печатю звиклою майстрату козелецкого утвердивши, потребуючой стороні при упису в книги видати, по написі року и дня вижей писанном.

Парфен Иванович, войт козелецкий.

Фтеодор Княжолуцкий, бурмистр рочний зо всіми урядовими".

П о м і т к а: У кінці документа намальовано коло, у котрому написано: *"місто печати"*.

ІР НБУВ, ф. 420, № 91, 2 арк. Оригінал.
ІР НБУВ, ф. 307, № 535/1763, арк. 343–344. Копія.

Опубліковано: Мицик Ю.А. З документації Свято-Михайлівського Золотоверхого монастиря XVII–XVIII ст. (маєтності в Острі) // Сіверянський літопис. – 2008. – № 5. – С. 38.

№ 217
1714 р., липня 20. Остер. –
Купчий запис Івана Щербиненка та його дружини Агафії Федорівни про продаж хати та ґрунтів в Старогородській слободі міста Остер ігумену Свято-Михайлівського Золотоверхого монастиря Іоаникію Сенютовичу

"Року 1714 июля 20 дня.

Я, Иван Щербиненко, з жоною моею Агафиею Федоровною, відомо чиним сим писанием нашим, иж міючи ми gрунта ми свої власниі, нікому ні в чом не заведенние и не пенние, з доброй своей волі продаем висоце в Бгу превелебному его млсти отцу Иоаникию Сенютович, игумену сто-Михайловскому Золотоверхому киевскому, и всей братиї тоей обители, то ест хату, огороди з околицею за певную суму коп десят доброй монети, моіма рукама отобранную. А хто би міл з близких наших краев и далеких // (**арк. 344 зв**.) за оние грунта превелебних отцев турбовати, таковий повинен всякому суду и праву во отвіті стати и превелебным отцем во всем нагорожати под зарукою на пана полковника киевского талярей тридцят, на пана сотника и на врад острицкий талярей двадцяты, що я сам и жона моя з діти зрекаемся отнюд оних gрунтов и в вічност подаем обители сто-Михайловской золотоверхой киевской. Волно превелебним отцем яко своим власним и доброволним шафоват и яко на найслуш[н]ий свой пожиток обернут.

Діялося року и дня више писаннаго при людех зацних и віри годних, при пану Феодору Войничу, мещанину киевскому, на тот час будучому у Вострі, при Максиму Стуженку, жителю слободскому старогородскому, при Ивану Остапенку, жителю старогородскому, мірочнику и греблы Юсковой, при Григорию Стефаненку при Паламаренку, жителю старогородскому, при Якиму Колосенку.

Я, Иван Щербиненко, не уміетний писма, крестом стим ствержаю +".

ІР НБУВ, ф. 307, № 535/1763, арк. 344–344 зв. Копія.

Опубліковано: Мицик Ю.А. З документації Свято-Михайлівського Золотоверхого монастиря XVII–XVIII ст. (маєтності в Острі) // Сіверянський літопис. – 2008. – № 5. – С. 38–39.

№ 218
1714 р., липня 22. Остер. –
Купчий запис Тимофія Павловича Губки та його дружини Марії Дворецької про продаж частини млина на Слобідській греблі на річці Остер ігумену Свято-Михайлівського Золотоверхого монастиря Іоаникію Сенютовичу

"Року тисяча сімсотъного четвертогонадцят мсця июля 22 дня.

Я, Тимофей Губка, товариш полку Киевского, а обивател острицкий, з женою моею Марею Дворецковною, явно, ясно и доброволно // (**арк. 345**) сим нашим рукодайним записом сознаем всякому суду и праву тепер и на потомние

часи, что міючи мы коло едно мучное заднее у мълині, стоячом на реці Острі на греблі слободской середном под городом Остром, по небожчиках блаженной памяти Иоаннні, дідусеви и родичу нашом Петру Дворецких, жоні моей Мари наданъное, якое мы коло, яко свое власное и нікому ні в чому не заведенъное и не пенъное, продали до обители сто-Михайловской Золотоверхой киевской игумену висоце в Бгу превелебнему гсдну его млсти отцу Иваникию Сенютовичу и по нем будучим игуменом и братиї за певную сумму коп триста доброй монети, а отобравши оную сумму власними нашими руками, подаем помянутое коло задное мучное в середном млині, котрий купили их честност у кревного нашого Иоанна Дворецкого, обытели виш спецификованной в вічное владіние, зрекаючися всіх з того кола пожитков и владіния, якое ціле мілисмо, отдаляючи нас самих, кревних наших близких и далеких вічними часы, а пречечоной обители належит пожитки и приходы як з власного своего оного кола, от нас проданного отбирати и як хоотя, владіти, я теж сам, жона моя и потомство и жаден близкий и потомство и жаден близкий и делекий не повинен их, честних отцев, и обытели стой ні в чом турбовати под зарукою на ясне велможного добродія его млсти пана гетмана тисячу золотих и во всяких турбациях если бы хто мів у тое помянутое коло интересоватися, должнисмы у кождого суду и права // (**арк. 345 зв**.) отвітовати, заховуючи обител стую без всякоя ея турбациї и кошту при спокойном и навсегда ненарушном от нас проданном владінию.

Діялося в Острі в дому чест. гспдна отца Иосифа Винокградского, священика церкви стого Иоанъна Предитечи, року и дня виш писанного.

А для лучшого и спокойнішого в потомние часи уживаня подписуюся рукою моею власною Тимофій Павлович Губка.

Сюю доброволную продажу так пана Тимофія Губки и жони его Мари и сина их Даниїла Максимовича Юшкевича, унука пана Иоанна Дворецкого, чуючи ми, нижей менованниї особи подписуемъся:

Я, упрошоний о подпис руки Иосиф Винородский, сщеннник сто-Иоановский остранский, подписуюся рукою моею власною.

Леонтий Котъляр, бивший войт, устне прошоний от его млсти гспдина иконома и Тимофія Павловича, печантар Захарий Петруха.

Я, Феодор Антонович Дворецкий, не уміючи писати, крестом стим подписуюся рукою моею +”.

ІР НБУВ, ф. 420, № 92, 2 арк. Оригінал.
ІР НБУВ, ф. 307, № 535/1763, арк. 344 зв.–345 зв. Копія.

Опубліковано: Мицик Ю.А. З документації Свято-Михайлівського Золотоверхого монастиря XVII–XVIII ст. (маєтності в Острі) // Сіверянський літопис. – 2008. – № 5. – С. 39.

№ 219
1714 р., вересня 24. [Остер]. –
Купчий запис полковника Василя Танського та його дружини Анни Забіли про продаж двох дворів в Старогородській слободі міста Остер та поля на хуторі Волевачів ігумену Свято-Михайлівського Золотоверхого монастиря Іоаникію Сенютовичу

"Року тысяча сімсотного четвертогонадцят мсця септеврия двадцят четвертого дня.

Я, Василий Танский, полковник Войска его царского пресвітлого // (**арк. 346**) величества Запорожского охочокомонний, з супругою моею Анною Забіловною, чиним відомо сым нашим доброволним и ні в чом не примушоним писанем, кому бы о том тепер и в потомние часи відати надлежало, иж міючи мы дворов два в Старом городі Острі, един межи поміжниками: з правой сторони идучи, в двор Стефана Стуги, а з лівой стороны – Ивана Щербыни, тылом до болота, а з Остра на греблю идучи воротами на шлях, а другий двор з трома огородами и винницею межи поміжниками: з едной стороны Петра Петкуна, а з другой от Семена Пушкаренка, до того теж двора пастовник и поле пахарное, лежачое в хуторі Волевачові. Которие то дворы зо всіми до ных описанними приналежитостями, мілисмо от священныка старогородского острицкого, именно Прокопия Леонтовича, за долг пятьсот золотих взятие и на вряді полковом козелецком, так теж и остранском записали вічними стверженние у поссесию и вічное владіние нам за вышпомененную сумму пущенние, тепер теды тие помянутие обадва дворы, яко моих з всіми приналежними кгрунтамы уживалы и записи вічние на их міли, продаем до обытели сто-Михайловской Золотоверхой киевской, высоце в Бгу превелебному гсдну отцу Иоаныкию Сенютовичу, игумену, и братиї на вічние часы за певную сумму золотих полпятаста, зрекаючися тых дворов сами и з потомством нашим, отдаляючи и кревних своих близких и далеких, а ему, отцу игумену, и по нем наслідником и всей // (**арк. 346 зв**.) братиі всіми тыми дворами и до них належащими кгрунтамы, волно яко власними своїми владіючи, дат, дароват, кому хотя заменят, продат и як к найлучшому пожитку обращат. Для найлучшого теды в потомние часы уживаня стверждаю печатю моею и рукою власною подписуюся.

Василий Танский, пол.".

П о м і т к а: У кінці документа намальовано коло, у котрому написано: *"місто печати"*.

ІР НБУВ, ф. 420, № 94, 2 арк. Оригінал.
ІР НБУВ, ф. 307, № 535/1763, арк. 345 зв.–346 зв. Копія.

Опубліковано: Мицик Ю.А. З документації Свято-Михайлівського Золотоверхого монастиря XVII–XVIII ст. (маєтності в Острі) // Сіверянський літопис. – 2008. – № 5. – С. 39–40.

№ 220
1714 р., грудня 21. [Остер]. –
Купчий запис остерського священика Прокопія Леонтовича про продаж двох дворів, сіножаті, озера Уступне, ґрунтів Войниловщина за несплачений борг Свято-Михайлівському Золотоверхому монастирю

"Року 1714 мсця декамврия 21 дня.

Я, иерей Прокопий старогородский острянский, чиню відомо сим моїм писаням, кому того надлежит відати, иж міючи я от небожчика Димитрия Родовича, презвитера старогородского бывшого острицкого, кгрунта купление за чотирыста золотих, то ест дворов два з світлицами, пекарнями, огородами, винъницею, до того теж сіножат з озером Уступним, поле Войниловщина, на котром становится коп сто засіву; тие кгрунта, то ест двори, его мл пану Василию Танскому за долг пятсот зол. пустилем в посессию вічную, а озеро Уступное з сіножатю и полем Войниловщиною также за долг пятдесят золотих подалем все тое в вічную посесию мнстиру сто-Михайловскому Золотоверхому киевскому, до яких // (**арк. 347**) кгрунтов я сам, жона моя и ніхто з близких кревних и далеких, аби жадного не иміли претенсу по(д) зарукою на архипастира совитой вини, в чому для лучшой віри рукою моею подписуюся.

Иерей Прокопий Леонтиевич, рукою власною".

ІР НБУВ, ф. 420, № 99, 1 арк. Оригінал.
ІР НБУВ, ф. 307, № 535/1763, арк. 346 зв.–347. Копія.

Опубліковано: Мицик Ю.А. З документації Свято-Михайлівського Золотоверхого монастиря XVII–XVIII ст. (маєтності в Острі) // Сіверянський літопис. – 2008. – № 5. – С. 40.

№ 221
1715 р., липня 14. Київ. –
Випис з міських книг Київської ратуші про продаж київським жителем Федором Войничем та його матір'ю Акилиною Войнич двох частин Вовчогірського поля та двору в місті Остер ігумену Свято-Михайлівського Золотоверхого монастиря Іоаникію Сенютовичу

"Выпис з книг міских права майдебурского ратуша киевского.

Року тисяча сімсот пятогонадцят юля чотирнадцятого дня.

Его свщенійшого царского пресвітлого влчства в ратушу киевском перед нами, Димитрием Полоцким, упривилиованним войтом, а Артемом Холявкою, рочним бурмистром, и перед райцами и лавниками ставши персоналитер пн Феодор Войнич, урадник сегорочний присяглий, мещанин киевский, з притомностю честного отца Дезидерия, законника обытели свтого архистратига Михаїла Золотоверхого киевской, именем своїм и именем родителки своей, пней Акилини Войничовой явне, ясне и доброволне ку записаню до книг ннешних міских киевских сознал, иж они, міючи у себе дві части // (**арк. 347 зв.**) поля неподалеку Остра лежачого, прозиваемого Вовчогурского, также и двор в Старом городі Острі на горі, ему, Феодору, куплею набытий, продали от себе и на вічност уступили висоце в Бгу превелебному его млсти гспдну отцу Иоаникию Сенютовичу, архимандриту лаври свтия чудотворния Киево-

Печерския, а игумену обители свтого архистратига Михаїла Золотоверхой киевской, и всей братиї тоя ж обытели зуполъна до рук своїх отобранную сумму, то ест за золотих триста вусімдесят доброй монети, при яком своем доброволном продажи сознанню, що міли у себе права старие и мунімента з рожних урадов виданние: первий мунімент в року тисяча шестсот девятдесят семом, ноеврия двадцят четвертого, виданий при печати ураду козелецкого; другий мунімент в року тисяча шестсот вусімдесят шестом, септеврия чотирнадцятого, виданий з ураду острицкого при печатех трох сотницкой, міской и атаманской, а прав пят: первое право, виданное з ураду острицкого в року тисяча шестсот шестъдесят пятом, октоврия четвертого дня, при печати міской; другое в року тисяча шестсот семъдесятом, июня осмого дня, з ураду остърицкого при печати міской; третее в року тисяча шестсот семъдесят первом, априля семнадцятого, з ураду острицкого при печати міской; четвертое право виданное з майстрату киевского в року тисяча шестсот осимдесят шестом, // (**арк. 348**) септеврия семогонадцят, за ураду славное памяти пна Яна Демидовича Биковича, войта, а пна Ивана Софоновича, на містці рочного бурмистра, пна Василия Зименка, засідаючого при печати майстратовой киевской; пятое право виданное з ратуша батуринского в року тисяча шестъсот вусимъдесятого при печати міской; пред урадом честному отцу Дезидерию до рук отдавши, то докладали, же сиї права и мунімента не тилко на дві части, которие они продали обители свто-Михайловской, але и на третую част ее пні Акилині сна, пна Артема Войнича, а брата родного пна Феодора, якая с поділу досталася служат; и просили ураду, абы тая третая част, яко при продажи ими не сознаваючая, при ему, пну Артему, зоставала. Урад, чуючи таковое их доброволное сознане, варует то, абы третая част, яко продажею през их тепер обители свто-Михайловской незаведеная и не сознавали в майстраті, при ему, пну Артему, зоставала и не міет теперешний висоце в Бгу превелебний отц игумен и по нем наступуючие и вся братия, тоея обители свто-Михайловской интересоватися, але тилко дві части того поля Вовчогорского в области своей держати мают, на якой своей продажи и росписалися в книгах тими словы: "На сей пни Акилини, родителки моей и мене самого продажи двох частей поля Вовчогорского и двора сам за себе и за еї я, Феодор Войнич, подписалемъся".
// (**арк. 348 зв**.) А так уже от сего часу зараз в вікуистую поссесию обител свто-Михайловская Золотоверхая киевская, яко власного, куплею набитого двох частей поля, прозиваемого Вовчогурского, приймует и уже волно оним превелебному в Бгу гспдну отцу игумену и всей братиї тоей обители свто-Михайловской владіт и користат вічне, кроме жадное ни от кого перешкоди, а пні Акилина и сн еї, пні, Феодор Войнич, яко со всіми близкими и далекими кревними своїми от того проданного през их двох частей поля, прозиваемого Вовчогурского, зрекаются и уступуют так заступоват и боронит от кождого пе[ре]шкожаючого в спокойном владінию тих двох частей поля власним своїм коштом и накладом обликгуем субмітует и записуется тиле крот, иле бы того указовала потреба до вийстя літ в праві посполитом и описанних в продажи вечистих кгрунтов, то под закладом вспротивленнося ннешнему продажнему праву таковое ж сумми золотих трох сот и вусімъдесяти на урад тот, перед котрий бы сяя приточит міла справа, а особливе на сторону укривжоную и под нагороженем и заплаченем всіх шкод и накладов правних в том понеслих и словне кром присеги сшацованних, а по заплаченню закладу и шкод

нагороженню сяя однак вечистая частей двох поля Вовчогурского продажа в кождом суде и ураде при своей зуполной повазі и валору застават мает на всі пришлые и потомние часи // (**арк. 349**) якая продажа двох частей поля, прозиваемого Вовчогурского, неподалеку Остра лежачого, так же и двора от пнии Акилини и сна еї, пна Феодора Войнича, урадника сегорочного присяглого, а купля висоце в Бгу превелебного его млсти гспдна отца Иоаникия Сенютовича, архимандрити лаври свтия чудотворния киево-Печерские, а игумена обители свто-Михайловской Золотоверхой киевской, и всей братиї тоя обители свто-Михайловской для літ наступуючих про памят в книги міские киевские ест записанна, а з книг сей випис при подписі руки самого его млсти пна войта и при печати міской киевской ест видан.

Писан в ратушу киевском року и дня виш писаного.

Менованъный войт рукою власною.

Кирикговал Николай Рокгуцкий.

Честний отц Дезидерий, законник обытели сто-Михайловския[120] з маестрату два мунімента и прав пят отобрал и росписался в книгах тими словы: "иермонах Дезидерий, економ с. мих.". А понеже тие мунімента и права не тилко на сиї дві части поля Вовчогурского, которие на обител сто-Михайловскую куплени, але и на третюю част сна еї, пні Акилини, пна Артема, а брата родного пна Феодора Войнича, служат и того ради на оную третую част Вовчогорского з обители стого архистратига // (**арк. 349 зв**.) Михаїла Золотоверхого киевской при печати и подписі рук писание им дали".

П о м і т к а: У кінці документа намальовано коло, у котрому написано: *"місто печати"*.

ІР НБУВ, ф. 420, № 103, 4 арк. Оригінал.
ІР НБУВ, ф. 307, № 535/1763, арк. 347–349 зв. Копія.

Опубліковано: Мицик Ю.А. З документації Свято-Михайлівського Золотоверхого монастиря XVII–XVIII ст. (маєтності в Острі) // Сіверянський літопис. – 2008. – № 5. – С. 40.

№ 222
1715 р., січня 1. [Остер]. –
Купчий запис Іванихи Рідкої про продаж двору з хатою та городом і ниви в Старогородській слободі міста Остер ігумену Свято-Михайлівського Золотоверхого монастиря Іоаникію Сенютовичу

"Року тисяча сімъсот пятогонадцят мсця генвара во первий ден.

Я, Иваниха Рідкая Петровна, со чади своими відомо чиню сим писанием моим всякому суду и праву, иж міючи я кгрунт свой власний, то ест двор из хатою, огород, помеж Петкуновим огородом, нивка поміж Стефана Стуги, на чвертку посіяти, з доброй своей волі продаю висоце в Бгу превелебному его млсти гспдну отцу Иоаникию Сенютовичу, игумену сто-Михайловскому Золотоверхому киевскому и всей братиї оной обители за певную суму готових

[120] На полі напис: *"Дисидерій иконом"*.

грошей, талярей десят доброй монети; которие гроши я, вишше писанная Иваниха, своими власними руками отобрала и в вічност оним отобрала и в вічност оним законникам свои кгрунта пустила, волно им яко своим добром владіти. А хто би міл з близких и далеких нших кревних височе в Бгу превелебного отца игумена и братию турбовати, таковий немилно вини на пна гетмана заплатит талярей сто на пна полковника киевског[о] талярей двадцят, на врад міский острицкий талярей десят, а я, вишше писанная Иваниха, зрекаюся оных кгрунтов и в вічност подаю обытели сто-Михай // (**арк. 350**) ловской Золотоверхой киевской при людех зацних и віри годних, при Хомі Старому, жителю старогородскому, при Ивану Бородавці, при Кузмі Рідченку, старогородских жителей.

Я, Иваниха вишшей писанная, вмісто подпису руки своей крстом стим ограждаю +".

ІР НБУВ, ф. 307, № 535/1763, арк. 349 зв.–350. Копія.

Опубліковано: Мицик Ю.А. З документації Свято-Михайлівського Золотоверхого монастиря XVII–XVIII ст. (маєтності в Острі) // Сіверянський літопис. – 2008. – № 5. – С. 40.

№ 223
1715 р., січня 2. [Остер]. –
Купчий запис Оникія Опанасенка про продаж двору з хатою та ґрунтів в Старогородській слободі міста Остер ігумену Свято-Михайлівського Золотоверхого монастиря Іоаникію Сенютовичу

"Року 1715 мсця генвара 2 дня.

Я, Оникий Опанасенко, відомо чиню сим писанием моим, кому би колвек о том відат надлежало, иж продалем кгрунт свой власний никому ни в чом не заведенний и не пенний, то ест двор з хатою и з околицею, край двору една, друга подлі Петкуновой околиця, огородець подлі двора там же близ хати височе в Бгу превелебному его млсти отцу игумену Иоаникию Сенютовичу, сто-Михайловскому Золотоверхому киевскому за певную суму талярей двадцят доброй монети; которую суму я, Аникий власними своими руками отобралем и оние кгрунта у вічност попустилем височе в Бгу превелебному его млсти отцу игумену и всей братиї Золотоверхого Михайла киевского волно им яко своим власним владіти. А я, сам и жона моя и діти зрекаимся оных ґрунтов, и сей запис подам во вічние часы при людех зацних и віри годних, при Ивану Бородавці, при Максиму Стузі, при Ивану Отапенку, при Петру Рубану, жителей старого[ро]дских острицких.

Року и дня вишше писаного.

Я теж // (**арк. 350 зв**.) не уміючий писания стого крстом стим руку свою подписую + ".

ІР НБУВ, ф. 307, № 535/1763, арк. 350–350 зв. Копія.

№ 224
1715 р., січня 2. [Остер]. –
Купчий запис Кузьми Васильовича Рідченка про продаж двору з хатою та городом в Старогородській слободі міста Остер ігумену Свято-Михайлівського Золотоверхого монастиря Іоаникію Сенютовичу

"Року тисяча сімъсот пятогонадцят мсця генвара 2 дня.

Я, Кузма Василиевич Рідченко, відомо чиню сим писанием моим, кому би колвек о том відат надлежало, иж міючи я позосталие кгрунта по небожчику, родичу моем и родителці, и не міючи себе чим виживлення чинити, з доброй своей волі и с порадою родичов своих продаю кгрунт свой власний, никому ни в чом не заведенный и не пенный, то ест двор з хатою и огород, зостаючий на слободі в Старогородской, висоце в Бгу превелебному его млсти отцу Иоаникию Сенютовичу, игумену сто-Михайловскому Золотоверхому киевскому и всей братиї оной обители за певную суму готових грошей, коп двадцят доброй монети; которую то суму я, вишше помененный Кузма, своїми рукама отобралем от превелебных отцев. А оные кгрунта в вічност пустилем оной обытели. Волно им яко своим власним и доброволним купленим владіт, яко на найлучший свой пожиток обернути. При людех зацних и віри годних, при Стефану Кононцю, жителю старогородскому, при Сави Пацюченку, бондару, жителю тоей слободи, при Семену Паламаренку и при иних людех зацних и віри годних.

Діялося року и дня вишше писанного.

Я, яко не уміетний писания стго, крстом стим руку свою ствержаю +".

ІР НБУВ, ф. 307, № 535/1763, арк. 350 зв. Копія.

Опубліковано: Мицик Ю.А. З документації Свято-Михайлівського Золотоверхого монастиря XVII–XVIII ст. (маєтності в Острі) // Сіверянський літопис. – 2008. – № 5. – С. 42–43.

№ 225
1715 р., січня 5. [Остер]. –
Купчий запис Грицька Карповича з братами про продаж двору з хатою та городом в Старогородській слободі міста Остер ігумену Свято-Михайлівського Золотоверхого монастиря Іоаникію Сенютовичу

// (**арк. 351**) "Року тисяча сімъсот пятогонадцят мсця ианурия 5 дня.

Я, Грицко Карпович, из братами своими согласившися, именно Василем и Миколаем, відомо чиним сим писанием ншим, кому би колвек о том відати надлежало, иж продалисмо кгрунт свой власный, никому ни в чом не заведений и не пенний, то ест двор з хатою, огородец з садком, за певную суму доброй монети коп пят; которую суму я своїми власними руками отобралем у висоце в Бгу превелебной его млсти гспдна отца Иоаникия Сенютовича, игумена сто-Михайловского Золотоверхого киевского. А хто би міл з кревних нших близких

и далеких за оний кгрунт превелебного отца игумена турбовати или обители тоей братию, таковий повинен всякому суду во отвіті стати и превелебному отцу з братиею нагорожати, а особливе на такого вины покладаем на ясне велможного его млсти пана гетмана талярей двадцят, а его млсти пана полковника киевского талярей десят, на пана сотника острицкого[a] коп десят, на врад міский острицкий коп пят. Я теж, Грицко Карпович, из братом своим Василем отнюд изрекаемся оних кгрунтов и в вічност подаем обители сто-Михайловской Золотоверхой киевской.

Діялося року и дня вишше писанного при людех зацних и віри годних при Василю Тавлую, при Матвію Родині, при Ивани Бородавці // (**арк. 351 зв**.).

А я, не уміючий писания ст., крстом стим с[т]вержаю +”.

ІР НБУВ, ф. 307, № 535/1763, арк. 351–351 зв. Копія.

Опубліковано: Мицик Ю.А. З документації Свято-Михайлівського Золотоверхого монастиря XVII–XVIII ст. (маєтності в Острі) // Сіверянський літопис. – 2008. – № 5. – С. 43.

№ 226
1715 р., січня 6. [Остер]. –
Купчий запис Івана Федоровича Бородавченка та його дружини Стехи Василівни про продаж двору з двома хатами в Старогородській слободі міста Остер ігумену Свято-Михайлівського Золотоверхого монастиря Іоаникію Сенютовичу

“Року 1715 мсця генвара 6 дня.

Я, Иван Федорович Бородавченко, из жоною своею Стехою Василиевною, відомо чиним сим нашим писанием, иж міючи ми кгрунта свої власние, нікому ни в чом не заведенние и не пенные, з доброй своей волі продаем висоце в Бгу превелебному его млсти гспдну отцу игумену сто-Михайловскому Золотоверхому киевскому и всей братиї обители тоей, то ест двор, хат дві на том дворі стоячие на слободі старогородской острицкой за певную суму, талярей двадцят доброй монети, моима рукама отобранную. А хто би міл з близких нших кревних и далеких за оные кгрунта превелебних отцев турбовати, таковий повинен всякому суду и праву во отвіті стати и превелебним отцем во всем под зарукою на его млст пна полковника киевского коп двадцят, на пана сотника и на врад міский острицкий талярей десят, що я сам и жена моя зрекаемся отнюд оных кгрунтов и во вічност подаем обители сто-Михайловской Золотоверхой киевской.

Діялося року и дня вишше писанного при людех зацних и віри годних при Хведору Петкуну и при Хомі Старому, и при иних людех зацних и віри годних на той час будучих.

Я теж, яко не уміетний писания стго, крстом стим ствержаю +”.

ІР НБУВ, ф. 307, № 535/1763, арк. 351 зв. Копія.

Опубліковано: Мицик Ю.А. З документації Свято-Михайлівського Золотоверхого монастиря XVII–XVIII ст. (маєтності в Острі) // Сіверянський літопис. – 2008. – № 5. – С. 43–44.

№ 227

1715 р., січня 6. [Остер]. –

Купчий запис Михайла Гречченка та його дружини Анни про продаж двору з хатою та городом в Старогородській слободі міста Остер ігумену Свято-Михайлівського Золотоверхого монастиря Іоаникію Сенютовичу

// (**арк. 352**) "Року тисяча сімъсот пятогонадцят мсця генвара 6 дня.

Я, Михайло Гречченко, из жоною моею Анною, відомо чиним сим нашим писанием, иж продаем кгрунт свой власний, нікому ни в чом не заведенный и не пенный, то ест двор з хатою, огород на Подолі, поміж Яцка мірочника Вулнинця, за певную суму доброй монети золотих десят, моїма руками отобранную от висоце в Бгу превелебного его млсти гспдна отца игумена сто-Михайловского Золотоверхого киевского и братиї обители тоей. А хто би міл за оные кгрунта з близких и далеких кревних нших турбовати превелебных отцев сто-Михайловских, таковий повинен всякому суду и праву во отвіті стати и во всем нагорожати под зарукою на всякий суд талярей десят.

Діялося року и дня вишше писанного при людех зацних и віри годних при Ивану Кононцю, при Степану Кононцю, и при Семену Паламаренку.

Що я, вишше писанний Михайло, ведлуг певной віри не уміючий писания стго, вмісто подпису руки своей крстом стим ствержаю +".

ІР НБУВ, ф. 307, № 535/1763, арк. 352. Копія.

Опубліковано: Мицик Ю.А. З документації Свято-Михайлівського Золотоверхого монастиря XVII–XVIII ст. (маєтності в Острі) // Сіверянський літопис. – 2008. – № 5. – С. 44.

№ 228

1715 р., січня 13. [Остер]. –

Купчий запис Івана Кононенка та його дружини Марії Копацовної про продаж двору з хатою та городом в Остерській слободі ігумену Свято-Михайлівського Золотоверхого монастиря Іоаникію Сенютовичу

// (**арк. 352 зв**.) "Року 1715 мсця иануария 13 дня.

Я, Иван Кононенко, из жоною моею Мариею Копацовною, відомо чиним сим ншим писанием всякому суду и праву, иж міючи мы кгрунта свої власниї, никому ни в чом не заведенние и не пенные, з доброй своей волі продаем висоце в Бгу превелебному его млсти отцу Иоаникию Сенютовичу, игумену сто-Михайловскому Золотоверхому киевскому, и всей братиї обители оной, то ест двор з хатою, огород подулний з едной руки поміж Петкуна Хвеска на слободі острицкой зостаючий, за певную суму коп за десят доброй монети, моїма руками отобранную. А хто бы міл з близких наших кревних и далеких за оные кгрунта превелебных отцев турбовати, на такового под[к]ладаем вини на ясне велможного его млсти пна гетмана талярей тридцят, на пна полковника киевского талярей двадцят и на врад міский острицкий талярей десят. Которих кгрунтов я сам и жона моя зрекаемся и во вічност подаем обители сто-Михайловской.

Діялося року и дня вишше писанного при людех зацних и віри годних при Семену Пацюченку, при Петру Рубану, при Стефану Стуженку и при иних людех зацних и віри годних.

Я, яко не уміетний писания стого подпису руки своей крстом стим потвержаю +”.

ІР НБУВ, ф. 307, № 535/1763, арк. 352 зв. Копія.

Опубліковано: Мицик Ю.А. З документації Свято-Михайлівського Золотоверхого монастиря XVII–XVIII ст. (маєтності в Острі) // Сіверянський літопис. – 2008. – № 5. – С. 44.

№ 229
1718 р., лютого 15. Козелець. –
Постанова остерського уряду про угоду між ігуменом Свято-Михайлівського Золотоверхого монастиря Варлаамом Ліницьким і київським полковником Антоном Танським про поселення людей в Остерській слободі

// (**арк. 353**) “Року тисяча сімсот осмогонадцят мсця февруария пятогонадесят.

В заводі висоце в Бгу превелебного его милости гспдина отца Варлаама Лиенніцкого, игумена свто-Михайловского Золотоверхого киевского, з его милостю паном Анътонием Танским, полъковником киевским, и притомними урядовими острицкими жалобливого предложеня отвітов вислухали, як о том обширне виражение свідителствуют пунъкта, по яких обосторонних конътроверсиах вес уморивши завод, до згодного на том постановленю, превелебный его милост гспдин игумен и его млст пну полъковник пришли поміркованю, что людей на купленних кгрунтах осаженних тринадцят члвка, и універсалом ясне велможного его милости пана гетмана обварованних, его милост пан полъковник обіжати не иміет, взаем теж и его превелебност вперед у слободці острицкой кгрунтов скуповувати жадних не повинен, ассекуровалъся. Которой згоді мы, нижей менованниї, при том будучи в достовірие и хто би вперед міл уморенний оновляти завод, про лутчшую кріпост руки подписуем.

Писан в Козелці року и дня вижей виражених.

Стефан Тарнавский, т[овариш] в[ойсковий].

Григорий Ясночолский, к.в.”.

П о м і т к а: У кінці документа намальовано коло, у котрому написано: *“місто печати”*.

ІР НБУВ, ф. 307, № 535/1763, арк. 353. Копія.

Опубліковано: Мицик Ю.А. З документації Свято-Михайлівського Золотоверхого монастиря XVII–XVIII ст. (маєтності в Острі) // Сіверянський літопис. – 2008. – № 5. – С. 44–45.

№ 230
1719 р., серпня 18. [Остер]. –
Ревізія купчих угод остерських жителів про продаж ґрунтів Свято-Михайлівському Золотоверхому монастирю в справі з компанійським ротмістром Федором Нестеренком щодо скуповування ним цих ґрунтів

// (**арк. 353 зв**.) "Року 1719 мсця августа 18 дня.

По указу ясне велможного добродія его млсти пна Иоана Илича Скоропадского, обоих сторон Днепра гетмана его царского пресвітлого величества Войска Запорозского, и за відомом его млсти пана Антония Танского, полковника киевского, зездилем до Остра ведлуг ревізиї в заводі превелебних отцев законников мнстира сто-Михайловского Золотоверхого киевского з паном Феодором Нестеренком, ротмистром компанійским, за поддание старогородские слободские острицкие, я, Василий Солонина, писар полку Киевского, з паном Яковом Борсуком, знатним товаришем полку Киевского, при битности теж пана Кондрата Чешуйки, войта острицкого, и по злеценю его ясне велможности тих людей, о которих завод ест, межи поменутими особами, велілем перед себе призвати и таким порадком чинити з них ревізию и вопрос:

Во первих, по распросу ншему Иван Бородавченко сознал, что торъговалъся он будто за gгрунт свой и двох братов своих, з его млстю превелебним отцем игуменом бившим сто-Михайловским, теперешним висоце в Бгу превелебним гспдином отцем архимандритом печерским, именно за двор и хат дві, на том дворі стоячих, и будто // (**арк. 354**) продал тот gрунт без битности братов своих и их части за двадцят талярей. А когда допрошувано: если тиї гроши он или брат его отобрали, под совістию сознал, же единой копійки за тот gрунт не дано ні ему, ни его братам, кроме тог[о], что он же, Иван Бородавченко, позикою взял рубл грошей + а когда […] тот рубл грошей[121] о[т]цу А[р]хиппу, городничому, отдавал, отказал ему, же тие гроши дано тобі задатку на gрунт, а и доселі тих грошей ему, ні братом его, не дано и сознал на тое, же под написом крста стаго дал на себе запис превелебному в Бгу отцу игумену сто-Михайловскому; по написанию пункта сего пришедши брат другий Илия з братовою Семенихою, сознали под совістию, же всіх трох братов согласием за тот gрунт учинили торг з его млстию отцем игуменом сто-Михайловским.

Тие ж Бородавченки, Иван и Илия, признали, что тот же кгрунт без битности старшого брата Семена Бородавченка на опослі продали пану Федору Нестеренку, ротмистру, за десят тал., вимовивши старшого брата Семена хату з пляциком и в тот час также жадного шеляга не брали, потом уже в три чверти по торзі прислал им п. Нестеренко гроши Ивану талярей 3, а Илиї зол. десят и до сего часу болъш грошей не брали, а Семенова частъка кгрунту не продана зостает.

Кузма Родченко сознал, же бил пред его млстию отцем сто-Михайловъским бившим, теперешним в Бгу превелебним гспдином отцем

[121] Дописано над рядком : *"а когда (...) тот рубл грошей"*.

архимандритом печерским, торгом двор з хатою и огородом попустил во владініе за пятдесят зол. и дал на тое записний лист, але и до // (**арк. 354 зв**.) сего часу единого золотого з тих грошей не дано ему. Он же, Кузма, признал, же потим в три чверти тот же ґрунт продал пану Федору Нестеренку за десят тал., от которого также в тот час грошей не брал, а и запис на тот ґрунт ему дал, тилко в три чверти прислал ему п. ротмистр грошей талярей три.

Иван Кононец таким же способом признал, же продал двор свой з хатою превелебному в Бгу его млсти отцу игумену сто-Михайловъскому бившому, того ж часу, яко и прочиї, за коп десят, а з тих грошей и единого шеляга не дано ему и дал на себе записний лист з подписом руки своей крстом стим, а огородчика подулъного не продавал. Он же, Иван Кононец, признал, же потом в три чверти тот же ґрунт свой продал п. Нестеренку за осім куп, от которого в тот час грошей не взял, а запис на тот ґрунт дал ему, тилко в три чверти на опослі прислал ему грошей п. ротмистр тал. три, а болъшей и до сего часу не давал ему грошей.

О Иванисі Рідкой тиеж вишмененниї люде признали, же торговалася з его млстию гспдином отцем игуменом бившим сто-Михайловским за свой ґрунт, двор з хатою и огородом и нивку на чвертку и змовилася за десят тал. доброй монети, але жадно зол. ей не дано, а она на тот ґрунт дала под крстом стим запис.

От пана Феодора Нестеренка тие ж люде признали, же она тот же ґрунт продала за коп десят; и также в три чверти по том торзі прислал ей три копи грошей, а болш и до сего часу не давал // (**арк. 355**) Грицко Карпович з братами своїми Василем и Николаем согласившися, били пред его млстию отцем игуменом бівшим сто-Михайловъским, продали двор з хатою, огородец из садком за коп пят, и в тот час единого шеляга не дано, а и запис дали на тот ґрунт з написанием крест стаго. Оние ж менованние Грицко Карпович з братими своїми Василем и Николаем по том торзі в три чверти тот же ґрунт продали пану Нестеренку за десят коп, и в тот час грошей не взяли, тилко в три чверти на опослі прислал им грошей тал. пят, а болъше и до сего часу не давал им грошей.

Вышмененние люде, каждий ставши персоналне, так говорили под совістию, як описано в пунктах, чого ради для достовірнійшого увірения подписуемся своï руки.

Василий Солонина, писар полковый киевский.

Яков Борсук, отаман куріний сотни Козелецкой.

Иеромонах Захарий.

Иеромонах Силвестр Пясецкий.

Не уміетний писания Феодор Несторович, крстом святим руку я мою подписую +”.

ІР НБУВ, ф. 307, № 535/1763, арк. 353 зв.–355 зв. Копія.

Опубліковано: Мицик Ю.А. З документації Свято-Михайлівського Золотоверхого монастиря XVII–XVIII ст. (маєтності в Острі) // Сіверянський літопис. – 2008. – № 5. – С. 45–46.

№ 231
1719 р., серпня 19. [Остер]. –
Запис миролюбної угоди між Свято-Михайлівським Золотоверхим монастирем і компанійським ротмістром Федором Нестеренком щодо остерських ґрунтів

// (**арк. 355 зв**.) "Року 1719 мсця августа 19.

По росказаню ясне велможного его млсти пана Иоанна Скоропадского его царского пресвітлого величества Войск Запорожских обоих сторон Днепра гетмана зехавши мы, нижеименованние, в Остер місто, для вислуханя заводу велебних отцев сто-Михайловских киевских з паном Феодором Нестеренком, ротмистром компанійским, таковий учинилисмо початок о подданих пяти члвках заводних, именно Ивану Бородавченку з братими Семеном и Илиею, Кузмі Рідченку, Ивану Кононцю, Иванисі Рідкой и Грицку Карповичу з братами, по едину пред себе вишеменних приводячи, под совістию дшевною питали, кому би оны першей змовили свої ґрунтики з огородами в продажу. Едностайне под клятвою сознали, же в року 1715, будучи нужни на хліб, самоволне ходили до ясне в Бгу превелебнійшаго его млсти отца архимандрити печерского киевского гспдна Иоанникия Сенютовича, на тот час будучого игумена сто-Михайловского Золотоверхого киевского и всяк як сторговался, так и лист дал под написом крста свтаго его превелебности, пущаючи во вічное обытели свтой Михайловской тую свою продажу владіние, леч доселі жадного задатку до року 1719 им и на еден золотий не дано. И того ради под (?) даних записах о себе велебним отцем михайловским, будучи потребние грошей в три // (**арк. 356**) чверті подле того другой стороні тие ж ґрунта з даными от себе купчими продали пану Феодору Нестеренку, ротмистрови компанійскому, торгом и задатки побрали всякиї, тилко аж доселі до приезду ншего и еден з них вцалі грошей за свою продажу не отобрал, як з совітного их сознатя довелося и тому обідві стороны велебные отцеве михайловские фалши не задавали. Хотячи мы по указу ясне велможного завод тот их обоих сторон в згодное привести помірковане, уважили первій, что люб велебним отцем оны свої ґрунта приговорили и на документ слов своих подавали записи, але жадного задатку и платежи не взяли, несовершенную быти куплю пан ротмистр, люб у оних же тие ж кґрунта зторговал, задатки подавал, але до сего часу совершенно и единому не доплатил до чотирох рок и сия купля от двох причин не принята за досконалую: едно, же уже так поважною особою ясне в Бгу превелебнійшим его млстию гспдном отцем архимандритом печерским зторгованих кґрунтов не треба было отважатися и торговати и платити им, задатков давати; другая, же исторговавши, до сих час и одному члвку сполне змовленных, не отдал грошей поменутий пан ротмистр. Однако ж, дабы тая болшей межи обоими // (**арк. 356 зв**.) сторонами не ширилася распра, особливе ясне велможнійшему млсти пану гетману, даби не заходила в том заводі турбация, таким штилем и правым наказом их млстей велебних отцев на сей час в пленипотентах зостаючих велебного отца Захарию, економа сто-Михайловского киевского и велебного отца Силивестра Пясецкого, законника тоей же свтой обители, з паном Феодором Нестеренком, примирили по многих между собою дистракциях совітом нашим их милост велебные отцеве за тое, что и турбовался своими поездками до ясне велможного его млсти пана гетмана килко кротне пан Нестеренко, и что задатки подавал поменутим мужикам, дали ему при конечной згоді, доброволне, без жадного примусу полтораста золотих грошей з

приговором таковим правним, же всякому з тих поменутих пяти члвк повинны уже честные отцеве, як стался в торгу приговор, доплачувати, а тими людми више менованними стою обителию без жадной уже от пана ротмистра перепони владіти, яко своими заплачеными ꙃрунтами вічне, и мы присудилисмо и они на тот примир любовне соизволилися.

Що колвек міет пан ротмистр в слободце своей фортуни, именно двор, где сам живет подле церкви Божественной, брата его двор, подданих, именно: Грицка Онокала, Стефана Хуврича, Петра Отраду, Ивана Падалицю, Алексія Головка, Гришка // (**арк. 357**) Шипула, Алексія Бурима, Опанаса Старченка, до тих не имиют жадних претекстов их милост велебные отцеве интересоватися, под немлстию ясне велможного и под зарукою на его панускую повагу талярей тисячі, варуем и вмісто ассекурації неизменной их млст отцеве михайловские, свои руки подписали и мы, по росказаню ясне велможного их заводу примирителі, для далшого и достовірнійшего утверждения и непремінного тоей згоді события, подписуем свои руки власние.

Писанно сие примирение року, мсця и дня виш писанного.

Василий Солонина, писар полковий киевский.

Яков Борсук, отаман куріний сотни Козелецкой.

Иеромонах Силвестр Пясецкий, послушник с[вято-] м[ихайловского] з[олотоверхого] к[иевского].

Яко не уміетний писма Феодор Нестерович, ротмистр, крестом святим, руку мою подписую +.

Кондрат Чешуйка, войт острицкий”.

ІР НБУВ, ф. 307, № 535/1763, арк. 355 зв.–357. Копія.

Опубліковано: Мицик Ю.А. З документації Свято-Михайлівського Золотоверхого монастиря XVII–XVIII ст. (маєтності в Острі) // Сіверянський літопис. – 2008. – № 5. – С. 46–47.

№ 232
1721 р., жовтня 8. [Київ]. –
Запис київського уряду про спірну справу Тимофія Лопатіна із Свято-Михайлівським Золотоверхим монастирем щодо боденьківських ґрунтів

“Року 1721 октоврия 8.

Указом рейментарским ясне велможного пана гетмана вручил мні, будучому в Седневі на колиски, велможний его млст пн Яков Лизогуб, бунчучний енералний[а], многократние чолобытние // (**арк. 357 зв.**) от Лопатини, товариша сотні Козелецкой, ясне велможному пну поданние на превелебних отцев обытелі сто-Михайловской киевской законников в ꙃрунтах боденковских, и писал через мене лист до велможного его млсти пна полъковника киевского, абы з полъку придал мні товариша полъкового для розиску прав и купчих тих ꙃрунтов, которих Лопатина допоминается. Прето за присланем от пна полъковника товариша полъкового, жителя гоголювского, п.н. Незамая, розискувалем всі права и купчие, з которих послалем розиск до его млсти пна полъковника, який так ся в себі міет:

“Року 1675 июня 29 продал Кузма Панченко, товариш сотні Острицкой, Ивану Коростешовцу, жителю острицкому млын з ꙃрунтом и со всіми

приналежитосми, як право опівает, котрий владіл літ двадцят, а Харитон, свояк Кузмин, а тест Лопатинин, як продажи тоей не боронил, так в Коростешовца не впоминалъся. Иван Коростешовец продал небощиці Солонинісі за зол. тисячу року 1695, а он, Харитон, и тогда не вспоминалъся, и осталися тие ґрунта по смрти покойной Солонихи п. Пиродзкому, а когда и пн Пиродзкий продал в року 1699 небощиці игуменії печерской Мазеписі, и тогда жадного отозву не чинил Харитон з близкостю и доводится, же нікогда тими добрами он, Харитон, не владіл, а в року 1703 умираючи, он, Харитон, тест Лоптинин, тие боденские добра здавна куплею через руки // (**арк. 358**) переведенние, дховницею ему, Тимофію Лопатині, опреділил, а от Кузминой продажи до дховниці Лопатиной счисляется літ 48, в котрих годіх он, Харитон, тих ґрунтов боденских сам не вживал и отозву жадного з близкостю не чинил, а в духовниці тоей написано глухо так (в млыні черничином дві части), а подпис рук едного отца Василия, священника сто-Вознесенского, а другого небощика Барановского, тилко и то власне як една подписувала, котрая и духовницу писала, по которой духовниці неслушне и безправне споряженной, отнюд бы не довелося трудностей наносити не тилко Лопатині, леч хоч бы сам Харитон, тест Лопатинин, жив был, то бы не повинен впоминатися за свое промолчание так давнее и неотозв подлуг артиколов в Статуті Великого князства Литовского в розділе первом, артикуле 91, а болш вышшому разсуждению в. млсти м.м.пна, и добродія, предлагаю, а поневаж превелебние гспдинове чстнии законники сто-Михайловские оправдаючии себе купчими правдивими и невинную турбацию узнаючи себі быти от его Лопатини (на которого декрет суду енералного міют, точачийся в року 1712 о сем заводі еще з законницами мнстра Хлоровского, яким декретом слушне и обширне споратенним, отсужен он, Лопатина, от тих ґрунтов, и зарукою обложен на суд войсковый енералний золотих тисяча, як обширній декрет опівает) для наступуючих літ, потребовали и просили сего розиску, мною учиненного и отосланного // (**арк. 358 зв**.) до его млсти пна полковника; списком себі до обытелі, которим слушного требования не отмовивши, и слово в слово виписавши, далем с подписом руки моей власной.

Діялося року и мсця вишписанного.

Феодор Нечай, бурмистр киевский".

ІР НБУВ, ф. 307, № 535/1763, арк. 357–358 зв. Копія.

Опубліковано: Мицик Ю.А. З документації Свято-Михайлівського Золотоверхого монастиря XVII–XVIII ст. (маєтності в Острі) // Сіверянський літопис. – 2008. – № 5. – С. 47–48.

№ 233

1722 р., серпня 20. [Остер]. –

Запис остерського уряду про надання жителями Остерської слободи ґрунтів біля річки Остер священику Григорію Вербицькому

"Року 1722 мсця августа 20 дня.

Передо мною, Сергием Солониною, сотником острицким, и Гнатом Вербицким, атаманом городовим острицким, ставши персоналне честный гспдин отц Григорий Вербицкий, презентовал леґованние ему огороди из

садками, з пумерших парафиян своїх, жебы по смерти их як надлежит по християнскому обыкновению поминок чинил в молитвах своих.Первий, Стефан Бойченко, жител Юсковой греблі, про смерти своей леgговал околицю, лежачую под слободкою за рікою Острем, поміж Кузми Рідкого, з другой сторони от дороги лежачой от Юсковой греблі, з третой сторони от п. Феодора Нестеревича, рохмистра комонноохочого, з четвертой сторони от Самсонового броду, при людех на тот час будучих: Данилу Бойченку, брату своему родному, Омеляну Вакуленку, Михайлу Ситнику и при многих на тот час будучих.

Вдругое, за небожчика Вакулу Рубленка по смерти его жена его ж, зовемая Мария, из сестрою его, небожчика, Стехою, з любви // (**арк. 359**) и волі своей полецили пляц, лежачий на слободі, из садком, за поминание дші его, лежачий поміж едной сторони Гаврила Пелюна, з другой сторони от Михайла Ситника, при людех на тот час будучих: Максиму Вовку, ктитору слободскому, Семену Бородавці, Демяну Отраді и при многих людех на то час будучих.

Третое, небожчик Иван Пацюченко по смерти своей леgовал огородов два на слободі из садками во вічност за поминок дші своей поміж едной сторони Василя Пинчука, з другой сторони поміж Гришка Гончара, з третой сторони Грицка Заїки при честному гспдину отцу Афанасию, законнику мнстира переясловского катедралного и при Ивану Слинку и при многих на тот час людех будучих.

На якое лекгованние огороди показовал нам честний отец Григорий записки, данние ему от оних парафиян померших, и жоны их перед нами устне сознали, же з своей охоты мужі наши при смерти своей оние огороди вручили отцу Григорию за поминание душ своих.

Мы теж, вишшей помянутая старшина остерская, утверждаючая отца Григория вічними часи оними огородами владіти, так теж жоні и потомству его, же ему волно, отцу Григорию, продат, заменят, дароват и як ку найліпшому своему ужитку диспоноват. А міл би хто чинити отцю перепону в тих огородах леgованних, таковий заплатит вины на его милост пна полковника киевского золот. сто на вряд судовий остерский золот. пятдесят // (**арк. 359 зв**.) кромі послідуючих шкод и накладов правних, що велелисмо записати и на сем же екстракті утвердилисмо подписом рук и притисненем звиклих печатий наших так судовой, якео и міской острицкой.

Року и дня звиш писанного.

Сергий Солонина, сотник острицкий.

Павел Василиевич Боровик, войт остерский з маестратом".

П о м і т к а: У кінці документа намальовано два кола, у котрих написано: *"місто печати"*.

ІР НБУВ, ф. 420, № 117, 2 арк. Оригінал.
ІР НБУВ, ф. 307, № 535/1763, арк. 358 зв.–359 зв. Копія.

Опубліковано: Мицик Ю.А. З документації Свято-Михайлівського Золотоверхого монастиря XVII–XVIII ст. (маєтності в Острі) // Сіверянський літопис. – 2008. – № 5. – С. 48–49.

№ 234
1730 р., листопада 10. [Остер]. –
Купчий запис дружини Артема Войнича Агафії на продаж двору біля Слобідської греблі в місті Остер Гнату Вербицькому

"Року тисяча сімсот тридцятого мсця ноеврия дня десятого.

Перед нами, Михайлом Солониною, сотником остерским[а], Иваном Дворецким, атаманом городовим[б], Федором Коммарецким, войтом, Семеном Бородавкою, бурмистром рочним, Федором Василенком, Михайлом Зоринцем, Стефаном Остапенком, райцями, ставши очевисто Агафия Артемова, Войничова жона, в майстраті остерском, предложила в тот интерес:

Міючи я свой власний двор, никому ни в чом не заведенний, стоячий в слободі близ греблі тамошной, сторони ему граничнії лежат з едной от шляху, з другой // (**арк. 360**) от води Остра зовемого, а третий от водного оболоня низового по дорогу зимную, и будучи денег потребна, за добрую рускую монету вот вічност пустила продажею п. Игнатию Вербицкому руб. за сорок, Киевского полку товаришеві знатному, означенний двор, яким двором ему, пну Вербицкому, так самому, жоні, волно диспоноват его вікуисте, якож дат, дароват, или як хотя на свой пожиток обернут. А міл би хто з близких и далеких моих кревних в тот мною запроданний двор втручатися власний, взимати с такого вини упросила на пна полковника киевского з старшиною полковою рублей 100, а до обополной городовой остерской старшини руб. 50 без иних ходячих в том ділі интрат. Яковую річ вислухали в разсмотренії своем, о слушного того више поміненного двора проданного слова документалного с книг міских остерских потребуючой стороні при обиклих печатех с подписом рук своїх екстракт веліли видати.

Року и дня вишписанного діялося.

Михайло Солонина, сотник остерский.

Иван Дворецкий, атаман городовий.

Феодор Коммарецкий, войт.

Семен Бородавка, бурмистр рочний, з маестратом.

А вмісто их писар майстратовий Павел Запісоцкий подписал".

П о м і т к а: У кінці документа намальовано три кола, у котрих написано: *"місто печати"*.

ІР НБУВ, ф. 420, № 122, 2 арк. Оригінал.
ІР НБУВ, ф. 307, № 535/1763, арк. 359 зв.–360. Копія.

Опубліковано: Мицик Ю.А. З документації Свято-Михайлівського Золотоверхого монастиря XVII–XVIII ст. (маєтності в Острі) // Сіверянський літопис. – 2008. – № 5. – С. 49–50.

№ 235
1731 р., березня 4. Остер. –
Дарчий запис Гната Вербицького на двір біля Слобідської греблі в місті Остер брату своєму, священику Григорію Вербицькому

// (**арк. 360 зв**.) "Року тисяча сімсот тридцят первого мсця марта четвертого дня.

Перед нами, ниже подписанними старшинами, в дому ратуша остерского ставши очевисто пн Игнатий Вербицкий, Киевского полку знатний товариш, жител остерский, презентовал річ таковую:

"Міючи двор свой, прошлого 1730 году в мсці ноевр. 10-м дні, за сумму рускую добрую рублей сорок купленний от Агафиї Артемовой, жени бившой Войнички, а теперешной Красноперского, писаровой, жителки остерской, на слободі в Подолі стоячий близ греблі тамошной, сторони ему от едного шляху, з другой от води Остра зовемого, з третей от волного оболоня низового по дорогу зимъную, а сего вишше изображенного року, мсця и дня, единоутробному брату старшему своему, честному отцу Григорию Вербицкому, презвитерові слободскому сто-троецкому пн Игнат Вербицкий во вікуистое владініе по благости своей даровал с таким словом, иж я отцу Григорию тим двором тепер и впред, так самому, гспжі и наслідником их волно як хотя владіт, дат, дароват, заминят, // (**арк. 361**) продат и ку найліпшому своем пожитку обернут, а он, пн Игнат, себе от того двора зрікае и чужда творит, и нихто з других его, пна Игнатия Вербицкого, кром отца Григория, гспжи и наслідников их, з близких и далеких кревних втручатися, также и зо всякого чина людей и жадних трудностей чинити не важился под зарукою на властей пна полковника нашего киевского з старшиною его полковою рублев ста, а до зобополной городовой остерской старшини рублев пятдесят без иних ходячих з турбатора интрат".

Потребуючой же стороні с подписом его пна Игната Вербицкого и наших старшинских рук при обиклих печатех екстракт з книг ратушних остерских видати веліли року и дня вишше писанного.

Игнат Вербицкий, товариш полку Киевского.

Михайло Солонина, сотник остерский.

Иван Дворецкий, атаман городовий.

Феодор Комарницкий, войт.

Семен Бородавка, бурмистр, з маестратом.

Павел Записоцкий, писар майстратовий остерский".

П о м і т к а: Після слів *"товариш полку Киевского"* намальовано три кола, у котрих написано: *"місто печати"*.

ІР НБУВ, ф. 420, № 120, 2 арк. Оригінал.
ІР НБУВ, ф. 307, № 535/1763, арк. 360 зв.–361. Копія.

Опубліковано: Мицик Ю.А. З документації Свято-Михайлівського Золотоверхого монастиря XVII–XVIII ст. (маєтності в Острі) // Сіверянський літопис. – 2008. – № 5. – С. 50.

№ 236
1731 р., травня 3. [Остер]. –
Уступний запис священика Григорія Вербицького на двір біля Слобідської греблі в місті Остер Свято-Михайлівському Золотоверхому монастирю

// (**арк. 361 зв.**) "Року 1731 мая третого дня.

Я, иерей Вербицкий, презвитер церкве архангела Михаїла слободской остерской, даю сию мою карту доброволно во всякие суда и права в том, что будучи я должен в мнстр Михайловский Златоверхий киевский, суму знатную денег сто рублей копейками, которие визичилем себі на посвящение иерейства и на строение нового дому и двора еще в прошедшем 718 году мсця июня 30 у превелебнійшаго отца игумена на тот час будучаго Варлаама Леніцкого мнастирских денег и оние одолжался в том же году с подякованиям отдат, як кріпос тая саморучная явствует, а понеже не отдал и нні, не иміючи чим отдат такових денег, того ради за всятую суму уступую двор свой власний, куплений братом моим, паном Игнатом Вербицким, у Агафиї Артемовой Вуйнічки, рублей за сорок, а мні леgований во вічност, жені и дітем моим, Игнатием Вербицким, товаришем полку Киевского, жителем остерским, на который и кріпости отдаю в тот // (**арк. 362**) мнастир свободно, доброволне и оним двором отцеве михайловские законники силни и волни нншние и по них будучи владіти вікуїсте безпрепятственно, как хотя диспоноват к лутшему своему пожитку монастирскому, а я не тилко от двора сего самого себе отрікаю, но жену и дітей, близких и далеких, и не повинен ни я сам, жена моя, ані теж діти мої и нихто з кревних, близких и далеких, их честности отцев михайловских нимало за тот двор турбовати и втручатися под зарукою двісті рублев на пана полковника киевского и до скарбу майстрату остерского пятдесят рублев, кромі других интрат и уронов за ослушност доброволной моей уступной карти, которая міет бити силна и важна во всякого суда и права, понеже доброволная и непримушона як рука моя собственная показует и сию мою доброволную цессию куда пожелают отцеве законники михайловские гді в книги записат во вящшое укріпление, теди иміют слушний и свободний приступ по сей моей уступной карті, якая от мене дадеся року и дня вишше писанного.

Иерей Григорий Вербицкий, презвитер стаго арханъгела Михаїла старогородъцкий остерский, своеручно подъписуюся".

ІР НБУВ, ф. 307, № 535/1763, арк. 361 зв.–362. Копія.

Опубліковано: Мицик Ю.А. З документації Свято-Михайлівського Золотоверхого монастиря XVII–XVIII ст. (маєтності в Острі) // Сіверянський літопис. – 2008. – № 5. – С. 50–51.

// (**арк. 362 зв. – 368 зв**.) – чисті.

// (**арк. 369**) *"Кріпости на земли Бодаковскою, Хрулевскую з млинами и з хутором Ведкаловским"*

№ 237
1691 р., лютого 8. Сенча. –
Купчий запис хрулівського жителя Івана Проценка про продаж млина на річці Сула та інших ґрунтів Григорію Гамалії

"Року Бжого тисяча шестот девятдесят первого, мця февруария осмого дня.

Перед нами, Леонтием Василиевичом, сотником сенъчанским[а], Панком Дейнекою, атаманом городовим[б], Лавріном Пятчанином, войтом и Омелком Лемаком, бурмистром, притом ти ж згодившихся особ Петра Петрушенка, атамана бодаковского, Гриня Коломийця, Иляша Василенка, Василя Проценка, Михайла Хая, Ничипора Мелниченъка, Яцка Березовця, Павла Савченка, Семена Перетиадченка и инших учтивих особ товариства войскового, яко и посполитих людей притом было немало, станувши на враді нашом Иван Проценко, жител хрулевъский, а подданий маетности его млсти мосці пана Григория Гамалії сознал ку запису явне, ясне и доброволне, в тие слова маючи, нехай то будет свідомо млстем вашим, иж я, міючи кгрунъта отцевъския у своем селі Хрулях сего вашего повіту Сенчанъского, меновито млин на реці Сулі[122], на той же греблі знайдуючийся, в котором плужит (?), ставидел три, плец з двома хатами, огород з садком и луг там же, лук дві сінокосних и поля // (**арк. 369 зв**.) пахарного нив пят, а до того усю мою осідлост все от мала до велика, що тилко уживалем, то з доброй волі моей ні от кого не будучи примушоним, а с порадою рожоного брата моего старшого Василя Проценка, поневаж того мні потреба указала, то усі тие осідлости в сем записі в ураженннние продалем, пускаючи у вічное диспунованя славетному и с породи честное урожоному его млсти мці пану Григорию Гамалії, державному пану нашему, яко ж пні малжонце и потомком их у вічност за готовую и певную сумму власноми моїма рукама отобранную, за тисячу золотих монети доброй, личби полское сполна ні без одного чеха. До того и кармазину на кунтуш локтий пят принялем з тих же рук панских, от которого то звиш помянутого ґрунту и всей моей проданой осілости я сам себе, малжонку с потомками нашими, як же и с покревних наших близких и далеких отдаляючи, в том твержу слови ясними и доброволним моим зознанем, же волно добродіеви нашому, его млсти мсці пану Гамалії, тими от мене продажними добрами як хотячи ку своему оборочати пожиткові, як же пані малжонци и потомком их часи вічистими. Ми теж враз звиш помянутий сенъчанский с присидячими особами, чуючи такое от реквіруючого продавци Ивана Проценка доброволное ку запису зознане, а на поважную аффектацию его млсти мсці пана Григория Гамалії, заведши тое записом до книг міских ратуша сенъчанского чинячи то для вікуістое памяти и оттоля вунявши екстрактовим способом, а змоцнивши печатю міскою, до рук панских // (**арк. 370**) тот запис его млсти мсці пану Григорию Гамалії подаем с подписом руки писарское.

Писан в Сенъчи року мсця и дня звыш намененнего.

Писар міский сенъчанский Филип Куліевич руку свою подписал".

П о м і т к а: У кінці документа намальовано коло, у котрому написано: *"місто печати"*.

ІР НБУВ, ф. 420, № 48, 2 арк. Оригінал.
ІР НБУВ, ф. 307, № 535/1763, арк. 369–370 зв. Копія.

---

[122] На полі напис: *"млин"*.

№ 238
1691 р., квітня 14. Сенча. –
Купчий запис хрулівських жителів Василя Проценка
і Павла Мурашка про продаж ґрунтів Григорію Гамалії

"Року Божого тисеча шестсот девятдесят первого, мсця априля четвертого надцят дня.

На враді нашом сенъчанском перед нами, Леонтием Василиевичом, сотником сенчанским, Панком Дейнекою, атаманом городовим[123], Лавріном Пятчанином, вуйтом, и Омелком Богданенком, бурмистром, а з духовних особ в Бгу превелебнаго гсдна отца Петра Иоановича, протопопи лохвицкого, отца Симеона Иоановича, презбитера Свто-Прчского лохвицкого, у Петра Петрушенка, атамана будаковского, Романа Бута, вуйта бодаковского, Леска Вовъка, жителя хрулевского[124], Павла Савченъка, Яцка Березовця, жителей бодаковъских и инших учтивих особ при том было немало. Станувши учтивие особи Ва // (**арк. 370 зв**.) сил Проценко, а другий Павло Мурашъка, жителе хрулевъские, поддание его млсти пна Григория Гамалії, а повіту нашего сенъчанского, сознали ку запису явне, ясне и доброволне в тие мовячи слова: "Ласкавий наш пне враде! Нехай то будет свідомо млстем вашим, иж з доброй нашое волі, кгди нам того указала пилная около домувок потреба, то міючи я Васил, тут же, в Хрулях, плец з лужъком, а сей Павло Мурашка также узмое помеж Лебедем слинучих ґрунътов и свою осідлост міючи, пустилисмо и продали у вічное а спокойное держане его мл. мсці пану Григорию Гамалії державному ис породи честное, урожоному пану своему, якож пні малжонце и потомъком их у вічност за певную, а власними нашими руками отобранную сумму я, Васил, за десят талярей сполна, а сес Павло Мурашъка свое добро за полшости копи продалисмо, от которих то предажних наших добр ми юж сами ж себе отдаючи, обвариваем, же от сего часу там жаден с покревних нших близких и далеких, впоминатися мочи міти не будет, чуючи теж ми враз с присидячами особи от звиш помянутих продавцов такое доброволное ку запису зознане. А на поважную аффектацию его млсти мсце пна Григория Гамалії, казавши тое записом обваровати, а змоцнивши притисненям печати врадовое до рук его панских подаем.

Діялося в Сенъчи року, мсця и дня звыш описаннаго.

Писар міский сенъчанский Филип Куліевич руку свою подписал".

П о м і т к а: У кінці документа намальовано коло, у котрому написано: *"місто печати"*.

ІР НБУВ, ф. 420, № 49, 2 арк. Оригінал.
ІР НБУВ, ф. 307, № 535/1763, арк. 370–370 зв. Копія.

---

[123] На полі напис: *"Дейнека"*.
[124] На полі напис *"Вовк"*

№ 239
1691 р., червня 11. Сенча. –
Запис сенчанського уряду про продаж хрулівським жителем Ониском Гриценком луки в селі Хрулі Григорію Гамалії

// (**арк. 371**) "В сем же року 1691, июня 11 д.

Пред тим же врадом городовим сенъчанским, вишей описанном, при том ти ж згодившихся особ Петра Петрушенка, атамана бодаковского, Романа Бута, войта бодаковъского, Василя Проценка, Грицка Лавріненка, Михайла Хая и инших учтивих особ было при том немало, сознал ку запису доброволне Ониско Гриценко, жител хрулевъский, подданий его млсти мсці пана Гамалії, иж продал луку свою власную з лугом тут же, в Хрулях, знайдуючийся подле Василевого Проценкова, що тепер пану продано аж по плут Рубановский, то и тож панское добро. А то продалем его млти мсці пану Григорию Гамії, державъному нашему пану, з доброй моей волі за готовие гроші, за десят коп литовъской сполна, як же и пан малжонце пні тепер нашой и потомъком их у вічност; которое то его ку запису доброволное зознане на сем же врадовом записі записати веліли, що ест и записано при атаману хрулевъскому Иляшу Коверзі".

ІР НБУВ, ф. 420, № 49, арк. 1 зв. Оригінал.
ІР НБУВ, ф. 307, № 535/1763, арк. 371. Копія.

№ 240
1693 р., січня 3. Сенча. –
Випис з міських книг Сенчанської ратуші про продаж хрулівським жителем Михайлом Хаєм частини млина на Хрулівській греблі на річці Сула Григорію Гамалії

"Випис з книг міских ратуша сенчанского року Бжого тисяча шестсот девятдесят третего, мсця ануария третего дня.

На враді нашом сенчанском, именно перед нами, Леонътием Василиевичом, сотником, а Панком Дейнекою, атаманом городовим[125], Лавріном Пятчанином, війтом, и Омелком Богдановичом, бурмистром, // (**арк. 371 зв**.) при нас ти ж на тот час будучих особ Сергия Криштоповича, Ивана Подорожного, Михайла Москаля, Семена Гасюка, Петра Петрушенъка, атамана бодаковского, Романа Бута, вуйта бодаковъского, Васка Лисана, Ониска, Гриші, Андрія Лисана, Трохима Кузменка, Лукяна Дзюби, Яреми Федоровича, дяка бодаковского, Иляша Коверги, атамана хрулювского, Василя Проценъка, мелника хрулювъского, и инших учтивих особ товариства войскового сотні Сенъчанъское, яко теж и учтивих особ обох сюл маетности его млсти мсци пна Григория Гамалії, при том было немало, которих болш и не именуем. Подал нам ку запису о то, станувши явно, ясне и очевисто Михайло Хай, обивател хрулевъский, тоей же маетности панъской подданый с притомностю малжонъки своей, таковими мовячи слови: "Нехай то будет свідомо в. мстем, иж міючи я тут, в маетности добродія нашого, его млсти пна Гамалії, на греблі хрулевской на реці Сулі млин клітку едну[126], в котрой клітце аж по тот час и коло мучное

[125] На полі напис: *"Дейнека"*.
[126] На полі напис: *"млин"*.

едно тилко знайдовалося, бо так и належало. А тепер за щасливим владінием и за его ж добродійским позволением сооружилем был и другое коло у той же клітці ступъное, еднак же поневаж так ми долгу на собі міючи, же з иншой сторони нічим ся поратовати, и щоби мощно увистити, так взглядом то пилной нам потреби ні от кого не будучи примушони, але нарадившися сами з собою пустилисмо тот наш млин нікому ні в чом не пенный. Сему ж, державному пну нашому, его млсти мсци пну Григорию Гамалії, яко теж пні малжонці и потомъком их у вічное и спокойное уживан // (**арк. 372**) не за готовую и власними нашими руками отобранную сумму личби полское за триста золотих без десяти талярей, от якого то продажного нашего млина ми сами з жоною и теж з дітками нашими вырекаемся и не повинни будем ми сами и теж с покревних наших близких и далеких в тот проданный юж вечисто от нас млин впоминатися, ані сумми откладати". Мы прето, выжей наменненый врад с присидячими особами, чуючи от реквіруючого продавци, Михайла Хая, ку запису такое доброволное сознате, а на поважъную афектацию славетне квітнучого ис породи честной зацне урожоного его млсти мсци пна Григория Гамалії и того вірне зичачи а щире прияючи, щоби сяя ново нам то свідъчаная купъля для вікуистой памятки в потомние часи ненарушъне могла трвати, то казавши до книг міских ратуша нашего сенъчанского завести, а оттоля вунявши екстрактом и ствердивши печатю міскою до рук панъских его млсти мсци пну Григорию Гамалії подаем с подписом руки писаръское.

Писан в ратушу сенъчанском. Року, мсця и д. звыш описанного.

Писар міский сенчанский Филип Федорович руку подписал".

П о м і т к а: У кінці документа намальовано коло, у котрому написано: *"місто печати"*.

ІР НБУВ, ф. 420, № 50, 1 арк. Оригінал.
ІР НБУВ, ф. 307, № 535/1763, арк. 371–372. Копія.

№ 241
1694 р., листопада 16. [Лохвиця]. –
Тестамент Григорія Гамалії

// (**арк. 372 зв**.) "Во имя Отца, и Сна, и Стого Дха. Аминь.

Я, Григорий Михайлович Гамалія, тепер будучи от Хрта Бга моего на тілі моем болестию знятий, от которого Бг вість аще прийду ку первой перфекцієй здоровя моего или ніт, еднак подлуг декрету Самого Хрта Влдки "Будіте, – рече готови", так и я, памятаючи, жеб мя смертная квота зненацка от світа не розлучила, тим остатное волі моей себі готовост показуючи тестаментом вірною працею набыток мой роспоряжаю. Того запобігаючи, абы по зейшлости моей з сего временного світа нихто з кревных близких и далеких приятелеи моїх сему моему тестаменту небыл спречный, впрод Хрсту Бгу самого мя з дшею полецивши тіло многогрішное тож землі, яко землю пре пославши, міти хочу по моей малжонъце, жеб оное было при храмі Рождества Прчстой Двы Бцы по звичаю християнскому поховано. Теж она, малжонъка моя, будет відати, як за душу мою до стых міст и црквей лохвицких лекгацию отдати, а що як много ест набытков, котрих през килка десят літ з милим моим, малжонъкой нажили, всі ей до шафовання подаю, и яко вишей описалося, о

жадную найменшую річ не повинен еї нихто турбовати, так а не иначей міти хочу и тим тестаментом под // (**арк. 373**) клятвою стых отц триста и осм на десят в Некеї собранных упоминаю. Тут же докладаю, кди даст Бг моей малжонце по смерти моей килка часый віка сего прожити, в тот час на кончині своей, так же подлуг декрету Бжого міет тестаментом ствердити кому що подлуг волі своей, а найбарзей тому, кто еї будет шанувати, лекгацию чинити позволяю. Такую волю мою обявивши, тут на сем тестаменті особ выраженых на прозбу мою до моего дому прибувших старших и менших, остатным жекгнаннем прошу, жеб для лепшого увирення до сего тестаменту руки и печати свої приложили.

Діялося в дому моем року 1694 ноеврия 16 д.

Петър Иоанович, протопопа лохвицкии, при печати моей руку свою подписую.

Симеон Иоанович, сщеник пречистий.

Григорий Рак руку свою подписую.

Никита Мартисенко, атаман городовий лохвицкий[a].

Никита Юрченъко, войт з бурмистрами, при печати ратуша лохвицкого подписуемся.

Марко Климентович руку свою подписую.

Яков Яремович руку свою подписую.

Павел Мартус рукою своею подписую.

Юско Шимченъко и многих било людеи віре годних при том било немало”.

П о м і т к а: У кінці документа намальовано два кола, у котрих написано: *“місто печати”*.

ІР НБУВ, ф. 420, № 52, 2 арк. Оригінал.
ІР НБУВ, ф. 307, № 535/1763, арк. 372 зв.–373. Копія.

Опубліковано: Сохань С.В. Актові документи Київського Золотоверхого Михайлівського монастиря на Бодаківські, Хрулівські і Ведкалівські землі // Рукописна та книжкова спадщина. – К., 2007. – Вип. 11. – С. 273–275; Доба гетьмана Івана Мазепи в документах / С. Павленко. – К., 2007. – № 817. – С. 976–977.

№ 242
1695 р., липня 29. Лохвиця. – Купчий запис пісківського жителя Андрія Пучки про продаж Ветхалівської долини за селом Піски під селом Коновалове Григорію Гамалії

// (**арк. 373 зв**.) “Року 1695, мсця июл 29.

Пред нами, Федором Кретченком, атаманом городовым лохвицким, Никитою Юрченком, войтом, з Михаїлом Кузменком и Хвеском Даниленком, бурмистрами майстрату лохвицкого, с притомностю на могоричу бывших Петра Петрушенка, атамана бодакувского, Матвія Коваленка, атамана пісковского, Яреми, дяка бодакувского, Хведора Поливаного, Семена Резниченка, жителей коноваловских, Ивана Москаля, пісковского, Ониска Грищенка, Трохима Кузменка, Лукяна Дзюби и инных многих особ зацных и віре годных, на тот час при нас будучих, постановившис учтивий пн Андрій Пучка, товариш сотни

Лохвицкой, жител пісковский, при битности своего рожоного брата Василя Пучки, доброволними без жадного насилства до запису сего нашего екстракту визнал словы, рекучи: "Мсці пне уряде лохвицкий. Не з якого насилства, але з власной воли и порады своей жоны доброволне кгрунт лежачий за селом Пісками под Коноваловкою, то ест долину з байраком, прозиваемую Ведкаловку[127], за готовую сумму руками моїми одобранную, то ест за золотих двісті сполна з породи чсной славне урожоному его млсти пну Григорию Гамалії и милой пані малжонце его на вычност и спокойное владіние продалем, от которого теж проданного мною кгрунта так я сам, яко жона и дыти мої, так же всі кревние роду моего вічистим вироком отдаливщис, его млти пна Гамалію и его милую пны малжонку до жадного суду и права // (**арк. 374**) ні жадном до того близкостю одезванні турбовати нікди не хочу, але, яко вышей виразилос, его млст пн Гамалія вічисто міет волю, яко власним своїм добром поменутим кгрунтом, як в себі ся міет, диспоновати, ні от кого не поносячи утиску и жадное кривди". Мы теды, више выраженый уряд, слишачи его млсти пна Григория Гамалії доброхотную куплю а продажу Андрія Пучки на аффектацию обох сторон про ліпшую певност записат велілисмо, що и печаттю ратуша лохвицкого при подписі руки писарской ствердивши, до рук ласкавого добродія нашого, его млсти пна Гамаліїних видали року, мсця и дня вишей положоного.

На тот час лохвицкий писар Гаврило Данилович рокою власною".

П о м і т к а: У кінці документа намальовано коло, у котрому написано: *"місто печати"*.

ІР НБУВ, ф. 420, № 54, 2 арк. Оригінал.
ІР НБУВ, ф. 307, № 535/1763, арк. 373 зв.–374. Копія.

№ 243
1699 р., червня 9. Лохвиця. –
Купчий запис середняківських жителів Василя та Максима Бойченків про продаж Ветхалівського лісу з дібровою, облогом та сіножаттю за селом Коновалове Марії Гамалії

"Року Бжого тисяча шестсот девятдесят девятого, мсця июн., числа девятого.

Пред нами, Мартином Василиевичем Мартосом, судиею его црского прстлого влчства Войска Запорозкого полковым лубенським[а], Петром Филоновичем, атаманом городовым лохвицким[б], Микитою Юрченком, войтом, з бурмистри, при бытности пречстного отца Симеона Иоановича, презвитера сто-пречиского лохвицкого // (**арк. 374 зв**.) и при многих людях зацных и віри годных на тот час при нас будучих, ставши очевисто Васил и Максим Бойченки, рожоние брати, жителі середняковские, уезду Гадяцкого, явне, ясне и доброволне до запису сего тими зознали словы: "Иж, мсці пне уряде, тепер, часу дорожнети, ліс стоячий з дубровою и облогом и з долиною сінокосною,

[127] На полі напис: *"Ведкаловка"*.

прозиваемий Ведкаловка[128], за селцом Коновалом знайдуючийся, нікому ні в чом не пенный, власный наш отцовский кгрунт, як в собі міст ся зо всіми ужитками, я, Васил, свою частку за сорок таляров, а я, Максим, свою частку за сто таляров славетной еї млти пні Григориевой Гамаліїной Марії Василиевні на вічност продалисмо; у которой еї млсти пні Гамалиїной всю преречную сумму сполна руками нашими одібравши, тот проданный нами кгрунт пни Гамаліїной у вічную посессию и спокойное владіние пускаем.Варуем однак тое, если бы хто колвек до того проданного нами кгрунту, близкост показуючи, міл еї млсст турбовати, теды таковий даремный турбатор в кождого суду и права, где ся тое станет, пятсот золотих за руки заплатит. А мы, юж више менованние Васил и Максим Бойченки, з жонами и дітми нашими и зо всіми кревними близкими и далекими еї млст пні Гамалиїную в потомние часи турбовати нікгди не будем, але, яко вишей описалос, спокойне пні Гамаліїная оным кгрунтом міет владіти и вічисто пожитковати". Мы прето, вишей виражений уряд, еї млсти пні Гамалиїной доброхотную куплю, а Бойченков доброволну продажи чуючи, веліли про певност лучшую записати и аффектуючой еї млсти пні Гамаліїной при печатех звиклих до рук видати. Писася в рату // (**арк. 375**) шу лохвицком року, мця и дня звиш менованного".

П о м і т к а: У кінці документа намальовано два кола, у котрих написано: *"місто печати"*.

ІР НБУВ, ф. 420, № 56, 2 арк. Оригінал.
ІР НБУВ, ф. 307, № 535/1763, арк. 374–375. Копія.

№ 244
1690 р., грудня 12. Лохвиця. –
Купчий запис лохвицького жителя Якима Резніченка про продаж млина на Хрулівській греблі на річці Сула Григорію Гамалії

"Року Бжго тисяча шестсот девят десятого, мця декаврия 12 дня.

Их црского пресвітлого величства Войска Запорозского передо мною, Михайлем Андріевичом, сотником лохвицким[a], Федором Критъченком, атаманом городовим, Яремою Иосифовичом, вуйтом, Михайлом Моляром и Демком Андріенъком, бурмистри, а з духовних особ при бытности превелебного в Бгу его млти гдна отца Петра Иоановича, протопопи лохвицкого, отца Семеона Иоановича, презвитера свто прчского лохвицкого, отца Романа Богдановича, свщеныка бодаковского, Петра Петрушенка, атамана бодаковского, Романа Игнатенка, вуйта, а з мелников хрулевских Василя Проценка, Ивана Проценка, Михайла Хая, Левъка Вовъка и инъших учтивих особ при том было немало. Станувши очевисте, Яким Резниченко, жител лохвицкий, сознал ку запису явно,

[128] На полі напис: *"Ведкаловка"*.

ясне и доброволне, в тие слова мовячи: "Нехай то будет свидомо млтем вашим, иж я, міючи млин свой власний, никому ни в чом не пенний, але отцевъский, на реці Сулі, на греблі Хрулевъской стоячий, в котором млині, ставидел чотирі знайдуется. Который то мой млин купилной моеи потребі // (**арк. 375 зв**.) доброволне пускаю и продалем вічисто именно славетному ис породи честное урожоному его млти мосці пану Григорию Михайловичу Гамалії, якож пані малжонце и потомъком их у вічност за готовую и певную сумму, власними своіми руками отобранную, личби полской за пятсот золотих сполна. От которого то продажного моего отцевъского млина, яко ж и хатка, в том же селі стоячая, и що в млині приналежитая, под суми все от мала до велика, у вічную пустивши поссесию, я самого себе, малжонку, с потомки нашими и теж покревних наших, близких и далеких, отдаляючи, о том моцное чиню потверженя, аби так ніхто вспоминатися не сміл и жадной моци міти не будет, но его млти мсці пану Гамалії, як хотячи тим продажним млином и в нем знайдуючимися ставидлами чотирма владнути вечисто". Мы теж, звиш намененний врад лохвицкий, яко ж и сенчанский, чуючи от реквіруючого Якима такое ку запису доброволное зознаня, а на поважную аффектацию его млсти мці пана Григория Гамалії обваровавши врадовим записом а ствердивши обома печатми міскими – лохвицкою и сенчанъскою, до тих же панских рук подаем с подписом руки писарское.

Писан в Лохвици року, мця и дня звыш намененнаго.

Міский писар сенчанский, Филип Федорович, руку свою подписал".

П о м і т к а: У кінці документа намальовано два кола, у котрих написано: *"місто печати"*.

ІР НБУВ, ф. 420, № 47, 2 арк. Оригінал.
ІР НБУВ, ф. 307, № 535/1763, арк. 375–375 зв. Копія.

№ 245
1702 р., березня 30. [Лохвиця]. –
Купчий запис лохвицького дяка Івана Капустенка про продаж ґрунту в селі Хрулі Марії Гамалії

// (**арк. 376**) "Року Бжого тисяча сімсот второго, марта числа тридцятого.

Пред нами, Мартином Василиевичем Мартосом, судею его црскго прстлого влчства Войска Запорозского полковым лубенским, Павлом Мартосом, сотником лохвицким, Михайлом Лисогором, атаманом городовым[a], Никитою Юрченком, войтом, з бурмистрами, при бытности всечстного гсдна отца Симеона Иоановича, презвитера сто-пречиского лохвицкого, Трофима Пештича, дозорци добр рейментарских в полку Лубенском, Василя Пештича, Павла Яремовича, мещан лохвицких, и многих людый зацных, при том будучих, постановившися очевисто Иван Капустенко, на сей час дяк бгоявленский лохвицкий, до запису того нашего екстрату явне, ясне и доброволне, в тие зознал слова: "Мці пне уряде. Иж что был небожчик блженной памяти отц Иосиф Рубан, монах, а бивший полковник комонный, по смерти отца моего, порубом луга, лежачого в Хрулях нижей греблі, літ тому ведется з двадцят, не

відат яким правом себі завладіл, а завладівши, тот мой отцовский поруб луга тож зейшлому в Бгу небожчикови, блаженной памяти пну Григорию Гамалії, подаровал, а вмісто того себі от пна Гамалії на заміну на том боку Днепра в Тарасовці кгрунт взял. Я теды пред смертю отца Рубана, вийшедши з літ дитинных, // (**арк. 376 зв**.) и дошедшы совершенного возраста, бувши в отца Рубана, своей отчизны, речоного порубу, упоминалемся, а же он, отц Рубан, з побжности своей моего сиротинного не хотячи заводити, отмовил, чтоб ей млст пні Мария Василевна Григориева Гамаліїна свой кгрунт в Тарасовці до себе взяла, а мой отцевский зруб луга мні привернула, чогом по ей млсти пні Гамаліїной вимагал и ціле хотіл отстояти. Еднак, порадившися добрых людей, же тот зруб едно в маетности пречечоной пней знайдуется, мні там не курститися, другое, же чрез немалое время тим порубом пні Гамаліїна за живота пна своего и по смерти оного владнучи, у великое дерево виховала, третое, что куплеными в розных людей кгрунтами тот мой отцевский кгрунт обняла и огорнула и тих рады причин ей млти пні Гамаліїной болше не турбуючи, на вічност тот свой отцевский кгрунт еї млсти за двісті золотих личбы литовской монети доброй продалем, и грошы всі сполна при виш писанных особах руками моїми одобралем. Волно теды еї млсти пні Гамаліїной, як тогобочным в Тарасовці кгрунтом, поневаж отц Рубан от оного зрікся, так и сим порубом в дерево великое викоханым и от мене проданным, яко хотя владнути пожитковати кому колвек дати, продати, даровати и записати, а я, гроши одобравши, сам и всі мої пртели, близкие и далекие, не міем пні Гамаліїной и наслідников еї, и не хочем турбовати и в право жадное не заставуем, але вічними часи еї млст спокойне міет заживати, не дознаваючи ні от кого найменшого утиску”. Тое // (**арк. 377**) мы, ннішний вишей спеціфікований уряд, от Ивана Капустенка доброволне продажу зознаючого, слишачи на аффектацию пні Гамаліїной, записати и печатми нашими урядовими ствердити й до рук належных видати росказалисмы року, мсця и дня звиш менованного.

Писар того купчого запису Гаврило Данилович рукою.

Продавец сего ґрунту Іван Капуста, рукою власною”.

П о м і т к а: У кінці документа намальовано три кола, у котрих написано: *“місто печати”.*

ІР НБУВ, ф. 420, № 58, 2 арк. Оригінал.
ІР НБУВ, ф. 307, № 535/1763, арк. 376–377. Копія.

№ 246
1704 р., липня 10. Лохвиця. –
Купчий запис середняківського жителя Івана Тарана
про продаж двох луків із сіножаттю за селом Коновалове
Марії Гамалії

“Року Бжого тисяча сім сот четвертого мсця июля десятого.

На уряді нашем ннішнем лохвицком предо мною, Яковом Яремовичем, атаманом городовым[a], Марком Климентовичем, войтом, Иваном Сінником, Романом Воскобуйниченком, бурмистрами, при бытносты в Бгу пречестного гдна его млсты отца Симеона Иоановича, протопопи лохвицкого и сенчанского,

и чстного гсдна отца Филиппа, сщенника бодакувского, и при многих инных зацных людех, постановившися очевисто Иван Таран, жител и козак села Средняков, повіту Гадяцкого, явне, ясне и доброволне до запису сего тыми визнал словы: "Мці пне уряде городовий лохвицкий. Будучи я потрібным грошей з доброй моей волі грунт мой власный, який мі // (**арк. 377 зв**.) лем за власние свої гроши куплею от Димитра Обуховского, лежачий за селом Коновалом, то ест двох лук сінокосных, якие котят одногою в Татарин, з ставищем, з дворищем, з ланами, з долинами и и зо всіми ужитками, як ся в себі міет, славетной еї млсти пней Григориевой Гамаліїной самой и потомкам ея, за готовую сумму моїми руками всю сполна одебранную, меновите за двадцет коп личбы литовской и монети доброй до спокойного уживання на вічност продалем. И продавши от оного грунту з жоною моею и из дітми моими и и зо всіми кревними, близкими и далекими, моїми, уступивши, вічисто зрікаюся, и до того грунту проданного мною, себі самому, жоні моей и дітем моїм и ні жадным покревным жадного найменшого права не оставую, и турбації еї млти пни Гамаліїной и потомкам ея чинит вічними часи не хочу и не буду. Але яко ся вишей описало, всім тым проданным и от мене показаным грунтам, ей млст пні Гамаліїная з своїми поссессорами спокойне вічисто, не дознаваючи ні от кого найменшой кривди, міет владнути, користовати и ку найліпшему своему пожиткови приводити". Мы прето, уряд городовый лохвицкий, Ивана Тарана доброволное и доброхотное продажи кгрунтов сознатте слишачи, и поважное желание еї млсти пні Григориевой Гамаліїной полнячи, до сего записного екстрату про лучшую в далший час певност и память, соизволили наши урядовие печати приложити.

Діялос в Лохвиці, року, мсця и дня на дате положоного.

Его млсти пна Михайла Гамалії, бунчучного енералного[б], дворский и сего екстрату писар Гаврило Данилов, рукою".

П о м і т к а: У кінці документа намальовано три кола, у котрих написано: *"місто печати"*.

ІР НБУВ, ф. 420, № 61, 2 арк. Оригінал.
ІР НБУВ, ф. 307, № 535/1763, арк. 377–377 зв. Копія.

№ 247
1712 р., травня 12. [Лохвиця]. –
Дарчий запис Марії Гамалії на хутір Ветхалівка Свято-Михайлівському Золотоверхому монастирю

// (**арк. 378**) "Року 1712 мая 12.

Я, ниже именования, чиню відомо сим моїм писанием, иж з доброй волі своей, отдаю власний мой хутор, прозиваемий Ведкаловка, а стоячий за Пісками под селищем Коновалом, зо всіми до его належитостями на монастир сто-Михайловский киевский. До котрого хутора по смерти моей не повинен ніхто так з ближних, яко и з далеких кревних моїх ні в чом интересоватися, а мене, поки еще Гсдь Бг на сем світі в живих подержит, то мні яко властителці своим добрим волно во всем радіти; а по смерти моей мощно будет обители стой як хотіти, своим уже добрим владіти, радіти, люб продати, а на який колвек пожиток обернути, на що для фундаменталнійшого увірения, сей мой запис з

подписом имени моего и притисненнем печати моей написати велілам. Року и дня вижей положенного.

Мария Григориева Гамаліїна +”.

П о м і т к а: У кінці документа намальовано коло, у котрому написано: *“місто печати”*.

ІР НБУВ, ф. 420. № 70, 1 арк. Оригінал.

ІР НБУВ, ф. 307, № 535/1763, арк. 378. Другий список – ф. 307, № 535/1763, арк. 383. (Док. № 250). Копії.

Опубліковано: Мицик Ю.А. З документації Свято-Михайлівського Золотоверхого монастиря XVII–XVIII ст. (маєтності в Острі) // Сіверянський літопис. – 2008. – № 3. – С. 67.

№ 248
1716 р., серпня 17. [Лохвиця]. –
Тестамент Марії Гамалії

// (**арк. 378 зв**.) “В имя Отца и Сна и Стого Дха.

Я, Мария Василиевна Григориева Гамаліїна, зостаючи в старости літ а зближаючися к смерти, памятаючи, когда повелініем Бжиїм будет мні отїти от временной сей жизни, дабы потом не было турбації наслідником, по мні будучим, о кгрунтах и набытках покойным мужем моїм, Григорием, за власние наши гроши купленых, которие я прежде сего по прошению честного отца Филарета Кощаковского, игумена монастыра Мгарского, з правами и записами всі в своїх (яко нижей описано) положеных зостаючие до тоей обытели леgовала, всіх моїх кревных отдаливши, что як без совіту ясне велможного пана гетмана учинилося, так без универсалу его ж реементарского, видячи быти не крі[п]ко и разсуждаючи тую стую обытел во всем изобылуючую по смерти выш реченного отца игумена, по намові и прошению кревных моїх оным же мої всі кгрунта тестаментом записала, леч и по сем когда зайшло мене поважное рейментарское писание, так же ясне в Бгу преосвященный митрополит киевский словесно мні прекладал прошение высоце в Бгу превелебного его млсти отца Иоаникиа Сенютовича, игумена сто-Михайловского киевского, тепер архи // (**арк. 379**) манъдрити стыя великия Лавры Киево-Печерския. Теди я здала на разсуждение и волю прежде реченных высокоповажных особ, дабы по своему изволению кгрунта тые роспорядили не отдаляючи еднак от оных и моїх кревных, якое распоряжение кгрунтов моїх учинивши ясне велможный пан гетман изволил и мні чрез писание ознайомити, я прето тепер тое за слушное принявши и блгоразумному тому разсуждению склонившися, жадными не вводячися намовами за доброй моей и здравой памяти преждные обідві мої леgациї так монастыреві Мгарскому, яко и своим кревным данные касую, уничтожаю и на кріпкие впред быти извіствую, а едну остатню, тепер написаную, изявляю и утверждаю, которая так в собі зостает: млини на греблі Хрулевской в полку Лубенском в сотні Сенчанской на реці Сулі з шестма

каменниї и трома колами ступними, село Хрули з людми, з дворцем и з належитими до оного озерами, луками, сіножатми, лісами, полями пахарными, футор Ведкаловку, стоячий под Коновалом, зо всіми до него належитостями стой обытели Михайловской киевъской надаю, на що все и універсал рейментарский потвержателный и грамоту царского величества подлуг тогож універсалу виданую отци михайловские иміют, пану Иоанну Михайловичу Гамалії, внуку моему, даю в вічное уживане на той же вышписанной греблі млини с чотирма каменми и двома колами ступними, сад под Христиновкою и слободку з людми, // (**арк. 379 зв**.) там же поселеную, что так вічними часи непріминно и неподвижимо быти хотячи записую и утвержаю, дабы ніхто так с кревных моїх далных и ближных, як теж и з властей всяких сию мою остатную леґацию не важился касовати и переміняти, якой аны я сама, поки в живых зостаю, отміняти и разоряти вже власти таковой не имію и отрицаюся, а особливе діти пана Михайла Гамалії, брати пана Иоанна, дабы оного ні в чом против сего писания не турбовали, а если би хто міл противо сеей вираженной моей волі учинити, тому обыклим запріщением запріщаю, анафема буди.

Писано року 1716, августа 17.

Во увірение и извістые, яко не уміючая писат, своею рукою вмісто имени крест написую и печат прилагаю +.

Я, умислне прошенний, до сеей духовници руку мою подписую: Павел Петрович, презвитер преображенский лохвицкий.

На прошение госпожи Гамаліевой притомним будучи сией духовници подписуюся иермонах Модест Илні[ц]кий[129], намісник печерський.

Иеромонах Евстратый на изволение паней Амаліевой к сей дховниці руку мою подписую.

Стефан Пештыч, сотник лохвицкий[а].

Того ж року и місяця присутствующу мні в обытели свтой // (**арк. 380**) Киево-Печерской на прошение отцов михайловских з сибірских стран и аз грішный на сей леgациї ей млсти Мариї Гамаліевой руку мою подписую архиерей схимонах Федор, митрополит сибірський[б].

Вклад блгодителки похваляя и прошению отцев михайловских довле творя, руку мою підписах Иосаф Кроковский, митрополит киевский".

П о м і т к а: Після слів: *"крест написую и печат прилагаю + "* намальовано коло, у котрому написано: *"місто печати"*.

ІР НБУВ, ф. 301, № 216 Г, по оп. № 261, 2 арк. Оригінал.

ІР НБУВ, ф. 307, № 535/1763, арк. 378 зв.–380. Другий список – ф. 307, № 535/1763, арк. 386–387. (Док. № 250). Копії.

Опубліковано: Сохань С.В. Актові документи Київського Золотоверхого Михайлівського монастиря на Бодаківські, Хрулівські і Ведкалівські землі // Рукописна та книжкова спадщина. – К., 2007. – Вип. 11. – С. 273–275.

[129] Так в оригіналі. В копії пропущено літеру "*ц*".

№ 249
1717 р., травня 26. Хрулі. –
Децизний лист Стефана Максимовича
щодо розмежування хрулівських та бодаквянських маєтностей
з Іваном Гамалією за тестаментом Марії Гамалії

"Року тисяча сім сот семогонадцят, мсця мая, дня двадцят шостого[130].

Будучи я, нижей именованний, нарочно от боку ясне велможного Войск его царского пресвітлого влчства Запорожских обоїх сторон Дніпра гетмана его милости пана Иоанна Скоропадского ординован для отведеня и определения добр покойной паней Марії Григориевой Гамалиїной, остатнею еї ж духовницею, так на обител свтую Михайловскую Золоверхую киевскую, яко и на его милости пана Ивана Гамалії, знатного товариша войскового, природного тих добр посесора лекгованних, зездилем в села Хрулі и Бодакву при обецности висоце // (**арк. 380 зв**.) в Бзи превелебного его млсти отца Варлаама Ленніцкого, игумена виш реченного монастира Михайловского киевского, з превелебними отцами михайловскими ж, Захарием, бывшим намісником красногорским, и Гавриилом, лівого крилоса уставником, и при его милости пну Ивану Гамалії по обосторонной угоді и комплянациї сиї власне з помянутой лекгациї в вікуистую поссессию, моц и державу до обытели Михайловской Золотоверхой киевской, як в премощнійшой монаршой грамоті и в поважном ясне велможного его милости пана гетмана изображено универсалі, оприділилем добра:

Села Хрулиов в лівой стороні от церкви улицю, почавши от Ивана Лебедя аж за Максима Кравця, где граничная учинена уличка, всіх человіка пахарних и непахарних двадцят пят, а міют тие хрулевчане, поддание монастирские, як и прежде на пісковском державі пна Ивана Гамалії поля пахати и сіна косити, тилко з тим варунком, чтобы тие люде на помянутом пісковском полю болш себе землі не принимали и не орали, и в сінокосний степ не залізали и не вдиралися, але по прежнему контентувалися.

Дворец хрулевский зо всім около него осілем: з винницею, з лісом купленним Капустовщиною, стоячим понад сагою протягом аж до ріки Сули, з другим лісом Онисковщиною, стоячим просто через сагу до самой Сули, з третим лісом Василювщиною, стоячим просто довжинею до Сули, з ланом на Пісков // (**арк. 381**) ском полю лежачим паном Иваном Гамаліею уступленним до державы того монастирского дворця.

На греблі Хрулевской, на реці Сулі будучой, кліток дві о шести колах млива, а трох ступних в середині стоячих, з лісом Лебедувщиною понад Сулою будучим, ліса гребелного не повинен ніхто на потребу дворовую пустошити, але тилко оного употребляти для гаченя гребельного.

Греблю Хрулевскую надлежит монастирскими подданими по учиненном уже постановленю три части гатити у реченного времени, тилко ж под знатю и неотпустною виною, если бы за нестаранем з якой стороны учинилас на греблі шкода.

В дворці за греблею, где мірочник мешкает, невозбрано пну Ивану Гамалії свою дробину держати.

Из один на Сулі, ближший сюда, к Хролюм, надлежит до дворца монастирського.

---

[130] На полі воскова пляма.

Хутор Ведкаловку зо всіми до него приналежними гаями, полями пахатними и сінокосними, з таким власне определением, як покорная пні Гамаліевая владіла, и вигони в степу для статков своїх міла.

Село Бодакву зо всіми тяглими людми з подданскою належитостю там же в трох измінах ланов три, ставок з гребелкою за селом, сад Кривопустовщина купленний з лісом, над Сулою стоячий, по своей ку обытели свтой Михайловской склонности пн Иван Гамалія даровал з купчим записом, дубник под селом Бодаквою пн Иван Гамалія в державу монастирскую уступил, а себі от законников // (**арк. 381 зв**.) михайловских за волею милости отца игумена в заміну гай, под Хролями стоячий, березовий волний з лісом, почавши от самого рога понад сагою стоячим по дорогу через сагу, лежачую з шматом ліса Капустовщини, граничними знаками по деревах чиненними, уз хату боярина из ставком, аж по самие людзкие огороди определенним в свою вікуистую принял поссесию, в котором березняку намінил себі пни Иван Гамалія и дворец строїти.

Из один поблизу Бодакви, до дворця монастирского належит трох козакув, якие услуговали двору покойной пни Гамаліевой, именно Данило Кривопуст, Васил Опліт, Федор Бгомол, определено до дворця монастирского по их соизволению. Бодаквяне не повинни в купленние пна Ивана кгрунта роспаханем поля влазити и на оних орати, леч що прежде за річку зайшовши, в куплю пна Иванову влізли, конечне міют того уступити, и далій к заводу не чинит оказий.

Що зас бодаквяне за едной держави в Пісковские вдралися поля, минувши свої луки, теди тепер, як стала розност держави, повинни у пісковских жителей люб куплею тих полюв набувати, или з десятини пахати, албо уступити, а о свой от полчан гадяцких, комишанцов, степ границею оприділенный доходити, чим бы могли бодаквяне в паханю поля доволними бути.

Потом определено между бодоквянами и пісковцями поле пісковское поуз горб далій понад Бодаквою урочищем через горб до дороги и до чуй, до березовой луки, от Пісков идучи, в лівую руку пісковцям, на яком полю в правую руку бодаквяне, пахаючи землю, повинни да // (**арк. 382**) ват за відомом пісковского державцы на церков пісковскую десятину.

Якие всі з посессії добр Гамаліевских виексклюдованние во вся добра по лекгациї покойной пані Гамаліевой, а по злагоді з паном Иваном Гамаліею в державу монастиреви Золотоверхому киевскому указом високой звірхнійшой власти отділенней в вікуистую поссесию отданние для достовірия и в потомном часу на сем децизиялном писанії, стороні монастирской виданном, подписуюся.

Діялося в селі Хрулях, року и дня вижей написанних.

Стефан Максимович, канцеляр. войсковый[а]".

П о м і т к а: У кінці документа намальовано коло, у котрому написано: *"місто печати"*.

ІР НБУВ, ф. 307, № 536/1762, № 62, арк. 116–118 зв. Оригінал.

ІР НБУВ, ф. 307, № 535/1763, арк. 380–382. Другий список – ф. 307, № 535/1763, арк. 387 зв.–389. (Док. № 250). Копії.

№ 250
1720 р., січня 19. Київ. –
Випис з міських книг Київської ратуші намініснику Свято-Михайлівського Золотоверхого монастиря Гедеону про підтвердження прав на маєтності в селах Хрулі, Бодаква, хуторі Ветхалівка, наданих Марією Гамалією монастирю із записом її дарчої та тестаменту, двох універсалів Івана Скоропадського, децизного листа Стефана Максимовича та трьох листів різних осіб

"Випис з книг міских права майдебурского ратуша киевского.

Року тисяча сім сот двадцятого, иануария девятнадцатого дня.

Его сщеннійшого црского пресвітлого вличества в ратушу киевском перед нами, Димитрием Полоцким, упривилииованъным войтом, а Василием Якимовичом, рочным бурмистром, // (**арк. 382 зв**.) и перед райцами и лавниками, персоналне постановившися превелебние их милост отц Захарий шафар, и отц протерий духовний[131], законники мнастиря свтого архистратага Михайла Золотоверхого киевского, вносили прозбу именем превелебного его млсти отца Гедеона, намыстника тоя ж де обители сто-Михайловское, покладаючи самие оригиналние писма, лекгацию покорне Марії Гамалыїное, універсалов два ясне велможного добродія пна гетмана, еї ж пні Гамалиїное духовнику, децизиялное писмо и листов три, абы пер облятам до книг приняти и уписанны были, а з книг пер екстрактум выданно. И майстрат црского пресвітлого вличества киевский, міючи на аффектациї их превелебных отцев именем в Богу превелебного его млсти отца намістника внесенное прошение, первей перед собою казал вычитати, а вычитаню до книг вписати и так ся в собі слово в слово міют:

"Я, ниже именованная, чиню відомо сым моїм писанием, иж з доброй волі своей, отдаю власний мой хутор, прозываемий Вейдаловка, а стоячий за Пісками под селищем Коновалом, зо всіми до его належитостями на мнастир свто-Михайловский киевский до которого хутора по смерти моей не повинен ніхто так з близких, яко и з далеких кревних моїх ні в чом интересоватися. // (**арк. 383**) А мене, поки еще Господ Бог на сем світі в живих подержит, то мні яко властителці своим добрим волно во всем радіти; а по смерти моей мощно будет обители стой як хотіти, своим уже добрим владіти, радіти, люб продати, а на який колвек пожиток обернути, на що для фундаменталнійшого увірения, сей мой запис з подписом имены моего и притисненнем печати моей написати велілам. Року и дня вижей положенного.

Мария Григорева Гамаліїна".

Універсал висоце поважний реїментарский лекгацию кгрунтов в сотні Сенецкой найдуючихся конфірмуючий:

"Пресвітлійшого и державнійшого великого гсдря ншего его црского свщеннійшого вличества Войск Запорожских, обоїх сторон Днепра гетман Иоанн Скоропадский.

Всей старшині и черні Войска его ж црского пресвітлого вличества Запорожского, а особливе пну полковникові лубенскому[a], старшині его полковой, тут же и сотникові сенецкому з урадом тамошним, всему старшому и

[131] На полі напис: *"Захарий шафар, протерий духовный"*.

меншому того полку товариству и кожному, кому колвек тепер и в потомние часы будет відати належало, сым ншим ознаймуем універсалом, любо пні Мария Васылевна Григорева Гамаліїна сквапливе, без відома ншего учинила была леgацию, записавши певную част кгрунтов по небожчику славной памяти мужу своем Григорию Гамалії позосталых и юй в поссессию и диспозицию тестаментом утвержденных, монастиреві Мгарскому отдаляючи всіх мужевых от тых кгрунтов близких кревних, однак тепер по смерти небожчика // (**арк. 383 зв**.) отца Кощаковского, игумена мгарского, розмислившися, и тую свою отмінивши леgацию, а розсудивши, иж тая обител изобилует всякими ку выгоді и в спартю своему кгрунтами и угодиями, за персвазиею ншою листовне повторе юж, тых же част кгрунътов помінила и леgовала при многих годних людех до мнастира Свто-Михайловского Золотоверхого киевского, то ест млинов два середних, о девяти колах: шести мучних и трох ступних, на греблі Хрулевской на реці Сулі в сотні Сенецкой стоячих, хутор там же под греблею, прозиваемий Хрулевский, з поселившимися дватцятми хатами, и зо всіми до его принадлежитостями, з лугами и сінокосними луками и з хутором, менуемим Ведкаловкою, з пасіками, под селом Коновалом будучим, еще прежде сего в року тисяча сім сот дванадцатом, мсца мая, дванадцатого, до тоей же Свто-Михайловской обители одней пней Гамаліїной в поссессию дати декляролванним, о чом нам висоце в Богу превелебний его милост отц Иоанникий Сенютович, того ж мнастира Свто-Михайловского игумен, словесно доносил и просил нщего на тое потверженя, и сама она, пні Гамалиїна, чрез писма свої освідчала и тую свою повторную лекгацию до дыспозициї ншой полецила, не отдаляючи и кревних небіжчика, мужа своего, а особливо пну Ивану Гамалії уділяючи тых же своїх кгрунтов.

Мы прето, гетман, слушали его превелебности прошению давши у себе містце, а респектуючи на тое, же яко в инших, так и в той свтой обители непрестанные у престола Божия за монаршое достоїнство пана гетмана и за все Войско Запорожское приносятся моления, // (**арк. 384**) яко всі тие, вижей помянутие кгрунта, непремінно волею пней Гамаліїной лекгование в спокойное и вічное мнастиреви Свто-Михайловскому киевскому владіние, сым ншим ствержаем універсалом, позволяючи з оных всякие отбырати користи и приходы так, абы ніхто з старшини и черні войсковых и посполитых людей, а особливе з кревних еї пней Гамаліїной, когда прореченое кгрунта достанутся обители Свто-Михайловской в поссессию, жадной найменшой в том не важился чинити трудности, перепони и препятия. Тут же и село Будакву в державі пней Гамаліїной найдуючоеся, в сотні Сенецкой будучое, до помянутих кгрунтов з особливого ншого респекту в подданство до тоей же свтой обители определяем, зачим абы войт того села з посполитими людми всякие мнастиреві Свто-Михайловскому подданское отдавали послушенство міти хощем и реїментарско приказуем.

Дан в Русанови, октоврия 15, року 1713.

У того висоце поважного універсалу подпис руки реїментарское таковый: "Звишменованный гетман, рукою власною". А печат войсковая на чирвоном воску притисненна".

Другий висоце поважний реїментарский універсал тие ж всі и инние кгрунта в сотні Сенецкой найдуючиеся, мнастиреві Свто-Михайловскому киевскому и всей тоя ж обители братиї конфирмуючий:

"Пресвітлийшого и державнійшого великого гсдря цря, его црского свщеннійшого вличества Войск Запорожских обоїх сторон Днепра гетман Иоанн Скоропадський.

// (**арк. 384 зв**.) Всей обще старшині и черні его црского пресвітлого вличества Войска Запорожского, а зособна паном полковникам киевскому и лубенскому[б] з старшиною их полковою, сотником, атаманом городовим, войтам з протчими урядовими и кому бы колвек о том тепер и в потомние часы відати надлежало. Сым ншим універсалом ознаймуем, иж просил нас висоце в Бозі превелебний его милост отц Иоанний Сенютович, игумен мнастиря Свто-Михайловского Золотоверхого киевского, з братиею, дабысмо потвердили ншим універсалом от нас же наданние власною суммою манастирскою купленние и от инних до тоей же свтой обители лекгованние добра, имянно мнастирец Красногорский, власним коштом ншим сооруженный, а за согласием и совітом архипастира ншего, ясне в Бозі преосвщенного его млсти отца Иосафа Кроковского, митрополита киевского, в присудствие Свто-Михайловской обители определенний з селцем Пісками в сотни Чорнуской наданъним, и искупленъним до него млыном на ріці Удаї на греби Воробювской о трох колах: двох мучних, а третем ступном з валюшею, з лугом ниже того ж млына и ліщанкою понад ворю межи Воробями и Биевцами в купчой на уряде лубенском справленной ограниченною в сотні Сенчанской на рици Сулі, на греблі Хрулевской млинов два середних, в девяти колах, шести мучных, а трох ступных. Там же хутор над греблею, прозиваемий Хрулевский, з поселившимиїся двадцят хат людми и зо всіми до него належними угодиями: лугами, луками сінокосними и хутором, // (**арк. 385**) именуемим Видкаловкою, за Пісками под селом Коновалом будучим, от пни Марії Григоревой Гамаліїной леgованними, так же и село Бодакву, в той же Сенчанской сотні в державі еї ж пней Гамаліїной найдуючоеся. А до помянутих кгрунтов от нас наданное в полку Киевском под горо[до]м Киевом село Выкгуровщину з кгрунтами, давно, еще за антецессора ншего славной памяти Богдана Хмелницкого Василием Дворецким, на тот час полковником наказним киевским, от Троечщины отграниченними, и писмом его ж обварованними. А потом тепер недавно по той же границі розіздом высланным з духовного консисторийского митрополиї Киевской суду особ отновленними и писмом за руками тых же высланных и печатю конъсисторискою утвержденними, в сотні Острицкой села Крехаев и Боденки з кгрунтами до Крехаева, лісом, прозываемим Малий Корміл, и з сіножатю, а до Боденок полем пахарним и сіножатю належними под тим же селом Боденками млин на ріці Видриці о трох колах и два млины на реці Десні лодейние, двор з світлицею, пекарнею и винницею з огородом, полем, прозываемим Садки, и з озером, Копятин называючимся, ліс в Крехаеві и двор шинъковний з будинъками и садом, у законниц киевских флоровских купление. Там же под Крехаевом ліс, прозиваемий Старий Корміл, от пна Ивана Пероцкого, сотника полкового ніжинського, частю проданный, а частю дарований. Млынов три на реці Острі под самим городом Остром на греблі Слобоцкой о девяти колах: шести мучних, а трох ступних, один от по

// (**арк. 385 зв**.) койних Григория Карповича Волского, и сина его Федора Волского, полковника киевского лекгованний, другий – у Войнича киевского, а третий – у Ивана Дворецкого и Тимофея Губки, товаришов полку Киевского, купленные. Мы, теди, гетман, принявши тое превелебного отца игумена свто-Михайловского з братиею прошение, за слушность, а по должности ншой реїментарской стараючися, иж тая свтая обител так давностию времены, як барзей нетлінними свтия великомученици Варвари мощами чудодійственні в ней обрітаючимися прославленная, до объветшеня не приходила, але бы для болшої хвалы Божой умножения и неуставаючих у престола его о монаршом достоїнстві от нас, гетману, и о всем реїменту ншего Войску приносимих молений належитое иміла доволство, видалисмо сей нш в далшую кріпост універсал, которого повагою яко всі тые вишей спецификованние добра: маетносты, млыни, хутори, поля, лісы, озера, сіножати и протчое кгрунта, якиі міют в своем ограниченю, стверждаем во вечное помянутой обители владіние и поссессию, так абы в волном и спокойном оных заживаню и в отбыраню належитих з ных пожитков нихто з старшины и черні, войскових и посполитих людей жадної найменшой ему, отцу игумену свто-Михайловскому, з братиею и сукцессором его превелебности перешкоды и перепоны чинити не важился, міти хочем, упоминаем и реїментарско приказуем.

Дан в Глухови, июля 28, року Божия 1714.

У того висоце поважного универсалу подпис // (**арк. 386**) руки реїментарской таковый: “звиш менованный гетман, рукою власною”, и печат реїментарская на чирвоном воску притисненна”.

Тестамент Марії Василиевни Григоревой Гамалиїной таковый:[132]

“Во имя Отца и Сина и Свтаго Духа. Я, Мария Василиевна Григорева Гамалиїна, зостаючи в старости літ, а зближаючися к смерти, памятаючи когда повелінием Божиїм будет мні отіти от временной сеї жизни, дабы потом не было турбациї наслідником по мні будучим о кгрунтах и набытках покойним мужем моїм Григорием за власние наши гроши купленних, которие я прежде сего по прошению честного отца Филарета Кощаковского, игумена мнастира Мгарского, з правами и записами всі в своих, яко нижей описано, положенных зостаючие до тоей обители леgовали всіх моїх кревних отдаливши, что як без совіту ясне велможного пна гетмана учинилося, так без універсалу его ж реїментарского, видечи бити некрипко й разсуждаючи тую святую обител во всем изобилуючую по смерти виш реченного отца игумена, по намові и прошению кревных моїх, оним же моі всі кгрунта тестаментом записала, леч и по сем, когда зайшло мене поважное реїментарское писание. Так же ясне в Богу преосвященний митрополит киевский словесно мні прекладал прошение висоце в Богу превелебного его млсти отца Иоаникия Сенютовича, игумена свто-михай // (**арк. 386 зв**.) ловского киевского, тепер архимандриты свтия великия Лаври Киево-Печерския, теды я здала на разсуждение и волю прежде реченных високоповажних особ, дабы по своему соизволению кгрунта тые распорадили не отдаляючи, еднак от оных и моїх кревних. Якое распоряжене кгрунтов моїх учинивши, ясне велможний пн гетман, изволил и мні через писание ознайомити, я, прето тепер тое за слушное принявши и благоразумъному тому разсуждению

[132] На полі напис: *“выше на 379-м листу есть”.*

склонившися, жадними не вводячися намовами за доброй моей и здравой памяти преждние обідві лекгації, так мнастиреві Мгарскому, яко и своїм кревним данние, кассую уничтожаю и некріпкие впред быти извіствую, а едну остатную тепер написаную изявляю и утверждаю, которая так о собі зостает: млыні на греблі Хрулевской в полку Лубенском, в сотні Сенчанской на реці Сулі, з шестма каменей и трома колами ступними; село Хрулі з людми, з дворцем и з належитими до оного озерами, луками, сіножатми, лісами, полями пахарними; футор Ведкаловку, стоячий под Коновалом, зо всіми до него належитостями, стой обители Михайловской киевской надаю, на що все и універсал реїментарский потвержателний, и грамоту црского вличества подлуг того ж універсалу виданную, отцы михайловские иміют. Пну Иоанну Михайловичу Гамалії, внуку моему, даю в вічное вживане на той же вишей писанной греблі млины с чотирма каменми и двома колами ступними, сад под Христиновкою и слободку з людми там же поселенную, что так віч // (**арк. 387**) ними часы непремінно и неподвижимо быти хотячи, записую и утверждаю, дабы ніхто так з кревних мої, далних и ближних, яко теж и з властей всяких сию мою остатнюю леґацию не важился кассовати и переміняти, якой ани я сама поки в живых зостаю, отміняти и разоряти вже власти таковой не имію и отріцаюся. А особливе діти пна Михайла Гамалії, брата пна Иоана, дабы оного ні в чом против сего писания не турбовали, а если бы хто міл противо сееї выраженной моей волі учинити, тому обиклим заприщением запріваю, анафема буды.

Писанно року 1716, августа 17, во увірение и извістие, яко не уміючая писат, своею рукою вмісто имены крест написую + и печати прилагаю".

А подпис рук у сего тестаменту таковый: "я, умислне прошеный до сей духовницы, руку мою подписую, Павел Петрович, презвитер преображенский лохвицкий; на прошение госпожи Гамаліїной притомним будучи сиеї духовницы, подписуюся, иеромонах Модест Илніцкий, намістник печерский; иеромонах Евстратий на изволение пней Гамаліїной к сей духовници руку мою подписую; Стефан Пестич, сотник лохвицкий. Того ж року и мсця присутствующу мнш в обители свтой Киево-Печерской на прошение отцев михайловских з сібирских стран и аз грішний на сей леґації ей мл. Марії Гамаліевой руку мою подписую, архиерей схимонах // (**арк. 387 зв**.) Феодор, метрополит Сібирский. Вклад благодітелки похваляя и прошению отцев михайловских довлетворя, руку мою подписах, Иосаф Кроковский, метрополит киевский".

Писмо децизиалное на тие ж кгрунта служачое таковое:[133]

"Року тисяча сім сот семогонадцят, мсця мая, дня двадцят шостого.

Будучи я, нижей именованний, нарочно от боку ясне велможного Войск его црского пресвітлого вличества Запорожских обоїх сторон Дніпра гетмана его млсти пна Иоанна Скоропадского ординован для отведеня и определения добр покойной пней Марії Григоревой Гамаліїной остатнею ею ж духовницею, так на обител святую Михайловскую Золотоверхую киевскую, яко и на его млсти пна Ивана Гамалії, знатного товариша воскового, природного тых добр поссессора, лекгованных, зездилем в села Хрулі и Бодакву при обецности висоце в Бозі превелебного его млсти отца Варлаама Ленніцкого, игумена виш реченного

[133] На полі напис: *"выше есть"*.

мнастира Михайловского киевского, з превелебними отцами михайловскими ж, Захарием, бывшим намістником красногорским, и Гавриїлом, лівого крилоса уставником. И при его млсти пну Ивану Гамалії по обосторонной угоді и комплянациї сиї власне з помянутої леgациї в вікуюстую поссессию, моц и державу, до обители Михайловскої Золотоверхої киевской, як в премощнійшой монаршой грамоті, в поважном ясне велможного его млсти пна гетмана изо // (**арк. 388**) браженно універсали определилем добра села Хрулиев в лівой стороні от церкви, улицею почавши от Ивана Лебедя, аж за Максима Кравця, где и граничная учинена уличка всіх человіка пахарных и непахарних двадцят пят, а міют тые хрулевчане подданние мнастирские, як и прежде на Пісковском, державы пна Ивана Гамалії поля пахати и сіна косити, тылко з тим варунъком, чтобы тые люде на помянутом Пісковском полю болш себе землі не принимали и не орали, и в сінокосний степ не залізали и не вдыралися, але попрежнему контентовалися. Дворец хрулевский зо всім около него осілем, з винъницею, з лісом купленым Капустовщиною, стоячим понад сагою протягом аж до ріки Сули з другим лісом Онискорщиною стоячим, просто через сагу до самой Сули, з третим лісом Василювщиною,стоячим просто довжиною до Сули з ланом на Пісковском полю лежачим, пном Иваном Гамаліею уступленним, до державы того мнастирского дворца, на греблі Хрулевской на реці Сулі будучой кліток дві о шести колах млива, а трох ступних, в середині стоячих, з лісом Лебедувщиною, понад Сулою будучим, ліса гребелного не повинен нихто на потребу дворовую пустошити, але тылко оного употребляти для гаченя гребелного.

Греблю Хрулевскую надлежит мнастирскими подданними по учиненном уже постановленю три части гатити у реченного времени, тилко ж под знатною и неотпустною виною. Если бы за нестаранем з якой стороны учинилас на греблі шкода, в дворці за греблею, где мирочник мешкает, не возбрано пану Ивану Гамалії свою дробину держати, із один на Сулі ближший сюда, к Хрулям, надлежит до дворца мнастирского // (**арк. 388 зв**.) хутор Ведкаловку зо всіми до его приналежними гаями, полями пахарними и сінокосними з таким власне определением, як покойная пані Гамаліевая владіла, и выгони в степу для статков своих міла. Село Будакву зо всіми тяглими людми, з подданскою належитостю там же в трох измінах, ланов три, ставок з гребелкою за селом, Кривопустовщина, купленний з лісом, над Сулою стоячий, по своей ку обители сто-Михайловской склонности, пн Иван Гамалія даровал з купчим записом, дубник под селом Бодаквою пн Иван Гамалія в державу мнастирскую уступил, а собі от законников михайловских, за волею его млсти отца игумена в заміну гай под Хролями стоячий, березовий волний, з лісом, почавши от самого рога понад сагою, стоячим по дорогу, через сагу лежачую, з шматом ліса Капустовщины граничними знаками по деревах чиненними, уз хату боярина из ставком, аж по самие людские огороды определенним, в свою вікуїстую принял поссессию, в котором березнику намінил себі пн Иван Гамалія и дворец строїти, із один поблизу Бодакви до дворца мнастирского належит, трох козаков, якие услуговали двору покойной пні Гамаліевой, именно Данило Кривопуст, Васил Опліт, Федор Богомол, определенно до дворца мнастирского по их соизволению. Бодокваяне не повинни в купленние пна Ивана кгрунта распаханем поля влазити, и на оних орати, леч що прежде за річку зайшовши в куплю пна Иванову влізли,

конечне міют того уступити, а далій заводу не чинит окказії, що зас бодаквяне за едной державы в Пісковские вдралися поля, минувши свої луки, теды тепер як стала рожност державы, повинъни у пісковских жителей, люб куплею // (**арк. 389**) тых полюв набувати, или з десятини пахати, албо уступати, а о свой от полчан гадяцких комишанцов степ границею определенний доходити, чим бы могли бодаквяне в паханю поля доволними бути. Потом определено между бодоквянами и пісковцами поле пісковское поуз горб, далій понад Бодаквою урочищем через горб до дороги идучой до березовой луки от Пісков идучий, в лівую руку писковцам, на яком полю в правую руку бодаквяне, пахаючи землю, повинны дават за відомом пісковского державци на церков пісковскую десятину, якие всі за поссессії добр Гамаліевских, виексклюдованние во вся добра по леgації покойноі пні Гамаліевой, а по злагоді з пном Иваном Гамаліею в державу мнастиреві Золотоверхому киевскому указом высокой звірхнійшой власти отділенние, и в вікуистую поссессию отданние, для достовірия и в потомъност часу, на сем децизалном писанії, стороні мнастирской выданном, подписуюся.

Діялося в селі Хрулях, року и дня вижей написанних.

У того децизиалного писма подпис руки таковий: “Стефан Максимович, канцеляр войсковый”.

А листы таковые:

Первый лист:

“Ясне велможний мсці пне гетмане, мой велце милостивий пне, пне и всенадежний добродию. Висоце поважний лист писанный до мене от велможности вшой, достался рук моїх, в котором велможност ваша легкование на записі моем на мнастир Мгарский добра припомнити мні соизволил, абым оние мнастиреві Свто-Михайловскому киевскому отдала, в чом як не естем // (**арк. 389 зв**.) спречна, так тое в едной воли и ласце велможности вшой вручаю, просячи навсегда милостивого на мене призриния”.

У того листа при маренесі так написано: “Велможности вшой, пну моему милостивому и всенадеждному добродіеви, поволная до услуг Мария Григориева Гамалиїна”.

А подпис того листу так написан: “Его црского свщеннішого величества Войска Запорожского гетману, ясне велможному его млсти пну Иоанну Скоропадскому, моему велце милостивому пну, пну и всенадеждному добродіеви”.

Другий лист:

“Ясне велможний милостивий пне мой. На лист поважный велможности вшой таковий отвіт чинит пні Григориева Гамаліїна. Взглядом кгрунтов своїх купленных, которие лелекговала тестаментом своїм на мнастир Мгарский лубенский, прето ж любо так и сталося, еднак она, пні Гамалиїна, тую свою леgацию первую рада б тых час перемінити, а на Свто-Михайловскую киевскую обител тые свої добра помінивши, знову ж вторим бы тестаментом своїм потвержати, в яком то двояком лекгованю не может себе пні Гамаліїна разсудити, и все ціле кончити того діла волею своею весма все тоей леgації своеї премінение на волю велможности вшой, аки отцевскую, здает, що и листом своїм обявляет велможности вшой, а при том и себе я пнской милостивой полецеюся ласце”.

А при маренесі так написанно: “Велможно // (**арк. 390**) сти вшой, милостивому пну и великому добродіеві, найнижший слуга и подножок Федор Олшанский”.

А подпис того листу так написан: “Его црского свеценнійшого вличества Войска Запорожского гетману ясне велможному его млсти пну Иоанну Скоропадскому, моему милостивому пнові и великому добродієві”.

Третий лист:

“В Богу превелебний мсці отче игумен мнастиря Свто-Михайловского киевского, мой велце ласкавий господине отче и приятелю. З листовного донесеня вшой превелебности извістилисмося, что в легкованных небожкою Григориевою Гамаліїною на обител Свто-Михайловскую и внукові своему, пну Ивану Гамалії, добрах в Хрулі и Будакві лежачих, высланний од нас пн Стефан Максимович, канцеляриста войсковый, праведное учинил определение, которого и вша превелебност естес контент, теды и мы тую его, пна Максимовича, похваляючи справност, на определенние помянутие кгрунта в писмі рукою его ж закріпленном выраженние універсал нш потвержателний посилаем и зичим вшой превелебности доброздравственного узнавати поведения.

З Глухова июня 6, року 1717”.

У того листа при маренесі так написанно: “Вшой превелебности зичливий приятел Иван Скоропадский, гетман Войска его црского пресвітлого вличества Запорожского”. А подпис сего листа так написан: “Превелебному в Богу его млсти господину отцу Варлааму Ленніцкому, игумену мнастира Сто-Михайловского Золотоверхого киевского, моему велце мсцівому господину, отцу и прия // (**арк. 390 зв**.) телеві подати”.

Що все про память для літ наступуючих в книги міские киевские ест записанно, тогож часу превелебний в Богу отц протерий духовний тоя ж де обители Свто-Михайловския киевския всі презентование писма отобравши з майстрату киевского и росписался в книгах тыми словы: “Иермонах, протерий, духовник Михайловского монастира отобралем и подписуюся”.

А з книг и сей екстракт при подписанії руки самого блгородного его млсти пна войта и под печатю міскою киевскою на прошение превелебного его млсти отца Гедеона, намістника обители свтого архистратига Михаїла Золотоверхого киевского, и всея тоя ж де обители святия братиї ест виданн.

Писанн в ратушу киевском, року и дня виш писанного.

Менованный войт, рукою власною.

Корикговал и подписувол Николай Рокгуцкий, писар”.

П о м і т к а: Після тестаменту Марії Гамалії на арк. 387 намальовано коло, в якому написано: *“містце печати ея”* та в кінці документа намальовано коло, в якому написано: *“місто печати”*.

ІР НБУВ, ф. 420, № 114, 10 арк. Оригінал.
ІР НБУВ, ф. 307, № 535/1763, арк. 382–390 зв. Копія.

Опубліковано частково: Мицик Ю.А. Гетьман Іван Скоропадський – покровитель Свято-Михайлівського Золотоверхого монастиря у Києві // Сіверянський літопис. – 2000. – № 5. – С. 69–70, 72–73.

№ 251
1724 р., серпня 19. Глухів. –
Указ Малоросійської колегії про ревізію реєстрів козаків Лубенського полку Сенчанської сотні села Бодаква, які вписані в козацькі компути та тяглих людей, які є підданими Свято-Михайлівського Золотоверхого монастиря за донесенням econома Захарія

“Указ его величества императора и самодержица всеросийского ис Коллегии Малой Росиї киевского Михайловского мнастира игумену з братиею.

В поданном в коллегию Малой Росиї доношении того ж мнстря економа, иерманаха Захария[134], написано определенны // (**арк. 391**) е де в Лубенском полку ревизоры Василей Кочюбей с товарищем Сенецкой сотни села Будаквы, того ж манастыря подданных без подлинного свидетелства написали в казаки и оных подданнных деды и отцы были подданные и живут на грунтах мнастырских, а другие на купленных от себя мужицьких и чтоб о том указ учинит. А по розыском посыланных ис коллегиї Малоросиї глуховского гарнизона прапорьщиков Беляниина и Вонжина, да бунчукового товарыща Рамановского, показано из оных подданых деды и отцы, а некоторые и самы в том же полку служили казацкую службу, а имянно: Василей Нещадин, Мартин Сметанко, Иван Мироненко, Иван Жмайло, Костентин Чернобай, Алексій Жмайло, Никито Покотило, Остап Колесник, Степан Сметанченко, Павел Жученко, Петр да Степан Ильяшенки, Демко Родченко, вдовы Марьї Пилипенково дети Гаврило да Трофим, вдовы ж Катри Вернеиси дети. И по его императорскаго величества указу по приговором коллегиї Малой Росиї велено помянутым казакам быт попрежнему в казацкой службі и ис того подданства выключить, а писать их в ряд с их братею в казацкие компуты, и о написании их в казацкие компуты и о виключеніи ис подданства послать промеморию в Войсковую Генералную канцелярию. А того ж села обывателех, которые по розыску явилис мужиками и были в подданстві, а о других о казатстве их сторонние люди показали, что о казатстві их подлинно несведомы, а имянно: Прохору Луценку, Се // (**арк. 391 зв.**) мену Руденку, Юске да Ивану Жмайленкам, Опанасу Даценку, Ивану Сметанченку, Петру Шияку, Федору Швецу, Юске Дмитренку, Савке Корасю, Семену Мурашке, Павлу Мурашке, Лукьяну Авчеренъке, Антону Пугачю, Якову Сидоренку, Ивану Сашотке, Федору Мурашке, Сергию Филоненку, Кондрату, Демку да Семену Рудаченком, Василю Горкавенку, Грицку Жмайлеву, Максиму Вергуну, Денису Силинку, Ивану Мазеке, Ереме Мазеке, Василю Молчану, Федору Русаченку, Никите Гинке, Ивану Семененку, Тимофію Игнатенку, Климу Куличенку, Никите Малому, Павлу Подгрушному быт попрежнему в подданстві за помянутым Михайловским манастрем, и о том дать вам ис коллегии Малой Росии его императорского величества указ, и по тому, его императорского величества, указу о показанных казаках в Войсковую Генералную канцелярию промемория послана, и киевского Михайловского мнстра игумену з братиею о показанням відать.

Петр Кошелев.
Исай Сухорев.
Лаврентей Хрипунов.
Петр Кроковьский.

---

134 На полі напис: *“Захарий, иконом”*.

Терентей Заплатин.

У сего указу его императорского величества коллегиї Малой Росии печат.

Канцелярист Иван Артілной.

Августа 19-го дня 1724”.

П о м і т к а: На арк. 391 на лівому полі: *“№ 126 в к з”, “секретар”.* У кінці документа намальовано коло, у котрому написано: *“місто печати”.*

ІР НБУВ, ф. 307, № 535/1763, арк. 390 зв.–391 зв. Копія.

№ 252
1724 р., жовтня 5. Глухів. –
Указ Генеральної Військової канцелярії
за надісланим указом з Малоросійської колегії про уточнення реєстрів козаків Лубенського полку Сенчанської сотні села Бодаква та тяглих людей Свято-Михайлівського Золотоверхого монастиря

// (**арк. 392**) “По присланному его императорского влчства указу и по приговору Малороссийской Коллегиї из Войсковой Енералъной канцелярiї во вес полк Лубенский для всяких розискних діл присланними, гсцднм прапорщиком Тихоном Ивановичем Волжином и Василием Романовичем, товаришем бунчуковим, которие в сотні Сенецкой, в маетности мнстря Свто-Михайловского Золотоверхого киевского в селі Бодакві определении в мужики из новоуписних козаков в подданство к оному мнстру попрежнему, нижей сего именно означает. И оные мужики вписанни в компут полъковой посполитий и городничому села того вручени сут.

Пархом Луценко, Семен Руденко, Юско и Иван Самойленки, Опанас Даценко, Иван Сметанченко, Петро Шиян, Федор Швец, Юско Дмитренко, Савка Карас, Семен Муряшка, Павел Муряшка, Лукян Овчаренко, Антон Пугач, Яков Сидоренко, Иван Шешодка, Федор Муряшка, Сергій Филоненко, Кондрат, Демко да Семен Руденченки // (**арк. 392 зв**.) Васил Горкавенко, Грицко Имайленко, Максим Вергун, Денис Силенко, Иван Мазюка, Ярема Мазяка, Васил Марченко, Федор Русаченко, Никита Гунка, Иван Семененко, Тимош Игнатенко, Никита Маляр, Клим Куличенко, Павло Подгрушний.

До исправки указу присланного з Малоросийской Коллегиї Юска и Ивана Имайленков атаману и законникам ні в чом их и не употреблят, до присланного о оних впред указу. Того ж села маетности в селі Хрулях удова Евдокия Федорова Винниковая з дітми своїми по справкі козацких и мужицких компутах и по признаттю ея самой и по свідителству сторонних людей, оная вдова означенна, что написанна ест в компуті мужицъком, и оние по розиску опредділенни по прежнему в подданство до оного мнстря Свто-Михайловского Золотоверхого киевского.

Прапорщик Тихан Ивонжин.

Васил Романович, товариш бунчуковий.

1724-го году, мцця октовр. 5.

Справил Василий Балинский, писар роменський”.

П о м і т к а: У кінці документа намальовано два кола, у котрих написано: *“місто печати”.*

ІР НБУВ, ф. 307, № 535/1763, арк. 392–392 зв. Копія.

№ 253
1725 р., грудня 11. Глухів. –
Указ Генеральної Військової канцелярії лубенському полковнику Андрію Марковичу про перевід 15 козаків у підданство Свято-Михайлівського Золотоверхого монастиря в селі Бодаква

// (**арк. 393**) "Указ ея императорского величества самодержици всеросийской з Войсковой Енералной канцеллярії полковникові лубенскому, гспдну Андрею Марковичу, обявляетъся.

Мнастира Свто-Михайловского Золотоверхого киевского игумен отц Алексій Петрина з братиею доношением в Войсковую Енералную канцелярию показали. В прошлом, 1723, году доносили они в Коллегию Малоросийскую, что Василий Кочубей, товариш бунчуковий, с товарищи, будучи на ревізиї в полку Лебенском сотні Сенецкой в селі Будакові, многих подданних мнастирских без подлинного свідителства написали в компут козацький. По котром доношению посилани были для розиску з Коллегиї Малоросийской глуховского гарнізона прапорщики Білянкин и Волжин да бунчуковий товариш Василий Романович. И по тому розиску явилося з оних людей 14 члвк, что діди и отци их в том полку служили козацкую службу, которих приговором Малоросийской Коллегиї и виключено ис подданства, а 32 человік оставлено и написано в компут мужицкий, а покамист де о том указ міл з оной коллегиї видати, приказали и запретили оние розищики им, законникам, и сотникові сенецкому до тих мужиков не интерессоватис, но он, сотник, не слушая того запрещения з означен // (**арк. 393 зв**.) них мужиков 15 человік в поход Терковский вислал. Когда же указ блженниа и вічнодостойния памяти его императорского влчства з Малороссийской коллегиї видан, чтоб тие 32 человіка попрежнему непремінно подданними мнастирскимы были и всякую повинност мужицкую отбували, тогда помянутие розищики, Волжин да Романович, не веліли тих 15 человік ні в чом не чепат, покамист з походу возвратятся. Которие де еще пришлого септеврия мсця з оного походу в доми свої возвратилис, толко и до сих час жадного послушенства не хотят отбуват, о чом де он, отцеве законники, любо и били челом вам и указ з коллегиї Малороссийской виданний обявляли, однак вы ніякого рішения по тому не учинили. Да сверх де того в селі Хролях той же сотні вдова Евдокия Винниковна по свідителству старинних людей и по розиску тих же розищиков и по сознатю самой же еї определена по прежнему в подданство, а и по се время жадного подданского послушенства не отдает, в чом всем отцеве законники просили в Войсковой Енералной канцеллярії рассмотрения. Прето сим ея императорского влчтва указом вам предлагается, дабы вы више означенних 15 члвка по повернувшихся з походу ежели они тие сут, которим Малоросийской коллегиї указом велено быт в подданстві, не веліли до козацкой службы чепат, но найдовалися б оние по тому указу в подданстві и всякую повиност и послушание им, законни // (**арк. 394**) кам отдавали, також и више помянутой вдові Евдокиї Винниковні, буде подлинно она доводится быт в подданстві, приказали б подданскую повинност им же, отцем законникам, з прочиїми посполитими людми отбуват безпречно. И вам бы, полковникові лубенському, гспдну Андрею Марковичу, о висше писанном чинит исполнение по сему ея императорского влчтсва указу непремінно, а что учинено будет, о том міете в Енералную Войсковую канцеллярию ответствоват доношением без замедления. Дан в Глухові, декабра 11 д., року 1725.

Войсковой Генералной канцелляриї правителі:
Иван Мануйлович з товарищи.
Старший канцелляриста Данило Покорский.
Канцелляриста Григорий Юркевич".

П о м і т к а: У кінці документа намальовано коло, у котрому написано: *"місто печати"*.

ІР НБУВ, ф. 307, № 535/1763, арк. 393–394. Копія.

№ 254
1725 р., грудня 11. Глухів. –
Указ Малоросійської колегії лубенському полковнику Андрію Марковичу стосовно підданих Свято-Михайлівського Золотоверхого монастиря в селі Бодаква

"Указ ея императорскаго величества самодержици всероссийской з Войсковой Генералной канцелляриї полковникові лубенскому, гспдну Андрею Марковичу, обявляетъся.

Мнастира // (**арк. 394 зв**.) Свто-Михайловского Золотоверхо киевского игумен отц Алексій Петрина з братиею доношением своїм в Енералную Войсковую канцеллярию присланним обявили, что в полку Лубенском в Сенецкой сотні посполитих людей иміется кроме их села Бодакви в той сотні будучого 446 дворов, з яких даютъся порциї и рациї тилко на 9 компанійцов, а з помянутого села Бодакви, в яком 120 дворов, дается на 6 компанійцов, отчего де немалая тяжест подданним их чинится. Також посусідки де оного села Бодакви ухиляючися от подачи и повинностей поподдавалис под козаки, на котрих де любо и одержали от вас указ, жебы по прежному повинности всякие и подати отбували, однак де оны тому не повинуются и их ні в чом не слушают. Да он же отц игумен з братиею в помянутом своем доношениї показали, что по універсалах покойного гспдна гетмана Скоропадского и вашом (з которих дани в Войсковую Енералную канцеллярию копиї) определени до мнастира Красногорского ктиторами Лукиан Шостаченко, Лаврін Колот з братом, да вдова Касяниха з сотні Чарнуцкой. А нні де старшина тамошняя чарнуцкая тих ктиторов от послушания мнастирского отставили, в чом всем суплікуючие просили в Войсковой Енералной канцеллярий разсмотрения. А по справці в оной канцелляриї компанійцов по расположению внов учиненном в сотню Сенецкую не определено. Того ради предлагается вам, дабы вы компанійцов з той сотні из села Бодакви свели, ежели оние // (**арк. 395**) в той сотні от вас определени и впред бы в тую сотню компанійцов не налагали, а стояли б оние компанійци в тих містцах, где им в прежде посланнном до вас указу квартери определени. Також подсусідки оного села Бодакви не поддаваючис под козаков, попрежнему повинности всякие и подачи в купі з громадою отбували б непремінно. А о више означенних ктиторах по гетманскому універсалу учинили бы определение и до оного мнастира Красногорского тих ли самих, якие в том універсали виражени или вмісто оних других, кого пристойно определит старшині чернуцкой

приказали бы, и вам бы, полковникові лубенському, гспдну Андрею Марковичу, о више писанном чинит исполнение по сему ея императорского величества указу непремінно, а что учинено будет, отвітствоват в Войсковую Енералную канцеллярию.

Дан в Глухові, декабра 11 д., року 1725.

Войсковой Енералной канцелляриї правителі:

Иван Мануйлович з товарищи.

Старший канцеллялиста Данило Покорский.

Канцелляриста Григорий Юркевич".

П о м і т к а: У кінці документа намальовано коло, у котрому написано: *"місто печати"*.

ІР НБУВ, ф. 307, № 535/1763, арк. 394–395. Копія.

№ 255
1726 р., квітня 4. Глухів. –
Указ Малоросійської колегії від 16 березня 1726 року наглядачу Нелідову про заборону підданим Свято-Михайлівського Золотоверхого монастиря забирати майно і переходити в підсусідки до козаків

// (**арк. 395 зв**.) "Копия.

Указ ея императорского величества и самодержицы всеросийской ис Коллегиї Малой России Лубенского полку надзирателю Нелидову марта 16 дня, сего 726 году. В Коллегию Малой Росиї в доношениї Киево-Михайловского мнстря игумена Алексея Петрина з братиею написано, оного мнстря Лубенского полку села Будоквы ис подданных их, которым велено по указу ея императорского величества по приговору Коллегиї Малой Росиї быт за оным мнстрем своею волею и по приказу того полку сенецкого сотника пошли на службу с прежними козаками в Терковской поход, а иние подданные, побрав с мнстрских грунтов дворовое свое строенья, перешли жить к козакам в подсоседки, а оставшие того села подданные фураж и правиант плотят бездоїмки, от чего пришли во всесовершенную скудост и разорения и мнстрских работ и протчего весма отправлят некому, а хто имянны оные подданные, при оному доношениї приобщен реестр. И апреля 2 дня по указу ея императорского величества, по приговору коллегиї Малой Росиї велено к тебі послат ея императорского величества указ, чтоб ты помянутого Киево-Михайловского мнстря данным Лубенского полку села Будаквы Прохору Луценку, Семену Руденку, Яску Жмаленку, Михал // (**арк. 396**) Петру Шияну, Юску Дмитренку, Семену Мурашке, Павлу Муращце, Антону Пугачю, Якову Сидоренку, Федору Муращце, Сергию Филоненку, Максиму Вергуну, Василю Молчану, Павлу Покрушному, которым по розыску и по приговору коллегиї Малой Росиї велено быт за оным мнстрем в подданствы. Так же оного ж мнстря монастыря и прежним подданым, о которых в непослушаниї при челобытье показаны в реестре: Семену Кученку, Павлу Авчаренку, Кондрату Рудаченку, Самойле

Курченку, Даниле Чюхне, Дацку Литвину, Остапу Порохненку, Ивану Бансенку, Игнату, Левку, Даниле Чорномуренку, вдові Денисихи, вдові Болосихи, Самойле Косяченку, Троцку Семенцову, Никите Телеге, Антону Косяченку, Ефиму Соловцову зятю, Сергею Лисеченку, Ивану Яненку, Юрку Немчину, Харку Козябову, Остапу Будинки, Куценову сину, обявил я императорского величества указом, чтоб они с мнстрских грунтов дворового своего строения не брали и к козакам в подсоседки не переходили, а которые побрав строения перешли, та оным веліт итъти жит на прежния свої жилища и быт помянутому мнстрю в послушанії и отбыват всякю подданческую повинност, как и протчие подданные того мнстря отбывают, а ежели впред к оному мнстрю учинятця непослушны, то оные жестоко наказаны будут по ея императорского величества указу. И надзирателю Нелидову учинит о том по сему ея императорского величества указу".

У подлинного ея императорского величества указу пишет тако: // (**арк. 396 зв**.) Полковник Рудаков, Алексій Фуников, Яков Молчанов.

За секретора регистратор Иван Ломакин.

Канцелярист Афонасей Серпуховитинов.

Апреля 4 дня 726 году

Нелидов.

С подлинным ея императорского величества указом чел Иван Леввицкой".

ІР НБУВ, ф. 307, № 535/1763, арк. 395 зв.–396 зв. Копія.

№ 256
1728 р., березня 10. [Бодаква]. –
Купчий запис комісару Вергуненку на ліс Климі

"Року 1728, мсця марта 10 числа.

Дается купча на лісок Климі комісару Вергуненку, нашому подданому манастирскому, а именно ціною коп шіст грошей готових дал коп чотири, а овес з соломою в рублі взявем, а тот лісок отбіглий и не маш з его користи до манастира и на тое дается ему писание при войту Даниленку и при боярину нашему Лукияну и при Яхимі Шевцю, чтоб нічто не интересовався до того ліска проданого. А будет хто интересоватся, то даст удвое ему коп дванайцят за той лісок вишше положенний. А тее ділалося при войту при Лукияну, при цехъмистру и при шевцю Юхиму, котории не умиючи писания, свтого креста прикладают руками своїма +++.

Для свидителства я подписую руку свою. Иеромонах Варнава Бялковский, городничий бодаковский".

П о м і т к а: У кінці документа намальовано коло, у котрому написано: *"місто печати"*.

ІР НБУВ, ф. 307, № 535/1763, арк. 396 зв. Копія.

№ 257
1728 р., жовтня 1. [Бодаква]. –
Купчий запис бодаквянського поповича Прокопія Филиповича про продаж селедувського пляцу ігумену Свято-Михайлівського Золотоверхого монастиря Олексію Петрині

// (**арк. 397**) "Року тисяча сім сот двадцят ос мого, октоврия первого дня.

Я, Прокопий Филипов сн, попович бодаковский, чиню извістно всім, кто о том похощет відати, иж продалем плец свой отеческий власний, нікому ні в чом не заведенний, з доброй волі, а не примусом, за цену пятдесят золотих доброй монети превелебнійшому гспдну Алексию Петрині, игумену мнсря Свто-Михайловского Золотоверхого киевского, и братиї ннішной того ж мнсря и вплед будучой. Который то плец, прозиваемий Селедувский, граничит от црковного паркана з правой сторони, а з лівой – от Прокопа, Полуянова зятя, а з тилу – от Павла Мурашки, а з переду – от дворца мнсрского. И волен отц игумен михайловский тот пляц, проданний мною, дати, продати, даровати, заложити и на лучший як хотя пожиток мнсрский обернути. А я и жена моя и діти мої и нихто от кревних моїх, близких и далеких, его превелебности отца игумена и братиї михайловской за виш означенний плец не силен турбувати, ани теж в заміну гроши отложит и нихто от дітей и от кревних, близких и далеких. Что далших ради времен и віроятия подлинного при людех знатних и віро годних я, Прокоп, Филипов сн, попович, саморучно подписуюс. Року и дня виш положенних. Прокопий Филипович руку приложил.

Я, Антоний Пештич, презвитер блговіщенский василкувский, будучи **// (арк**. **397 зв**.) притомний при обоїх сторонах доброволной продажи и куплі, в достовіриe руку приложил.

Я, иерей Иосиф Иоанович, пзвитор села Бодакви, к сей купчуй во свідителство руку приложил.

Я, иерей Иоаким Михайлович, бодаковский, будучи при той доброволной продажи и куплі, свідетелствую подписом руки свой власной".

ІР НБУВ, ф. 307, № 536/1762, № 67, арк. 128. Оригінал.
ІР НБУВ, ф. 307, № 535/1763, арк. 397–397 зв. Копія.

№ 258
1728 р., жовтня 2. Бодаква. –
Купчий запис бодаквянського жителя Павла Филиповича про продаж двору з ґрунтом Свято-Михайлівському Золотоверхому монастирю

"Року тисяча сім сот двадцят ос мого, мсця октоврия 2 д.

Я, ниже подписанний, видячи, иж брат мой старший Прокоп Филипов продал част свою, наданную от отца, то ест двор з грунтом, и я част, належащую до мене, двор и грунт зо всім до свтой обытели Свто-Михайловской доброволне ні от кого не примушений, продалем за певную сумму доброй монети за золотих полтораста. Которії денги отобравши своїми руками власними, пущаю в посесссию вічную. Волно им будет дати, даровати, продати и в найліпший собі

пожиток оборочати, и я, и жена, и діти нші, кревниї, близкиї и далекиї, не имiют в предниї часи обител свтую турбовати.

Тое діялося в селі Бодакві, в том же дворі продажном, при чесних и віри годних людях. Року и дня вишше положенного.

На что длі ліпшой віри и певности своею власною рукою подписуюс.

// (**арк. 398**) Павло Филипович, рукою власною.

Будучи мні на сем могоричу и я, слишавший доброволний могорич обоїх сторон, в достовірие подписуюся рукою моею Антоний Пештич, поп василкувский.

По прошению о[бо]іх сторон я, иерей Иосиф Иоанович, руку подписал.

Я, иерей Иоаким Михайлович, подписуюся рукою.

Я, Прокопий Филипович, видячи брата своего доброволную продажу, руку приложил.

Андрій Еремієв руку подписал.

Иван Калиниченко, жител василковский, не уміючи писати, крест стий кладу +".

ІР НБУВ, ф. 307, № 536/1762, № 67, арк. 129. Оригінал.
ІР НБУВ, ф. 307, № 535/1763, арк. 397 зв.–398. Копія.

№ 259
1729 р., вересня 2. Бодаква. –
Купчий запис бодаквянського жителя Мирона Оплітова про продаж ґрунту та пляцу з хатою Леонтію Лихоцькому[a]

"1729 году, мсця септеврия в 2 ден.

Я, Мирон, Оплітов зят, жител бодаковский, даю сию купчу Леонтию Лихотцкому, жителю бодаковскому, же я продал ему свой грунт, плец ис хатою за ціну за чотирнадцят коп сполна, и з доброго умислу, а не в силовленню, иж продал я ему на вічние часи, чтоби в той грунт ж между их ніхто не вчіпалъся, а хто би міл в той плец з его роду присвоїв ат, на таковаго штрафу десят рублев, и в том подписуем при людех на // (**арк. 398 зв**.) тот час бивших, а именно при чесному отцу городничому, иерамонаху Гедеону и при честному отцу Иосифу, презвитеру бодоковскому, и при иних людех и віри годних.

Я, иерей Иосиф, на тот час бивший, на тот запис руку приложил.

И при вдові[135] Біличци Евдокиї Власихи.

К сей записі подписуюся, Васил Опліт з женою своею Феодорою.

И я, Васил, не уміетний божественного писания, крст прикладаю +.

Григорий, войт бодаковский, руку приложил + ".

ІР НБУВ, ф. 307, № 536/1762, № 69, арк. 135–135 зв. Оригінал.
ІР НБУВ, ф. 307, № 535/1763, арк. 398–398 зв. Копія.

[135] Далі чорнильна пляма.

№ 260
1739 р., вересня 4. Бодаква. –
Купчий запис бодаквянського жителя Леонтія Лихоцького про продаж ґрунту з хатою Свято-Михайлівському Золотоверхому монастиреві

"1739 года, мсця септеврия 4 дня.

Я, Алексій Лихуцкий, чиню відомо сим моїм рукоданним писаним, кому указоватимет потреба, иж з доброй волі моей продалем ġрунт мой власний и нікому ні в чом не пенний ні заведений, в обител Свто-Михайловскую Золотоверхую киевскую ис хатою за ціну коп чтиринадцят сполна во вічние часи, в том варуючи, абы ніхто з близких и далеких кревних моїх в мененений ġрунт не интересовался жадною мірою. А в лучшое достовірие и твердост крестом подписуюся року и дня положенного вишше при людех, на сей час згодившихся.

По прошению Леонтия Лихуцкого Яким Афтанасиев во місто его подписуюся.

// (**арк. 399**) По прошению Леонтия Лихуцкого я, иерей Иосиф, бодаковский, подписуюся.

По прошению Леонтия Лихуцкого я, поп Антоний Пештич, василкувский, подписуюся".

ІР НБУВ, ф. 307, № 535/1763, арк. 398 зв.–399. Копія.

№ 261
1731 р., лютого 19. Лохвиця. –
Запис лохвицького уряду про продаж токарівською жителькою Пелагеєю Певнихою жителю села Піски Герасимові Олещенку лісу під селом Бодаква

"Року тисяча сімсот тридцят первого, мсця февраля, девятогонадцят дня.

Пред нами, врадовими лохвицкими, нижей именно подписавшимися, ставши очевисто на ратушу городовом лохвицком Пелагия Півниха, жителка токарувская, явне, ясне и доброволне предложила тие слова, мовячи: "Мсці врадовие лохвицкие. Відомо чиню в. мстем, мсці пнству, и кому колвек в потомние часи відати надлежатимет, иж міючи я власний ліс свой дідичний и отчизний под селом Бодаквою, з едной сторони от чернцов бодаковских ліса и дворца, з другой сторони – от Данила Поддячого, жителя бодаковского, понад рікою Сулою стоячий, з доброй своей волі, а не с примушення, пустилам в продажу и во вічное владініе жителеві Пісочок малих Гарасимові Олещенкові за готовую и певную сумму доброй монети коп двадцят сполно, за кие то денги, виш писанную // (**арк. 399 зв**.) сумму до рук своїх отобравши, вічне самую себе и мужа моего, и дітей моїх и всіх кревних, близких и далеких, от того, доброволне мною проданного ліса, отдаляю, и не повинен нихто з них в тот ліс, доброволне мною проданний, интересоватис и жадной претенсиї міти, а ему, Гарасиму Олещенкові, даю таку моц и силу, якую я прежде в оном иміла, и волно ему будет, кому хотя продати, дати, заміняти, и ку найлутшему своему диспоновати пожиткові, не узнаючи ни от кого жадного препятствия и

перешкоди. Но овшем и я сама повинна его, Гарасима, у всякого суду и права одстоевати, на взрушителя справи покладая другую такую сумму, и за тим идучих шкод и накладов правних, хтобы міл его, Герасима, неналежне турбовати. Мы теди, урядовие, вислухавши еї, Пелагиї Півнихи, доброволную помянутого ліса продажу, а его, Гарасима Олещенка, охочую вічистую куплю, и по обосторонном прошению росказалисмо, в книги міские записати, а с книг винявши екстрактом, слово до слова на сем папіру спорадити и при звиклой городовой печати, с подписом имен нших и руки писар ской, потребуючой стороні, Гарасиму Олещенку, видати року, мсця и дня выш писанних.

За сотника лохвицкого правящий Михайло Кирилович[а].

// (**арк. 400**) Роман Яковлев, атаман городовий[б].

Хведор Щербина, воит міский.

Сидор Яковенко, Мойсій Панасенко, бурмистри.

Писар сотенный лохвицкий Александер Загоровский[в] при печати міской подписался".

П о м і т к а: У кінці документа намальовано коло, у котрому написано: *"місто печати"*.

ІР НБУВ, ф. 307, № 535/1763, арк. 399 зв.–400. Копія.

№ 262

1731 р., липня 30. Степ біля р. Бодаква. –
Угода між гадяцьким полковником Григорієм Грабянкою
і Свято-Михайлівським Золотоверхим монастирем
про розмежування землі в селі Бодаква

"Року тисяча сім сот тридцят первого, июля тридцятого дня.

За відомом велможного его млсти пна Григория Грабянки, полко[в]ника гадяцкого[а], а з другой – в Бгу превелебних отцев иермонахов монастира Свто-Михайловского Золоверхого киевского, ниже вираженних персон, контроверсії границі степу, при Бодакви річци зостаючого, о которий степ между сторонами в року 1716, в июні 4-м дню, обширнійше о том розъграниченю свідителствует извістие, о сем помененом 1731-м году, на афектацию зобополную зехавши мы, висланние на поменений степ и там увідавши подлуг кріпостей границю о разсмотрением совістним таковое между собою о тое поле учинили примирение таковою спеціфікующе нинішною ншою прикметою и признаками, зачавши от лу // (**арк. 400 зв**.) ки Ивана Кирсти, жителя комишанского, по крайнюю могилку маленкую, а от маленкой под болшую могилу, од которой косо зміраючи до шляху Ромоданова до могил жидовских понад Буйволицею долиною зростаючих. Которой границы ншей нинишной, совокупно учиненной, поменение отци всячески уступичи и содержат по сему розиску в цілости сего дотримати изволили. К чому и ми, сторона склонившися ко другой, однако ж до далшого расмотрения и уваги в несподобаню сего розиску, якой колвек стороні аппеляцию и волное себі заховуем позволение, то ест до права цитацию на сее нше розиску разсмотрение для ліпшого увирения и згоди собственно зособна укріпляем рукою.

Писан на помененном степу, вижей виряженного року и дня.

Иермонах Захарий, економ сто-Михайловский.

Иеромонах Филарет Чарницкий, городничий с.-михайловский Золотоверхо-киевской обытели[136].

При сем разділеню был в притомности А. П. П. василкувский.

Комишанский дозорца Степан Новіцкий.

Во місто атама[на] городового комишанского Ивана Крупки Васил Печерский, жител комишанский, руку подписал.

При сем розиску будучий Константин Миколай Слонімский, m[anu] p[ropria].

Писар городовий комишанский Роман Николаев подписался.

// (**арк. 401**) При сем будучие жители козаки комишанские Яким Панченко и Марко Шленчак, комисар сотенний.

Села Остаповки люде Трофим Радченко, Яско Піший.

Жителі бодаковские: Леско Лихутченко, Панко Подгрушний, Иван Рева".

ІР НБУВ, ф. 307, № 535/1763, арк. 399 зв.–401. Копія.

№ 263
1738 р., вересня 25. [Лохвиця]. –
Купчий запис жителя села Піски Герасима Олещенка про продаж лісу під селом Бодаква Свято-Михайлівському Золотоверхому монастиреві

"Року тисяча сем сот тридцет ос мого, мсця септеврия, двадцет пятого дня.

Я, ниже подписанний, жител Малих Пісочок, чиню відомо сим моїм доброволним писанием, и кому колвек в потомние часи відати надлежатимет, иж пустилем иміющийся власний свой ліс, купленний у Пелагиї Північихи, жителки токаровской, под селом Бодаквою прилеглий к лісу обытели Свто-Михайловской, а з другой сторони – поміжн от Данила Подячого, жителя бодаквянского, за готовую сумму доброй монети коп двадцет. Который ліс по волі своей, а не з примушения пустилем в продажу и в вічное владіние честним отцем свто-Михайловским за готовую сумму коп шестнадцет, якие то денги отобравши до рук своїх, вічне самого себе, жену и дітей моїх, и всіх кревних, // (**арк. 401 зв**.) близких и далеких, от того доброволенного мною проданнаго ліса отдаляю, и ни повинен ніхто в тот ліс, мною проданний, интересоватся и жадной претенциї иміти. На що ради лутшой твердости и владіния купчую, мні виданную из уряду лохвицкого за подписанием рук и печати городовой лохвицкой, им, честним отцам, вручаю. На чом и своеручно яко не уміющий свтаго писания, крест полагаю.

Року и дня више писаннаго.

Герасим Олещенко +".

ІР НБУВ, ф. 307, № 535/1763, арк. 401–401 зв. Копія.

// (**арк. 402–408 зв**.) – чисті.

// (**арк. 409**) *"Кріпости на земли разние мнстра Красногорского"*

---

[136] На полі напис: *"Захар., Філарет".*

№ 264
1705 р., лютого 15. Чорнухи. –
Запис чорнуського уряду про продаж чорнуськими жителями лісу над річкою Удай настоятелю Свято-Троїцького Красногірського Чорнуського монастиря Григорію Гаджію

"Року 1705, мсця февруария 15 дня.

Перед нами, Яковом Христичем, сотником чорнуским[а], Петром Усенком, атаманом городовим[б], Григорием Лукяновичем, войтом, Андріем Сміловцем и Гарасимом Забудком, бурмистрами, и иних особ зацних и віри годных на тот час будучих, постановившися очевисте Степан Вірченко, явне и доброволне сознал в тие слова: "Пне вряде, чиню відомо, так тепер, яко и на потомние часы хто бы о том відати потребовал, иж во иеросхимонасех пречестный гсдн отц Григорий схимник міет себі обітацию и жителное пребывание в лісі, стоячом над Удеом рекою, в моем бувшом, а теперешнего часу мененному пречестному гсдну отцу Григорию той свой ліс продалем вічними часы за дванадцет куп грошей". Также и Гарасим Кумличенко. Я, мовит, там же ліса своего продал за дванадцет куп до того ж ліса Степанового, Кондрат // (**арк. 409 зв.**) Ващенъко там же свого ліса продал тож за дванадцет куп грошей, Яско Шиленко там же своего ліса продал за десят золотих. Которие всі персони: Стефан Вірченко, Гарасим Кумличенко, Кондрат Ващенъко, Яско Шиленко вишминенние, яко едиными усты вызнали в такий цел: "Пне вряде! Не толко мы самих себе вічисте от своей продажи отдаляем, але з близких и далеких кревных наших, абы жадною мірою пречестному гсдну отцу Григорию в тих лісах ніхто не важился алтеркації зодавати и найменшое перепони чинити. Тым нашим записом варуем, хто бы міл инътересоватися в тие ліси продажние под выною панъскою и на вряд прилучайтийся заруки талярей пятдесят на таковаго декляруем". Мы, вряд, выслухавши обох сторон конътроверсиї, казалисмо тое записати и при печати міской радецкой тот запис зміцнивши, стороні аффектуючой позволилисмо выдати.

Писан в Чорнухах, року, мсця и дня звыш положенного.

Мартиниан Янковский, писар чорнуский[в]".

П о м і т к а: У кінці документа намальовано два кола, у котрих написано: *"місто печати"*.

ІР НБУВ, ф. 307, № 535/1763, арк. 409–409 зв. Копія.

№ 265
1705 р., жовтня 30. Чорнухи. –
Запис чорнуського уряду про продаж чорнуським жителем Юрієм Чумаченком лісу біля Маківського яру Федору, зятю Крищини

// (**арк. 410**) "Року 1705-го мсця октоврия 30 числа.

Перед нами, Яковом Христичем, сотником чорнуским, Петром Усенком, атаманом городовым, Григорим Лукяновычем, войтом, Овдієм Ващенъком, бурмистром, и при битности міщанына зацного Карпа Дейнеки и Юска Гончара

и при иных особах зацних и віри годных при том немало будучих, постановившыся пред нами, урадом, Хведор, Крищин зят, из Ювком Чумеченком, жители чорнуские, в такой матеры, иж я, будучи Хведор, сеы прошлоы зімы на том боці Днепра в Межирычі купецким ділом, и там же познавши жыд Мелех межирицкий мене, Хведора, забрал за Ювков побой лофицкий, и gди Хведор не міючи як ся от жида вимірыти, мусіл Мелеху, жиду, заплатити коп девят без пол золотого за виклад жидовский, который виложил у Лофиці на Ювка Чумаченка. Теды тепер, припозвавшы пред нас Хведор Ювка Чумаченка, упоминался о свою утрату тамобочную пред нами, врадом, и так Ювко Чумаченко отповідал: "Пане Феодор, поневаж я не міючи чым в. млсти // (**арк. 410 зв**.) отдати, пущаю ліс свой в цені золотих у восмы, который зруб у Макувского яру стоячий, и жебы ніхто не важился Хведора ні в чом турбовати, ані жона моя, ані діти моы, ані с кревных жадных близких и далеких моїх, а хто бы важился з кревных и з близких моих и далеких пана Феодора турбовати, то на такового декляруем вины панскоы его млсты пану полковныку лубенъскому, добродіеві нашому, талярей десят, а на вряд міскый талярей пят". На що для липшого имовірства и певности подаем сей наш доброволный запис пану Феодору, Крыщиному зяту, при людех зацних и віры годных року, мсця и дня выш положенного.

Писан в ратуші чорнуском.

Даныло Семеновыч, писар чорнуский, подписался.

Тут же и тое докладам, же вже ціле далисмо еден другому рукы по запысі, которые люде давалы за тот зруб золотих сім, а я, Хведор, принялем за вусім золотих, а остает мні, Феодору, еще Ювко Чумаченъко виноват таляров тры повинен уиститы".

П о м і т к а: Після слів *"писар чорнуский, подписался"* намальовано два кола, у котрих написано: *"місто печати"*.

ІР НБУВ, ф. 420, № 65, 2 арк. Оригінал.
ІР НБУВ, ф. 307, № 535/1763, арк. 410–410 зв. Копія.

№ 266
1711 р., травня 29. Свято-Троїцький Красногірський Чорнуський монастир. – Церограф сухоносівського священика Якима Федоровича про заставу ґрунту та частини млина настоятелю Свято-Троїцького Красногірського Чорнуського монастиря Григорію Гаджію

// (**арк. 411**) "Року 1711 мсця мая 29.

Я, ниже подписанний, честний господин села Сухоносовки, уезду и протопопії Чорнуской, чиню відомо сим моим цереgрафом, иж взялем в честного иеросхимонаха отца Григория позикою коп сто, которие гроши винен и повинен я всечестному господину о святих верховних апостол Петра и Павла без жадной турбації, леч с подякованем отдати, а вмісто имовірности власний мой gрунт, ні в чом нікому не пенный ані теж заведенний, то ест став з греблею, да на той же греблі млин з едною кліткою, около того ж ставу помежду лісками и

сіножат до тоеи ж греблі належачая, в заставу подаю до вижей реченного речинцу. А если би я не могл о том вижереченном речинцу вижей специфікованную суму коп. сто, вистачити, то в цале тот мой власний ǥрунт облікую на мнстир в вічност, волно им як користовати и на пожитки манастирские объворочати, а я вже не повинен буду до того ǥрунту интересоватис, на що для лучшой віри и певности сей мой облик с подписаннем руки моеей власной, крест святий прекладаю, вручаю.

Діялос в скитку Святогорском при зацних и віри годних того ж містца ктиторах, при п. Лукяну Шостаченку и при п. Климу Касяненку, при п. Колотенках Лавріну и Ивану.

+ Священний иерей Иоаким Федорович, рукою власною велілем писати // (**арк. 411 зв**.) Я, на тот час будучи в том же скитку, Демян Мазаракий на прошение отца Иоакима сей облик писалем".

ІР НБУВ, ф. 307, № 535/1763, арк. 411–411 зв. Копія.

№ 267

1712 р., лютого 10. Свято-Троїцький Красногірський Чорнуський монастир. – Грамота ігумена Свято-Михайлівського Золотоверхого монастиря Іоаникія Сенютовича про передачу заставного ґрунту та частини млина сухоносівського священика Якима Федоровича монастирю

"В року 1712, февруария 10 числа, показовал сей облiǥ перед мною от пастыря его млсти на той час высланим иеромх. Иоаникием, игуменом Сто-Мих. Золот. Киевским, и призиван должник, поп Иоаким Сухоносовский, котрий по долгом розговору, не маючи чим долгу заплатити, упросил старца отца Григория, схимонаха строїтеля красногорского, займодавцу свого, о продолжение терміну до праздника Хва Воскресения в сем же року 1712, на який час, если би поп Иоаким долгу в облiǥу сем писаного, не міл отдати, теди застава, як ся описала, міет от того часу вічне, ненарушно зостават в владініи мнстра оного Красногорского чорнуского без жадного продолжениа термшну и без придатку к позиченому долгу сумми болшой, а если должник и зможе на термін выш реченой отдати долг, мает оний виплачеват ни в кого не запозичаюся, з своей власной худоби платити. Так же и выплативши, ежели потом похощет той свой ǥрунт продават, не имат власти никому иному, толко обители стой Красногорской продати, для того, что оного мнстра началник, міючи той грунт у себе завставний и уже по вистю терміну ему правне належний, доброволне оний ему продолживши термін за отобранеем грошей изволяет уступи // (**арк. 412**) якую их умову и крайнее постановление, я, выш писаний игумен Иоаникий при отцу протопопі пературинском Максиму и при иных многих утвержаю в мнстру Красногорском чорнуском рукою власною.

Мсца феврур. 11 дня, року 1712".

ІР НБУВ, ф. 307, № 535/1763, арк. 411 зв.–412. Копія.

№ 268
1711 р., червня 2. Чорнухи. –
Купчий запис чорнуського жителя Леонтія Хейла
про продаж ґрунтів з дібровою та сіножаттю Саві Онищенкові

"Року тисяча сем сот первогонадцет, мсця июня, второго дня.

Я, на имя Леонтий Хейло, обивател чорнуский, чиню відомо сим моим писанием кождему суду и праву, и хто бы о том міл потребовати, тепер и на потомние часы, иж продалем кгрунт свой власный не пенный и ні в чом не заведенний, яр з дубовою и из сіножатю по дорогу, округ з горбами, просто яр Мушка, Саві Онищенкові ціною золотих за пятдесят. И подаю до вічного спокойного пожиткованя ему, Саві Онищенкові, жені его и потомству по нем будучому, що я не повинен яко сам, так жена моя и потомство в тот, вижей положений кгрунт интересоватися жаднею мірою, але волно то ему будет дат, продат, замінят и куди хотя на свой пожиток и уживане обернут, и в том его спокойном уживаню не повинен ніхто перешкоды чинити и утиску. Тут же варую и записую, абы ніхто з близских кревних моїх и далеких сукцессий до того кгрунту знаходячися не // (**арк. 412 зв**.) повинни интересоватися. Тиди я сей мой запис при битности его млсти пана Лаврентия Яковович, сотника чорноского[а], пана Кирила Григориевича, атамана городового[б], п. Феодора Якововича, войта, Авдія Ващенка и Андрія Яценка, бурмистров, и всего уряду чорнуского и за відомом подаю, Саві Онищенкові, жителю тож чорнускому, з подписом руки писарской и з притисненем печати городовой.

Року, мсця и дня виш писанного.

Григорий Звірака, писар городовой чорнуский[в], рукою".

П о м і т к а: У кінці документа намальовано коло, у котрому написано: *"місто печати"*.

ІР НБУВ, ф. 420, № 67, 2 арк. Оригінал.
ІР НБУВ, ф. 307, № 535/1763, арк. 412–412 зв. Копія.

№ 269
1711 р., грудня 17. Чорнухи. –
Декрет полкового лубенського суду та чорнуського уряду
про продаж нащадками подружжя Івана та Марії Карбанів
двору з садом та двома хатами Свято-Троїцькому Красногірському
Чорнуському монастирю

"Року тисяча седм сот первогонадцет, мсця декамврия, семогонадцет дня.

Відомо да будет кождему суду и праву и хто бы о том хтіл потребовати, тепер и в потомние часы, иж по змертю Ивана Карбана и Мариї, жени его, жителей козлувских, фолварков города Чорнух, по злеценю ясне велможного добродія его млсты пна Иоана Скоропадского, Войск Запорожских обоїх сторон Днепра гетмана, так теж и его млсти пна Василия Савича[а], полковника лубенского, прибувши у Чорнухи я, Максим Троцкий, судия // (**арк. 413**) полковий лубенский[б], по небожчику Ивану Карбану и Мариї, жени его, позосталими кгрунтами усіми, як лісами, луками сінокосними, нивям лежачим и

всім набитком, ділиты кревних братаничов Ивана Карбана и Марії, жени его, сестру, понеже безпотомние були змерлие. Прето на розділі ннішнем моем склонившися обі сторони змерлих покревние предо мною, судиею полковим лубенським, по согласию своему доброхітне, ані от кого примушоне в едност змежи усіх кгрунтов поліцили во вічистую поссесию двор з садом, з хатами двома и пастовнык тамож на обитель свтую мнстр Красногорский чорнуский, яко Ивана, небожчика, Карбана покревние, так и жени его, Марії, сестра рожоная, там же совокупне част нікоторая еще садка прикупленого до дідичного коп за вусюм. За котрую частку з мнстра реченного садка зплативши, тие коп вусюм отдали гроши на обі сторони покревние змерлих при битности пана Лаврентия Якововича, сотника чорнуского, Романа Андріевича, атамана городового, Феодора Якововича, войта, и всего уряду чорнуского, я теж, судия полковий лубенский, обох сторон Ивана, небожчика, Карбана и жени его Марії покревних доброхотную их, Ивана и Андрия, братаничов, и Марії Леміщихи, сестри, лекгацию свтобливост до обителі свтой заховуючи, сий запис при кріпости в потомние часи, аби ні в чом ненарушен зоставал, подаю усей братиї мнстра пререченного печатми // (**арк. 413 зв**.) утвержений року, мсця и дня виш писанного.

В Чорнухах.

Максим Троцкий, судия полку Лубенского, рукою власною".

П о м і т к а: У кінці документа намальовано три кола, у котрих написано: *"місто печати"*.

ІР НБУВ, ф. 420, № 68, 2 арк. Оригінал.
ІР НБУВ, ф. 307, № 535/1763, арк. 412 зв.–413 зв. Копія.

№ 270
1712 р., лютого 1. Чорнухи. –
Запис чорнуського уряду свідчень чорнуських жителів про продаж лісу Свято-Троїцькому Красногірському Чорнуському монастиреві за гроші, надані гетьманом Іваном Скоропадським

"Року тисяча седм сот второгонадцет, мсця февраля первого числа.

Перед нами, урядом, Лаврением Якововичем Христичем, сотником чорнуским, Романом Андріенком Грушкою, атаманом городовим[a], Дмитром Романенком, войтом, Андріем Яценком и Павлом Манченком, бурмистрами, бувши превелебний его млст отц Григорий, иеросхимонах строител мнстра Красногорского чорнуского, купно з п. Григорием Шкорупою, п. Петром Усенком, знатним товариством войсковим полку Лубенского, братством мнстра своего, свідчал жителей чорнуских и сілских доброволную поблизу мнстра лісов стоячих продажу, и за оние ліси заплаченно грошми ясне велможного добродія его млсти пна Иоанна Скоропадского Войск Запорозских гетмана, з милостивой ласки его панской, же ниже написание люде ко // (**арк. 414**) торие всі по имени и в реестрах при печати будучих, міючи поблизу мнстра лісы, приняли гроши доброволне подлу торгу и ціни належитой от рук предреченних особ, п. Григория Шкарупи и п. Петра Усенка, сумми з подвишенням пятъсот шестдесят

зол. и коп три. Зде ставши очевисте, имененние люде сознали свою доброволную продажу и подлу ціни и торгу приймоване гроший над прод.

Давид Харетченко, жител чорнуский, за яр з дубиною коп…6
Кондрат и Грицко Ващенки, брати родние, за дві части ліса коп…14
Яско Ященко за третую част ліса коп…6
Матвый Сліпий за ліс коп…5
Хвеско Пономаренко за ліс золотих…3
Стефан Червенко за ліс коп…5
Дмитро Мищенко за ліс зол…3
Ганна Петриха за ліс…3
Саймуйло Луценко за ліс зол…3
Марко Ханатенко за ліс коп…5
Тимуш Гаплик за ліс коп…8
Данило Швец за ліс золотих…3
Васил, Макушин зять, за ліс коп…8
Леско Хейло за половину ліса золотих…5
Яков Пшикало за ліс золотих…9
Оксен Козинец з Недовбою, два их, за ліс коп…5
// (**арк. 414 зв**.) Охрім Калюжной за ліс коп…6
Андрій Ткач за ліс золотих…5
Луцик Сахненко за ліс золотих…3
Стецко Падалченко за ліс золотих…6
Гарасим Постулненко за ліс золотих…3
Тарас Поліщенко за луку з гаем коп…15
Данилу и Якову Андріенки за ліс коп…20
Сезко Швец за ліс золотих…10
Фома Гончаренко, жител поставмуцкий, за сіножат з дубиною коп...5
Семен, жител поставмузкий, за сіножат и за зруб золот…4
Левко, жител сухоносовский, за ліс талярий…30
Петро Охріменко, жител сухоносовский, за ліс зол…10
Ганна Дорошувна, жителка сухоносовская, за ліс зол…60 без копи
Дмитро Загинайло, жител пісковский, за сіножат з гаем коп…7
Михайличенко, жител гнідинский полку Прилуцкого, за ліс коп…6
Лавріну Булді Шевцю, жителю села Оробюв, заплатил за ліс зол…5
Хоми Хвененкові, жителю сухновскому, за ліс коп…5
Иван Хвененко, жител сухновский, за ліс золотих…5
Андрій Петренко, жител поставмуцкий, за ліс коп…13

Принял. Якие то вижей писанние лісы и сіножати отдали во вічное владініе и спокойное уживане братиї всей мененного // (**арк. 415**) мнстра, волно то будет куди хотя на мнстрскую потребу обернути, вічне уступили и изреклися помянутих лісов и сіножатий; не міют жени и потомки обителі стой и братиї в нем пребивающих за тое турбовати. Ми теди, вижей писанний уряд городовий чорнуский, доброволну продажу мененних людий сим записом ншим урядовним во вічние роды кождому суду и праву дховному и світцкому висвідчаючи, хотячи, аби в потомние часи мененних людий продажа тверда и непохибна стала. Видаем его млсти, превелебному отцу Григорію, строїтелю

предреченного мнстра и братии всей тамошной з подписом руки писарской и печатми городовою и сотенною ствержаем.

Року, мсця и дня виш писанного.

Григорий Звірака, писар городовий чорнуский, рукою".

П о м і т к а: У кінці документа намальовано два кола, у котрих написано: *"місто печати"*.

ІР НБУВ, ф. 307, № 535/1763, арк. 413 зв.–415. Копія.

№ 271
1712 р., травня 2. Чорнухи. –
Декрет виїзного чорнуського уряду про підтвердження прав на млин із ставом та ґрунти настоятелю Свято-Троїцького Красногірського Чорнуського монастиря Григорію Іллічу Гаджію, що належали сухоносівському священику Якиму Федоровичу за несплачений борг

"Року тисяча седм сот второгонадесят, мсця мая, второго дня.

По злеценю и по указу високоповажном ясне в Бгу преосвященійшого его млсты гспдина отца Иоасафа Кроковского, митрополити Киевского, Галицкого и всея Малия Россиї, так теж и его млсти // (**арк. 415 зв**.) мосци пна Василия Савича, его црского прстлого влчства Войска Запорожского полковника лубенского, я, Максим Феодорович, протопоп ператинский и чорнуский, ради блготребних своїх вин и нужних на занесенную скаргу в Бгу превелебнаго отца иеросхимонаха Григория Илиїча, строїтеля мнстра скитка Красногорского чорнуского, и всей братиї тамошной, у Чорнухи зехати за должное з отцем Иякомом сухоносовским не мог, зліцилем тую справу розискат честному отцу Никиті Климоновичу, наміснику чорнускому, копно з урядом тамошним и вистановилем от боку своего отца Патапія Павловича, свщеника василкувского, той же справі присутъствиї; Нні теж, прибувши превелебний отц Григорий Ілліч, иеросхимонах строїтел мнстра предреченного, пред нас иерея Никиту Климоновича, намісника чорнуского, Потапия Павловича, свщенника василкувского, дховних особ, так теж и пред уряд Лаврентия Яковича Христича, сотника чорнуского, Романа Андріевича Грушку, атамана городового, Дмитра Романенка, войта, Тимоша Качана и Павла Манченка, бурмистров, презентовал нам обліки отцем Якимом Феодоровичем сухоносовским ренкодание, яко кредиттом на застовленне млинка вешняка з ставком, и до того ставка на чолновой з приналежащими кгрунтами, то ест лісами, гаями, луками сінокосними и нивям пахарним за сто коп, не тилко тот облік, який з уряду городового чорнуского видал на себе превелеб // (**арк. 416**) ному отцу Григорию Іллиїчу, вірителю своему, але и своею рукою вираженний, и на том же обліку руки подписанние в Бгу превелебного его млсти отца Иоанния Сенютовича, игумена мнстра Золотоверхого киевского на тот час, от архипастирской свтині бувшому посланному и пречестного отца Максима Феодоровича, протопопи пиратинского, в котором обліці отц Иякім Федорович сухоносовский заложил термін, позичивши сто коп в превелебного отца Григория, иеросхимонаха, до стих верховних апстол Петра и Павла, о яком часі субмітовался всі сполна сто

коп отдати непохибне, а став з кгрунтами заставний себі отобрати року 1711. А дочекавши праздника стых апостол Петра и Павла, охибивши час терміна должного, не уїстил превелебному отцу Григорию кредитор, теды он, отц Яким сухоносовский, повторе упросивши превелебного отца Григория, иеросхимонаха, покорне, жеби виждал должного ему, субмітовался отдати о світоносном праздниці Воскресениї Хрством ввес долг свой року 1712: "Еслы – мовит – о том празниці не отдам, ото виречися могу млинка и ставу своего и всіх вижей мененних кгрунтов ціле и приверну во владіние вічное обителі свтой Красногорской". И тот час терміну завитого пришол, не отдает должного вірителю своему, за якое должное припозивал отц Григорий, иеросхимонах, отца Якима сухоносовского пред нас, вижей мененних особ, духовних и свіцких, доправуючи на нем своего должного сто коп. Он, отц Ияким сухоносовский, хотячи фортелне еще час який сумму заваковати през цілий // (**арк. 416 зв.**) тиждень при упорі станувши, час справі обволікаючи, не станул за посланними многими пре суд виставленний и крился того много дний. Прето ми, ннішний суд, купно дховние и уряд городовий чорнуский, на скаргу превелебного Григория, иеросхимонаха, чинилисмо виезд на вижей мененние кгрунта заставние и там разсмотр учинивши, противо упартости и непослушания отца Иякима сухоносовского и за неуищения долгу вірителю привертаем тот млинок з ставом и оба поли ставка, сінокосние луки, по правой руці от города поле з гайком и дубиною по ліс, прозиваемий Супруносовский та по Кадянувщину; по лівой стороні от греблі, луки тож з лісами по горбах и у двох ярах аж по гай великий и рув закопаний отца Андрея Иегоргиевича по луг его ренкоденних обліков превелебному его млсти отцу Григорию, иеросхимонаху, строїтелю мнстра Красногорского чорнуского, и всей братиї тамошной во вічистое владіние и всеспокойное уживание и поссессию, волно то будет ему, превелебному отцу Григорию, иеросхимонаху, и всей братиї куди хотя на мнстирский пожиток и потребу обернути, а он, отц Ияким сухоносовский, не повинен в тот ставок и вижей мененние кгрунта жадною мірою интересоватися, так жена его и потомки по нем будучие и обителі стой турбовати под винами значними на архипастира декляруем. Ми теж, вижей мененние, як дховние особи, купно и уряд городовий чорнуский, ствержаючий сей запис во вічние роды видаем превелебному отцу Григорию Иллічу, иеросхимонаху, строїтелю мнстра скитка Красногорского чор // (**арк. 417**) нуского и всей братиї его, отдаляючи отца Якима Феодоровича, свщеника сухоносовского, весма от помянутого кгрунту вічисте под притисненям печати.

Дан у Чорнухах, року, мсця и дня виш писанного.

Григорий Звірака, писар городовий чорнуский, рукою".

П о м і т к а: У кінці документа намальовано чотири кола, у котрих написано: *"місто печати"*.

ІР НБУВ, ф. 420, № 69, арк. 1–2. Оригінал.
ІР НБУВ, ф. 307, № 535/1763, арк. 415–417. Копія.

№ 272
1712 р., липня 8. Лубни. –
Універсал лубенського полковника Василя Савича про підтвердження прав на маєтності сухоносівського священика Якима Федоровича настоятелю Свято-Троїцького Красногірського Чорнуського монастиря Григорію Іллічу Гаджію

"Року 1712, мсця июля 8 дня.

Обявил нам, Василию Савичу, полковникови Войска его црского првтлого влчтва Запорожского лубенському, в Бгу превелебний отци, иеремонах Григорий Илліч, строїтел мнтира скитка Красногорского чорнушского, сей декрет от уряду дховоного и городового чорнушского на ġрунта отца Якима сухоносовского на обител свтую приверненние, данний в такий способ: визичил отц Яким на потребу свою з обители свтой грошей коп сто и дал первій облік пред урядом чорнушским и по том обліку на назначенний термін не уйстил, а далій, упросивши, своею рукою цереġраф написал субмітуючися о дню стих апстол Петра и Павла в року 1711 отдат, на яком цереġра // (**арк. 417 зв**.) фі и руки по прошению отца Якима в Бгу превелебного его млсти Иоаникия Сенютовича, игумена мнстира сто-Михайловского Золотоверхого киевского на тот час, от архипастирской млсти зесланного и чесного отца Максима Фодоровича, протопопи пирятинского, подписанние, а когда тот термін свтих апстол Петра и Павла пришол, то он, отц Яким, того долгу не отдал и упросил отца Григория, аби до Вскрния Хсва того долгу виждал сего року 1712 под такою кондициею, же если би в помянутом терміні Вскриня Хва того долгу не міл отдати, то от всіх ġрунтов (то ест млина з ставом и оба поли ставка, сінокосние луки, по правой руці от города поле з гайком и дубиною по ліс, прозиваемий Супруносовский, та по Кадянувщину, по лівой стороні от греблі луки тож з лісами по горбах и у двох ярах аж по гай великий и рюв закопанный) вирекаюся и до обители свтой вічне попускаю. А поневаж того должного и в той термін не уїстил, але еще засідших у Чорнухах дховних и свіцких особ фортелне хотіл ошукати, от того долгу ухиляючися и не стал с тиждень на право, а когда стал, то ведлуг его ж рукоданних обліков усі тие ġрунта его до мнстира приверненни зостали. Так и ми, полковник, видячи, же он хочет обители свтой гроши невинне завладіти, тие его мененние ġрунта до обители свтой приворочаем и вараем, аби впред так он, отц Яким, як жона и діти его, в тот ġрунт утручатися не важилися, якое // (**арк. 418**) потверженя для лучшой кріпости печатю ншею полковою ствердивши, до обители свтой Красногорской видати росказалисмо.

В Лубнях, року, мсця и дня више специфікованного.

Григорий Кулябка, писар полковий лубенский[a], m.p.".

П о м і т к а: У кінці документа намальовано коло, у котрому написано: *"місто печати"*.

ІР НБУВ, ф. 420, № 69, арк. 3–4. Оригінал.
ІР НБУВ, ф. 307, № 535/1763, арк. 417–418. Копія.

№ 273
1712 р., серпня 10. Лубни. –
Випис з міських книг Лубенської ратуші купчого запису жителів села Дащенки Пирятинської сотні Миколи і Василя Федоренків-Гончаренків про продаж млина на річці Удай на Горобіївській греблі гетьману Івану Скоропадському

"Випис с книг міских ратуша лубенского на купленю млина ясне велможному добродіеви его млсти пну гетману у селі Оробях купленного.

Року тисяча сім сот второгонадцят, мсця августа десятого дня.

Пред нами, Василием Савичем, полковником Войска его црского прсвтлого влчства Запорожского лубенским, Леонтием Кийкаровским[137], судиею полковим[а], з притомностю уряду городового лубенского Григория Ивановича Шкарупи, сотника[б], Демяна Василиевича, атамана[в], Тихония Пархомовича, війта, з бурмистри, ставши Миколай и Васил Хведоренки Гончаренки, жителі села Дащенок сотні Пиратинской, чинили такое доброволное сознятя: "Мсци пнове. Продали ми млин свой власний отческий, не пенный и нікому ні в чом не заведенний, стоячий на реці Удай на греб // (**арк. 418 зв**.) лі Воробювской в сотні Лубенской, в концi греблі от села Воробюв, а з другой сторони от млина пні Василевой Світчиной, в трох колах: камений два, а третий ступи, а четвертий валуши и лужок нижей млина над Удаем и ліщинка на пагорю межи Воробями и Биевцями, до того ж млина належачие, самому ясне велможному добродіеви его млсти пну Иоанну Иллічу Скоропадскому, Войск Запорожских обоих сторон Днепра гетманови, за певную сумму золотих, за сім сот, который млин яко доброволне продалисмо, так от оного ми, жени и діти нши, всю сполна сумму принявши, вічне вирекаемъся и волно ясне велможному добродіеви его млсти пну гетману, оним диспонуючи, даровати, албо куда воля его пнская будет повернути". Слишачи ми, више специфікованние, такую их Гончаренков доброволную продажу, сим ншим купчим записом обваровуем, аби впред так они сами, яко діти и кревние их тоей доброволной продажи отновляти не важилися, якую продажу для лучшой кріпости до книг міских ратуша лубенского вписавши, а сей випис звиклими печатми ствердивши с подписом руки писарской, ясне велможному добродіеви его млсти пну гетману видаем.

Діялося в Лубнях, року, мсця и дня више писанного.

Иван Шаргородский, писар суду полкового лубенского[г]".

П о м і т к а: У кінці документа намальовано три кола, у котрих написано: *"місто печати"*.

ІР НБУВ, ф. 420, № 72, 2 арк. Оригінал.
ІР НБУВ, ф. 307, № 535/1763, арк. 418–418 зв. Копія.

[137] Так у документі. Див. коментар.

№ 274
1712 р., серпня 24. Лубни. –
Запис чорнуського уряду про розмежування лісу, що належить Свято-Троїцькому Красногірському Чорнуському монастирю

// (**арк. 419**) "Року тисяча сім сот второгонадцят, мсця августа двадцят четвертого дня.

По злеценю и росказаню ясне велможного добродія его млсти пна Иоанна Илліча Скоропадского, его црского прсвтлого влчтва Войск Запорожских обоїх сторон Днепра гетмана мні, Василию Савиву, полковникови Войска его ж црского прсвтлого влчства Запорожского лубенскому, посилалем до обители свтой Красногорской чорнушской тщанием и власним коштом самого ясне велможного добродія его млсти пна гетмана новостроячойся, пана Григория Ивановича Шкарупу, сотника лубенского, Лаврентия Яковович
а, сотника чорнушского, Романа Грушки, атамана городового чорнушского, Дмитра Загинайла, атамана пісковского, Петра Усенка, товариша сотні Чорнушской, и многих для ограниченя и слушного оцерклиованя лісов, за его ж пнской велможности власние гроши купленних, стоячих около тоей же свтой обители. Которие там прибивши и ку себі всечстнаго отца иеросхимонаха Григория, строїтеля тоей свтой обители з братиею и из многими людми заживши, около всіх тих лісов, чинячи границю, обиходили, где поміжники найдуютъся по их разсмотрению от села Пісок и Воробюв Миско Кайдасенко, Михайло // (**арк. 419 зв**.) Лобас, Улас Снігир, Гаврило Губа, Иван Кравец; от села Поставмук поміжники Васил Панщиский, от Удая ріки горою, от того ж села поміжник Хома Хвененко, Грицко Мормоленко, Ярмолиха вдова, Демян, Рудого зят, Охрім Левченко, Гапун Бутенко, сухановскии жителі; от города Чорнух поміжники Стецко и Иван Червенки чорнушские и Дорош сухоносовский, а у вершині яров Иван Левченко, атаман гулецкий; от пустого городища и от Курінки поміжник Лаврін Колотенко. Такое ограниченя и совершенное зреестрованя поміжников за поворотом виш вираженних посланних, я, полковник, виписавши и печатми полковою и міскою лубенскою ствердивши, до книг міских лубенських и чорнушских подали, а сей випис с книг міских самому ясне велможному добродіеви его млсти пну гетману до поважних его пнских рук отдаем.

В Лубнях, року, мсця и дня виш писаннаго.

Иван Шаргородский, писар суду полкового лубенского".

П о м і т к а: У кінці документа намальовано два кола, у котрих написано: *"місто печати"*.

ІР НБУВ, ф. 307, № 535/1763, арк. 419–419 зв. Копія.

№ 275
1713 р., квітня 25. Чорнухи. –
Запис чорнуського уряду про продаж чорнуським жителем Леонтієм Хейлом ґрунтів з діібровою та сіножаттю сину Яремі

"Року тисяча седм сот третогонадесят, мця априля двадцет пятого дня.

Перед нами, урядом, Лаврением Якововичем, сотником чорнуским, Романом Андріевичем, атаманом городовим, Дмитром Ро // (**арк. 420**) маненком, войтом, Іваном Евтушенком и Павлом Манченком бурмистрами, ставши доброволне и явно Леонтий Хейло, обивател чорнуский, освідчал свою волную, а ні от кого не примушоную продажу, иж мовит: "Бувши должен п. Исаю Фукалу, знатному обивателю чорнускому, позиченим способом талярий сорок гроший и не мівши чим уїстити должного, продалем сину своему, Яремі Леонтиевичу, кгрунт свой власний отчистий, то ест дуброву по границю Сави Крамара от Артополота и луку сінокосную там же ціною за сорок талярий вічисте. Которої дуброви и луки отнюд вирекся и не повинен в тое яко сам я, тако и діти мої, еще мнійшне жадною мірою интересоватися и его, Ярему, турбовати, але волно то ему дат, продати и куди хотя на свой пожиток обернути, и подаю до вічистого уживаня". Зде же ставши и Ярема Леонтиевич, син Хейлов, претендовал свою куплю, же купил в родича своего вишше мененний кгрунт яко дідич и сукцесор, дубину и луку сінокосную за певную сумму талярий сорок вічними, хотячи в своей области иміти. И просили нас оби сторони урядовного на тое запису. Теди давши прозбі их в себе містце, казалисмо записати и печатю городовою зтвердити.

Року, мця и дня виш положенного.

Григорий Звірака, писар городовий чорнуский, рукою".

П о м і т к а: У кінці документа намальовано коло, у котрому написано: *"місто печати"*.

ІР НБУВ, ф. 420, № 78, 2 арк. Оригінал.
ІР НБУВ, ф. 307, № 535/1763, арк. 419 зв.–420. Копія.

№ 276
1713 р., жовтня 24. Чорнухи. –
Запис чорнуського уряду про продаж чорнуською жителькою Анастасією Євстафіївною двору з пляцом ігумену Свято-Троїцького Красногірського Чорнуського монастиря Пахомію Печковському

// (**арк. 420 зв**.) "Року тисяча седм сот третогонадесят, мсця октоврия, двадесят четвертого дня.

Пришедши пред нас, Лаврентія Якововича Христича, сотныка чорнуского, Романа Грушку, атамана городового, Дмитра Романенка, войта, Павла Манченка и Илка Василенка, бурмистров, уряд городовый чорнуский, в Бгу превелебный гспдин отц Пахомий, игумен мнстра Красногорского чорнуского, ознаймовал блгопотребную свою куплю, же в Анастасии Евстафиевни дияконихи, жытелки чорнуской, доброволне купил двор з плецом в ринку стоячий противко комор крамарских ціною за тридцят талярий монети доброй копийчаной для мнстирских потреб, и с приездом в город опочивку

спокойного на вічные часы. На которую куплю хотячи ншего урядовного твердого он, превелебный отц игумен, запису пред нами ж, урядом, предстала Анастасия Евстафиевна, диякониха, освідчаючи свою доброволную а ні от кого примушонную продажу. В таковий отвіт пане уряде хочай то в помянутую хату Пригодяк, жител пиратинский, интересуется, якобы то он хату купил отцу Феоктисту, рожоному брату моему, а своему бывшому зятю, хотячи оную // (**арк. 421**) в свое вічистое завідоване приняти, за позвом до суду полкового лубенского. Еднак же я заудовівши и купно з отцем, братом своїм, мешкаючи, много у мене запозичившися готових грошей, не иміючи чим уистити оного долгу, отходячи во мнстир, поліціл мні за мой долг хату више писанную во вічистое владіние за рукописанним своим записом при печати городовой обыклой, по котором запису не повинен мене, удову бідную, Григорий Пригодяк турбовати и до жадного права потягати, але он позисковат на отцу, брату моем, законнику Феоктисту, міет, а я, теж в сирості премного літ жиючи и в послідней нищеті не могучи чим оного двора устроити, продала вишше писанний двор з плецом в Бгу превелебному отцу игумену красногорскому на мнстир вічисте за ціну талярий тридцят во всегдашное владіние и попускаю у спокойное уживане мнстирское, в котрий то двор не повинна яко сама, так кревние мої близские и далекие жадною мирою интересоватися и упоминатися. Мы прето, уряд предреченний городовий чорнуский, яко куплю превелебного отца игумена мнтра Красногорского, тако и продажу Анастасиї, дияконихи, доброволную твердячи во вічние годи сим ншим записом, подаем мнстру Красногорскому при печатех обиклих за подписом руки писарской.

Року, мця и дня виш писанного.

Григорий Звірака, писар городовий чорнуский".

П о м і т к а: У кінці документа намальовано два кола, у котрих написано: *"місто печати"*.

ІР НБУВ, ф. 307, № 535/1763, арк. 420 зв.–421. Копія.

№ 277
1714 р., березня 10. Городище. –
Запис городищенського уряду про продаж воронківськими жителями Павлом і Охрімом Жученками ґрунтів під слободою Свято-Троїцькому Красногірському Чорнуському монастирю

// (**арк. 421 зв**.) "Року 1714, мця марта 10.

Пред нами ураду нашого, меновите Петром Леонтиевичем, сотником городовим Городиским, Павлом Вишневским, отаманом городовим, Тимком Хваліем, отаманом воронковским[a], ставши очевисто пред нас и пред уряд наш Павло Жученко, козак славетний и жител воронкувский. Повідал нам, урядови виш описаному, иж продал ɡрунт свой отцевский на мене и на брата моего належачий, а стоящий у слобудці под селом оним Слубудкою из едного боку Мерзлякув луг, а з другого боку по рув, а в долготу аж у село и с хатою там у селі стоячою, пофоре, мовячи: "Я, Павел и Охрім Жученки, продалисмо на обител стую Красногурскую у вічност за суму назначенную за коп сто, и волно их милостем державцом стой обители оним ɡрунтом обладати. И на який

лучший пожиток свой обернути, що теж я, Павел и Охрім Жученки, козаки сотні Городиской, а жителі села Воронкув, продалисмо у вічност при враду виш описанном и при людех зацних при том будучих, именно Іван Молукаленко Никифорович, Олекса Миндоренко, Иван Мироненко, прозиваемий Мацела, и Грицком Зозулею и при иних людех, на тот час при том будучих и ми, Павел и Охрім Жученки, яко не умиетние // (**арк. 422**) писма стого, крест стый рукою своею подписуем".

Чинилас овая справа року и дня виш описанного и при враду и при особах на то зобранних. ++".

П о м і т к а: У кінці документа намальовано коло, у котрому написано: *"місто печати".*

ІР НБУВ, ф. 307, № 535/1763, арк. 421 зв.–422. Копія.

№ 278
1714 р., квітня 8. Чорнухи. –
Запис чорнуського уряду про продаж чорнуським жителем Лескою Хейлом ґрунтів з Чорним лісом, дібровою, сіножаттю та облогами біля міста Лохвиця ігумену Свято-Троїцького Красногірського Чорнуського монастиря Пахомію Печковському

"Року тисяча седм сот четвертогонадцет мця априля осмого дня.

Перед нами, урядом, Лаврентием Якововичем, сотником чорнуским, Романом Грушкою, атаманом городовим, Данилом Семеновичем, войтом, Овдіем Ващенком и Андріем Яценком, бурмистрами, в Бгу превелебний его млст отц Пахомий Печковский, игумен на тот час будучий мнстра Красногорского чорнуского, чинил оповід зо всею своею братиею, же за відомом висоце в Бгу превелебного гспдина его млсти отца Иоанникия Сенютовича, игумена Свто-Михайлувского киевского, купили доброволне дуброву з Чорним лісом, сінокосною лукою, з облогами за Артополотом к городу Лохвиці, у Леска Хейла, обивателя чорнуского, за певную сумму шест сот золотих на вічние часи во област мнстирскую. Которому кгрунту початок ест от востоку дуброві з гори у долину от березі граничной в долину по криницю, а поміжник оттуду Грицко Щербанен // (**арк. 422 зв**.) ко и Иван Телюк, там же и облоги от востоку за ровом перший лежачий облог гонами на восток от рову, при котором на зворотах у рові граничит кущ калиннику, поміжники з лівой руки на всход Грицко Щербаненко, от сівера Дмитро Пономаренко.

Другий облог тож гонами на восток с правой руки поміжник – дорога Логвицкая по могили, з лівой сторони поміжник Иван Телюк и тим облогам вершина стоячий осняк.

Третий облог гонами поміж тогож осняка с правой руки, на восток з лівой сторони Юско Забара.

Четвертий облог на другой стороні осняка гонами лежит на полуден от сівера от полуденной страні и доброви той же, на могилу от востока по шлях Лохвицкий облоги, на которих понемногу дубини ест, да по рув, а чрез ров от

востоку по дорожку и березу на горі стоячую граничную тие ж облоги понад дубровою от з восточной сторони к полудню по шлях Лохвицкій кончат от сторони заходной. Поміж Хведор Резник по дорожку мілкую, там же по дуба, на горі стоячого, и по косовщину от тогож дуба з гори понад яром от заходу, где поміжник Иван Телюк, граничат копці и дуб другий сухий чрез долину, где и сінокосная лука аж на сівер. Там же на страні сіверской облог первий гонами лежит на заход от востоку, поміжник Иван Телюченко и Матвій Приймак.

Другий облог за долиною гонами от полудня на сівер, при концю хутор Илка Палюри и Роман Нагай. // (**арк. 423**) На той же страні сіверской хутор з лукою сінокосною и долиною лекгований на обител Ониском Ястребским, а проданий Грицком Лейбою безналежне, за который гроши отложили Гаврилови Сенику, жителю позницкому, а хуторец привернен ест мнстру. Третий облог на той же стороні гонами лежачий на восток поміжник Грицко Кривошия и з гори, а з долини Роман Нагай.

Луку сінокосную от востока Ярмущенко граничит полем своим по дорогу, и ставочок на долини до мнстирской дуброви належит, а от сівера лука аж под гору на тот бок долини, на которой границі от всіх чотирох стран виезд чинили около дуброви, луки и облогов. Его млст пн Лаврентий Яковович, сотник чорнуский, честний отц Никита Климович, презвитер храма Воскресения Хрстова, иерей отц Феодор Климентиевич, свщеник козлувский, Лаврін Ярмущенко, Грицко Щербаненко, и Леско Хейло з Яремою, сыном своїм, и Иляш Супруненко.

Пред нами ж, пререченним урядом городовим чорнуским, станувши и Леско Хейло з Яремою, сином своим старійшим, обивател чорнуский, освідчал свою доброволную, а ни от кого примушоную продажу, мовил: "Панове уряде, иж з доброй волі своей продалем власний свой кгрунт не пенний и ні в чом не заведенний превелебному отцу Пахомию Печковскому, игумену Красной Гурки и братії на вічние часы, а на заживане во вічние роди и користи высоце в Бгу превелебному мсці отцу Иоаникию Сенютовичу, игуменови Свто-Ми // (**арк. 423 зв**.) хайловскому киевскому под власт того ж мнстра звірхнійшую за суму шест золотих, дуброву з лісом Чорним, долинами сінокосними и облогами, як вишей наменено, в который кгрунт не повинен, яко Леско Хейло сам, так жена его и потомство, жадною мірою интересоватися и вireклися вічист, а обителем свтим да будет во віки от рода в роди в спокойное заживане и владіние".

Теди ми, пререченний уряд городовий чорнуский, потвержаем сым ншим записом вічисте при обиклих печатех урядовних з подписом руки писарской року, мсця и дня виш писанного.

Григорий Звірака, писар городовий чорнуский, рукою".

П о м і т к а: У кінці документа намальовано два кола, у котрих написано: *"місто печати"*.

ІР НБУВ, ф. 420, № 81, 2 арк. Оригінал.
ІР НБУВ, ф. 307, № 535/1763, арк. 422–423 зв. Копія.

№ 279
1714 р., травня 28. Чорнухи. –
Заповіт чорнуських жителів Параскові Іванівни Лук'янової Шостачки та її сина Афанасія на ліс Щербанювщина з сіножаттю та облогами Свято-Троїцькому Красногірському Чорнуському монастирю

"Я, Параскевия Ивановна Лукяновая Шостачка, жителка міста Чорнух, а титорка мнастира Красногорского, из сином своїм Афанасием чиню відомо тим моим доброволным записом каждому, кому о том відати будет належало тепер и в потомние часи, иж я з доброй своей воли явне, ясне, доброволне лекгую и записую ліс з сіножатю и з облогами названний Щербанявщину на мнстир Красногорский чорнуский, стоячий за Артополотом в яру, с поміж // (**арк. 424**) никами з едной стороны Ивана Телюка, жителя чорнуского, а з другой Андрія, зятя Гринкового, жителя козлювского, которие кгрунта ни в чом нікому не заведенниї, що я варую и ствержаю сим моим доброволным записом, абы ніхто з моїх покревных далеких и близких и небожчика, мужа моего, жадного препятия и перешкоди в уживаню кгрунтов тих оным законныкам не чинилы под зарукою на уряд міский талярей сто, а оным законныком волно як своїм владіти, уживати во вичниї часи, що діялося в дому моем в городі Чорнухах при людех зацных и віры годных ниже на подписі виpermalink выраженных року 1714, мсця мая 28 т.

Иерей Никита Клімонович, презвитер воскресенский, подписуюся рукою.

Андрей, поп мокиовский.

Ониско Иванович.

Феодор, поп козлувъский.

Лаврентий Колотенъко, ктитор. М. К.".

ІР НБУВ, ф. 420, № 87, арк. 1. Оригінал.
ІР НБУВ, ф. 307, № 535/1763, арк. 423 зв.–424. Копія.

№ 280
1714 р., травня 28. Чорнухи. –
Запис чорнуського уряду про підтвердження заповіту Параскові Іванівни Лук'янової Шостачки та її сина Афанасія на ліс Щербанювщина Свято-Троїцькому Красногірському Чорнуському монастирю

"Року тисяча седм сот четвернадесят, мсця мая двадесят осмого дня.

Нам, урядови городовому чорнускому, Лаврентию Яково // (**арк. 424 зв**.) вичу, сотникови, Роману Грушці, атаманови городовому, Данилови Семеновичу, войтови, Овдію Ващенкови и Андрію Яценкови, бурмистрам, превелебний отц Пахомий Печковский[138], строїтел мнстра Красногорского, зо всею своею братиею презентовал лекгацию доброволную Параскевни Лукянихи Шостачки, обивателки чорнуской, и запис от неї данний и сина еї Афанасия, више писанний, на ліс стоячий за Артополотом, там же и луку сінокосную з облогами поміж Ивана Телюка и Андрія, Гриневого зятя, жителей чорнуский, который тот помянутий кгрунт вишше писанний даровала в поссесию мнстрскую во вічние роды и владініе спокойное в уживаню оного, и виреклася вічисте яко она сама,

[138] На полі напис: *"Пахомий Печковский"*.

Парасковея Шостачка, тако и Афанасий, сын ея и ніхто не повинен будет в оний кгрунт з кревних ея близких и далеких сукцесии интересоватися и перешкоди обителі свтой важитися чинити. И таковую доброволную лекгацию Параскевни Лукянихи Шостачки и Афанасия, сына ея, на прошение превелебного отца Пахомия, строїтеля мнстра Красногорского чорнуского, и всей братиї тамошной, мы, преречений уряд городовой чорнуский, казалисмо для лучшого и кріпкого потверженя записати з подписом руки писарской и з притисненям печати // (**арк. 425**) городовой року, мсця и дня виш писанного.

Григорий Звірака, писар чорнуский рукою”.

П о м і т к а: У кінці документа намальовано два кола, у котрих написано: *“місто печати”*.

ІР НБУВ, ф. 420, № 87, арк. 2. Оригінал.
ІР НБУВ, ф. 307, № 535/1763, арк. 424 зв.–425. Копія.

№ 281
1714 р., жовтня 13. Пирятин. –
Запис чорнуського уряду про продаж мокіївським священиком Андрієм Димитрієвичем заставних ґрунтів, ставу та млина на річці Човнова наміснику Свято-Троїцького Красногірського Чорнуського монастиря Захарію з наступною передачею їх в посесію Свято-Михайлівському Золотоверхому монастирю

“Року тисяча седм сот четевертогонадцет, мсця октоврия третогонадцет дня.

Я, нижей подписанний, на сей продажі моей відомо чиню сим моим доброволним записом тепер и в потомние часы, кому бы колвек о том відати будет належало кождему суду и праву, иж міючи я кгрут, именно млинок вешняк на річці Чолновой з ставком и окрест того ставка прилеглие кгрунта, ліси з сіножатми и полем пахатним заставлений в пол пятаста золотих обварованний обліками, от иерея, отца Якима Феодоровича, свщеника сухоносовского, в таком способе, аще бы не мог викупити своїми власними грошми ні в кого не позичаючи о свтом прроці Илиї, то волно мні люб даровати кого или продати на вічние часы. Теды я, Андрей, свщеник мокиевский, за охибленя термінов, як в облукгациях виражено, ускаржался на отца Якима сухоносовского пред отца протопопу пиратинского. Он за посланними от превелебного отца протопопа на право не // (**арк. 425 зв**.) стал на устную коспретендацию, чего ради его ослушания позволено мні тот кгрунт ведлуг волі судовой тот вижей помянутий кгрунт по охибленю термінов и рукоданних обліков кому хотя продати на вічност, еднак же за обварованим протопоским декретом з дховного суду данним, продалем тот вешняк млинок з ставочком и зо всіми пренадлежитими кгрунтами до мнстра свто-Михайловскому Злотоверхому киевскому превелебному отцу Иоаникию Сенютовичу, игуменови, за полпятаста золотих на вічност, в который уже отц Яким сухоносовский кгрунт не повинен интересоватися жадною мірою, на взрушителя права вини сугубої кладем на архипастира подлуг вираженя в обліку, як в нем указано. И подаю сей мой запис пречестному отцу Захарию, наміснику красногорскому, при битности превелебного отца протопопи ператинского и прочих иереев, тое потверждаючи,

даби из кревних близских и далеких не міл в тот кгрунт интересоватися и обителі стие не нарушати. Що для ліпшой певности записалем до книг міских в городі Чорнухах року, мсця и дня виш писанного.

Діялося в Пиратині.

Иерей Андрей Димитриевич, поп села Мокиевки рукою.

На сем же записі, данном от отца Андрея, свщника мокиевского, ми, старшина городовая печатю городовою чорнускою, // (**арк. 426**) ствержаем.

Лаврентий Яковович, сотник чорнуский.

Роман Грушка, атаман городовий.

Данило Семенович, війт, з бурмистрами".

П о м і т к а: У кінці документа намальовано коло, у котрому написано: *"місто печати"*.

ІР НБУВ, ф. 307, № 535/1763, арк. 425–426. Копія.

№ 282

1714 р., жовтня 13. Пирятин. –

Запис пирятинського священика Максима Федоровича про дозвіл продажу заставного млину і ставу з ґрунтами на річці Човнова священиком Андрієм Димитрієвичем наміснику Свято-Троїцького Красногірського Чорнуського монастиря Захарію

"Року тисяча седм сот четвертогонадцят, мсця октоврия тринадцатого дня.

Предо мною, Максимом Феодоровичем, протопопою пирятинским, при битности честных иереев, отца Михаїла сто-вознесенского пирятинского предміского, отца Иоанна Давидовского, отца Тимофея з Прилуцкого полку села Подащ, жалобливе ускаржался честный отц Андрей, презвитер села Мокиевкы, на отца Якима, презвитера села Сухоносовки, же бувши ему, отцу Андрею Мокиевскому, яко кредитору, должен отц Яким полпятаста золотых запозичившися готових грошей для откупленя млина и ставу и около ставу стоячих грунтов в превелебного отца Григория Гаджія[139], схимника, уничтожуючи свои рукоданние облікы отц Яким сухоносовский, охибившы завитие терміны до сих отцу Андрею Мокиевскому не уистил должного полпята ста золотих, и не висвободил, в заставу отдавши мли // (**арк. 426 зв**.) на и ставка и грунтов, там около стоячих, в отца Андрея Мокиевского легуючих по охибленню терміна во вічное владіние. Чего рады отц Андрей Мокиевский за охиблення перве едного обліка и терміну припозивал пред нас протопопу пірятинского, отца Якима сухоносовского, яко кредитор за должное свое по нікоторогосмо посилалы позовне, аби становился пред нас на усправедливение многократне отц Яким из отцем Андреем Мокиевским, он преслушаючи нас, протопопу, и прочиїх духовних, не становился на право духовное и не бував в нас. Повторный облік дал отц Яким сухоносовский на себе ему ж, отцу Андрею Мокиевскому, року 1714, июня 7 дня, заложивши термін до стго пррка Илиї под такою кондициею: "Если – мовил – о стом пррці Илиї не уищу должного отцу

[139] На полі напис: *"Григорий Гаджій"*.

Андрею, кредитору своему, полпятаста золотих, то млин и ставок з грунтами намененными отцу Андрею Мокиевскому во вічное владініе попускаю, позволяючи ему даровати кому хотячи и продати". А поневаж отц Ияким, сухоносовский презвитер, и повторний завитий термін охибыл и облік уничтожил за подписанием пречестних отцев рук и своеї там же приложенної, а ему, отцу Андрею, не уистил должного полпятаста золотих, за котрий долг отц Андрей Мокиевскій на отца Якима сухоносовского, вірителя своего, повторне пред нас, протопопу, припозивал, теды мы, протопоп пірятинский, з предреченними присидящими духовними особамы на жалобу отца Ан // (**арк. 427**) дрея Мокіевского давалисмо позов отцу Якиму сухоносовскому, аби зараз становился пред суд нш духовний в Пирятин един раз, и повторе, он, отц Яким сухоносовский, не тилко ншего протопопского указу преслушател и диякона ншего, от нас посланного до его с позвом, в котором позві было написано вины совитой на архипастира и на нас, протопопу, золотих сто, упевнялисмо такого противника, он бы намній того и не стал на суд, прето отц Андрей Мокиевский болше долгу своего не продолжаючи, доправуючи на отцу Якиму сухоносовскому, просил нас, протопопи и прочиїх духовных неотступне о стую справедливост, при которой сей духовной справі прилучился пречестний отц Захарія, бившый економ мнстира Золотоверхаго Сто-Михайловскаго киевскаго, а на сей час намісник мнстира Сто-Троецкого Красногорского чорнушского, обявлял нам, протопопі пірятинскому, записи, данние еще отцу Григорию иерсхимнаху, початковому строїтелю Свто-Троецкому Красногорскому, на тот млин и ставок и до него приналежащим грунтами, его млсти пна полковника бившого лубенского пана Василия Савича, так теж и уряду городового чорнуского, в которих виражено ест, же отц Иоаким сухоносовский, будучи должен превелебному отцу Григорию, иерсхимнаху, позиченной сумы готових грошей немало, и по обліках своїх прежних рукоданних не уистил, отдал бил тот млин и ставок и на него приналежитие грунта, зовомое Човновую, мнстиреві Сто-Троецкому Красногорскому, во // (**арк. 427 зв**.) вічное владініе и поссесию. А поневаж отц Григорий, схимник, з млстивой своей ласки отческой, не помнівши на облікы его рукоданние на должное, в которих отц Яким асекуровался власними своїми грошмы, не позичаючи ні в кого иного, отцу Григорию уистити, принял от него за грунта гроши много належало, звернул паки отцу Якиму во област млин и ставок и грунта, а от того часу позиченой сумы полпята ста золотих доселі отцу Андрею Мокиевскому тож по обліках данних отц Яким долг не уистил. Усматріваючи мы, протопоп, ведлуг обліку рукоданного отца Иакима сухоносовского, в котором написано было волно дати и продати, яко свое власное, чинилисмо о том розиск слушный, и по совіту братиї против первих записов данних отцу Григорию, схимнику, велілисмо отцу Андрею Мокиевскому продати тот грунт, пакы во владініе мнстиру Свто-Троецкому Красногорскому чорнускому в спокойное уживане, а пречестному отцу Захарію, намісникові, положити полпятаста золотих, которие гроши я, Андрей, презвитер макиевский, припринялем своими руками и ведлуг обліку рукоданного отца Якима сухоносовского, в котором написано: "волно мні дати и продати, теди я млин и ставок из грунтом належачим до его, пускаю во вічную посесию и владініе мнстиру Сто-Троецкому Красногорскому чорнускому, аби ніхто не важился

турбовати от моих сродников и близких и далеких”. Теди мы, протопопа пірятинский, из братиею таковую изгоду видячи, а еще до того и знаючи, же отц Иаким // (**арк. 428**) сухоносовский подал в посесию отцу Андрею Мокиевскому аще ли не викупит до стго пррка Илиї, волно отцу Андрею продати и даровати. Теди мы для ліпшого потверження в вічност подаем сей нш запис з притисненнием печати моей из подписом рук ншых.

Діялося в Пірятині, року и дня вишше писанного.

Максим Феодорович, протопоп перятинский.

Михаил Феодорович, поп вознесенский пиратинский.

Андрей Димитриевич, поп мокиевский, рукою”.

П о м і т к а: У кінці документа намальовано коло, у котрому написано: *“місто печати”*.

ІР НБУВ, ф. 307. № 536/1762, № 59, арк. 110–111 зв. Оригінал.
ІР НБУВ, ф. 307, № 535/1763, арк. 426–428. Копія.

№ 283
1714 р., жовтня 13. Пирятин. –
Купчий запис священика Андрія Димитрієвича про продаж ґрунтів та млина на річці Човнова ігумену Свято-Михайлівського Золотоверхого монастиря Іоаникію Сенютовичу, заставлених сухоносівським священиком Якимом Федоровичем

“Року 1714, мсця октоврия третогонадцят дня.

Я, нижей именованный на подписі, відомо чиню сим моим доброволным записом кожному, кому бы о том відати будет належало, тепер и в потомные часы, иж міючи я грунт, именно млин на ріці Човновой з приналежитостямы его, заставленый в пол пята ста золотих от иерея Якима Феодоровича, презвитера сухоносовского, в таковый способ, аще лы не викупит до стого пророка Ілиї, то волно мні дати или продати и даровати. Теды позивал я его пред суд духовный до протопопы піратинского, а он не стал на тот суд. Теди позволено мні тот грунт ведлуг его рукоданного писания, // (**арк. 428 зв**.) на которий и декретовано и позволено продати, а на отца Якима аще бы могл озватися вины сумы сугубої на архипастира колко он мні виноват. Которий то млин и став и прочиї грунта, до его належитие, продалем до мнастира Сто-Михайловского Золотоверхого киевского отцу игумену Іоаникию Сенютовичу за золотих полпятаста во вічное владіние. Що варую и записую при людех честных, при протопопі пірятинском и прочих иереов, абы ніхто из моїх кревных, близких и далеких, не міл турбовати отца игумена и братию, и по нем будучих игуменов и братиї. Для ліпшоі віры и певносты даю сие мое писание.

Дан в Пірятині року и дня више писаного.

Иерей Андрей Димитриевич рукою своею власною”.

ІР НБУВ, ф. 420, № 96, 2 арк. Оригінал.
ІР НБУВ, ф. 307, № 535/1763, арк. 428–428 зв. Копія.

№ 284
1714 р., жовтня 13. Чорнухи. –
Випис з міських книг Чорнуської ратуші про підтвердження продажу священиком Андрієм Димитрієвичем ґрунтів та млина на річці Човнова ігумену Свято-Михайлівського Золотоверхого монастиря Іоаникію Сенютовичу

"Випис с книг городових чорнуских, слов в слов переписаний, на кгрунт купленый до мнстра Красногорского.

Перед намы, урядом, Лаврентием Яковочем, сотником чорнуским, Романом Грушкою, атаманом городовим, Данилом Семоновичем, войтом, Тимошем Качаном и Андріем Яценком, бурмистрами, станувши пречестний отц Захария, намісник мнстра Красногорского[140] чорнуского, презентовал купчую, данную иереем отцем Андреем Димитриевичем, свщени // (**арк. 429**) ком села Мокиевки на кгрунт проданний, то ест ставок з вишняком млинком, стоячим на реці Челновой, из приналежащим окрест того ставка пахатним полем, сіножатми и лісом. В которой купчой виражено ест, же за двома обліками, данними на себе отцем Якимом Феодоровичем, свщеником села Сухоносовки, не мог вижей реченного кгрунту заставивши в отца Андрея, мокиевского священика, откупити, поневаж и терміни многокротне охиблял, не міючи гроший откупити, и за припозванем до отца протопопи пиратинского перве отдал отц Яким сухоносовский тот кгрунт помененний отцу Андрею мокиевскому у вічност за полпята ста золотих, уступаючи оного кгрунту доброволне и изрекшися. А он, отц Андрей мокиевский продал за тую ж сумму полпята ста золотих и тот же кгрунт з млином вешняком, ставком, сіножатми и лісами пречестному отцу Захарию, намісникови красногорскому, прислушающому до мнстра Золотоверхого Сто-Михайловского киевского, во вічност в поссесию мнстирскую, а владіние спокойное отдавши и вирекшися оного кгрунту зо всею фамиліею своею от рода в роди. По якой купчой пречестний отц Захария, намісник красногорский, просил и нас, уряду городового чорнуского, яко до книг наших міских записати, так и с книг естрат виписати слово в слово. Мы теж, пречечений уряд чорнуский, не прозрівши прошения яко в том слушного отца намісника красногорского потвержаючи для лучшой вірности и певности во вічние роди, казалисмо записати року // (**арк. 429 зв**.) 1714, октовр. третогонадцет дня.

Григорий Звірака, писар чорнуский, рукою".

П о м і т к а: У кінці документа намальовано коло, у котрому написано: *"місто печати"*.

ІР НБУВ, ф. 420, № 95, 2 арк. Оригінал.
ІР НБУВ, ф. 307, № 535/1763, арк. 428 зв.–429 зв. Копія.

[140] На полі напис: *" Захария, намістник Красногорский"*.

№ 285

1714 р., червня 2. Свято-Троїцький Красногірський Чорнуський монастир. – Купчий запис Йосипа Соляниченка про продаж Ліплянівського ґрунту монастирю

"Я, нижей на подписі выраженный, чиню відомо тим моим писанием кожному, кому о том відати будет належало, иж я продал свой власний кгрунт (лежачий подле дороги Поставницкой, названый Ліпляновский) до мнстра Красногорского чорнуского за золотих пят надцять. Которим кгрунтом волно законныком мнстра вишше вираженного владіти, уживати во вічние роды, що для ліпшого увірения даю сие мое писание с подписом руки моея, не уміючи писма, крт кладу.

Діялося в мнстру Красногорском року 1714, июн. 2.

Иосиф Соляниченко +".

ІР НБУВ, ф. 307, № 535/1763, арк. 429 зв. Копія.

№ 286

1714 р., листопада 5. Чорнухи. – Запис чорнуського уряду про продаж кринським священиком Онисифором Ястребським долини з сіножаттю наміснику Свято-Троїцького Красногірського Чорнуського монастиря Захарію

"Року тисяча седм сот четвертогонадцет, мсця ноемврия пятого дня.

Перед нами, урядом, Лаврентием Якововичем, сотником чорнуским, Романом Грушкою, атаманом городовим, Данилом Семеновичем, войтом, Тимошем Качаном и Андрієм Яценком, бурмистрами, пречестний отц Захария[141] намісник мнстра // (**арк. 430**) Красногорского чорнуского презентовал лекгацию Онисофора Ястребского, свщеника кринского, а жителя бившого чорнуского, в котором оний свщеник виразил, лекгуючи отчистую свою долину з сіножитю в листу писаном мнстру Красногорскому на вічние часи в поссесию отдаючи доброволне, ради спасения своего. А поневаж знаходячися в кревности Грицко Лейба по отшествиї з Чорнух Онисифора Ястребского помянутую долину продал прежде лекгациї Гаврилу Сеникови, обивателю позницкому, тож на вічние часи, а не давал от себе запису на свою продажу, аже тепер пречестний отц Захарий, намісник красногорский, по той данной лекгациї, поискуючи той долини на мнстир, припозвал Грицка Лейбу, продавцу, а Гаврила Сеника, обладателя той долини, до права ншго городового, прекладаючи о том, же, мовит, обявлял о сем его млсти добродієви пну полковникови лубенскому, а же Грицко Лейба, міркуючися з Гаврилом Сеником за оную долину и не міючи зараз где взявши гроший Сенику отложити, просил отца намісника, жеби Гаврилу Сеникови свои гроши заложил до вижиданя. Теды пречестний отц Захарий, намісник, усмотриваючи Гаврила Сеника труди, же тамо на долині много приобрітох користей и тратил ложеня, вернул гроший з нагородою за Грицка Лейбу талярий десят Гаврилу Сеникови, котрий принявши гроши, уступил долину зо всіми тамо пожитками на вічние часы, отдаючи во вічние

[141] На полі напис: *" Захария".*

роди мнстру Красногорскому и област належитую, помитикговалися между собою обі стороні приятелско. И ми пред то, уряд чорнуский, по такой их приятелской згоді обох сторон привертаем во вічистое владіние мнстру Красногорскому // (**арк. 430 зв**.) чорнускому и всей тамошной братії в поссессию, поневаж Гаврило Сеник уступил оной долини, лекгованой Онисифором Ястребским, в которую уже не будет интересоватися сам Сеник, жена его и чада, и на прошение пречестного отца намісника красногорского потвержаем во вічност сим ншим урядовним записом и печатю городовою покріпляем за рукою писарскою року, мсця и дня виш писанного.

Григорий Звірака, писар чорнуский, рукою”.

П о м і т к а: У кінці документа намальовано два кола, у котрих написано: *“місто печати”*.

ІР НБУВ, ф. 420, № 98, 2 арк. Оригінал.
ІР НБУВ, ф. 307, № 535/1763, арк. 429 зв.–430 зв. Копія.

№ 287
1715 р., січня 9. Київ. –
Грамота київського митрополита Йоасафа Кроковського про підтвердження прав мокіївського священика Андрія Димитрієвича на сухоносівські ґрунти та млин на річці Човнова

“Иосаф Кроковский, Бжиею млстиею православный архиепскп митрополит Киевский, Галицкий и всея Малыя Россиї.

Вам, пречестному отцу протопопі піратинскому и всему дхвенству тамошнему при блгсловениї ншем пастырском обявляем, иж презентовал нам превелебний в Бгу отц Иоаникий Сенютович, игумен мнстира Сто-Михайловского Золотоверхого киевского, універсал ясне велможного его млсти пна Иоанна Скоропадского, его црского прсвтлого влчства Войск Запорожских и обоїх сторон Днепра гетмана, потвержаючий всі купчиї и лекгациї кгрунтов, так в повіті Прилуцком, яко и в Чарнуцком, между которими потверждает ся купчая от отца Андрея Димитриевича, сщенника села Мокиевки, на // (**арк. 431**) ставок з млыном верхняком на річці Чолновой стоячий з приналежащим окрест того ставка пахатним полем, сіножатми и лісом, который то млынок достался отцу Андрею от отца Иоакима, презвитера села Сухоносовки, за дом пол пятаста золотих, за тую ж сумму продал ест от его, отца Андрея, превелебному отцу игумену Сто-Михайловскому, который просил и нас, архиерея о потверждение. Мы, послідующе волі ясне велможного его млсти пна гетмана и міючи певный интересс, понеже от дховных особ под властию ншею сущих, тые кгрунта обители Сто-Михайловской досталися ствержаем купчую от отца Андрея данную ншим пастырским писанием во вічные роды, варуючи того пилно и под неблгословением архиерейским приказуючи, абы ніхто так з близких, яко и далеких, кревных, дітей, внучат и праунучат, так первого посессора отца Иоакима сухоносовского, яко и другого отца, Андрея Мокиевского, поменений млынок со всіми его циркумстанциями или купным, или иным яким способом от

обители Сто-Михайловской во владіние отбирати не дерзал, ані жадной найменшой в пожитках и приходах з того млынка имущих быти из его окололичностей перешкоди и напасти не творил. Для лучшого достовірия в потомные часы сей нш патент рукою ншею архиерейскою и печатию катедралною митрополитанскою утвердися.

Року тысяча сімсот пятнадцятого, мсця ианупария девятого дня.

При церкві // (**арк. 431 зв**.) сто-Софійской митрополитанской киевской.

Звыш менованый митрополит Киевский, рукою власною".

П о м і т к а: У кінці документа намальовано коло, у котрому написано: *"місто печати"*.

ІР НБУВ, ф. 307, № 535/1763, арк. 430–431 зв. Копія.

// (**арк. 432–438 зв**.) – чисті.

// (**арк. 439**) *"Кріпости на Лисковщину или Лысковцы"*

№ 288

1544 р., серпня 10. Київ. –

Декрет київського воєводи Януша Юрійовича Гольшанського про підтвердження прав Свято-Михайлівського Золотоверхого монастиря на села Лисковці та Погонне

"Мы, Януш Юревич, княже Голшанское[a], воевода киевский, державца острицкий, смотрели есмо того діла. Стояли перед нами очивисто. Жаловал нам игумен Свтго Михайла Золотоверхого в Киеве Филарет[142] на десятника роты киевское Лаврина в тот обычай, штож, дей, которое имине на Припяти у Ворявичох дві службы людей на ймя Лысковщину, а погонную предок мой, небощик Макарей, игумен Свтго Михайла Золотоверхого, купил на вечност за сто коп грошей литовских к цркви Божей Свтому Михайлу у цтя его, толмача киевского Макара арменина, што был он на гсдри короли его млсти выслужил, которие имене было по смерти игумена Макария и по смерти толмача Макара арменина к той цркви через колко лет в покойном держаню то пак тот Лаврин нет відома, в который обычай дан медовую с того именя церковного сими разы недавно минулыми моцно кгвалтом побрал и к пожитку своему привлащил. И мы пытали Лаврина, десятника, штобы к тому за отпор чинил и Лаврин на то повідил, што ся дотычет жалобы игумена Филарета, што он менит, якобых я оную дан з ыменя монастырского побрал, ино я не з ыменя манастырского, // (**арк. 439 зв**.) але з ыменя моего власности своее тую дан за вижом врядничим побрал, которое имене на мене по смерти небощика, цтя моего Макара арменина, толмача, и от тещи моее, жоны его, по жонце их правом прироженым пришло и спало. Которое ж имене тест мой, небощик Макар арменин[143], на гсдри короли его млсти выслужил и лист потвержене его млсти гсдрское мел. Где ж Лаврин тую данину, лист гсдрский, на тое имене цтю его даный на паркгамине писаный под завісистою печатю, перед нами положил и повідил, иж

[142] На полі напис: *"Филарет, игум. Михай."*

[143] На полі напис: *"тесть"*.

того именя тест его, Макар арменин, толмач, игумену Макарю к манастыру Свтго Михайла Золотоверхого николи не продавал и игумен Филарет к тому повыдил, иж яком первей сего менил, так и тепер поведам, иж тест твой, Макар, тую выслугу свою, имене вишей мененое, предку моему Макарию, игумену к црквии Свтого Михайла за сто коп грошей продал и лист купчий весполок с тым привилем датою гсдрскою, которое ты тепер перед кнзем воеводою его млстю покладаеш и собе ку помочи береш предку моему тому игумену был дал, и было тое имене за живота Макария игумена[144] и по смерти его за колко игуменов через немалый час колко лет к црквии Божей тому манастыру во в покой држано, а ни от кого к тому упоминаня не было, нижли небощик пан Андрей его мл. Немирович, воевода киевский, за живота своего тое привиле от црквии Божей свтго Михайла до себе в заховане свое, яко подавца оного манастыра взял, а ты о том жадного припоминаня не чинил. А потом вже // (**арк. 440**) по смерти его млсти пана воеводине, пан Станислав Довойна на сес час будучий воевода полоцкий, через руки Фронцковы, тещи твоей Макаровой, арменце, его вернул. За которым она вже по смерти Макария, игумена, в колку летех за упоминати, а вед же оный игумен Гарасим листы купчии, через которыи на вечност к црквии Божей Макар, арменин, продал, покладал перед теперешним старостою луцким, маршалком гсдрским, на он час будучим, справцею воеводства Киевского, кнзем Андрієм Михайловичом Коширским, и перед иншими многими людми добрими, земяны киевскими, которыї тыї листы купчиї видели, а потом, кгды оный игумен Гарасим змер[a], тогды кнз Коширский тот манастыр неякому Подоприсвету[145] дал. Который же в том манастыри через пол рока мешкавши, з оного манастыря проч втек и тыї листы купчиї на оныї люди и на нивы црковныи, што в Киеве за валом и в валу, с собою побрал, албо нет відома, где их поде вал. Где ж кнз Андрей Коширский весполок з ыншими земяны киевскими, паном Ивашком Волковичом, а паном Тишою, а паном Василем Панковичом, а паном Тимохою, на то и лист под печатми своими црквии Божей дали. На котором сознане свое описали, иж тыї листы сами видели лист и тот их лист вызнаный игумен Филарет перед нами покладал и Лаврин повідил як тест мой, Макар арменин, к манастыру Свтго Михайла игумену Макарю того именя не продавал, так и Гарасим, игумен, листов купчих // (**арк. 440 зв**.) перед кнзем Коширским не покладал, ани о них відаю. И игумен Филарет положил перед нами лист потвержене гсдрское, в котором описует тот лист вызнане кнзя Коширского и с оных земян киевских, потвержаючи и тое ымене при манастири Свтго Михайла Золотоверхого зоставуючи, леч мы, заховываючися в том ведля статуту земского, пытали есмо игумена Филарета, если бы он ведля права доводнити хотел, абы мел Макар, арменин, тое имене к црквии Свтго Михайла игумену Макарю на вечност продати. На што и лист купчий с привилем гсдрским дал, а тыї бы листы под тым способом, яко вышей описано, міли з манастыря зъгинути и игумен Филарет повідил на то светками людей добрых, зацных, шляхту, которыї тому именю сут звідоми, иж его Макар, арменин, к манастыру Свтго Михайла продал, на што и листы купчиї за игумена Гарасима видели, а при игуменстве Подоприсветові[146] тыи листы зъгинули и давал светками напервей архимандрита прчстое Бгомтри манастыря Печерского отца

[144] На полі напис: *"По Макарии много было игум. до Филарета"*.
[145] На полі напис: *"Подоприсвет"*.
[146] Теж само.

Васяна[147], который на он час наместником у Киеві от митрополита Иосифа[148] был и пінязи Макару, арменину, за тое имене сто коп грошей через руки свои от игумена михайловского давал от Макария над то повідил земян гсдрских киевских пна Ивана Немирича, а пна Тимофея Проскуру, а пна Ивана Вялковича, а пна Федора Тишу, а пна Тимоху, а пна Василя Панковича и к тому при тых светкох сам хотел и готов был право поднести на том, иж тое имене Макар, арменин, на вечност к манастыру Свтго Ми // (**арк. 441**) хайла Золотоверхого продал за сто коп грошей игумену Макарию, на што и листы купчиї вже за игумена Гарасима были, а по смерти Гарасимові тыї листы за игуменства Подоприсветова з манастыра зъгинули. Где ж мы пытали десятника Лаврина, если бы он игумена Филарета на том, ку присязе, так теж и оных светков веде статуту прав земских ку сведецтву допустил, и Лаврин яко игумена ку присязе так теж и иных светков ку сведецтву допустит не хотел. Прото мытых всих речей их достаточне вислухавши и не хотіли были есмо сами никоторой стороне коротко вчинити, дали были есмо то на вырок всих их листи панов рад гспдрских Великого князства Литовского, и кгды ж есмо тыми разы у Литве при панех их м. были и тую жалобу игумена Филарета и отпор десятника Лаврина перед их млстю яко в том ншом листе стоит чести казали, причом и сам тот Лаврин, десятник, у панов их млсти на тот час был и панові их мл., вырозумевши з жалобы з жалоби и отпору обыдву сторон и ведля сведецства кнзя Коширского и земян киевских, што на листе свем описали, же тыї листи купчи на тое имене при игуменстве Гарасимові сами видели, а за Подоприсвита[149] тыї листы зъгинули, и теж видя потверженя гсдрского, а иж Лаврин и на свитки сластися не хотел, панові их мл. поспол з нами в том имен игумена михайловского Филарета правост знашли, а Лаврина винного и тое имене, вышей реченное, к манастыру Свтго Михайла Золотоверхого вечне держати присудили: мает тот игумен Филарет и по нем будучи игуменові оное имене, к тому мана // (**арк. 441 зв**.) стыру вечне и навіки непорушно держати и его вживати со всякими пожитки, платы и доходы доброволне. А вже через то Лаврин, десятник, з жоною своею и с тещею Макаровою, арменина, и по них будучий щадки не мают в тое имене вышей реченное ничим ся въступовати и никоторыми причынами нине и на потомниї часы под игумены михайловскими поискивати, але то мает спокойно к тому манастыру держано быти, и на то дали есмо манастыру Свтго Михайла Золотоверхого и игумену его Филарету и по нем будучим игуменом тот наш лист судовый з ншою печатю. А при том были городничий киевский, пан Иван Григоревич Служка, а ротмистр киевский пан Петр Пруцкий.

Псан у Киеві под лет. Бож. нарж. 1544, мсца август. 10 ден індикт[а] 2”.

П о м і т к а: У кінці документа намальовано коло, у котрому написано: *“місто печати”*.

ІР НБУВ, ф. 301, № 216 Г, по оп. 91, 4 арк. Оригінал.
ІР НБУВ, ф. 307, № 535/1763, арк. 439–441 зв. Копія.

---

[147] На полі напис: *“Васиан, арх. печер.”*
[148] На полі напис: *“Йосиф ІІ, митроп. киевск.”*
[149] На полі напис: *“Гарасим, Подоприсвет”*.

№ 289

1550 р., жовтня 24. Київ. –

Скарга ігумена Свято-Михайлівського Золотоверхого монастиря Сави маршалку Миколаю Нарбуту на князя Дмитра Романовича Любецького за наїзд його підданих села Острогляди на монастирську землю

"Велможному пану гспдну и брату моему милому, пану Миколаю Войтеховичу Нарбуту[а], маршалку гдрьскому, старосте мозырскому и кревскому, а дворянину гдрьскому пану Федору Тиши[б]. Тых часов стояли передо мною очивисто. Жаловал за позвы моїми игумен Свтго Михайла Золотоверхого Сава[в] и вся // (**арк. 442**) братя чернцы того манастыря на кнзя Дмитрея Романовича Любецкого и кнгню его млсти жону Полозовну[г] о том, иж люди его кузцовскии отнимают луг в людей их манастырских в лысковцов. В котором лугу всякии входы и пожитки им з людми его бывали и в том же лузе река, в которой бобровыи гоны, езы, дерево бортное, земля пашъная и сеножати, ловы звериныи и пташечъи и со всего того, повіда, людей их вон вытискают и там им входов мети не допущают, свиньи домовыи побили, жита потоптали и сена побрали и многии иншии кривды и шкоды починили. К тому теж люди кнзя Дмитреевы остроглядовцы в члвка их манастырского Ходоса в погонном острове вчале дубье бортное со бчолами отнимают, бчолы дерут и свои знамена новыї на дереве бортном кладут, а их старыї казят и коли тыї люди манастырский о тыи крывды и шкоды свои вряднику его жалуют, он их збивает, отповеди и похвалки чинит, а справедливости им николи с поддаными его учинити не хочет кнз Дмитрей за листом моцованым кнгни своее напротивку жалобы игумена михайловского отказ чинил тым, повіда, людем манастырским там в тот луг никоторого уступу ні не волно им там, яко езов бити, до реки ходати и бобровых гон гонити, земли похати, ани синожатей косити, одно, дей, в том месте волно людем манастырским два озера, поле там з людми моїми волочити, а инъших никоторых входов и пожитков им // (**арк. 442 зв**.) там ніт. Где ж я, выслухавши жалобы игумена михайловского и с отказу кнзя Дмитреева и бачечи на то, же то есть реч земленая, которая тут жадного конца приняти не могла, не кончилом того права и казал им обеюм сторонам на землю выехати и судеи собе на то з обу сторон побрати. На што они обедве стороне призволили, яко ж игумен михайловский и чернцы, братя его, з свое руки судями взяли твою млст, пне староста, а пна Федора Тишу, а кнз Дмитрей так же на то з свое руки судями взял дворян гсдрских пна Криштофа Кмитича, а пна Федора Елца и рок певный завитый там выехати и судей своих вывести приняли по святе прошлом Велицедни, которое будет ув ындикте девятом у двух неделях, а так и я вшой млсти за то прошу и желаю, абы вша млст згодившися с тыми судями кнзя Дмитреевыми на тот луг и остров земли и сеножати, где ся игумену и чернцом кривда видит, выехали и того межи ними досмотрели и справедливост том водле обычая права статуту земского вчинили, а я о том до кнзя Дмитрея писал, жебы он на тот рок сам там выехал и судей своих вывел и твердости и доводы свої, которыї на тот луг и остров в себе мети будет, перед вами оказал и в том ся з ними росправил и праву был послушно во всем. Естли ж бы кнз Дмитрей сам там выехати и судей своїх вывести не хотел, вша бы млст предся з руки игумена михайловского судями, там выехавши на том року, яко на зави // (**арк. 443**) том своеи стороне выслухавши жалобы и доводу его справедливост и сказанье наконец въделали и в том ся справовали, ничим статуту земского не отступуючи

и не откладаючи, болши того на иншии часы ести ж бы хто з вас з руки игуменовы судиею быти не мог, тогды он мает на то мети инъших судей собе побрати, который будут мети таковую ж моц судити и справовати, яко и вша млст, в сем моем листе описаный.

Писан у Киеві под літ Бож[ого] нарож[еня] 1550, мсца ок. 24 ден, индик[та] 9".

П о м і т к а: У кінці документа намальовано коло, у котрому написано: *"місто печати"*.

ІР НБУВ, ф. 307, № 535/1763, арк. 442–443. Копія.

№ 290
1555 р., вересня 9. Київ. –
Судовий лист Фенни Любецької-Полозівни про розмежування спірних лисковських ґрунтів з ігуменом Свято-Михайлівського Золотоверхого монастиря Симеоном

"Я, Фенна Дмитреевая Любецкого, Полозовна, явне чиню тым моим листом, кому будет потреб того выдати або чтучи его слышати, што отец игумен Семион[150] Стго Михайла Золотоверхого бил чолом его млсти пану Григорью Ходкевичу, воеводе киевскому, о кривды людей своих церковных лысковских, которыи люди земли свої мают поспол судеревныи з людми кнзя, а малжонка моего кузцовскими, яко земли пашныи, бортныи, сеножати и всякие входы и пожитки с тыми людми ншми. Ино его млт пан воевода за прозбою и чолом битем его рачил ему тут на тые земли придати ему судями пна Богуша Дешковского, а пна // (**арк. 443 зв**.) Богдана Шавулу и кды тые суди выехали там на тые земли церковные на рок зложеный на ден Рожества Пречистое, ино я в небытности кнзя свого, кнзя Дмитрея Любецкого, на тот же зложеный рок там выехала и з руки своее судей своих вывела, пна Богухвала Павшу а пна Тихна Коркошку и кды ся тые суди нши з убу сторон выехали, люди церковные лысковские за листом его млт. пна воеводиным мні на люди мої ся жаловали о земли судеревные, яко бы им от людей моих кривда ся діяла в земли пашной, бортной и сеножатех и во всяких уходех и пожитков. И тые суди, слухавши жалобы людей церковних, пытали: "Чи поспол вам тые земли пашные и бортные и сеножати з людми кнзя Дмитреевыми?" И люди церковне, так теж и люди мої кузцолские то з обу сторон вызнали, иж им всякая річ посполитая по половине, и тые суди нши так нашли, иж кождый члк свои входы, дерево бортное, зличити мает и под ким што болше будет, тот мает оповедати под присегою, а што ся дотычет земли пашне, хто мает ниву пашную, тот сябру своему мает дати против тое нивы толко ж тертежу, а под ким дерева бортного болшей, тот против того сябру своему мает дати дерева углядя и подтеребов и кремного и в долобов, иж бы ему также против того ся наполнило. А што ся тыче яко сеножатей и ловушок рыбных, што в лузе яко ся их млсть записали, то мают держати водле записов своих перших, яко и // (**арк. 444**) перед тым, кром озер, што неводы ходет, а о иншие всякие справы мужицкие. Я, жена Дмитреевая Полозовна, и отец игумен Семион справедливост есмо на обедве стороне

---

[150] На полі напис: *"Симеон"*.

вчинили, а которая бы сторона нарушила тую вгоду ншу, тот мает заплатит сторона стороне петдесят коп грошей, а если бы который члк наш з обу сторон то нарушил, таковый мает заплатити пану своему вины дванадцат коп грошей. И тому есмо ділу межи подданих нших рок зложили ден стго Дмитрея, который ма быт в року пятсот пятдесят пятом и на то есми отцу игумену Семиону дала сей мой лист под печатю моею, и под печатми судей моих, пна Богухвала Павши а пна Тихна Коркошки.

Писан літ. Бож.1555, мсца сеп. 9 ден.”.

П о м і т к а: У кінці документа намальовано три кола, у котрих написано: *“місто печати”*.

ІР НБУВ, ф. 307, № 535/1763, арк. 443–444. Копія

№ 291
1555 р., серпня 27. Київ. –
Лист київського воєводи Григорія Олександровича Ходкевича до князя Дмитра Романовича Любецького про заборону чинити кривду в землях Свято-Михайлівського Золотоверхого монастиря

“От Григоря Александровича Ходкевича, воеводы киевского, подкаморъего гсдрского, державци кормяловского, кнзю Дмитрею Романовичу Любецкому и малженце его кнгни Фенне Полозовне. Жаловал мні игумен Стго Михайла Золотоверхого отц Семион[151] и вся братя того манастыря о том, што ж де и твоя млсть озера Летовища, наданое от гсдря его млсти на тот манастыр, в котором де и твоя // (**арк. 444 зв**.) млст част на себе маеш и вжо по два годы сам и люди твої волочат, а ему и подданным манастырским жадного вступу до того озера мети не допущаеш и того озера волочити бorigиш и ку тому еще и другое озеро, которое здавна того манастыря властное ест, именем Подворное, межи землями людей манастырских в то ся, дей, млст вступуеш, не маючи до того никоторого дела, ани жадных листов и тое, дей, озеро манастырское отнимаеш. Ку тому теж жаловали мне, иж, дей, который луг и крыницы по половицы с тобою деланый тому манастырю, яко ловы зверинныи и пташи, дерево бортное то, дей, еси все собе забрал и тым подданным гсдрским манастырским в тот луг ходити не допущаеш и поданным своим кажеш, дей, твоя млст людей манастырских збивати и имаючи их и вешати, которыи люди их часом ледве от людей твоих кгды приидут до озер, або до тых входов ловити, повтекают, о чом жо, дей, первей сего за кнзя Пронского о то мело право быти вы, дей, с обу сторон не вступуючи в право, вгоду мели и листы едналными под заруками гсдрскими о том ся записали, иж мели вечне супокойне мети то пак, дей, ты, не дбаючи о тыи заруки а вгоду на рушаючи, пред ся кажеш кривду тому манастырю и людем манастырским чинити. Где ж, дей, и тых часов того прошлого лета людем црковным лысковцом и в погонном казал, дей, твоя млст людем своим з ыменя Хабенского проса пожати // (**арк. 445**) с пол третяста коп, и маку так же немало потресено, в чом же игумен и вся братя великую кривду и шкоду и втиснене немалое тому манастырю быти поведают и просили мене за

[151] На полі напис: *“Симеон”*.

то, абых о том мой лист до твоее млсти писал и навпоменул и служебника, которого своего ку тому им придал, иж бы он з ними в тих кривдах их манастырских до твоее млсти ехал, а так з руки их придал им земянина гсдрьского пана Бгуша Дешковского и служебника моего Богдана Ивановича Шавулу, с которыми аж бы твоя млст там до тых озер, до Летовища и Подворотного, так теж и до того лугу, и што ся там найдет, справедливого суду сторон будут ли то озера манастырскії аж бы твоя млст сам и люди твои ничим ся не вступовали и никоторых кривд тому манастырю и людем их манастырским болшей того не чинили и во всем ся супокойне ведлей запису вашого и зарук захавали, в чом бы отц игумен и братя того манастыря и люди манастырскії через то никоторых кривд и шкод от твоее млсти самого и от людей твоих не міли.

Псан у Киеве под лет. Бож. нарж. 1555, мсца август 27 ден."

П о м і т к а: У кінці документа намальовано коло, у котрому написано: *"місто печати"*.

ІР НБУВ, ф. 307, № 535/1763, арк. 444–445. Копія.

№ 292
1556 р., грудня 19. Київ. –
Випис з судових книг київського воєводи Григорія Олександровича Ходкевича про позов ігумена Свято-Михайлівського Золотоверхого монастиря Симеона князю Димитрію Романовичу Любецькому за ґвалтівний наїзд на село Лисковці

// (**арк. 445 зв**.) "Выпис с книг суда его млсти пна Григоря Александрович Ходковича, воеводы киевского, подкоморего гсдрского, державци кормяловского, под лет Божя нарож. 1556, мсца декабря, 19 день.

Што позывал позвы перед пана его млсть игумен монастиря свтого Михайла церкви Золотоверхое Семион[152] кнзя Дмитрея Романовича Любецкого о кгвалтовное наслане и пожате збожя в року пятдесят четвертом на земли церквъной села Лысковского и к тому теж позвал был на том же позве, иж в року пятдесят пятом перед Божим нароженем люди кнзя Дмитреевы села Остроглядовского, вшодши в землю лысковскую тридцятеро бчол з дерева бортного выдрали и тыиж, дей, люди остроглядовские невинне копу собравши, на оной копе людей церковных лысковских обухи позбивали и помордовали. Ино кнз Дмитрей, будучи припозван перед его млстю паном очивисте з игуменом ставши, на то повідил тым обичаем, што, дей, ожаловал мене отец игумен, абых я наслал людей своих на землю их а збоже кгвалтовне пожати козати мел, тогм, дей, николи церкви Божей а людем их церковным не чинил. А што ся, дей, дотычет жалобы отца игуменови на людей моих села Остроглядовского о подране был и о збыте людей манастырских тое село Остроглядовичи не ест у повете Киевского воеводства, але Троцкого повету, не повинен бых тут с того именя отказывати, а иж игумен таковыі кривды

[152] На полі напис: *"Семион"*.

подданым монастырским от людей моих менит быти, нижли николи в мене о тые вси жалобы на людей // (**арк. 446**) моих не жаловал справедливости не просил, и я, дей, теж сам и люди мои кузцовские и хвойницкие от подданых церковных так веле кривды нам, а так и тепер я на поданых моих яко о пожати збожя и подранье бчол и збите людей и о иншие вси крив[ды] черес право людем их монастырским там на одно местцо зъехавшися, право дам и справедливост вчиню, также бы ми игумен нехай о кривды людем моим поделаные на подданых монастырских право дал и справедливост вчинил игумен тут же перед паном его млсти стоячи, кнзю Дмитрею и людем его на людей монастырских справедливост уделати через право обецал. И зложили на то собе рок рожества Пречистое Бци свято напред пришлое, в року пятдесят семом, и просили пана его млст о вижа ку пригляданю оных прав, его млст пан придал им на то вижом наместника своего завского Ивана Колонтая. И то для памети его млст пан у книги свои записати козати рачил, на што и выпис с книг под печатю его млти панскою игумену михайловскому отцу Семиону ест дан.

Писан в Киеве”.

П о м і т к а: У кінці документа намальовано коло, у котрому написано: *“місто печати”.*

ІР НБУВ, ф. 301, № 216 Г, по оп. № 165, 2 арк. Оригінал.
ІР НБУВ, ф. 307, № 535/1763, арк. 445 зв.–446. Копія.

№ 293

1556 р., грудня 19. Київ. –

Випис з судових книг київського воєводи Григорія Олександровича Ходкевича про розгляд справи щодо відмови від озера Подворне в селі Лисковці на користь Свято-Михайлівського Золотоверхого монастиря між ігуменом Симеоном і князем Димитрієм Романовичем Любецьким

“Выпис с книг суда его млсти пана Григоря Александрович Ходковича, воеводы киевского, подкоморего гсдрского, державцы кормаловского, под літ.

Бож. нарож. 1556, мсца дек. 19 дня

Пан его млст того дела смотрети рачил, а при его млсти на тот час были посол его кролевскей млсти великий ордынский, кнз Андрей Семенович Одинцевича[а], а городничий киевский пан Александро Дмитрович жаловал за позвы своими игумен манастыря святого архангела Михайла церкви Золотоверхое Семион со всею братею чернцы того манастыря на дворянина гсдрского кнзя Дмитрея Романовича Любецкого о том, што ж, дей, он в луг посполитый наш и людей наших манастырских селца Лысковского, где здавна оные люди наши и мы сами вход мевали, а тепер там в тот луг вжитку жадного тым подданым ншим манастырским и нам самим міти не допущает, а озеро, дей, ншо церковное того ж селца Лысковского на ймя Поддворное мочно кгвалтом за себе забравши, зволочити казал, до которого, дей, озера его млст сам, а не предки его от давных чсов уступу никотрого не мевали. Княз Дмитрей тот жо, стоячи перед паном его млстю очивисто, оказ на то чинил тым обычаем, што ся, дей, дотычет лугу посполитого вашего манастырского и в нем вжитку всякого

в дереве бортном, в сеножатех, у криницах людей ваших лысковских з людми моими и жоны моее кнгни Фенны Полозовны села ншго Кузцовского того, дей, сам и жона моя и люди нши вам самым и людям вашым во всем входу міти по поло // (**арк. 447**) вине с тыми людми ншми кузцовскими не забороняем и заборонят не хочем; нехай там в том лузе тые люди ваши всего наполы з людми нашими вічне уживают, яко есмо ся и перво сего с предком твоїм, игуменом того манастыря Ионою, перед судями ншими выслаными там на тот луг от воеводы киевского его млсти небощика кнзя Фредриха Глебовича Пронского[б], паном Федором Елцом[в], а паном Солтаном Стецковичом[г], а с стороны манастырское служебниками его млсти пана воеводиными, паном Федором Тишою, а Григорем Василевичом в том едналным обычаем записали того ничим нарушати не хочем, одно што ся дотычет в том лузе гонов бобровых в реце езов, луки, осетрее озера, во лугова, аустетини (?) в твое ся вам и людям вашим не вступати, а озеро, которое называется Поддворное, ач в том там листе ншом на ймя не описано, але иж ся так упираете, жебы было церковное, хотя ж то достаточне вім, иж тест мой небощик, пан Полоз, того озера во вживани был. Мы и того озера церкви Божей к манастырю святого Михайла поступуем и в то ся я сам, жона моя и діти вічне уступовати не хочем, так теж и игумен з братею чернцами перед его млстю паном гонов бобровых в том лузе, езов по реце, луки, осетрее озера, во лугова вырен в том вжитку никоторого собі на манастыр и людям своим лысковским не міти ведля описаня предка своего Ионы игумена, яко то и на листе от кнзя Дмитрея // (**арк. 447 зв**.) и от кнгни Фенни, малжонки его, к манастырю даном игумен перед паном его млстю описано показал. А так пан его млст с обу сторон выслухавши межи ними тых тих речей, яко ся то пред его млстю точили, рачил то для памяти у книги свои казати записати, на што и выпис с книг игумену Семиону и брати чернъцом у манастыр святого Михайла к церкви Золотоверхой под печатю его млсти панскою ест.

Дан писан у Киеві”.

П о м і т к а: У кінці документа намальовано коло, у котрому написано: *“місто печати”*.

ІР НБУВ, ф. 307, № 535/1763, арк. 446–447 зв. Копія.

№ 294
1569 р., березня 1. Люблін. –
Лист Сигізмунда ІІ Августа Щасному Харлинському
із забороною чинити кривду в лисковських землях
Свято-Михайлівського Золотоверхого монастиря

“Жикгимонт Август, Божю млстию корол полский, руский, пруский, жомътский, мазовецкий.

Дворанину нашому Щасному Харлинскому[а]. Жаловал нам игумен со всею братею чернцами манастыря светого Михайла Золотоверхого с Киева о том, што ж, дей, ты именя их манастырскому на ймя Лысковцов в зобраню кгрунту того именя их властивого в побраню без винности яловиц, баранов, гусей, кур и инших реч в подданых их того ж меня сам кривдиш, урупнику слугам и подданым своїм хабенским тому именю и подданым их кривды и

шкоды чинити допущаеш и великий им утиск чиниш, в чом они собе от тебе, от врядника, слуг и подданых // (**арк**. **448**) твоїх хабенских кривды и шкоды немалые быти поведают, и били нам чолом, абыхмо им таких кривд и шкод безвинных от тебе, врядника, слуг и подданых твоих хабенских терпети не допущали и през лист наш тебе навпоменули. Прото будет ли так, яко они нам жаловали невдячне то от тебе приймуем, навпоминаем и приказуем тобе, абы еси будет ли што того кгрунту их за себе забрал им в целости отдал и к тому именю их засе привернул, а враднику, слугам и подданым своим хабенским тые вси грабежи яловицы, бараны, гуси, куры отдати и поворочат, албо за то поплатити казал. А гдебы того поворочат або поплатит не хотели и ку тому бы ся не знали, ты бы з них игумену и чернцом того манастыра справедливост слушную без отволоки учинил и болше того безправне кгрунту их не забирал, врадовнику, слугам и подданым своїм забирати и таковых невинных грабежов подданым их чинити не казал, а было л бы тобе до них якое дело, ты ся з ними правом ся обыходил конечно.

Писан у Люблине лета Божего нароженя тисеча пятсот шестдесят девятого, мсця марца, первого дня.

Лаврин Война, подскарбий и писар".

П о м і т к а: У кінці документа намальовано коло, у котрому написано: *"місто печати"*.

ІР НБУВ, ф. 307, № 535/1763, арк. 447–448 зв. Копія.

№ 295
1602 р., серпня 15. Київ. –
Випис з гродських книг Київського воєводства свідчення возного Станіслава Карського в справі Миколи Щасного Харлинського та ігумена Свято-Михайлівського Золотоверхого монастиря Йосифа Мировського про розмежування озер Подворне й Остриця

// (**арк. 448 зв**.) "Выпис с книг кгродских воеводства Киевского.

Лета Божего нароженья тисяча шест сот второго, мсца авъгуста, петнадцатого дня.

Пришедши до враду его кр. мл. кгродского киевского до мене, Станислава Викгуры, на сес час будучого на местцу урядовым у Киеве, от его мл. пна Вацлава Вилгорского, подвоеводзего киевъского, велебный в Бозе отец Иоасахв Мировский[153], игумен манастыра киевского светого Михайла аргангела церкви Золотоверхое сам от себе и именем всих еже о Христе братии чернъцов капитули помененого манастыра Михаловского, так яко и первей сего, августа третего дня, жаловал и оповедал на его мил. пна Миколая Харлинского, подкоморича киевского, о том, иж пропомневши постановеня его мл. небожчика пна подкоморего киевского, пна отца своего, и вины межи нами сто коп положеное року тепер идучого, тисеча шестсот второго, мсца августа, первого

[153] На полі напис: *"Иоасаф Мировский"*.

дня за росказанем и ведомостю его мл. пна Миколая Харлинъского наехавши моцно кгвалтом врадник остроглядовский на йме Войтех Кгромадцкий з ыншими слугами и поддаными его мл., так остроглядовскими, яко и красноселскими, которых всих слуг и подданых своих его мл. сам лепей знает и именя их ведант, кгвалтовне озеро наше власное манастырское церкви Светого Михайла Золотоверхой киевской, здавна служачое, меновите прозываемое Подворное и озеро другое з его мл. нам, манастыру Михайловскому по лету служачое, прозываемое Осетрыца, которые на сес рок власне нам, на манастыр Михайловский прихо // (**арк. 449**) дило, поволочил, которы же то врадник з слугами и с поддаными его мл. пна Миколая Харлинъского з волею и ведомостю его мл. кгвалтовне помененые озера нам, манастыру Михайловскому служачие лисковские, поволочил и волочит, шкоду нимилую учинил и чинит и спокойного стародавного нашого уживанья оных озер наших церковных в кгрунте сполно з его млтю нашом кгвалтовне и безправне выбил и выбивает, за которым выбитем спокойного держаня к уживаню и поволоченя и половеня в оных озерах нам, манастыру Михайловскому киевскому, належачих шкодуем, дей, собе от его млти сто коп гршей и просил мя, ураду, его мл. отец игумен михайловский, от себе и именем всих еже о Христе братиї манастыра Михайловского о возного нашого леда не оного кгвалтовного озер поволоченья и половеня рыб, я его млсти на то енерала возного земли Киевское шляхетного Станислава Карского придал, который енерал возный там бывши и пришедши на врад, до книг кгродских киевских в року теперешнем тисеча шестсот втором, мсца августа, пятогонадцат дня квит сознаня своего под печатю и с подписом руки своее тыми словы подал: “Я, Станислав Карский, енерал возный земли Киевское, сознавам на сем квите моем, иж будучи мне прыданым на потребы его милости отъца Иосахва Мировского, игумена манастыра киевъского светого Михайла архангела церкви Золотоверхое и всей еже Христе брати капитуле помененогоманастыра Михайловского, яко ж року тепер идучого шестсот второго, мсца августа, семого дня, был есми во йменью их млсти в селе Лысковцах и там же под селом Красноселским за оказанем атамана // (**арк. 449 зв.**) их мл. лысковского на мя Дронка Калениковича и инших подданых их мл. лысковских видел есми озеро зволоченое подле Припети уступное, прозываемое Осітрица, зволоченя тут же на березе того озера знаки сохи, што сети висили, луски и слену немало, што там же и рыба чинена, а в другое озеро, прозываемое Подворное подворнуем (?) красноселским знаки ест, жело власне и жаки под тим озером стоят, которыми в том же озере рыбы ловят, и оповедали предо мною, возъным, тот атаман лысковъский Дронъко и вси подданые лысковъские, иж, дей, пне возный тые озера кгвалтовне зволечены и волочат урадник остроглядовский Вотех Кгромацкий от его мл. пна Миколая Харлинского через иншии слуги и подданые и входники свои. А так я, возный, што и видел, и в поведаню от них слышал, то на сем квите моем ку записаню до книг кгродских киевъских его млости отъцу Иосахву Мировскому, игумену светого Михайла церкви Золотоверхое киевъскому, и капитуле того ж манастыра Михайловского дал есми, которое ж то сознане возного до книг кгродских киевских ест записано, с которых и сес выпис под моею печатю на то ест выдан.

Писан у Киеве.

Андрей Сурин писар кгродский киевский.

В небытности на тот час у Киеве его млсти пна Андрея Сурина, кгродского киевского писара, Иван Высоцкий, подписокок[154].

Корикгован с книгами".

П о м і т к а: У кінці документа намальовано коло, у котрому написано: *"місто печати"*.

ІР НБУВ, ф. 307, № 535/1763, арк. 449–449 зв. Копія.

№ 296
1602 р., листопада 23. Київ. –
Випис з гродських книг Київського воєводства про примирення Миколи Щасного Харлинського з ігуменом Свято-Михайлівського Золотоверхого монастиря Йосифом Мировським стосовно розмежування озер Подворне й Остриця та сіножаті в селі Лисковці

// (**арк. 450**) "Выпис с книг кгродских воеводства Киевского.

Лета Божего нароженя тисеча шестсот второго, мсца ноябра двадъцат третего дня.

На рочкох кгродских киевских дня третегонадцат мсца ноября, в року звыш описаном прыпалих и судовне отправовати зачатих, перед нами, Вацлавом Вилгорским, подвоеводим, а Филоном Стрибылем, чашником его кор. млти судъею, врадниками судовими кгродскими киевскими, ставши очевисто у суду их мл. в Бозе велебный отец Иосаф Мировский, игумен свтго Михала Золотоверхого киевский, сам от себе и именем всее брати капитулы манастыра Михайловского, яко повод з одное, а его мл. пан Миколай Харлинъский, яко позваный з другое стороны ку записаню до книг кгродских киевских сами устне и доброволне вызнали в тые слова, иж што пропадала справа межи нами за позвом кгродским киевским в жалобе манастыра Михайловского по мене, Харлинского, на нинешние рочки выданым, а то якобы зловене озера, назвиском Подворного, и другого Осетрица, также покошене сеножатей в лугу межи именями нашими, то ест манастырского Лысковщины, а мене, Харлинского, Красноселя // (**арк**. **450 зв**.) и о вибите спокойного держаня о заруку и шкоды зознанем урядовым небіжчика, пна подкоморого киевского, пна отца моего Харлинского, на то заложонные, яко ширей тот позов в собе объмовляет, а так мы, не приймуючи тое справы на розсудок правный розънялисмы межи собою на угоду и померковане приятелское до часу певного, то ест мсца августа первого дня, в року пришлом тисеча шестсотном третом водлуг нового календару на местце певное, то ест на кгрунты межи поменеными именями лежачие у озера Подворного, где обе стороне маем и будем повини становитисе и высадивши с кождое стороны по дву приятел, перед оными право одержанье свое стародавное показати и через вынализок их померковатисе и розницы так кгрунтовые, яко и поточные успокоити буд ростятем кгрунту и лугу буд теж один другому стародавное держанье признавши листами записами умоцнити, а гды басми се

[154] Так у документі, писар помилково написав два рази закінчення "*ок*".

на оном року и местцу не погодили. Тогды за тым же позвом перед судом кгродским киевским на рочках кгродских, которые напервей потом выездом нашом сужоны будут, о то все правне росправити будем повинни, заховавши собе на обе стороне вцале вшелякие обороны правные и просили, абы тот розейм до книг кгродских киевских было записано, што ест записано. С которых и сес выпис под нашими печатми на то ест выдан.

Писан у Киеве.

// (**арк. 451**) "Андрей Сурин, писар кгродский киевский.

Корыкговано с книгами".

П о м і т к а: У кінці документа намальовано два кола, у котрих написано: *"місто печати"*.

ІР НБУВ, ф. 420, № 20, 2 арк. Оригінал.
ІР НБУВ, ф. 307, № 535/1763, арк. 450–451. Копія.

№ 297
1603 р., жовтня 20. Київ. –
Випис з гродських книг Київського воєводства свідчення возного Олександра Пироговича в справі Миколи Щасного Харлинського та ігумена Свято-Михайлівського Золотоверхого монастиря Йосифа Мировського про розмежування озер Подворне й Остриця

"Выпис с книг кгродских воеводства Киевского.

Літа Божого нарожения тисеча шестсот третего, мсца октебра, двадцятого дня.

На рочкох судових кгродских киевских, которые от дня пятогонадцат мсца октебра, в року теперешнем тисеча шестсот третем припали и судовне отправоватисе зачали, перед нами Вацславом Вилгорским, подвоеводим, а Филоном Стрыбылем, чашником его кр. млсти и судею, врядниками судовыми кгродскими воеводства Киевского, ставши очевиста возный енералный Александер Пирогович ку записаню книг кгродских киевских через квит свой сознане учинил, в тые слова: "Я, Александер Пирогович, енералный возный земли Киевское, сознаваю тым моим квитом, иж року тепер идучого тисеча шестсот третего, мсца августа, второго дня от него и положил есми позов кгродский киевский в ыменю и дворцу его млсти пна Миколая Харлинского Красноселю, который позов увотугнувши у двери сененные в том двору, дворни само и челяди в том дворцу будучой оказалем, в жалебе // (**арк. 451 зв**.) в Бозе велебного отца Иосафа Мировского, игумена и капитулы манастыра светого Михайла Золотоверхого киевского, по его млсти пна Миколая Харлинского выданый. А то о кгвалтовное выбите спокойного держаня з луга сполного манастыру Михайловскому от именя их Лысковского и Лучичов з ыменем его млсти п. Харлинского Кузницовцами, новопрозываемым Красноселем, из озер, прозываемых Подворного и Осетрицы и теж о нестане, яко на завитом року на кгрунте пречечоным лисковским и красноелским и нечинене досит ведле розейму на местцу певном у озера манастырского Подворного о заруки и шкоды за тым походячие, яко жалоба и вся справа на том позве описана и достаточне доложена и рок ку праву на рочки пришлые кгродские киевские дня

п'ятнадцятого, мсца октебра, в року теперешнем тисеча шестсот третем становитисе зложон ест и того положена позву ку записаню до книг кгродских киевских далем сес квит с печатю моею и с подписом руки". Писан у Киеве року тисеча шестсот третего, мсца октебра, шестогонадцат дня. Которое ж то очевистое возного на квите с печатю и с подписом руки его поданое сознане до книг кгродских киевских ест уписано, и сес выпис под нашими печатми отцу игумену и чернцом ест выдан.

Писан у Києве".

П о м і т к а: У кінці документа намальовано два кола, у котрих написано: *"місто печати"*.

ІР НБУВ, ф. 307, № 535/1763, арк. 451–451 зв. Копія.

№ 298
1603 р., листопада 10. Красносілля. –
Лист-примирення між Миколою Щасним Харлинським та ігуменом Свято-Михайлівського Золотоверхого монастиря Йосифом Мировським про розмежування лисковських та красносільських земель

// (**арк. 452**) "Я, Миколай Щаснович Харлинский, ознаймую сим листом моим, кому бы того ведати належало, иж што которые розници и споры от часу немалого бывали в кгрунтех и лузех сполных села нашого Красноселского, а именя их млсти велебного в Бзе отца Иосафа Мировского, игумена и всее еже о Христе братиї капитулы манастыра Михайловского Золотоверхого киевского, села Лысковского, с которых то розниц проходило до частых за торжек грабежов и розных кривд. А то для непорядного розделеня а суместного уживаня тых половиц на обе стороны служачих лугу и пожитков, в них будучих, зачим межи нами позвы и процесы правные уростат мусели. Тогды мы, прихиляючисе до згоды, абы вже болш межи поддаными нашими сваров и ростырков не было, заложенем собе часу и року певного, то ест в року теперешнем тисеча шестсот третем на ден десятый мсца ноебра на тие кгрунты звеш менованого именя нашого з их млстию велебным отцем Иосафом, игуменом и всею о Христе братиею, капитулою манастыра Михайловского обе стороне выехали, приятелское померковане, згоду и статечное ростяте тых обудвух половиц наших, лугов, пожитков в них будучих, на часы вічные // (**арк. 452 зв**.) учинили, таковым обычаем, иж што подданые нши указовали и менили быт именю нашому Красноселскому от села Лысковского, в кождом от чотырох островов судерев, то ест меновите остров Лысковщину, на котором село Лысковцы седят и Пужир, другий остров в дереве бортном, в нивах пашных, в реках, речках, болотах, лузе, озерах ровно по половицы и во всяких инших пожитках, выневши толко на сторону звічные наши бобровые гоны и берег реки Припети, до которых и предки их, и их млст сами ничого не мели. Противным зас обычаем именю их млсти велебного отца Иосафа, игумена, и всее братиї капитулы манастыра Золотоверхого церковному Лысковцов от села нашого Красноселя остров Узлуже и Засторожече, другий остров, также в дереве

бортном, в нивах пашных, в реках, речках, болотах, лузе, озерах, сеножатех, по половицы и во всяких инших пожитках. То мы признавши собе зобополне и злучивши вси островы заодно з обу сторон на узнане приятелское пустивши, оные выш помененые островы, которых есмо межи собою непорадне уживали, островали межи себе есмо розобрали, а меневите островы два: Узлуже и Засторожече, яко се сами у собе здавна з віку мают зо всими землями бортными, з нивами пашными, пробками, з реками и речками, болотами, ловы звериными и пташними з перевестем и всякими иншими пожитками, яко перед тым подданые наши з поддаными церковными манастыра Золотоверхого киевского уживали, и лугу половицу з озеры и речками в ним лежачими, ловы рыбными и сеножатми от границы села Масанов их млсти велебно // (**арк. 453**) му отцу Иосафу, игумену, и всей братиї капитуле манастыра светого Михайла церкви Золотоверхой киевской, в моц, держене и вічное уживане, ничого с тых выш помененых островов и лугу и озер и пожитков, в них тепер будучих и на потом через нашу сторону вынайденых на себе не оставуючи вічними часы, кром подданих, а гонов бобровых пустилем и поступилем, яко ж для помешки певне, а не омылные знаки границ в лузе покул хто знал половицы кгрунтов своих уживати мает, через тых же з обополных нижей помененых приятелей наших починили знаками рубежов в дереве и копцами землеными оточили есмо. А напервей над речкою Вязем на Пете первый копец засыпали и тны три у дубе натяли, от тоее Вязя – речки через греду к глыбокому вертебу, тут другий копец коло дубов и тны три у вербе з глыбокого вертебу в Перенобитку речку, поперек речки, тут третий копец и тны три у вербе и четвертый копец и тны три у вербе с Перенобитки к Озередищом, тут за Озередищами пятый копец над долиною и тны три у дубе, тою долиною у кривую долину за дорогу, тут за тою дорогою шостый копец усипали и тны три у дубе зарубали, тою кривою долиною у переволоку Осетрицкую, тут семый копец и тны три у дубе, тут же и осмій копец над тоюю кривою долиною и тны три у дубе, оттоле к вербью над рекою Припетю, тут великий копец нарожный и тны три у вербе, з вербья у реку Припет, зоставуючи толко нам волный берег реки Припети на себе вічными часи Припетю рекою на низ до границы Масановское, яком сам держал и спокойне уживал. Так же на другую сторону против тых островов островы два: Лысковщину и Тужир, яко се сами у собе мают з деревом бортным, з нивами пашными и пробками з реками и речками, болота // (**арк. 453 зв**.) ми, ловы звериными и пташиними, з перевозем (?) и всякими иншими пожитками и половицу лугу з озеры в ним лежачими, и бобровыми гонами и сеножатми от границы села Оревич, их млст мне, Миколаеви Харлинскому, в моц держане и уживане вічное, кром подданых их маетности, которые яко их были и быти мают, пустит и поступит рачили. И так се то за узнанем приятелским на обе стороне, сполное и вечистое померковане учинило, и на вечные часы постановило и заварло, што собе на вси пришлые и вічные часы здержати и на рочкох близко пришлых кгродских киевских мсца декабра, десятого дня, в сем року шестсот третем припадаючих, признати и змоцнити маем и будем повинни, особливо то варуючи, если бы которое колвек стороны мимо сее постановене наше, взрушаючи его подданый, который перешкоду якую в кгрунте, в дереве и пожитках яких колвек подданым другое стороны чинити мел, таковый кождый

пну своему заруки коп двадцят, а стороне обрâжоной другую коп двадцят и вси шкоды нагородити мает. И сее постановене нше вічно и непорушно державо быти мает, и на то есми дал их млсти отцу игумену и всей братиї о Христе капитуле манастыра Михайловского киевского, сес мой лист под печатю моею и с подписом власное руки мене, Миколая Харлинского, до которого листу за устною прозбою моею их млст пнове приятели и едначи наши зобополные на той справе будучие, печати свої притиснути и руки свои подписати рачили, меновите его млст пн. Ян Ондил Струкцас и дворенин его к. мл. его мл. пан Миколай Воронецкий, его мл. пан Давыд Солтан, и возные енералные воеводства Киевского Ян Соколовский, енерал, Александер Пирогович, енерал.

Писан у Красноселю по нароженю Сна Бжго року тисеча шестсот третего, мсца ноебра, десятого дня // (**арк. 454**).

Mikolay Chalesky[a], nostro blac.(?), reką swą,

Dworanin Strukcas jeo.k.mśći, ręką swą.

Jan Sokołowsky, ienerał ziemie Kyowsky, ręką swą.

Mikołai Woroniecky, ręką swą.

Печатар прошоный Двд Солтан, рукою swą власною.

Александер Пирогович, власною рукою".

П о м і т к а: У кінці документа намальовано шість кіл, у котрих написано: *"місто печати"*.

ІР НБУВ, ф. 420, № 23, 2 арк. Оригінал.
ІР НБУВ ф. 307, № 535/1763, арк. 452–454. Копія.

№ 299

1603 р., листопада 10. Красносілля. –

Мирова угода між Миколою Щасним Харлинським та ігуменом Свято-Михайлівського Золотоверхого монастиря Йосифом Мировським про розмежування лисковських та красносільських земель за островами Лисковщина, Тужир, Узліжжя й Засторожиче

"Сталосе ест певное, а неотменное постановене межи нами, Миколаем Харлинским, з одное, а отцем Иосафом Мировским, игуменом, и всею капитулою манастыра светого Михайла Золотоверхого з другое стороны, таковым способом, иж што мы обоя сторона межи подданими своими мели розные кривды заяст и розницу от именей своих пна Харлинского Красноселя, а манастыра Михайловского Лысковцов в сполных кгрунтех, лузех и разных пожиткох по половицы на обе стороне належачих, а то для непорадного а сполного уживаня нашого отколе и затяги правные за позвы манастырскими межи собою есмо мыли, тогды за зложенем згодным року и местца, то ест дня нинешнего мсца ноебра десятого, в сем року тисеча шестсот третем на месцах розним станувши, через приятил своих зобополных згоду и поровънане в кгрунтех, лузех, озерах и иных всих пожиткох суместных учини // (**арк. 454 зв**.) ли и межи себе островами землю для помешки розобрали знаки певние способом границ водою и суходолом положили. А меновите на сторону отца игумена и капитулы манастира Михайловского Золотоверхого киевского

зосталисе островы два: Узлуже и Засторожече зо всими их приналежностями, а на сторону зас его мл. пна Миколая Харлинского зосталися два островы Лысковщина и Пужир, теж зо всими пожитками и приналежностями, яко се в собе мают одному от другого обрубом, яко о том достаточные листи записы на обе стороне даны в собе обмовляют, а иж подданые обудвух сторон тых именей розно и непорядно яко кузцовцы або красноселцы, так лысковцы и лучичи седели, тогды за згодным теперешним постановенем нашим собе обовезуемсе тых подданых кождая з нас сторона на свои островы перенести, то ест я, игумен, и капитула село Лысковцов и Лучичов з острова Лысковщины и Тужира на Узлуже або Засторежене, а его мл. пан Харлинский – з острова Узлужя и Засторожеця дворец свой и село Красноселе на Лысковщину и Тужир певного часу скоро, даст Бог, зима зыйдет навесні, в року пришлом, тисеча шестсот четвертом, з домами и зо всим будованем без всякого омешканя так, як бы ся одному в другого островех ничого перешкоды не зоставало и што кому в его островах, в обрубе пожитков пришло, тот мает власности пожитков своих уживати, а в речках, болотех и иных живцах, которые ты подданые обеюх сторон заровно уживати мают, варуючи того, иж если бы которая колвек з нас сто // (**арк. 455**) рона тому постановеню досит учинит не хотела, подданих не знесла албо постановене нарушила, тогды за припозванем перед кождым судом кгродским, земским и трибуналским бы и неналежным, не заживаючи жадных зволок и оборон правних и неправных, скутечне усправедливитесе, закладу коп двесте грошей литовских и вшелякие шкоды за тым поднятие укривжоному упорный и не чинечий досит сему постановеню нашому заплатити и нагородити мает и будет повинен. А по заплаченю пред ксец (?) постановеню нашому досит во всем чинити маем и будем повинни, якож и судови кождому и неналежному моц и належност суду той справе сим записом даем и обовезуем аж до скутечного досит учиненя одному от другого обеюх сторон, што все собе здержати под вышречоными обевязки обовезуючи на змоцнене тоей речи сее постановене под печатми и с подписом рук своих, также с печатми и с подписом рук своих, также с печатми и с подписом рук еднаго на той справе будучих от нас устне прошоных нижей помененых особ их мл. его мл. пна Яна Ондиля Струкцаса и дворенина его кр. мл., а пна Миколая Воронецкого, пна Давыда Солтана ку записаню до книг есмо далы.

Писан у Красноселю, року тисеча шестсот третего, мсца ноебра десятого дня.

Иосаф Мировский, игумен михайловский золотоверхий киевский, рукою власною.

Mikołay Charłysky na Ostrohlas., ręką swą. // (**арк. 455 зв**.)

Jendziło Jan na Krzemienicy, ręką swą.

Dawid Sołtan, ręką.

Mikołai Woroniecky, ręką swą”.

П о м і т к а: У кінці документа намальовано п’ять кіл, у котрих написано: *“місто печати”*.

ІР НБУВ, ф. 420, № 22, 1 арк. Оригінал.
ІР НБУВ, ф. 307, № 535/1763, арк. 454–455 зв. Копія.

№ 300
1603 р., грудня 20. Київ. – Випис з гродських книг Київського воєводства свідчення возних Яна Соколовського та Олександра Пироговича в справі Миколи Щасного Харлинського та ігумена Свято-Михайлівського Золотоверхого монастиря Йосифа Мировського про розмежування лисковських та красносільських земель

"Выпис с книг кгродских воеводства Киевского.

Літа от нарожения Сна Божого тисеча шестсот третего, мсца декабра, двадцатого дня.

На рочках судовых кгродских киевских, которые от дня десятого, мсца декабра, в сем року тисеча шестсот третем, припали и судовне отправоватисе зачали, перед нами, Вацславом Вилгорским, подвоеводим, а Филоном Стрыбылем, чашником его кр. млсти и судею, врядниками судовими кгродскими киевскими постановившисе очевисто у суду возные енералные воеводства Киевского урожоные Ян Соколовский и Александер Пирогович, квит свой под печатми своими и с подписом рук до вписаня до книг кгродских киевских перед нами признали, писаный в тые слова: "Я, Ян Соколовский, а я, Александер Пирогович, возные енералные воеводства Киевского, сознаваем сим нашим квитом ку записаню до книг, иж року тепер идучого // (**арк. 456**) тисеча шестсот третего, мсца ноебра десятого дня, за зложенем року и месца от его млсти пна Миколая Харлинского и его млсти отца Иосафа Мировского, игумена, и всее капитулы чернцов светого Михайла Золотоверхого з обудвух сторон, то ест межи именями их млсти, называемым Красноселем и Лысковцами, былисмы на справе их млсти выш речоных особ, а зъехавши на помененые кгрунти на местца розниц з их млстю обема сторонами и приятелми их млсти з обополными до справы нижей помененое высажоными, гді их млсти обоя сторона, чинечи о вси розницы кривди и затяги правные, вечистий покой межи собою и подданимы своими тые кгрунты, луги и вси пожитки, в них будучие, через тых приятел своих, то ест их млсти пна Яна Ондила Струкцаса и дворенина его кр. млсти пна Миколая Воронецкого, пна Давида Солтана, при бытности нас, возных, и сторон шляхтичов, пна Марка Тишевского, пна Василя Черкаса, а Калпора Сутковского, при нас будучих, розобрали, поделили, а меновите островы два Узлуже и Засторожече, яко се сами у собе здавна з віку мают зо всими землями бортними, з нивами пашными, пробками, з реками и речками, болотами, ловы зверинными и пташими, з перевелем и всякими иншими пожитками, яко перед тым подданые его млсти пна Миколая Харлинского з поддаными церковнимы манастыра Золотоверхого киевского уживали, и лугу половицу з озеры и речками вним лежачими, ловы рыбны // (**арк. 456 зв.**) ми и сеножатми от границы села Масанов их млсти велебному отцу Иосафу, игумену, и всей братии капитуле манастыра светого Михайла церкви Золотоверхой киевской в моц, держане и вечное уживане, ничого с тых вышпомененых островов и лугу и озер и пожитков, в них тепер будучих, и на потом через его млсти сторону вынайденых, на себе не оставуючи, вічними часы, кром подданых, а гонов бобровых его млст пан Миколай Харлинский пустити и поступити рачил, яко ж для помешки певне, а неомылные знаки границ в лузе покул хто з их млсти половицы кгрунтов своих уживати мает через тых же зобополных

вышпомененых приятелей своих починили, знаками рубежов в дереве и копцами землеными оточили, а меновите над речкою Вязем на Пете первый копец засыпали и тны три у дубе на тяму, от тоее Вязя речки через греду к глыбокому вертебу тут другий копец коло дубов и тны три у вербе, з глыбокого вертебу в Перенобитку речку, поперек речки, тут третий копец и тны три у вербе, и четвертый копец и тны три у вербе с Перенобит к Озередищом, тут за Озередищами пятый копец над долиною и тны три у дубе, тою долиною у Кривую долину за дорогу, тут за тою дорогою шостый копец усыпали и тны три у дубе зарубали, тою Кривою долиною у переволоку Осетрицкую, тут семый копец и тны три у дубе, тут же и осмый копец над тою Кривою долиною и тны три у дубе, от толе к вербю над рекою Припетю, тут великий копец нарожный и тны три у вербе // (**арк. 457**) з вербя у реку Припет, зоставуючи толко волный берег реки Припети на себе, его млст пан Харлинский вічными часы Припетю рекою на низ до границы Масановское, яко его млст пан Харлинский держене свое быт меновал. Так же на другую сторону против тых островов островы два Лисковщину и Тужир, яко се сами у собе мают з деревом бортным, з нивами пашними и проробками, з реками и речками, болотами, ловы зверинными и пташиними, з перевелем и всякими иншими пожитками, и половицу лугу з озеры, в ним лежачими, и бобровыми гонами, и сеножатми, от границы села Оревич их млст, его млсти пну Миколаю Харлинскому в моц держене и уживане вечное, кром подданых и их маетности пустит и поступит рачили. Яко ж зміцнивши, то все записали на обе стороне, заклад на подданых своих в нарушеню того постановеня своего обе стороне по двадцати коп на пна, а по другой двадцати коп на сторону обpaжоную подданым своим заложили и так то скончили, то все собе здержати описавшисе. А так мы, возные, штосмы видели и слышели того постановеня их млсти, далисмы сознаня нашого сес наш квит с печатми и с подписом рук наших. Писан даты выш писаное". У того квиту печатей притисненых две, а подпис рук тыми словы: "Jan Sokołowsky, ienerał ziemie Kiowsky, ręką swą. Александер Пироговича, генерал, власною рукою". Которое то очевистое сознане возных вышреченых и тот квит их до книг кгродских киевских ест записано, с которых и сес // (**арк. 457 зв**.) выпис под печатми нашими его млсти отцу игумену и капитуле манастира светого Михайла Золотоверхого Киевского ест выдан.

Писан и Киеве.

Андрей Сурин, писар кгродский киевский.

Корыкговано с книгами".

П о м і т к а: У кінці документа намальовано два кола, у котрих написано: *"місто печати"*.

ІР НБУВ, ф. 307, № 535/1763, арк. 455 зв.–457 зв. Копія.

№ 301
1603 р., грудня 20. Київ. –
Випис з гродських книг Київського воєводства мирової угоди від 10 листопада 1603 р. між Миколою Щасним Харлинським та ігуменом Свято-Михайлівського Золотоверхого монастиря Йосифом Мировським про розмежування лисковських та красносільських земель

"Выпис с книг кгродских воеводства Киевского.

Літа от нарожения Сна Бжого тисеча шестсот третего, мсца декабра, двадцатого дня.

На рочках судовых кгродских киевских, которые от дня десятого мсца декабра в сем року, тисеча шестсот третем, припали и судовне отправоватисе зачали, перед нами, Вацславом Вилгорским, подвоеводим, а Филоном Стрыбылем, чашником его кр. млсти и судею, врадниками судовыми кгродскими киевскими, постановившисе очевисто в Бзе велебный его млст отец Иосаф Мировский, игумен манастыра светого Михайла Золотоверхого Киевский, з одное, а его млст пан Миколай Харлинский з другое сторони, устне и доброволне ку записаню до книг кгродских киевских подали лист постановеня своего, межи ними даного и на обе стороне служа // (**арк. 458**) чого под печатми и с подписами рук своих и иншиx людей зацных, приятелей своих оных, упрошоных на справе, нижей помененой, будучих просечи, абы был принят и до книг кгродских киевских уписан. Которого мы огледевши и читаного вислухавши, приняли и до книг кгродских киевских уписати казали. Который слово от слова так се в собе мает: "Сталосе ест певное а неотменное постановене межи нами, Миколаем Харлинским, з одное, а отцем Иосафом Мировским, игуменом, и всею капитулою манастыра светого Михайла Золотоверхого з другое стороны, таковым способом, иж што мы обоя сторони межи поддаными своими мели розные кривды, застя и розницы, от имeней своих пна Харлинского Красноселя, а манастыра Михайловского Лысковцов в сполных кгрунтех, лузех и розных пожиткох по половицы на обе сторене належачих, а то для непорядного а сполного уживаня нашого, отколи и затяги правные за позвы манастырскими межи собою есмо міли, тогды за зложенем згодным року и местца, то ест дня нинешнего мсца ноебра десятого, в сем року тисеча шестсот третем, на местцах розних станувши, через приятел своих зобополных згоду и поровнане в кгрунтех, лузех, озерах и иных всих пожиткох суметных учинили, и межи себе островами землю для помешки розобрали, знаки певные способом границ водою и суходолом положили, а меновите на сторону отца игумена и капитулы манастыра Михайловского Золотоверхого киевского засталисе островы два, Узлуже и Засторожече, зо всими их приналежностями, а на сторону зас его млсти пна Мико // (**арк. 458 зв**.) лая Харлинского зосталисе два островы, Лысковщина и Тужир, теж зо всими пожитками и приналежностями, яко се в собе мают одному от другого обрубом, яко о том достаточне листы, записы на обе стороне даные в собо обмовляют. А иж подданые обу двух сторон тых имeней розно и непорядно, яко Кузцовцы або Красноселцы, так Лысковци и Лучичи седели, тогды за згодным теперешним постановенем нашим собе обовезуемсе тых подданых кождая з нас сторона на свой островы перенести, то ест я, игумен, и капитула село Лысковцов и Лучичов з острова Лысковщини и Тужера на Узлуже або Засторожече. А его млст пн Харлинский з острова

Узлужа и Засторожечя дворец свой и село Красноселе на Лысковщину и Тужир певного часу скоро, даст Бог, зима зыйдет навесні в року пришлом, тисеча шестсот четвертом, з домами и зо всим будованем без всякого омешканя так, якобы се одному другого островех ничого перешкоди не зоставало, и што кому в его островех в обрубе пожитков пришло, тот мает в своей власности пожитков своих уживати, а в речках, болотех и иных живцах, которые тых островов ділят, подданые обеюх сторон заровно уживати мают, варуючи того, иж если бы которая колвек з нас сторона тому постановеню досит учинит не хотіла, подданых не знесла, албо постановене нарушила, тогды за припозванем перед кождым судом кгродским, земским и трыбуналским, бы и неналежным, не заживаючи жадных зволок и оборон правных и неправных скутечне усправедливитися закладу коп двесте // (**арк. 459**) грошей литовских и вшелякие шкоды затым поднятые укривжоному упорный и не чинячий досит сему постановеню нашому, заплатити и нагородити мает и будет повинен. А по заплаченю пред се сему постановеню нашому досит во всем чинити маем и будем повинни, яко ж и судови кождому и неналежному моц и належност суду в той справе сим записом даем и обовезуем аж до скутечного досит учиненю одному от другого обоях сторон, што все собе здержати под вышречоными обов'язки, обовезуючи на змоцнене тоее речи, сее постановене под печатми и с подписом рук своих, так же с печатми и с подписом рук еднако ж на той справе будучих, от нас устне прошених, нижей помененых особ их млсти, его млсти пна Яна Сондила Струкцаса, и дворенина его р. млсти, а пна Миколая Воронецкого, пна Двда Солтана ку записаню до книг есмо дали. Писан у Красноселю, року тисеча шестсот третего, мсца ноебра десятого дня". У того листу печатей притисненых пят, а подпис рук тыми словы: "Иоасаф Мировский, игумен михайловский золотоверхий киевский, рукою власною; Mikołay Charlęsky na Ostrobladowiczach, ręką swą; Iundziło Ian na Krzeminicy, ręką swą; Mikołay Woroniecky, ręką swą;. Davyd Soltan, ręką swą". Который же лист признаня их млсти у суду принятый с початку аж до конца до книг кгродских ест уписан и сес выпис с печатми нашими отцу игумену и капитуле ест выдан.

Писан у Киеве.

Андрей Сурин, писар кгродский киевский.

Корыкговано с книгами".

П о м і т к а: У кінці документа намальовано два кола, у котрих написано: *"місто печати"*.

ІР НБУВ, ф. 420, № 24, 2 арк. Оригінал.
ІР НБУВ, ф. 307, № 535/1763, арк. 457 зв.–459. Копія.

№ 302

1603 р., грудня 20. Київ. –

Випис з гродських книг Київського воєводства листа-примирення від 10 листопада 1603 р. між Миколою Щасним Харлинським та ігуменом Свято-Михайлівського Золотоверхого монастиря Йосифом Мировським про розмежування лисковських та красносільських земель

// (**арк. 460**) "Выпис с книг кгродских воеводства Киевского.

Літа от нарожения Сна Бжго тисеча шестсот третего, мсца декабра двадцатого дня.

На рочках судовых кгродских киевских, которые от дня десятого, мсца дека бра, в сем року тисеча шестсот третем, припали и судовне отправовитесе зачали, перед нами, Вацславом Вилгорским, подвоеводим, а Филоном Стрыбылем, чашником его кр. млсти и судею, врадниками судовимы кгродскыми киевскими, станувши обличне у суду его млст пан Миколай Харлинский, сам устне и доброволне ку записаню до книг кгродских киевских при очевистом сознаню своим подал лист запис на разделене кгрунтов и всих пожитков в добрах, нижей в записе помененых, в Бозе велебному его млсти отцу Иосафу Мировскому, игумену, и всей капитуле манастыра светого Михайла Золотоверхого киевского служачи, под печатю и с подписом руки своее, также под печатми и с подписом рук людей зацных, еднако ж на той справе будучих справленый, которого сознанем своим ствердивши, просил, абы был принят и до книг кгродских киевских уписан. Которого мы огледавши и читаного вислухавши, ку уписаню до книг приняли и слово от слова так се в собе мает: "Я Миколай Щаснович Харлинский, оз // (**арк. 460**) наймую сим листом моим, кому бы того відати належало, иж што которые розницы и споры от часу немалого бывали в кгрунтех и лузех сполных села нашого Красноселского, а именя их млсти велебного в Бзе отца Иоасафа Мировского, игумена, и всее еже о Христе братии капитулы манастыра Михайловского Золотоверхого киевского села Лысковского, с которых то розниц приходило до частых заторжек, грабежов и розных кривд. А то для непорядного розделеня а суместного уживаня тых половиц на обе стороне служачих, лугу и пожитков, в них будучих, зачим межи нами позвы и процесы правние уростат мусели. Тогды мы, прихиляючисе до згоды, абы вже болш межи поддаными нашими сваров и ростырков не было, за зложенем собе часу и року певного, то ест в року теперешнем, тисеча шестсот третем, на ден десятый мсца ноебра, на тые кгрунты звыш менованого именя нашого з их млстю велебным отцем Иоасафом, игуменом, и всею о Христе братиею капитулою манастыра Михайловского обе стороне выехали, приятелское померковане, згоду и статечное ростяте тых обудвух половиц наших, лугов, пожитков, в них будучих на часы вычние учинили таковым обычаем, иж што подданые наши указовали и менили быт именя нашому красноселскому от села Лысковского в кождом от чотырох островов, судерев, то ест меновите остров Лысковщину, на котором село Лысковци седят, и Тужир другий остров, в дереве бортном, в нивах пашных, в реках, речках, болотах, лузе, озерах ровно по половыцы и во всяких инших пожитках, выневши толко на сторону звічные наши бобровые гоны и берег реки Припети, до которых и предки и их млст сами // (**арк. 460 зв.**) ничого не мели. Противним зас обичаем именю их млсти велебного отца Иоасафа, игумена, и всее братиї капитулы

манастыра Золотоверхого церковному Лысковцов от села нашого Красноселя, остров Узлуже и Засторожече другий остров, также в дереве бортном, у нивах пашных, в реках, речках бололотах, лузе, озерах, сеножатех по половицы и во всяких инших пожитках, то мы признавши собе зобополне и злучивши вси островы заодно з обу сторон на узнане приятелское пустивши оные выш поменены острoвы, которых есмо межи собою непорядне уживали, островами межи себе есмо розобрали, а меновите островы два: Узлуже и Засторожече, яко се сами у собе здавна з віку мают зо всими землями бортними, з нивами пашными, проробками, з реками и реками, болотами, ловы звеpинными и пташими, з перевесем и всякими иншими пожитками, яко перед тым подданые наши з поддаными церковными манастыра Золотовер. киевского уживали, и лугу половицу з озеры и речками, в ним лежачими, ловы рыбными и сеножатми от границы села Масанов, их млсти велебному отцу Иоасафу, игумену, и всей братиї капитуле манастыра светого Михайла церкви Золотоверхой киевской в моц держене и вічное уживане, ничого с тых вышпомененых островов и лугу и озер и пожитков в них тепер будучих и напотом чрез нашу сторону вынайденых на себе не оставуючи вічными часы, кром подданых, а гонов бобровиx, пустилем и поступилем яко ж для помешки певные а неомылные знаки границ в лузе покул хто знал половицы кгрунтов своих уживати мает, через тых же зобополных, нижей помененых, приятелей наших починили, знаками рубежов в дереве и копцами землеными оточили есмо. А напервей над речкою // (**арк. 461**) Вязем на Пете первый копец засыпали и тны три у дубе натяли, от тоее Вязя речки через греду к глыбокому вертебу, тут другий копец коло дубов и тны три у вербе, у вербе з глыбокого вертебу в Перенобитку речку поперек речки, тут третий копец и тны три у вербе, и четвертый копец и тны три у вербе, с Перенобитки и озередищом, тут за озередищами пятый копец над долиною и тны три у дубе, тою долиною у Кривую долину за дорогу, тут, за тою дорогою, шостый копец усыпали и тны три у дубе зарубали, тою Кривою долиною у переволоку Осетрицкую, тут семый копец и тны три у дубе, тут же и осмый копец над тою Кривою долиною и тны три у дубе, оттол к вербю над рекою Припетю, тут великий копец нарожный и тны три у вербе, з вербыя у реку Припет, зоставуючи толко нам волный берег реки Припети на себе вічными часы Припетю рекою на низ до границы Масановское, яком сам держал и спокойне уживал. Также на другую сторону против тых островов островы два, Лысковщину и Тужир, яко се сами у собе мают з деревом бортным, з нивами пашными и проробками, з реками и речками, болотами, ловы зверинными и пташими, з перевелем и всякими иншими пожитками и половицу лугу з озери, в ним лежачими, и бобровыми гонами, и сеножатми от границы села Оревич их млст мне, Миколаеви Харлинскому, в моц, держене и уживане вічное, кром подданых и их маетности, которие яко их были и быти мают, пустит и поступит рачили. И так се то за узнанем приятелским на обе стороне сполное и вечистое померковане учинило и на вічные часы постановило и заварло, што собе на вси пришлые и вечные часы здержати, и на рочках близко пришлых кгродских киевских мсца декабра десятого дня, в сем року, шестсот третем, припадаючих признати // (**арк. 461 зв**.) и змоцнити маем и будем повинни, особливе то варуючи, если бы с которое колвек стороны мимо сее постановене наше, взрушаючи его, подданый который перешкоду якую в кгрунте, в дереве и

пожитках яких колвек подданым другое стороны чинити мел, таковый кождый пну своему заруки коп двадцят, а стороне обрaжоной другую коп двадцят и вси шкоды нагородити мает. И сее постановене наше вічно и непорушно држано быти мает, и на то есми дал их млсти отцу игумену и всей братии о Христе капитуле манастыра Михайловского киевского сес мой лист под печатю моею и с подписом власное руки мене, Миколая Харлинского. До которого листу за устною прозбою моею их млст пнове приятеле и едначи наши зобополные, на той справе будучие, печати свои притиснути и руки свои подписати рачили, меновите его млст пн Ян Ондило Струкцас и дворенин его кр. млсти, его млст пан Миколай Воронецкий, его млст пан Давыд Солтан и возные енералные воеводства Киевского: Ян Соколовский, генерал; Александер Пироговичь, енерал. Писан у Красноселю по нароженю Сна Бжого року тисеча шестсот третего, мсца ноебра, десятого дня”. У того листу печатей притисненых шест, а подпис рук тыми словы: “Mikołay Charlęzsky na Ostrobladowiczach, ręką swą; Iundziło Ian na Krzęmienicy, dworanin Strukcas jeo k. Mśći, ręką swą; Mikołay Woroniecky, ręką swą; печатар прошоный Давыд Солтан, рукою власною; Jan Sokołowsky, ienerał ziemie Kiowsky, ręką swą; Александер Пирогович, власною рукою”. Который же тот лист, доброволный запис, через его млст пна Харлинского признаный, до книг кгродских киевских от слова до слова ест уписан и сес выпис с печатми нашими отцу игумену и капитуле светого Михайла Золотоверхого ест выдан.

Писан у Киеве.

Андрей Сурин, писар кгродский киевский.

Корыкговано с книгами”.

П о м і т к а: У кінці документа намальовано два кола, у котрих написано: *“місто печати”*.

ІР НБУВ, ф. 301, № 216 Г, по оп. 130, 2 арк. Оригінал.
ІР НБУВ, ф. 307, № 535/1763, арк. 460–461 зв. Копія.

№ 303
1604 р., жовтня 5. Овруч. –
Випис з земських книг Київського воєводства свідчення возних Яна Соколовського та Олександра Пироговича в справі Миколи Щасного Харлинського та ігумена Свято-Михайлівського Золотоверхого монастиря Йосифа Мировського про розмежування лисковських та красносільських земель

// (**арк. 462**) “Выпис с книг справ судовых земских воеводства Киевского.

Літа от нарожения Сна Божого тисеча шестсот четвертого, мсца октебра, пятого дня

На рокох судовых земских киевских от дня светого Михайла, римского свята, в року теперешнем, вышей помененом, припалых и судовне отправоват в замку Овруцком зачатых, перед нами, Яном Аксаком, судею, а Гарасимом Сурином, подсудком, врядниками судовыми земскими воеводства Киевского, постановившисе очевисто у суду в Бзе велебный отец Иоасаф Мировский,

игумен, и при нем отец Иоил, дякон манастыра светого архистратига Михайла Золотоверхого киевского, сам от себе и именем всих еже о Христе братии чернцов капитулы помененого манастыра покладали выпис с книг кгродских киевских реч возных очевисто через квит их признаню на реч, меновите нижей в том выписе менованую, просечи, абы тот выпис кгродский киевский способом перенесеня до книг земских киевских был уписан. Которого мы огледавши и читаного добре вислухавши, приняли и до книг слово до слова уписат казали. Который так се в собе мает: "Выпис с книг кгродских воеводства Киевского, літа от нарожения Сына Божого тисеча шестсот третего, мсца декабра, двадцатого дня на рочкох судовых кгродских киевских, которые от дня десятого мсца декабра в сем року, тисеча шестсот третем, припали и судовне отправоватисе // (**арк. 462 зв**.) зачали, перед нами, Вацславом Вилгорским, подвоедим, а Филоном Стрыбылем, чашником его кр. млсти и судиею, врядниками судовими кгродскими киевскими, постановившисе очевисто у суду возные енералные воеводства Киевского, урожоные Ян Соколовский, Александер Пирогович, квит свой под печатми своими и с подписом рук до вписаня до книг кгродских киевских перед нами признали, писаный в тые слова: "Я, Ян Соколовский, а я, Александер Пирогович, возные енералные воеводства Киевского, сознаваем сим нашим квитом ку записаню до книг их року тепер идучого, тисеча шестсот третего, мсца ноебра, десятого дня, за зложенем року и місца от его млсти пна Миколая Харлинского и его млсти отца Иоасафа Мировского, игумена, и всее капитули чернцов Светого Михайла Золотоверхого, з обудвух сторон, то ест межи именями их млсти, называемым Красноселем и Лысковцами, былисмо на справе их млсти выш речоних особ. А зъехавши на помененые кгрунти на мстци розниц з их млстю обема сторонами и приятелми их млсти зобополными до справы, нижей поменше, высажоними, гді их млст обоя сторона, чинечи о вси розницы кривды и затяги правные вечистый покой межи собою и поддаными своими, тые кгрунти, луги и вси пожитки в них будучие через тых приятел своих, то ест их млсти пна Яна Ондила Струкцаса и дворенина его кр. млсти, пна Миколая Воронецкого, пна Давыда Солтана, при бытности нас, возных, и сторон шляхтичов, пна Марка Тишевского, пна Василя Черкаса, а Каспора Сутковского, при нас будучих, розобрали, поделили, а меновите островы два, Узлуже и Засторожече, яко се сами у собе здавна з віку мают, зо всими землями бортными, з нивами пашными, проробками, з реками // (**арк. 463**) и речками, болотами, ловы зверинными и пташими, з перевелем и всякими иншими пожитками, яко перед тым подданые его млсти пна Миколая Харлинского з поддаными церковными манастыра Золотоверхого киевского уживали, и лугу половицу з озеры и речками, в ним лежачими, лови рыбными и сеножатми от границы села Масанов их млсти велебному отцу Иоасафу, игумену, и всей братии капитуле манастыра светого Михайла церкви Золотоверхой киевской в моц, держене и вічное уживане, ничого с тых выш помененых островов и лугу и озер и пожитков, в них тепер будучих и на том через его млсти сторону вынайденых, на себе не оставуючи, вічными часы, кром подданых а гонов бобровых его млст пан Миколай Харлинский пустити и поступити рачил, якож для помешки певные а неомылные знаки границ в лузе покул хто з их млсти половици кгрунтов своих уживати мает, через тых же з обополних выш помененых приятелей своих починили знаками рубежов в

дереве и копцами землеными оточили, а меновите над речкою Вязем на Петы: первый копец засыпали и тны три у дубе натяли, от тоее Вязя речки через греду к глыбокому вертебу, тут другий копец коло дубов и тны три у вербе, з глыбокого вертебу в Перенобитку речку, поперек речки, тут третий копец и тны три у вербе и четвертый копец и тны три у вербе, с Перенобитки к озередищом, тут, за озередищами, пятый копец над долиною и тны три у дубе, тою долиною у Кривую долину, за дорогу, тут, за тою дорогою, шостый копец усыпали и тны три у дубе зарубали, тою Кривою долиною у переволоку Осетрицкую, тут семый копец и тны три у дубе, тут же и осмый копец над тою Кривою долиною и тны три у дубе, оттоле и вербю на рекою Припетю, тут великий копец нарожный и тны три // (**арк. 463 зв**.) у вербе, з вербя у реку Припет, зоставуючи толко волний берег реки Припети на себе, его млст пан Харлинский вічними часи Припетю рекою на низ, до граници Масановское, яко его млст пан Харлинский держане свое быт меновал. Также на другую сторону против тых островов, островы два, Лысковщину и Тужир, яко се сами у собе мают з деревом бортным, з нивами пашными и проробками, з реками и речками, болотами, ловы зверинными и пташими, з перевісем и всякими иншими пожитками, и половицу лугу з озеры, в ним лежачими и бобровыми гонами и сеножатми от границы села Оревич их млст его млсти пну Миколаю Харлинскому в моц, держане и уживане вычное, кром подданых и их маетности пустити и поступити рачили. Якож зміцнивши, то все записали на обе стороне заклад на подданых своих в нарушеню того постановеня своего обе стороне по двадцати коп на пна, а по другой двадцати коп на сторону ображоную подданым своим заложили и так то скончили, то все собе здержати описавшисе, а так мы, возные, што мы видели и слышали, того постановеня их млсти далис мы сознаня нашого сей наш квит с печатми и с подписом рук наших. Писан дати выш писаное”. У того квиту печатей притисненых две, а подпис рук тыми словы: “Jan Sokołowsky, ienerał ziemie Kiowsky, ręką swą; Александер Пирогович, генерал, власною рукою”. Которое то очевистое сознане возных, выш реченых и тот квит их до книг кгродских киевских ест записано, с которых и сес выпис под печатми нашими его млсти отцу игумену и капитуле манастыра светого Михайла Золотоверхого киевского ест выдан. Писан у Києве”. У того випису кгродского киевского печатей судових две и подпис руки писарское // (**арк. 464**) тыми словы: “Андрей Сурин, писар кгродский киевский”. Который же тот выпис слово до слова до книг земских киевских ест уписан и сей выпис под печатми нашими его млсти отцу игумену и всей капитуле манастыра светого Михайла ест выдан.

Писан у Вовручом.

Тарас Лозка, писар зем. киев.

Корыкговал Кашинский”.

П о м і т к а: У кінці документа намальовано два кола, у котрих написано: *“місто печати”.*

ІР НБУВ, ф. 420, № 26, 2 арк. Оригінал.
ІР НБУВ, ф. 307, № 535/1763, арк. 462–464. Копія.

№ 304
1604 р., жовтня 5. Овруч. –
Випис з земських книг Київського воєводства мирової угоди між Миколою Щасним Харлинським та ігуменом Свято-Михайлівського Золотоверхого монастиря Йосифом Мировським про розмежування лисковських та красносільських земель

"Выпис с книг справ судовых земских воеводства Киевского.

Літа от нарожения Сна Божого тисеча шестсот четвертого, мсца октебра, пятого дня.

На рокох судових земских киевских от дня светого Михайла, римского свята, в року теперешнем, вышей помененом, припалых и судовне отправоват в замку Овруцком зачатых, перед нами, Яном Аксаком,судею, а Гарасимом Суриным, подсудком, врядниками судовыми земскими воеводства Киевского, постановившисе очевисто у суду в Бозе велебный отец Иоасаф Мировский, игумен, при нем отец Иоил, дякон манастыра светого архистратига Михайла Золотоверхого киевского, сам от себе и име // (**арк. 464 зв**.) нем всих еже о Христе братиї чернцов капитулы помененого манастыра, покладали выпис с книг кгродских киевских з уписанем в нем листу зобополного, то ест интерцизы на разделене и поровнене кгрунтов и на знесене подданых з кгрунту одной стороне от другое позосталого, з уписанем обовязку и зарук на обедве стороне положоных и инших пожитков з его млстю пном Миколаем Харлинским межи иминями их млсти, нижей помеленими, даного, преречоному манастыру служачого и до книг кгродских киевских через обудвух сторон сознаного, просечи, абы тот выпис кгродский киевский способом перенесеня до книг земских киевских был уписан. Которого мы огледавши и читаного добре вислухавши, приняли и до книг слово до слова уписат казали. Который так се в собе мает: "Выпис с книг кгродских воеводства Киевского літа от нарожения Сына Бжого тисеча шестсот третего, мсца декабра двадцатого дня. На рочках судовых кгродских киевских, которые от дня десятого мсца декабра, в сем року, тисеча шестсот третем, припалы и судовне отправоватисе зачали, перед нами Вацславом Вингорским, подвоеводим, а Филоном Стрыбылем, чашником его кр. млсти и судею, врядниками судовыми кгродскими киевскими, постановившисе очевисто в Бзе велебный его млст отец Иоасаф Мировский, игумен манастира светого Михайла Золотоверхого киевский, з одное, а его млст пн Миколай Харлинский з другое стороны, устне и доброволне ку записаню до книг кгродских киевских подали лист постановеня своего межи ними даного, и на обе стороне служачого, под печатми и с подписами рук своих и инших людей зацных, приятелей своїх,от них упрошоных // (**арк. 465**) на справе, нижей помененой, будучих, просечи, абы был принят и до книг кгродских киевских уписан. Которого мы огледавши и читаного вислухавши, приняли и до книг кгродских киевских уписати казали. Который слово от слова так се в собе мает: "Сталосе ест певное а неотменное постановене межи нами, Миколаем Харлинским, з одное, а отцем Иоасофом Мировским, игуменом, и всею капитулою манастыра светого Михайла Золотоверхого з другое сторони, межи поддаными своими міли розные кривды, застя и розныцы от іміней своих пна Харлинского Красноселя, а манастыра Михайловского Лысковцов в сполных кгрунтех, лузех и розных пожиткох, по половицы на обе стороне належачих, а то для непорядного а сполного уживаня нашого, откол и затяги правные за позвы

манастырскими межи собою есмо міли, тогды за зложенем згодним року и містца, то ест дня нинешнего, мсца ноебра, десятого, в сем року, тисеча шестсот третем, на містцах розниц станувши, через приятел своих зобополных згоду и поровнане в кгрунтех, лузех, озерах и иных всих пожиткох суместных учинили и межи себе островами землю для помешки розобрали, знаки певные способом границ водою и суходолом положили. А меновите на сторону отца игумена и капитули манастыра Михайловского Золотоверхого киевского засталисе острови два, Узлуже и Засторожече, зо всими их приналежностями, а на сторону зас его млсти пна Миколая Харлинского засталисе два островы, Лысковщина и Тужир, теж зо всими пожитками и приналежностями, яко се в собе мают одному и другого обрубом, // (**арк. 465 зв.**) яко о том достаточне листы записи на обе стороне дание, в собе обмовляют. А иж подданые обудвух сторон тых іміней розно и непорядно, яко кузцовцы або красноселцы, так лысковци и лучичи седели, тогды за згодным теперешним постановенем нашим собе обовезуем се тих поданых кождая з нас сторона на свои островы перенести, то ест я, игумен, и капитула село Лысковцов и Лучичов з острова Лысковщины и Тужира, на Узлуже або Засторожече, а его млст пан Харлинский – з острова Узлужя и Заторожечя дворец свой и село Красноселе на Лисковщину и Тужир певного часу, скоро даст Бог зима зыйдет, навеснi, в року пришлом, тисеча шестсот четвертом, з домами и зо всим будованем, без всякого омешканя, так яко бы се одному в дрогого островех ничого перешкоди не зоставало, и што кому в его островех в обрабе пожитков пришло, тот мает в своей власности пожитков своих уживати, а в речкам, болотех и иных живцах, которые островов ділят подданые обеях сторон заровно уживати мают, варуючи того иж если бы которая колвек з нас сторона тому постановеню досит учинит не хотила, подданых не знесла албо постановене нарушила, тогды за препозванем перед кождым судом кгродским, земским и трибуналским, бы и неналежным, не заживаючи жадных зволок и оборон правных и неправных, скутечне усправедливитисе, закладу коп двесте грошей литовских и вшелякие шкоды за тым поднятые, укривжоному упорный и не чинячий досит сему постановеню нашому заплатити и нагородити мает и будет повинен, а по заплаченю пред сему постановеню нашому досит вовсем чинити // (**арк. 466**) маем и будем повинни, яко ж и судови кождому и неналежному моц и належност суду в той справе сим записом даем и обовезуем аж до скутечного досит учиненя одному от другого обеюх сторон, што все собе здержати под выш речоными обовязки обовезуючи, на змоцнене тоее речи сее поставене под печатми и с подписом рук своих, также с печатми и с подписом рук едначов, на той справе будучих, от нас, устне прошоных, нижей помененых особ их млсти: его млсти пна Яна Ондила Струкцаса и дворенина его кр. млсти а пна Миколая Воронецкого, пна Давыда Солтана ку записаню до книг есмо дали. Писан у Красноселю, року тисеча шестсот третего, мсца ноебра, десятого дня". У того листу печатей притисненых пят, а подпис рук тыми словы: "Иоасаф Мировский, игумен михайловский золотоверхий киевский, рукою власною; Mikołay Charlęzsky na Ostrobladowiczach, ręką swą; Jundziło Jan na Krzęmienicy, ręką swą; Mikołay Woroniecky, ręką swą; Dawyd Soltan, ręką swą". Который же то лист признаня их млсти у суду принятый с початку аж до конца до книг кгродских ест уписан и сес выпис с печатми нашими отцу игумену и капитуле ест выдан. Писан у Києве". У того выпису кгродского киевского печатей судовых две, и подпис руки писарское тыми словы: "Андрей Сурин, писар

кгродский киевский”. Который же то випис слово до слова до книг земских киевских ест уписан и сес выпис под печатми нашими его млсти отцу игумену и всей капитуле манастыра светого Михайла ест видан.

Писан у Вовручом.

Тарас Лозка, писар зем. киев.

Корыкговал Пашинский”.

П о м і т к а: У кінці документа намальовано два кола, у котрих написано: *“місто печати”.*

ІР НБУВ, ф. 420, № 27, 2 арк. Оригінал.
ІР НБУВ, ф. 307, № 535/1763, арк. 464–466. Копія.

// (**арк. 466 зв**.) *“За Филофеа Кизаревича”*

№ 305
1639 р., липня 1. Київ. –
Випис з гродських книг Київського воєводства про судову справу ігумена Свято-Михайлівського Золотоверхого монастиря Філофея Кизаревича зі смоленським воєводичем Миколаєм Абрамовичем за право володіння островами Узліжжя і Засторожиче

“Выпис с книг кгродских воеводства Киевъского.

Року тисеча шестсот тридцят девятого, мсца июля, першого дня.

На рочках судових кгродъских киевъских от дня двадцят пятого, мсца мая, в року звыш написаном припалих и судовъне отправоват зачатих, перед нами, Яном Липъленъским, подвоеводим, а Теодором Гуменицъким, судьею, урядъниками судовыми кгродскими киевъскими, приточиласе справа з реестру судового за приволаньем возъного генерала, шляхетъного Себестияна Монъкошинъского, межы велебъным в Бозе отцем Филофеем Кизаровичом, игуменом монастыра святого Михайла Золотоверхого киевъского, и монастырей овъруцьких наместъника монастыра Печеръского киевъского, и капитулою законъниками монастыра светого Михайла поводами, а велъможъним его мл. паном Миколаем Абрамовичом[а], воеводичом смеленъским, чашъником Великого князъства Литовъского, позъваным, за позъвом кгродъским киевъским, од поводом попозъваних на рочъки нинешъние выданым, который за подънесенъем стороны поводовое у суду был читан и так се в собе мает: “Януш з Логойска Тышъкевич[б], воевода и енерал земл // (**арк. 467**) киевъских, житомирских, снятынъских староста, велъможъному его мл. пану Миколаеви Абрамовичови, воеводичови смоленъскому, чешъникови Великого князтва Литовъского, зо въсих добр в. мс. лежачих и рухомих из сум пнжних звирхностю его кр. мл., а владзою уряду моего воеводского приказую, абыс в. мс. передо мъною самим або судом моим кгродским киевъским на рочъках кгродских киевъских, которые в року теперешнем, тисеча шест сот тридцат девятом, мсця мая, двадцат пятого дня, припадут и на местцу звыкълом в замъку его кр. мл. киевъском сужони и отправованы быти мают, сам обличъне и завите, яко на року завитом стал на жалобу и правных поступок велебного в Бозе отца Филофея Кизаровича, игумена светого Михайла Золотоверхого киевъского и

монастырей овъруцьких наместника монастира Печерского киевъского, и капитули законъников монастыра светого Михайла, которые в. мс. позывают о то, иж в року прошлом, тисеча шест сот третем, мсца ноября, десятого дня, сталосе певное постановенье албо инътерциза межи его милости паном Миколаем Харлинским з одное сторони, а з другое стороны з велебным отцем Иосафом Мировъским, игуменом, и всею на он час капитулою монастыра светого Михайла Золотоверхого, таковым способом, иж што обедве стороне межи поддаными своими мели розные кривды зайстя от именей его мл. пана Харлинского Красноселя а монастыра Михайловъского Лысковъцов // (**арк. 467 зв**.) в польних кгрунътех, лузех и розъних пожитъках по половицы на обе стороне належачих а то для непорядъного, а спольного уживаня, через приятел постановили и на сторону монастыра Михайловъского зосталисе, островы два, Узлужье и Застороженье, зо въсими их приналежъностями, а на сторону пана Миколая Харлинского зостали два островы: Лисковсчизна и Тужир зо въсими пожитъками и преналежъностями, якос в собе мают. Которые острови ограничившы, подданых зносит мели и особливими листами записалы, варовали под закладом в тих листах и той инътерцызе заложоной двемасти копами грошей. Если бы которая сторона досыт тойму чинити не хотела, яко ширей на той всей справе описано и доложоно ест, нижли в.мс. пане Миколаю Абрамовичу, набывшы тое маетности, от его мл. пана Харлинского, а будучи поссесором досыт тому постановеню инътерцызе к записом чинит не хочеш, але и овъшем умыслъне вытискаючи подданых лысковъцов с тых островов, шкоды немалые и грабежи чинит росказуеш, зачим водлуг листу запису и интерецызы в оклад (?) двох сот коп грошей попал. А так поводове в. мс. на термин выш означеный позивают, абы в. мс. стал, заруку двесте коп грошей заплатил и во всем се на жалобу поводов, што ширей чту права, на термине декларовано, будет усправедливил. Писан в замку киевском року тисеча шест сот тридцат девятого, мсца априля, второго дня. Войтех Рилский, писар". А по прочитаню того позву сторона поводовая домавя // (**арк. 468**) ласе, абы позваному на тот позов справитсе наказано было. А потом сторони позваное пленипотент, показавшы пленипотенцыю автентычъную, с книг винятую, собе од принципала своего до бороненя справ даную и служачую, поведи, же тот пленипотент поводовое мниманое стороны, любо пленипотенцыю ручъную, собе теж належачую од принципалов своїх, якоби служачую продукует, поневаж не ест неоселым водлуг статуту и права, которое выразне опевает, же пленипотент тылко оселых за ручъною пленипотенциею мает быти до права припусчоных, ежели бы хотел якие справы автентов и то дедуковавшы вси бонифиция противко терминови форум акъторови и акъцыї, яко и в далшом прокгрессе правном вцале собе захововавъшы домивялъсе, абы суд того пленипотенъта водлуг права, яко неоселого до бороненя справы не припустивши далших поступок на поводовой стороне, то ест инъевазионе оную вздават допустил, а стороны поводовое пленипотент поведал, иж пленипотенция ест добрая, абовем под. печатью капитулъною с подъписом игуменъским наместниковым и инъших братьи с капитулы целнешых ест дана, што о виденътер верификовавъшы и пленипотенцыю ин медиум продуковавъши, просил аби суд позваному роспиратсе // (**арк. 468 зв**.) наказал суд нинешный кгродский киевский контроверсый сторон обох поводовое през пана Бенедыкта Пельчицъкого а позваное през пана Матеуша Кгелбигута умоцованых их до суду нинешного

вношоных выслухавши пленипотента поводовое сторони, то показаною пленипотенциею до бороненя справи припустивши, сторонам роспиратсе наказует, од которого декрету умоцованого позваного до суду головного трибуналу коронного любелского апеловал, суд ему тое апеляцыи допустивши, рок за него обом сторонам у менованого суду трибуналского в Люблине в тот час, кгды справы власного воеводства Киевского порядком инших коронних воеводств найпервей по дате декрету нинешнего и по вистю шести недел до суженя припадут и сужони будут ку росправе правной становитис зложил и нинешним декретом без припозву складает и назначает, протестовалсе актор о допусчене тое апеляцыї суд сере протестовал, же так правне быт розумел, што все для памети до книг нинешних кгродских киевъских ест записано. С которых и сес выпис под печатью кгродскою киевскою ест видан.

Писан у Киеве.

W niebytnośći jeo mśći pana pisarza grodskieo kiewskieo podpisali się

Piotr Bruchnewsky, hamiesnik zamku kiiowskiego.

Woyciech Rylski, woysky żytomirski, pisarz grodski kiiowski, m[anu] p[ropria].

Корыкговал Чапчынский".

П о м і т к а: У кінці документа намальовано коло, у котрому написано: *"місто печати"*.

ІР НБУВ, ф. ІІ, № 6872, 2 арк. Оригінал.
ІР НБУВ, ф. 307, № 535/1763, арк. 466 зв.–468 зв. Копія.

№ 306
1643 р., листопада 10. [Київ]. –
Випис з гродських книг Київського воєводства протестації ігумена Свято-Михайлівського Золотоверхого монастиря Філофея Кизаревича проти завданих кривд смоленським воєводичем Миколаєм Абрамовичем на монастирському острові Узліжжя

// (**арк. 469**) "Выпис с книг кгродских воеводства Киевского.

Року тисеча шестсот четирдесят третего, мсца ноября десятого дня.

На вряде кгродском в замку его кр. мл. киевъском передо мъною, Войтехом Енъдвовским, понамесъником замъку киевъского, постановивъшисе очевисто велебный в Бозе отец Анътоний Горъбачевский, намесъник монастыра светого Михайла Золотоверъхого, именем своим и велебного в Бозе отца Филатея Кизаревича, игумена михайловъского, и всее капитулы соленитер сведчил и протестовалсе напротив ко урожоному его мл. пану Макъсимилянови Брозовскому, подстолему киевъскому, добр Остроглядович и инъшых недавными юрисквезиторами чили дедичови о то, иж его мл. Не дбаючи ничого на рикгор интеръцызы албо постановенья межи зошлым паном Миколаем Харлинским з одъное сторони, а з другое стороны Иосафом Мировским, на он час игуменом, и зо всею капитулою стого Михайла Золотоверхого сталое, которые аб утрин // (**арк. 469 зв**.) кве з выналезку приятелского постанове учинили были, абы в сполных кгрунътах, лузех и в врочисчас пожитках, по половицы на обедве стороны належачих, уживанье было, якож на он час в

добрах Лисковцах монастырови Михайловскому зостали островы два: Узлужье и Застороженье зо всими приналежъностями, а на сторону пана Харълинъского зостали островы Лысковсчизна и Тужир с приналежъностями и абы жаден перешъкоди не чинил з обох сторон закълад двесте коп грошей листов межи себе заложили и инътеръцызами варовали, которому закладови в инътеръцызе заложоному, так прошлый велъможный его мл. пан Миколай Абрамович, на он час воеводич смоленъский, юрисквезитор от зошълого пана Харлинского розные кривъды в помененых островах чинил (шсчо его мл. инъститута акъцию) яко теж и его мл. пан подстолий в року теперешънем, тисеча шестсот чотырдесят третем, розных дней и мсцей перед греблю засыпал на острове монастырским Узлужью, озера власные на монастыр належачие половити казал, с пол и сеножатей, так монастырских, яко и подданых виолентер повыбиял, а потым на въласным кгрунъте, с которых выбил подле Красноселя, осадив слободу, назвисъком Туръжин назвал, през што так // (**арк. 470**) в закълад выражоный в записе анътецессоров своих попал, яко и до шкод протестуючих взглядом выбитя с помененых кгрунътов, которых потестуючих менит собе быт на десет тисечей золотых полъских кгрунъту в тое не инклюдуючи поднятых попал, о счо все именем выш помененого его мл. отца игумена капитулы и своим итерем аткве итерум протестовалсе, оферуючи помененого его мл. отца игумена и капитулы правъне о то з его мл. чинити. А на тот час просил, абы тая протестация до акът принята и записана, што и одеръжал. С которых и сес выпис под печатю кгродскою киевскою ест выдан.

Писан у Києве”.

ІР НБУВ, ф. 307, № 535/1763, арк. 469 зв.–470. Копія.

№ 307

1646 р., травня 22. Київ. –

Церограф Станіслава і Анни Бабських про одержання трьох тисяч тридцяти польських золотих в Богдана Сомковича та його дружини Катерини Сомкович-Влостовської

“Ja, Stanisław Babski, i ja, Anna Kaweckiego Babska, małżonkowie obcze społnie i jednostajnie pod ten list dobrowolny, zapis nasz i iego niżej w niem wyrażone censtitie z dobrami i successorami naszemi // (**арк. 470 зв.**) we wszystkim poddają się wiadomo czyniemy i zeznawamy tym naszym listem, dobrowołnym zapisem, kożdemu, komu by o tem wiedzieć należało teraz y napotem zawżdy, iż my ku pilnej a prawie gwałtownej potrzebie naszey wzięli pożyczone i rękoma naszemi własnemi odebrali pewną i rękodajną sume p(inę)ndzy trzy tysięce i trzydzieśćie złotych polskich ich mśćiow pp. Bochdana Somkiewicza y Halszki Kawieckiego Somkiewiczowej spolnych małżonków, którą to sumę na wszystkię dobra naszę, leżące i ruchomę, gdziekołwiek przez nas maiące wnaszemy i assekurujemy i tę przerzeczoną summę wszytką spełna, monetą dobrą, iako na ten czas między ludzmi iść i brana będzie jako dług prawdziwy istotny tymże ich mśćow pp. Bohdanowi Somkiewiczowi i małżonce jego i kożdemu od nich ten list, zapis nasz, za wliwkem prawa w ręku maiącemu oddać i skutecznie zapłacić mamy i powinni będziemy, a po nas potomkowie i successorowie dobr naszych mają i powinni będą na czas i dzien pewny, to jest nazajutrz po niedziele kwietną według kalendarza stareo greckiego, w

roku tysiącnym sześćsetmym czterdziestym siódmym, na miejscu też pewnym, w domu ich mśćio w Kijowie bę // (**арк. 471**) dącym, ni w czym tego terminu, dnia i czasu nie pochibiając, bez żadnych zwłok, turbatiej i trudnośći na tę summe zachodzących, ani też przymowania ni od kogo żadnych arsztąw pod zakładem drugiej takowejże summy, trzech tysięcy i trzydziestu złotych polskich i nagrodzeniem szkod słownie krom przysięgi actejne (?) przez stronę ukrzywdzoną oszacowanych, który to zakład jako i samą istotną originalną summę w nieoddaniu i niezapłaceniu na czas naznaczony na dobra nasze wszelakie, leżące i ruchomę, wniosszy i assccurowawszy też dobra i majętnośći przez nas słusznie nabytę w dzierżawie i possesiej na swej teraz będącę tą summą przerzeczoną onetiejemy upevniamy i tymże listem, dobrowolnym zapisem, naszym ich mśćiów pp. Somkieczom, małżonkom, potomkom ich i kożdeo od nich, ten zapis mającemu za wliwkiem prawu zapisujemy. A ieśliby my sami, zeznawające wysz mienionę osoby, a po nas potokowie i successorowie dobr naszych w czym kołwiek i w namniejszej condity temu listowi, dobrowolnemu zapisowi naszemu, sprzeciwić się mieli, dajemy wolność ich mśćiom pp. Somkiewiczom małżonkom i kożdemu za mocą i prawe od ich mśćiow słrużącym do zapozwania w nie dosić uczy // (**apr. 471 зв.**) mieniu temuż zapisowi siebie samych potomkow y successorow naszych przed kożdy sąd i urząd naznaczając sobie wszędzie forum generale, gdzie tylko zapozwanę będąc na kożdym takowym terminie oczewiśćie stanąwszy, a nie zażywając żadnych wymowek, zwłok, dyllaty, appellaty, obron i benefity prawnych i niep(r)awnych z wymysłu i dowscipu ludzkiego wynajdzionych sprawić się my, zeznawające przerzeczonę osoby, mamy i powinni będziemy, a po nas potomkowie i successorowie naszy i kożdy naruszyciel tego listu, zapisu naszego, mają i będą powinni to jest sume ustną (?) trzy tysiący tysiące i trzydzieśći złotych polskich, tudzież zakład tejże summie równy, szkody i wykłady prawnę przez stronę powodową mieniące i podjętę oraz zmieysca sądowego nie schodząc, zapłacić, nagrodzić i we wszytkim dosyć uczynić i na to dajemy ten nasz takowy list, dobrowolny zapis spolny, do którego przy pieczęci ręci nasze własne podpisali, tudzież i ichmśćiow pp. przyjacioł dla lepszej wiary na świadectwo uprosiwszy, którzy za oczewistą proźbą ręce swoje podpisali i pieczęci przyłożyć raczyli.

Pisan w Kijowe roku Pańskieo tysiąc sześćset czterdzieste szosteo, mca maja, dwudziestego wtorego dnia. // (**арк. 472**)

Stanisław Babski.

Anna Babska.

Oczewisto proszący zażyty od ich mśćiów panów Babskich dla świadectwa teo zapisie podpisuję się Alexan(der) Kimbar Byszyński.

Ustnie proszony Alexander Kawiecki”.

П о м і т к а: У кінці документа намальовано три кола, у котрих написано: *“місто печати”*.

ІР НБУВ, ф. 307, № 535/1763, арк. 470–472. Копія.

№ 308
1660 р., січня 27[a]. Переяслав. –
Випис з переяславських міських книг про одержання Station Станіславом і Анною Бабськими трьох тисяч тридцяти польських золотих в Богдана Сомковича та його дружини Катерини Сомкович-Влостовської

“Року 1660, мца генвара дня, тот запис именем пни Катарини Влостовское, бывшое Богдановое Сомковичовое войтовое киевское, пн Игнатий Кгурский, приятел ее млсти, ку активованю до книг подал міских переяславских ест уписаный.

Андрей Біримович, войт переяславский, из колегами.

List dobrowolny zapis Stanisława Babskiego i Anny Kawieckiego Babskiej, spolnych małżonków, dany ich mśćiom panóm Bohdanowi Somkiewiczowi i Haliszcze Kawieckiego Somkowiczowej, spolnym małżonkom, na pewną sumę rękami naszemi własnemi ku pilnej potrzebie naszej odliczoną, to jest trzy tysięce i trzydzieśći złotych polskich. Którą summę wszystkę spelna i gotowemi pieniędzmi mamy i powinni będziem oddać, a po nas successorowie // (**арк. 472 зв**.) dobr naszych w czas i dzien pewny nazajutrz po niedzieli kwietnej według kalendarza starego greckiego w roku tysiącnym sześćsetnym czterdziestym siódmym, niczym tego terminu nie pochibiaiąc pod zakładem drugiej takowejże summy y nagrodzenie szkod słownie oszacowanych i pod wszystkiemi condycyiami obowiązkami na srzodku tego listu opisanemi”.

ІР НБУВ, ф. ІІ, № 6871, 2 арк. Оригінал.
ІР НБУВ, ф. 307, № 535/1763, арк. 472–472 зв. Копія.

// (**арк. 473–494 зв**.) – чисті.

№ 309
1654 р., серпня 11. Під Смоленськом. –
Жалувана грамота царя Олексія Михайловича про підтвердження прав Свято-Михайлівського Золотоверхого монастиря на володіння маєтностями

// (**арк. 495**) “Бжиею милостию мы, великий гсдр цр и великий кнзь Алексий Михайлович, всея Великия и Малия Россиї самодержець, московский, киевский, владимирский, новгородський, цр казанский, цр астраханский, цр сибирский, гсдр псковский и великий кнзь тверский, югорский, пертский, вятский, болгарский и иних, гсдр и великий кнзь Новагорода, низовския земли, черлеговский, рязанский, полоцкий, ростовский, ярославский, белоозерский, удорский, обдорский, кондинский, мстиславский и всея севернія страни повелител и гсдрь Иверские земли, карталинских и грузинских црей и Кабардинские земли, черкаских и горских кнзей и иним многим гсдрствам и землям восточним и западним и северним, отчич и дедич и наследник и гсдр и обладател.

Пожаловали есмя ншего црского величества бгомолца киевского, архангелскаго мнстря Золотоверхого игумена Феодосия Василевича з братиею, что в ннишним во 162 году прислал к нам, великому гсдрю, к ншему црскому величеству бити челом он, Феодосей, того ж мнстря старца Гавриїла, чтоб нам,

великому гсдрю, ншему црскому величеству, пожаловати ево, Феодосия, прежние привилия строения, которие от великих кнзей руских и королей полских имеют, велети подтвердити ншими црского величества жалованними грамотами и мы, великий цр гсдр и великий кнзь Алексий Михайлович, всея Великия и Малия Россиї самодержець, пожаловали ево, игумена Феодосия, з братиею велели на их маетности, которие им дани от великих кнзей руских и от королей полских по правилиям и нне он, игумен Феодосей, з братиею теми маетностями владеют датися ншу црскаго величества жаловалную грамоту, что им, игумену Феодосию з братиею, по ншей гсдрской млсти теми маетностями владети и доходи всякие, которие с тех маетностей на монастир збировали и нне збирают, имати попрежнему, дана ся нша црскаго величества // (**арк. 495 зв**.) жалованнаю грамота в походе, на ншем црского величества стану под Смоленском, лета от создания мира 7162, мсца августа, 11 дня".

У подлинной грамоти назади пишет тако:

"Бжиею млстю великий гсдр цр и великий кнзь Алексий Михайлович всея Великия и Малия Россиї самодержець".

На той же грамоте печать его царского величества краснаго воску".

ІР НБУВ, ф. XIV, № 5403, 1 арк. Оригінал.
ІР НБУВ ф. 307, № 535/1763, арк. 495–495 зв. Копія.

№ 310
1660 р., грудня 31. Москва. –
Жалувана грамота царя Олексія Михайловича про підтвердження прав Свято-Михайлівського Золотоверхого монастиря на володіння маєтностями

// (**арк. 496**) "Бжею млстю ми великий гсдр цр и великий кнз Алексий Михайлович всея Великия и Малия и Белия Россиї самодержец московский, киевский, владимирский, новгородский, цр казанский, цр астраханский, цр сибирский, гсдр псковский и великий кнзь литовский, смоленский, тверский, волинский, подолский, югорский, пертский, вятцкий, болгарский и иних, гсдрь и великий кнзь Новагорода низовския земли, чернеговский, рязанский, полоцкий, ростовский, ярославский, белоозерский, удорский, обдорский, кондинский, витебский, мстиславский и всея севернія страни повелитель и гсдр Иверскія земли, карталинских и грузинских црей и Кабардинские земли, черкаских и горских кнзей и инним многим гсдрствам и землям восточним и западним и северним отчич и дедич и наследник и гсдр и обладател.

Пожаловали есмя киевскаго Михайловского мнстра Золотоверхово игумена Феодосия Софоновича з братиею, что в ннишнем во 168-м году били челом нам, великому гсдрю, они, игумен Феодосий з братиею, вновь к мнстрю о шляхетских маетностях о Бородянке, о Новом гребле, Загалцах, да на Полесе за Припетю о дву деревенках: Масанах и о Красноселе, а те де деревни держал изменник Виговской и что б нам, великому гсдрю, пожаловать велет им тими маетностями владет и дать им на те маетности ншу великаго гсдря жалованную грамоту за ншего гсдрскою печатью. И мы, великий гсдр цр и великий княз, Алексий Михайлович всея Великия и Малия и Белия Россиї самодержец, Михайловского мнстра игумена Феодосия з братиею пожаловали теми шляхетскими маетностями: Бородянкою, Новою Греблею, Загалцами, да на

Полесю за Припетю двема деревенками: Мосанами и Красносельем со всеми доходи буде те маетности нне впусте и никто ими не владеет и впредь о тих маетностях спору и челобитя от казаков не будет велели владеть им и на те маетности велели владеть им и на те маетности велели им дат ншу великого гсдря жаловалную грамоту за ншею гсдрскою // (**арк. 496 зв**.) печатью и по ншей гсдрской милости Михайловского мнстра игумену Феодосию з братиею и хто по нем иний игумен и братия будут тими маетностями, селцом Бородянком доходи всякия збирать попрежнему, как имано напред сего.

Дана ся нша царскаго величества жалованная грамота в ншем црстующем граде Москве лета от создания миру 7168 мсца, декабра 31 дня".

У подлинной грамоти пишет тако:

"Бжиею милостию великий гсдр цр и великий кнзь Алексей Михайлович, всея Великия и Малия и Белия Россиї самодержець".

На той же грамоте его црскаго величества печать на той же грамоте приписано внизу:

Справил Якушко Поздишев".

ІР НБУВ, ф. 307, № 535/1763, арк. 496–496 зв. Копія.

№ 311
1682 р., серпня 28. Москва. –
Жалувана грамота царів Івана V та Петра I про підтвердження прав Свято-Михайлівського Золотоверхого монастиря на продаж вина, пива та меду в корчмі монастиря

// (**арк. 497**) "Бжиею милостию мы, великие гсдри цри и великие кнзи Иоанн Алексеевич[а], Петр Алексеевич, всея Великия и Малия и Белия Россиї самодержцы, московские, киевские, владимерские, новгородские, цри казанские, цри астраханские, цри сибирские, гсдри псковские и великие кнзи смоленские, тверские, югорские, пертские, вятцкие, болгарские и иних, гсдри и великие кнзи Нова Града, низовские земли, чернеговские, резанские, ростовские, ярославские, белоозерские, удорские, обдорские, кондинские и всея северния страни повелители и гсдри Иверския земли, карталинских и грузинских црей и Кабардинские земли, черкаских и горских кнзей и инних многих гсдрств и земел восточних и западних и северних отчичи и дедичи и наследники и гсдри и обладатели. Пожаловали есмы обители архистратига небесних сил Михаїла, что в ншей великих гсдрей, ншего црского величества, отчине в Киеве, зовомой Златоверхаго, игумена Феодосия з братиею и кто по нем в той обители впредь игумены и братья будут, повелели им дат сю ншу великих гсдрей ншего црского величества жаловалную грамоту по договорным статям на подтверждение універсала, каков они имеют у себя Владислава, короля полского, его королевского величества прошлаго, 154 году, в котором написано к тому вишепомянутому монастирю на потребу братиї питейная продажа на мнстрской их земли, для того в ннешнем 190-м году нам, великим гс дрем, ншему црскому величеству, били челом тои вышепомянутой обители игумен Феодосий з братиею, пожаловал де их Владислав, корол полской, его королевское величество, на пропитание и на потребу братиї велел им учинить на мнстрской земле близ мнстря питейную продажу и на тое продажу дал им универсал за своею королевскою рукою и за коронною печатью в вечное владение и нне они

тою продажею владеют и с тои де питейной продажи имеют они братьї пищу и одежду, а ншей де великих гсдрей ншего црского величества грамоти на ту питейную продажу они у себя не имеют и чтоб мы, великие гсдри, // (**арк. 497 зв**.) нше црское величество, пожаловали их, повелели им дать ншу великих гсдрей ншего црского величества жалованную грамоту, почему им ту питеиную продажу впредь иметь, а в универсале Владислава, короля полского, его королевского величества, каков дан того вишепомянутого мнстря игумену Иосифу з братиьею в прошлом во 154-м году написано велено того вишеимянованного мнстря игумену и всей братиї того мнстря ис питеиной продажи збирать в вишеимянованной мнстр на всякие строения и на потребу братиї и построїть велено для тое продажи на мнстрской земле близ мнстря карчму и велено быт тому строению безо всякого вредителства и помешки как от митрополита киевского, так и от мещан киевских от вышемянованной питейной продажи со всими к ней надлежащими прибилми того мнстра игумену и братиї и хто по нем впредь будет владеть, а никому у них не отимат, то все содержати с подкреплением того универсала, а в указе отца ншего блаженныя памяти великого гсдря цря и великого кнзя Алексея Михайловича, всея Великия и Малия и Белыя Россиї самодержца его црского величества и в договорних статях, какови постановлени в Глухове на раде в прошлом во 180-м году, во второй статьї написано: "Били челом отцу ншему великих гсдрей блаженныя памяти великому гсдрю Войска Запорожскаго генералная старшина и дховного чину и весь посполитой малороссийской народ, чтоб им быть в прежних своїх правах и волностях и чем пожалован был прежней гетман Богдан Хмелницкой и чтоб и им было то все подтвержено и отц нш великих гсдрей блаженныя памяти великий гсдр его црское величество пожаловал их все Войско Запорожское правами их и волностями по прежнему их праву и ни в чем права и волности их нарушени не будут, да по двадцать четвертий статье указал великий гсдр его црское величество против прав их и волности и своїх великого гсдря его црского величества жаловалных грамот, также как и прежде сего надано сим // (**арк. 497 а**) и купленое и заслуженое дано против королевских привилиев и мы, великие гсдри цри и великие князи Иоанн Алексеевич, Петр Алексеевич, всея Великия и Малия и Белыя Россиї самодержцы, нше црское величество, пожаловали вишепомянутое обители архистратига Михаїла игумена Феодосия з братею и кто по нем впредь игумени и братья в том мнстри будут, повелели им держат в том мнстри про себя питье и по прежним своїм правам и волностям и по универсалу Владислава, короля полского, его королевского величества для своїх мнстрских потреб и на пропитание и на одежду братиї продават то питье как пристойно на прежнем месте и по нши гсдрской млсти, по сей нши црского величества жалованой грамоте того вишеимянованного мнстря игумену Феодосию з братиею тою вышеимянованною продажею владет и доходи на мнстр збирать как напредь сего било.

Дана ся нша црского величества жаловалная грамота гсдрствия ншего во дворе в царствующем велицем граде Москве лета от создания мира 7190, мсца августа, 28 дня".

У подлинной грамоти на обороте пишет тако:

"Бжиею млстию великие гсдри цри и великие кнзи Иоанн Алексеевич, Петр Алексеевич, всея Великия и Малыя и Белыя Россиї самодержци".

ІР НБУВ, ф. 307, № 535/1763, арк. 497–497 а. Копія.

№ 312
1700 р., квітня 1. Москва. –
Жалувана грамота царя Петра I про підтвердження прав Свято-Михайлівського Золотоверхого монастиря на володіння маєтностями

// (**арк. 498**) "Бжиею поспешествующею милостию мы, пресветлейший и державнейший великий гсдр цр и великий кнзь Петр Алексеевич, всея Великия и Малыя и Белыя Россиї, самодержец московский, киевский, владимерский, новгородский, цр казанский, цр астраханский, цр сибирский, гсдр псковский и великий князь смоленский, тверский, югорский, пертский, вятцкий, болгарский и иных гсдр и великий кнзь Новагорода, низовские земли, чернеговский, рязанский, ростовский, ярославский, белоозерский, удорский, обдорский, кондинский и всея северния страни повелитель и гсдр Иверския земли, карталинских и грузинских црей и Кабардинские земли, черкаских и горских кнзей и инных многих гсдр и земел восточных и западных и северных отчич и дедич и наследник и гсдр и обладател, нше црское величество. Пожаловали бгомолца ншего, Михайловского Златоверхового мнстра игумена Захария Корниловича, з братиею, и кто впред по нем в том Михайловском мнстре иные игумины и братия будут, повелели ему дат сию ншу, великаго гсдря, ншего црского величества, жалованную грамоту на вотчины их и на земли, и на леса, и на озера, и на рыбные ловли, и на сенные покосы и на всякие угодья и на дворовые места, и на грунты потому в ннешнем, 1700-м году, февраля в 8 д., был челом нам, великому гсдрю, ншому црскому величеству, он, бгомолец нш, чтоб мы, великий гсдр, нше црское величество, пожаловали ево, повелели на права и волности, к тому мнстрю належащие по королевским привилиам и по гетманским универсалом и по иным, данным ото всяких чинов людей крепостям, в подтвержение дать ншу, великаго гсдря, ншего црскаго величества, жалованную грамоту. А в крепостях, какови в приказе Малыя Россиї обявил он, игумен Захарий Корнилович, написано: "В привелиї Владислава, короля полского, 1646 году на подтвержение прежних привилиев королей полских Жигимонта да Степана 1523 да 1578 годов, также и иных началствующих в Киеви особ листов же, данных того // (**арк. 498 зв**.) Михайловского мнстря Златоверхово игумену з братиею на маетности их и естли и на иныя всякия угодья, что дает он того мнстря игумен, црков запустелую стаго архистратига Михаїла Златоверхового для строения ему, ігумену, мнстря и собрания общины по их греческому закону з землями и со всеми к ней приналежностями, а имянно: по самой вал и по Полские ворота и по Евсийкову долину, по старую дорогу, по Михайловской взвоз да двор тут же на земле для продажи волной всякаго питья, меду, пива и вина, которое то дело имеет быть от киевских воевод и от иных безо всякого препятствия". А в жалованной блаженнея и вечнодостойныя памяти отца ншего, гсдрва великого гсдря цря и великого князя Алексея Михайловича, всея Великия и Малыя и Белыя Россиї самодержца, грамоте, данной в тот Михайловской мнстр в прошлом, во 190-м году, написано: "Велено того Михайловского мнстря игумену Феодосию з братиею держат в том мнстре про себя питье и по прежним своїм правам и волностям и по универсалу Владислава, короля полского, 154 году, для своїх мнстрских потреб и на пропитание и на одежду братиї продават то питье как пристойно на прежним месте, в записи, какова дана в Киеве ис приказной избы того мнстря игумену з

братиею о той же земле в прошлом, в 207 году, февраля в 9 дня, что по досмотру и по мере против челобитя того мнстря игумена по привилию королевскому написано к тому мнстрю в даче по урочищам от долины Евсейковой, которая сошлась того места к берегу реки Почаїни с Крещатицким взвозом обще, идучи старою набережною дорогою, от Крещатицкой башни и сквозь Крещатицкую башню по конец мосту, что нне внов построен близ к церкви Ржва Хрста, против Михайловского взвозу, что нне против Михайловской калитки в длину двесте три сажени, а поперег от того Крещатицкого мосту прямо на гору к Михайловской же калитке сто шестдесят чотире сажени, по листу киевского воеводы, кнзя Острожского Костянтина, маршалка Волынские земли, старосты володимирского, 1560 году, генваря 12 дня, остров обрубный // (**арк. 499**) за рекою Днепром, на верхнем конце как тот остров изстари в себе содержитца с озером Петриковим и Плоским и жерло Тисяцкое с сеножатми, начав речкою Радонкою от верхняго конца даже до нижняго речки Радонки в Черторию, а другим концем к Днепру, которим уси от многих времен при предках ево свободно владели". По его ж, киевского воєводи, кнзя Острожского, 1576 году, сентября 9 дня, гору Девичю, от нисколко сот лет данную в монастир Михайловской, которая в мижах так содержитца (по межованю Яна Вегури да Сидора Яковицкого да Семена Мякиша, которы по челобитью мнстря Михаиловского розїхали и розмежовали, что той Орининской гори отмежовано к тому мнстрю), начав от ставу и от млина михайловского на реки Либеди, речкою Мариченкою в верх к Старой гребелки, к Студенцом, тем потоком и к колодязищем, долиною до Вычевки, где сходятца четирех земел границы: Печерская, Троецкая, Багриновская, стаго Михаїла Выдубецкаго мнстря; а по другой стороне земля юриновская Девич гора стаго Михаїла Златоверхового, от тих границ долиною в верх живца и с криници Лукарца, Лукарцем верх озера Лукарецкого, от озера в перевал, перевалом в Днепр прямо, в верх Днепром до Либеди, в верх Либедю до млина михайловского; земля Борщовское селище от кнзя киевского Михайла Стополка почав от тесных улиц к Володимеровой груше, от груши старою дорогою к Жилянским лозам, от лоз на курган Жилянской, от кургана к Борщовки, Борщовкою вниз около селища Борщовского, в луговину, луговиною к вербам, в верх и к дороге Борщовской, дорогою Борщовскою в верх Либеди, и к гатке, от гатки в верх в долину Глубокую, из Глубокой долини на старое Путище, Путищем опять к тем улицам. А в записи книг права суда магдебурского 1630, марта 14 дня, что по розизду Павла Гуторовича и Тереха Пашинского той Борщовской земли почалася межа от Либеди самой, броду Коневского, даже до Борщовки идет и там конец свой имеет, да землю юревскую от давных лет мнстрю Михайловскому належащую, почав от болшой Белоцерковской дороги, на низ ричкою Шварновкою в речку Юревку, а от Юревки в долину Глубокою живцем к дороге Заполской, а дорогою к Вете речке, вниз Ветою к речке Юревке; а та Юревская земля куплена была // (**арк. 499 зв**.) в тот мнстр у Семена Гринковича в 1563-м году, априля в 9 ден, да к той же Юревской земле чрез сведителство старинных людей при розизде Федора Сусла и Степана Рязанского, висланних из замку Киевского, построена была михаиловская корчма, и что гостинец Белоцерковский великий тот был, что и нне и ниже гребли дорога была и в брод (?) везживали, и что за Шварновку речку негде люди гатинские не вступались и межа с одной стороны Шварновки речки Николского мнстря, а з другой Михайловского, а написани те

им земли по листам того ж кнзя Острожского, воеводи киевского, 1572 да 1576 годов, им же написано: "По листу королевского люде Александра во владение остров церковний в низ Днепра и речку Ржавец, к тому ж мнстрю Михайловскому, которим прежде их владел дворянин Михаило Гадич, в судовом киевском листу справчего Николая Збарского 1559 году, августа в 29 д., что по очной ставке Михайловского мнстря Златоверхового игумена с Андреем Анкевичем, отдал он Михайловского мнстря игумену з братиею все нивы подле валу в длину, лежащие за пробитим валом, того мнстря игумену и по нем будучим в вечния времена держат и в те нивы за Пробитым валом по правую руку в длину по Глеваху, велел он увязати служебнику их, Гарасиму Богдановичу, а ограничение той их земли по правой стороне дороги подле самого валу их Кудравцу, в верх Кудравцом до долини Глибокой, а от Глибокой долини в Либедь, до Софейской долини, что идет от Либеди Софеискою долиною в верх самого валу". В листу Андрея Богдановича Онковича того ж году, ноября 9 дня, что часть свою поля и все ниви, которие ему наделу достались и которые нивы в привилиї ево описаны, лежащие к грунтам ево за Пробитим валом по обеїм сторонам дороги и за жидовскими кладбищи, а подле самаго валу, не оставляя себе ничего, за позволением воеводи киевского тому ж игумену к мнстрю стаго архангела Михаила цркви Златоверховой за тридцять коп денег счету литовскаго, считая по десяти днг в грош, в вечные времяна продал. В листу оборонителном Владислава Четвертого ж, короля полского, 1646 году, ноября 27 дня, что поволил он в маетностях мнстря Михайловского, имянно в Глевахе, Болшой и Малой, се ест Малютинке и Юревке // (**арк. 500**) и в Борщовке войск конных и пехотных на становище не становить, также запасов никаких не имать и казаков записных из Борщовки вислать и впред им в тех маетностях отнюд не жить. В выписи книг ратушных киевских 1602 году, августа 15 дня, какова дана з духовной Василья Черевченка, что он, Василей, по смерти своей дает в мнстр стаго Михаїла Златоверхового дедовские ниви и поля под местом киевским за мнстрем Михайловским и за валом лежащие, у самаго валу в дол даже до конца взвозу Крещатицкого чрез стежку, куди пеши люди ходят, в мнстр Печерской, Николской, также до валу клином прилеглую, прозываемые Веденские; в закладной игумена Михаиловского Софрония 1590 году, ноября 8 дня, что заложил он, игумен, з братиею в двадцати во шти копах полскаго щету мещанину киевскому Матвею Мачехе двор на два года, в межах тот двор лежащей на горе под мнстрем стаго Михаїла над мостом здешним киевским у урочища, прозиваемого Чортова беремища, межа той их земле почав от горы мимо дороги, куды ходят ис города в мнстр Михайловский лежащей, мимо того двора даже к саду Кучинскому под гору, з другой сторони валом к забору сщенника рожденственского под гору. В виписи с книг суда требуналского депутатов воеводства Киевского 1602 году, июля 23 дня, что по позиву пред них от судьї киевскаго земского а Исака во иманиї в маетности мнстря Михайловского Вете и Ливтищах(?), нового места и того де мнстря игумен предложили прежние права кнзеи руских Владимера Манамаха да иных им ко иманиї того места по обичаю с купецких людей, и они, депутаты, повелевают им мнстря Михайловского игумену з братиею там ми то имать по грошу с воза от торгових проезжих людей, в вечные времена. В выписи с книг ратушных киевских 1608 году, ноября 10 дня, какова дана по купчей Семена Гринковича 1563 году и по межеваню Константина, кнзя Острожскаго, воеводи

киевского, что он, Семен, продал селище Глеваху Михаиловского Золотоверхого мнстря игумену з братиею в вечные времена за тридцат // (**арк. 500 зв**.) коп счету литовского. Которое селище во ограничениї начинается от самой речки Вети ниже гребли долиною до дороги Белоцерковской, дорогою Белоцерковскою до кургана, что на Белокняжском поле, от кургана в верх Оленовки речки полем, Оленовкою в Бобрицу речку, а Бобрицею на низ, а от Бобрицы, идучи в гору речкою Глевахою, рубеж в Бобредь речку, пошед Бобредью до валу, пришед валом в лес даже до другова конца того ж валу, от туда в Червленую руду, Червленою рудою в Вету землями бортными пахатными, с лесами, и з дубровами, з дачею медовою днжною и со всеми доходи, и прибили, к тому селищу принадлежащими безо всякого от него и наследников ево препятия, да и для того, что та земля к их мнстрским землям прилегла. В купчей Дмитрашки Райчи 1621 году, ноябра в 20 ден, что за заемные днги, за тисячу золотых чехами, поволил он Михайловского Златоверхаго мнстря игумену и братиї для нищети и убожества того мнстря владет мелницею на гребле Переяславской, крайнею от Пуповец, з двема жерновами, а с третїм ступним колесом, и с суконною повалнею, в вечные времена и пожитки с неї употреблять безо всякаго препятия. В откупном писме Алексея Розвори, Филона да Ильї Демянова Пинчука 1635 году, февраля 12 дня, ведомо они чинят, что откупили на Караблищах озера Чакуль, Веленского Верховитину, Подлузное, Лебедин, Хрещатое, Подтополье, Сытиховатое со всеми родниками и всякими рибними ловлями Михайловского Златоверхового мнстря у игумена, в которых озерах имеют рибу ловит и третью част на мнстр под совестию дават, где ему, ігумену, волно ест про себя рибу ловить в Хрещатицком. Которое писмо подтвердил того мнстря игумен таким же писмом. В уневерсале Богдана Хмелницкого 1649 году, ноября 12 дня, обявляет он сотнику василковскому и приказивает, чтоб около сел Глевахи, Малютинки и Юревки, маетностей мнстря Михайловского Златоверхового киевскаго, жители не имели в их мнстрские дуброви и в леса визжат, а кто буде явится упорним, тот всяко нагорожен и жестоко наказан // (**арк. 501**) будет. В выписи с кнг киевских ратушных 1649-го году, октября 22 дня, что продала старица Ефросиния мнстря стих мученик Флора и Лавра, Михайловского Златоверховаго мнстря игумену двор отцовской за шестсот золотих полских, лежащей в городе Киеви при Днепре, с одной сторони двор Лаврина Осипова, з другой сторони улица от ринку до Днепра идущей и зади от переулка, мимо црквы стаго Николая набережного идучи, к дому Парфенову, а передом от Днепра, в вечное владение и свободное употребление пожитков. В уневерсале Богдана Хмелницкого 1654-го году, мая 22 дня, обявляет он листом своїм полковнику киевскому, также и казаком и мещаном городка Вигуровщини, что тот городок с прудами, с сеножатми, озерами, полями и инными всякими доходами, которими перед войною дедичные гсда и их наследники владели, с от купами, укрепил в мнстр стаго Михаїла Златоверхаго, приказивает, дабы того мнстря игумену и братиї живущие там люди послушание отдавали и казаки б в никакие доходи не вступались и покотелщину, как и везде казаки и мещаня безо всякаго спорудовали. В листу Василя Дворецкого, полковника наказного киевскаго, 1657 году, июля 2 дня, что он по наданию гетмана Богдана Хмелницкого для вящаго убожества мнстря Михайловскаго Златоверховаго отдает тому мнстрю село Вегуровщину после некоторого Вегури. Которое село по сведителству

конечно належит к тому Михайловскому мнстрю, почав от речки Радонки к концу Попова сенокосу подле Троетчини ко озерцу, которое над Черториею, от озерца долиною к старому кладовищу вправо земля вегуровская, а влево троецкая, идучи к городищу прежнему подле борку, где городок и двор был кнзя Симеона Олейковича, а от городища также подле борку на поле прудок до трех курганов, на конец кривои ниви мимо селище до речки Угнору, Угнором идучи в вверх вправо земля вигуровская Береповица[155], а влеве – троецкая, да болота Куречева, чрез Куречево подле Кривого дуба наперевес до Сторожевих гор, где сосна помечена // (**арк. 501 зв.**) крестами, от Строжевих гор долиною чрез озеро Колпит до болота Облукви и до Черной води, от Черной води долиною до шляху Басанского идучого, тим шляхом Басанским идучи к Киеву вправо, земля вигуровская, а влево – николская, до шляху, идущаго из Броварев в Вигуровщину, тем шляхом поворотя вправо, земля вегуровская, а влево – воскресенская мимо криници даже до Пещаних гор, Пещаними горами до болота Корчовки, Корчовкою до рубежа ровчака, текучаго из озера Мокрицкого, тем рубежем в Глинушу речку, Глинушею мимо Вегуровщину опять до речки Радунки. Которое село игумен михайловской з братиею держит свободно и пожитки всякие употребляет безо всякаго препятия, и дабы того села жители ему, ігумену, и братиї и посланным их всякое послушание творили и должность свою исполняли, а казаки никакой помешки им чинить не дерзали. В виписи с книг киевских ратушних 1661 году, сентебря 11 дня, что бившаго киевскаго войта Самковича жена его, Екатерина, по смерти мужа своего отдала за сем тисяч золотих полских право на земли и грунты лежащие, именно на грунт волнои, прозванием Телепнинской, под валом недалече рубежа, прозиваемаго Бискупского колца, лежащей да другое право на сенные покоси на Оболонье меском междо сенними покосы и рубежами подлинными в том же праве на сенные покоси купчем помянутими, лежащие прозванием Сверчковские, в мнстр стаго Михаила Златоверхового для любви християнские, которими помянутими грунтами игумен з братиею в вечние времена владеет, да и по спору брата ево, Самковича ,те грунти в тот монастир отдани ж, для чего и сия випись ис книг киевских ратушних дана. В выписи с книг киевских ратушних 1678 году, февраля 26 дня, что Карп Остапенко, житель киевской, продал двор свой отцовской, в подлинных межах и гранях будучи с одной сторони чрез улицу от двороваго места Петра Луцковича, з другой сторони чрез улицу от дворового места Козоруцкого, з зади двора Богдана Поповича, а воротами // (**арк. 502**) чрез тое ж улицу, что от Луцковича против двора ево ж, Карпа Остапенка, Лукяну Александрову, цехмистру кравецкому и мещанину киевскому, за пятдесят золотих полских в вечное владение. По которой продаже тот двор ему, Лукяну, посланные урядовые отказали. В выписи с книг киевских ратушних 1693 году, августа в 5 день, что Мария Полоцковна с сном своїм Евстафием продала Михайловского Золотоверховаго мнстря игумену з братиею третю част хутора Ленковичевского со всеми к нему принадлежащими пожитками и угодьями, которым отц еї и она владели, се ест борком, розшицею, полями, сенокосами и озерами, а к тому и двор на той же земле лежащей, за триста золотих чехов. По которой продаже волно им владеть и строїтися, сады ростить и в озерах рибу ловить и пожитки употреблять в вечние времена безо всякаго от кого ни есть

---

[155] Так у документі. Найвірогідніше – *Березовиця.*

препятия. В даной сщенника Ивана Иванова сна Бзовского 1699 году, марта 15 дня, что дал купленную отца своего греблю, лежачую под городком Баришевкою на реке Селичовке на шляху Переяславском, на мнстр стаго архистратига Михаїла Златоверховаго игумену Захарию Корниловичу во владение в вечные времена безо всякого от него и роду ево препятия, толко он имеет на тои гребле нужду свою домовую без очереди и без помолу, так же, как случитца в пруде уловление рыбы какая ест. В выписи киевской, данной из приказной избы прошлаго 207 году, февраля в 28 день, велено Михайловского Златоверховаго мнстря игумену Захарию Корниловичу владет торговою банею, которую купил было у киевского мещанина Федора Биковскаго жилец Иван Макаров сн Полянской для того, что баня построенна на их мнстрскои земле. А в уневерсалех Войска Запорозскаго обоїх сторон Днепра гетмана Ивана Степановича Мазепы, в первом, 1694 году, что Михайловского мнстря Златоверхового игумен Силвестр Головчич купил часть земли близ маетности мнстря стаго Вигуровщины, на которои земли поселил несколко // (**арк. 502 зв**.) члвк волоских людеи и дабы нихто из старшини и черни не дерзал тех новопоселенних волоских людей к воїнским податем и повинности привлекать; во втором, 1699 году, августа 26 дня, обявляет он, гетман, уневерсалом своїм, всей старшине и черни и кому ни ест о том ведати належит, что показовал ему игумен мнстря Михайловскаго Златоверхового киевскаго з братиею права старинние и ннешние на все грунти их мнстрские: одни от црского пресветлого величества, так же от королей полских и от предков их бывших, гетманов и от розных побожных ктиторов данные и утвержденные, другие купленные и совершено набытиї с подлинными и имянными ограничениями мнстрю их Михайловскому служащие, а имянно: на землю их мнстрскую, на которой црков и мнстр стоїт, даже до Хрещатика и скроз Хрещатицкую башню на двор подле мнстря Михайловского, на мнстрской же земле стоящий, на поля и нивы прозываемые Веденские, на дворовую землю, под горою лежащую у урочища, прозываемаго Чортова беремища, на другую у Ефросиниї Вавилучовни Солоневской купленую, на дворовую землю с строением хоромним сщенника Фроловского Мануїла и на дворовую землю, Анни, законницы бившей Лукяновой, лехкованы, данную, сеножат на Оболонье под Киевом от Екатерини Влостковской, войта киевскаго жени, данную на поля и нивы под городом за Лвовскими воротами на землю Борщовскую с селищем, на селище Юровку от Семена Мелешковича купленную и от него данную мнстру Михайловскому, на селище Глеваху от Семена Гринковича купленное, на Девич гору Орининскую, от кнгни Ирини данную, на луг Караблища в низ Днепра будучий, на остров названий Михайловщина против Киева, где озера и сеножате сут на селище Вигуровщину от Вигури данное, на хутор Ленковский у Мариї Полоцковны купленной, на греблю Слободцкую на реке Остре с мелницами от предков ево данную и подтверденную, на мелницу у Дмитрашки на гребле Переяславской // (**арк. 503**) купленную и просил ево, дабы он, гетман, уневерсалом своим потвердил и он, гетман, посмотря во все те их крепости и склоняся на то ево, игумена, з братиею прошение, разсуждая, что ест истинное, по власти своей и мочи, велел ему дать сей уневерсал свой, которим как все те их грунти монастирские, земли, селища, дворовые земли, двори, мелницы, гребли, озера, сеножати, поля, ниви, рощи, леса и иния угодья з границами, межами, знаками и всякими околичностями, которые подлинно ест описаны в канцелляриї войсковой утвержает и укрепляет, а к тому, видя того мнстря Михайловского во

всем скудость и убожество, и хотя, дабы хвала Бжия не уставала и млтва при безкровних жертвах отправлялася, даети внов два селища пустые, одно, зовомое Кривковщина, а другое – Даниловка, их же мнстрским михайловским грунтом прилеглие, со всеми границами, межами и положениями, как изстари в себе содержитца и чтоб в будущие времена к той обители ненарушимо пребивали, сохраняет, поволил ему, игумену, з братиею и по нем будучим игуменом и братії теми всеми землями, селищами, полями, мелницами, озерами и инными угодиями со ограничением, как выше написалося, владет и как похотят к наилучшему своему пожитку ображати, тут же докладывает, дабы в помянутом дворе, подле монастира будучем, по грамоте великого гсдря волно было всякое питье, мед, пиво и вино всяким ротним гсдрским там живущим и иним приходящим людем, держати и продавати на их мнстрскую потребу без всякои препони, в чем дабы и старших и менших ведая о том не дерзал и не мел помянутым законником михайловским чинити никакои обиды и помешки и мети то хощет и региментарски приказивает, а особно тут же докладывает и жестоко приказивает, буде кто ни ест, хотя из ротных великого гсдря, хотя и с казаков, мещан и посполитих людей, на земли их манастирской у Хрещатика под городом над берегом двори и бани имеет и на дворових землях в нижнем городе живет, таковий всяк повинен отдавати мнстрю Михайловскому куничную повинност, // (**арк. 503 зв**.) да и в грунти их мнстрские, озера, сеножати, поля, леса и инште заимища без ведома их и повеления мнстрскаго никто дабы не имел вступати и пустошити, а кто если б упрамством своїм имел что чинити ко вредителству мнстрскому, на таковаго дозорщики мнстрские имеют челобитье приносити к належащему суду, где имеет им быти учиненна скорая управа. В третем, 1699-м году, августа 26 дня, поволил он мнстря стаго архистратига Михаїла Златоверховаго киевского игумену Захарию Корниловичу з братиею на речке Вете на гребле на мнстрской земле их иждивением построенной, с купецких людей им мыто брати, также, как из давных времен там оное збиралося, и приказивает, дабы никто им, законником михайловским, в збиранії того мыта не чинил помешки, а купецкие люди чтоб безо всякаго спору и отговорки оное платили. И мы, пресвитлейший и державнейший великий гсдр цр великий кнз Петр Алексиевич, всея Великия и Малыя и Белыя Россиї самодержец, нше црское величество, слушав вишеписаннои отца ншего гсдрва, блаженныя памяти великого гсдря, жалованной грамоты и королей полских привилиев и иных, данных тому мнстрю старинных крепостей, и ннешних, данных тому Михайловскому мнстрю, ншего црскаго величества подданного Войска Запорожскаго обоїх сторон Днепра гетмана и славного чина стаго аптла Андрея кавалера Ивана Степановича Мазепи универсалов и того Михайловского мнстря игумена Захария з братиею челобитя, пожаловали ево, игумена, з братиею велели на вышепомянутые того мнстря вотчины, а имянно на землю их мнстрскую, на которой црков стоїт даже до Крещатика и скроз Крещатицкую башню на двор подле мнтря Михайловскаго на мнстрской же земле стоящей, на поля и ниви, прозиваемые Веденские, на купленную землю, что купил того Михайловского мнстря игумен Силивестр Головчич блиско маетности их же монастирской Вигуровщины, на которой земли поселил несколко волоских людей, на дворовую землю, под городом лежащую, // (**арк. 504**) у урочища, прозываемаго Чортова беремища, на другую, купленную ж у Ефросиниї Вавилучовни Солоневской на дворовую землю с строением хорошим сщенника

фроловского Мануїла и на дворовую землю Анны, законницы бывшей Лукяновой, лехкованих, данную сеножат на Оболонье под Киевом от Екатерини Властковской, войта киевскаго жени, на поля, ниви за пробитим валом под городом за Лвовскими вороты, на землю борщовскую с селищем, на селище Юровку от Семена Мелешковича купленную и от негож даную мнстрю Михайловскому, на селище Глеваху, от Семена Гринковича купленное на Двч гору Орининскую, от кнгни Ирини данню, на луг Кораблища вниз Днепра с озерами, будучий на острове названным Михайловщину, против Киева, где озера и сеножат сут, на селище Вегоровщину, от Вегури даное, на хутор Ленковский у Марії Полоцковны купленный, на греблю Слобоцкую на реке Остре с мелницами, на греблю пустую от Иоанна, сщенника бзовского, данную, на мелницу у Дмитрашки на гребле Переяславской купленную, на два селища пустые: одно, зовомое Кривковщина, другое – Даниловка, и что им, игумену з братиею, и кто по нем впред иные игумены и братия, в том мнстри будут, питье, пиво, мед и вино держать и по прежним своїм правам и волностям, по уневерсалу Владислава, короля полского, для своїх мнстрских потреб и на пропитание и на одежду братиї продавать то питье по прежнему на прежнем дворе подле мнстра и на греблю, что на реки Вете, которая на их же мнстырской земле построена их иждивением, со иманием с купецких людей мыта, дать сию ншу црскаго величества утвержающую жалованную грамоту и по сей ншей гсдрской грамоти бгмолцу ншему, игумену Захарию з братиею и впред по нем будучим в том мнстре игуменом и братиї вишеимянованными маетностями по вышеимянованным крепостям волностей со всеми их ограниченями и дворами и дворовими // (**арк. 504 зв**.) местами, владеть и доходи стого имать, и всякие пожитки употреблять во всем против того, как в вишепомянутых уневерсалех ншего црскаго величества подданного, гетмана и кавалера написано (на вечные времена неподвижно) и в грунты их мнстрские, в озера и в сеножати и в поля, и в леса, и в иние займища и во всякия их угодия, без ведома их мнстрскаго, никому не вїзжат и не вступатца и не пустошить, а естли кто явитца в том ослушен и учинит им в чем какое насилие или обиды и тем по розиску от належащаго суда чинить наказание и обидиное возвращать з должною и доволною нагородою, чтоб никто никакой обиды и насилия чинити им не дерзал и то все вишеписанное силою сей нашей царскаго величества жалованной грамоти укрепляем на вечние времена неподвижно, а для вящаго о том утвержения, нше црского величества и млсти и вечного ради тому Михайловскому мнстрю вышепомянутыми волностями владения повелели сию ншу црского величества жалованную грамоту утвердит ншею црскаго величества гдрственною болшою печатю. Писана ся нша црского величества жалованная грамота гсдрствия ншего во дворе в царствующем ншем велицем граде Москве лета от создания мира 7208-го а от рождества Хрства 1700-го, мсця априля, 1-го дня, гсдрствования ншего 18 году”.

У подлинной грамоти на зади написано тако:

“По указу пресветлейшаго и державнейшаго великаго гсдря цря и великого кнзя Петра Алексеевича, всея Великия и Малыя и Белыя Россиї самодержца, его црскаго величества, сию его црского величества жалованную грамоту подписал гсдрственного Посолского приказу дияк Михаило Родостамов”.

ІР НБУВ, ф. 307, № 535/1763, арк. 498–504 зв. Копія.

№ 313
1716 р., лютого, 4. Санкт-Петербург. –
Жалувана грамота царя Петра І про підтвердження прав Свято-Михайлівського Золотоверхого монастиря на володіння маєтностями

// (**арк. 505**) “Бжиею поспешествующею млстию ми пресветлейший и державнейший великий гсдр цр и великий кнз Петр Алексеевич, всея Великия и Малия и Белия Россиї самодержец московский, киевский, владимерский, новгородский, цр казанский, цр астраханский, цр сибирский, гсдр псковский и великий кнз смоленский, тверский, вятский, болгарский и иные гсдр и великий кнз Новагорода низовские земли, чернеговский, резанский, ростовский, ярославский, белоозерский, удорский, собдорский, кондинский и всея севернния стран повелител и гсдр, иверския земли карталинских и грузинских црей и кабардинские земли, черкаских и горских кнзей и иних многих гсдрств и земел восточных и западных и северных отчич и дедич и наследник и гсдр и обладател, нше црское величество, пожаловали киевскаго Михайловского Златоверхового мнстра игумена и братию повелели в тот мнстр дать сию ншу црскаго величества жалованную грамоту на ниже описанные данные и купленые маетности для того прошедшаго 1715 году, майя в 31 д., нам, великому гсдрю ншему црскому величеству, бил челом бывшей того мнстря игумен Иоаникий Сенютович з братиею, что за тим Михайловским мнстрем сут данные вкладу и на мнстырские денги купленые маетности мнстирец Красногорский чернуский, мнстырским иждивением построенный в присудствие Михайловском мнстря опредиленный с селцем Песками в сотне Чернуской и с мелницею на реке Удай на гребле Воробювской о трех колесах дву мучних, а трете ступное с фальщею с лугом ниже той же мелницы и лещиною понад горью теж Воробями и Биевцами ограниченною в сотне Сенчанской на реке Суле на гребле Хрулевской две мелници средних о девяти колесах, шти мучних, а тре ступных, також хутор над греблею, прозываемый Хрулевский, споделивши мает (?) лготи и со всеми до него належащыми угодями: лугами, луками сенокосними и с хутором, имянуемом Ведколовкою, // (**арк. 505 зв**.) за Песками под селом Коновалом будучим село Бодаква, в той же Сенчанской сотне, и ко оному в Киевскому полку под Киевом село Выкгуровщина с грунтами, в сотни Острицкой село Крехаев и Боденки з грунтами до Крехаева, лесом, прозываемам Малый Кормел, и сеножатю, а до Боденок полем пахатним и сеножатю належними под тим же селом Боденками мелница на реки Видрице о трех колесах и две мелнице на реке Десне лодейные, двор с светлицею, пекарнею и винницею, с огородом, полем прозываемым Сатки, и озером Копятин называющимся, лес в Крехаеве и двор шинковный з будинками и садом, также под Крехаевым лес, прозиваемый Старый Кормел, от сотника полкового нежинского Ивана Піродскаго частию проданный, а частию данный, три мелници на реке Остре под самым городом Остром на гребле Слобоцкой о девяти колесах мучних, а трех ступных и те все вышеписанные маетности универсалом нашего црскаго величества подданого Войска Запорожскаго обоїх сторон Днепра гетмана Ивана Ильича Скоропадского данным в Глухове, в прошлом, 1714-м, году, июля 28-го дня утвержены, а ншеи црского величества жалованной грамоты в крепчайшее подтвержение и владение они не имеют и дабы мы, великий гідр, нше црское величество, пожаловали их, игумена з братиею, повелели на вышеобявленные

маетности для впред будущаго крепкого к тому Михайловскому мнстрю владения дать им из гсдрственной нашей посолскои канцелярії ншу црского величества жалованную грамоту и при том челобитье в гсдрственной ншей посолскои канцелярії обявлен вышереченной универсал подданного ншего, гетмана Ивана Ильича Скоропадского, данной в Глухове пришлого, 1714, году, июля 28-го дня, в котором написано: "Обявляет всей обще старшине и черни Войска нашего црского величества Запорожского, особливо ж полковником киевскому и лубенскому с старшиною их полковою, сотником, атаманом городовым, войтом // (**арк. 506**) с прочими урядовими и кому бы о том ведати належало, что просил его, подданного нашего, он, игумен, з братиею, дабы ему подтвердит универсалом данные на мнстирские денги купленые и от иных до тое ж обители уступленные добра, а имянно мнстрец Красногорский чернуский, власным его гетманским коштом сооруженный, а за согласием и советом преосвященного Иосафа Кроковского, митрополита киевскаго и галицкого и Малыя Росії, в присудствие тої Михайловской обытели определенный с селцем Песками в сотне Чернуской наданными и купленными до него млином на реце Удаї, на гребле Воробювской, о трех колах: дву мучних, а трети ступным, с фалюшею, с лугом ниже того ж млина и лещанкою понад горою межи Воробями и Биевцами в купчей на уряде лубенском справленной ограниченною в сотне Сенчанской на реце Суле на гребле Хрулевской млинов два средних о девяти колах: шести мучных а трех ступных, также хутор над греблею, прозываемиї Хрулевский, с поселившимися двадцят хат людми и со всеми до него належащими угодями, лугами, луками сенокосними и с хутором, имянуемым Ведкаловкою, за Песками, под селом Коновалом будучим, от Мари Григоревой дочери Гамалеиной уступленные, также и село Бодакву в той же Сенчанской сотне во владениї ея ж Гамалеиной обретающееся, а до помянутых грунтов от него, гетмана, наданное в полку Киевском, под городом Киевом село Викгуровщину з грунтами давно, еще при гетмане Богдане Хмелницком, Васильем Дворецким, полковником наказным киевским, от третины ограниченными, а потом недавно по той же границе розездами высланных дхвнаго консисторского митрополиї Киевской суду особ обновленными и писмом за руками тех же власных печатью консисторскою утверженными в сотне Острицкой села Крехаев и Боденки з грунтами до Крехаева, лесом, прозываемым // (**арк. 506 зв**.) Малий Кормел и с сеножатью, а до Боденок полем пахатним и сеножатью належними, под тем же селом Боденками млин на реке Видрице о трех колах и два млина на реке Десне лодейние, двор с светлицею, пекарнею и винницею с огородами, полем прозываемим Садки, и с озером, Копятин называючимся, лес в Крехаеве и двор шинковной з будинками и садом, у законниц киевских фроловских купленние, также под Крехаевым лес, прозываемый Старый Кормил, от Ивана Пероцкого, сотника полкового нежинского, частию проданный, а частию дарованный, млинов три на реке Остре под самим городом Остром на гребле Слобоцкой о девяти колах: шести мучных а трех ступных, один от Григория и сна ево Федора Волских уступленныї, другой у Войнича киевскаго, а третий у Ивана Дворецкаго и Тимофея Губки, товарищев полку Киевскаго, купленные". И он, подданый нш, гетман, приняв то игумена михайловского з братиею прошение за правдивое и по должности своей стараючися, чтобы та стая обител, так давностию времени, как нетленними свтия великомученицы Варвары мощами, чудодейственне в ней

обретающимися, прославленная до обетшание не приходила, но дабы для болшаго хвалы Бжией умножения и неустоваючих у прстола Его о ншем црскаго величества и всего ншего црскаго дому здравії у блгоповеденії приносимых молений належитое имела доволство, выдал оной универсал и силою того, як все те вышеописанные добра, маетности, млины, хуторы, поля, леса, озера, сеножати и протчие грунта, как в своем имеют ограниченії, утвержает в вечное той обытели владение и поссесию так, дабы в волном и спокойном оных употребленії и во отбиранії належитых с них пожитков никто из старшины и черни, войсковых и посполитых людей, нинайменшей игумену михайловскому з братиею прешкоды и препоны чинить не важился. И мы, пресветлейший и державнейший великий гсдр и великий кнз Петр // (**арк. 507**) Алексеевич, всея Великия и Малыя и Белыя Росиї самодержец, нше црское величество, пожаловали того киевского Михайловского Златоверхового мнстря игумена и братию, повелели поданному в тот мнстр универсалу нашего црского величества подданного Войска Запорожского обоїх сторон Днепра гетмана, Ивана Ильича Скоропадского, и по правам и привилиям войсковим теми вышеписанными данными и купленными к тому мнстрю маетностми: мелницами, грунтами, дворами и всеми к ним приналежащими угоді владет игумену з братиею и пожитки с них употреблят, как в вышеозначенном универсале о том написано, и во утвержение того дана им сия нша црскаго величества за ншего црскаго величества печатью в ншем црствующем граде Санкт-Петербурге, лета от рождества Хрства 1716, февраля в 4 ден, гсдрствования ншего 34 году.

У подлинной грамоти пишет тако:

По указу его црского пресветлейшаго величества гсдрственной подканцлер и тайной советник Петр Шаферов".

ІР НБУВ, ф. 307, № 535/1763, арк. 505–507 зв. Копія.

№ 314

1729 р., березня 31. Москва. –

Жалувана грамота царя Петра ІІ про підтвердження прав Свято-Михайлівського Золотоверхого монастиря на володіння маєтностями

// (**арк. 508 зв.**) "Бжиею поспешествующею млтию мы, всепресветлейший и державнейший великий гсдр Петр Вторый, император и самодержец всероссийский, московский, киевский, владимерский, новгородский, цр казанский, цр астраханский, цр сибирский, гсдр псковский и великий кнзь смоленський, кнзь эстлянский, лифляндский, корелский, тферский, югорский, пертский, вятский, болгарский и иных, гсдр и великий кнз Новагорода, низовския земли, чернеговскии, рязанский, ярославский, белоозерский, удорский, обдорский, кондинский и всея северныя страны повелител и гсдр Иверския земли, карталинских и грузинских цреей и Кабардинския земли, черкаских и горских кнзей и инных наследный гсдр и обладател.

Наше императорское величество пожаловали бгмолцов наших, киевскаго архангелского Михаиловского Золотоверхового мнастыря игумена Алексея Петрина з братиею, повелели дат им сию ншу императорскаго величества жалованную грамоту. Для того прошлого 1728 году, октября в 3 д., нам, великому гсдрю, нашему императорскому величеству, били челом они, игумен Алексей Петрин з братиею, дабы мы, великий гсдр, наше императорское

величество, пожаловали их, повелели на прежние данные в тот мнастир жалованные грамоты предков наших и нашего вселюбезнейшаго гсдря, деда Петра Первого, императора и самодержца всеросийского, его императорскаго величества, и на универсалы гетманские и крепости в подтвержение дать ему ншу великого гсдря, нашего императорского величества, жалованную грамоту. А по справке в ншей гсдрственной коллегиї иностранних дел даны в тот Михайловской Золотоверховый монастыр жалованные грамоты в 1762-м году блженныя памяти цря Алексея Михайловича, самодержца // (**арк. 508**) всероссийского, его црскаго величества, да нашего вселюбезнейшаго гсдря, деда, Петра Перваго, императора и самодержца всероссийскаго, его императорского величества, в лета от сотворения мира в 7190-м году да от рождества Хрста Спасителя, ншего Бга, в 1700-м да в 1716 годех, которими подтверждены того Михайловского Золотоверхового мнстря маетности, данные от великих кнзей росийских и от королей полских по правилиям и продажа питья близ мнстря на их мнстрской земли, также и по универсалом гетманским и по крепостям, маетности ж и земли и мелницы и всякия угодия. И мы, всепресветлейший и державнейший великий гсдр Петр Вторый, император и самодержец всероссийский, и протчая, и протчая, и протчая, наше императорское величество киевского архангелского Михайловского Золотоверхового мнстра игумена Алексия Петрина жалуем маетности данные по привилиям великих кнзей росийских и королей полских и продажу питья на их манастырские земли, также по гетманским универсалом и по крепостям маетности ж земли, мелницы и всякия угодья утверждадем тому монастырю в вечное и неотемлемое владение, чего ради дана в тот манастыр сия наша императорского величества жалованная грамота из нашей гсдрственной коллегиї иностранных дел в Москве, лета от создания мира 7237-го, а от рождества Хрста Сптля, нашего Бга, 1729-го, мсця марта, 31 дня гсдрствования ншего 2-го году.

У подлинной грамоти пишет тако:
канцлер граф Головкин".

ІР НБУВ, ф. 307, № 535/1763, арк. 507 зв.–508. Копія.

№ 315
1742 р., грудня 11. Москва. –
Жалувана грамота цариці Єлизавети Петрівни про підтвердження прав Свято-Михайлівського Золотоверхого монастиря на володіння маєтностями

// (**арк. 508 зв**.) "Бжиею поспешествующею млстию мы, Елисавет Первая[a], императрица и самодержица всероссийская, московская, киевская, владимерская, новгородская, царица казанская, царица астраханская, царица сибирская, гсдрня псковская и великая княгина смоленская, княгиня эстляндсткая, лифляндская, корелская, тферская, югорская, пермская, вятская, болгорская и великая княгиня Новагорода низовския земли, чернеговская, рязанская, ростовская, ярославская, белоозерская, удорская, обдорская, кондийская и всея северныя страны повелителница и гсдрня Иверския земли, карталинских и грузинских царей и Кабардинския земли, черкаских и горских князей и иных наследная гсдрня и обладательница обявляем чрез сие.

Понеже нам, нашему императорскому величеству, наши бгомолцы киевского Михайловского Золотоверхова мнстря архимандрит Силвестр

Думнецкий[б] з братиею челобитем своїм всеподаннейше представили, коїм образом вселюбезнейший нш племянник, блаженныя памяти император Петр Вторый[в], в 729-м году нашего императорского величества предков, а особливо вседражайшаго нашего гсдря родителя, императора Петра Великаго, пожалованы тому мнстру из нашей коллегиї иностранных дел от сотворения мира в 7162, в 7190-м да от рождества Хрства в 1700-м и в 1716-м годех грамоты того Михайловского Золотоверхового мнстря на маэтности данные от великих кнзей российских и от королей полских по привилиям и продадажу питья близ мнстря на их монастырской земле, так и по универсалам гетманским и по крепостям маэтности ж // (**арк. 509**) и земли и мелници и всякия угодья подтвердит изволил, прося при том, дабы и мы, наше императорское величество, оное все по височайшей нашего императорского величества милости нашего жалованною грамотою подтвердит соблаговолили. Того ради мы, императорское величество, призирая на тот киевский архангелский Михайловский Золотоверхов монастыр млсти венше (?) жалует того монастыря вышепомянутого нынешнего архимандрита Силивестра Думнецкого з братиею и кто впред по нем иные архимандриты и братия в том монастыре будут, тому мнстрю все маэтности, данные по привилиям великих кнзей российских и королей полских и продажу питья на их монастырской земле, также по гетманским универсалом и по крепостям маэтностих земли, мелницы и иныя угодия, как о том выше имянованых и особливо вседражайшего нашего гсдря родителя, блаженныя и вечнодостойныя памяти Петра Великого, императора и самодержца всероссийского его императорского величества, и любезнейшага нашего племінника, императора Петра Втораго, жалованных грамотах, данных в тот монастир изображенно, всемилостивейше подтверждаем и укрепляем и во утверждение того мы сию нашу всемилостивейшую грамоту нашему правителствующему Сенату подписат, государственною печатью укрепит повелели. В Москве, лета от рождества Хрства 1742-го, декабря 11 дня, государствования нашего второго году.

Подлинную грамоту подписалы:

Фелтмаршел княз Долгорукой // (**арк. 509 зв.**)

Генерал фелтмаршал и кавалер княз Иван Трубецкий

Генерал граф Григорий Петров син Чернишев

Генерал и гвардии подполковник и ковалер Ушаков

Обер-штельмейстер и кавалер княз Куракин

Вице-канцлер, действителний тайний советник и кавалер граф А. Бестужев-Рюмин

Действителный тайной советник и ковалер Александер Наришкин

Генерал-лейтинант и сенатор, княз Михайло Голицин

Генерал-лейтинант и сенатор, княз Григорей Урусов

Генерал-лейтинант сенатор и ковалер Иван Бахметев

Тайной советник и ковалер Василий Новосилцов

Статский действителний тайной советник княз Алексей Голицин

Обер-секретар Павел Севергилов

Секретар Михайла Новоторжцов".

ІР НБУВ, ф. 307, № 535/1763, арк. 508 зв.–509 зв. Копія.

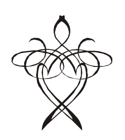

ДОДАТКИ

№ 1
1496 р., липня 27. Вільно. –
Привілей литовського князя Олександра київському воєводі Дмитру Путятичу про надання Свято-Михайлівського Золотоверхого монастиря в управління Гришку Поповичу

“Сам Александр, Божю млстью.

Воеводе киевъскому кнзю Дмитрею Путятичу.

Бил нам чолом Гришко Григоревич Попович с Киева и просил в нас монастыра в Киеве Светого Михаила Золотоверхого, и поведил перед нами, штож тот монастыр здавна ест нашое подаванье и ты деи тот манастыр дал от себе держати старцу какомусь простому Ивану Смолнянину без нашеи воли и он того монастыра и надказил. Теж есмо здесе пытали о том наместника полоцкого пана Юря Пацевича, естли бы тот монастыр был наше поданье, и пан Юреи то перед нами поведил, иже издавна ест тот монастыр наше подане.

Ино коли то есть наше поданье, а ты его без нашого ведома дал был тому чернцу, и мы тот монастыр Светого Михаила Золотоверхого тому Гришку Поповичу дали держати до его живота, а он мает тым борздеи в закон постричися. И казали есмо его в тот монастыр увязати кнзю Ивану Дашковичу.

Псан у Вилни, июл 27 день, индикт[а] 14”.

Публікація за: Lietuvos Metrika (1454–1506). 6 księga wpisow. – Vilnius, 2007.– С. 147–148. Тексту документа передує запис упорядника даної книги Литовської Метрики: “Гришку Поповичу на манастыр в Киеве Светого Михаила Золотоверхого”.

Опубліковано: Акты ЗР. – Т. I. – СПб, 1846. – С. 164–165.

№ 2
1523 р., березня 15. Краків. –
Привілей польського короля Сигізмунда І Старого київському воєводі Андрію Немировичу про надання права ігумену Макарію на відбудову Свято-Михайлівського Золотоверхого монастиря і заснування монастирської общини

“Жыкгигмонт, Божю млстью.

Воеводе киевскому пну Андрею Немеровичу и иным воеводам киевским, хто и напотомъ будет от нас Киев держати.

Бил нам чолом игумен с Киева Макарыи и просил нас, абыхмо дали ему црковь в Киеве Стого Архистратия Михаила Золотоверхого, ижъбы он там манастыр справил и общыну встановил, а поведал нам, штож тая црковь запустела, как жо и некоторыи бояре киевъскии о том нам поведили и нас за ним жедали.

Ино мы, з ласки ншое, тую црковь Стого Михаила Золотоверхого и з землями, и зо въсим, как ся тая црковь здавъна мает, ему дали, а он мает

манастыр збудовати и объщыну в нем справити подле их закону греческого по тому, как и по инъшым манастырем, и земли к тому манастыру мает держати по давъному, как и перед тым бывало, и по самыи вал и под Ляшъские ворота, и по Евъсикову долину, по старую дорогу, по Михаиловъскии узъвоз. А к тому игумен того манастыра от своего збожя, которое собе на жывъность отъкол колве будет провадити, мыта не мает городового ани обестки давати. Которого ж манастыра ты, пне воеводо, ани митрополит, ани хто с подданных нших, не мает подавати ани чым ся в него уступати, бо мы берем то на нас, гсдря. А как он тот манастыр справит и общыну встановит, ино мають братья того манастыра по его смерти игумена межы собою обираючы, въстановъливати и за нас Бга проити. А то есмо учынили для того, иж деи тая црковь Божя от вынетья киевского опустела и хъвалы Божи в неи не было. А на твердость того и печать нашу казали есмо прыложыти к сему нашему листу.

Псан у Кракове, под лет Бож[ого] нарож[еня] 1000 пятьсот 23, мсца мар. 15 день, инъдык 11.

Богуш, писар".

Публікація за: Lietuvos Metrika (1521–1529). Книга записей 12. – Vilnius, 2001. – С. 211–212. Тексту документа передує запис упорядника даної книги Литовської Метрики: "Лист игумену с Киева Макарью на церков в Киеве Архистратия Михаила Золотоверхого и позволене там ему манастыр справити".

Опубліковано: Акты ЗР. – Т. II. – СПб., 1848. – С. 152–153.

№ 3
1752 р., листопада 2. Київ. –
Лист архімандритаСвято-Михайлівського Золотоверхого монастиря Іоаникія Сенютовича до київського обер-коменданта про справу арештованих шинкарів Стефана Прача та Івана Гончара

"Высокородний и высокопочтенний господин бригадир и обер-комендант киевский, мой милостиводознанний добротворитель.

Присланим ко мне, ваше высокородие, писаним своїм, минувшого октября 29 дня настоящаго 752 года, изволили обявить, яко де содержатся в Киево-Печерской кріпости в остроге под караулом долговремянно Киево-Золотоверхо-Михайловского монастиря поддание либедские, шинкаре Стефан Прач да Иван Гончар, толко де по единому полского местечка Лоева[a] от ротмистра Рокицкого писму, якобы они разбойников на разбой собырали и поили, а точного де о том никакова ни от кого на них доказателства и изобличения не имеется. И они де шинкаре во всем том запераются. И тем писанием, ваше высокородие, требуете, дабы от мене приказано было кому надлежит, что оних шинкарей взять на росписку под таким претекстом, когда де они впред по тому делу спросятца, тода бы поставлени были в кыевскую губернскую канцелярию попрежнему, и о том бы писменно б ваше высокоблагородие уведомить, а для взятия оних, кого надлежит, означенного Михайловского монастиря из монахов прислано б было. По которому вашего высокородия писанию для взятия выше упомянутих содержащихся в Киево-Печерской кріпости в остроге либедских шинкарей Стефана Прача да Ивана Гончара и для подачи во взятии оних росписки монастиря нашего Золотоверхо-

Михайловского монах Амвросий посилается. О поставки же за оними шинкарами Стефаном Прачем – жителствующие под монастирем Золотоверхо-Михайловским Иван Стелмах, Макар Бондар, а за Иваном Гончарем – жители киевские Иван Кучер да Максим Василив Ребенский, когда их востребуется в киевскую губернскую канцелярию, имеют в оной губернской канцелярии росписками обовязатся. О сем вашему высокородию обявив, с почтением остаюсь вашего высокородия милостиводознанного моего добротворителя всегдашный молитвенник и слуга архимандрит Иоаникий.

1752 года, ноябра 2 дня.

Киев”.

Дніпропетровський історичний музей, Відділ рукописів, № Арх. 640/24. – Оригінал.

ІЛЮСТРАЦІЇ

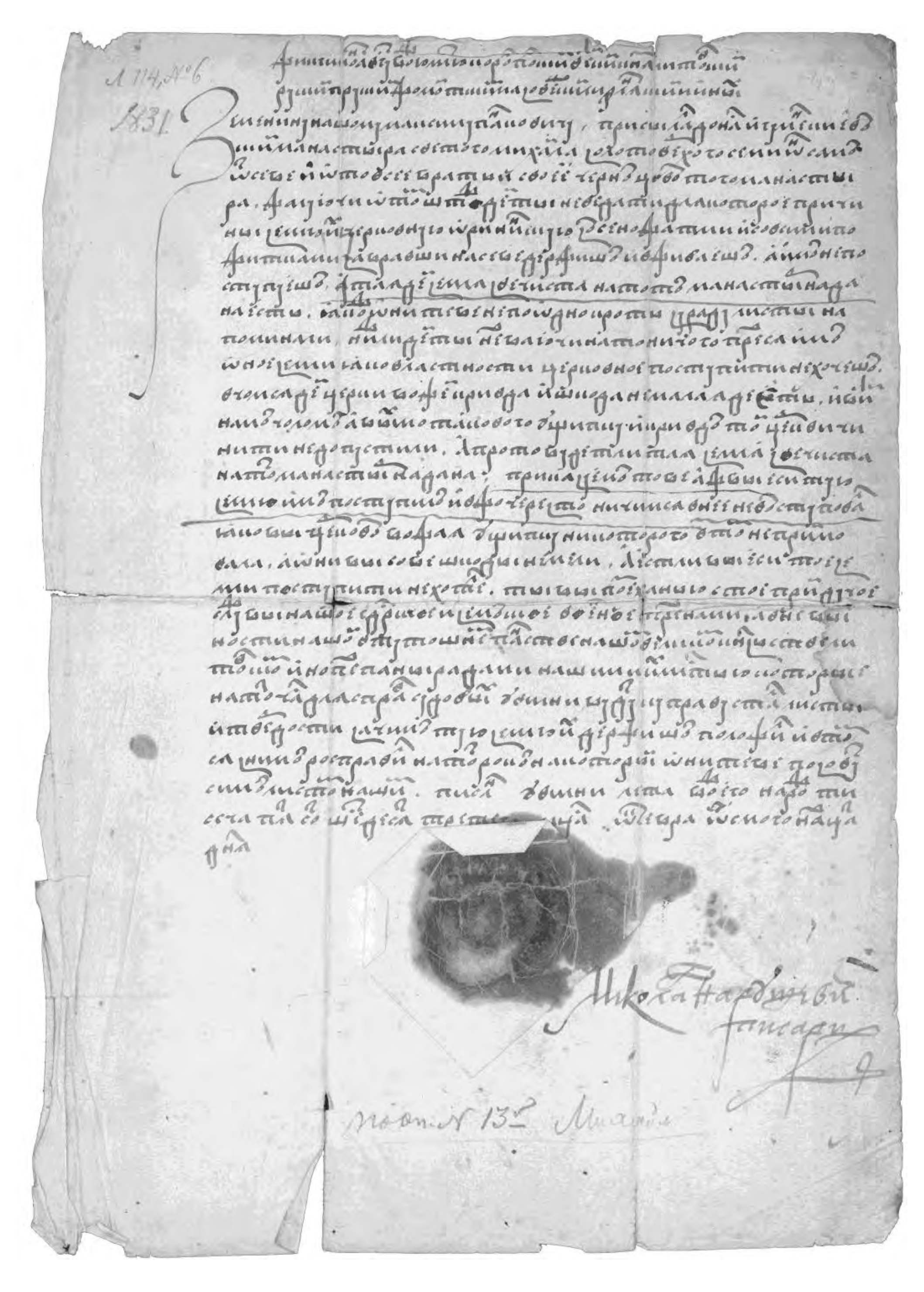

іл. 1

Мандат польського короля Сигізмунда II Августа до зем'янина Максима Панковича про повернення Орининської землі Свято-Михайлівському Золотоверхому монастирю. 1563 р.
(ІР НБУВ, ф. 301, № 216 Г, по оп. № 13, арк. 1. Оригінал)

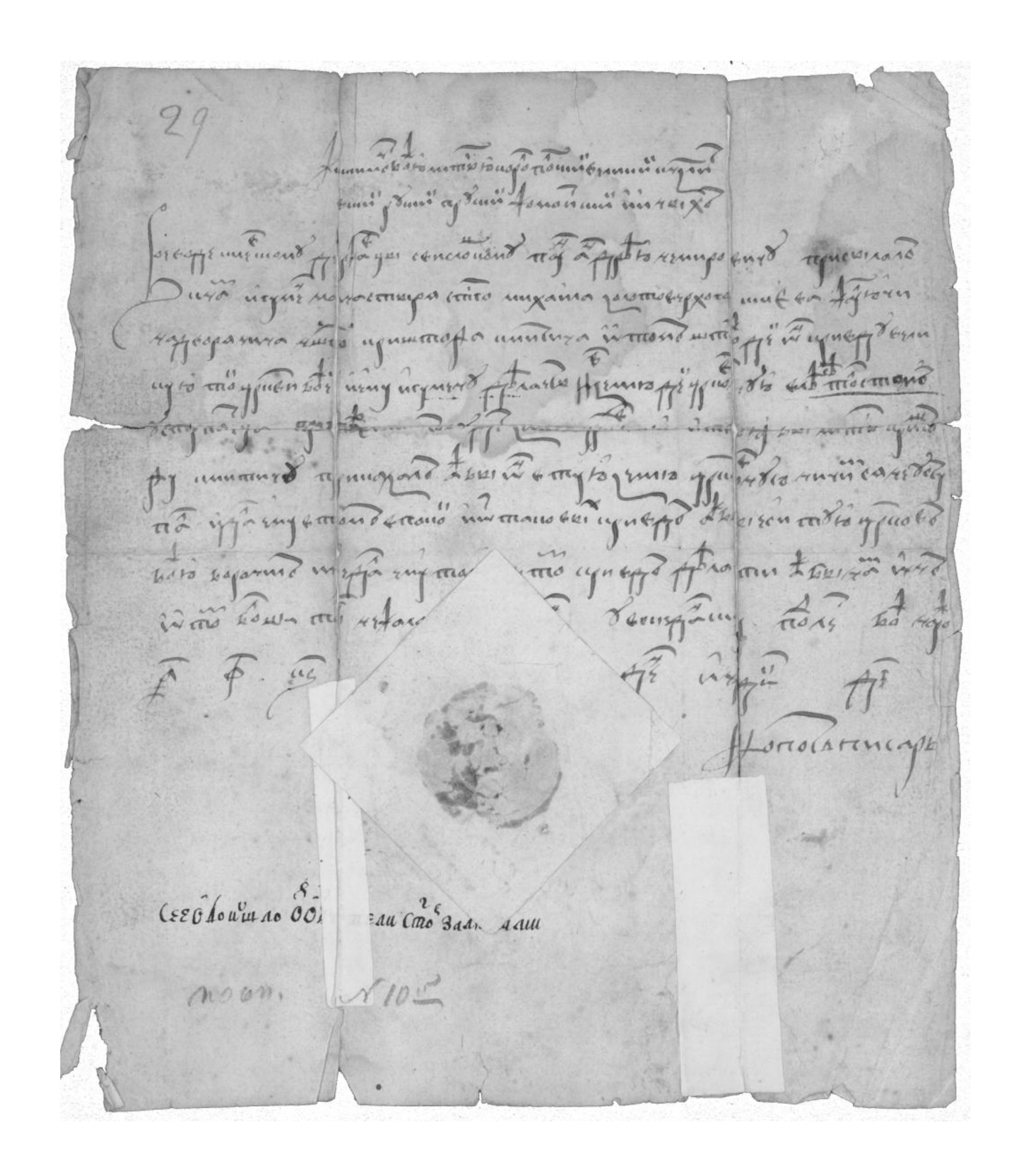

іл. 2

Привілей польського короля Сигізмунда I Старого про заборону Криштофу Кмітичу чинити кривду в монастирських землях Товстий ліс. 1526 р. (ІР НБУВ, ф. 301, № 216 Г, по оп. № 10, арк. 1. Оригінал)

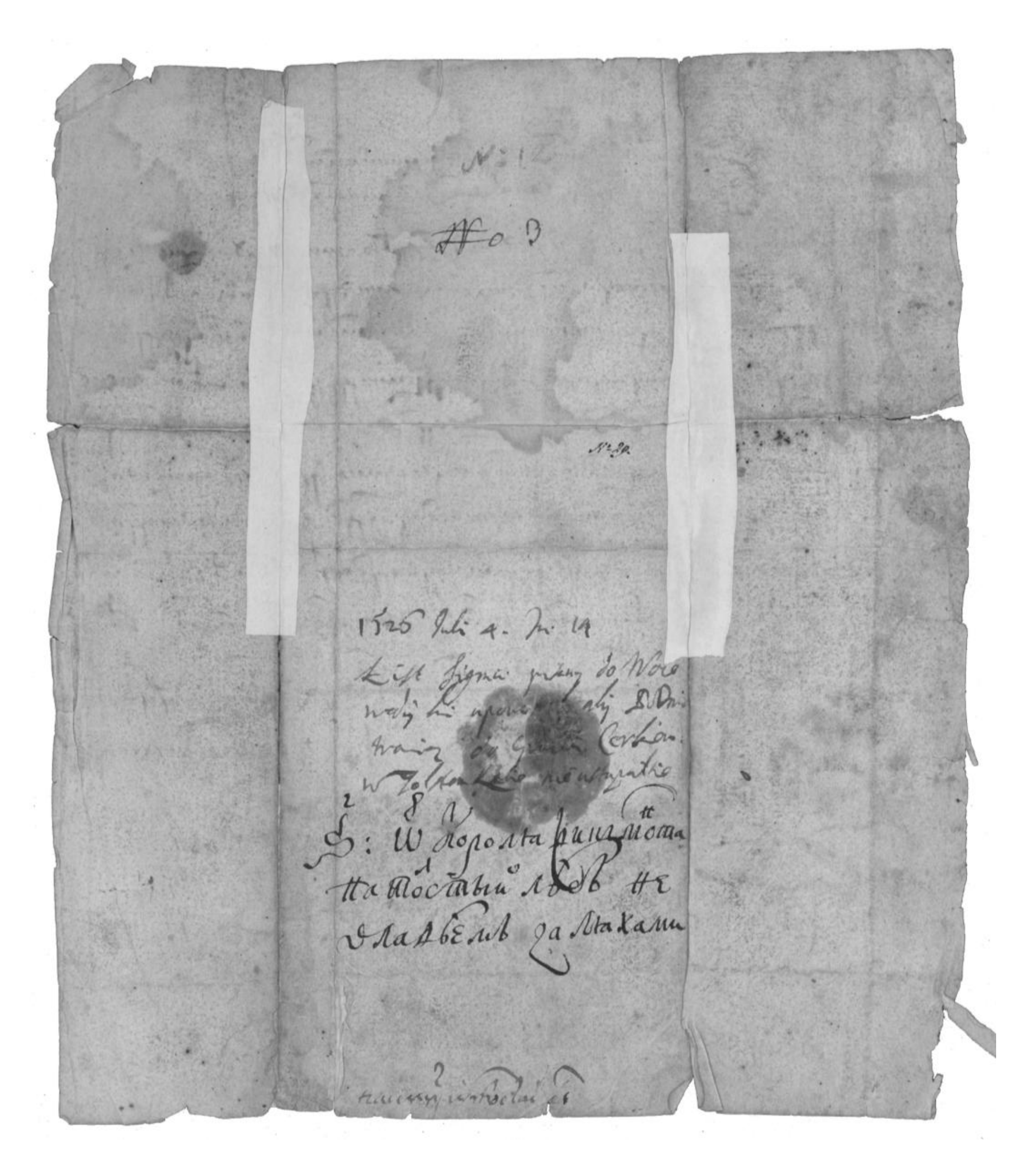

іл. 3
Привілей польського короля Сигізмунда І Старого про заборону
Криштофу Кмітичу чинити кривду в монастирських землях Товстий ліс. 1526 р.
(ІР НБУВ, ф. 301, № 216 Г, по оп. № 10, арк. 1 зв. Оригінал)

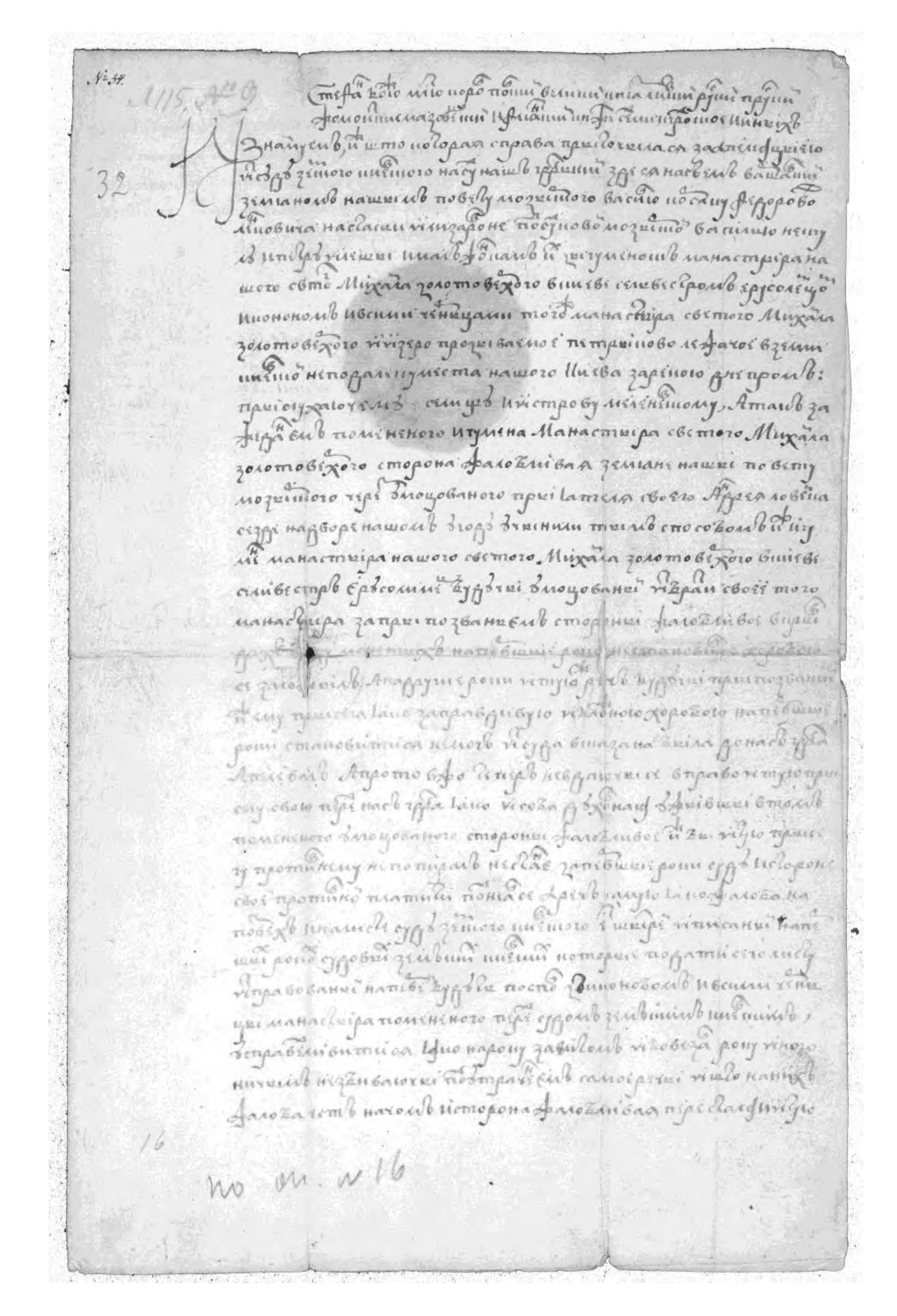

іл. 4

Привілей польського короля Стефана Баторія Свято-Михайлівському Золотоверхому монастирю на озеро Петриків під селом Вигурівщина. 1582 р. (ІР НБУВ, ф. 301, од. зб. 216 Г, по оп. № 16, арк. 1. Оригінал)

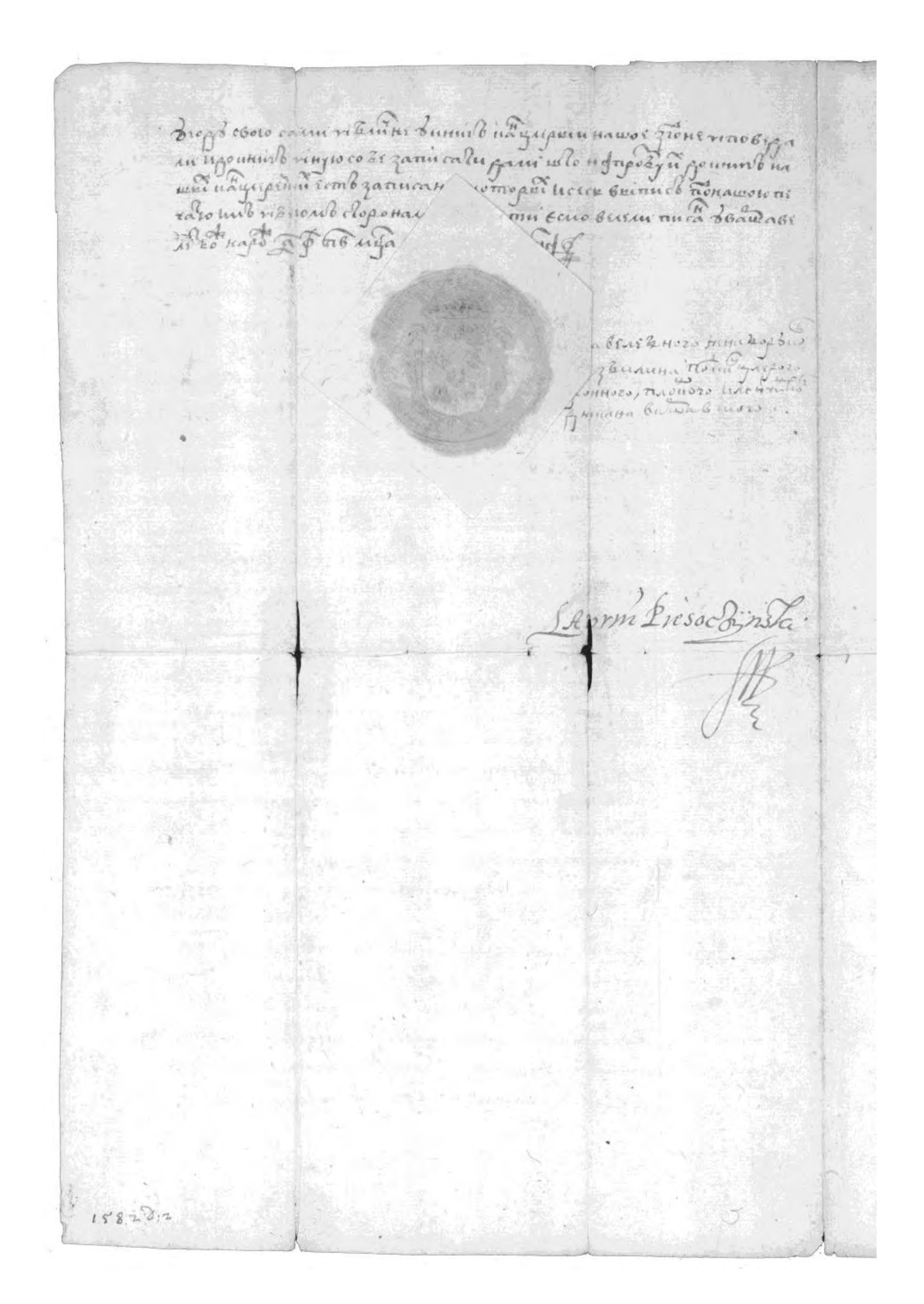

іл. 5
Привілей польського короля Стефана Баторія Свято-Михайлівському Золотоверхому монастирю на озеро Петриків під селом Вигурівщина. 1582 р. (ІР НБУВ, ф. 301, од. зб. 216 Г, по оп. № 16, арк. 1 зв. Оригінал)

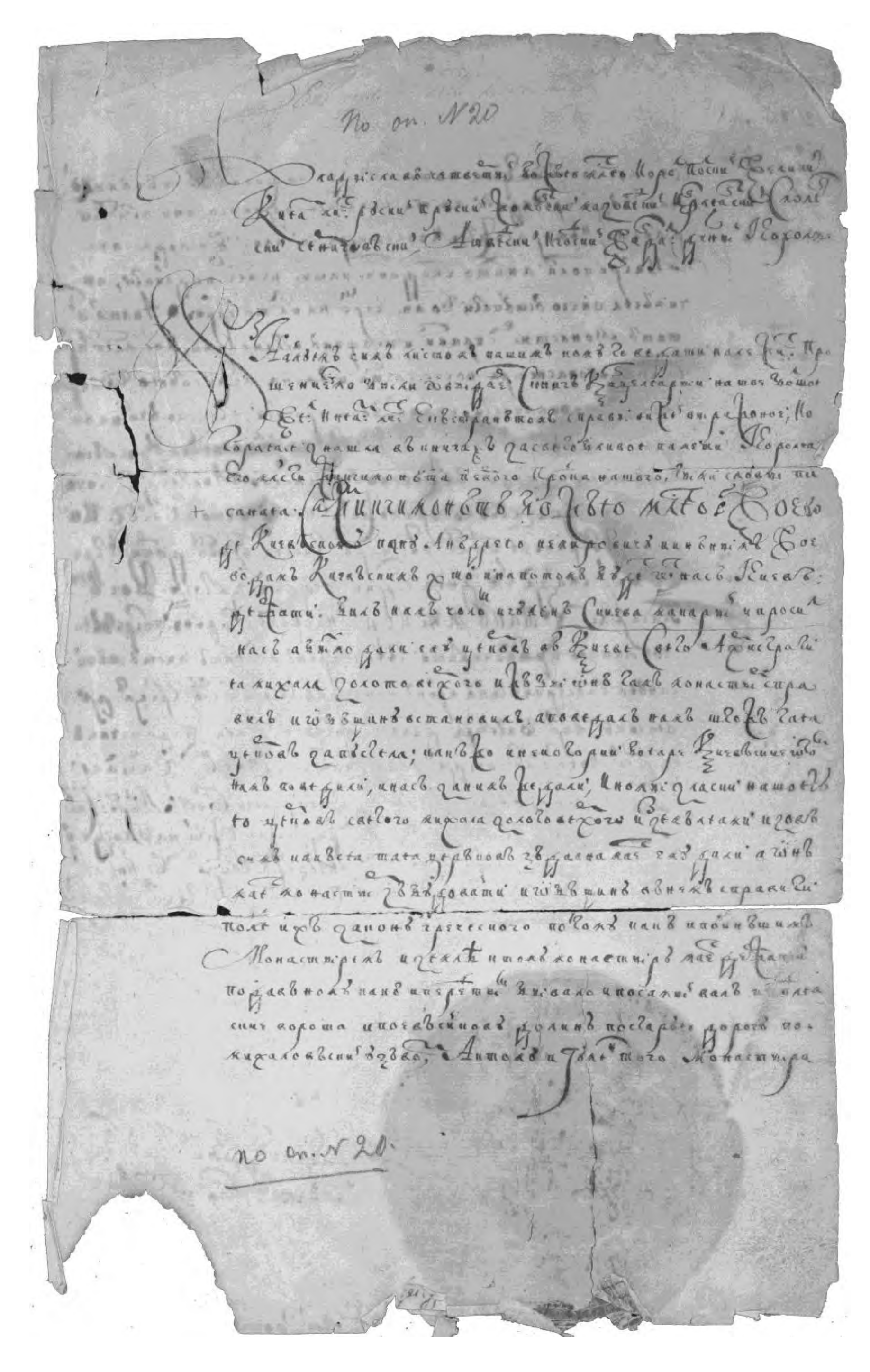
По оп. № 20

По оп. № 20

іл. 6

Привілей польського короля Владислава IV Вази на підтвердження на відбудову Свято-Михайлівського Золотоверхого монастиря і заснування монастирської общини. 1639 р.
(ІР НБУВ, ф. 301, № 216 Г, по оп. № 20, арк. 1. Оригінал)

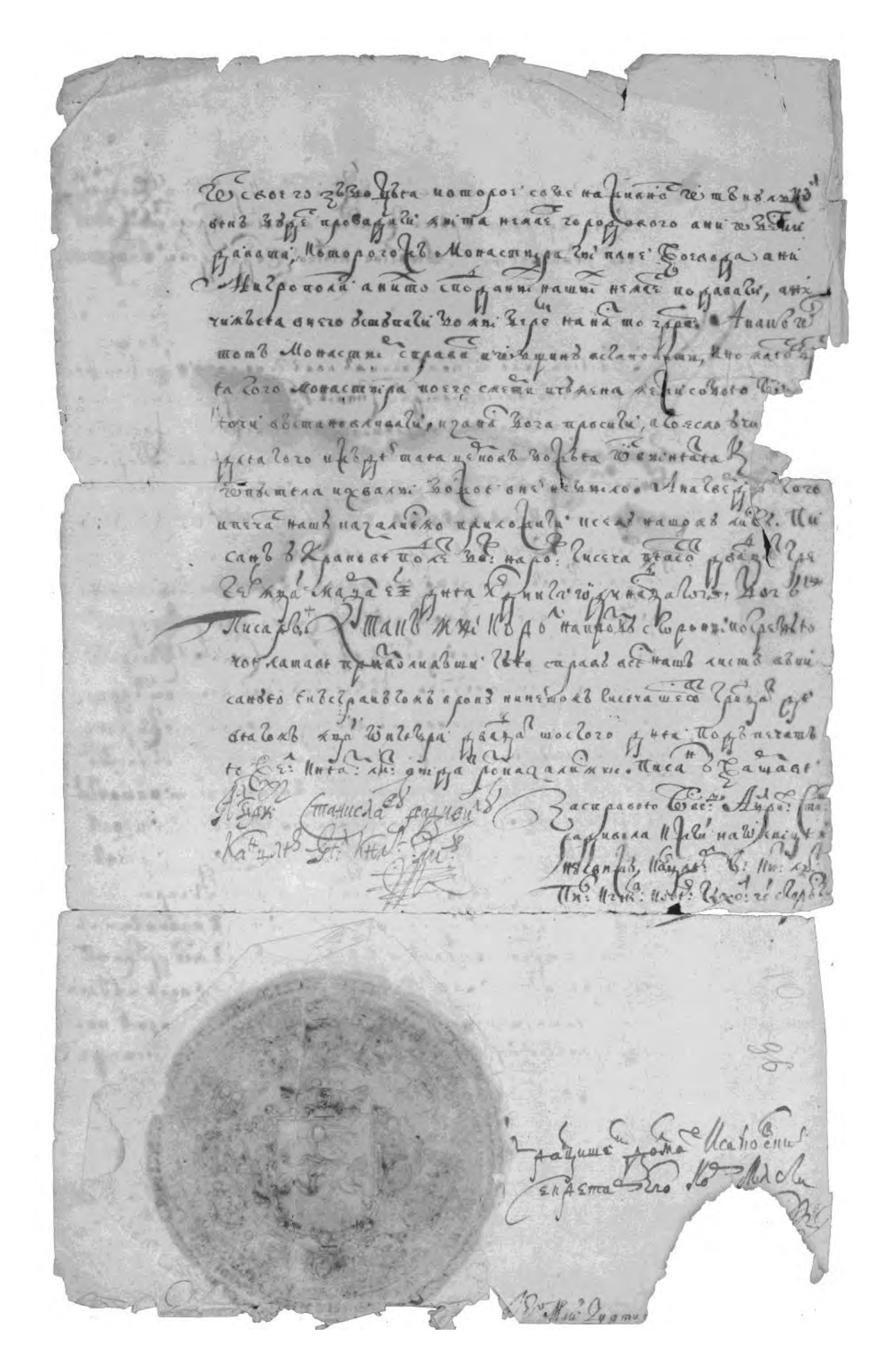

іл. 7

Привілей польського короля Владислава IV Вази на підтвердження на відбудову Свято-Михайлівського Золотоверхого монастиря і заснування монастирської общини. 1639 р. (ІР НБУВ, ф. 301, № 216 Г, по оп. № 20, арк. 1 зв. Оригінал)

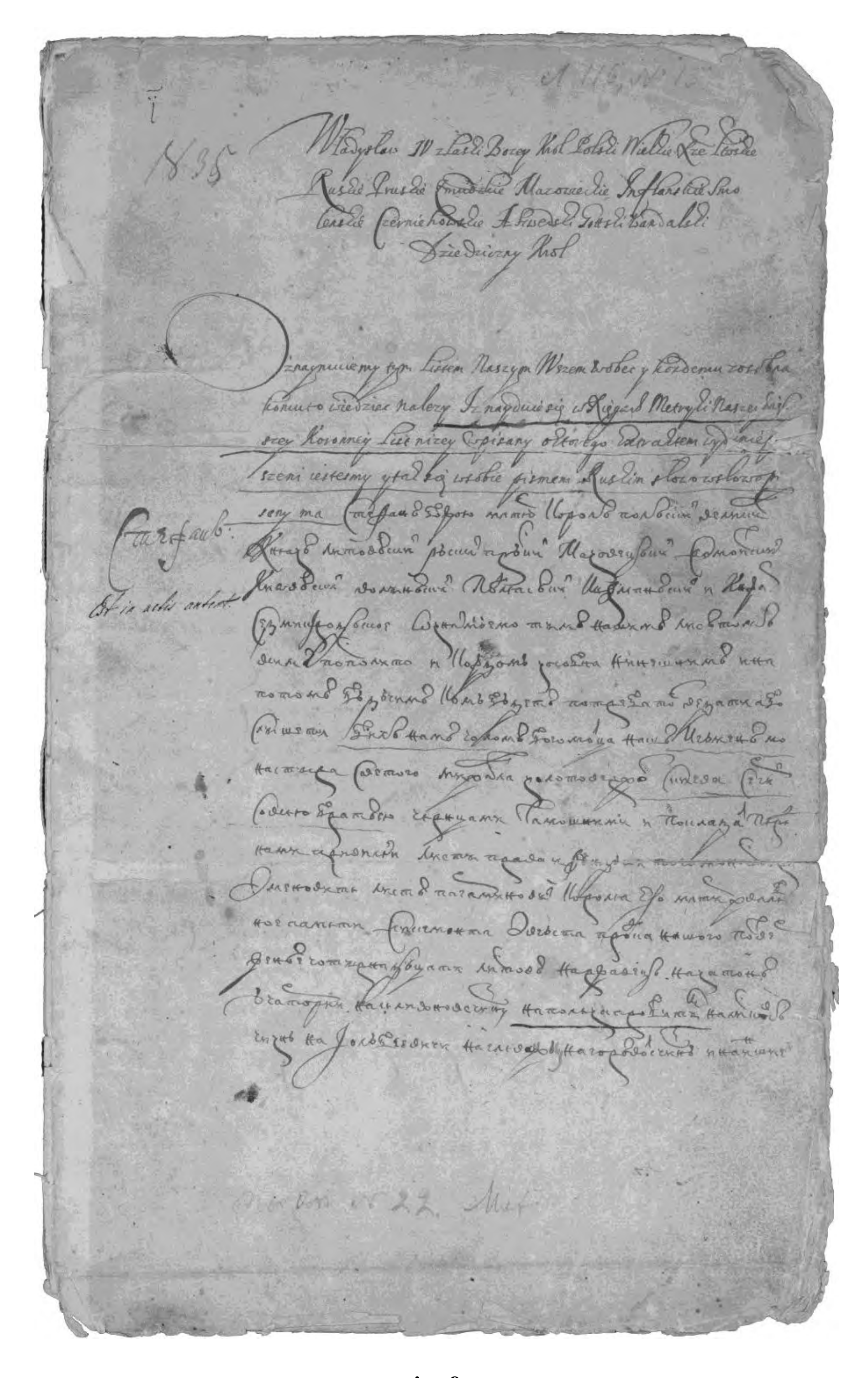

іл. 8
Привілей польського короля Владислава IV Вази на підтвердження прав Свято-Михайлівського Золотоверхого монастиря на володіння різними маєтностями за попередніми привілеями. 1646 р.
(ІР НБУВ, ф. 301, № 216 Г, по оп. № 22, арк. 1. Оригінал)

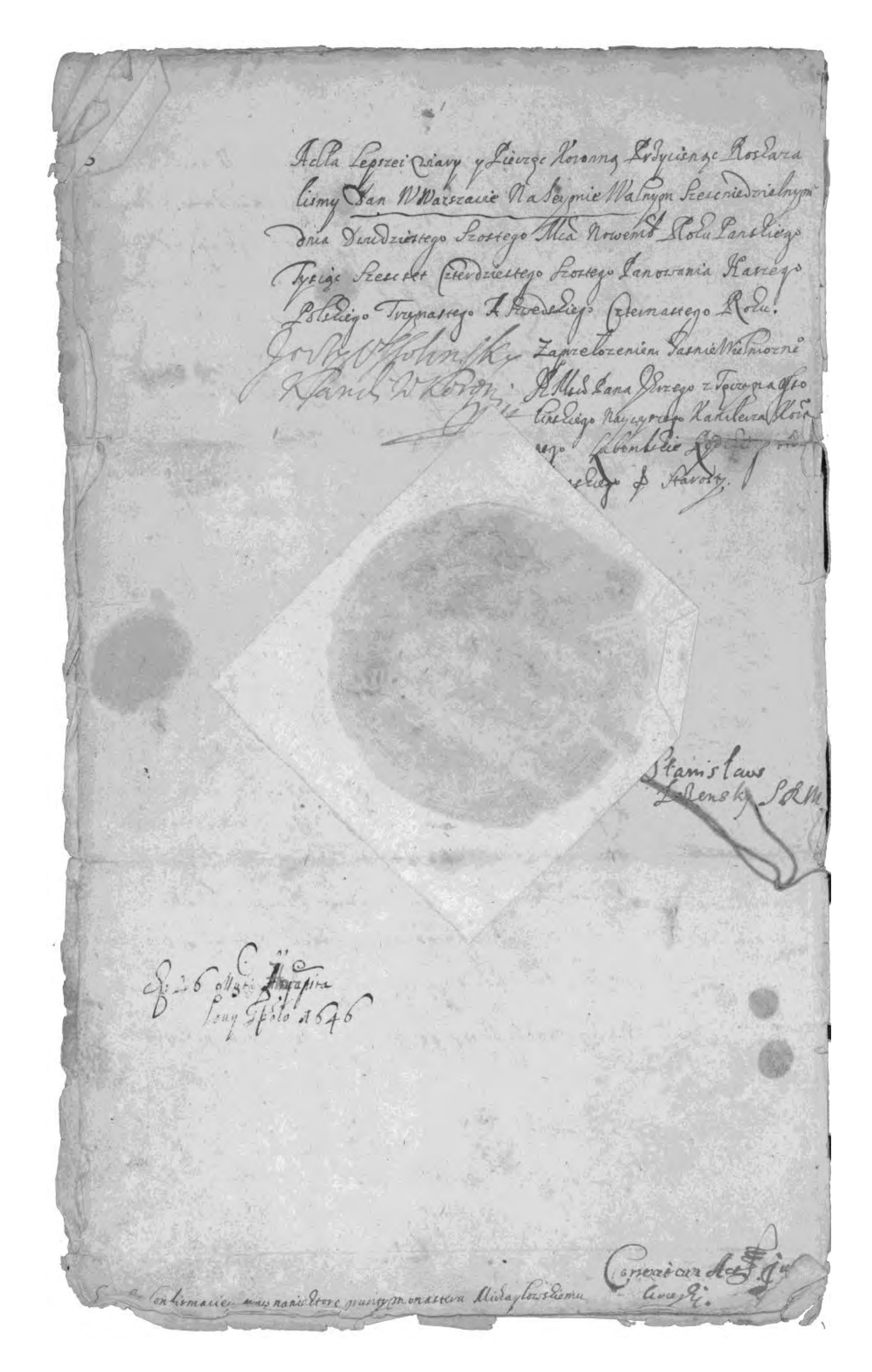

іл. 9
Привілей польського короля Владислава IV Вази на підтвердження прав Свято-Михайлівського Золотоверхого монастиря на володіння різними маєтностями за попередніми привілеями. 1646 р.
(ІР НБУВ, ф. 301, № 216 Г, по оп. № 22, арк. 5 зв. Оригінал)

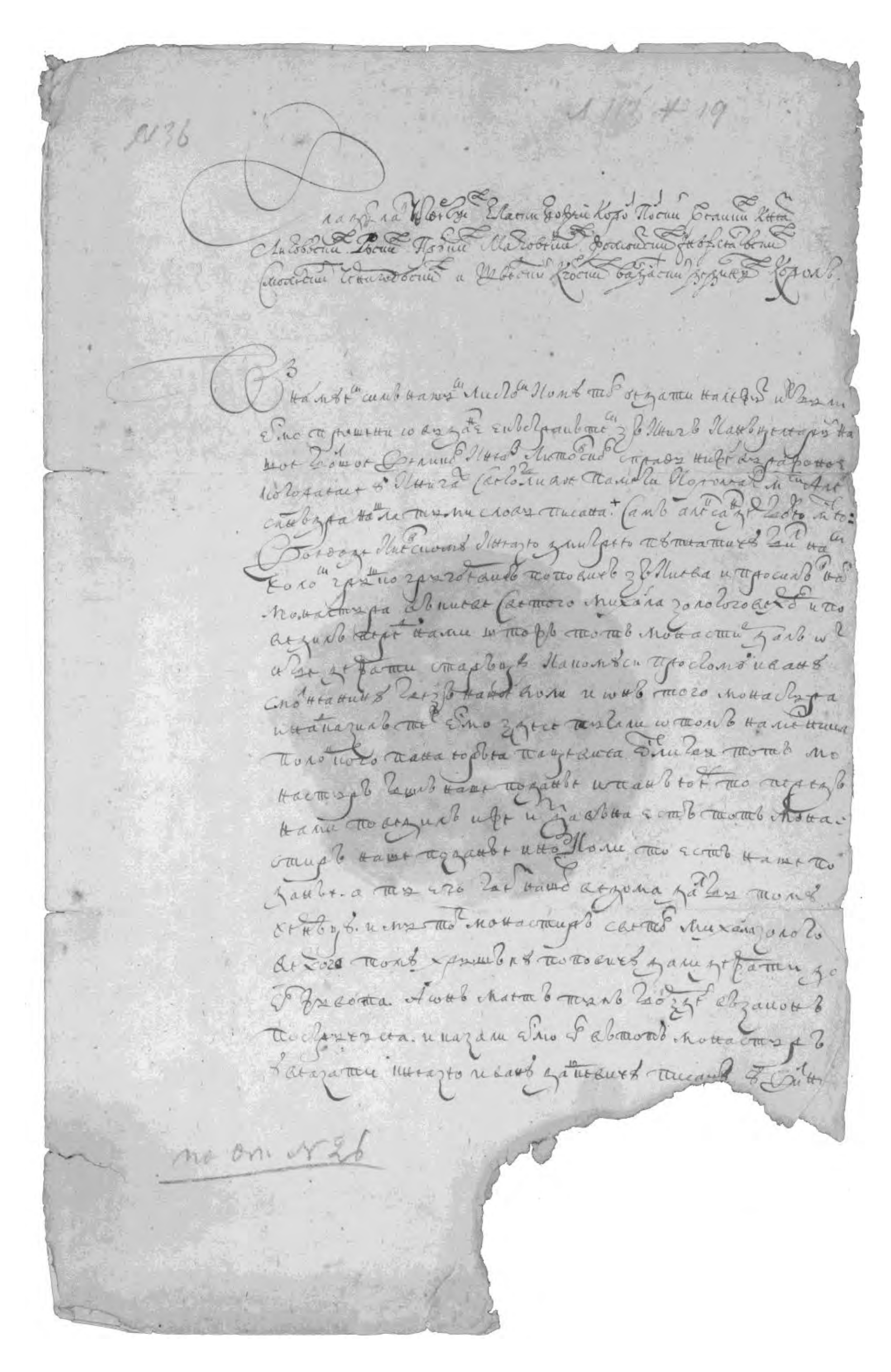

іл. 10

Привілей польського короля Владислава IV Вази на підтвердження про надання Свято-Михайлівського Золотоверхого монастиря в управління Гришку Поповичу. 1647 р. (ІР НБУВ, ф. 301, № 216 Г, по оп. № 26, арк. 1. Оригінал)

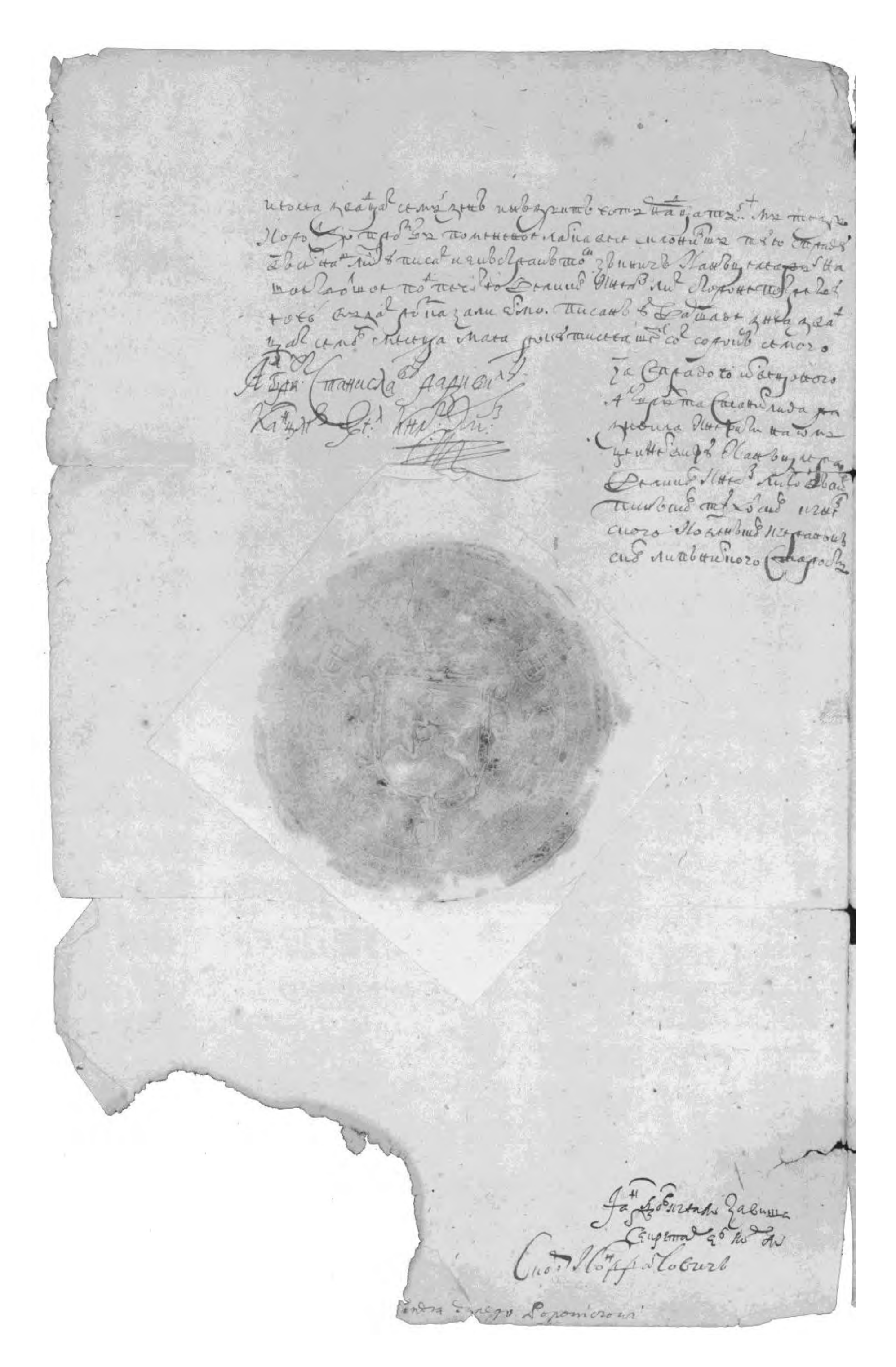

іл. 11
Привілей польського короля Владислава IV Вази на підтвердження про надання Свято-Михайлівського Золотоверхого монастиря в управління Гришку Поповичу. 1647 р.
(ІР НБУВ, ф. 301, № 216 Г, по оп. № 26, арк. 1 зв. Оригінал)

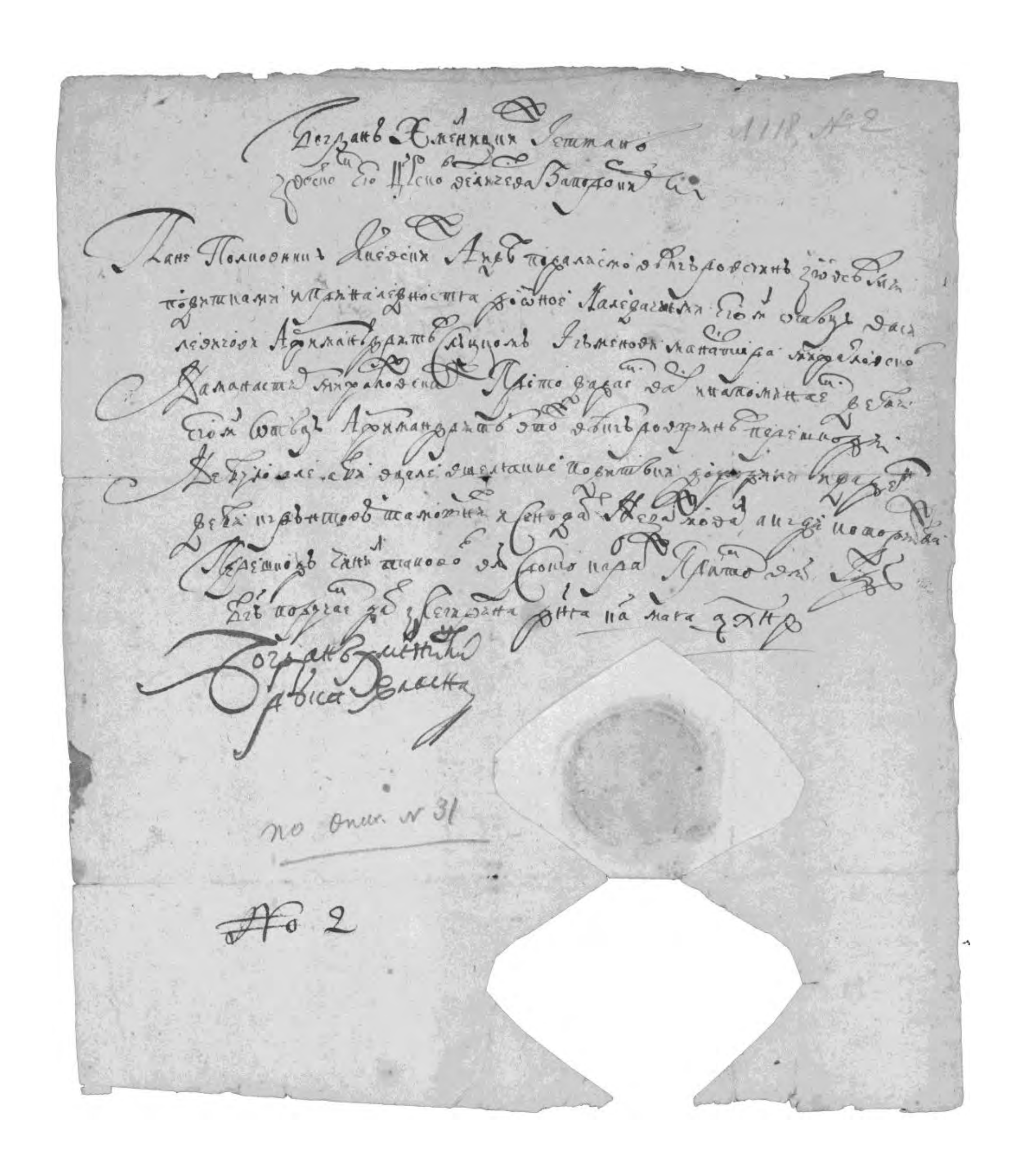

іл. 12
Наказ гетьмана Богдана Хмельницького про надання містечка Вигурівщина ігуменові Свято-Михайлівського Золотоверхого монастиря Феодосію Василевичу. 1654 р.
(ІР НБУВ, ф. 301, од. зб. 216, Г, по оп. № 31, арк. 1. Оригінал)

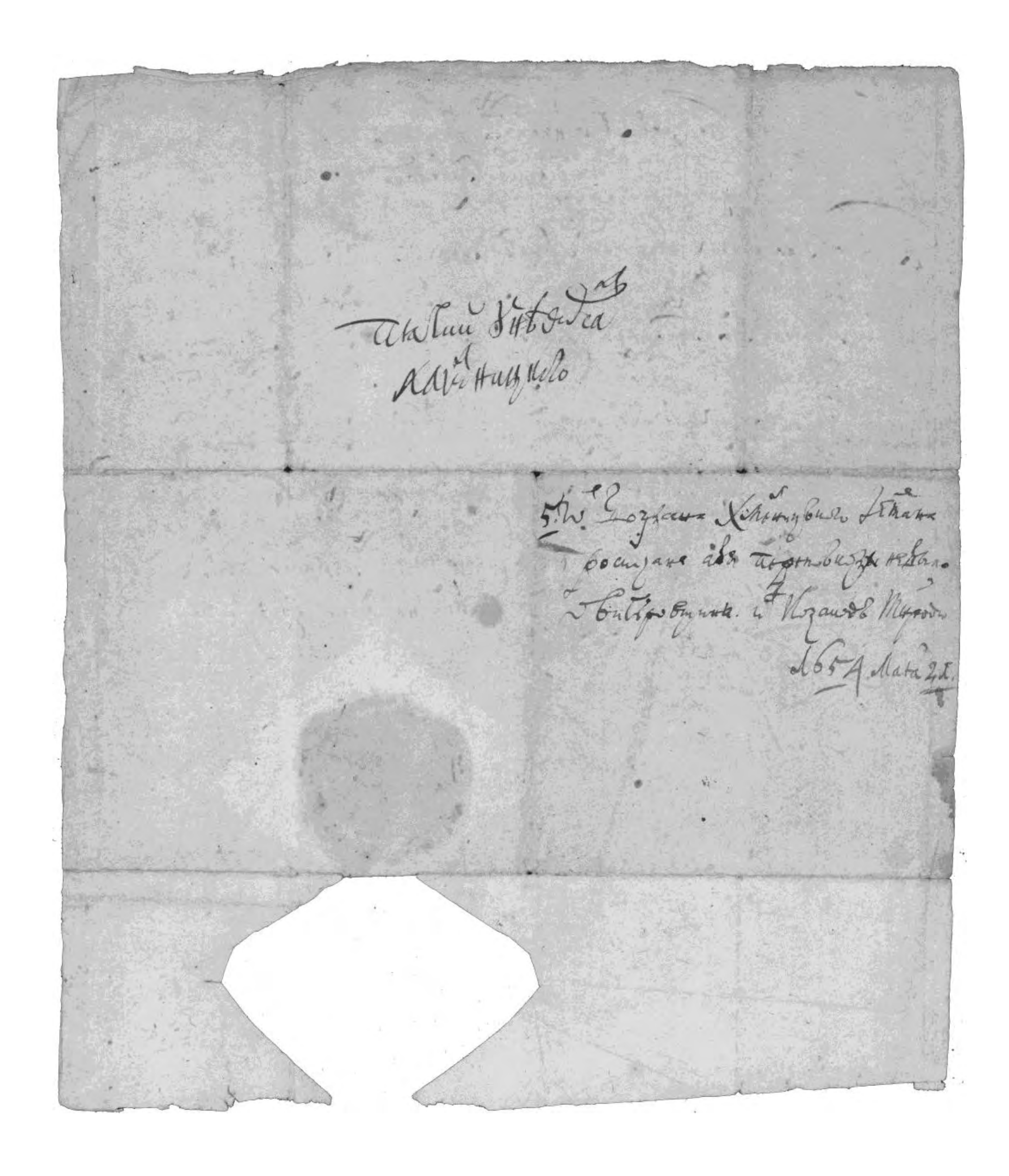

іл. 13

Наказ гетьмана Богдана Хмельницького про надання містечка Вигурівщина
ігуменові Свято-Михайлівського Золотоверхого монастиря
Феодосію Василевичу. 1654 р.
(ІР НБУВ, ф. 301, од. зб. 216, Г, по оп. № 31, арк. 1 зв. Оригінал)

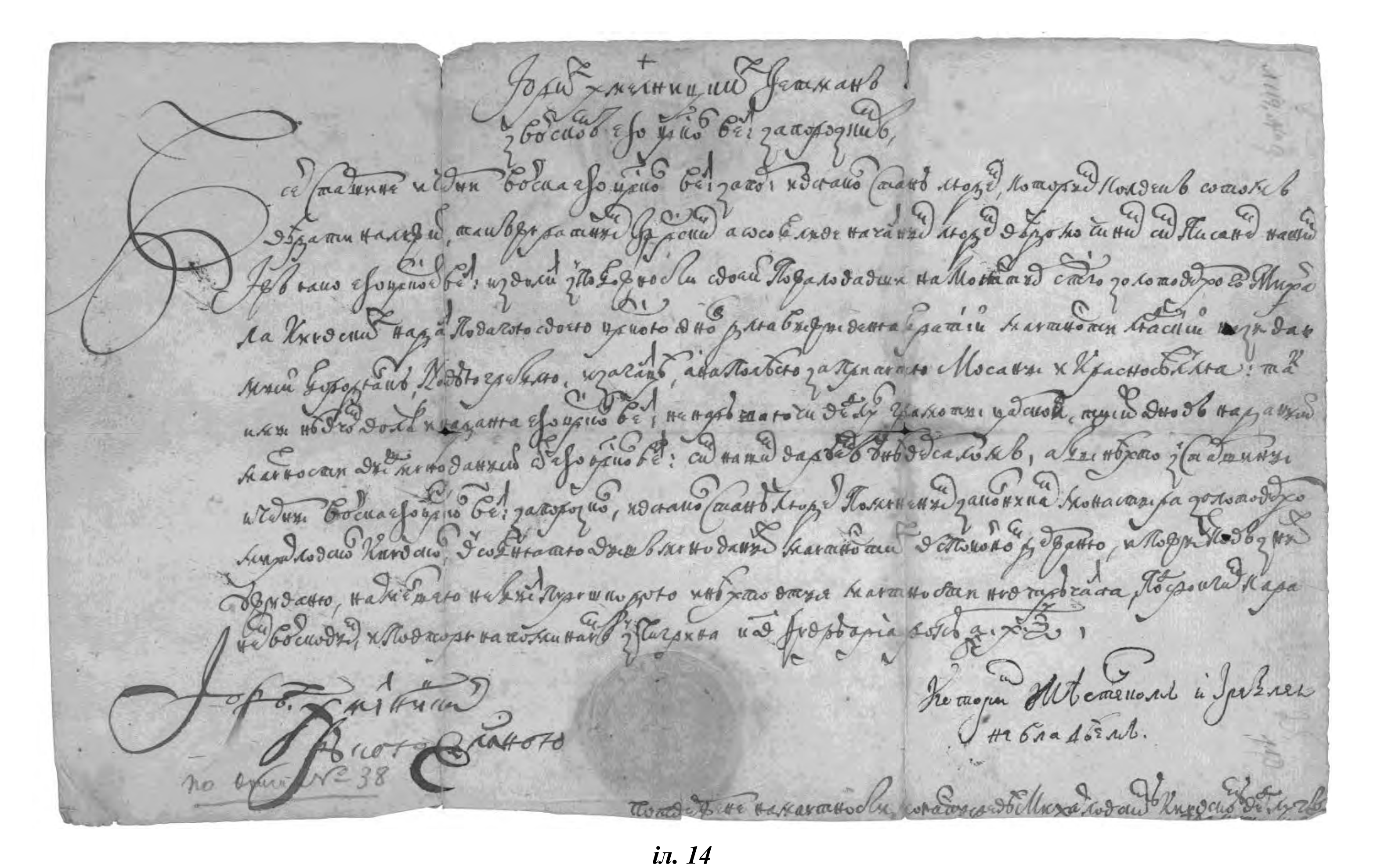

іл. 14

Універсал гетьмана Юрія Хмельницького про підтвердження прав Свято-Михайлівського Золотоверхого монастиря на володіння селами Бородянка, Нова Гребля, Загальці, Масани та Красносілля. 1660 р.
(ІР НБУВ, ф. 301, № 216 Г, по оп. № 38, арк. 1. Оригінал)

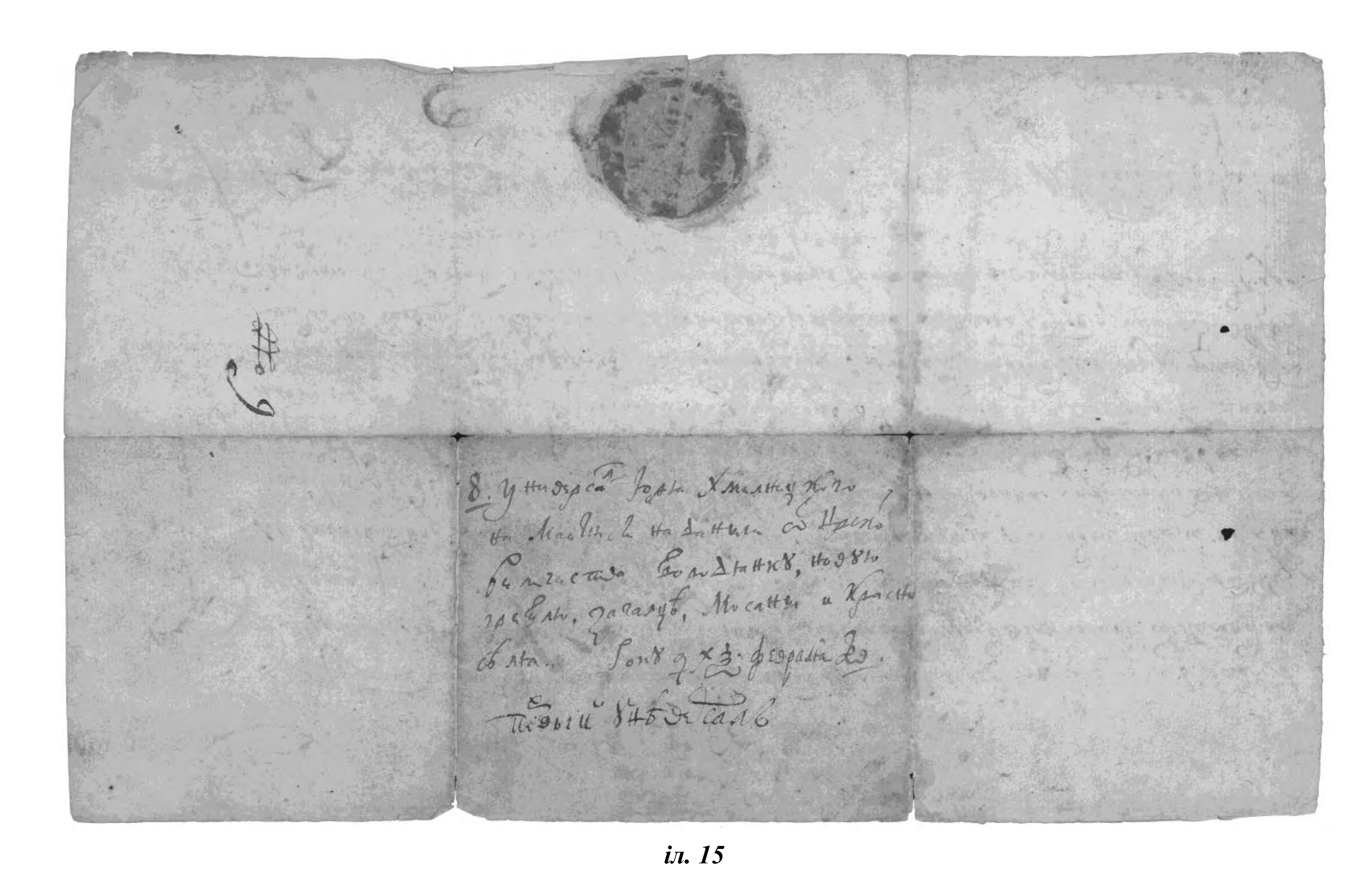

іл. 15

Універсал гетьмана Юрія Хмельницького про підтвердження прав Свято-Михайлівського Золотоверхого монастиря на володіння селами Бородянка, Нова Гребля, Загальці, Масани та Красносілля. 1660 р.
(ІР НБУВ, ф. 301, № 216 Г, по оп. № 38, арк. 1 зв. Оригінал)

іл. 16

Універсал гетьмана Івана Мазепи про надання Григорію Гамалії сіл Хоружівка, Бодаква і млинів на Хрулівській греблі. 1689 р. (ІР НБУВ, ф. 301, № 216 Г, по оп. № 44, арк. 1. Оригінал)

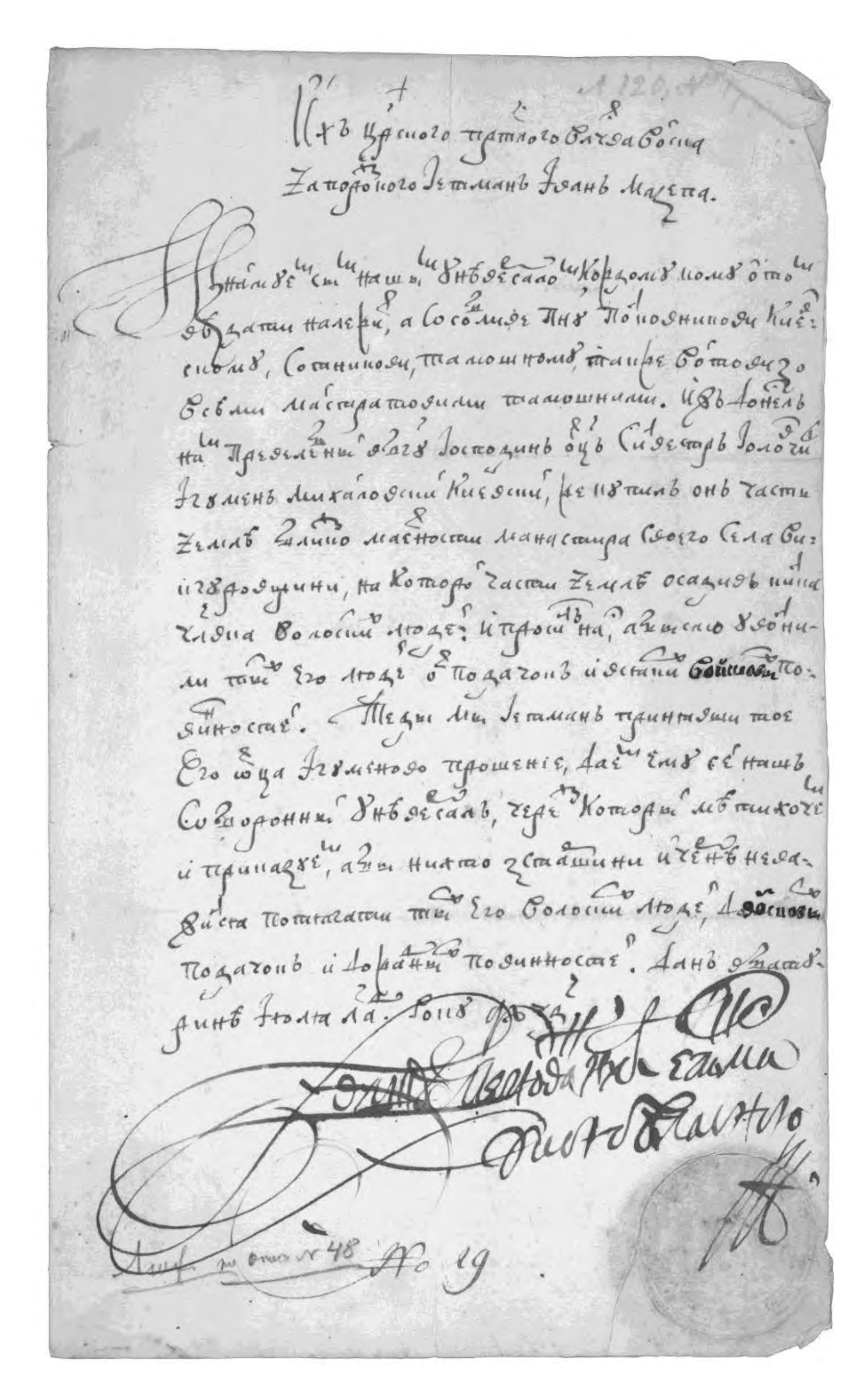

Их царского пресвѣтлого величества войска Запорожского гетман Иоанн Мазепа.

іл. 17

Оборонний універсал гетьмана Івана Мазепи Свято-Михайлівському Золотоверхому монастиреві на звільнення молдавських поселенців від податків на монастирській землі на хуторі Ризовщина біля села Вигурівщина. 1694 р. (ІР НБУВ, ф. 301, № 216 Г, по оп. № 48, арк. 1. Оригінал)

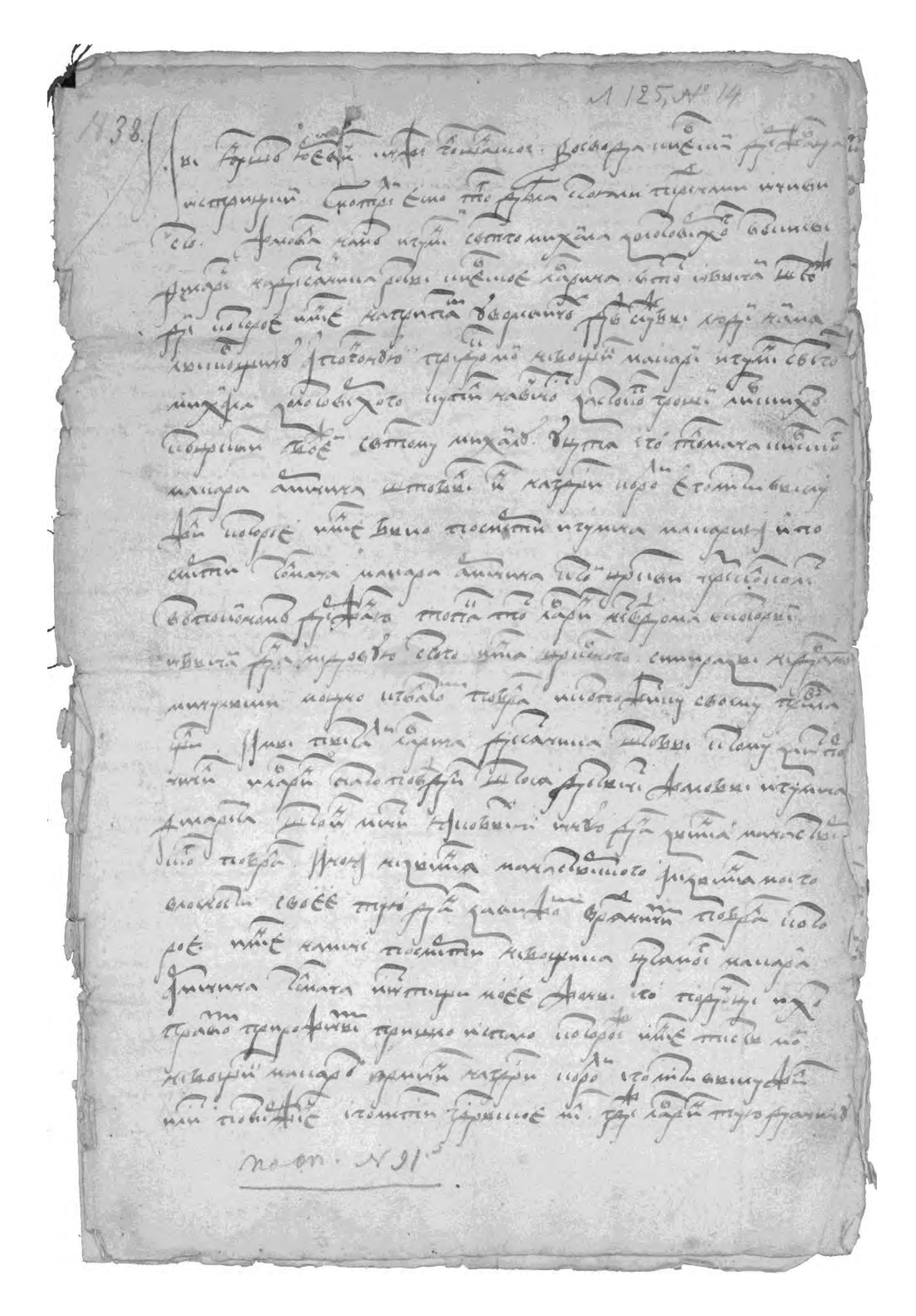

іл. 18

Декрет київського воєводи Януша Юрійовича Гольшанського про підтвердження прав Свято-Михайлівського Золотоверхого монастиря на села Лисковці і Погонне. 1544 р.
(ІР НБУВ, ф. 301, № 216 Г, по оп. № 91, арк. 1. Оригінал)

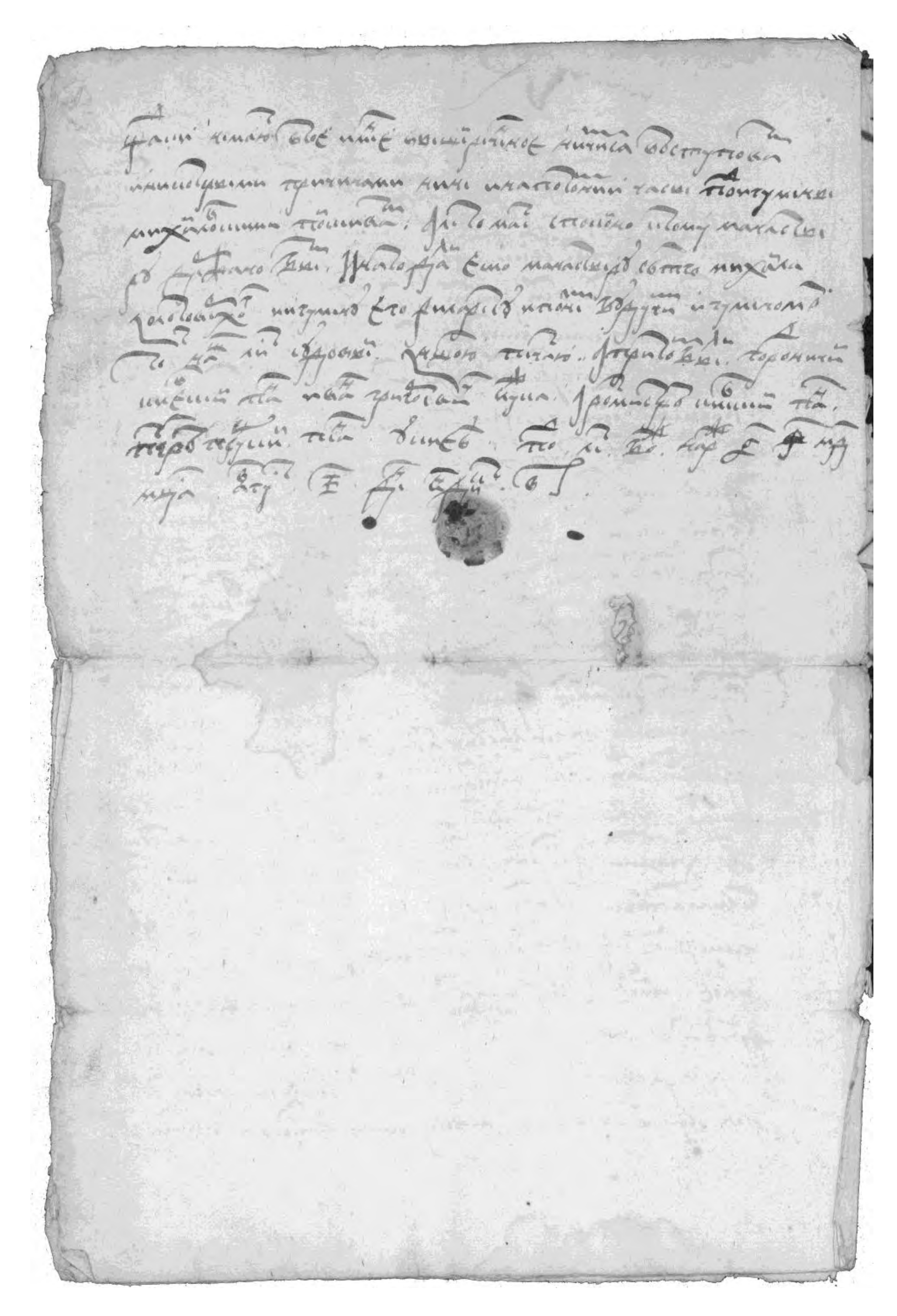

іл. 19

Декрет київського воєводи Януша Юрійовича Гольшанського про підтвердження прав Свято-Михайлівського Золотоверхого монастиря на села Лисковці і Погонне. 1544 р.
(ІР НБУВ, ф. 301, № 216 Г, по оп. № 91, арк. 3 зв. Оригінал)

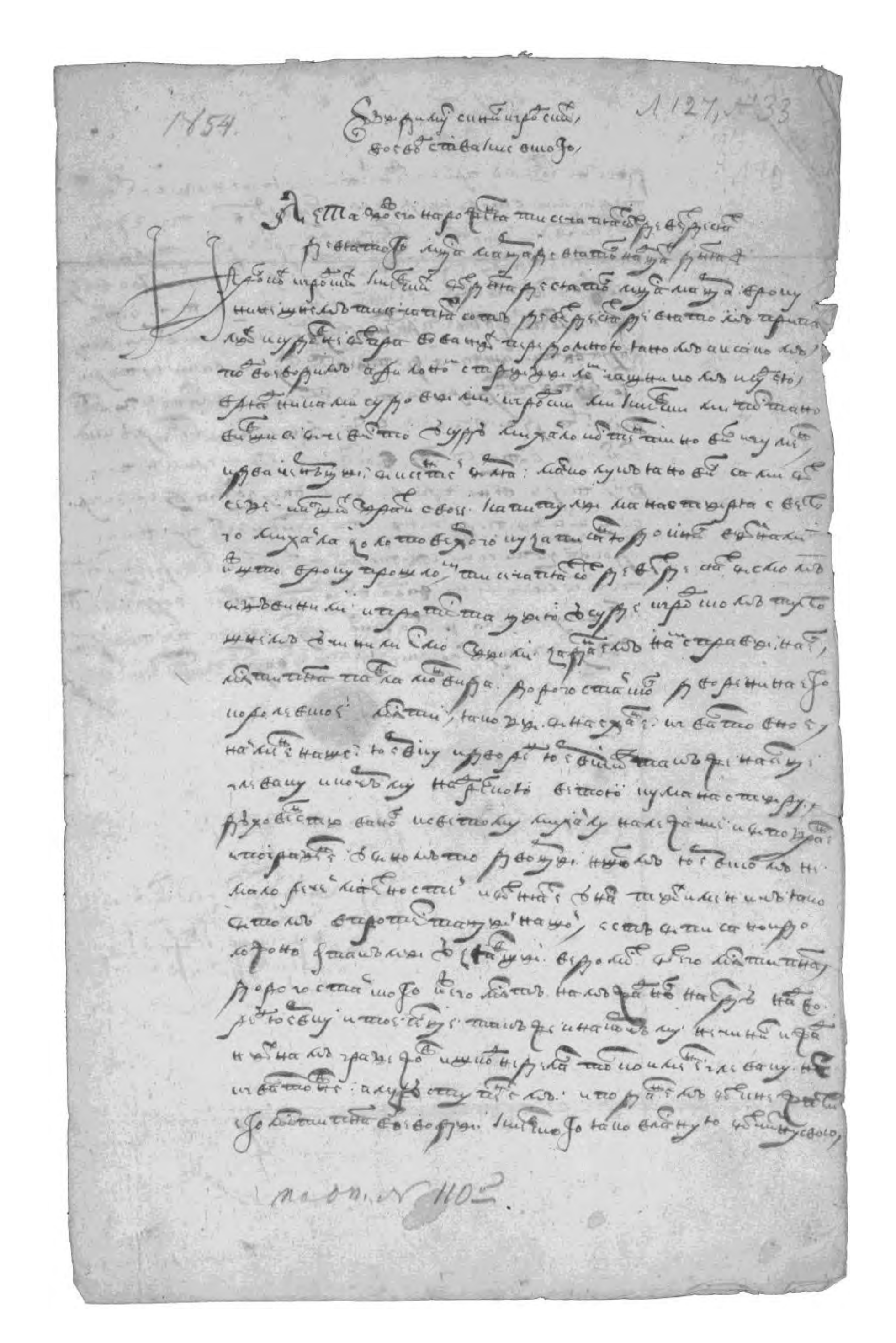

іл. 20

Випис з гродських книг Київського воєводства про розгляд судової справи Свято-Михайлівського Золотоверхого монастиря проти дворянина Павла Монтвида Дорогостайського за наїзд на маєток Юрівка, село Глеваха та монастирську корчму над річкою Віта. 1599 р.
(ІР НБУВ, ф. 301, № 216 Г, по оп. № 110, арк. 1. Оригінал)

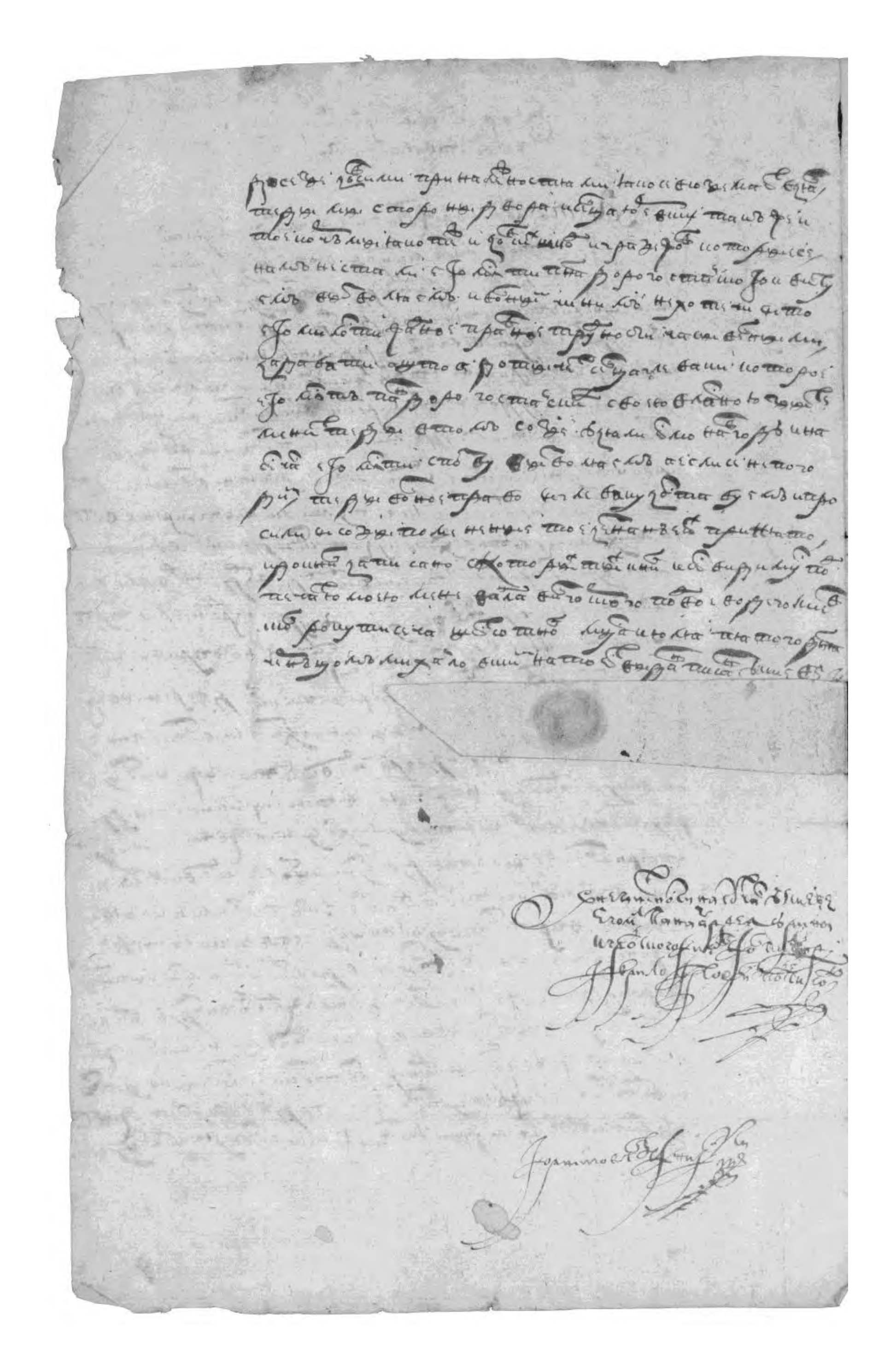

іл. 21

Випис з гродських книг Київського воєводства про розгляд судової справи Свято-Михайлівського Золотоверхого монастиря проти дворянина Павла Монтвида Дорогостайського за наїзд на маєток Юрівка, село Глеваха та монастирську корчму над річкою Віта. 1599 р.
(ІР НБУВ, ф. 301, № 216 Г, по оп. № 110, арк. 1 зв. Оригінал)

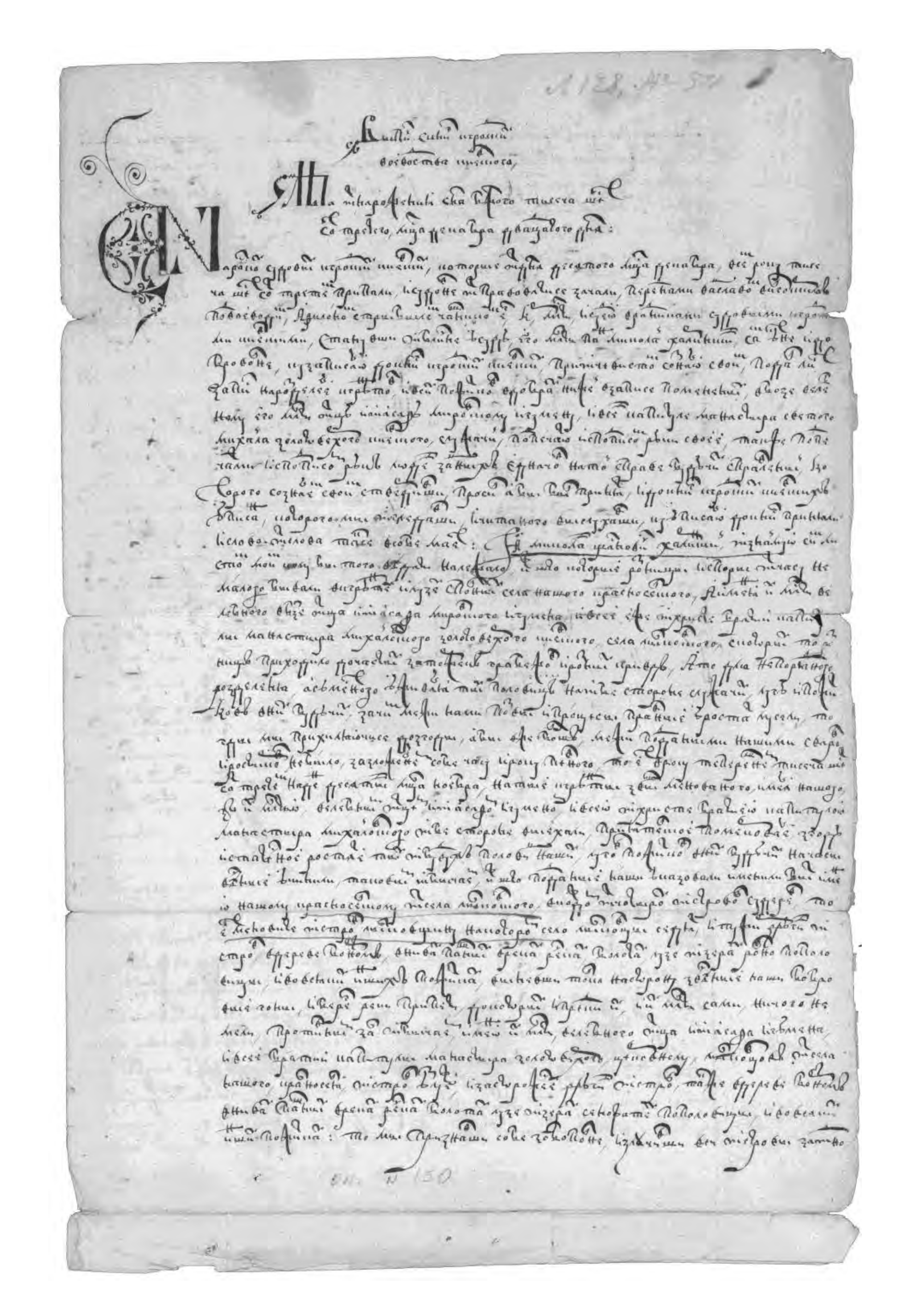

іл. 22

Випис з гродських книг Київського воєводства із записом листа-примирення від 10 листопада 1603 р. Миколи Щасного Харлинського з ігуменом Свято-Михайлівського Золотоверхого монастиря Йосифом Мировським про розмежування лисковських та красносільських земель. 1603 р. (ІР НБУВ, ф. 301, № 216 Г, по оп. № 130, арк. 1. Оригінал)

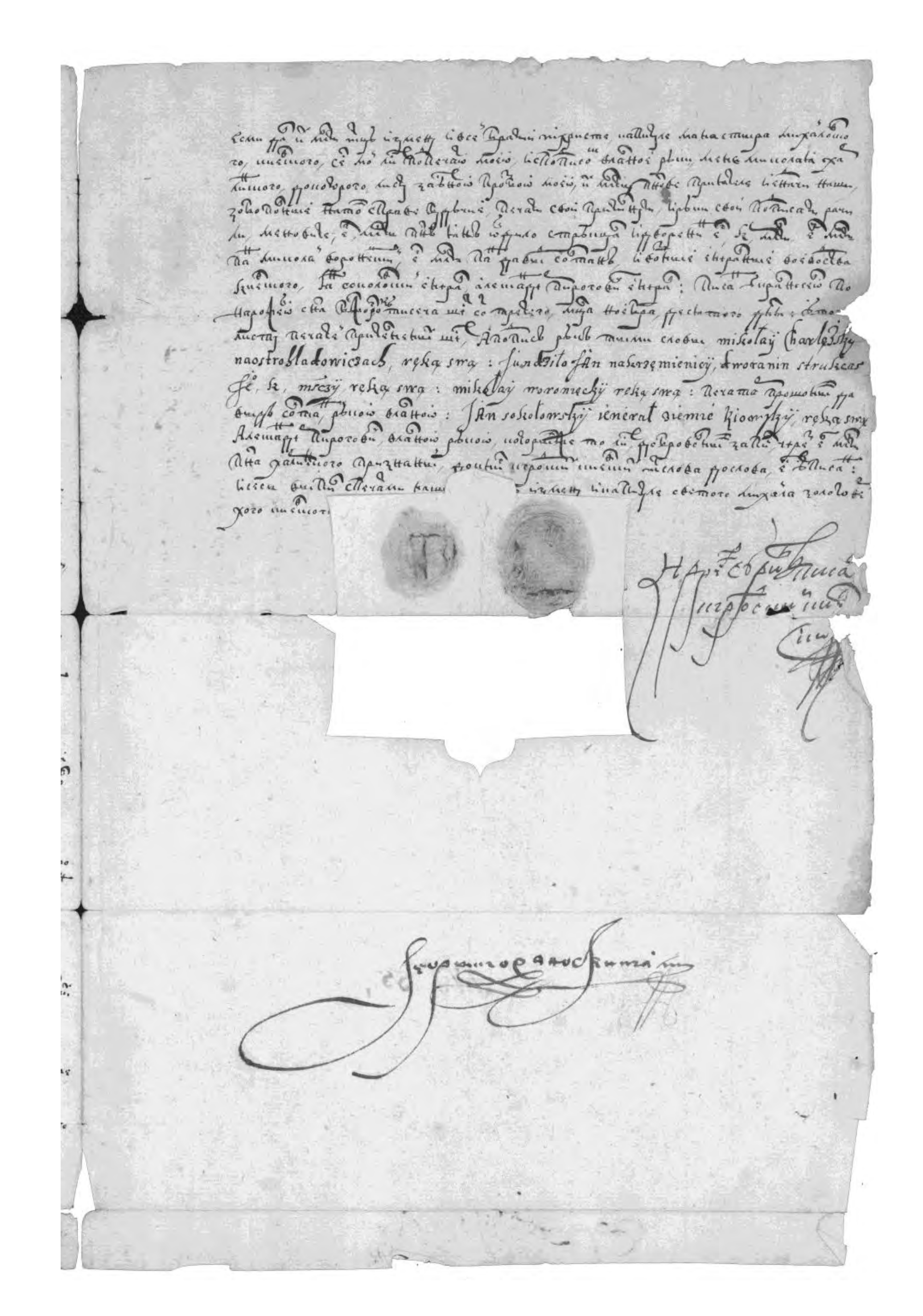

іл. 23

Випис з гродських книг Київського воєводства із записом листа-примирення від 10 листопада 1603 р. Миколи Щасного Харлинського з ігуменом Свято-Михайлівського Золотоверхого монастиря Йосифом Мировським про розмежування лисковських та красносільських земель. 1603 р. (ІР НБУВ, ф. 301, № 216 Г, по оп. № 130, арк. 2. Оригінал)

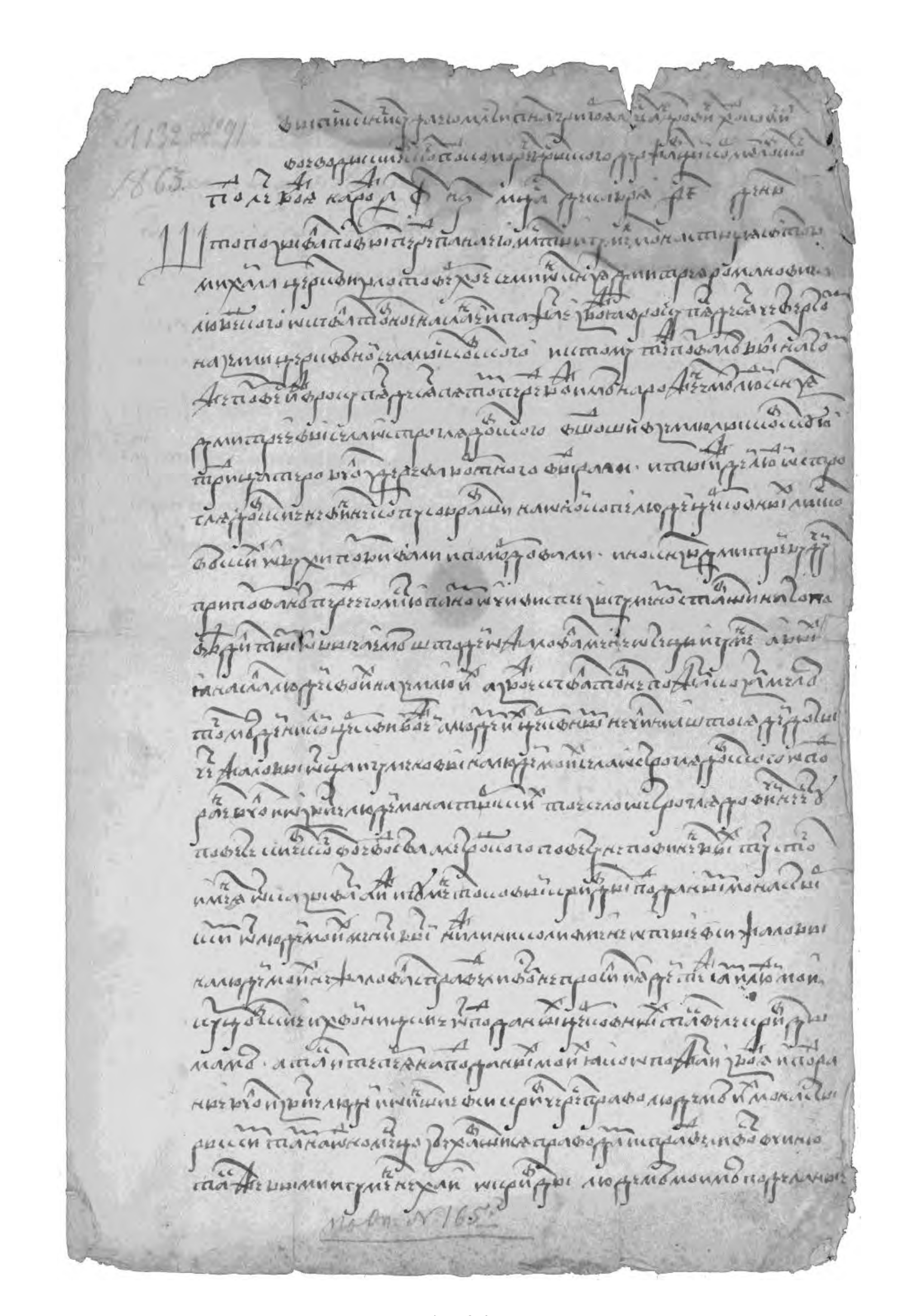

іл. 24
Випис з судових книг київського воєводи Григорія Олександровича Ходкевича про позов ігумена Свято-Михайлівського Золотоверхого монастиря Симеона князю Димитрію Романовичу Любецькому за ґвалтівний наїзд на село Лисковці. 1556 р. (ІР НБУВ, ф. 301, № 216 Г, по оп. № 165, арк. 1. Оригінал)

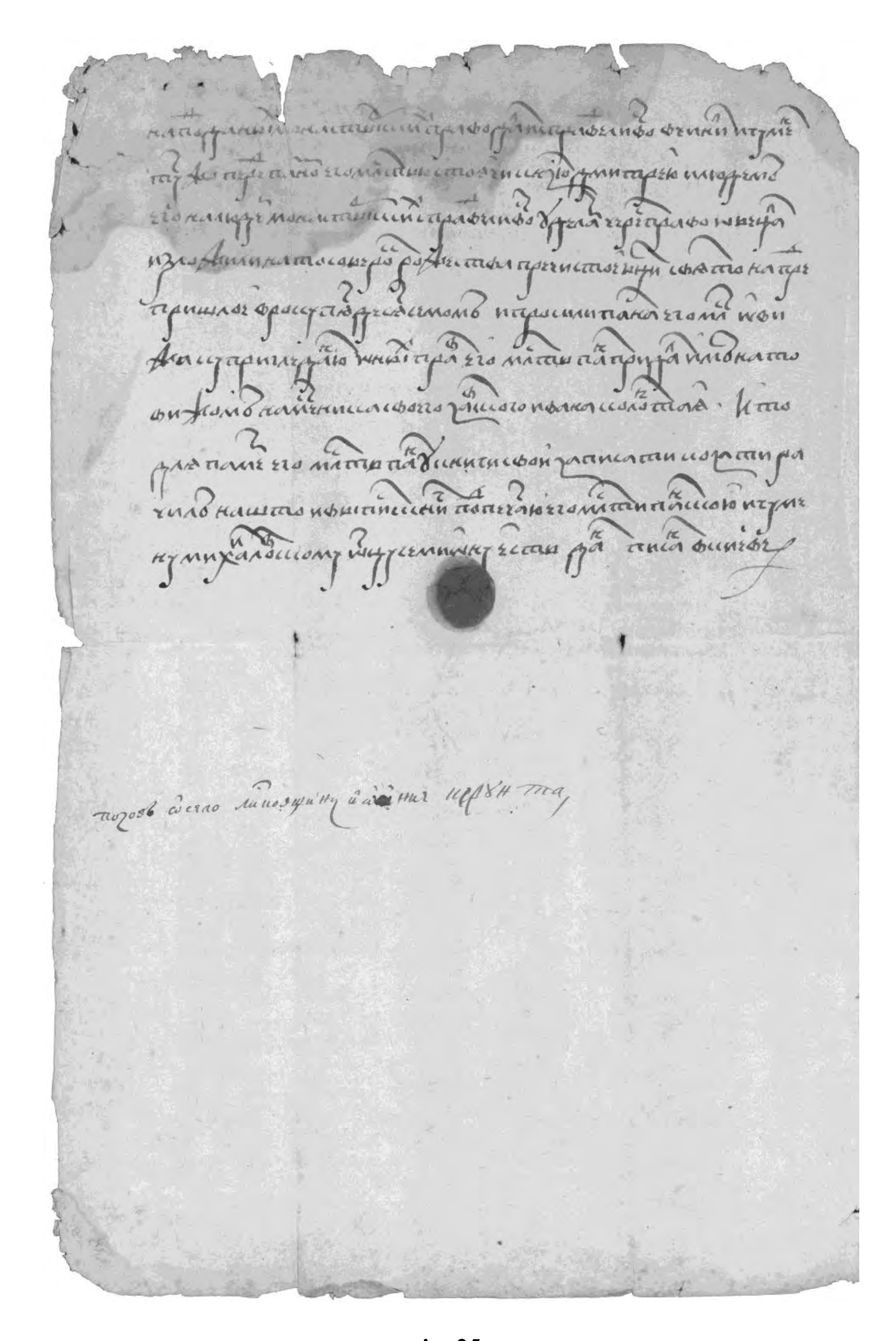

іл. 25

Випис з судових книг київського воєводи Григорія Олександровича Ходкевича про позов ігумена Свято-Михайлівського Золотоверхого монастиря Симеона князю Димитрію Романовичу Любецькому за ґвалтівний наїзд на село Лисковці. 1556 р. (ІР НБУВ, ф. 301, № 216 Г, по оп. № 165, арк. 1 зв. Оригінал)

іл. 26

Випис з міських книг Київської ратуші про продаж Григорієм Биримовичем третини Ленковського хутора на межі села Вигурівщина за річкою Дніпро київському війту Данилу Полоцькому. 1670 р.

(ІР НБУВ, ф. 301, № 216 Г, по оп. № 183 а, арк. 1. Оригінал)

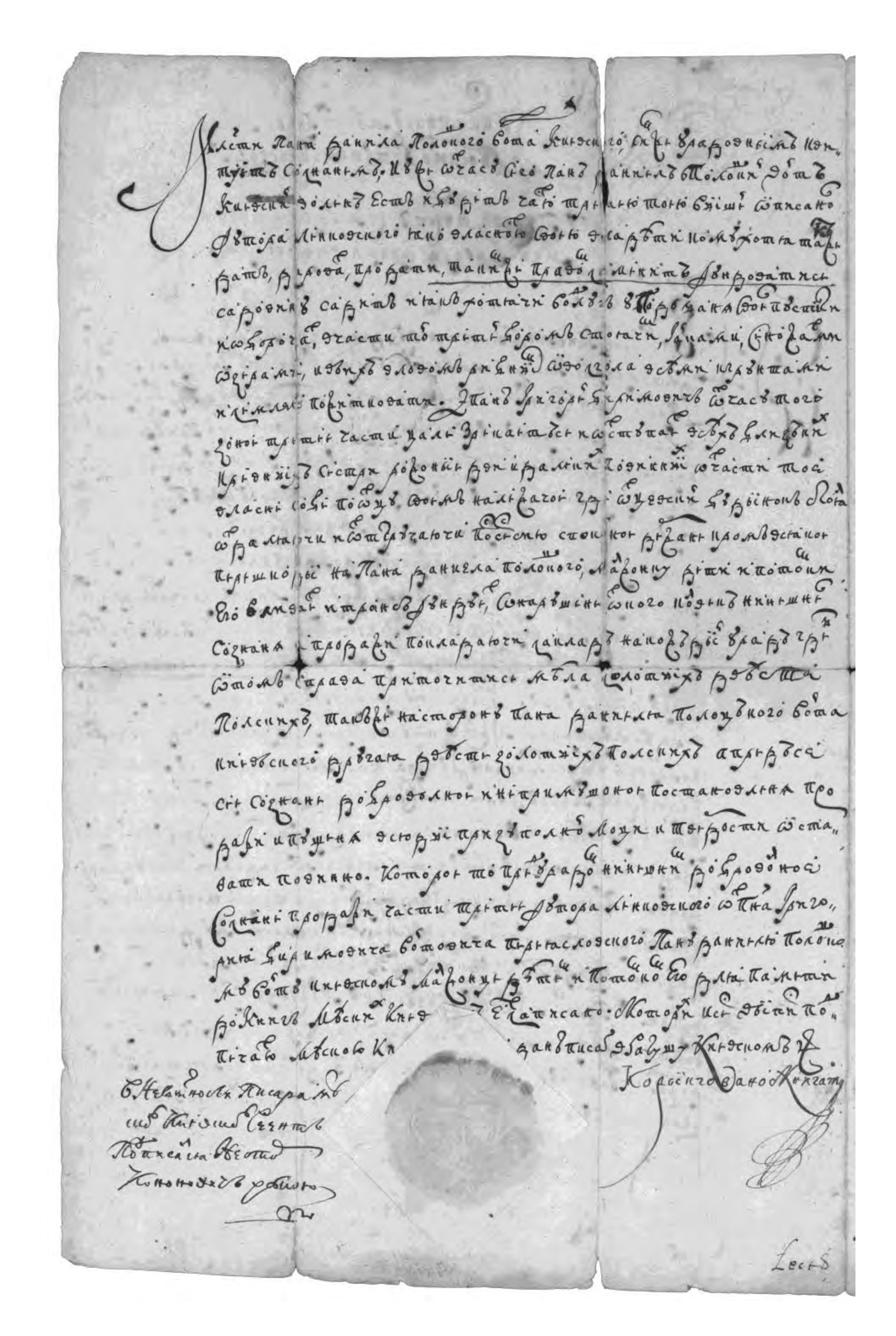

іл. 27
Випис з міських книг Київської ратуші про продаж Григорієм Биримовичем третини Ленковського хутора на межі села Вигурівщина за річкою Дніпро київському війту Данилу Полоцькому. 1670 р.
(ІР НБУВ, ф. 301, № 216 Г, по оп. № 183 а, арк. 1 зв. Оригінал)

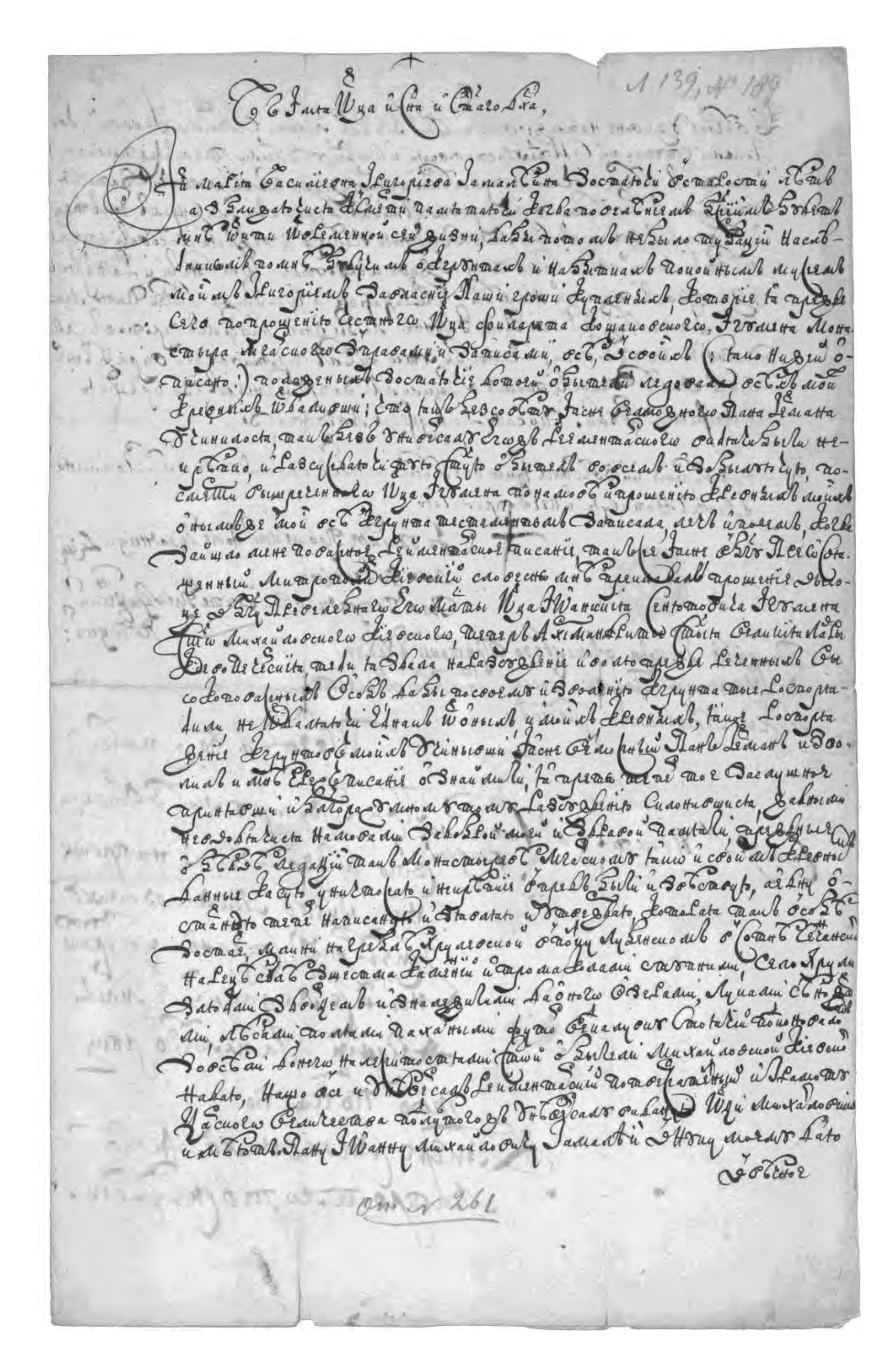

Во имя Отца и Сына и Святаго Духа.

іл. 28

Тестамент Марії Гамалії. 1716 р.
(ІР НБУВ, ф. 301, № 216 Г, по оп. № 261, арк. 1. Оригінал)

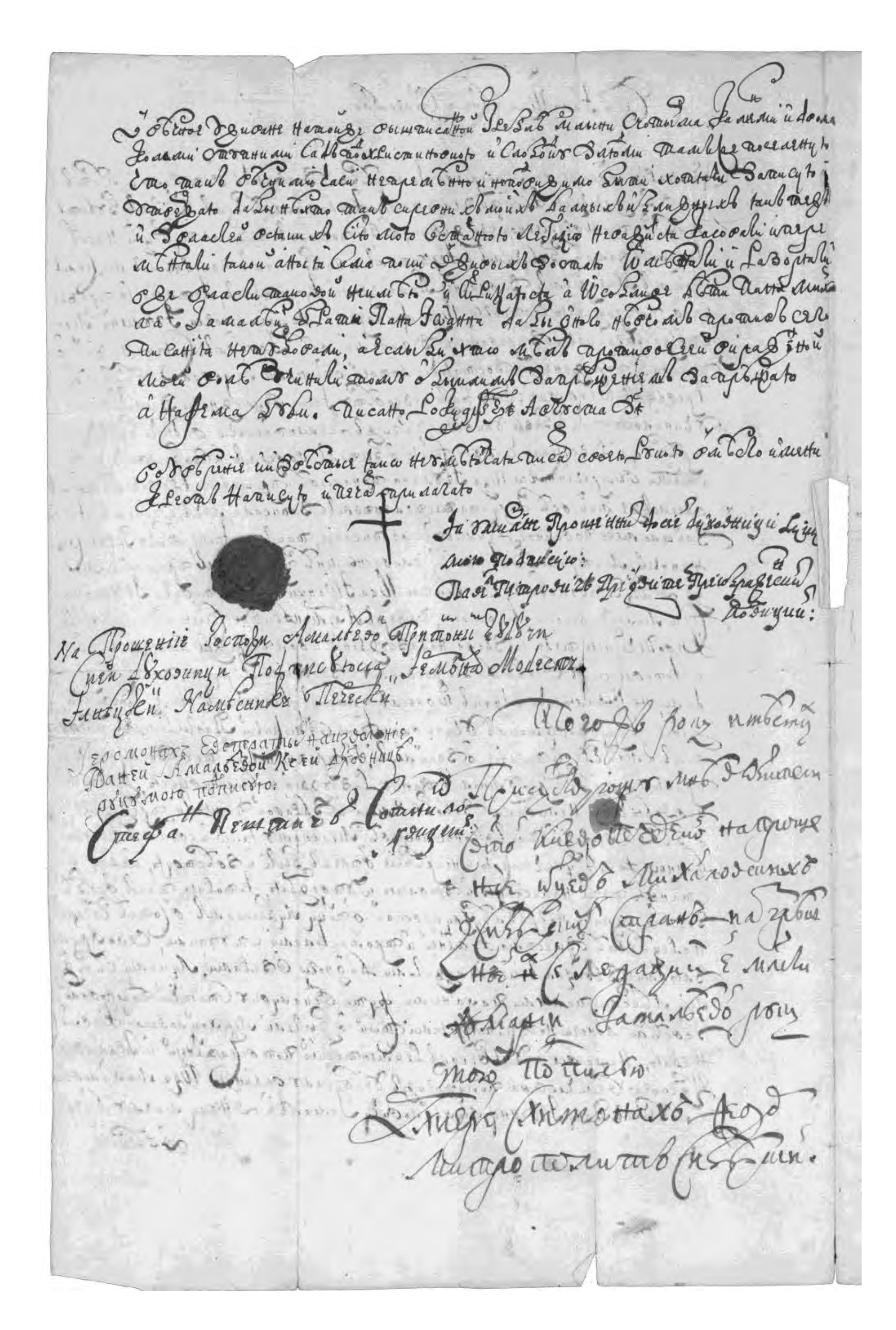

іл. 29
Тестамент Марії Гамалії. 1716 р.
(ІР НБУВ, ф. 301, № 216 Г, по оп. № 261, арк. 1 зв. Оригінал)

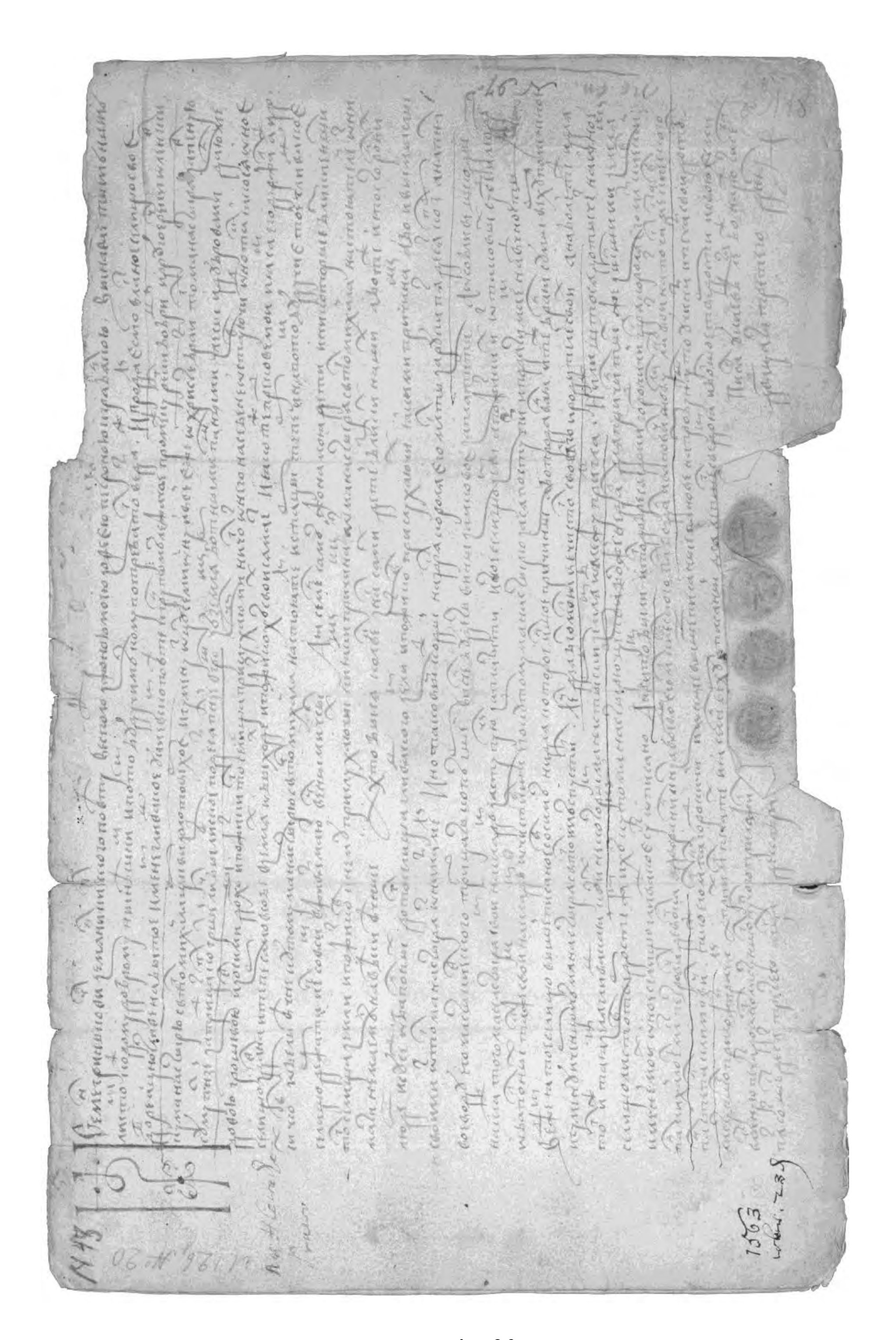

іл. 30
Купчий запис зем'янина Київського повіту Семена Гриньковича про продаж селища Глеваха ігумену Свято-Михайлівського Золотоверхого монастиря Симеону. 1563 р.
(ІР НБУВ, ф. 301, № 216 Г, по оп. № 97, арк. 1. Оригінал)

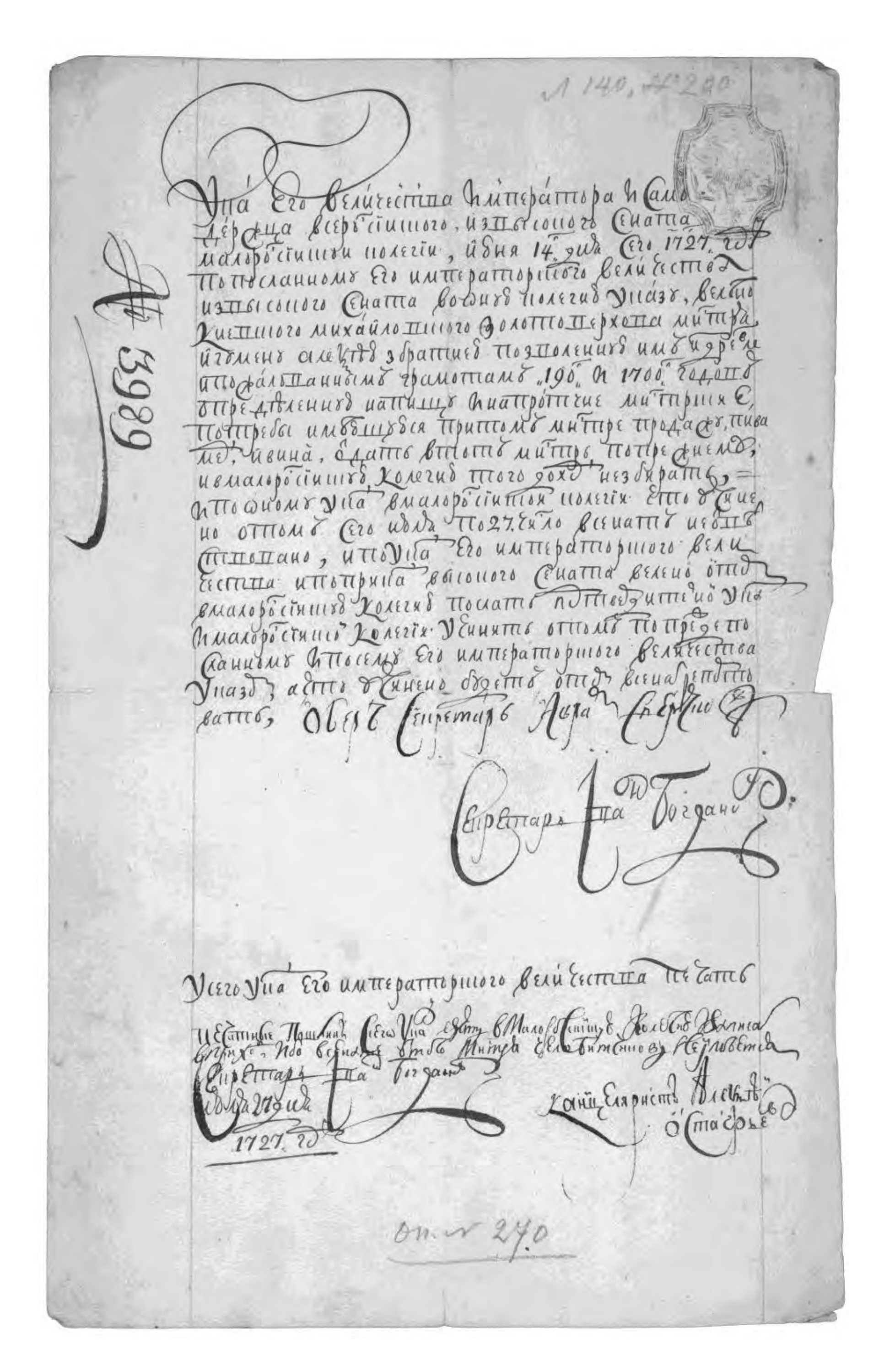

іл. 31

Указ із Сенату в Малоросійську колегію про дозвіл не брати податок в казну за продаж вина, пива та меду в корчмі Свято-Михайлівського Золотоверхого монастиря. 1727 р.

(ІР НБУВ, ф. 301, № 216 Г, по оп. № 270, арк. 1. Оригінал)

НАУКОВО-ДОВІДКОВИЙ АПАРАТ

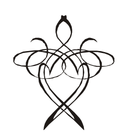

КОМЕНТАРІ

№ 1

[а] *“Сигисмунда Старого Казимировича”.* Сигізмунд I Старий, польський король у 1506–1548 рр.

[б] *“Андрію Немировичу”.* Андрій Якубович Немирович, чорнобильський державець (1529), київський воєвода (1514–1540). (*Білоус Н.* Київ…С. 278).

[в] *“игумен… Макарий”.* Як ігумен Свято-Михайлівського Золотоверхого монастиря згадується в документах з 1522 р. (*Клос В.* Історія… С. 323).

№ 2

[а] *“Батием”.* Хан Батий (Бату) (1208–1255), внук Чингізхана, головнокомандуючий походу монголо-татар у Центрально-Східну Європу (1235–1242), завойовник Русі-України у 1239–1241 рр., правитель Золотої Орди.

[б] *“Констан[тин] Иван Остро[з]ъки”.* Князь Костянтин I Іванович Острозький (помер у 1530 р.), видатний державний і військовий діяч ВКЛ, перший великий гетьман литовський (1497–1530).

№ 3

[а] *Товстий Ліс* – село в Іванківському районі Київської області. До 1986 р. знаходилось у Чорнобильському районі Київської області (за 42 км від колишнього райцентру м. Чорнобиль). Село згадується в документах з 1447 р.

[б] *“дворянина ншего Криштофа Кмитича”.* Йдеться про Криштофа Богдановича (Федоровича) Кмітича, який мав значні маєтності на Житомирщині та Овруччині. Як господарський дворянин він у 1534 р. отримав привілей на держання Овруцького замку (фактично користувався держанням протягом 1540-1547 рр.). (*Яковенко Н.М.* Українська шляхта… С. 178).

[в] У копійній книзі відсутня інформація про наявність печатки. В оригіналі присутні залишки круглої воскової печатки Корони Польської червоного кольору.

№ 4

[а] У документі йдеться про князя Дмитра Романовича Виденицького (*див.* коментар до документа № 289), очевидно копіїст зробив помилку при переписуванні тексту документа: “Андрій” замість “Дмитро”.

[б] У копійній книзі відсутня інформація про наявність печатки. В оригіналі присутня відтиснена кругла воскова печатка червоного кольору під ромбовидною кустодією.

№ 5

[а] *“кнзю Андрею Михайловичу Кошерскому”.* Андрій Михайлович Санґушкович Кошерський (помер у 1560 р.), господарський маршалок (1522-1547), справця Київського воєводства (1540–1542), луцький староста (1542–1560), луцький ключник, городничий і мостовничий (1546–1560). *(Яковенко Н.М.* Українська шляхта…С. 326).

[б] *“Еско а Васко а Феодор Черевчеевичи”.* Черевчейовичи – відомий київський міщанський рід, представники якого в різні часи обиралися радцями, бурмистрами. Так, Федір Черевчей був київським війтом у 1576–1580 рр., Василь Черевчей був київським війтом у 1566–1567 рр., радцею Старої ради у др. пол. 50-х рр. – 1562 рр. Їхній батько Іван Черевчей був радцею Старої ради у 1524 р., київським війтом з 30.VI.1528 р. по 30-і рр. XVI ст. (*Білоус Н.* Київ… С. 282–283). Цей документ дає можливість датувати смерть Івана Черевчея кінцем липня 1540 р., ймовірно зі смертю припинився період його війтівства. Наведені нижче документи (№ 129, 137), особливо заповіт Василя Йосифовича Черевчея (№ 147), проливає світло на подальшу історію роду Черевчеїв, його зв’язки з родами Вигур та Балик.

[в] *“кнз Юр[ий] и Сем[ен] Слуц[кие]”.* Йдеться про рідних братів – князів Слуцьких: Семена ІІ Юрійовича (помер у 1560 р.) і Юрія ІІ Юрійовича (помер у 1578 р.).

[г] *“кнз Иван Пол. Гарнастай.”* Іван Остафійович Горностай (помер у 1558 р.), господарський маршалок (з 1529 р.), справця великокняжої канцелярії і чорнобильський державець (1532–1545), новогрудський воєвода (1551–1558). (*Яковенко Н.М.* Українська шляхта... С. 170).

№ 6

[а] В інших документах вживається назва – “Погодне”.

[б] *“игумен Филарет”.* Філарет був ігуменом Свято-Михайлівського Золотоверхого монастиря у 1543–1544 рр.

[в] *“небожчик Макарей”.* Йдеться про вищезгаданого ігумена Макарія (*див*. коментар до документа № 1).

[г] *“игумен Гарасим змер”.* Гарасим був ігуменом Свято-Михайлівського Золотоверхого монастиря у 1542 р.

[д] *“ніякому Подоприсвіту”.* Подоприсвіт був ігуменом Свято-Михайлівського Золотоверхого монастиря після 1542 р. (?).

№ 7

[а] *“Костентин Костентинович Острозский”.* Князь Костянтин-Василь ІІ Острозький (1526–1608), видатний український політичний і культурний діяч, волинський маршалок (з 1550 р.), волинський (володимирський) староста (1550-1579), київський воєвода (з 1559 р.), сенатор (з 1569 р.).

[б] *“отец Семен”.* Ієромонах Семен (Симон, Симеон) був ігуменом Свято-Михайлівського Золотоверхого монастиря у січні 1560 – жовтні 1563 рр. Оскільки нижче наводяться документи (№ 128, 129, 290), згідно з якими Симеон був ігуменом у 1553, 1558 і 1559 рр., то можна припустити, що його каденція охоплювала все десятиліття (1553–1563).

№ 8

[а] *“Жикгимонт Август”.* Сигізмунд ІІ Август, польський король у 1544-1573 рр.

[б] *“Міколай Нарушевич писар.”* Миколай Нарушевич був у числі п’яти писарів Руської метрики у 1551–1566 рр. (*Кулаковський П.* Канцелярія… С. 130).

№ 10

[а] *“игумен Захария”.* Захарія був ігуменом Свято-Михайлівського Золотоверхого монастиря у 1570 р. (?)

[б] *“короля… Александра”.* Олександр, польський король і великий князь литовський (1501–1506).

[в] *“кнзя Дмитрея Путятича”.* Дмитро Іванович Путятич (помер у 1505 р.), брянський намісник (1487–1488), київський воєвода (1492–1504).

[г] *“игумена Иона”.* Про Іону, ігумена Свято-Михайлівського Золотоверхого монастиря, в літературі згадується без вказівок на час його каденції, яка приблизно припадає на період правління польського короля Олександра. (*Клос В.* Історія…С. 323).

[д] *“Олбрахта Мартиновича Кгаштолта”.* Йдеться про Альбрехта (Ольбрахта) Мартиновича Гаштольда (помер у 1539 р.), видатного державного діяча ВКЛ, бєльського (з 1513 р.) і мозирського старосту (з 1514 р.), віленського воєводу (з 1522 р.). Під його керівництвом було складено Статут ВКЛ (1529). (Вялікае княства Літоускае… С. 517).

[е] *“Семена Александровича Кмыты”.* Йдеться про Семена Богдановича (Федоровича) Кміта (помер після 1561 р.), який мав значні володіння на Брацлавщині. (*Яковенко Н.* Українська шляхта…С. 178).

[є] *“селище….. Гливацкое”.* Йдеться про с. Глеваху, що під Києвом. Уже в XVII ст. розрізняли Глеваху Велику і Глеваху Малу (Малютинку). Нині Малютинка є селом у Васильківському районі Київської області.

[ж] *“кнзя Николая Андреевича Збаражского”.* Князь Миколай Андрійович Збаразький (помер у 1574 р.), кременецький староста (1560-1574).

[з] *“Ławryn Piasoczyński, pisarz”.* Лаврін Пісочинський (бл. 1550–1606), дипломат ВКЛ, писар Руської коронної метрики (1574–1586), брацлавський підкоморій (з 1583 р.), який у 1587 р. був послом на елекційний сейм від Брацлавського воєводства, королівський секретар з 1591 р. (*Кулаковський П.* Канцелярія… С. 59, 97, 140–146).

№ 11

[а] *“Стефан”.* Стефан Баторій, король Речі Посполитої у 1576–1586 рр.

[б] *“ігумен… Сергей”.* Сергій Трилевич був ігуменом Свято-Михайлівського Золотоверхого монастиря у 1578 р.

[в] *“Василя Рая”.* Василь Рай – київський підвоєвода (1560, 1567–1569, 1571-1572).

№ 13

[а] *“Сельвестром Ерусолемцом”.* Сильвестр II (Єрусалимець), ігумен Свято-Михайлівського Золотоверхого монастиря (1582–1586).

[б] *“Яна Боруковского з Билина”.* Ян Боруковський герба “Ноша” (помер у 1584 р.), коронний підканцлер (1578–1584), перемиський біскуп (1583–1584).

№ 15

[а] *“Иосифа, ігумена”.* Йосиф (у деяких документах – Йоасаф) Мировський ігумен Свято-Михайлівського Золотоверхого монастиря (1602–1618).

№ 16

[а] *“Яна Акъсака, суди нашого земского киевского”.* Ян Мартинович Аксак – київський підвоєвода (1592–1600).

№ 18

[а] *“Wojciech Humiecki z Rycht”.* Войцех Гумецький, кам’янецький гродський писар (1583), ловчий (1589–1601), стольник (1602–1611), каштелян галицький (1613), каштелян кам’янецький (1613–1617).

[б] *“Zacharyasz Jałowiecki”.* Захарій Савич Єловицький (бл. 1570–1629), писар Руської канцелярії (1594–1629), кременецький войський (з 1609 р.), київський стольник (з 1619 р.). (*Кулаковський П.* Канцелярія… С. 155–160).

№ 20

[а] *“Владыслав Четвертый”.* Владислав IV, король Речі Посполитої (1632–1648).

[б] *“Албрихт Станислав Радивил”.* Альбрехт Станіслав Радзивілл (1593–1656), визначний державний діяч ВКЛ, мемуарист, канцлер ВКЛ (1623–1656).

[в] В оригіналі рядок відсутній.

№ 21

[а] *“Philothea Kizarewicza”.* Філофей (світське ім’я – Філарет) Кизаревич (кінець XVI ст. – 1648 р.), сподвижник св. Петра Могили, визначний український письменник і богослов, ігумен Свято-Михайлівського Золотоверхого монастиря у Києві (1635–1643), намісник Києво-Печерської лаври (1625(?) – 1635, 1643–1648).

№ 22

[а] *“Jerzego z Tęczyna Ossolińskiego”.* Єжи Оссолінський (помер у 1650 р.), коронний підканцлер (1638–1643), коронний канцлер (1643–1650), староста люблінський (1649).

№ 23

[а] *“Jozepha Kononowicza Horbackiego”.* Йосиф Кононович-Горбацький (помер у 1653 р.), видатний український вчений і богослов, ректор Києво-Могилянської колегії (1642–1646), ігумен Свято-Михайлівського Золотоверхого монастиря у Києві (1646–1650), єпископ Мстиславський, Оршанський і Могилевський (1650–1653). (Києво-Могилянська Академія… С. 276–277).

[б] *“metropolity kijowskiego”.* Йдеться про св. Петра Могилу (1595–1647), київського митрополита (1633–1647).

№ 27

[а] *“Михал, корол полский”.* Михайло Вишневецький, король Речі Посполитої (1669–1674).

[б] *“Вету, Борщовку…, Вікгуровщину…, в Поліссі села Рудки, Молочки, Борщовку”.* Вета – неіснуюче нині поселення на р. Віта, що на Київщині. Вигурівщина пізніше стала з містечка селом (нині – мікрорайон Києва). Перша “Бортівка” – с. Борщагівка (нині – мікрорайон у Києві), а друга – це село у сучасній Білорусі. Поліські села над р. Прип’яттю Рудки і Молочки знаходились у південній Білорусі.

[в] *“ociec Sofonowicz Theodozy”.* Феодосій Софонович (поч. XVII ст.–1677 р.), видатний український церковний і культурний діяч, літописець і богослов, викладач і ректор Києво-Могилянської академії, ігумен Свято-Михайлівського Золотоверхого монастиря (1655–1677).

[г] *“Stephan Hankiewicz”.* Стефан Казимир Ганкевич (бл. 1625–1701 рр.), підписок, потім (1653–1673), писар Руської канцелярії, секретар короля Яна Казимира, декретовий писар асесорського суду (1673–1700). (*Кулаковський П.* Канцелярія… С. 173–175).

№ 28

[а] *“Яна Собеского”.* Ян III Собеський, король Речі Посполитої (1674–1696).

[б] *“pod Brahyniem”.* Брагин – сучасний райцентр на півдні Гомельської області Білорусі.

[в] *“Mełetego Dzika”.* Мелетій (світське ім’я – Михайло) Дзик (помер у 1682 р.), відомий православний проповідник, викладач і ректор Києво-Могилянської академії, ігумен Кирилівського (1657–1677), Михайлівського монастирів (1677-1682) у Києві.

[г] Час панування Яна III Собеського вказано помилково: “VII” замість “XII”.

№ 30

[а] *“Богдан Хмелницкий”.* Богдан Хмельницький (бл. 1595–1657 рр.), видатний український державний і військовий діяч, гетьман України (1648–1657), керівник національно-визвольної війни українського народу проти гніту Речі Посполитої.

[б] *“Сотникови василковскому”.* Очевидно мається на увазі Микита Бут, сотник васильківський у 1649 р. (*Кривошея В.В.* Українська… С. 171).

[в] *“Юревки”.* Юрівка – село сучасного Києво-Святошинського району Київської області.

№ 31

[а] *“митрополита”.* Мається на увазі Сильвестр Косов, київський митрополит (1648–1657).

[б] *“Иоанн Виговский”.* Іван Виговський (поч. XVII ст. – 1664), видатний український державний діяч, генеральний писар Війська Запорозького (1649-1657), гетьман України (1657–1659).

№ 32

[а] В опублікованих раніше текстах даного універсалу міститься інша дата його написання: “15 червня”. (Акты ЗР. – T.V.; Документи Богдана Хмельницького – К., 1961; Універсали Богдана Хмельницького – К., 1998).

№ 33

[а] *“Феодосию Василиевичу”.* Йдеться про Феодосія (світське ім’я – Пилип) Василевича-Баєвського (помер у 1678 р.), богослова і письменника, вихованця, викладача й префекта Києво-Могилянської академії, ігумена київських Свято-Михайлівського Видубицького (1650) і Свято-Михайлівського Золотоверхого (1650–1655) монастирів, архімандрита Свято-Троїцького монастиря в Слуцьку (1655–1669), єпископа Мстиславського, Оршанського і Могилевського (Білоруського) (1669–1678).

[б] *“тамошнего михайловского”.* Йдеться про Слуцький Михайлівський монастир XIV ст.

№ 34

[а] *“полковнику киевский”.* У той час (1653–1655, 1657–1659) київським полковником був Павло Яненко-Хмельницький. Можливо мається на увазі і Василь Дворецький, який був тоді (1653–1655, 1656–1659) наказним київським полковником, а пізніше і повноправним (1660–1662, 1663–1666).

№ 36

[а] *“Юрий Хмелницкий”.* Юрій Хмельницький (1641–1684), гетьман України (1659–1663), претендент на гетьманство (1677–1681).

[б] *“сотникови триполскому”.* Можливо йдеться про Семена Розстригу, який обіймав дану посаду у 1664 р., а може й раніше.

№ 37

[а] *“Алексея Михайловича”.* Олексій Михайлович, цар Московської держави у 1645–1676 рр.

№ 38

[а] *“по небожчику”.* Мається на увазі покійний чоловік Катерини – Богдан (Йов) Сомко (Сомкович), київський війт (1653 р. – початок 1660 р.), радця (1635), радця Старої ради (1638). Універсал Ю. Хмельницького було видано невдовзі по смерті Богдана Сомка, щоб уберегти удову від можливих посягань на її майно. Далі (*див.* документи № 307, 308) є цікаві згадки про Катерину Сомко та її заповіт.

№ 39

[а] *“Иван Бруховецкий”.* Іван Брюховецький, гетьман Лівобережної України (1663–1668).

№ 40

[а] *“Демян Игнатович”.* Дем’ян Многогрішний, гетьман Лівобережної України (1669–1672).

№ 41

[а] *“Иван Самойлович”.* Іван Самойлович, гетьман Лівобережної України (1672–1687).

№ 42

[а] *“Иван Мазепа”.* Іван Мазепа (1641–1709), гетьман України (1687–1709).

№ 43

[а] За публікацією в “Актах ЗР” проходить назва цього лісу як “Крехаївський”.

[б] *“Костантия Солонини”.* Костянтин Дмитрович Солонина, київський полковник (1669, 1671–1682).

№ 44

[а] *“Думитрашка”.* Мова йде про Родіона Дмитрашку (Дмитрашку-Райча), переяславського полковника (1666–1677, 1672–1674, 1687–1688).

[б] *“Сильвестр Головчич”.* Сильвестр Головчич (помер у 1697 р.), вихованець, викладач і ректор Києво-Могилянської академії, ректор Гойського колегіуму і одночасно ігумен Свято-Михайлівського монастиря у Гощі, ігумен Братського монастиря (1673–1683), Свято-Михайлівського Золотоверхого монастиря у Києві (1683–1697).

№ 45

[а] За копійною книгою дата написання документа – “22 серпня”, за описом 1837 р. та публікацією в “Актах ЗР” – “25 серпня”.

[б] Інша назва – Кривкувщина, Кривковщина.

[в] *“Захария Корнилович”.* Захарія Корнилович (помер у 1715 р.), вихованець Києво-Могилянської академії, намісник Софійського собору у Києві (до 1697 р.), ігумен Свято-Михайлівського Золотоверхого монастиря (1697–1713), єпископ Переяславський (1700–1715). Останні роки життя провів переважно у Свято-Онуфріївському скиті (50 км від Києва), де й помер.

№ 48

[а] *“Марианні монахині, своей сестрениці”.* Йдеться про Маріанну Витославську, племінницю гетьмана Івана Мазепи (дочку його сестри Олександри від другого шлюбу). На схилі життя прийняла чернечий постриг під іменем Марти. Була інокинею дівочого Свято-Вознесенського Печерського монастиря у Києві. У 1712 р. як племінницю Івана Мазепи російський уряд заслав її до Горлицького монастиря.

№ 51

[а] *“Иоанн Скоропадский”.* Іван Скоропадський, гетьман Лівобережної України (1709–1722).

[б] *“отц Захария”.* Захарія Корнилович, про якого йшла мова вище (№ 45).

[в] *“Княжичи”.* Село Княжичі на р. Ірпінь знаходиться під Києвом.

№ 52

[а] *“Иоаникий Сенютович”.* Іоаникій (світське ім’я Йосиф) Сенютович (помер у 1729 р.), вихованець Києво-Могилянської академії, був певний час намісником Софійського монастиря у Києві, потім ігуменом Свято-Михайлівського Золотоверхого монастиря (1713–1715), архімандритом Києво-Печерської лаври (1715–1729).

№ 53

[а] За копійною книгою дата написання документа – “12 червня”; за описами 1786 р. та 1837 р. – “14 червня”.

№ 54

[а] *“Григория Карповича Волского”.* Григорій Карпович Коровка-Вольський, київський полковник (1682–1687, 1689–1691.)

[б] *“полковникові... киевскому”.* Мається на увазі Антон Танський, київський полковник (1712–1742).

[в] *“сотникови острянскому”.* Мається на увазі Сергій Солонина, остерський сотник (1709–1727).

[г] *“Федор Григорьевич Волский”.* Федір Григорович Коровка-Вольський, київський полковник (1708–1712), київський наказний полковник (1706).

№ 55

а *“полковникові... киевскому, тепер наказному”.* Мається на увазі вищезгаданий Антон Танський.

№ 56

[а] У копійній книзі виправлено дату документа з “14” на “12”. За описами 1786 р. та 1837 р. дата написання – “12 червня”.

[б] *“Троеччиною”.* Йдеться про с. Троєщина (нині – мікрорайон у лівобережній частині Києва).

№ 57

[а] Дата написання документа за описом 1786 р. – “19 лютого”, за описом 1837 р. – “9 січня”, за копійною книгою – “19 січня”.

№ 59

[а] *“полковникові лубенскому”.* Мається на увазі Василь Савич, лубенський полковник (1709–1714).

[б] *“сотникови сенецкому”.* Кирило Криштопович (Криштопенко), сенчанський сотник (1710–1714, 1717–1723).

[в] *“Григорию Гамалії”*. Григорій Гамалія, лубенський полковник (1668-1670, 1687–1688).

[г] *“Пісками”*. Село Піски, що на березі р. Артополот, знаходиться в сучасному Лохвицькому районі Полтавської області.

[д] *“киевского митрополита Иоасафа Кроковского”*. Йоасаф (світське ім’я – Олександр) Кроковський (помер у 1718 р.), вихованець, викладач і ректор Києво-Могилянської академії, вчений, письменник і богослов, ігумен Пустинно-Микільського монастиря (1688–1697), Братського монастиря у Києві (1693-1697), архімандрит Києво-Печерської лаври (1697–1708), київський митрополит (1708–1718).

№ 62

[а] *“сотникови чорнускому”*. Мається на увазі Лаврін Христич, чорнуський сотник (1710–1719).

№ 64

[а] *“Ивана Дворецкого”*. Йдеться про сина київського полковника Василя Дворецького – Івана, який був остерським сотником (1671–1677, 1680, 1682–1686, 1689–1690).

№ 67

[а] *“полковника лубенского”*. Андрій Маркович, лубенський полковник (1714–1727).

№ 68

[а] *“сотникам чорнускому и пірятинскому”*. Йдеться про Семена Максимовича, чорнуського сотника (1719–1731) і Григорія Огроновича, пирятинського сотника (1719–1750).

№ 69

[а] *“полковником…прилуцкому”*. Йдеться про Івана Носа або Гната Галагана, які обіймали посаду прилуцького полковника відповідно у 1708–1714 та 1714–1739 рр.

№ 70

[а] *“Варлаам Лиеніцкий”*. Варлаам Ліницький (Леницький) (помер у 1741 р.), український церковний діяч і письменник, вихованець Києво-Могилянської академії, ігумен Свято-Михайлівського Золотоверхого монастиря (1715–1719), єпископ Суздальський і Юріївський (1719–1724), Коломенський і Каширський (1724–1727), Астраханський і Терський (1727–1730, Переяславський (1730–1731), Псковський, Ізборський і Нарвський (1731–1739), уже як архієпископ.

№ 71

[а] *“Хоружовкою”*. Йдеться про с. Хоружівка сучасного Недригайлівського району Сумської області.

№ 72

[а] *“полковникови лубенскому”*. Мається на увазі Леонтій Свічка, лубенський полковник (1688–1699).

[б] *“сотникови сенецкому”*. Мається на увазі Леонтій Слюз, сенчанський сотник (1687–1695).

№ 73

[а] *“полковник гадяцкий”*. Михайло Милорадович, гадяцький полковник (1715–1726).

№ 74

[а] *“монастыр Мгарский”*. Чоловічий Спасо-Преображенський Лубенський Мгарський монастир був заснований єпископом Ісайєю Копинським у 1624 р. у с. Мгар на правому березі р. Сула при впадінні до неї р. Ольшанки.

№ 76

[а] *“Даниїл Апостол”*. Данило Апостол, гетьман Лівобережної України (1727–1734).

[б] *“Павлу Мартосу”*. Павло Мартос, лубенський полковий обозний (1712–1739).

№ 82

[а] *“киевскому сотникові Климовичеві”*. Трохим Климович, київський сотник (1708–1711).

№ 83

[а] *“митрополиті киевскому Иоасафові”*. Кроковський Олександр (чернече ім’я – Йоасаф, р. н. невід. – 1718 р.), видатний український церковний і культурний діяч, вихованець, викладач і ректор Києво-Могилянської академії, ігумен Пустинно-Микільського монастиря (з 1690 р.), ректор Києво-Могилянської колегії, яка при ньому стала академію (1701), архімандрит Києво-Печерської лаври (з 1697 р.), митрополит Київський, Галицький та всієї Малої Русі (з 1708 р.).

№ 91

[а] *“судия енералний, в Гадячом полковникуючи”.* Іван Чарниш, генеральний суддя (1715 (?) – 1725), гадяцький полковник (1709–1715).

[б] *“полковник лубенский”.* Андрій Маркович, лубенський полковник (1714–1727).

№ 94

[а] *“Семен Савич”.* Семен Савич, генеральний писар (1709–1725).

[б] *“покойного старого Коровченка”.* Йдеться про вищезгаданого Григорія Карповича Коровку-Вольського (*див.* коментар до документа № 54), київського полковника (1682–1687, 1689–1691).

№ 98

[а] *“Леонтий Полуботок”.* Леонтій Полуботок, переяславський полковник (1689–1690).

№ 99

[а] *“Василий Кочубей”.* Василь Кочубей, генеральний писар (1687–1699).

№ 105

[а] *“Алексій Туранский, судия генералний”.* Олексій Туранський, генеральний суддя (1709–1716 (?), глухівський сотник (1689–1709). (*Gajecky G.* The Cossack… P. 165, 662).

№ 111

[а] *“сотник полковий и наказний полковник гад[яцкий] Иван Піратинский”.* Іван Пирятинський, гадяцький сотник (1715–1735). У цьому документі вперше згадується про нього як про гадяцького наказного полковника.

№ 112

[а] *“полковник лубенский Петр Апостол”.* Петро Апостол, син гетьмана Данила Апостола, був лубенським полковником (1728–1757).

№ 114

[а] *“Есифом Ивановичом Немиричом, судею, Богуфалом Михайловичом Павшею, подсудком, Дмитром Федоровичем Елцом, писаром”.* Єсиф (Йосиф) Іванович Немирич був київським суддею у 1566–1598 рр., а Богуфал Михайлович Павша – київським земським підсудком у 1574–1596 рр., Дмитро Федорович Єлець – київським земським писарем у1574–1598 рр. (*Яковенко Н.* Українська шляхта…С. 211).

[б] *“Стефан”.* Стефан Баторій, король Речі Посполитої (1576–1586).

№ 116

[а] *“Яцъком Балыкою”.* Ясько Балика був київським війтом у 1593–1612 рр.

№ 122

[а] *“Кирил Дрогомирецкий, писар сотни Киевской”.* Кирило Драгомирецький вперше згадується як писар Київської сотні саме у цьому документі.

[б] *“сотника киевского п. Трофима Климовича”.* Трохим Климович, київський сотник (1708–1711), наказний сотник Київської сотні (1707).

№ 125

[а] *“Василий Дворецкий, полковник… наказный киевский”* (*див.* коментар до документа № 34).

[б] *“июля 2 дня 1657 року. Филипп Стефанович Скороход, писар полку Киевского”.* Пилип Степанович Скороход, писар Київського полку (1657–1658). Цей документ дає можливість раніше почати його каденцію як писаря. Перша згадка про Скорохода як київського полкового писаря відносилась до жовтня 1657 р. (*Кривошея В.В.* Українська… С. 168).

№ 126

[а] *“маючи от славной памяти гетмана п. Богдана Хмелницкого… село Викгуровщину для виживленя за небожчика отца Феодосия Софоновича, игумена михайловского ж року 1654 наданное”.* В документі помилково вказано “*за небожчика отца Феодосия Софоновича”.* Богдан Хмельницький надав Вигурівщину Свято-Михайлівському Золотоверхому монастиреві наказом від 21.V.1654 р., але за ігуменства Феодосія Василевича-Баєвського (про це чітко сказано в наказі гетьмана), а не Феодосія Софоновича. (Документи Богдана Хмельницького… № 248*).*

[б] *“кнзя Семена Олелковича”.* Семен Олелькович, останній удільний київський князь (1454–1470).

[в] *“перед Каменеччиною”.* Йдеться про події 1672 р., коли турецькі війська захопили Кам’янець-Подільський.

№ 128

[а] *“Миколай Андреевич Збаразский, справца воеводства Киевского”.* Князь Миколай Андрійович Збаразький (помер у 1574 р.), кременецький староста (1560–1574).

[б] *“Григорем Александровичом Ходкевича, воеводою киевским”.* Григорій Олександрович Ходкевич (помер у 1572–1573 рр.), підкоморій ВКЛ (1544–1549), воєвода вітебський (1554–1555), київський (1555–1559), каштелян троцький (1559–1564), віленський (з 1564 р.), гетьман польний литовський (1561–1566), гетьман великий литовський (з 1566 р.).

№ 132

[а] *“лантвойт на тот час места киевского пан Степан Климович”.* У сучасних дослідженнях згадується Юрій Климович, київський війт (липень 1565–1566 рр.), перед яким війтував Богуш Ленкевич (др. пол. 1563–1564 рр.). (*Білоус Н.* Київ…С. 282–283). Даних про війтів попереднього періоду (до середини 50-х рр. XVI ст.) джерела не згадують. У документі № 137 маємо перші згадки про Степана Климовича.

№ 135

[а] *“Самуелию Горностаеви, подкоморему нашому киевскому”.* Самійло Горностай, київський підкоморій (1603–1618).

№ 136

[а] *“Иова Борецкого”.* Йов (світське ім’я – Іван) Борецький (1560-1631), видатний український церковний і культурний діяч, письменник-полеміст, ректор Львівської та Київської братських шкіл, київський митрополит (1621–1631).

[б] *“кнежати …Кароля Корецкого, сына его млсти, …по смерти кнежны Анны Ходкевичовны Корецкое, матки свое”.* Князь Ян Кароль Корецький (1588–1633), вінницький староста (1622), волинський каштелян (1622–1633). Син князя Юхима Корецького (помер у 1612 р.) і Ганни Іванівни Корецької (уродж. Ходкевич).

[в] *“кнежатем Самуелем Корецким”.* Князь Самійло Юхимович Корецький (бл. 1586–1622 рр.).

№ 138

[а] *“Филоном Стрыбылем”.* Филон Стрибіль, представник значного українського православного шляхетського роду, активний член Київського братства, київський підвоєвода, депутат на сейм від Київського воєводства (1598). Був прихильником київського митрополита св. Петра Могили, підтримав його намір щодо об’єднання Лаврської та Братської шкіл (внаслідок чого у 1632 р. остаточно сформувався Києво-Могилянський колегіум).

№ 139

[а] *“Стефаном Кривковичом, на месцу пана Иоана Евсеевича, войта киевского, будучим”.* Іван Євсейович був київським війтом з 10.III.1629 р. по лютий 1631 р., а Стефан Кривкович з 19.III.1631 р. по лютий 1633 р. (*Білоус Н.* Київ… С. 284).

[б] *“Яцком Балыкою, бурмыстром”.* Яцько Балика – київський бурмістр (1622–1630). Не плутати з його родичем Яцьком Баликою, який був київським війтом (1593–1612).

[в] *“ксендза руцкого”.* Йосиф-Вельмін Рутський, київський митрополит УГКЦ (1613–1637).

№ 145

[a] *“Есифа Немірича, наместнака киевского” (див.* коментар до документа № 114).

№ 149

[a] *“Гарасимом Сурином, подсудъком”.* Гарасим Станіславович Сурин, київський земський підсудок (1597–1596). (*Яковенко Н.* Українська шляхта… С. 211).

№ 150

[a] *“Opalinski, marsałek tribun[alski]”.* Йдеться про Анджея Опалінського (помер у 1623 р.), королівського секретаря, познанського біскупа (з 1607 р.).

№ 153

[a] *“Исаыи Копинского, игумена”.* Ісайя Копинський (помер у 1640 р.), єпископ Перемиський та Самбірський (1620–1631), київський митрополит (1631–1633), ігумен Свято-Михайлівського Золотоверхого монастиря (1634-1635).

№ 154

[a] *“Яном Вытинъским, подвоеводим”.* Ян Вітинський був київським підвоєводою у 1643–1646 рр.

№ 155

[a] *“Krzysztophem Peretiatkowiczem, namiestnikiem burgrastwa i zamku łuckiego i księgami niniejszymi grodzkiemi łuckimi stanąwszy”.* Криштоф Перетяткович (помер після 1670 р.), полковник Війська Запорозького, бургграф Луцька, сподвижник гетьмана І. Виговського. (*Андреева Е.* История… С. 713–719).

№ 156

[a] *“игумену Алексію”.* Олексій Петрина, ігумен Свято-Михайлівського Золотоверхого монастиря (1722–1736).

№ 162

[a] *“Войца Сербин, асаул…енералный”.* Сербин Войца (Войця), генеральний осавул (1687–1689).

№ 164

[a] *“Петра Алексіевича”.* Петро І Олексійович, російський цар (1689–1724).

№ 169

[а] *"Іван Пироцкий, сотник полковий ніжинский".* Іван Пироцький, сотник І Ніжинської сотні (1700–1725).

[б] *"Конъстантию Солонині, дідусеви нашом"* (*див.* коментар до документа № 43).

№ 176

[а] *"Агафії Костянтиновій Солониновій".* Ім'я "Агафія" наводиться за оригіналом "Випису из книг острицких о продажи млина Ивана беденковского пней Агафии Костантиевой Солониновой и потомком еи служачих". (*ІР НБУВ, ф. 301, № 723, арк. 2 зв.).*

№ 179

[а] *"полковника ніжинського…Иоанна Обідовского".* Іван Обидовський, ніжинський полковник (1695–1701).

[б] *"Лукяном Жураковским, судею".* Лук'ян Жураковський, ніжинський полковий суддя (1699–1707).

№ 191

[а] *"Иваном Василевичем Двorецким, сотником острицким".* Іван Дворецький, остерський сотник (1671–1677, 1680, 1682–1686, 1689–1690).

[б] *"Грыгорием Донцем, атаманом такъже острицким".* Григорій Донець уперше згадується в цьому документі як отаман остерський.

[в] *"Петру Ивановичу Домонтовичу".* У цьому документі (1671 р.) уперше говориться про те, що Петро Домонтович обіймав посаду писаря Київського полку. Він був на цій посаді як мінімум ще кілька років (до 1676 р.).

№ 193

[а] *"Игнатом Проскурненком, атаманом городовым острицким".* Гнат Проскурненко, був остерським городовим отаманом у 1672, 1677, 1682 рр. У цьому документі маємо свідчення того, що він обіймав дану посаду і в 1673 р.

№ 195

[а] *"Иваном Сидком, атаманом городовым".* Іван Сидко був остерським городовим отаманом у 1684, 1690–1691 рр. У цьому документі маємо свідчення того, що він обіймав дану посаду і у 1686 р.

№ 196

[а] *"Иван Самойлович, гетман".* Іван Самойлович, гетьман Лівобережної України (1672–1687).

№ 198

[а] *“Константина Мокіевского, полковника… киевского”.* Костянтин Мокієвський, київський полковник (1691–1708).

[б] *“Петром Ивановичем Борсуком, сотником козелецким”.* Петро Борсук, козелецький сотник (1676, 1696, 1703). У цьому документі маємо свідчення того, що Іван Борсук обіймав дану посаду і в 1697 р.

[в] *“Михайлом Ивановичем, атаманом городовим козелецким”.* Михайло Іванович дійсно був козелецьким городовим отаманом у 1697 р.

№ 200

[а] Мається на увазі документ № 199 “Угода”. В оригіналі “Наказ” записаний на зворотньому аркуші “Угоди”. *(ІР НБУВ, ф. 301, № 730, арк. 1 зв.)*

[б] *“Семен Савич, писар …енералный.”* Семен Савич, генеральний писар (1709–1725).

№ 206

[а] *“Сергием Солониною, сотником острицким”.* Сергій Солонина, остерський сотник (1709–1727).

[б] *“Павлом Хенцинским, атаманом городовим острицким”.* Павло Хенцинський вперше згадується як остерський городовий отаман саме у цьому документі (1712). Досі вважалося, що цю посаду у період з 1710 по 1715 рр. обіймав Іван Опушний. *(Кривошея В.В.* Українська… С. 176).

№ 225

[а] *“сотника острицкого”.* Мається на увазі Сергій Солонина, який був остерським сотником у 1709–1727 рр.

№ 232

[а] *“Яков Лизогуб, бунчучний енералний”.* Яків Лизогуб, генеральний бунчужний (1710–1728).

№ 234

[а] *“Михайлом Солониною, сотником остерским”.* Михайло Сергійович Солонина, остерський сотник (1729–1757).

[б] *“Иваном Дворецким, атаманом городовим”.* Іван Дворецький (внук київського полковника Василя Дворецького і син остерського сотника Івана Дворецького) був остерським городовим отаманом у 1728–1746 рр.

№ 237

[а] *“Леонтием Василиевичом, сотником сенъчанским”.* Леонтій Васильович Слюз, сенчанський сотник (1687–1695).

[б] *“Панком Дейнекою, атаманом городовим”.* Досі вважалося, що на цей період припадає каденція тільки Сергія Криштоповича, сенчанського городового отамана у 1688–1694 рр. *(Кривошея В.В.* Українська козацька старшина… – С. 236*).* Між тим, Пантелеймон Дейнека згадується як сенчанський городовий отаман не тільки у 1691 р., але й 1693 р. (№ 240).

№ 241

[а] *“Никита Мартисенко, атаман городовий лохвицкий*”. Микита Мартисенко вперше згадується як лохвицький городовий отаман саме у цьому документі. Досі вважалося, що на цей період припадає каденція Федора Кратченка (Кретченка, Критченка) (1690–1693). *(Кривошея В.В.* Українська… – С. 235). До речі, Федір Кретченко згадується як лохвицький городовий отаман у 1695 і 1699 рр.

№ 243

[а] *“Мартином Василиевичем Мартосом, суддею… полковым лубенським”.* Мартин Мартос, суддя Лубенського полку (1698–1705).

[б] *“Петром Филоновичем, атаманом городовым лохвицким”.* Саме у цьому документі Петро Филонович згадується як лохвицький городовий отаман.

№ 244

[а] *“Михайлем Андрѣевичом, сотником лохвицким”.* Тут мається на увазі Михайло Андрійович Гамалія, лохвицький сотник (1690–1694). Як бачимо, він обіймав цю посаду і в грудні 1699 р., хоча вважалось, що на даний період припадає каденція Павла Мартоса, лохвицького сотника у 1698–1708, 1709–1712 рр.

№ 245

[а] *“Михайлом Лисогором, атаманом городовым”.* Михайло Лисогор дійсно був лохвицьким городовим отаманом (вересень 1709 р.). Даний документ дозволяє продовжити каденцію Михайла Лисогора на півроку.

№ 246

[а] *“Яковом Яремовичем, атаманом городовым”.* У цьому документі Яків Яремович вперше згадується як лохвицький городовий отаман.

[б] *“Михайла Гамалії, бунчучного енералного”.* Михайло Гамалія, генеральний бунчужний (1701–1703). Даний документ дозволяє продовжити каденцію Михайла Гамалії на цій посаді. Раніше вважалося, що його замінив Дмитро Максимович вже у 1703 р.

№ 248

[а] *"Стефан Пештыч, сотник лохвицкий".* Стефан Пештич, лохвицький сотник (1714–1718).

[б] *"архиерей схимонах Федор, митрополит сибірський".* Філофей (у схимі – Федір) Лещинський (1650–1727), вихованець Києво-Могилянської академії, митрополит Сибірський і Тобольський (1702–1711, 1715–1721). У 1716 р. дійсно приїжджав до Києва на богомілля, але змушений був знову повернутися до Сибіру за наказом Петра I.

№ 249

"Стефан Максимович, канцеляр. Войсковый". Степан Максимович (помер до 1741 р.) був, як досі вважалося військовим канцеляристом у 1719–1722 рр. Даний документ є свідченням того, що цю посаду Степан Максимович обіймав уже в 1717 р., був також стародубським полковим писарем (1724–1725), управителем справ Стародубського полку (1730).

№ 250

[а] *"полковникові лубенскому".* Василь Савич, лубенський полковник (1709–1714).

[б] *"полковникам киевскому и лубенскому".* Київським полковником був у той час (1712–1742) Антон Танський. У Лубенському полку перед цим відбулася зміна керівництва: замість Василя Савича полковником не пізніше червня 1714 р. став Андрій Маркович, який перебував на цій посаді до 1727 р.

№ 259

[а] Інші написання імені та прізвища – Леонтій Лихоцький, Олексій Лихуцький, Леско Лихутченко (*див.* документи № 260, 262).

№ 261

[а] *"За сотника лохвицкого правящий Михайло Кирилович".* На цей період припадає каденція сотника Василя Степановича Страховського (1729–1739). Михайло Кирилович як лохвицький наказний сотник уперше згадується в цьому документі.

[б] *"Роман Яковлев, атаман городовий".* Саме у цьому документі Роман Яковлєв (можливо Роман Якович Христич) вперше згадується як лохвицький городовий отаман.

[в] *"Писар сотенный лохвицкий Александер Загоровский".* Олександр Загоровський, лохвицький сотенний писар (1733–1740). Даний документ дозволяє продовжити каденцію Олександра Загоровського на даній посаді на два роки.

№ 262

[а] *“Григория Грабянки, полко[в]ника гадяцкого”.* Григорій Грабянка (поч. 1670–1738) – видатний український літописець, гадяцький полковник у 1730–1738 рр. Досі не було відомо про участь Григорія Грабянки у розмежуванні земель біля р. Бодаква у 1731 р.

№ 264

[а] *“Яковом Христичем, сотником чорнуским”.* Яків Христич, чорнуський сотник (1705).

[б] *“Петром Усенком, атаманом городовим”.* Вважається, що Петро Усенко був чорнуським городовим отаманом у 1693–1694 рр. *(Кривошея В.В.* Українська … – С. 237). Даний документ дає певні підстави продовжити його каденцію на цій посаді на десять років.

[в] *“Мартиниан Янковский, писар чорнуский”.* Це перша згадка взагалі про писаря Чорнуської сотні до 1740 р.

№ 268

[а] *“Лаврентия Яковоовича, сотника чорноского”.* Мається на увазі Лаврін Якович Христич, чорнуський сотник (1710–1719).

[б] *“Кирила Григориевича, атамана городового”.* Це перша згадка про цього чорнуського городового отамана.

[в] *“Григорий Звірака, писар городовой чорнуский”.* Григорій Звірака на цій посаді фіксується вперше саме у цьому документі. Відомо було тільки те, що він обіймав посаду чорнуського городового отамана у 1725 р.

№ 269

[а] *“Василия Савича”.* Василь Савич, лубенський полковник (1709–1714).

[б] *“Максим Троцкий, судия полковий лубенский”.* Максим Троцький, лубенський полковий суддя (1710–1712).

№ 270

[а] *“Романом Андрієнком Грушкою, атаманом городовим”.* Про цю особу в документах (№ 274, 276, 278) згадано вперше як городового отамана в 1713–1714 рр. Відомо, що Андрій Грушка (можливо батько Романа Грушки) обіймав посаду чорнуського городового отамана у 1691 р.

№ 272

[а] *“Григорий Кулябка, писар полковий лубенский”.* Григорій Кулябка, лубенський полковий писар (1710–1714).

№ 273

[а] *“Леонтием Кийкаровским, судиею полковим”.* Леонтій Кичкаровський, лубенський полковий суддя (1690, 1712).

[б] *“Григория Ивановича Шкарупи, сотника”.* Григорій Шкарупа-Шахфаростов, лубенський сотник (1712–1713).

[в] *“Демяна Василиевича, атамана”.* Дем’ян Василієв уперше згадується як отаман у цьому документі. Досі вважалось, що на даний період (1701–1715) припадає каденція Нечипора Косинського.

[г] *“Иван Шаргородский, писар суду полкового лубенского”.* Це взагалі перша згадка про писаря лубенського полкового суду до 1722 р.

№ 277

[а] *“Петром Леонтиевичем, сотником городовим городиским, Павлом Вишневским, отаманом городовим, Тимком Хваліем, отаманом воронковским”.* Дані особи вперше згадуються саме у цьому документі.

№ 288

[а] *“Януш Юревич, книже Голшанское”.* Іван (Януш) Юрійович Добровицький (Дубравицький), князь Гольшанський (помер у 1549 р.), стольник ВКЛ (з 1540 р.), київський воєвода (1542–1544), троцький воєвода (1544–1549).

[б] *“игумен Гарасим змер…неякому Подоприсвету”.* Тематична література відносить ігуменство у Свято-Михайлівському Золотоверхому монастиреві Гарасима, а за ним і Подоприсвіта до 1542 р.

№ 289

[а] *“Миколаю Войтеховичу Нарбуту”.* Микола Войцехович Нарбут (помер у 1556 р.), староста кревський (з 1538 р. чи з 1539 р.), мозирський (отримав дану посаду до 1542 р.), господарський маршалок (1546–1553), підляський воєвода (з 1551 р.).

[б] *“Федору Тиши”.* Федір Григорович Тиша Биковський – київський підвоєвода (1565), київський земський підсудок (1566–1573). (*Яковенко Н.* Українська шляхта… С. 211).

[в] *“игумен…Сава”.* Це єдиний документ, у котрому згадується Сава як ігумен Свято-Михайлівського Золотоверхого монастиря, каденція котрого припадає таким чином на 1550 р.

[г] *“кнзя Дмитрея Романовича Любецкого и кнгню его млсти жону Полозовну”.* Князь Дмитро Романович Виденицький Любецький (помер у 1558 р.) був одружений з Фенною Полоз (Полозівною). (*Яковенко Н.* Українська шляхта… С. 322).

№ 293

[а] *“посол его кролевскей млсти великий ордынский, кнз Андрей Семенович Одинцевича”.* Андрій Семенович Одинцевич (помер у 1566 р.), мінський городничий (з 1549 р.), ротмістр (1555), посол до татарського хана, господарський маршалок і оршанський староста (з 1560 р.).

[б] *“небощика кнзя Фредриха Глебовича Пронского”.* Семен (Фридрих) Глібович Пронський (помер у 1555 р.), житомирський намісник (1538–1539), вінницький намісник (1539–1541), київський воєвода (1544–1555).

[в] *“Федором Елцом”.* Федір Єлець разом з братом Яцьком був державцем Чорнобиля (1530–1531).

[г] *“Солтаном Стецковичом”.* Солтан Стецькович був чорнобильським державцею (1549–1550).

№ 294

[а] *“Щасному Харлинскому”.* Щасний Харлинський був київським підкоморієм (1580–1602). (*Яковенко Н.* Українська шляхта… С. 211).

№ 298

[а] *“Mikolay Chalesky”.* Можливо це був Миколай Криштоф Халецький (бл. 1589–1653 рр.), мечник ВКЛ (1615–1650), волкиницький і лопушницький староста, новгородський воєвода (з 2.VI.1650 р.).

№ 305

[а] *“Миколаем Абрамовичом”.* Микола Абрамович (помер у 1651 р.), військовий і державний діяч Речі Посполитої, дипломат, чашник ВКЛ (1638–1640), генерал артилерії ВКЛ (з 1634 р.). Його батько Ян (помер у 1602 р.) був смоленським воєводою (з 1596 р.).

[б] *“Януш з Логойска Тышъкевич”.* Януш Тишкевич (1590–1649), магнат та політичний діяч Речі Посполитої, житомирський староста (1626), снятинський староста, київський воєвода (1631–1649), генеральний староста київського краю. Тишкевичі отримали від короля польського і великого князя литовського Сигізмунда II Августа у 1569 р. титул графів “на Логойську”, яким користувалися нащадки.

№ 308

[а] Дата документа в копійній книзі відсутня, наводиться за оригіналом. (*ІР НБУВ, ф. ІІ, № 6871, 2 арк.*).

№ 311

[а] *"Иоанн Алексеевич".* Іван V, російський цар (1682–1696), співправитель свого брата, Петра І.

№ 315

[а] *"Елисавет Первая".* Єлизавета Петрівна, російська імператриця (1741–1761).

[б] *"архимандрит Силвестр Думнецкий".* Йдеться про Сильвестра IV Думинського, ігумена Свято-Михайлівського Золотоверхого монастиря (1740–1746).

[в] *"император Петр Вторый".* Петро ІІ, російський імператор (1727–1730).

Додаток № 3

[а] *"полского местечка Лоева".* Мається на увазі м. Лоїв (сучасна Гомельська область, Республіка Білорусь), яке стоїть на правому березі Дніпра при впадінні в нього р. Сож. Тоді дане місто було у складі Речі Посполитої.

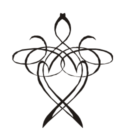

СЛОВНИК ЗАСТАРІЛИХ СЛІВ

***А**ктикованя* – запис документа до актових книг.

***Б**урмістр* – голова міського управління.
Бургграф – управитель старостинського замку, заступник старости.

***В**инниця (ґуральня, винокурня)* – підприємство для виробництва горілки.
Війт – виборний голова міста
Вливати – (право) передавати комусь.
Возний – судовий урядовець, наділений функціями вручення викликів у суд, оголошення вироків, та огляду місць злочину, судовий виконавець.
Войський – одна з допоміжних земських посад у системі обласного управління у Короні Польській, Великому князівстві Литовському та Речі Посполитій у XIV–XVII ст.

***Г**ривна* – монета, що становила 48 грошів.
Гріш – дрібна монета XIII–XVIII ст. Відомі руські, празькі, литовські, польські, середні та інші гроші.
Гребельне – оплата за проїзд через греблю.
Гостинець – велика дорога, широкий битий шлях із упорядкованою проїзною частиною.
Городничих (у монастирі) – чернець-управитель.

***Д**екрет* – постанова, ухвала, присуд.
Дерево "бортне" – дерево, в якому дупло виконувало функцію найпростішого бджолиного вулика.
Державець – умовний землевласник, який мав маєтність за правом приватного володіння: оренда, надання тощо.
Децизія – рішення, вирішення.
Децизний лист – лист-рішення стосовно окремої справи.
Донація – дарування, дарчий документ.
Дукт – лінії розмежування земель між сусідніми маєтностями.

***Е**коном (у монастирі)* – чернець-управитель господарським життям обителі.
Екстракт – стислий виклад документа.
Елекція – вибори.
Ерекція – пожертвування церкві нерухомого майна, документ про пожертвування нерухомого майна.

***З**авод* – порушення судової справи.
Зем'янин – землевласник.

Злотий – польська грошова одиниця і золота монета XV–XVIII ст., застосовувався також в Литві та Україні. Злотий дорівнював 1/2 копи або 30 срібним грошам.

І*нтерциза* – угода, контракт, договір, деякі винятки або обмеження в дарчих і дільчих записах.
Інтродукція – внесення запису, впис документа.
Інтромісія – акція возного з офіційного введення у власність майном.

К*арта* – записка.
Квит – записка, розписка.
Ковчег – у православній церкві скринька для зберігання святих дарів.
Конфірмація – підтвердження вищою владою земельних надань.
Копа – грошово-лічильна одиниця, що дорівнювала 60 грошам (для Чехії була еквівалентом гривні).
Кріпость – запис, акт на право володіння.

Л*еговати, лековати* – заповідати, відписувати у спадщину.

М*андат* – наказ, позов до суду з королівської канцелярії.
Маршалок – державний урядовець, що відав королівським чи великокнязівським двором, виконував певні судові функції.
Меліорація – "поліпшення" поданої протестації.
Мірошник – мельник, млинар.

Н*амісник* – заступник або помічник настоятеля в управлінні монастирем.
Нотарій – писар, який складав від імені експонентів документи і їх зберігав.

О*бліг (синграфа)* – боргове зобов'язання, розписка.
Облята – будь-яка приватна справа, що записується до актової книги.

П*енязь* – литовський денар. Один литовський гріш складався з 10 пенязів, а один польський гріш з 8 пенязів.
Пероблятам – добровільна пропозиція.
Піддячий – нижчий адміністративний чин в Москві в XVI – початку XVIII століття.
Підкоморій – суддя в межових справах.
Підсусідок – особа, яка не маючи власної землі, проживала у чужому дворі, але у власній хаті.
Підчаший – почесне шляхетське звання у Речі Посполитій XVI–XVIII ст.
Пляц – місце, майдан, поле.
Поколіщина – податок з млинових коліс.
Покуховне – податок з оптової торгівлі горілкою.
Показанщина – податок від виноварного казана.
Поміжник – сусід межа з межею.
Посесія – володіння, маєток.
Пресвітер – духовна особа, що має право правити богослужіння, у православній і католицькій церкві – священик.

Р_айця_ – радник, виборний член ради міста.
Реєнт – управитель канцелярії гродського суду.
Розиск – розслідування.
Рочки – строки засідань в гродських судах.

С_лужба_ – селища.
Справця – діяч.
Староста – державна посада, у віданні якого була нижча адміністрація, що надавалася королями магнатам і шляхті за заслуги.
Староство – адміністративно-територіальна і господарська одиниця в державних володіннях.
Строїтель – настоятель невеликого монастиря чи пустині.
Сукцесія – спадкоємство, спадок, наступна.
Супліка – скарга, прохання.

Т_аляр_ – срібна монета.
Толмач – перекладач.

У_вязання_ – увести в володіння.
Уступовати – втручатися, віднімати нерухоме майно.

Ф_ундація_ – заснування або побудова якої-небудь споруди, установи на гроші благодійника.

Х_овать_ – додержувати, зберігати.

Ц_ерограф_ – боргова записка.
Цесія – уступка нерухомого майна назавжди чи до викупу.
Цех – об’єднання ремісників однієї професії.
Цехмістер – цеховий майстер.

Ч_ех (півторак)_ – срібна монета вартістю 1,5 гроша.

Ш_еляга_ – монета, що дорівнювала 3 грошам.

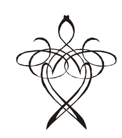

ІМЕННИЙ ПОКАЖЧИК

До іменного покажчика включені усі прізвища, що згадуються в тексті, при чому деякі імена дані за іменами предків, переважно по чоловічій лінії (за патронімами) Наприклад: *Яремович Павло*.

Імена і прізвища, що в документах мають різне написання, наводяться в покажчику в залежності від кількості варіантів їх написання в документах. В іменному покажчику вживається більш сучасна форма написання прізвищ та імен, а його варіанти подаються у дужках ( ). Наприклад: *Думитрашка див. Дмитрашко-Райча*.

При зазначені посад спочатку подаються назви посад, потім їх визначення територіальне: наприклад – *війт боденьківський, писар міський лохвицький, суддя полковий* тощо.

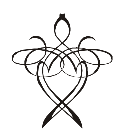

ГЕОГРАФІЧНИЙ ПОКАЖЧИК

До географічного покажчика включені усі топоніми, що згадуються в тексті, при чому не тільки адміністративні одиниці, населенні пункти і гідроніми (ріки, озера), але й інші топографічні одиниці (шляхи, урочища) тощо. Назви, що в документах мають різне написання, наводяться в покажчику залежно від кількості варіантів їх написання в документах. Спершу подається сучасна географічна назва, потім у дужках (   ) усі варіанти цієї назви. Подвійні географічні назви подаються у двох місцях. Номер документа подається при основній (сучасній) назві, від другої дається посилання до першої. При визначенні місця знаходження топонімів подаються посилання відповідно до сучасного адміністративного поділу. Вказані у покажчику топоніми знаходяться в основному на території України, тому позиція "Україна" не вказується.

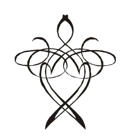

ПОКАЖЧИК ІНСТИТУЦІЙ

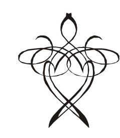

СПИСОК СКОРОЧЕНЬ ЛІТЕРАТУРИ ТА НАЗВ УСТАНОВ

Акты ЗР – Акты, относящиеся к истории Западной России, собранные и изданные археографической комиссией.

Т. I. – СПб., 1846.

Т. II. – СПб., 1848.

Т. V. – СПб., 1853.

Андреева Е. История… – *Андреева Е.* История потомков Криштофа Перетяковича в России // 300-lecie ubii Hadziackiej (1658–2008). – Warszawa, 2008.

Білоус Н. Київ… – *Білоус Н.* Київ наприкінці XV – у першій половині XVII століття. Міська влада і самоврядування. – К., 2008.

Клос В. Історія… – *Клос В.* Історія Свято-Михайлівського Києво-Золотоверхого монастиря. – К., 2006.

Києво-Могилянська Академія… – Києво-Могилянська академія в іменах. XVII–XVIII ст. – К., 2001.

Кривошея В.В. Українська… – *Кривошея В.В.* Українська козацька старшина. – К., 2005.

Кулаковський П. Канцелярія… – *Кулаковський П.* Канцелярія Руської (Волинської) Метрики 1569–1673 рр. Студія з історії українського регіоналізму в Речі Посполитій. – Острог; Львів, 2002.

Яковенко Н.М. Українська шляхта… – *Яковенко Н.М.* Українська шляхта з кінця XIV до середини XVII століття. Волинь і Центральна Україна. – К., 2008.

Gajecky G. The Cossack… – *Gajecky G.* The Cossack Administration of the Hetmanate. – Cambridge, 1978. – P. 165, 662.

Документи Богдана Хмельницького… – Документи Богдана Хмельницького. 1648–1657 рр. – К., 1961.

Вялікае княства Літоускае… – Вялікае княства Літоускае. – Мінск, 2007.

Опис 1701–1736 рр. – "Опись краткая имений монастиря Золотоверхо-Михайловского Киевского… 1701, и 1736 годов" *(ІР НБУВ, ф. 312, № 411/372, 72 арк.).*

Опис 1786 р. – "Опись имеющимся при Киево Золотоверхо-Михайловском монастыре Высочайшим грамотам, королевским привилегием, гетманским универсалам и другим крепостем и документам на владение оными маєтностми и угодии, учинена 1786 года июня" *(ІР НБУВ, ф. ІІ, № 7003, 34 арк.)*.

Опис 1837 р. – "Опись старинным документам на бывшие монастырские имения, хранившимся до сего в Киевской казенной палате, а ныне переданням, по Высочайшему повелению, для хранения же в библиотеку Киевской духовной Академии, составлена в 1837 году". *(ІР НБУВ, ф. 160, № 2996, арк. 49–151).*

Архів СПб ІРІ РАН – Архів Санкт-Петербурзького філіалу Інституту російської історії Російської Академії наук

ГБЛ – Государственная библиотека СССР им. В.И. Ленина, нині РГБ – Российская Государственная Библиотека

ІР НБУВ – Інститут рукопису Національної бібліотеки України імені В.І. Вернадського

КДА – Київська духовна академія

УГКЦ – Українська Греко-Католицька Церква

ЦАМ – Церковно-археологічний музей

ЦДІАК України – Центральний державний історичний архів України в м. Києві

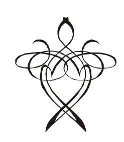

СПИСОК СКОРОЧЕНЬ

авт. – автор, авторський

ац – адміністративний центр

арк. – аркуш

бл. – близько

ВКЛ, Вел. княз. Лит., В. кнз. Лит. – Велике князівство Литовське

войска его цар. прес. вел. зап. – войска его царского пресветлого величества запорожского

гршей – грошей

див. – дивись

док. – документ

др. пол. – друга половина

ж/м – житловий масив

зем. – земський

зол. – золотий

Золот. – Золотоверхий

киев. – киевский

коп. – копійка

м. – місто

м-ко – містечко

моз – місто обласного значення

моп – місто обласного підпорядкування

оз. – озеро

оп. – опис

оц – обласний центр

поч. – початок

п.п. – пани

мар. – март

р. – рік

р. – річка

рр. – роки

с. – село

с. – сторінка

св. – святої
смт– селище міського типу
ст. – століття
суч. – сучасний
СПб – Санкт-Петербург
уродж. – уроджений, уроджена
ф. – фонд

etc. – et cetera
i.k.m. – jego królewska mość
kr.m. – królewska mość
msc – milość, mość
m.p., m.p.p. – manu propria
p. – pan
pp. – panowie
sekr., secrz. – sekretarz
reg. – regia
ś – sanctis

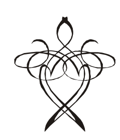

СПИСОК СКОРОЧЕНЬ ПІД ТИТЛОМ

Бжиею, Бож – Божиею
Бг – Бог
Бгу – Богу
блгати – благати
влатю – властю
вш, вша – ваш, ваша
вмсть – ваша милость
Гд – Господь
гд – год
гдн, гпдн, гсдн – господин
гдрского – государского
гсдр – государь
днги – деньги
кнз, кнзь, княз – князь
кр – король
мл, млст, млть – милость
мсц, мсць, мц – месяц
мл – милость
нш – наш
ншего – нашего
пн – пан
пнзей – пензей
пречество – преосвященство
свтий, стий – святий
свтого, стого – святого
святителя, стытеля – святителя
сна – сина
Сто, свто – свято
сном – сином
цр – цар
псан – писан
нарож – народження
крстом – крестом
кнг – книг

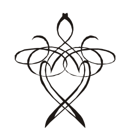

ПЕРЕЛІК ОПУБЛІКОВАНИХ ДОКУМЕНТІВ

№ 1. 1522 р., серпня 8. Вільно. – Привілей польського короля Сигізмунда I Старого на надання поля за Пробитим валом Свято-Михайлівському Золотоверхому монастирю.

№ 2. 1523 р., березня 15. Краків. – Привілей польського короля Сигізмунда I Старого на надання ігумену Макарію права на відбудову Свято-Михайлівського Золотоверхого монастиря і заснування монастирської общини.

№ 3. 1526 р., липня 4. Гданськ. – Привілей польського короля Сигізмунда I Старого про заборону Криштофу Кмітичу чинити кривду в монастирських землях Товстий ліс.

№ 4. 1534 р., червня 5. Вільно. – Мандат польського короля Сигізмунда I Старого на притягнення до земського суду князя Дмитра Виденицького за наїзди на монастирську землю.

№ 5. 1540 р., вересня 15. Волкиники. – Привілей польського короля Сигізмунда I Старого на підтвердження прав київських міщан Черевчеїв на Введенські ниви.

№ 6. 1543 р., грудня 30. Краків. – Привілей польського короля Сигізмунда I Старого на підтвердження прав Свято-Михайлівського Золотоверхого монастиря на володіння селами Лисковці та Погонне на річці Прип'ять у Варовичах.

№ 7. 1560 р., січня 12. Київ. – Привілей київського воєводи Костянтина-Василя Острозького на надання Свято-Михайлівському Золотоверхому монастирю острова Обрубний, озер Петриків та Плоське з сіножаттю.

№ 8. 1563 р., жовтня 17. Вільно. – Мандат польського короля Сигізмунда II Августа на повернення Свято-Михайлівському Золотоверхому монастиреві привласненої батьком князя Богуша Дмитровича Хабенського половини луки на Кораблищах.

№ 9. 1563 р., жовтня 18. Вільно. – Мандат польського короля Сигізмунда II Августа до зем'янина Максима Панковича про повернення Орининської землі Свято-Михайлівському Золотоверхому монастирю.

№ 10. 1570 р., червня 4. Варшава. – Привілей польського короля Сигізмунда II Августа на підтвердження прав Свято-Михайлівського Золотоверхого монастиря на володіння різними маєтностями згідно з наданими попередніми привілеями та кріпостями.

№ 11. 1578 р., липня 25. Львів. – Привілей польського короля Стефана Баторія на підтвердження прав Свято-Михайлівського Золотоверхого монастиря на володіння різними маєтностями за попередніми наданнями з записом привілеїв на заснування общини Сигізмунда I Старого та на ґрунти від князя Костянтина-Василя Острозького.

№ 12. 1576 р., вересня 9. Житомир. – Привілей київського воєводи Костянтина-Василя Острозького на підтвердження прав Свято-Михайлівського Золотоверхого монастиря на Юрівські ґрунти.

№ 13. 1582 р., грудня 2. Варшава. – Привілей польського короля Стефана Баторія Свято-Михайлівському Золотоверхому монастирю на озеро Петриків під селом Вигурівщина.

№ 14 1586 р., жовтня 12. Київ. – Привілей київського воєводи Костянтина-Василя Острозького Свято-Михайлівському Золотоверхому монастирю на село Глеваха.

№ 15. 1602 р., лютого 12. Київ. – Позов київського воєводи Костянтина-Василя Острозького обухівському державцю Павлу Яковичу Монтвиду Дорогостайському за наїзд його підданими на маєтність Юрівка Свято-Михайлівського Золотоверхого монастиря.

№ 16. 1602 р., березня 5. Київ. – Позов польського короля Сигізмунда III Вази ігумену Свято-Михайлівського Золотоверхого монастиря Йосифу Мировському за стягнення мита на Ветській греблі.

№ 17. 1606 р., липня 23. Білогородка. – Скарга ігумена Свято-Михайлівського Золотоверхого монастиря Йосифа Мировського до старости Миколи Вишпольського щодо вторгнення білогородківських жителів в монастирські землі.

№ 18. 1616 р., березня 12. Київ. – Свідчення королівських люстраторів про надання польським королем Сигізмундом I Старим привілею Свято-Михайлівському Золотоверхому монастирю на володіння полем за Пробитим валом у Києві.

№ 19. 1629 р., лютого 19. Варшава. – Привілей польського короля Сигізмунда III Вази на підтвердження прав Свято-Михайлівського Золотоверхого монастиря сичити мед.

№ 20. 1639 р., жовтня 26. Варшава. – Привілей польського короля Владислава IV Вази на підтвердження на відбудову Свято-Михайлівського Золотоверхого монастиря і заснування монастирської общини.

№ 21. 1643 р., грудня 17. Вільно. – Привілей польського короля Владислава IV Вази на підтвердження ігуменства та прав на володіння маєтностями Свято-Михайлівського Золотоверхого монастиря Філофею Кизаревичу.

№ 22. 1646 р., листопада 26. Варшава. – Привілей польського короля Владислава IV Вази на підтвердження прав Свято-Михайлівського Золотоверхого монастиря на володіння різними маєтностями за попередніми привілеями.

№ 23. 1646 р., листопада 24. Варшава. – Привілей польського короля Владислава IV Вази ігумену Свято-Михайлівського Золотоверхого монастиря Йосифу Кононовичу-Горбацькому на будівництво корчми на монастирській землі у Верхньому місті Києва.

№ 24. 1646 р., листопада 29. Варшава. – Привілей польського короля Владислава IV Вази на підтвердження прав Свято-Михайлівського Золотоверхого монастиря на володіння різними маєтностями згідно з попередніми 14-ма привілеями (витяг з книг Литовської метрики).

№ 25. 1647 р., травня 27. Вільно. – Привілей польського короля Владислава IV Вази на підтвердження про надання Свято-Михайлівського Золотоверхого монастиря в управління Гришку Поповичу (витяг з книг Великої канцелярії).

№ 26. 1646 р., листопада 27. Варшава. – Привілей польського короля Владислава IV Вази на заборону військовим ставати на постій в селах Свято-Михайлівського Золотоверхого монастиря – Мала Глеваха (Малютинка), Велика Глеваха, Юрівка, Борщовка.

№ 27. 1671 р., жовтня 30. Варшава. – Привілей польського короля Михайла Корибута Вишневецького на підтвердження прав Свято-Михайлівського Золотоверхого монастиря на володіння маєтностями.

№ 28. 1685 р., березня [12]. Варшава. – Привілей польського короля Яна III Собеського на заборону військовим ставати постоєм в маєтностях Свято-Михайлівського Золотоверхого монастиря – селах Молочки, Погонне, Лисковці, Рудьки, Деньги.

№ 29. 1670 р., квітня 25. Варшава. – Привілей польського короля Михайла Корибута Вишневецького на підтвердження прав Свято-Михайлівського Золотоверхого монастиря на володіння корчмою.

№ 30. 1649 р., листопада 12. Київ. – Універсал гетьмана Богдана Хмельницького про заборону козакам чинити шкоду в лісах Свято-Михайлівського Золотоверхого монастиря.

№ 31. 1655 р., червня 2. Богуслав. – Універсал гетьмана Богдана Хмельницького про затвердження Феодосія Софоновича ігуменом Свято-Михайлівського Золотоверхого монастиря.

№ 32. 1655 р., червня 13. Київ. – Універсал гетьмана Богдана Хмельницького про надання ігуменові Свято-Михайлівського Золотоверхого монастиря Феодосію Софоновичу Федаківського млина під селом Трипілля.

№ 33. 1654 р., травня 22. Чигирин. – Універсал гетьмана Богдана Хмельницького про "послушенство" міщан містечка Вигурівщина Свято-Михайлівському Золотоверхому монастиреві.

№ 34. 1654 р., травня 21. Чигирин. – Наказ гетьмана Богдана Хмельницького про надання містечка Вигурівщина ігуменові Свято-Михайлівського Золотоверхого монастиря Феодосію Василевичу.

№ 35. 1659 р., жовтня 18. Київ. – Універсал гетьмана Івана Виговського про підтвердження прав Свято-Михайлівського Золотоверхого монастиря на володіння Федаківським млином під селом Трипілля.

№ 36. 1660 р., лютого 21. Чигирин. – Універсал гетьмана Юрія Хмельницького про підтвердження прав Свято-Михайлівського Золотоверхого монастиря на володіння Федаківським млином під селом Трипілля.

№ 37. 1660 р., лютого 22. Чигирин. – Універсал гетьмана Юрія Хмельницького про підтвердження прав Свято-Михайлівського Золотоверхого монастиря на володіння селами Бородянка, Нова Гребля, Загальці, Масани та Красносілля.

№ 38. 1660 р., лютого 8. Чигирин. – Універсал гетьмана Юрія Хмельницького про надання прав київській війтовій Катерині Сомкович-Влостовській на володіння маєтностями на Подолі в місті Києві.

№ 39. 1665 р., червня 7. Табір під Яцьками. – Оборонний універсал гетьмана Івана Брюховецького Свято-Михайлівському Золотоверхому монастиреві на містечко Бородянка.

№ 40. 1671 р., січня 4. Батурин. – Універсал гетьмана Дем'яна Многогрішного про надання прав Свято-Михайлівського Золотоверхого монастиря на володіння частинами двох млинів на Слобідській та Золотаревій греблях на річці Остер.

№ 41. 1672 р., липня 13. Батурин. – Універсал гетьмана Івана Самойловича про підтвердження прав Свято-Михайлівського Золотоверхого монастиря на володіння частинами двох млинів на Слобідській та Золотаревій греблях на річці Остер.

№ 42. 1688 р., січня 17. Батурин. – Універсал гетьмана Івана Мазепи про підтвердження прав Свято-Михайлівського Золотоверхого монастиря на володіння частинами двох млинів на греблях Слобідській та Золотаревій на річці Остер.

№ 43. 1692 р., січня 29. Баришівка. – Оборонний універсал гетьмана Івана Мазепи київському полковнику про заборону рубати Євминський ліс Костянтина Солонини.

№ 44. 1693 р., липня 12. Батурин. – Універсал гетьмана Івана Мазепи про підтвердження прав Свято-Михайлівського Золотоверхого монастиря на володіння селами Вигурівщина, Глеваха, Малютинка, Юрівка, млинами під містами Остер та Переяслав.

№ 45. 1699 р., серпня [25][а]. Батурин. – Універсал гетьмана Івана Мазепи про підтвердження прав Свято-Михайлівського Золотоверхого монастиря на володіння різними маєтностями та селами Крюківщина[б] та Данилівка.

№ 46. 1699 р., серпня 26. Батурин. – Універсал гетьмана Івана Мазепи про підтвердження прав Свято-Михайлівського Золотоверхого монастиря на стягнення мита з купців за проїзд через монастирську греблю на річці Віта.

№ 47. 1708 р., квітня 10. Біла Церква. – Універсал гетьмана Івана Мазепи про підтвердження прав Свято-Михайлівського Золотоверхого монастиря на володіння Аксаківськими ґрунтами та селами Забір'я і Данилівка.

№ 48. 1708 р., січня 12. Батурин. – Універсал гетьмана Івана Мазепи про підтвердження прав інокині Мар'яни Вітославської на володіння лісом Малий Кормил під селом Крехаїв.

№ 49. 1694 р., липня 31. Батурин. – Оборонний універсал гетьмана Івана Мазепи Свято-Михайлівському Золотоверхому монастиреві на звільнення молдавських поселенців від податків на монастирській землі на хуторі Ризовщина біля села Вигурівщина.

№ 50. 1708 р., квітня 10. Біла Церква. – Універсал гетьмана Івана Мазепи про передачу Свято-Михайлівському Золотоверхому монастиреві військової частини прибутків з млина на річці Стугна в селі Мала Солтанівка.

№ 51. 1709 р., вересня 20. Глухів. – Універсал гетьмана Івана Скоропадського про підтвердження прав Свято-Михайлівського Золотоверхого монастиря на Аксаківські ґрунти, села Забір'я, Данилівка та Княжичі.

№ 52. 1711 р., травня 6. Табір біля річки Чумгак. – Універсал гетьмана Івана Скоропадського про надання Свято-Михайлівському Золотоверхому монастиреві села Блиставиця зі всіма його ґрунтами.

№ 53. 1712 р., червня [14][a]. Глухів. – Універсал гетьмана Івана Скоропадського про підтвердження прав Свято-Михайлівського Золотоверхого монастиря на маєтність Вигурівщина.

№ 54. 1712 р., жовтня 17. Глухів. – Універсал гетьмана Івана Скоропадського про підтвердження прав Свято-Михайлівського Золотоверхого монастиря на млин на Слобідській греблі під містом Остер, наданого йому полковником Григорієм Карповичем Коровкою-Вольським.

№ 55. 1712 р., червня 25. Глухів. – Універсал гетьмана Івана Скоропадського про надання Свято-Михайлівському Золотоверхому монастиреві сіл Крехаїв, Боденьки, лісу Малий Кормил з належними до них полями і сіножатями.

№ 56. 1712 р., червня [12][a]. Глухів. – Універсал гетьмана Івана Скоропадського про розмежування згідно з декретом духовного суду від 10 вересня 1704 р. монастирських ґрунтів сіл Троєщина та Вигурівщина Свято-Троїцького Больничного та Свято-Михайлівського Золотоверхого монастирів.

№ 57. 1713 р., січня [19][a]. Глухів. – Універсал гетьмана Івана Скоропадського про підтвердження прав Свято-Михайлівського Золотоверхого монастиря на маєтності при селах Боденьки та Крехаїв, придбаними у Свято-Флорівського дівочого монастиря.

№ 58. 1713 р., серпня 11. Табір під Києвом. – Універсал гетьмана Івана Скоропадського про підтвердження прав Свято-Михайлівського Золотоверхого монастиря на володіння млинами під містом Остер.

№ 59. 1713 р., жовтня 15. Русанів. – Універсал гетьмана Івана Скоропадського про надання згідно із заповітом Марії Гамалії сіл Хрулі з млинами, Бодаква та хутора Ветхалівка Свято-Михайлівському Золотоверхому монастиреві.

№ 60. 1714 р., січня 26. Глухів. – Універсал гетьмана Івана Скоропадського на управління Свято-Троїцького Красногірського Чорнуського монастиря Свято-Михайлівському Золотоверхому монастиреві.

№ 61. 1713 р., жовтня 21. Київ. – Грамота київського митрополита Йоасафа Кроковського на управління Свято-Троїцького Красногірського Чорнуського монастиря Свято-Михайлівському Золотоверхому монастиреві.

№ 62. 1711 р., квітня 11. Прилуки. – Універсал гетьмана Івана Скоропадського про призначення трьох чорнуських жителів ктиторами Свято-Троїцького Красногірського Чорнуського монастиря.

№ 63. 1712 р., вересня 26. Глухів. – Універсал гетьмана Івана Скоропадського про надання Свято-Троїцькому Красногірському Чорнуському монастиреві села Піски-Удайські та млина на Горобіївській греблі.

№ 64. 1714 р., липня 28. Глухів. – Універсал гетьмана Івана Скоропадського про підтвердження прав Свято-Михайлівського Золотоверхого монастиря на село Піски-Удайські, млини на Горобіївській та Слобідській греблях, Ветхалівські, Хрулівські, Остерські та інші маєтності.

№ 65. 1715 р., листопада 19. Глухів. – Універсал гетьмана Івана Скоропадського про підтвердження прав Свято-Михайлівського Золотоверхого монастиря на придбані землі та муровану Михайлівську церкву в Старогородській слободі в місті Остер.

№ 66. 1714 р., серпня 13. Глухів. – Універсал гетьмана Івана Скоропадського про підтвердження прав Свято-Троїцького Красногірського Чорнуського монастиря на придбані в місті Чорнухи та його околицях ґрунти з дворами, хуторами, лісами та сіножатями.

№ 67. 1716 р., жовтня 11. Глухів. – Універсал гетьмана Івана Скоропадського про підтвердження прав Свято-Троїцького Красногірського Чорнуського монастиря на частину млина на Горобіївській греблі на річці Удай.

№ 68. 1720 р., липня 7. Глухів. – Універсал гетьмана Івана Скоропадського про підтвердження прав Свято-Троїцького Красногірського Чорнуського монастиря на Кадянівський млин на річці Човнова, двір в селі Сухоносівка з хатою, городом, нивою та інші маєтності.

№ 69. 1714 р., грудня 11. Глухів. – Універсал гетьмана Івана Скоропадського про підтвердження прав Свято-Троїцького Красногірського Чорнуського монастиря на маєтності в містах Чорнухи і Лубни, Хейлівські та Бойківські хутори, греблю на річці Човнова згідно з купчими та заповітами.

№ 70. 1717 р., червня 7. Глухів. – Універсал гетьмана Івана Скоропадського про поділ маєтностей Марії Гамалії в Лубенському полку між її онуком Іваном Гамалією та Свято-Михайлівським Золотоверхим монастирем.

№ 71. 1689 р., січня 11. Батурин. – Універсал гетьмана Івана Мазепи про надання Григорію Гамалії сіл Хоружівка, Бодаква і млинів на Хрулівській греблі.

№ 72. 1690 р., березня 5. Лохвиця. – Універсал гетьмана Івана Мазепи про надання Григорію Гамалії села Хрулі.

№ 73. 1716 р., червня 14. Глухів. – Універсал гетьмана Івана Скоропадського про підтвердження прав Марії Гамалії на сінокосні луки над річкою Бодаква.

№ 74. 1713 р., жовтня 15. Русанів. – Універсал гетьмана Івана Скоропадського про надання Свято-Михайлівському Золотоверхому монастиреві згідно із заповітом Марії Гамалії сіл Хрулі з млинами, Бодаква та хутора Ветхалівка.

№ 75. 1714 р., липня 28. Глухів. – Універсал гетьмана Івана Скоропадського про підтвердження прав Свято-Михайлівського Золотоверхого монастиря на село Піски-Удайські, млин на Горобіївській греблі, Ветхалівські, Хрулівські, Остерські та інші маєтності.

№ 76. 1729 р., липня 11. Глухів. – Універсал гетьмана Данила Апостола про заборону вписувати монастирських підданих села Бодаква до козацького компуту.

№ 77. 1716 р., липня 17. Ромни. – Універсал лубенського полковника Андрія Марковича про призначення нових ктиторів Свято-Троїцького Красногірського Чорнуського монастиря.

№ 78. 1719 р., лютого 4. Ромни. – Універсал лубенського полковника Андрія Марковича про заборону приймати монастирських підданих в селах Хрулі і Бодаква у козацькі підсусідки.

№ 79. 1719 р., липня 11. Глухів. – Універсал гетьмана Івана Скоропадського про заборону колишньому компанійському ротмістрові Федору Нестеренку купувати монастирських підданих і чинити шкоду в Остерській слободі.

№ 80. 1699 р., березня 12.. Лубни. – Універсал лубенського полковника Леонтія Свічки про підтвердження прав Марії Гамалії на володіння лісом, конфіскованим у бодаквянського жителя Євтуха Кривопуста.

№ 81. 1713 р., серпня 13. Київ. – Лист гетьмана Івана Скоропадського до євминського старости Івана Богдановського з вимогою не чинити шкоду в маєтностях Свято-Михайлівського Золотоверхого монастиря.

№ 82. 1711 р., квітня [ ]. Табір під Шелеховим лісом. – Лист гетьмана Івана Скоропадського до київського сотника Трохима Климовича з вимогою не чинити перешкоди в продажі козацької землі в маєтностях Вигурівщина Свято-Михайлівського Золотоверхого монастиря.

№ 83. 1709 р., вересня 20. Глухів. – Лист гетьмана Івана Скоропадського до київського митрополита Йоасафа Кроковського з повідомленням про надання універсалу на село Княжичі Свято-Онуфріївському скиту.

№ 84. 1699 р., серпня 25. Батурин. – Лист гетьмана Івана Мазепи до київського митрополита Варлаама Ясинського з повідомленням про надання універсалу на села Крюківщина та Данилівка Свято-Михайлівському Золотоверхому монастирю.

№ 85. 1699 р., серпня 25. Батурин. – Лист гетьмана Івана Мазепи до ігумена Свято-Михайлівського Золотоверхого монастиря Захарія Корниловича з повідомленням про надання універсалу на села Крюківщина та Данилівка монастирю.

№ 86. 1697 р., липня 12. Батурин. – Лист гетьмана Івана Мазепи до ігумена Свято-Михайлівського Золотоверхого монастиря Сильвестра Головчича з повідомленням про надання універсалу на прибутки з військових часток у монастирських млинах.

№ 87. 1712 р., червня 26. Глухів. – Лист гетьмана Івана Скоропадського до ігумена Свято-Михайлівського Золотоверхого монастиря Іоаникія Сенютовича з повідомленням про надання універсалу на села Крехаїв і Боденьки монастирю.

№ 88. 1712 р., червня 25. Глухів. – Лист гетьмана Івана Скоропадського до київського митрополита Йоасафа Кроковського з повідомленням про надання універсалу на села Крехаїв і Боденьки Свято-Михайлівському Золотоверхому монастиреві.

№ 89. 1717 р., липня 11. Глухів. – Лист гетьмана Івана Скоропадського до намісника Свято-Михайлівського Золотоверхого монастиря Гедеона Маркоцького з повідомленням про надання Федору Нестеренку універсалу про заборону чинити шкоду монастиреві в Остерській слободі.

№ 90. 1716 р., липня 14. Глухів. – Лист гетьмана Івана Скоропадського до Марії Гамалії з повідомленням про надання універсалу на володіння спірних лук над річкою Бодаква Лубенського полку.

№ 91. 1717 р., липня 10. Гадяч. – Лист гадяцького полковника Михайла Милорадовича до ігумена Свято-Михайлівського Золотоверхого монастиря Варлаама Ліницького із спростуванням приналежності спірних лук села Бодаква монастирю.

№ 92. 1711 р., листопада 15. Лохвиця. – Лист Марії Гамалії до ігумена Свято-Михайлівського Золотоверхого монастиря Іоаникія Сенютовича про підтвердження своїх обіцянок офірувати маєтність монастирю.

№ 93. 1718 р., вересня 29. Гадяч. – Лист гадяцького полковника Михайла Милорадовича до ігуменаСвято-Михайлівського Золотоверхого монастиря Варлаама Ліницького з оскарженням на донесення ігумена до влади щодо присвоєння ним спірних лук біля села Бодаква.

№ 94. 1712 р., вересня 12. Глухів. – Лист генерального писаря Семена Савича до ігумена Свято-Михайлівського Золотоверхого монастиря Варлаама Ліницького з повідомленням про надання гетьманського універсалу на млин під містом Остер згідно із заповітом полковника Григорія Карповича Коровки-Вольського.

№ 95. 1709 р., вересня 20. Глухів. – Лист генерального писаря Семена Савича до переяславського єпископа Захарія Корниловича з повідомленням про надання гетьманського універсалу на села Данилівка та Княжичі Свято-Онуфріївському скиту.

№ 96. 1712 р., червня 20. Глухів. – Лист генерального писаря Семена Савича до ігумена Свято-Михайлівського Золотоверхого монастиря Іоаникія Сенютовича з повідомленням про надання гетьманського універсалу на села Крехаїв та Боденьки монастирю.

№ 97. 1706 р., березня 16. [ ]. – Лист Григорія Карповича Коровки-Вольського до ігумена Свято-Михайлівського Золотоверхого монастиря Захарія Корниловича з проханням прийняти в дар частину млина на річці Остер.

№ 98. 1690 р., березня 6. Переяслав. – Лист переяславського полковника Леонтія Полуботка до ігумена Свято-Михайлівського Золотоверхого монастиря Сильвестра Головчича з повідомленням про заборону переяславським дозорцям чинити кривду в млині Родіона Дмитрашка-Райчі.

№ 99. 1693 р., червня 11. Батурин. – Лист генерального писаря Василя Кочубея до ігумена Свято-Михайлівського Золотоверхого монастиря Сильвестра Головчича з повідомленням про надання гетьманського універсалу на монастирські маєтності.

№ 100. 1698 р., червня 21. Козелець. – Лист Марії Коровки-Вольської до ігумена Свято-Михайлівського Золотоверхого монастиря Захарія Корниловича з повідомленням про продаж млина на Слобідській греблі на річці Остер.

№ 101. 1711 р., травня 5. З табору під Білоусівкою. – Лист генерального писаря Семена Савича до ігумена Свято-Михайлівського Золотоверхого монастиря Іоаникія Сенютовича про дозвіл відбирати прибутки з арештованого млина Родіона Дмитрашка-Райчі.

№ 102. 1699, серпня 25. Батурин. – Лист генерального судді Василя Кочубея до ігумена Свято-Михайлівського Золотоверхого монастиря Захарія Корниловича з повідомленням про надання гетьманського універсалу на села Крюківщина та Данилівка.

№ 103. 1699 р., серпня 25. Батурин. – Лист генерального судді Василя Кочубея до київського митрополита Варлаама Ясинськогоз повідомленням про надання гетьманського універсалу на села Крюківщина та Данилівка Свято-Михайлівському Золотоверхому монастирю.

№ 104. 1699 р., листопада 10. Козелець. – Лист Григорія Карповича Коровки-Вольського ігумену Свято-Михайлівського Золотоверхого монастиря Захарію Корниловичу про умови та ціну продажу частини млина на річці Остер.

№ 105. 1711 р., травень. Березань. – Лист генерального судді Олексія Туранського до ігумена Свято-Михайлівського Золотоверхого монастиря Іоаникія Сенютовича про повернення арештованого млина Родіона Дмитрашка-Райчі в Переяславі до монастиря.

№ 106. 1712 р., січня 22. Глухів. – Лист генерального писаря Семена Савича до ігумена Спасо-Преображенського Мгарського монастиря Філарета Кощаковського про відхилення рішення про надання маєтностей Гамалії до монастиря.

№ 107. 1713 р., жовтня 17. Русанів. – Лист гетьмана Івана Скоропадського до київського митрополита Йоасафа Кроковського з проханням про дозвіл на управління Свято-Троїцьким Красногірським Чорнуським монастирем Свято-Михайлівському Золотоверхому монастирю.

№ 108. 1714 р., січня 6. Глухів. – Лист гетьмана Івана Скоропадського до ігумена Свято-Михайлівського Золотоверхого монастиря Іоаникія Сенютовича з повідомленням про надання універсалу на управління Свято-Троїцьким Красногірським Чорнуським монастирем.

№ 109. 1717 р., липня 10. Гадяч. – Лист гадяцького полковника Михайла Милорадовича до ігумена Свято-Михайлівського Золотоверхого монастиря Варлаама Ліницького із спростуванням приналежності спірних лук села Бодаква монастирю.

№ 110. 1718 р., вересня 29. Гадяч. – Лист гадяцького полковника Михайла Милорадовича до ігумена Свято-Михайлівського Золотоверхого монастиря Варлаама Ліницького з оскарженням на донесення ігумена до влади щодо присвоєння ним спірних лук біля села Бодаква.

№ 111. 1728 р., серпня 14. [Комишна]. – Лист комишнянського сотника Гадяцького полку Івана Пирятинського до управителів села Бодаква про наїзд на маєтність жителів села Березові Луки.

№ 112. 1735 р., червня 19. Лубни. – Лист лубенського полковника Петра Апостола до економа Свято-Михайлівського Золотоверхого монастиря про розмежування ґрунтів між слободою, що була куплена в Івана Гамалії, і монастирською долиною.

№ 113. 1521 р., квітня 13. Київ. – Привілей київського воєводи Андрія Немировича на право володіння Чорторийським затоном Свято-Михайлівському Золотоверхому монастирю.

№ 114. 1583 р., червня 12. Київ. – Випис із земських книг Київського воєводства привілею польського короля Стефана Баторія від 2 грудня 1582 р. Свято-Михайлівському Золотоверхому монастирю на озеро Петриків під селом Вигурівщина.

№ 115. 1602 р., березня 27. Київ. – Привілей київського підвоєводи Вацлава Вільгорського на право володіння Свято-Михайлівському Золотоверхому монастиреві трьома озерами за річкою Половиця.

№ 116. 1602 р., березня 28. Київ. – Випис з міських книг Київської ратуші свідчення возного Семена Смолянського про надання трьох озер за річкою Половиця Свято-Михайлівському Золотоверхому монастирю.

№ 117. 1688 р., березня 28. Вигурівщина. – Розписка Агафії Цар про підтвердження продажу її чоловіком Григорієм Цар ниви в Будищах Мойсею Томиловичу.

№ 118. 1700 р., вересня 8. Вигурівщина. – Купчі записи вигурівських жителів про продаж грунтів в селі Вигурівщина ігумену Свято-Михайлівського Золотоверхого монастиря Сильвестру Головчичу.

№ 119. 1704 р., серпня 2. Київ. – Випис з міських книг Київської ратуші свідчення рибалки Василя Загури про межі річок Радунка під селом Троєщина та Гнилуша під селом Вигурівщина у спірній справі між Свято-Троїцьким Больничним та Свято-Михайлівським Золотоверхим монастирями.

№ 120. 1711 р., квітня 9. [Київ]. – Купчий запис Івана Перехристенка про продаж вигурівських нив на Сирниківщині, Оболоні та Березовиці Свято-Михайлівському Золотоверхому монастирю.

№ 121. 1711 р., квітня 19. [Київ]. – Купчий запис Івана Нероденка та Феодори Марковни про продаж двору в селі Вигурівщина Свято-Михайлівському Золотоверхому монастирю.

№ 122. 1711 р., травня 19. [Київ]. – Церограф козака Київської сотні Федора Носка на лодейний млин та двір в селі Вигурівщина ігуменуСвято-Михайлівського Золотоверхого монастиря Іоаникію Сенютовичу.

.

№ 123. 1710 р., червня 5. Київ. – Купчий запис вигурівського жителя Якова Перехристенка про продаж ґрунтів брата Федора економу Свято-Михайлівського Золотоверхого монастиря Захарію.

№ 124. 1708, серпня 25. [Київ]. – Купчий запис вигурівських жителів Вакули Афтанасієнка, Конона Дрозденка, Андрія Никитенка про продаж власних ґрунтів Свято-Михайлівському Золотоверхому монастирю.

№ 125. 1657 р., липня 2. Вигурівщина. – Універсал київського наказного полковника Василя Дворецького про розмежування ґрунтів села Вигурівщина Свято-Михайлівського Золотоверхого монастиря.

№ 126. 1714 р., липня 27. Глухів. – Випис з книг Генерального військового суду декрету про розмежування вигурівських та троєщинських ґрунтів у судовій справі між Свято-Троїцьким Больничним і Свято-Михайлівським Золотоверхим монастирями.

№ 127. 1712 р., червня [12]. Глухів. – Універсал гетьмана Івана Скоропадського на розмежування згідно з декретом духовного суду від 10 вересня 1704 р. монастирських ґрунтів сіл Троєщина та Вигурівщина Свято-Троїцького Больничного і Свято-Михайлівського Золотоверхого монастирів.

№ 128. 1559 р., серпня 28. Київ. – Судовий лист справці Київського воєводства Миколи Збаразького про розмежування монастирських ґрунтів з маєтностями боярина Київського повіту Андрія Онковича.

№ 129. 1559 р., листопада 9. Київ. – Купчий запис боярина Київського повіту Андрія Онковича про продаж ниви та поля за Пробитим валом у Києві ігумену Свято-Михайлівського Золотоверхого монастиря Симеону.

№ 130. 1558 р., березня 7. Київ. – Випис з книг справці Київського воєводства Семена Кмітича про розгляд позову ігумена Свято-Михайлівського Золотоверхого монастиря Симеона щодо володіння нивами за Пробитим валом у Києві у спірній справі з боярином Київського повіту Андрієм Онковичем.

№ 131. 1676 р. Київ. – Зобов'язання київського бурмистра Яна Биковича про щорічну компенсацію за дозвіл насипати греблю і побудувати млин на річці Кудрявець ігумену Свято-Михайлівському Золотоверхому монастиреві Федосію Софоновичу.

№ 132. 1563 р., грудня 23. Київ. – Купчий запис зем'янина Київського повіту Семена Гриньковича про продаж селища Глеваха ігумену Свято-Михайлівського Золотоверхого монастиря Симеону.

№ 133. 1563 р., грудня 28. Київ. – Випис з книг Київського замку купчого запису зем'янина Київського повіту Семена Гриньковича про продаж селища Глеваха ігумену Свято-Михайлівського Золотоверхого монастиря Симеону.

№ 134. 1608 р., листопада 10. Київ. – Випис з гродських книг Київського воєводства запису листа воєводи Костянтина-Василя Острозького від 12 жовтня 1586 р. про розмежування глеваських ґрунтів Свято-Михайлівського Золотоверхого монастиря із білогородківськими жителями.

№ 135. 1604 р., серпня 4. Острог. – Наказ київського воєводи Костянтина-Василя Острозького підкоморію Самійлу Горностаю про заборону білогородківським жителям вступати в глеваські ґрунти і "дерево бортне".

№ 136. 1629 р., липня 3. Київ. – Випис із земських книг Київського воєводства про розгляд протестації Свято-Михайлівського Золотоверхого монастиря та свідчення возного Тереха Пашинського у спірній справі з княжичем Самуїлом Каролем Корецьким щодо глеваських ґрунтів.

№ 137. 1602 р., лютий 25. Київ. – Випис з міських книг Київської ратуші тестаменту міщанина Семена Мелешковича.

№ 138. 1599 р., березня 19. Київ. – Випис з гродських книг Київського воєводства про розгляд судової справи Свято-Михайлівського Золотоверхого монастиря проти дворянина Павла Монтвида-Дорогостайського за наїзд на маєток Юрівка, село Глеваха та монастирську корчму над річкою Віта.

№ 139. 1630 р., березня 14. Київ. – Випис з міських книг Київської ратуші свідчення возних Павла Гуторовича та Тереха Пашинського щодо розмежування Юрівських маєтностей Свято-Михайлівського Золотоверхого монастиря.

№ 140. 1570 р., травня 26. Київ. – Випис з книг Київського замку про скаргу ігумена Свято-Михайлівського Золотоверхого монастиря на Свято-Микільський Пустинний монастир щодо спірних ґрунтів села Борщовка.

№ 141. 1646 р., серпня 13. Київ. – Випис з гродських книг Київського воєводства протестації Свято-Михайлівського Золотоверхого монастиря у судовій справі проти київського підчашого Криштофа Тишкевича за наїзд на монастирські борщовські ґрунти.

№ 142. 1703 р., квітня 16. Київ. – Декрет духовного суду про розмежування спірних борщовських ґрунтів між Свято-Михайлівським Золотоверхим та Свято-Микільським Пустинним монастирями.

№ 143. 1572 р., грудня 8. Київ. – Судовий лист київського намісника Василя Рая про розмежування спірних Орининських ґрунтів та Дівич гори між Свято-Михайлівським Золотоверхим монастирем та зем'янином Максимою Панковичем.

№ 144. 1572 р., грудня 12. Київ. – Привілей київського воєводи Костянтина-Василя Острозького на підтвердження прав Свято-Михайлівського Золотоверхого монастиря на володіння Орининських ґрунтів та Дівич гори за розмежуванням в спірній справі з Максимом Панковичем та згідно з судовим листом Василя Рая від 8 грудня 1572 р.

№ 145. 1563 р., липня 30. Київ. – Позов кременецького старости Миколи Збаразького і київського намісника Йосипа Немирича зем'янину Максиму Панковичу про повернення Орининських ґрунтів Свято-Михайлівському Золотоверхому монастирю.

№ 146. 1633 р., грудня 15. Київ. – Випис з гродських книг Київського воєводства запису судового листа Василя Рая від 8 грудня 1572 р. на підтвердження прав Свято-Михайлівського Золотоверхого монастиря на володіння Орининських ґрунтів та Дівич гори

№ 147. 1602 р., травня 27. Київ. – Випис з міських книг Київської ратуші тестаменту київського міщанина Василя Йосиповича Черевчея.

№ 148. 1602 р., серпня 15. Київ. – Випис з гродських книг Київського воєводства запису свідчення возного Станіслава Карського про надання Введенської ниви Свято-Михайлівському Золотоверхому монастирю за тестаментом Василя Йосиповича Черевчея.

№ 149. 1602 р., жовтня 7. Овруч. – Випис із земських книг Київського воєводства запису з гродських книг від 15 серпня 1602 р. про надання Введенської ниви Свято-Михайлівському Золотоверхому монастиреві.

№ 150. 1602 р., липня 23. Люблін. – Випис з трибунальських книг Київського воєводства декрету Головного люблінського трибуналу на право збирати мито в маєтностях Віта Свято-Михайлівському Золотоверхому монастирю в судовій справі із земським суддею Яном Аксаком.

№ 151. 1602 р., листопада 7. Овруч. – Випис із земських книг Київського воєводства оповідання міщанина Василя Кривковича про покладання випису із гродських книг від 1 квітня 1602 р. щодо переводу прав Юрія Половця-Рожиновського на володіння селом Віта Свято-Михайлівському Золотоверхому монастирю.

№ 152. 1610 р., листопада 10. Лісники. – Запис підданого князя Корецького Павла Буцевича про одержання від ігумена Свято-Михайлівського Золотоверхого монастиря Йосифа Мировського у трирічне заставне держання острова Чагул на річці Дніпро.

№ 153. 1635 р., лютого 12. Київ. – Запис Олексія Розвори, Філона та Омеляна Пінчука про одержання від ігумена Свято-Михайлівського Золотоверхого монастиря Ісаї Копинського у річне заставне держання озер на Кораблищах.

№ 154. 1645 р., травня 20. Київ. – Випис з гродських книг Київського воєводства привілею польського короля Владислава IV Вази на ігуменство та право володіння маєтностями Свято-Михайлівського Золотоверхого монастиря Йосифу Кононовичу-Горбацькому

№ 155. 1670 р., травня 16. Луцьк. – Випис з гродських книг Луцького замку привілею польського короля Михайла Корибута Вишневецького на володіння корчмою Свято-Михайлівському Золотоверхому монастиреві.

№ 156. 1727 р., липня 27. Санкт-Петербург. – Указ із Сенату в Малоросійську колегію про дозвіл не брати податок в казну за продаж вина, пива та меду в корчмі Свято-Михайлівського Золотоверхого монастиря.

№ 157. 1727 р., серпня 25. Санкт-Петербург. – Указ Малоросійської колегії ігумену Свято-Михайлівського Золотоверхого монастиря Олексію про дозвіл не брати податок в казну за продаж вина, пива та меду в корчмі монастиря.

№ 158. 1656 р., липня 5. Київ. – Випис з міських книг Київської ратуші про передачу у заставне держання Мариною Ходичанкою Баликоюта її сином Мартином Баликою острова Меленевського (Ленковщина) біля села Вигурівщина Андрію Биримовичута його дружині Огрефині Огризковній.

№ 159. 1670 р., січня 22. Київ. – Випис з міських книг Київської ратуші про продаж Григорієм Биримовичем третини Ленковського хутора на межі села Вигурівщина за річкою Дніпро київському війту Данилу Полоцькому.

№ 160. 1670 р., січня 22. Київ. – Випис з міських книг Київської ратуші грамоти білоозерського воєводи Василя Борисовича Шереметєва від 27 липня 1668 р. переяславському війту Андрію Биримовичу на Ленковський острів за річкою Дніпро.

№ 161. 1693 р., серпня 5. Київ. – Випис з міських книг Київської ратуші про заповіт київської міщанки Марії Полоцковни-Рижової ігумену Свято-Михайлівського Золотоверхого монастиря Сильвестру Головчичу третини Ленковського хутора за річкою Дніпро біля села Вигурівщина.

№ 162. 1688 р., лютого 21. Баришівка. – Оборонний універсал генерального осавула Войця Сербина переяславському полковнику Дмитрашці-Райчі на місце для млина на річці Трубіж на Переяславській греблі під селом Попівці.

№ 163. 1691 р., листопада 20. [Київ]. – Цeрограф Родіона Дмитрашка-Райчі Свято-Михайлівському Золотоверхому монастирю на млин на Переяславській греблі.

№ 164. 1700 р., червня 5. [Київ]. – Грамота київського воєводи Петра Івановича Хованського про розмежування сіл Крюківщина та Данилівка, які надані за указом царя Петра І від 24 травня 1700 р. у володіння Свято-Михайлівському Золотоверхому монастирю.

№ 165. 1699 р., вересня 22. [Крехаїв]. – Купчий запис крехаївської громади про передачу лісу Малий Кормил ігумені Києво-Печерського Свято-Вознесенського та Глухівського Успенського дівочих монастирів Марії Магдалені Мазепиній.

№ 166. 1700 р., березня 23. Омелянів. – Купчий запис омелянівського жителя Нестора Лавреньова про продаж крехаївської ниви Дмитру Кирдановському.

№ 167. 1711 р., березня 11. Крехаїв. – Купчий запис Дмитра Кирдановського про передачу ниви Свято-Троїцькій церкві в обмін на Пікарівський пляц в селі Крехаїв.

№ 168. 1711 р., березня 11. Крехаїв. – Купчий запис крехаївської громади Дмитру Кирдановському про дозвіл на обмін ниви на Пікарівський пляц в селі Крехаїв.

№ 169. 1714 р., травня 15. Київ. – Купчий запис ніжинського сотника Івана Пироцького та його дружини Агафії Забіли про продаж лісу Старий Кормил біля села Крехаїв ігумену Свято-Михайлівського Золотоверхого монастиря Іоаникію Сенютовичу.

№ 170. 1714 р., травня 16. Київ. – Випис з міських книг Київської ратуші купчого запису ніжинського сотника Івана Пироцького про продаж лісу Старий Кормил біля села Крехаїв ігумену Свято-Михайлівського Золотоверхого монастиря Іоаникію Сенютовичу.

№ 171. 1715 р., січня 29. [Крехаїв]. – Цесійний запис Марії Кирдановської на двір в селі Крехаїв Свято-Михайлівському Золотоверхому монастирю.

№ 172. 1729 р., квітня 1. Боденьки. – Уступний запис Григорія Ярмаченка на заставну ниву за млином Олшанка економу Свято-Михайлівського Золотоверхого монастиря Захарію.

№ 173. 1730 р., січня 23. [Крехаїв]. – Заповіт крехаївського жителя Василя Тавлуя на ниви біля озера Стибин та маєтності в селі Крехаїв Свято-Михайлівському Золотоверхому монастирю.

№ 174. 1730 р., січня 23. [Крехаїв]. – Зобов'язання Івана та Василя Тавлуєнків стосовно заповіту маєтностей їхнього батька Василя Тавлуя Свято-Михайлівському Золотоверхому монастиреві.

№ 175. 1675 р., червня 29. Козелець. – Універсал київського полковника Костянтина Дмитровича Солонини про підтвердження продажу боденьківським жителем Кузьмою Панченком місця для млина на річці Видриця з городами, сіножатями та озером остерському жителю Івану Коростешовцю.

№ 176. 1695 р., червня 21. Остер. – Випис з міських книг Остерської ратуші про продаж Іваном Коростешовцем млина на річці Видриця у селі Боденьки Агафії Костянтиновій Солонині.

№ 177. 1697 р., лютого 5. Боденьки. – Купчий запис боденьківської жительки Насті Євхимихи про продаж двору з хатою в селі Боденьки ніжинському полковому писарю Івану Пироцькому.

№ 178. 1699 р., березня 30. Боденьки. – Купчий запис боденьківського жителя Леска Івановича про продаж городу в селі Боденьки ніжинському полковому сотникові Івану Пироцькому.

№ 179. 1699 р., червня 15. Ніжин. – Випис з міських книг Ніжинської ратуші купчого запису ніжинського сотника Івана Пироцького про продаж гребельного млина на річці Видриця, двох лодейних млинів на річці Десна під селом Боденьки, хутора та інших маєтностей ігумені Києво-Печерського Свято-Вознесенського і Глухівського Успенського дівочих монастирів Марії Магдалині Мазепиній.

№ 180 1712 р., вересня 29. Київ. – Купчий запис ігумені Києво-Печерського Свято-Вознесенського і Свято-Флорівського дівочих монастирів Марії Магдалини Мокієвської про продаж млинів на річці Видриця та річці Десна під селом Боденьки, хутора та інших маєтностей ігумену Свято-Михайлівського Золотоверхого монастиря Іоаникію Сенютовичу.

№ 181. 1712 р., листопада 24. Київ. – Випис з міських книг Київської ратуші про продаж ігуменею Києво-Печерського Свято-Вознесенського і Свято-Флорівського дівочих монастирів Марією Магдалиною Мокієвською боденьківських маєтностей ігумену Свято-Михайлівського Золотоверхого монастиря Іоаникію Сенютовичу.

№ 182. 1712 р., червня 24. Глухів. – Декрет Генерального військового суду про спірну справу між ігуменею Києво-Печерського Свято-Вознесенського і Свято-Флорівського дівочих монастирів Марією Магдалиною Мокієвською і козелецьким жителем Тимофієм Лопатіним про право володіння млином на річці Видриця під селом Боденьки.

№ 183. 1721 р., червня 2. Крехаїв. – Купчий запис крехаївського жителя Петра Борщенка про продаж ниви біля озера Стибин боденьківському жителю Павлу Ковшуну.

№ 184. 1721 р., серпня 30. [Боденьки]. – Дарчий запис боденьківського жителя Івана Сорокана на маєтності в селі Боденьки Свято-Михайлівському Золотоверхому монастирю.

№ 185. 1729 р., січня 31. [Крехаїв]. – Купчий запис крехаївського жителя Семена Тарасенка про продаж ниви біля озера Стибин боденьківському жителю Павлу Ковшуну.

№ 186. 1730 р., січня 23. [Боденьки]. – Купчий запис боденківського жителя Мартина про продаж двору в селі Боденьки Михайлу Бабичу.

№ 187. 1663 р., жовтня 6. Остер. – Випис з міських книг Остерської ратуші про продаж остерським жителем Хомою Панущенком половини млина на річці Остер в Старій слободі Богдану Войничу.

№ 188. 1664 р., червня 14. Остер. – Випис з міських книг Остерської ратуші про продаж мірошником Радком Санковичем половини млина на річці Остер в Старій слободі Богдану Войничу.

№ 189. 1665 р., жовтня 4. Остер. – Випис з міських книг Остерської ратуші про продаж Іваном Сергієвичем ґрунту із пляцом і садом на Вовчій горі козаку Феодосію.

№ 190. 1670 р., червня 8. Остер. – Випис з міських книг Остерської ратуші про продаж остерськими жителями Федором Силенком і Кіндратом Михайленком чотирьох нив на Вовчій горі Богдану Войничу.

№ 191. 1671 р., грудня 17. Остер. – Випис з міських книг Остерської ратуші про продаж остерською жителькою Марією Дубовичівною частини млина на Слобідській греблі на річці Остер писарю Київського полку Петру Івановичу Домонтовичу.

№ 192. 1671 р., квітня 17. Остер. – Випис з міських книг Остерської ратуші про продаж остерським жителем Олексієм Гарасимовичем ґрунту з пляцом, садом, городом, полями на Вовчій горі Богдану Войничу.

№ 193. 1673 р., липня 3. Остер. – Запис остерського уряду про продаж остерським жителем Іваном Баглаєм половини млина на Слобідській греблі на річці Остер писарю Київського полку Петру Івановичу Домонтовичу.

№ 194. 1676 р., червня 11. Остер. – Купчий запис писаря Київського полку Петра Івановича Домонтовича про продаж млина на Слобідській греблі на річці Остер остерському сотнику Івану Дворецькому.

№ 195. 1686 р., вересня 14. Остер. – Запис остерського уряду про підтвердження прав на маєтності в місті Остер Івану Богдановичу Войничу.

№ 196. 1686 р., вересня 17. Київ. – Випис з міських книг Київської ратуші запису листа гетьмана Івана Самойловича від 9 вересня 1686 р. про підтвердження прав київському жителю Івану Богдановичу Войничу на маєтності в місті Остер.

№ 197. 1687 р., квітня 15. Батурин. – Випис з міських книг Батуринської ратуші про заяву Зіновії Войнич на право володіння остерськими маєтностями Свято-Преображенському Межигірському монастиреві.

№ 198. 1697 р., листопада 24. Козелець. – Запис козелецького уряду про угоду київського жителя Федора Івановича Войнича з остерськими жителями стосовно ґрунтів під містом Остер.

№ 199. 1703 р., жовтня 6. Київ. – Угода Івана Войнича із Свято-Михайлівським Золотоверхим монастирем стосовно двох військових частин млина на Слобідській греблі під містом Остер.

№ 200. 1707 р., серпня 11. Київ. – Наказ Генерального військового суду про підтвердження угоди між Федором Войничем і Свято-Михайлівським Золотоверхим монастирем стосовно млина на Слобідській греблі під містом Остер.

№ 201. 1704 р., травня 30. Остер. – Церограф остерського диякона Прокопія Леонтовича про одержання п'ятисот золотих чеховою монетою від Федора Биковського.

№ 202. 1705 р., вересня 11. Остер. – Запис остерського уряду про продаж Зіновією Лесковною Курдасовою Стефану Хувричу двох городів під слободою в місті Остер з наступною їх передачею за купчим записом братів Стефана та Івана Хувричів ченцю Свято-Михайлівського Золотоверхого монастиря Трифону.

№ 203. 1709 р., жовтня 20. Остер. – Купчий запис священика Дмитра Родовича про продаж маєтностей в місті Остер, сіножаті, озера Уступне, ґрунтів Войниловщина остерському диякону Прокопію Леонтовичу.

№ 204. 1710 р., березня 13. Остер. – Купчий запис Василя Вербицького про продаж двору в місті Остер остерському диякону Прокопію Леонтовичу.

№ 205. 1712 р., грудня 14. Київ. – Запис київських жителівФедора та Артема Войничів про грошову позику в ігумена Свято-Михайлівського Золотоверхого монастиря під заставу млина на Слобідській греблі під містом Остер.

№ 206. 1712 р., листопада 29. Остер. – Випис з міських книг Остерської ратуші про продаж священиком Прокопієм Леонтовичем двору з пляцом, будинком й городами в місті Остер за несплачений борг полковнику Василю Танському.

№ 207. 1713 р., березня 30. Остер. – Випис з міських книг Остерської ратуші про продаж київською жителькою Акилиною Войнич і її синами Федором та Артемом млина на Слобідській греблі під містом Остер ігумену Свято-Михайлівського Золотоверхого монастиря Іоаникію Сенютовичу.

№ 208. 1713 р., квітня 27. Київ. – Випис з міських книг Київської ратуші про продаж київською жителькою Акилиною Войнич і її сином Федором млина на Слобідській греблі під містом Остер ігумену Свято-Михайлівського Золотоверхого монастиря Іоаникію Сенютовичу із записом купчої від 12 лютого 1713 року.

№ 209. 1713 р., січня 4. Остер. – Цероґраф остерського священика Прокопія Леонтовича Василю Танському про заставу двору та винокурні в місті Остер за несплачений борг Федору Биковському.

№ 210. 1713 р., лютого 12. Київ. – Купчий запис київських жителів Акилини Войнич та її синів Федора та Артема про продаж млина на Слобідській греблі під містом Остер Свято-Михайлівському Золотоверхому монастирю.

№ 211. 1714 р., червня 11. Київ. – Купчий запис товариша Київського полку Івана Петровича Дворецького та його дружини Христини про продаж двох кіл млина на Слобідській греблі на річці Остер ігумену Свято-Михайлівського Золотоверхого монастиря Іоаникію Сенютовичу.

№ 212. 1714 р., червня 11. Остер. – Випис з міських книг Остерської ратуші про продаж Іваном Дворецьким та його дружиною Христиною двох кіл млина на Слобідській греблі на річці Остер ігумену Свято-Михайлівського Золотоверхого монастиря Іоаникію Сенютовичу.

№ 213. 1714 р., червня 20. Київ. – Купчий запис Максима Євминенка та його дружини Марії про продаж остерських ґрунтів ігумену Свято-Михайлівського Золотоверхого монастиря Іоаникію Сенютовичу.

№ 214. 1714 р., червня 20. [Київ]. – Купчий запис Стефана Стуги та його дружини Марії про продаж остерських ґрунтів ігумену Свято-Михайлівського Золотоверхого монастиря Іоаникію Сенютовичу.

№ 215. 1714 р., липня 3. [Козелець]. – Уступний запис остерського священика Прокопія Леонтовича полковнику Василю Танському на двір з пляцом в місті Остер.

№ 216. 1714 р., липня 3. Козелець. – Запис козелецького уряду про уступку остерським священиком Прокопієм Леонтовичем полковнику Василю Танському двору з пляцом в місті Остер за несплачений борг.

№ 217. 1714 р., липня 20. Остер. – Купчий запис Івана Щербиненка та його дружини Агафії Федорівни про продаж хати та ґрунтів в Старогородській слободі міста Остер ігумену Свято-Михайлівського Золотоверхого монастиря Іоаникію Сенютовичу.

№ 218. 1714 р., липня 22. Остер. – Купчий запис Тимофія Павловича Губки та його дружини Марії Дворецької про продаж частини млина на Слобідській греблі на річці Остер ігумену Свято-Михайлівського Золотоверхого монастиря Іоаникію Сенютовичу.

№ 219. 1714 р., вересня 24. [Остер]. – Купчий запис полковника Василя Танського та його дружини Анни Забіли про продаж двох дворів в Старогородській слободі міста Остер та поля на хуторі Волевачі ігумену Свято-Михайлівського Золотоверхого монастиря Іоаникію Сенютовичу.

№ 220. 1714 р., грудня 21. [Остер]. – Купчий запис остерського священика Прокопія Леонтовича про продаж двох дворів, сіножаті, озера Уступне, ґрунтів Войниловщина за несплачений борг Свято-Михайлівському Золотоверхому монастирю.

№ 221. 1715 р., липня 14. Київ. – Випис з міських книг Київської ратуші про продаж київським жителем Федором Войничем та його матір'ю Акилиною Войнич двох частин Вовчогірського поля та двору в місті Остер ігумену Свято-Михайлівського Золотоверхого монастиря Іоаникію Сенютовичу.

№ 222. 1715 р., січня 1. [Остер]. – Купчий запис Іванихи Рідкої про продаж двору з хатою та городом і ниви в Старогородській слободі міста Остер ігумену Свято-Михайлівського Золотоверхого монастиря Іоаникію Сенютовичу.

№ 223. 1715 р., січня 2. [Остер]. – Купчий запис Оникія Опанасенка про продаж двору з хатою та ґрунтів в Старогородській слободі міста Остер ігумену Свято-Михайлівського Золотоверхого монастиря Іоаникію Сенютовичу.

№ 224. 1715 р., січня 2. [Остер]. – Купчий запис Кузьми Васильовича Рідченка про продаж двору з хатою та городом в Старогородській слободі міста Остер ігумену Свято-Михайлівського Золотоверхого монастиря Іоаникію Сенютовичу.

№ 225. 1715 р., січня 5. [Остер]. – Купчий запис Грицька Карповича з братами про продаж двору з хатою та городом в Старогородській слободі міста Остер ігумену Свято-Михайлівського Золотоверхого монастиря Іоаникію Сенютовичу.

№ 226. 1715 р., січня 6. [Остер]. – Купчий запис Івана Федоровича Бородавченка та його дружини Стехи Василівни про продаж двору з двома хатами в Старогородській слободі міста Остер ігумену Свято-Михайлівського Золотоверхого монастиря Іоаникію Сенютовичу.

№ 227. 1715 р., січня 6. [Остер]. – Купчий запис Михайла Гречченка та його дружини Анни про продаж двору з хатою та городом в Старогородській слободі міста Остер ігумену Свято-Михайлівського Золотоверхого монастиря Іоаникію Сенютовичу.

№ 228. 1715 р., січня 13. [Остер]. – Купчий запис Івана Кононенка та його дружини Марії Копацовної про продаж двору з хатою та городом в Остерській слободі ігумену Свято-Михайлівського Золотоверхого монастиря Іоаникію Сенютовичу.

№ 229. 1718 р., лютого 15. Козелець. – Постанова остерського уряду про угоду між ігуменом Свято-Михайлівського Золотоверхого монастиря Варлаамом Ліницьким і київським полковником Антоном Танським про поселення людей в Остерській слободі.

№ 230. 1719 р., серпня 18. [Остер]. – Ревізія купчих угод остерських жителів про продаж ґрунтів Свято-Михайлівському Золотоверхому монастирю в справі з компанійським ротмістром Федором Нестеренком щодо скуповування ним цих ґрунтів.

№ 231. 1719 р., серпня 19. [Остер]. – Запис миролюбної угоди між Свято-Михайлівським Золотоверхим монастирем і компанійським ротмістром Федором Нестеренком щодо остерських ґрунтів.

№ 232. 1721 р., жовтня 8. [Київ]. – Запис київського уряду про спірну справу Тимофія Лопатіна із Свято-Михайлівським Золотоверхим монастирем щодо боденьківських ґрунтів.

№ 233. 1722 р., серпня 20. [Остер]. – Запис остерського уряду про надання жителями Остерської слободи ґрунтів біля річки Остер священику Григорію Вербицькому.

№ 234. 1730 р., листопада 10. [Остер]. – Купчий запис дружини Артема Войнича Агафії на продаж двору біля Слобідської греблі в місті Остер Гнату Вербицькому.

№ 235. 1731 р., березня 4. Остер. – Дарчий запис Гната Вербицького на двір біля Слобідської греблі в місті Остер брату своєму, священику Григорію Вербицькому.

№ 236. 1731 р., травня 3. [Остер]. – Уступний запис священика Григорія Вербицького на двір біля Слобідської греблі в місті Остер Свято-Михайлівському Золотоверхому монастирю.

№ 237. 1691 р., лютого 8. Сенча. – Купчий запис хрулівського жителя Івана Проценка про продаж млина на річці Сула та інших ґрунтів Григорію Гамалії.

№ 238. 1691 р., квітня 14. Сенча. – Купчий запис хрулівських жителів Василя Проценка і Павла Мурашка про продаж ґрунтів Григорію Гамалії.

№ 239. 1691 р., червня 11. Сенча. – Запис сенчанського уряду про продаж хрулівським жителем Ониском Гриценком луки в селі Хрулі Григорію Гамалії.

№ 240. 1693 р., січня 3. Сенча. – Випис з міських книг Сенчанської ратуші про продаж хрулівським жителем Михайлом Хаєм частини млина на Хрулівській греблі на річці Сула Григорію Гамалії.

№ 241. 1694 р., листопада 16. [Лохвиця]. – Тестамент Григорія Гамалії.

№ 242. 1695 р., липня 29. Лохвиця. – Купчий запис пісківського жителя Андрія Пучки про продаж Ветхалівської долини за селом Піски під селом Коновалове Григорію Гамалії.

№ 243. 1699 р., червня 9. Лохвиця. – Купчий запис середняківських жителів Василя та Максима Бойченків про продаж Ветхалівського лісу з дібровою, облогом та сіножаттю за селом Коновалове Марії Гамалії.

№ 244. 1690 р., грудня 12. Лохвиця. – Купчий запис лохвицького жителя Якима Резніченка про продаж млина на Хрулівській греблі на річці Сула Григорію Гамалії.

№ 245. 1702 р., березня 30. [Лохвиця]. – Купчий запис лохвицького дяка Івана Капустенка про продаж ґрунту в селі Хрулі Марії Гамалії.

№ 246. 1704 р., липня 10. Лохвиця. – Купчий запис середняківського жителя Івана Тарана про продаж двох луків із сіножаттю за селом Коновалове Марії Гамалії.

№ 247. 1712 р., травня 12. [Лохвиця]. – Дарчий запис Марії Гамалії на хутір Ветхалівка Свято-Михайлівському Золотоверхому монастирю.

№ 248. 1716 р., серпня 17. [Лохвиця]. – Тестамент Марії Гамалії.

№ 249. 1717 р., травня 26. Хрулі. – Децизний лист Стефана Максимовича щодо розмежування хрулівських та бодаквянських маєтностей з Іваном Гамалією за тестаментом Марії Гамалії.

№ 250. 1720 р., січня 19. Київ. – Випис з міських книг Київської ратуші наміснику Свято-Михайлівського Золотоверхого монастиря Гедеону про підтвердження прав на маєтності в селах Хрулі, Бодаква, хуторі Ветхалівка, наданих Марією Гамалією монастирю із записом її дарчої та тестаменту, двох універсалів Івана Скоропадського, децизного листа Стефана Максимовича та трьох листів різних осіб.

№ 251. 1724 р., серпня 19. Глухів. – Указ Малоросійської колегії про ревізію реєстрів козаків Лубенського полку Сенчанської сотні села Бодаква, які вписані в козацькі компути та тяглих людей, які є підданими Свято-Михайлівського Золотоверхого монастиря за донесенням економа Захарія.

№ 252. 1724 р., жовтня 5. Глухів. – Указ Генеральної Військової канцелярії за надісланим указом з Малоросійської колегії про уточнення реєстрів козаків Лубенського полку Сенчанської сотні села Бодаква та тяглих людей Свято-Михайлівського Золотоверхого монастиря.

№ 253. 1725 р., грудня 11. Глухів. – Указ Генеральної Військової канцелярії лубенському полковнику Андрію Марковичу про перевід 15 козаків у підданство Свято-Михайлівського Золотоверхого монастиря в селі Бодаква.

№ 254. 1725 р., грудня 11. Глухів. – Указ Малоросійської колегії лубенському полковнику Андрію Марковичу стосовно підданих Свято-Михайлівського Золотоверхого монастиря в селі Бодаква.

№ 255. 1726 р., квітня 4. Глухів. – Указ Малоросійської колегії від 16 березня 1726 року наглядачу Нелідову про заборону підданим Свято-Михайлівського Золотоверхого монастиря забирати майно і переходити в підсусідки до козаків.

№ 256. 1728 р., березня 10. [Бодаква]. – Купчий запис комісару Вергуненку на ліс Климі.

№ 257. 1728 р., жовтня 1. [Бодаква]. – Купчий запис бодаквянського поповича Прокопія Филиповича про продаж селедувського пляцу ігумену Свято-Михайлівського Золотоверхого монастиря Олексію Петрині.

№ 258. 1728 р., жовтня 2. Бодаква. – Купчий запис бодаквянського жителя Павла Филиповича про продаж двору з ґрунтом Свято-Михайлівському Золотоверхому монастирю.

№ 259. 1729 р., вересня 2. Бодаква. – Купчий запис бодаквянського жителя Мирона Оплітова про продаж ґрунту та пляцу з хатою Леонтію Лихоцькому.

№ 260. 1739 р., вересня 4. Бодаква. – Купчий запис бодаквянського жителя Леонтія Лихоцького про продаж ґрунту з хатою Свято-Михайлівському Золотоверхому монастиреві.

№ 261 1731 р., лютого 19. Лохвиця. – Запис лохвицького уряду про продаж токарівською жителькою Пелагеєю Певнихою жителю села Піски Герасимові Олещенку.

№ 262. 1731 р., липня 30. Степ біля р. Бодаква. – Угода між гадяцьким полковником Григорієм Грабянкою і Свято-.Михайлівським Золотоверхим монастирем про розмежування землі в селі Бодаква.

№ 263. 1738 р., вересня 25. [Лохвиця]. – Купчий запис жителя села Піски Герасима Олещенка про продаж лісу під селом Бодаква Свято-Михайлівському Золотоверхому монастиреві.

№ 264. 1705 р., лютого 15. Чорнухи. – Запис чорнуського уряду про продаж чорнуськими жителями лісу над річкою Удай настоятелю Свято-Троїцького Красногірського Чорнуського монастиря Григорію Гаджію.

№ 265. 1705 р., жовтня 30. Чорнухи. – Запис чорнуського уряду про продаж чорнуським жителем Юрієм Чумаченком лісу біля Маківського яру Федору, зятю Крищини.

№ 266. 1711 р., травня 29. Свято-Троїцький Красногірський Чорнуський монастир. – Цероґраф сухоносівського священика Якима Федоровича про заставу ґрунту та частини млина настоятелю Свято-Троїцького Красногірського Чорнуського монастиря Григорію Гаджію.

№ 267. 1712 р., лютого 10. Свято-Троїцький Красногірський Чорнуський монастир. – Грамота ігумена Свято-Михайлівського Золотоверхого монастиря Іоаникія Сенютовича про передачу заставного ґрунту та частини млина сухоносівського священика Якима Федоровича монастирю.

№ 268. 1711 р., червня 2. Чорнухи. – Купчий запис чорнуського жителя Леонтія Хейла про продаж ґрунтів з дібровою та сіножаттю Саві Онищенкові.

№ 269. 1711 р., грудня 17. Чорнухи. – Декрет полкового лубенського суду та чорнуського уряду про продаж нащадками подружжя Івана та Марії Карбанів двору з садом та двома хатами Свято-Троїцькому Красногірському Чорнуському монастирю.

№ 270. 1712 р., лютого 1. Чорнухи. – Запис чорнуського уряду свідчень чорнуських жителів про продаж лісу Свято-Троїцькому Красногірському Чорнуському монастиреві за гроші, надані гетьманом Іваном Скоропадським.

№ 271. 1712 р., травня 2. Чорнухи. – Декрет виїзного чорнуського уряду про підтвердження прав на млин із ставом та ґрунти настоятелю Свято-Троїцького Красногірського Чорнуського монастиря Григорію Іллічу Гаджію, що належали сухоносівському священику Якиму Федоровичу за несплачений борг.

№ 272. 1712 р., липня 8. Лубни. – Універсал лубенського полковникаВасиля Савича про підтвердження прав на маєтності сухоносівського священика Якима Федоровича настоятелю Свято-Троїцького Красногірського Чорнуського монастиря Григорію Іллічу Гаджію.

№ 273. 1712 р., серпня 10. Лубни. – Випис з міських книг Лубенської ратуші купчого запису жителів села Дащенки Пирятинської сотні Миколи і Василя Федоренків-Гончаренків про продаж млина на річці Удай на Горобіївській греблі гетьману Івану Скоропадському.

№ 274. 1712 р., серпня 24. Лубни. – Запис чорнуського уряду про розмежування лісу, що належить Свято-Троїцькому Красногірському Чорнуському монастирю.

№ 275. 1713 р., квітня 25. Чорнухи. – Запис чорнуського уряду про продаж чорнуським жителем Леонтієм Хейлом ґрунтів з дібровою та сіножаттю сину Яремі.

№ 276. 1713 р., жовтня 24. Чорнухи. – Запис чорнуського уряду про продаж чорнуською жителькою Анастасією Євстафіївною двору з пляцом ігумену Свято-Троїцького Красногірського Чорнуського монастиря Пахомію Печковському.

№ 277. 1714 р., березня 10. Городище. – Запис городищенського уряду про продаж воронківськими жителями Павлом і Охрімом Жученками ґрунтів під слободою Свято-Троїцькому Красногірському Чорнуському монастирю.

№ 278. 1714 р., квітня 8. Чорнухи. – Запис чорнуського уряду про продаж чорнуським жителем Лескою Хейлом ґрунтів з Чорним лісом, дібровою, сіножаттю та облогами біля міста Лохвиця ігумену Свято-Троїцького Красногірського Чорнуського монастиря Пахомію Печковському.

№ 279. 1714 р., травня 28. Чорнухи. – Заповіт чорнуських жителів Парасковії Іванівни Лук'янової Шостачки та її сина Афанасія на ліс Щербанювщина з сіножаттю та облогами Свято-Троїцькому Красногірському Чорнуському монастирю .

№ 280. 1714 р., травня 28. Чорнухи. – Запис чорнуського уряду про підтвердження заповіту Парасковії Іванівни Лук'янової Шостачки та її сина Афанасія на ліс Щербанювщина Свято-Троїцькому Красногірському Чорнуському монастирю.

№ 281. 1714 р., жовтня 13. Пирятин. – Запис чорнуського уряду про продаж мокіївським священиком Андрієм Димитрієвичем заставних ґрунтів, ставу та млина на річці Човнова наміснику Свято-Троїцького Красногірського Чорнуського монастиря Захарію з наступною передачею їх в посесію Свято-Михайлівському Золотоверхому монастирю.

№ 282. 1714 р., жовтня 13. Пирятин. – Запис пирятинського священика Максима Федоровича про дозвіл продажу заставного млину і ставу з ґрунтами на річці Човнова священиком Андрієм Димитрієвичем наміснику Свято-Троїцького Красногірського Чорнуського монастиря Захарію.

№ 283. 1714 р., жовтня 13. Пирятин. – Купчий запис священика Андрія Димитрієвича про продаж ґрунтів та млина на річці Човнова ігумену Свято-Михайлівського Золотоверхого монастиря Іоаникію Сенютовичу, заставлених сухоносівським священиком Якимом Федоровичем.

№ 284. 1714 р., жовтня 13. Чорнухи. – Випис з міських книг Чорнуської ратуші про підтвердження продажу священиком Андрієм Димитрієвичем ґрунтів та млина на річці Човнова ігумену Свято-Михайлівського Золотоверхого монастиря Іоаникію Сенютовичу.

№ 285. 1714 р., червня 2. Свято-Троїцький Красногірський Чорнуський монастир. – Купчий запис Йосипа Соляниченка про продаж Ліплянівського ґрунту монастирю.

№ 286. 1714 р., листопада 5. Чорнухи. – Запис чорнуського уряду про продаж кринським священиком Онисифором Ястребським долини з сіножаттю наміснику Свято-Троїцького Красногірського Чорнуського монастиря Захарію.

№ 287. 1715 р., січня 9. Київ. – Грамота київського митрополита Йоасафа Кроковського про підтвердження прав мокіївського священика Андрія Димитрієвича на сухоносівські ґрунти та млин на річці Човнова.

№ 288. 1544 р., серпня 10. Київ. – Декрет київського воєводи Януша Юрійовича Гольшанського про підтвердження прав Свято-Михайлівського Золотоверхого монастиря на села Лисковці та Погонне.

№ 289. 1550 р., жовтня 24. Київ. – Скарга ігумена Свято-Михайлівського Золотоверхого монастиря Сави маршалку Миколаю Нарбуту на князя Дмитра Романовича Любецького за наїзд його підданихсела Острогляди на монастирську землю.

№ 290. 1555 р., вересня 9. Київ. – Судовий лист Фенни Любецької-Полозівни про розмежування спірних лисковських ґрунтів з ігуменом Свято-Михайлівського Золотоверхого монастиря Симеоном.

№ 291. 1555 р., серпня 27. Київ. – Лист київського воєводи Григорія Олександровича Ходкевича до князя Дмитра Романовича Любецького про заборону чинити кривду в землях Свято-Михайлівського Золотоверхого монастиря.

№ 292. 1556 р., грудня 19. Київ. – Випис з судових книг київського воєводи Григорія Олександровича Ходкевича про позов ігумена Свято-Михайлівського Золотоверхого монастиря Симеона князю Димитрію Романовичу Любецькому за ґвалтівний наїзд на село Лисковці.

№ 293. 1556 р., грудня 19. Київ. – Випис з судових книг київського воєводи Григорія Олександровича Ходкевича про розгляд справи щодо відмови від озера Подворне в селі Лисковці на користь Свято-Михайлівського Золотоверхого монастиря між ігуменом Симеоном і князем Димитрієм Романовичем Любецьким.

№ 294. 1569 р., березня 1. Люблін. – Лист Сигізмунда II Августа Щасному Харлинському із забороною чинити кривду в лисковських землях Свято-Михайлівського Золотоверхого монастиря.

№ 295. 1602 р., серпня 15. Київ. – Випис з гродських книг Київського воєводства свідчення возного Станіслава Карського в справі Миколи Щасного Харлинського та ігумена Свято-Михайлівського Золотоверхого монастиря Йосифа Мировського про розмежування озер Подворне й Остриця.

№ 296. 1602 р., листопада 23. Київ. – Випис з гродських книг Київського воєводства про примирення Миколи Щасного Харлинського з ігуменом Свято-Михайлівського Золотоверхого монастиря Йосифом Мировським стосовно розмежування озер Подворне й Остриця та сіножаті в селі Лисковці.

№ 297. 1603 р., жовтня 20. Київ. – Випис з гродських книг Київського воєводства свідчення возного Олександра Пироговича в справі Миколи Щасного Харлинського та ігумена Свято-Михайлівського Золотоверхого монастиря Йосифа Мировського про розмежування озер Подворне й Остриця.

№ 298. 1603 р., листопада 10. Красносілля. – Лист-примирення між Миколою Щасним Харлинським та ігуменом Свято-Михайлівського Золотоверхого монастиря Йосифом Мировським про розмежування лисковських та красносільських земель.

№ 299. 1603 р., листопада 10. Красносілля. – Мирова угода між Миколою Щасним Харлинським та ігуменом Свято-Михайлівського Золотоверхого монастиря Йосифом Мировським про розмежування лисковських та красносільських земель за островами Лисковщина, Тужир, Узліжжя й Засторожиче.

№ 300. 1603 р., грудня 20. Київ. – Випис з гродських книг Київського воєводства свідчення возних Яна Соколовського та Олександра Пироговича в справі Миколи Щасного Харлинського та ігумена Свято-Михайлівського Золотоверхого монастиря Йосифа Мировського про розмежування лисковських та красносільських земель.

№ 301. 1603 р., грудня 20. Київ. – Випис з гродських книг Київського воєводства мирової угоди від 10 листопада 1603 р. між Миколою Щасним Харлинським та ігуменом Свято-Михайлівського Золотоверхого монастиря Йосифом Мировським про розмежування лисковських та красносільських земель.

№ 302. 1603 р., грудня 20. Київ. – Випис з гродських книг Київського воєводства листа-примирення від 10 листопада 1603 р. між Миколою Щасним Харлинським та ігуменом Свято-Михайлівського Золотоверхого монастиря Йосифом Мировським про розмежування лисковських та красносільських земель.

№ 303. 1604 р., жовтня 5. Овруч. – Випис з земських книг Київського воєводства свідчення возних Яна Соколовського та Олександра Пироговича в справі Миколи Щасного Харлинського та ігумена Свято-Михайлівського Золотоверхого монастиря Йосифа Мировського про розмежування лисковських та красносільських земель.

№ 304. 1604 р., жовтня 5. Овруч. – Випис з земських книг Київського воєводства мирової угоди між Миколою Щасним Харлинським та ігуменом Свято-Михайлівського Золотоверхого монастиря Йосифом Мировським про розмежування лисковських та красносільських земель.

№ 305. 1639 р., липня 1. Київ. – Випис з гродських книг Київського воєводства про судову справу ігумена Свято-Михайлівського Золотоверхого монастиря Філофея Кизаревича зі смоленським воєводичем Миколаєм Абрамовичем за право володіння островами Узліжжя і Засторожиче.

№ 306. 1643 р., листопада 10. [Київ]. – Випис з гродських книг Київського воєводства протестації ігумена Свято-Михайлівського Золотоверхого монастиря Філофея Кизаревича проти завданих кривд смоленським воєводичем Миколаєм Абрамовичем на монастирському острові Узліжжя.

№ 307. 1646 р., травня 22. Київ. – Цероґраф Станіслава і Анни Бабських про одержання трьох тисяч тридцяти польських золотих в Богдана Сомковича та його дружини Катерини Сомкович-Влостовської.

№ 308. 1660 р., січня 27[a]. Переяслав. – Випис з переяславських міських книг про одержання Станіславом і Анною Бабськими трьох тисяч тридцяти польських золотих в Богдана Сомковича та його дружини Катерини Сомкович-Влостовської.

№ 309. 1654 р., серпня 11. Під Смоленськом. – Жалувана грамота царя Олексія Михайловича про підтвердження прав Свято-Михайлівського Золотоверхого монастиря на володіння маєтностями.

№ 310. 1660 р., грудня 31. Москва. – Жалувана грамота царя Олексія Михайловича про підтвердження прав Свято-Михайлівського Золотоверхого монастиря на володіння маєтностями.

№ 311. 1682 р., серпня 28. Москва. – Жалувана грамота царів Івана V та Петра I про підтвердження прав Свято-Михайлівського Золотоверхого монастиря на продаж вина, пива та меду в корчмі монастиря.

№ 312. 1700 р., квітня 1. Москва. – Жалувана грамота царя Петра I про підтвердження прав Свято-Михайлівського Золотоверхого монастиря на володіння маєтностями.

№ 313. 1716 р., лютого, 4. Санкт-Петербург. – Жалувана грамота царя Петра I про підтвердження прав Свято-Михайлівського Золотоверхого монастиря на володіння маєтностями.

№ 314. 1729 р., березня 31. Москва. – Жалувана грамота царя Петра II про підтвердження прав Свято-Михайлівського Золотоверхого монастиря на володіння маєтностями.

№ 315. 1742 р., грудня 11. Москва. – Жалувана грамота цариці Єлизавети Петрівни про підтвердження прав Свято-Михайлівського Золотоверхого монастиря на володіння маєтностями.

Додатки

№1. 1496 р., липня 27. Вільно. – Привілей литовського князя Олександра київському воєводі Дмитру Путятичу про надання Свято-Михайлівського Золотоверхого монастиря в управління Гришку Поповичу.

№ 2. 1523 р., березня 15. Краків. – Привілей польського короля Сигізмунда I Старого київському воєводі Андрію Немировичу про надання права ігумену Макарію на відбудову Свято-Михайлівського Золотоверхого монастиря і заснування монастирської общини.

№ 3. 1752 р., листопада 2. Київ. – Лист архімандрита Свято-Михайлівського Золотоверхого монастиря Іоаникія Сенютовича до київського обер-коменданта про справу арештованих шинкарів Стефана Прача та Івана Гончара.

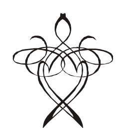

СПИСОК ІЛЮСТРАЦІЙ

17. Оборонний універсал гетьмана Івана Мазепи Свято-Михайлівському Золотоверхому монастиреві на звільнення молдавських поселенців від податків на монастирській землі на хуторі Ризовщина біля села Вигурівщина. 1694 р.
(ІР НБУВ, ф. 301, № 216 Г, по оп. № 48, арк. 1. Оригінал).

18–19. Декрет київського воєводи Януша Юрійовича Гольшанського про підтвердження прав Свято-Михайлівського Золотоверхого монастиря на села Лисковці і Погонне. 1544 р.
(ІР НБУВ, ф. 301, № 216 Г, по оп. № 91, арк. 1; 3 зв. Оригінал).

20–21. Випис з гродських книг Київського воєводства про розгляд судової справи Свято-Михайлівського Золотоверхого монастиря проти дворянина Павла Монтвида Дорогостайського за наїзд на маєток Юрівка, село Глеваха та монастирську корчму над річкою Віта. 1599 р.
(ІР НБУВ, ф. 301, № 216 Г, по оп. № 110, арк. 1; 1 зв. Оригінал).

22–23. Випис з гродських книг Київського воєводства із записом листа-примирення від 10 листопада 1603 р. Миколи Щасного Харлинського з ігуменом Свято-Михайлівського Золотоверхого монастиря Йосифом Мировським про розмежування лисковських та красносільських земель. 1603 р.
(ІР НБУВ, ф. 301, № 216 Г, по оп. № 130, арк. 1; 2. Оригінал).

24–25. Випис з судових книг київського воєводи Григорія Олександровича Ходкевича про позов ігумена Свято-Михайлівського Золотоверхого монастиря Симеона князю Димитрію Романовичу Любецькому за ґвалтівний наїзд на село Лисковці. 1556 р.
(ІР НБУВ, ф. 301, № 216 Г, по оп. № 165, арк. 1; 1 зв. Оригінал).

26–27. Випис з міських книг Київської ратуші про продаж Григорієм Биримовичем третини Ленковського хутора на межі села Вигурівщина за річкою Дніпро київському війту Данилу Полоцькому. 1670 р.
(ІР НБУВ, ф. 301, № 216 Г, по оп. № 183 а, арк. 1; 1 зв. Оригінал).

28–29. Тестамент Марії Гамалії. 1716 р.
(ІР НБУВ, ф. 301, № 216 Г, по оп. № 261, арк. 1; 1 зв. Оригінал).

30. Купчий запис зем'янина Київського повіту Семена Гриньковича про продаж селища Глеваха ігумену Свято-Михайлівського Золотоверхого монастиря Симеону. 1563 р.
(ІР НБУВ, ф. 301, № 216 Г, по оп. № 97, арк1. Оригінал).

31. Указ із Сенату в Малоросійську колегію про дозвіл не брати податку в казну за продаж вина, пива та меду в корчмі Свято-Михайлівського Золотоверхого монастиря. 1727 р.
(ІР НБУВ, ф. 301, № 216 Г, по оп. № 270, арк. 1; 2. Оригінал).

Наукове видання

ДОКУМЕНТАЛЬНА СПАДЩИНА СВЯТО-МИХАЙЛІВСЬКОГО ЗОЛОТОВЕРХОГО МОНАСТИРЯ У КИЄВІ XVI–XVIII СТ.

З ФОНДІВ НАЦІОНАЛЬНОЇ БІБЛІОТЕКИ УКРАЇНИ ІМЕНІ В.І. ВЕРНАДСЬКОГО

Збірник документів

Автори-укладачі
Ю.А. Мицик, С.В. Сохань, Т.В. Міцан,
І.Л. Синяк, Я.В. Затилюк

Філологічна редакція *Н.М. Зубкова*
Редактори *О.С. Боляк, М.Л. Скирта*
Комп’ютерна верстка *Т.В. Міцан*

Підписано до друку
Формат 70 x 100/16. Папір офсетний № 1.
Ум. друк. арк.   Тираж 200 пр. Зам.

Друкарня Національної бібліотеки України
імені В.І. Вернадськго. 03039, Київ-39, просп. 40-річчя Жовтня, 3.